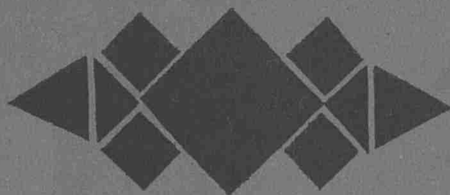
GRIGORE G. TOCILESCU
CHRISTEA N. ȚAPU

MATERIALURI FOLCLORISTICE

editura minerva

GRIGORE G. TOCILESCU — CHRISTEA N. ŢAPU

MATERIALURI FOLCLORISTICE

I

Coperta: *Dumitru Verdeş*

GRIGORE G. TOCILESCU — CHRISTEA N. ȚAPU

MATERIALURI FOLCLORISTICE

I

Ediție critică și studiu introductiv
de IORDAN DATCU

EDITURA MINERVA
BUCUREȘTI — 1980

Introducere

O colecție[1] remarcabilă, una dintre cele mai importante din întreaga istorie a culegerii folclorului românesc. Nu lipsită însă de unele carențe, vizibile în latura tehnică a ediției (absența criteriilor științifice de ordonare a textelor) și în latura calității artistice a unor texte. Aspecte care, speculate peste marginile admise, au dus la exagerarea scăderii colecției, profund contestată la apariție, mai bine zis la doi ani de la apariția ei, pentru că de existența unei recenzii din anul tipăririi colecției nu știm încă. (În *Peninsula Balcanică*, București, an. II, nr. 44, 12 nov. 1901, p. 1, se recenzează — sub semnătura lui I. Arginteanu — numai colecția lui Pericle Papahagi.) N-au fost uitate multă vreme gravele acuze formulate de N. Iorga (istoricul mărturisește dealtfel că și-a propus să „demaște"), atît împotriva colecției cît și împotriva „coordonatorului" ei, Gr. G. Tocilescu, cu care marele istoric a fost de nenumărate ori într-o aprigă dispută. Fără să

[1] Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice comunica, la 6 iunie 1897, Direcțiunii Muzeului de antichități — al cărui director era Gr. G. Tocilescu — că s-a obținut „creditul de 6000 lei pentru adunarea materialului necesar publicării unui corpus inscriptionum slavo-romanicarum și acela de 3000 lei pentru culegerea elementelor folcloristice din țară". La 15 aprilie 1898 Gr. Tocilescu informează pe ministru c-a început tipărirea colecției, apărută se pare în 2000 exemplare. Cele 3 volume (primul volum în două părți și un volum conținînd culegerea lui Pericle Papahagi, *Din literatura poporană a aromânilor)*, apar la sfîrșitul anului 1900. În ședința Academiei Române din 22.XII.1900, prezidată de Iacob Negruzzi, Gr. Tocilescu prezintă cele 3 volume apărute.

negăm temeinicia unor observații critice formulate de N. Iorga în *Colecția de folk-lore a Ministerului de Instrucție. Scrisoare către d. ministru Haret* (apărută în două publicații: *Revista română politică și literară*, an. I, nr. 19—20, nov.-dec. 1902, p. 459—467 și în *Epoca*, 1903, nr. 1313, p. 38; nr. 1314, p. 39; nr. 1315, p. 40; nr. 1316, p. 41, precum și în extras la Atelierul grafic I. V. Socec, 1903, 28 p.), observăm totuși că marele istoric și-a dat frîu liber cunoscutului său dar pamfletar, nedreptățind în bună măsură o colecție ce avea să fie socotită ulterior lucrare de referință.

„N. Iorga era — scrie Șerban Cioculescu — «teribil la mînie». Avea voluptatea distrugerii adversarului, prin cumul de argumente și citate, cu o forță de dispreț și de invectivă a unui pamfletar de rasă, deși a respins totdeauna cu indignare acel calificativ, socotindu-l, ca un adevărat om de știință, dezonorant." [1 bis] Nu greșim trecînd printre paginile în care se vădește din plin darul semnalat mai sus și pe cele scrise despre *Materialuri folcloristice*.

Devenită de mult timp o raritate bibliografică, colecția patronată de Gr. G. Tocilescu a fost mai mult citată decît citită. Să recunoaștem imediat că și cei care o au în bibliotecile personale sau ajung mai ușor la ea, greu se descurcă în arcanele ei, textele fiind editate extrem de nesistematic. Din cauza gravei carențe amintite, nu e de mirare să constați că și unele lucrări de specialitate n-o citează cu rigurozitate. Astfel, *Indicele tipologic al baladelor populare românești*, alcătuit și tipărit de Al. I. Amzulescu în 1964, nu face trimiteri la toate baladele din *Materialuri folcloristice*, în cadrul cărora cîntecele bătrînești sînt tipărite, ca și celelalte forme poetice, dispersate. Dacă folcloriștii nu s-au descurcat în toate cazurile cu ușurință, cu atît mai puțin ne așteptăm la aceasta din partea altora care au citat colecția în cauză. Astfel Aurel Baranga, vrînd să arate — într-o scrisoare adresată de la Paris unui colocviu despre teatrul contemporan — ce „vină gravă o purtăm și față de problema folclorului", care, „oricît de prețios ar fi și orice cult i-am purta este o formă spontană și amorfă de cultură", crede că poate aduce o probă concludentă în sprijinul asertiunii sale: „Cine nu mă crede să compare di-

---

[1 bis] Șerban Cioculescu, *O luptă literară* (II), în *România literară*, an. XII, nr. 33, 16 august 1979, p. 7.

versele variante ale *Mioriței* publicate în ediția Tocilescu cu nestemata nemuritoare pe care ne-a lăsat-o, printr-o cizelare genială, Alecsandri" [2]. Trecem peste faptul că autorul opiniei preferă variantele „cizelate" și semnalăm că invocarea colecției lui Tocilescu este inoperantă, fiindcă acele „diverse variante" sînt în număr de... două! Mai mult, una dintre ele, *Ciobanul*, este tocmai foarte elocventă pentru spiritul inventiv al creatorului popular, capabil să dea variante interesante fără ajutorul „cizelatorilor".

Revenim acum la reconstituirea drumului sinuos pe care l-a parcurs colecția patronată de Gr. G. Tocilescu. Primul ei critic neîndurător este N. Iorga. E vizibilă — în scrisoarea sa deschisă către ministrul Spiru Haret, cel care a susținut-o călduros — intenția lui N. Iorga de a desființa colecția sub toate aspectele. Începe cu titlul pe care-l socotește „barbar în amîndouă cuvintele sale" [3], deși sintagma din titlu nu a fost o invenție a coordonatorului ori a culegătorilor, ci se mai întîlnește în publicistica secolului trecut și chiar a celui următor. Astfel, M. Eminescu semna în *Timpul* din 8 aprilie 1882, articolul *Materialuri etnologice* (cf. M. Eminescu, *Literatura populară*, ediție critică îngrijită de D. Murărașu, București, Editura Minerva, 1977, p. XXI). Sînt, de asemenea, nedrepte criticile la adresa componenței comisiei, ca și cele la adresa unor culegători (N. I. Apostolescu) care au transcris fonetic textele. Este nedreaptă și afirmația potrivit căreia cele trei luni destinate culegerilor de folclor pe teren (10 iulie—1 octombrie 1897) au fost mai mult prilej de vilegiatură pentru echipă. Nimic mai neadevărat. Pentru unii dintre membrii comisiei aceste luni au fost răstimpul unor cercetări intense, cu atît mai de lăudat cu cît s-au desfășurat pe fondul unor adversități și neajunsuri materiale. Iată ce mărturie depune în acest sens Christea T. Țapu, cel mai important culegător și cel care trebuia să figureze pe coperta colecției: „Pentru tot acest material mi s-a dat cu chiu cu vai 600 lei, care i-am cheltuit în două luni cu drumul; pentru o lună am pus din buzunar de la mine"; „am fost închis într-o comună 3 zile, fără să mi se dea nici apă, nici pîne, pe timpul cînd adunam prin sate material folcloristic, pe motivul — zicea primarul și cei din comună — că eu sînt anarhist." [4]

---

[2] *Viața românească*, an. XXI, nr. 7—8, iul.-aug. 1978, p. 78.

[3] N. Iorga, *Colecția de folk-lore a Ministerului de Instrucție...*, p. 3.

[4] Vezi — în această ediție — anexa și scrisoarea în facsimil.

Scrisoarea deschisă a lui N. Iorga către ministrul Spiru Haret nu este o critică rece, o analiză așezată, obiectivă. Totuși se pot reține o serie de obiecții întemeiate. Una dintre ele privește „felul boieresc de tipăritură" [5], adică modul neeconomicos de editare: marele istoric a calculat că în tipăritură se află „500 foi albe". În bună măsură este pertinentă și următoarea observație: Tocilescu trebuia „să claseze poeziile după tipuri, să dea pentru fiecare tip bucata caracteristică, bine transcrisă și bine culeasă, în text, iar restul, variantele, diformările, stîlcirile neghioabe să le pomenească în notă, culegînd din ele doar caracteristicul". [6] Reproșul că în colecție domnește „cea mai mare neregulă" [7], că n-au fost riguros grupate pe genuri textele este de asemenea îndreptățit, și aspectul acesta a nemulțumit și pe comentatorii ulteriori ai colecției: „Nu s-a urmat nici un plan, nici un sistem; totul e aruncat la întîmplare, fără alegere, numai să iasă miile de pagini pentru glorificarea... autorului. De aceea nu e de crezut că d-l Tocilescu a îngrijit acestă publicație, precum se spune pe coperta cărții; chiar d-sa ar fi putut face o lucrare mai de seamă, dacă și-ar fi aruncat măcar ochii pe manuscrisele membrilor comisiei" (Artur Gorovei [8]); „n-a făcut nici o selecție în materialul venit grămadă și l-a introdus cu toptanul în colecție"; „a pus materialul sub tipar pe reprize, în ordinea sosirii lui, încît colecția a căpătat, prin trei addende uriașe, excrescențe monstruoase, pierzînd orice sistematizare (încercată inițial)" (I. C. Chițimia [9]); „La o reeditare a ei (a colecției — n.n.), ar trebui găsit mijlocul mai potrivit de a fi pusă în ordine, căci așa haotic cum este distribuit materialul devine greu de utilizat" (Gh. Vrabie [10]); „enorma adunătură — poate cea mai încurcată în tot cuprinsul folclorului românesc"; „culegerea încîlcită ca o junglă tropicală" (I. Diaconu [11]); „moloz literar, în care cititorul sin-

---

[5] N. Iorga, *op. cit.*, p. 5.

[6] N. Iorga, *Colecția de folk-lore a Ministerului de Instrucție...* p. 17.

[7] *Ibid.*, p. 18.

[8] Artur Gorovei, *Literatură populară.* Culegeri și studii, ediție îngrijită, studiu introductiv, note, bibliografie și indici de Iordan Datcu, București, Editura Minerva, 1976, p. 145.

[9] I. C. Chițimia, *Folcloriști și folcloristică românească,* București, Editura Academiei R. S. România, 1968, p. 207.

[10] Gh. Vrabie, *Folcloristica românească,* București, E.P.L., 1968, p. 234.

[11] Ion Diaconu, *Ținutul Vrancei,* București, E.P.L., 1969, I, p. 24 și 83.

gur trebuie să aducă ordinea absentă" (Ov. Bîrlea [12]). E cu atît mai gravă această dezordine şi mai apăsată vina lui Tocilescu cu cît a fost cineva care l-a prevenit la timp de aceasta, şi cel care a făcut-o nu este altul decît ministrul Spiru Haret, care notează marginal pe o „relaţiune asupra lucrărilor comisiunei folcloristice şi trimiterea materialului spre a se tipări", notă datată 27 II 1898 : „Se va întreba d. Tocilescu dacă crede că trebuie imprimarea a se face chiar de acum ori dacă nu e mai bine a se aştepta reunirea materialului întreg cînd s-ar putea mai bine clasifica, pentru o publicaţiune sistematică".

Un aspect speculat din plin de N. Iorga este prezenţa în colecţie a unor texte mai puţin decente. Principial, colecţia nu greşise admiţînd şi asemenea texte. Se ştie că un vechi principiu metodologic recomandă culegerea tuturor producţiilor folclorice, pudibonderia neavîndu-şi rost în ştiinţă. Principiul era astfel exprimat de M. Eminescu : „Cu toate consideraţiile de decenţă literară, am dori mai cu seamă elementele literaturii populare să se adune fără scădere şi nealterate prin pruderie. *Tale quale*". [13] Acelaşi lucru îl susţine şi B. P. Hasdeu (referindu-se la alte aspecte ale limbajului popular) în indicaţiile de culegere cuprinse în chestionarul său lingvistico-mitologic : „Dacă e adevărat că prin poezie se exprimă pasiunea şi imaginaţiunea, atunci sînt foarte poetice şi înjurăturile şi blăstemele poporului... Acest element imprecativ abundă şi în poezia poporană, oferindu-ne uneori coincidenţe curioase la popoarele cele mai eterogene". [14] Marii folclorişti n-au ocolit folclorul scatologic. Lucrarea (inedită) a lui P. Caraman, *Descolindatul*, este într-o măsură însemnată aplicată asupra acestui folclor. Béla Bartók a procedat tot aşa în capitolul *Kryptadia* (p. 414—422) din colecţia *Roumanian Folk music*, vol. III, Texts Edited by Benjamin Suchoff, Text translations by E. C. Teodorescu (Martinus Nijhoff, The Hague, 1967).

Reproşîndu-i tipărirea cîtorva texte licenţioase, N. Iorga specula, pe bună dreptate, faptul că *Materialurile* au fost date ca premii elevilor şi elevelor. Gr. Tocilescu ar fi putut să fie pru-

---

[12] Ovidiu Bîrlea, *Istoria folcloristicii româneşti*, Bucureşti, Editura enciclopedică română, 1974, p. 310.

[13] M. Eminescu, *Notiţe bibliografice*, în *Timpul*, 6, 7, 8, mai 1880.

[14] Apud Ovidiu Bîrlea, *Istoria folcloristicii române*, Bucureşti, Editura enciclopedică română, 1974, p. 191.

dent la acest capitol fiindcă știa de la început că volumele vor fi date elevilor, că vor intra în bibliotecile școlare: aceasta se stipulase încă înainte de a pleca lucrarea la tipar.

Probabil că și la acest aspect se referea Ov. Densusianu raliindu-se — într-o scurtă notă — la opiniile lui N. Iorga: „D. N. Iorga critică cu severitatea ce se cuvine modul cum s-au adunat și publicat de d. Tocilescu și alții *Materialurile folclorice*; colecția cuprinde enormități adevărat revoltătoare" [15].

Alte atacuri sînt adresate direct persoanei lui Gr. Tocilescu. Coordonatorul *Materialurilor folcloristice* — scrie N. Iorga — „a fost în toată viața sa, și nu numai de o bucată de vreme încoace, atacat tocmai pentru caracterul mercantil, american, *fin de siècle* al «întreprinderilor» sale științifice" [16]. Tocilescu notase în precuvîntarea sa că nu a urmărit „altă răsplată, decît bucuria sufletească că am putut îndruma o operă, care, să sperăm, va deveni din zi în zi mai bună" [17], cuvinte taxate de N. Iorga a fi „exuberanță clocotitoare, din care bunul simț iese opărit" [18]. Se sugerează deci că Tocilescu s-a ales și cu altceva în afara „bucuriei sufletești". Mai explicit este în acest sens Christea N. Țapu, principalul realizator al colecției și cel frustat de Tocilescu de apariția numelui pe copertă. Chr. N. Țapu, într-o scrisoare particulară adresată lui Artur Gorovei, declară deschis că Tocilescu a făcut o afacere oneroasă. Îi reproducem cuvintele, fără să avem posibilitatea să verificăm dacă Tocilescu a făcut o asemenea afacere din tipărirea colecției: „Și d-l Tocilescu s-a ales și autor, mare folclorist și cu cîteva miișoare de frăncuți în buzunar de la tipărit (învoială prin două cu tipografu)" [19]. Cert este că Tocilescu l-a înlăturat pe principalul său colaborator de pe copertă, deși îl considera „eminent folclorist". Iată mărturia revoltată a lui Chr. N. Țapu: „Ce se întîmplă? Setos de glorie, vanitos afară din cale, s-a răzgîndit el și ce și-a zis: Istoric sînt, lumea savant mă cunoaște peste nouă țări și nouă mări; de ce să nu mă cunoască și ca mare folclorist? — Se tipărise deja o coală. Se anulează acea coală trasă în două mii de exemplare și se

---

15 Ov. Densusianu, *Filologia română, 1903*, în *Revista bibliografică*, București, an. II, nr. 3—4, 1904, p. 32.

16 N. Iorga, *Colecția de folk-lore a Ministerului de Instrucție*... p. 4—5.

17 Gr. G. Tocilescu, *Precuvîntare*, în ediția de față, p. 47.

18 N. Iorga, *loc. cit.*, p. 4.

19 Vezi — în această ediție — anexa și scrisoarea în facsimil.

tipărește din nou trecîndu-se la fiecare poezie în cap numele meu. Îmi spune pe un ton șiret: «E mai bine să-ți figureze numele la fiecare poezie culeasă de d-ta, decît pe copertă. Pe copertă se va pune atît doar ca titlu: *Materialuri folcloristice* adunate sub auspiciile Ministerului de Culte». Eu ca om sincer, fără să înțeleg șiretenia savantului folclorist — primesc cu dragoste propunerea domniei-sale. Pe la jumătatea volumului (cînd se trăgea la tipar), îmi spune că pe copertă va figura numele domniei-sale, că Ministerul l-a însărcinat pe d-sa cu culegerea și aranjarea materialului, că eu n-am fost decît mîna dreaptă a domniei-sale." [20] Ingratitudinea a mers pînă acolo încît celui care a realizat în cea mai mare parte colecția nu i s-a dat nici un exemplar tipărit.

Devine greu de înțeles cum academicianul Gr. G. Tocilescu s-a angajat într-o asemenea manevră neloială. E curios, de asemenea, că s-a putut expune ridicolului însușindu-și pur și simplu versiunea dată de Artur Gorovei în *Șezătoarea* după *Instructions et Questionaires*, publicat de Paul Sébillot în *Revue des traditions populaires*. Mai mult, Tocilescu și-a arătat ignoranța spunînd că amintitul chestionar îl reproduce pe cel al lui Eug. Rolland din revista *Mélusine*, chestionar inventat de Tocilescu [21]. Mai multe note critice demască în ziarele epocii plagiatul lui Tocilescu. Un semnatar, Ion Goldea, își intitulează articolul, fără înconjur: *Un plagiat oficial* (în *Pagini literare*, I, 1899, nr. 12, p. 4).

Am reprodus, pe larg, obiecțiile ridicate de N. Iorga la apariția *Materialurilor*. Ținuta pamfletară din rîndurile lui N. Iorga trebuie însă înțeleasă și într-un context mai larg, al relațiilor dintre N. Iorga și Gr. G. Tocilescu, foarte încordate începînd din 13 iulie 1899, cînd marele istoric începe publicarea, în *L'Indépendance roumaine*, a seriei de vitriolante articole reunite sub titlul *La vie intellectuelle des Roumains dans le présent*, apărute apoi în volumul *La vie intellectuelle des Roumains en 1899*, în care, alături de Gr. G. Tocilescu, sînt șfichiuiți B. P. Hasdeu, V. A. Urechia, D. A. Sturdza, G. I. Ionescu-Gion ș.a. În anul 1900 N. Iorga publică un nou volum, *Opinions pernicieuses d'un mauvais patriote. Articles de critique et histoire, publiés dans*

---

[20] *Ibid.*

[21] La 70 de ani de la precizarea făcută de Artur Gorovei, un istoric al folcloristicii, Gh. Vrabie, mai crede că lucrarea în cauză a fost elaborată de Eug. Rolland și a apărut în revista *Mélusine* (Vezi Gh. Vrabie, *Folcloristica română*, București, E.P.L., 1968, p. 230).

„L'Indépendance roumaine" (Bucarest, Impr. L'Indépendance, 1900, 198 p.), în care figurează capitolul *Un plagiat : Gr. G. Tocilescu.* În același an apare și studiul polemic *Cum face d-l Gr. Tocilescu „ediția a doua" a operelor sale. Reflecții vesele ale unui cumpărător decepționat* (București, Editura Nouei Reviste românești, 1900, 26 p.). În 1903, anul publicării scrisorii către ministrul S. Haret, N. Iorga mai tipărește următoarele atacuri la Gr. G. Tocilescu : *Contra tînguirilor d-lui Tocilescu* (București, Tipografia „Minerva", 1903, 15 p.) ; *Cuvinte adevărate* (București, Tipografia „Minerva", 1903, 343 p.). Gr. G. Tocilescu nu rămîne pasiv la aceste sistematice atacuri. Vexat de articolele tipărite de N. Iorga în *L'Indépendance roumaine*, Gr. G. Tocilescu strînge, la sfîrșitul anului 1899, 36 de semnături de la profesori universitari pentru scoaterea din învățămînt a autorului incendiarelor articole. Uzînd de buna sa poziție în cadrul Academiei Române — membru titular din 1890, președinte al secției literare (1899—1901) și ale celei istorice (1901—1903) — Gr. G. Tocilescu cere, la 26 martie 1900, înlăturarea lui N. Iorga din sînul marelui for științific. Secțiunea istorică — în cadrul căreia Tocilescu critică aspru volumul *La vie intellectuelle...* al lui N. Iorga — își exprimă prin vot dezacordul față de „purtarea necuviincioasă a d-lui membru corespondent N. Iorga". Rezultatul campaniei lui Gr. G. Tocilescu este că timp de mai bine de patru ani (26 martie 1900—4 iulie 1904), N. Iorga nu mai face comunicări în cadrul forului academic.[22]

O amplă critică a *Materialurilor folcloristice* întreprinde și T. Duțescu-Duțu (1870—1916) în studiul *Considerațiuni critice asupra poeziei noastre poporane. Doine* (București, Tipografia „Clemența", 1903, 160 p.). Autorul, scriitor poporan minor (versuri și teatru de inspirație populară), cumnat al lui I. L. Caragiale (era căsătorit cu Jenica Burelly, sora soției marelui dramaturg), a fost și inspector al cercurilor culturale, înlocuit de Spiru Haret cu M. Sadoveanu ; ca folclorist a publicat doar studiul amintit, pe care intenționa să-l completeze cu încă patru părți, care n-au mai apărut. Ca și alți comentatori din epocă, T. Duțescu-Duțu acceptă numai poezia populară rustică, excluzînd din discuție folclorul urban. În accepțiunea sa, lirica populară este expresia dragostei pure, iar izvorul doinelor „trebuie căutat numai

[22] Filmul relațiilor lui Gr. G. Tocilescu cu N. Iorga în Barbu Theodorescu, *Nicolae Iorga. Biobibliografie*, București, Editura științifică și enciclopedică, Editura Militară, 1976, p. 28—38.

pe subt umbra mîndrelor dealuri ce se preling din piscurile munților, prin acei codri în cari s-au adăpostit graiul și cîntecul strămoșesc" [23]. Vina cea mai mare a colecției comentate constă în aceea că nu s-a oprit doar la creațiile apărute în peisajul amintit ci a făcut loc și unor texte în care se resimte „înrîurirea nenorocită a genului trivial al mahalalelor orășenești" [24]. Acestea trebuiau ocolite sistematic, ca și unele producții „clasice" asupra cărora și-au pus pecetea lăutarul și tîrgovețul. T. Duțescu-Duțu ducea la ultima consecință aprehensiunea pentru folclorul urban a lui Gr. G. Tocilescu însuși.

Multe texte populare din *Materialuri folcloristice* și din colecția lui G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române* (1885), îi amintesc lui T. Duțescu-Duțu de broșurile de colportaj de tipul *Dorul inimei, Doruri și amoruri, Noua mică poezie*, creații care socotește că trebuiesc condamnate fără îngăduință fiindcă îl reprezintă pe tîrgoveț, inferior — ca posibilități creatoare — țăranului. T. Duțescu-Duțu nu admite decît producțiile populare ale unui „altădată", expresii ale „dragostei senine de pe vremuri", creații încărcate de „accente duioase", fundamental deosebite de hulitele cîntece de mahala, pline de „accente răgușite din sufletul băbarului" [25], de „necurățeniile ce foiesc în mahala", de „proză vulgară". Purist intolerant, admirator al doinei, socotită singura formă poetică reprezentativă, („numai doinele se cuvin să fie considerate ca singurul tezaur în care neamul nostru de pretutindeni și-a închis dorul și toate năzuințele de o mai tihnită viață și de o mai statornică voie bună" [26]), T. Duțescu-Duțu are și nostalgia unor forme de viață revolute, interpretate paseist,

---

[23] T. Duțescu-Duțu, *op. cit.*, p. 7.

Ideea nașterii poeziei românești în mediul montan și silvestru o susținuse B. P. Hasdeu în studiul său *Frunză verde, o pagină pentru istoria literaturii române* (în *Columna lui Traian*, IV, 1873, p. 264—267), inclus în *Istoria critică a românilor* (vol. II, București, 1875, p. 70 și următoarele). Poezia frunzei verzi, spune marele savant, s-a născut „în secularele păduri ale Carpaților, acolo unde străbunii noștri s-au format și s-au dezvoltat în curs de veacuri... Naționalitatea noastră s-a născut pe plai, nu pe cîmpie". Apud I. C. Chițimia, *Folcloriști și folcloristică românească*, București, E.A.R.S.R., 1968, p. 52.

[24] T. Duțescu-Duțu, *op. cit.*, p. 8.

[25] T. Duțescu-Duțu, *op. cit.*, p. 91.

[26] *Ibid.*, p. 145.

idilic, deformant (vremuri în care „bătrînii se ridică de pe lavițe și se descoperă cu omenie în fața boierului cu plete albe" [27]).

Am fi nedrepți dacă l-am considera pe T. Duțescu-Duțu ca singurul care a respins folclorul mahalalei. Sînt numeroși folcloriști și scriitori cuceriți doar de folclorul rustic. I. L. Caragiale a denunțat acea „grămadă de orduri literare, de testimonii de imbecilitate" cuprinse de Anton Pann în *Spitalul amorului.* I. Agârbiceanu era îngrijorat de „străinismele", de „romanțele stropșite" cu „vorbe de rușine", de declinul unor specii folclorice, de metamorfozele prin care trecea folclorul tradițional, și a propus o serie de măsuri pentru conservarea acestuia. M. Sadoveanu, de asemenea, consideră exterioare sferei folclorului românesc cîntecele de lume, indiferent de proveniența lor, rurală sau urbană, acestea din urmă fiind pline de „pehlivănii și de intensități verbale". Însuși Gr. G. Tocilescu, în precuvîntare, arată aceleași îngrijorări, însă, paradoxal, textele incriminate teoretic și-au făcut loc în colecție. Era o realitate care nu putea fi escamotată. [28]

Uneori nu-i lipsesc lui T. Duțescu-Duțu nuanțele din judecarea licențiozității în folclor și literatură, în sensul că este respinsă cea grosieră: „și de ar fi redată artistic și verosimil, poate nu ne-ar mînia" [29]. Citează ca reușite în acest sens *Jacques le fataliste* de Diderot și strigăturile populare românești, de acestea din urmă neputîndu-se „supăra decît oamenii lipsiți de spirit și falșii ipocriți" [30]. Nu pot fi absolvite însă de vină cîntecele de lume, iremediabil pierdute după opinia sa, colecțiile conținînd asemenea orduri trebuind să fie nu numai repudiate ci chiar... arse, pentru ca să nu rămînă urmașilor aceste testimonii de decadență și trivialitate.

Îngrijorat că peste cîntecul de „altădată" s-a așternut „pulberea din ulițele mărginașe ale tîrgurilor", T. Duțescu-Duțu își propune să întreprindă — și chiar o face! — o operațiune de salvare a cîntecelor populare „clasice" infestate de morbul amintit. În consecință, procedează, ca un epigrafist, în spiritul școlii

---

27 *Ibid.*, p. 31.

28 În judecarea colecției trebuie să se țină seama că *Materialuri' folcloristice* și-au propus — preciza Gr. G. Tocilescu într-un raport din 9 martie 1898 către ministrul Spiru Haret — „de a pune la dispozițiunea fiecărui cercetător o *arhivă obiectivă*" (subl. ns. — I.D.).

29 T. Duțescu-Duțu, *op. cit.*, p. 104.

30 *Ibid.*, p. 150.

folcloristice romantice, la „curățirea" cîntecelor din *Materialurile folcloristice*, suspectate a fi fost stricate de lăutari și tîrgoveți, operație — mai e nevoie s-o spunem ? — profund neștiințifică și arbitrară. Autorul crede, cu seninătate, că știe care au fost formele genuine ale unor cîntece, cîte versuri au fost adăugate ulterior de lăutar. Cum nu-i place un anumit cîntec, este gata să ne spună care este forma sa pură, cea dintîi, aflată nu de puține ori în satul său natal (Borlești-Vărzari, jud. Argeș). Aceasta este partea care a subminat serios studiul lui T. Duțescu-Duțu, latura care bănuim că a și contribuit la impresia nefavorabilă făcută lui Ion Bogdan, care respinge studiul de la un premiu academic, susținînd că „autorul lor (al *Considerațiunilor critice*... — n.n.) nu cunoaște știința folclorului" [31].

Dincolo de obiecțiile privind includerea unor creații lăutărești, a unor creații ale folclorului urban, T. Duțescu-Duțu apreciază în genere bine *Materialurile folcloristice*, colecție care „ne-a dat la iveală multe, foarte multe bucăți admirabile și necunoscute încă de cei ce se îndeletnicesc cu cercetarea tezaurului național de poezie poporană" [32]. Mai mult, T. Duțescu-Duțu polemizează cu N. Iorga, reproșîndu-i că nu se cuvenea să dea „așa mărunte pilde despre inferioritatea colecțiunii acesteia" [33]. O serie din reproșurile aduse lui N. Iorga sînt întemeiate, însă cu totul gratuite invectivele la adresa marelui istoric, care nu ar cunoaște folclorul românesc.

Ion Diaconu, folclorist cu întinsă activitate, monografist al Vrancei și teoretician cu bogat sistem de referință, se asociază, în lucrări ale sale din anii 1934 și 1969, observațiilor critice semnate de N. Iorga, T. Duțescu-Duțu și A. Gorovei și se delimitează de toți cei care au lăudat *Materialurile folcloristice* (M. Beniuc, Valeriu Ciobanu, Ion Dodu Bălan). Mai întîi, în *Folclor din Rîmnicul-Sărat* (vol. II, Focșani, Tipografia „Cultura", 1934, p. LXIV—LXXI), este cu deosebire oripilat de „obscenități și motive hibride ce dovedesc agonia cîntecului popular în fața romanței de ariston și a lăutarului de mahala, deci fără de nici un preț în lămurirea sufletului românesc" *(op. cit.*, p. LXVII—LXVIII). Folcloristul remarcă, așa cum vom vedea mai apoi,

---

[31] *Analele Academiei Române*, Seria II, Tom. XXVI, 1903—1904, Partea administrativă, p. 414.
[32] T. Duțescu-Duțu, *op. cit.*, p. 35—36.
[33] *Ibid.*, p. 39.

ideile prețioase din prefața semnată de Gr. G. Tocilescu. A doua oară, va reveni, cu sporită intoleranță, asupra *Materialurilor folcloristice*, în *Ținutul Vrancei. Etnografie-Folclor-Dialectologie* (vol. I, București, Editura pentru literatură, 1969, p. 21, 22, 23, 24, 83, 131, 132). Pentru el, colecția îndrumată de Gr. G. Tocilescu este „culegerea conglomerată a *Materialurilor folcloristice*, făcută lacunar, fără metodă, fără haina graiului dialectal (exceptînd pe Pericle Papahagi), fără gust al frumosului artistic popular, fără orînduirea printr-un plan editorial judicios". Alte expresii ale lui I. Diaconu vădesc preocuparea sa de a minimaliza colecția : „teratologie folclorică" ; „enorma adunătură — poate cea mai încurcată în tot cuprinsul folclorului românesc, prin mulțimea colaboratorilor inegali, văzuți și nevăzuți" ; „suspecta tipăritură masivă" ; „culegere slăbănoagă". Minimalizat este și cel mai important realizator al colecției, Christea N. Țapu, pentru I. Diaconu doar „mai intrepid". De remarcat că în *Ținutul Vrancei* (1969) nu mai sînt reluate bunele opinii despre prefața semnată de Gr. G. Tocilescu, intenția fiind acum de discreditare integrală a colecției, ca și a altora dealtfel, nu puține la număr. Toate obiecțiile formulate de I. Diaconu sînt de înțeles : ele provin din partea unui reprezentant al unei alte orientări, a unui reprezentant de seamă al școlii filologico-folclorice a lui Ov. Densusianu.

Cine sînt realizatorii colecției ?

În anul 1897, într-un raport către Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Gr. G. Tocilescu propune următoarea „comisiune folcloristică", alcătuită, se preciza, din „persoane cunoscute prin lucrările lor" : Al. I. Hodoș și M. Canianu, publiciști (care urmau să cerceteze județele Neamț, Bacău, Putna și Botoșani), Christea N. Țapu (repartizat să culeagă folclor din județele Vîlcea, Gorj și Teleorman), Const. I. A. Nottara, publicist (urma să străbată județele Suceava și Roman), Gh. Popescu-Ciocănel, licențiat în litere (i se repartizează județele Prahova, Rîmnicu-Sărat și Buzău) și Ion Ionescu, absolvent al seminarului Nifon (propus să culeagă din județele Mehedinți, Dîmbovița și Muscel).

Ordinea reală — cea a contribuției efective — a celor amintiți la realizarea colecției a fost însă alta. Cel ce s-a dovedit cel mai laborios culegător din amintita comisie a fost Christea N. Țapu (n. 12 septembrie 1874, Roșiori de Vede — m. 1 mai 1926, Tulcea). Face clasele primare în orașul natal, pe cele gimnaziale la Giurgiu (1882—1883) și pe cele liceale la București. Își continuă studiile la Școala normală superioară și la Facultatea

de litere și filozofie (1894—1897) din București, cu examenul de licență la 1 februarie 1900. Este apoi profesor de latină și elină la liceul „Unirea" din Focșani (1898—1909), la Institutul „Anastasie Bașotă" din Pomîrla-Dorohoi, la gimnaziul „Mircea cel Bătrîn" din Constanța și la liceul din Tulcea (la acesta din urmă între anii 1909—1926). La data cooptării în comisie Chr. N. Țapu publicase din culegerile sale folclorice numai în reviste (debutează probabil în anul 1894). Va mai colabora apoi la *Albina*, *Ion Creangă*, *Revista Tinerimea română*, *Familia*, *Șezătoarea*, *Apărătorul sănătății*, *Ghilușul*, *Foaia poporului*, *Lupta*, *Analele literare, politice, științifice*, *Revista liceului „Unirea" din Focșani*. Christea N. Țapu a sperat că va putea să-și reediteze colecția pe numele său. Intenția i-a împărtășit-o în 1903 lui Artur Gorovei, în scrisoarea citată: „Gîndul mi-este: Cînd voi avea vreodată parale, să-mi extrag tot materialul din acest volum și să-l dau la lumină așa cum trebuie să fie dat el frumos aranjat, cu toate adnotațiile". N-a reușit însă să publice din culegerile sale decît în reviste și în două volumașe (ultimul conținînd un remarcabil studiu): *La clacă (schițe din popor)*, Craiova, Tipografia Ramuri, Biblioteca folcloristică nr. 17, 1914, 23 p.; *Aga Bălăceanu (legendă istorică) de...*, profesor, Tulcea, Craiova, Tipografia Ramuri, Biblioteca literară nr. 2, 1916, 31 p.

Chr. N. Țapu venea dintr-o bogată zonă folclorică, Teleormanul, pe care el o va cerceta primul, fiind urmat de Gh. I. Neagu și D. D. Stancu.

Înainte de a fi inclus în comisia lui Gr. G. Tocilescu, Chr. N. Țapu avea deja o activitate respectabilă de prospectări folclorice.

Folcloristul spunea următoarele, în acest sens, lui Artur Gorovei, în scrisoarea citată: „Adevărat e că materialul meu nu în trei luni l-am adunat. Eu aveam cu cîțiva ani mai înainte parte din material, cum și acum am altul și nou — adunat de mine" [34]. Faptul se vede că era cunoscut și de N. Iorga, care în scrisoarea deschisă către Spiru Haret spunea că Țapu „își avea, în momentul cînd trebuia să întreprindă călătoria de cercetare, colecția mai-mai gata" [35]. N. Iorga îl socotește pe acesta „autorul *real* (sublinierea lui N. Iorga) al vol. I și II" [36] din *Materialuri*. Artur Gorovei

---

[34] Vezi — în această ediție — anexa și scrisoarea în facsimil.
[35] N. Iorga, *Colecția de folk-lore a Ministerului de Instrucție...*, p. 12.
[36] N. Iorga, *op. cit.*, p. 12.

susținea, pe bază de calcule, în recenzia publicată în *Șezătoarea*, următoarele: „Prima parte, cuprinzînd 726 p., e lucrarea unuia singur din membrii comisiunii, a d-lui Țapu“ [37]. Un și mai amănunțit calcul al contribuției lui Țapu la *Materialurile folcloristice* face profesorul Gh. I. Neagu [38], care subliniază că principalul realizator al colecției a cules 2202 texte însumînd 40298 versuri, în vreme ce toți ceilalți la un loc (alți membri ai comisiei, persoane particulare, învățători, colecții preluate de la Academia Română) au contribuit cu 1727 texte însumînd 29318 versuri. Chr. N. Țapu a cules 93 balade, 647 doine, 190 descîntece, 84 ghicitori, 10 colinde, 15 cîntece de nuntă, 24 jocuri de copii, 645 strigături, 6 texte de medicină populară, 406 proverbe, 30 anecdote și povești, 51 frînturi de limbă, 1 text calendar popular. Culegerea sa îl situează printre cei mai harnici folcloriști de la sfîrșitul secolului trecut. Chr. N. Țapu a cules de la sursă și a respectat autenticitatea textelor, chiar cînd unele din acestea nu aveau valoare artistică deosebită. În amintita scrisoare către A. Gorovei, Chr. N. Țapu precizează că a respectat întocmai indicațiile de culegere primite: „Și să adun așa cum se aude și să nu schimb nimic! Astfel mi s-a dat poruncă, așa am adunat“ [39].

Cum am amintit, N. Iorga a aruncat săgeți și împotriva „comisiei folcloristice“ întocmite de Gr. G. Tocilescu, „folclorist indirect“ [40], „folclorist de cabinet“ [41] care și-a trimis „misionari folcloristici“ [42]. Marele istoric opina că ar fi trebuit să fie angajați în această amplă lucrare „învățați de renume, neobosiți lucrători pe ogorul științei“ [43]. Pornit să discrediteze și în această latură întreprinderea lui Gr. G. Tocilescu, N. Iorga îi judecă pe cei din comisie după cum au fost sau nu studenți buni. Unul dintre ei, Gh. Popescu-Ciocănel — își amintește N. Iorga — a căzut la un concurs. Despre Chr. N. Țapu spune în schimb că a fost „student

---

[37] Artur Gorovei, *Literatură populară*. Culegeri și studii, ediție îngrijită, studiu introductiv, note, bibliografie și indici de Iordan Datcu, București, Editura Minerva, 1976, p. 142.

[38] Gheorghe I. Neagu, *Christea N. Țapu*, în *Revista de etnografie și folclor*, București, tom. 23, nr. 2, 1978, p. 216—217.

[39] Vezi — în această ediție — anexa și scrisoarea în facsimil.

[40] N. Iorga, *Colecția de folk-lore a Ministerului de Instrucție*... p. 8.

[41] *Ibid.*

[42] *Ibid.*

[43] *Ibid.*

bunişor". Am văzut mai sus că-l socoteşte principalul realizator al colecţiei. A. Gorovei, de asemenea, nutrea simpatie pentru Chr. N. Ţapu. Comentatorii ulteriori vor releva contribuţia deosebită a lui Chr. N. Ţapu. I. C. Chiţimia observă că Gr. G. Tocilescu „a avut colaborarea unor cunoscători încercaţi ai folclorului, ca M. Canianu, sau tineri capabili, ca Chr. N. Ţapu, Ion Ionescu ş.a." [44] Gh. Vrabie propune ca o viitoare ediţie să-i facă dreptate lui Chr. N. Ţapu. Profesorul Gh. I. Neagu îi închină acestuia un amplu şi documentat studiu.

Un alt membru marcant din comisie, cu adevărat „cunoscut prin lucrări", este Mihail Canianu (n. 1867, Hîrlău, jud. Iaşi — m. 1 oct. 1933, Bucureşti). Publicist, dialectolog şi geograf, M. Canianu era atunci cînd îl cooptează Gr. G. Tocilescu în comisie un folclorist format şi cunoscut (chiar dacă nerecunoscut de unii), autorul foarte importantei colecţii *Poezii populare. Doine, culese şi publicate întocmai cum se zic* (Iaşi, Editura librăriei Fraţii Şaraga, 1888, XV + 270 p.), în care culegătorul nu schimbă „absolut nimic" iar pentru prezentarea fidelă a graiului din Moldova-de-Sus foloseşte o transcriere semifonetică. Va oferi proverbe şi zicători marii colecţii *Proverbele românilor* a lui Iuliu A. Zanne. Colaborează şi la *Adevărul, Dimineaţa, Drepturile poporului, Revista pentru istorie, arheologie şi filologie, Românul.*

N. Iorga n-a întîmpinat cu îngăduinţă nici prezenţa în comisie a lui Al. I. Hodoş (Ion Gorun) (1863—1929), marele învăţat opinînd că ar fi fost necesar să se apeleze la folclorişti cunoscuţi ca Andrei Bîrseanu, Elena Sevastos ş.a. Obiecţia era gratuită. [45] Chiar dacă nu se remarcase pînă atunci în domeniul culegerii folclorului şi nu se va mai preocupa de acest domeniu nici după apariţia *Materialurilor folcloristice*, Al. I. Hodoş era bine ales,

---

[44] I. C. Chiţimia, *Folclorişti şi folcloristică românească*, Bucureşti, Editura Academiei R. S. România, 1968, p. 216.

[45] Polemizînd cu modul cum vedea N. Iorga alcătuirea colectivului de realizatori ai colecţiei *Materialuri folcloristice*, T. Duţescu-Duţu scria: „Şi atunci, Al. I. Hodoş, nepotul lui popa Balint, crescut cu doina în munţii Abrudului — doină ce i-a altoit în suflet dragostea de neam şi de cîte sînt ale noastre româneşti — nu se poate recomanda atenţiei binevoitoare a d-lui Nicolae Iorga, ca un vrednic culegător de folclor". (*Consideraţiuni critice asupra poeziei noastre poporane. Doina*, Bucureşti, Tipografia „Clemenţa", 1903.)

preocupările pentru folclor fiind vechi în familia sa (acea „dinastie de cărturari ardeleni de rasă"[46]). Al. I. Hodoş este fiul lui Iosif Hodoş, marcantă figură de luptător din Transilvania, fost — la 19 ani — secretar al adunării de pe Cîmpia Libertăţii şi apoi viceprefect de legiune în timpul Revoluţiei de la 1848. Iosif Hodoş învăţase, împreună cu Al. Papiu Ilarian şi Simion Bărnuţiu, la universităţile din Viena şi Padua, obiţinînd diploma de „doctor în drepturi". Va fi apoi vicecomite al Zarandului şi deputat în parlamentul de la Budapesta (reprezentant al ţinutului amintit). Este membru fondator al Academiei Române. Căsătorit cu Ana, fiica lui Simion Balint din Roşia Abrudului, are opt copii, dintre care trei au devenit nume cunoscute: Enea Hodoş, Nerva Hodoş şi Al. I. Hodoş[47]. Iosif Hodoş vădeşte interes pentru creaţiile poporului în timpul studiilor la Cluj, cînd alcătuieşte, împreună cu alţi nouă colaboratori, o colecţie de *Proverburi româneşti şi pleonasmuri*. Folcloristul familiei va fi însă Enea Hodoş (1858—1945), autor al unor importante culegeri, ca *Poezii poporale din Bănat*, 3 vol. (1892, 1906, 1912). Preocuparea pentru folclor a lui Al. I. Hodoş[48] se va rezuma la colaborarea sa la colecţia dirijată de Gr. G. Tocilescu.

---

[46] I. Breazu, *Iosif Hodoş*, în *Transilvania*, 72 (1941), nr. 7, p. 511. (Cele cîteva informaţii despre Iosif Hodoş le împrumutăm din remarcabila teză de doctorat a lui Virgil Florea, *Enea Hodoş folclorist*, în manuscris.)

[47] Era deci frate cu Enea Hodoş, iar nu nepot al lui, cum eronat ne informează Gh. Vrabie *(Folcloristica română*, Bucureşti, E.P.L., 1968, p. 231).

[48] Opera sa literară este alcătuită din volume de versuri şi proză: *Cîteva versuri*, Bucureşti, 1901, 115 + II p.; *Alb şi negru*, Bucureşti, 1902, 204 p.; *Robinson în Ţara Românească*. Povestire din zilele noastre, Bucureşti, Institutul de arte grafice Carol Göbl S-r Ion St. Rasidescu, 1904, 354 p.; *Taina a şasea*, schiţe, Bucureşti, Minerva, Institut de arte grafice şi editură, 1905, 286 p.; *Lume necăjită*, povestiri, Bucureşti, 1911, 272 p.; *Ştii româneşte? Cîteva observări asupra limbii — cum se scrie în vremea de faţă*, Bucureşti, 1911, 159 p.; *Fata cea frumoasă*, Bucureşti, Scriitori români nr. 9, 1916, 32 p.; *Obraze şi măşti*. Satire sociale şi literare, Bucureşti, 1922, 213 p.; *Nu te supăra*. Schiţe glumeţe din viaţa bucureşteană dinainte de război, Bucureşti, 167 p.; *A. Vlăhuţă. Omul şi opera, o reprivire*, Bucureşti, Cartea vremii. Colecţie enciclopedică, 16, 151 p. Traduce din Goethe *(Faust)*, Im. Kant, Karl May, A. Strindberg, Ivo Voinovici, Lewis Wallace.

Scriitorul Const. I. A. Nottara[49], probabil absolvent al Facultății de drept din București, se preocupă și el de folclor numai cînd face parte din comisia alcătuită de Gr. G. Tocilescu.

Un alt culegător cu contribuție modestă este N. I. Apostolescu (n. 3/15 mai 1876—m. 2 nov. 1918), care nu este altul decît autorul studiului de literatură comparată *L'influence des romantiques français sur la poésie roumaine* (1909), socotit și astăzi a fi „o analiză profundă a poeziei române din secolul al XIX-lea în perspectivă comparatistă“ [50]. După ce studiază la Facultatea de litere și filozofie din București (1895—1899), face studii de specializare în Franța (la Hautes Études și la Sorbona) între anii 1905—1909, unde-și va lua doctoratul în litere cu teza citată mai sus. Va fi apoi (de la 9 febr. 1899 pînă în 1918) profesor secundar la limbă elină, română, franceză și de filozofie la Pitești. La Universitatea din București fusese elevul lui Gr. G. Tocilescu, audiindu-i cursurile de istoria antică, epigrafie și arheologie și rămînîndu-i apoi fidel [51]. Îi apar în *Materialuri folcloristice* cca 45 de cîntece (balade, doine, strigături) din fostele județe Dolj, Tîrnava Mare, Făgăraș și din București, cîntece culese în anii studenției. Publicistica sa pe teme folclorice este, de asemenea, restrînsă [52]. Gr. G. Tocilescu a avut ideea (nefericită !) de a-i încredința coordonarea colecției (într-o adresă — datată 25 iunie 1898 — către Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Gr. G. Tocilescu cere să i se acorde, pentru corecturi, suma de 500 lei, „cîte 10 lei

---

[49] Publică volumele de proză : *De vînzare* — moravuri sociale, București, 1897, 306 p. ; *Suflete obosite*, Craiova, Institutul de editură Ralian și Ignat Samitca, 1898, 325 p. ; *Individul și Statul* (schiță sociologică), București, Facultatea de drept din București, 1898, 54 p. ; *De dincolo de moarte*, București, 1907, 214 p.

[50] I. Oprișan, *Formarea școlii românești de comparatism*, în *Istoria și teoria comparatismului în România*, București, Editura Academiei R. S. România, 1972, p. 132.

[51] Scrie mai multe articole despre fostul său profesor : *Tocilescu*, în *Revista pentru istorie, arheologie și filologie*, an. XIII, nr. 7, 8, 9, iul.-sept. 1909, p. 225 și urm. ; *Din viața lui Tocilescu*, *Ibid.*, vol. XI, partea a II-a, 1910, p. 356—361 ; *Tocilescu.* Conferință rostită de... în seara zilei de 11 martie 1912 la Ateneul Român din București, Stabilimentul de arte grafice Albert Baer, 1912, 28 p. ; *Hasdeu și Tocilescu*, în *Revista pentru istorie, arheologie și filologie*, vol. XIII, partea I—II, București, Institutul de arte grafice Carol Göbl, 1913, 24 p.

[52] *„Frunză verde“ (lămuriri folclorice)*, în *Revista pentru istorie...*, vol. V, nr. 24, 4 apr. 1910, p. 372—374 ; *Datinile noastre*, în *Steagul*, 1 ian. 1916.

de coală"). N. I. Apostolescu s-a dovedit total neeficient în coordonarea și corectarea *Materialurilor*, a căror alură haotică și tipărirea nesupravegheată (sute de greșeli de tipar) i se datoresc în cea mai mare măsură. Apostolescu a stricat ceea ce proiectase atît de judicios Chr. N. Țapu, autorul primei scheme de clasificare a colecției. N. I. Apostolescu elaborează și amplul indice al colecției.

Despre Ion Odor și Ion Ionescu nu deținem alte date în afara celor sumare din precuvîntarea lui Gr. G. Tocilescu.

Figurează în „comisia folcloristică" și numele lui Gh. Popescu-Ciocănel (n. 9 martie 1869, Ploiești—m. 16 martie 1929, Ploiești), licențiat în litere și filozofie al Universității din București și apoi profesor (1889—1907) la Cîmpina, Ploiești, București, Urlați și Medgidia. Nu va participa însă la culegerile pe teren: „s-a desistat încă de la început" — notează Tocilescu într-un raport către ministrul S. Haret. Propunerea sa în colectivul de culegători nu era întîmplătoare: publicase, cu cîțiva ani înainte, volumul *Basme, snoave, ghicitori* culese direct din gura poporului (Ploiești, Tipografia Fabricei „Progresul", 1893, 189 p.). Va mai publica apoi, după apariția *Materialurilor*, volumul de literatură facețioasă *Brașoave* (București, Editura Steinberg, 1905, 288 p.) (împreună cu E. I. Patriciu și G. P. Salviu). Cîteva informații despre el în N. I. Simache și Paul D. Popescu, *Un orientalist ploieștean: Gh. Popescu-Ciocănel*, Muzeul de istorie al județului Prahova, 1969.

Ampla colecție nu este numai rodul culegerilor făcute de comisia constituită de Gr. G. Tocilescu. Prin chestionarul trimis învățătorilor sătești, prin scrisori[53] către învățători și revizori au fost atrași o serie de cărturari ai satelor, unii dintre ei, cum sînt Ion Florescu și G. Coatu, trimițînd culegeri cu totul remarcabile, atît ca valoare cît și ca probitate a notării textelor în graiul autentic.

Un alt folclorist care contribuie, alături de Christea N. Țapu însă într-o măsură mult mai redusă, la cunoașterea folclorului teleormănean, este Ion Florescu. S-a născut la 27 octombrie 1857 în comuna Bragadiru, județul Teleorman. Absolvă Școala normală

---

[53] Unele reviste, ca *Familia*, popularizează circulara emisă de Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, care urmărește „scopul de a tipări un bogat material folcloristic, foarte important pentru țară", o „importantă lucrare". (*Folcloristica română*, în *Familia*, Oradea Mare, an. XXXIV, nr. 21, 24 mai [5 iunie] 1898, p. 251.) Circulara este popularizată și de *Telegraful român*, Sibiu (1898, p. 203).

din Turnu Măgurele în 1880. Este învăţător în comuna natală (de la 20 octombrie 1879), Vîrtoapele (de la 30 noiembrie 1882), iarăşi Bragadiru (de la 5 octombrie 1883, devenind învăţător definitiv în 1887), Năsturelu (de la 1 septembrie 1909), toate comune din judeţul Teleorman. Colaborează la *Învăţămîntul primar*, revistă pentru şcoală şi familie (din al cărei comitet de conducere face parte în anii 1895—1896) şi la *Noua revistă pedagogică* (este şi membru în comitetul ei de conducere în anii 1901—1902).

Ion Florescu colaborează la *Materialuri folcloristice* cu 13 balade populare, cu cîteva cîntece lirice, colinde şi ghicitori. A fost apreciat ca unul dintre cei mai buni culegători din cei care au răspuns la chestionar. Cu deosebire sînt valoroase baladele, culese toate din comuna natală şi de la un singur informator, Florea Drăgan, „muncitor". În special baladele *Marcoş Paşa şi Crivăţul* şi *Ciobanul* au fost remarcate pentru valoarea lor. Referindu-se la simţul de a arhitectura cîntecele bătrîneşti al informatorului Florea Drăgan, D. Caracostea, în *Poezia tradiţională română* (II, 1969, p. 353), spunea: „Un Florea Drăgan, dacă ar fi fost pus în condiţii prielnice şi s-ar fi învrednicit de creaţiune cultă, s-ar fi manifestat pe linia clasică". O altă variantă interesantă din repertoriul aceluiaşi interpret este *Ciobanul*, în care protagoniştii nu mai sînt moldoveanul, ungureanul şi vrînceanul, ci nouă ciobani „veri primari". Octavian Buhociu (în *Folclorul de iarnă, ziorile şi poezia păstorească*, Bucureşti, Editura Minerva, 1979) se sprijină pe varianta amintită cînd susţine teoria „parentării matriliniare".

Gabriel I. Coatu (a semnat şi G. Coatu-Cerna) s-a născut la 8 decembrie 1871 [53 bis] în comuna Răşcani din judeţul Vaslui. Absolvă Şcoala normală din Bîrlad în 1890. Este învăţător în comuna Cochirleni, judeţul Constanţa (de la 15 februarie 1892), în comuna Zebil, judeţul Tulcea (de la 1 noiembrie 1892), în Cerna, acelaşi judeţ (de la 1 octombrie 1897) şi Poşta-Teliţa, judeţul Tulcea (de la 1 octombrie 1910). Ca învăţător a fost foarte apreciat. Într-un portret ce-i face *Almanahul învăţătorilor*

---

53 bis Anul naşterii îl preluăm după Ministerul Instrucţiunii şi al Cultelor, *Anuarul oficial întocmit de serviciul statelor personale şi al statisticei la 15 octombrie 1910* (Ploieşti, 1910, p. 98). *Almanahul învăţătorilor şi învăţătoarelor din România pe anul 1903* (Focşani, 1903, p. 113) propune însă alt an: 1879, an care nu poate fi acceptat fiindcă este imposibil ca un născut în anul amintit să absolve şcoala pedagogică la 11 ani.

şi învăţătoarelor din România pe anul 1903 (Focşani, 1903, p. 113—114), se spune despre el: „Plin de zel, munceşte din toată inima pentru ajungerea idealului naţional în acea parte a ţării unde trebuie, mai mult ca în oricare alt loc, asemenea oameni". Scrie şi versuri patriotice pentru elevi şi articole didactice, de asemenea conduce o „bibliotecă a şcolarului", în care publică „istorioare morale", teatru popular.

Culege folclor din Dobrogea, contribuind, alături de T. T. Burada, Elena Sevastos, T. Pamfile ş.a. la cunoaşterea creaţiei populare a acestei regiuni. Cea mai cunoscută contribuţie a sa în acest sens este culegerea publicată în *Materialuri folcloristice*, unde îi apar 1 baladă, 40 cîntece lirice, 21 colinde, însumînd 1197 versuri, provenite toate din comuna Zebil şi din Tulcea. În afara culegerii amintite, mai publică şi alte texte populare în *Almanahul învăţătorilor şi învăţătoarelor din România*, *Analele Dobrogei*, *Calendarul Ligei*, *Revista învăţătorilor şi învăţătoarelor*, *Revista literară ştiinţifică „Colnicul Hora"*. Deşi restrînsă, trebuie semnalată preocuparea sa pentru folclorul bulgăresc, din care traduce şi publică un colind în *Calendarul Ligei* (1908, p. 67), cu menţiunea" „auzită de la flăcăii din Cerna-Tulcea şi tradusă întocmai din bulgăreşte".

La chestionarul trimis de Gr. G. Tocilescu au răspuns peste 50 de învăţători, cei mai mulţi cu un număr restrîns de texte. Învăţătorii care au trimis colecţii ceva mai ample sînt următorii: Gh. Dobre (Marginea, com. Uscaţi, judeţul Neamţ) (74 texte); Ilie Constantinescu (Dioşti, Romanaţi) (61 texte); I. Iordăchescu (Cristeşti, jud. Botoşani) (45 texte); I. Rădulescu (Păuşeşti-Măglaşi, jud. Vîlcea) (40 texte); I. Trandafirescu (Siseştii de Jos, jud. Mehedinţi) (37 texte); I. Cogălniceanu (Văleni, jud. Roman) (29 texte); C. P. Teofănescu-Gribnicea (Bicaz, Neamţ) (26 texte); T. Mironescu (Tazlău, Bistriţa) (25 texte); G. Gavriliţeanu (Bistricioara, Neamţ) (23 texte); G. D. Trifan (Bicaz, Neamţ) (23 texte) şi I. Ionescu (Bogaţi, Dîmboviţa) (22 texte).

Un fapt este foarte semnificativ: 13 învăţători care au cules creaţii populare pentru *Materialuri folcloristice* răspunseseră (cei mai mulţi în anul 1896) şi la chestionarul lui N. Densuşianu. Aceştia sînt: Z. Pavelescu (Raşi, Ialomiţa); C. Teofănescu-Gribnicea (Bicaz, Neamţ) (care la N. Densuşianu apare cu numele Gribincea), G. Căderea (Buhalniţa, Neamţ); G. Gavriliţeanu (Bistricioara, Neamţ); Gh. V. Agapeski (Nemţişor, jud. Neamţ) (la

N. Densuşianu cu numele Gh. Agapescu) ; G. Giurumescu (Ruptura, Mehedinţi) ; I. Trandafirescu (Siseştii de Jos, Mehedinţi) ; I. Florescu (Bragadiru, Teleorman) ; D. G. Trifan (care semnează paginile trimise lui N. Densuşianu : Dim. G. Trifan) ; Gh. Carpen (jud. Botoşani) ; I. Cogălniceanu (Văleni, jud. Roman) ; N. Cociorvă (Docani, Tutova) (care semnează răspunsurile la chestionarul lui N. Densuşianu cu iniţiala I.). Este, de asemenea, foarte semnificativ faptul că doi din aceşti informatori răspunseseră şi la chestionarul lui B. P. Hasdeu. Aceştia sînt G. Căderea şi N. Cociorvă.

În recenziile ce s-au scris, în anii 1902—1903, despre *Materialuri*, este dominant aspectul critic, de cele mai multe ori violent critic. Referindu-ne special la cele scrise de N. Iorga, înţelegem că nu ne puteam aştepta, ştiind tensiunea ce exista între cei doi istorici, la o judecată obiectivă din partea celui ce s-a adresat ministrului S. Haret. Dacă-l supunea unei contestări sistematice pe istoric, N. Iorga nu este dispus să recunoască vreun merit nici folcloristului. Şi vom vedea că şi unul şi altul meritau consideraţie. Ca istoric [54] Tocilescu studiază antichităţile greco-romane, are mari merite în domeniul epigrafiei, în cercetarea Scythiei Minor. Studiile sale *Dacia înainte de romani* (1880) şi *Fouilles et recherches archéologiques en Roumanie* (1900) sînt citate şi acum cu respect. Cu mai mult calm s-ar fi putut lua în considerare şi folcloristul Tocilescu, care a avut preocupări în acest domeniu cu aproape două decenii înainte de iniţierea colecţiei *Materialuri*. Este vorba deci nu numai de un folclorist „indirect", „de cabinet" — cum îl minimalizează N. Iorga — ci şi de un folclorist cu activitate proprie, chiar dacă restrînsă. S-ar fi putut aminti activitatea sa la *Foaia Societăţii Românismul*, în coloanele căreia publică în 1870, însoţindu-le de o prezentare, două descîntece [55] culese de I. Minescu, apoi studiul *Poezia populară a românilor* [56]. Publică, de asemenea, unele culegeri de fol-

---

[54] Radu Vulpe, *Un pionier des sciences archéologiques en Roumanie : Grigore Tocilescu (1850—1909)*, în *Dacia*, NS, III, 1959, p. 607—612 ; *Enciclopedia istoriografiei româneşti*, Bucureşti, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, 1978, p. 326—327.

[55] *Descîntece*, în *Foaia Societăţii Românismul*, I, 1870, p. 93—96.

[56] *Foaia Societăţii Românismul*, I, 1870, p. 111—129, 182—202, 255—268, 362—371 şi în *Columna lui Traian*, II, 1871, p. 184—186, III, p. 13—15.

clor[57] şi lasă în manuscris studiul *Ţăranul român* (premiat în anul 1882 de Academia Română).

Este, de asemenea, remarcabilă contribuţia lui Gr. G. Tocilescu la promovarea, în coloanele *Revistei de istorie, arheologie şi filologie*, a studiilor şi culegerilor de folclor. Au publicat aici P. Ispirescu, M. Gaster, Gr. Sima al lui Ion, T. T. Burada, L. Şăineanu, M. Canianu, George Popa, B. Iorgulescu, Sofroniu Liuba Marcu, N. I. Apostolescu, S. Fl. Marian, N. Mateescu-Movilă, episcopul Melchisedec.

Gr. G. Tocilescu s-a preocupat să strîngă între coperţile *Materialurilor* culegeri realizate de folclorişti de prestigiu, aşa cum este Pericle Papahagi, căruia îi publică, în volumul al doilea, importanta colecţie *Din literatura poporană a aromânilor* (Bucureşti, 1900, 1072 p.). Pericle Papahagi îi va rămîne foarte îndatorat lui Tocilescu, şi va spune aceasta fără reţinere: „Pentru nepreţuitele cunoştinţi, sfaturi şi îmbărbătări; pentru părintescul interes ce aţi arătat lucrărilor subsemnatului: *Din literatura poporană a aromânilor*, vol. I şi *Românii din Meglenia*, cari, fără binevoitoarea îngrijire şi fără caldul sprijin al dv., cine ştie cînd ar fi văzut lumina — şi dacă ar fi văzut-o; pentru îndemnul continuu de a nu mă descuraja nici un moment, de a nu mă lăsa cu nici un preţ de adunarea de material poporan; pentru căldura, entuziasmul cu care aţi insuflat iubirea de neam în inima subsemnatului, sădind în mine dorinţa de muncă prin pilda persoanei d-voastre însăşi; Vă sînt pentru totdeauna recunoscător“[58]. Deci Gr. G. Tocilescu, spadasinul care era gata să se bată în duel cu Al. Odobescu, cu N. Iorga, putea să inspire şi asemenea sentimente de gratitudine, putea să fie lăudat pentru grija cu care şi-a înconjurat unii colaboratori.

Chiar dacă nu şi-a îndeplinit bine misiunea de îngrijitor al *Materialurilor folcloristice*, Gr. G. Tocilescu a avut o contribuţie esenţială la apariţia lor, ştiind să creeze cadrul material optim.

---

[57] *Zapciul şi grădinarul*, în *Foaia Societăţii Românismul*, I, 1870, p. 349—360; *Meşterul Manole* (baladă culeasă de G. Dem. Teodorescu şi cu un studiu introductiv de Gr. G. Tocilescu), în *Revista pentru istorie, arheologie şi filologie*, III, 1884, p. 374—382; *Balade poporane auzite în mînăstirea Hurezu (Vîlcea), de la Oprea lăutarul*, în *Ibid.*, VII, 1894, p. 417—427.

[58] În volumul *Lui Gr. G. Tocilescu, cu ocaziunea jumătăţii de veac a vîrstei sale. Omagiu din partea amicilor şi stimatorilor lui*, Bucureşti, Tip. Corpului didactic C. Ispasescu & C. Bratanescu, 1900, p. 7.

Aspect, să recunoaştem, major, esenţial, dacă ne amintim că numeroase colecţii realizate în secolul trecut au rămas pînă în zilele noastre în mape datorită absenţei cadrului amintit. Apar abia acum — sistematizate — răspunsurile la chestionarele lui B. P. Hasdeu, la chestionarele lui N. Densuşianu, colecţia de lirică a lui Al. Viciu, aceea a lui I. Pop Reteganul.

Gr. G. Tocilescu are meritul de a fi realizat sub egida Ministerului Cultelor şi Instrucţiunii, o culegere de folclor pe care o mai năzuiseră şi alţii. Astfel, T. Maiorescu, în vremea ministeriatului său (1874—1876) încearcă să înfăptuiască, tot cu învăţătorii, o culegere de folclor şi etnografie, însă intenţia nu s-a finalizat. Trebuie deci să-i recunoaştem lui Gr. G. Tocilescu darul organizatoric: el a întemeiat o comisie folclorică, a procurat fondurile necesare (cu ajutorul luminat al ministrului S. Haret, fostul său coleg) şi a editat o colecţie impunătoare.

Nu s-a subliniat cu fermitate importanţa deosebită a prefeţei semnate de Gr. G. Tocilescu, una din cele mai substanţiale din cîte au însoţit colecţiile apărute pînă la 1900 şi chiar după aceea.

N. Iorga nu numai că minimalizează prefaţa, dar se îndoieşte serios că ea a fost elaborată de Gr. G. Tocilescu: „În această *Prefaţă* sînt cel mult două-trei pagini bune, scrise într-o limbă care nu seamănă cu a d-lui Tocilescu, fără umflături şi contraziceri. Va fi — e ştiut sistemul autorului — un *împrumut* după inedit."[59] N-ar fi exclus, însă nu putem proba aceasta cu documente. Cert este că în prefaţă este inserat chestionarul preluat de Artur Gorovei după cel al lui Paul Sébillot. De asemenea, unele rapoarte ale lui Gr. G. Tocilescu către ministrul Spiru Haret sînt numai semnate de el, caligrafia documentelor propriu-zis aparţinînd altcuiva. Aşa este „Relaţiunea asupra lucrărilor comisiunei folcloristice şi trimiterea materialului adunat spre a se tipări", raport trimis ministerului pe data de 26 februarie 1898.

Înverşunat critic al colecţiei, subscriind la observaţiile lui N. Iorga, Ion Diaconu subliniază în schimb cîteva merite ale prefeţei semnate de Gr. G. Tocilescu, care conţine „idei substanţiale, însă neglijate în pregătirea culegerii, deşi în primele pagini se vorbeşte despre ce trebuie să fie «sistematizat»". *(Folclor din Rîmnicul-Sărat,* vol. II, Focşani, Tipografia „Cultura", 1934,

---

[59] N. Iorga, *Colecţia de folk-lore a Ministerului de Instrucţie...*, p. 24.

p. LXIX.) Între aceste „idei substanțiale" I. Diaconu amintește considerațiile privind lăutarii (distincția operată de Tocilescu între lăutarul din trecut și cel de la sfîrșitul secolului trecut), starea folclorului românesc la sfîrșitul secolului al XIX-lea, sistematizarea materialului, folclorul ca izvor de cercetare pentru alte discipline. Există — observă Ion Diaconu — o flagrantă lipsă de acord între prefață și colecția propriu-zisă: „Regreți că ideile acestea nu au cernut ce s-a publicat în culegere. De cîte ori o consulți, ai neliniștea ce o simte cineva intrînd în peșterile adînci: numai o dată să pătrundă soarele acolo, întreg; feeria adîncurilor s-ar amplifica". Nu poți să nu constați contrazicerea folcloristului. Devin astfel în bună măsură gratuite obiecțiile sale privind calitatea textelor din colecția îndrumată de Tocilescu: este, deci, nevoie numai de o operație de ordonare științifică, după care putem să contemplăm în toată frumusețea sa materialul: „feeria adîncurilor s-ar amplifica". De acord!

Autorul prefeței încadrează folclorul într-o largă perspectivă, în contextul întregii culturi populare. Dintre multiplele aspecte privind metodologia culegerii și interpretării folclorului, dezbătute în prefață, subliniem numai cîteva. Indicațiile de culegere sînt amănunțite și surprind prin modernitate. Se insistă asupra nevoii respectării autenticității textelor: „Se înțelege că pentru știința folclorelui este cu mult mai interesant de a avea o povestire simplă, lipsită de orice preocupare literară sau colorit, dar originară și autentică, reprodusă întocmai cum a fost auzită, decît o povestire unde episoadele se succed unele după altele în mod logic și după toate regulile artei."[60] Tot pentru obținerea unor texte autentice se dau indicații să se facă culegeri în împrejurările firești în care se manifestă informatorii: „trebuie lăsat poporul a se manifesta la prilejuri potrivite naturei și vieței lui, și a nu-l scoate în chip artificial și de porunceală din îndeletnicirile sale. Astfel, produsele inteligenței sale nu vor avea acel caracter sincer și de spontaneitate, — condițiuni absolut esențiale unei bune culegeri de folclor"[61]. Se recomandă ca informatorii abordați să fie diferiți ca vîrste și ocupații: culegătorii „să meargă singuri din sat în sat, din colibă în colibă, ispitind copil, tînăr și bătrîn, orbi și cerșetori, babe meștere în doctorii, în farmece și vrăjitorii, bocitoare etc., mai ales pe muncitorul cu ziua, pe cioban, pe

[60] Gr. G. Tocilescu, *Precuvîntare*, în ediția de față, p. 6.
[61] *Ibid.*, p. 39.

vînător, pe luntraş, pe micul meseriaş şi pe micul plugar". Se recomandă să fie anchetaţi subiecţi talentaţi: „trebuie ales cel mai vorbăreţ, mai voios şi mai glumeţ, mai frumos-povestitor, iar nu orice sporovăitor, zăpăcit şi fără memorie"[62]. Se fac precizări privitoare la modalităţile diferenţiate de culegere a diferitelor creaţii populare, privitoare la locul şi prilejurile de anchetare. Indicaţiile au fost în bună măsură respectate de echipa care a realizat colecţia, încît cercetătorul atent al colecţiei subscrie fără reţinere la afirmaţia lui Gr. G. Tocilescu: „Bucăţile s-au reprodus şi publicat aşa cum au fost găsite în gura cîntăreţilor, fără nici o schimbare, fără adaos, restricţiune sau întocmire, singura silinţă a culegătorilor fiind a transcrie cu fidelitate cele auzite din viul grai al cîntăreţului sau povestitorului"[63]. Respectarea autenticităţii textelor este, fără îndoială, calitatea de căpătîi a colecţiei îndrumate de Gr. G. Tocilescu. Scrupulul reproducerii celor auzite a dus chiar la includerea în colecţie a unor texte subartistice şi a unor creaţii pseudopopulare. Gradul de autenticitate al textelor ar fi fost mai ridicat dacă s-ar fi acordat o şi mai mare atenţie redării fonetismelor populare. La acest capitol, al înregistrării mai fidele a limbii textelor populare, Gr. G. Tocilescu ar fi putut să utilizeze experienţa extrem de interesantă şi fructuoasă a unui membru al echipei, M. Canianu. Se vede însă că Tocilescu nu şi-a cunoscut destul de bine colaboratorii ori nu le-a acordat deplină independenţă.

Ocupîndu-se de aspectele colecţiei îndrumate de el, Gr. G. Tocilescu nu pierde din vedere marile deziderate ale folcloristicii. Astfel, el vede culegerile parţiale ca nişte trepte spre mari lucrări de însumare a eforturilor tuturor cercetătorilor, lucrări, acestea din urmă, care se cuvine să fie rodul unei colaborări a mai multor discipline: „Materialele apoi astfel adunate să fie scoase la lumină în mari corpora întocmite în ordinea geografică şi cu tot aparatul de eruditie necesar, dînd texte coordonate cu însemnarea variantelor interne şi externe şi cu adnotaţiuni din punctul de vedere etnografic, lingvistic, istoric, bibliografic etc."[64] Gr. G. Tocilescu prelua de fapt ideea mai veche a necesităţii unui corpus al folclorului românesc, care fusese formulată mai întîi de Al. Lambrior (în *Literatura populară*, în *Convorbiri literare*,

---

[62] *Ibid.*, p. 36.
[63] *Ibid.*, p. 22.
[64] *Ibid.*, p. 47.

an. VIII, nr. 2, 1874, p. 66—83, pledează pentru „colecţii totale"), susţinută apoi de Lazăr Şăineanu (în prefaţa la *Basmele române*, 1895 semnalează nevoia unui „corpus al literaturii orale române") şi de alţi folclorişti : Ov. Densusianu, D. Caracostea, D. Şandru, M. Pop, I. C. Chiţimia, Gh. Vrabie ş.a.

Sînt cele semnalate de noi numai cîteva aspecte din remarcabila prefaţă semnată de Gr. G. Tocilescu, laturi asupra cărora n-au stăruit înverşunaţii critici ai colecţiei.

Această amplă colecţie este una din cele mai valoroase cercetări folclorice de la sfîrşitul secolului trecut (unele texte — provenite din colecţii manuscrise anterioare — se situează cu mai multe decenii înainte de momentul 1897—1898 cînd sînt culese textele din *Materialuri*...). Dacă ar trebui să cităm textele valoroase ar trebui să extindem, peste marginile ce ni le-am propus, această introducere. Sînt numeroase paginile de poezie populară autentică, unele dintre ele veritabile revelaţii. Se poate cita din mai toate compartimentele colecţiei : din cîntecele bătrîneşti, numeroase texte din această secţiune fiind atunci atestate pentru prima dată (deosebit de valoroase sînt textele *Ciobanul*, cele trei variante ale baladei *Meşterul Manole*, *Niculca*, *Cîntecul lui Călin*, *Cîntecul lui Prîscoveanu*, *Aga Bălăceanu*, *Cîntecul lui Păun haiducul*, *Cîntecul lui Săcală*, *Ilinca Şandrului*, *Aguşiţă al lui Topală*, *Cîntecul lui Mocan-Oleac*), din bogata secţiune a liricii, din colinde, din incantaţii (cît de importantă este această secţiune — şi sub raport lingvistic — se vede şi din numeroasele citate din cadrul ei date de Ov. Densusianu în *Limba descîntecelor*, 1934 şi de Al. Rosetti în *Limba descîntecelor româneşti*, 1975). Se pot cunoaşte cîntecele unui moment. Se pot face, de asemenea, observaţii asupra artei interpreţilor, asupra mijloacelor artistice predilecte. În cele ce urmează ne oprim însă asupra unui singur aspect din cele ce ni se par caracteristice textelor din *Materialuri*. Extragem citatele dintr-o singură secţiune, cea a baladelor. Parcurgerea întregului corpus al acestei secţiuni — una din cele mai reprezentative din istoria culegerii cîntecului popular — ne-a prilejuit observarea, între altele, a caracterului şablonat al creaţiei populare. B. P. Hasdeu remarcase că producţiunile populare „se întîlnesc, se încrucişează, se confundă" ; „Dacă două sau mai multe bucăţi separate sînt omogene sau analoage, dacă ele prezintă unele puncturi de contact, dacă una ar putea să figureze ca început sau continuaţiune ori epizod la o alta, uneori chiar prin

antiteză, ele se combină împreună formînd o singură bucată". [65] Gr. G. Tocilescu, pornind de la citatul de mai sus din Hasdeu constată că textele din *Materialuri...* confirmă cu prisosință observația marelui savant: „doine sau părți din doine se văd amestecate în cîntece bătrînești și haiducești; strigături amestecate cu doine; începutul sau sfîrșitul unui cîntec trecut la un altul etc." [66] Și Ov. Densusianu remarcă „forme stereotipate" în textele populare. Observația o face și Th. D. Speranția: „în bucăți diferite, în cîntece diferite, spuse de același lăutar, se întîlnesc aceleași vorbe, aceleași idei, ori aceleași versuri". [67] Trebuie adăugat la cele de mai sus că asemenea locuri comune nu apar numai în repertoriul unui lăutar, ci circulă de la interpret la interpret, se întîlnesc la tipuri deosebite de cîntece. Este vorba de pasaje ori formule — reproduse aidoma ori nuanțate — ce călătoresc în cîntece deosebite. Mijlocul acesta de expresie caracterizează nu numai textul poetic ci și melodia.

Materialurile facilitează, deci, cunoașterea unor mijloace ale retoricii populare dintr-un anumit moment, din anumite zone folclorice, mijloacele stilistice ale unor interpreți. Exemplele ce le dăm vădesc că balade populare aparținînd unor tipuri tematice diferite comunică între ele prin procedee artistice unificatoare. Formulele acestea stereotipe slujesc la conturarea unor gesturi, a unor portrete, atitudini ale protagoniștilor cîntecului bătrînesc. Astfel, portretul ciobanului mioritic nu apare numai în balada ce i-a fost închinată. Îl întîlnim în *Cîntecul Crișului* (cules la Vădeni-Gorj): „Mustăcioara lui, / Spicul grîului; / Sprîncenile lui, / Pana corbului; Ochișorii lui, / Mura cîmpului". Portretul „babei bătrîne" apare în cele mai diverse cîntece bătrînești: „D-o babă bătrînă, / Cu doi dinți în gură, / Cu ia de sîrmă, / Cu brîu dă lînă / Dă păr de cămilă" (*Joi dă dimineață*, de Florea Drăgan, Bragadiru-Teleorman) și într-un alt cîntec cules de la același interpret: „Sosi d-o babă bătrînă / Cu brîu dă lînă / Dă păr de cămilă"; „Dar a babă / Slabă / Cu brîul de lînă, / De păr de cămilă" (*Cîntecul lui Corbea*, de la Gh. S. Stoica, Costești-Vîlcea); „D-o babă bătrînă / Cu rochia de lînă, / Cu brîu de cămilă". Este cunoscut portretul stereotipat al „arapului",

---

[65] B. P. Hasdeu, *Cuvinte din bătrîni*, I, p. XX.
[66] Gr. G. Tocilescu, *Precuvîntare*, în ediția de față, p. 21.
[67] Th. D. Speranția, *Miorița și călușarii urme de la daci și alte studii de folclor*, București, 1915, p. 198—199.

prezent în două variante: „Că-i de chept cam găvănat, / De călcîie depărtat, / De genuchi aprochiat" (*Cîntecul lui Ioviță*, de la Petrea Murgu); „În piept găvănat √ În spate cocoșat... / De vine lăsat, / De călcîie alăturat, / De genuche dăpărtat" (*Doicin*, de la Florea Drăgan, Bragadiru-Teleorman).

Mesele copioase din cîntecele bătrînești sînt concepute, în variate texte, după același cod: „Dar la masă ce-mi mînca? / Numai pește și postrungă / Și d-a dulce caracudă" (*Cîntecul lui Corbea*, de la Florea Drăgan, Bragadiru-Teleorman); „Dar la masă ce mănîncă? / Numai cegă și postrungă, / Galbenă de caracudă, / Șalîiaș, pește d-îl gras, / Știuculiță lunguliță, / Bună este ciorbuliță" (*Dobrișan*, de la Stan Pițigoi, Piatra-Teleorman); „Dar la masă ce-mi mînca? √ Numai cegă și postrungă / Și galbenă caracudă, √ C-am auzit pîn bătrîni / C-ala-i peștele mai bun; / Și cosăcel din saramură, / Face-un chef de băutură..." (*Antofiță al lui Vioară*, de la Ion Neblea și Dumitru Văleanu, Roșiori-de-Vede).

În jurul meselor se adună de cele mai multe ori cam aceeași figurație: „Șed boierii țării, / Caimacanii tîrgului, / Cinstiții divanului, √ Nepoți de-ai împăratului" (*Miu haiducul*, Focșani); „Mulți boieri s-a adunat; / Toți boierii tîrgului, ; Sfetnicii-mpăratului, / Stîlpii Țarigradului" (*Cîntecul lui Prîscoveanu*, de la Radu Burcea, Putinei-Teleorman).

Unele elemente de vestimentație apar invariabil aceleași în diferite balade populare: „Și brîu lat / De Țaligrad, / Cotu șapte galbeni luat" (*Cîntecul lui Badu Cîrciumarul*, de la Ion Stan Băluică, Mînăstireni-Vîlcea); „Brîu roșu din Țaligrad — / Cinci galbeni cotu luat" (*Cîntecul Badului*, de la Ion Pescaru, Gura Beliei-Prahova); „Tot brîul de Țarigrad, / Cotu tot șapte galbeni luat" (*Toma Alimoș*, de la Ion Băluică, Mînăstireni-Vîlcea); „Cu brîu alb de Țaligrad, √ Cotu nouă galbeni luat" (*Toma Alimoș*, de la Cosma Tuță, Bărbătești-Vîlcea).

Protagonistele a două cîntece își aleg cu aceeași cochetărie cea mai frumoasă ie: „Și ia ie √ Dintr-o mie / Și rochiță de cutie" (*Cîntecul lui Mocan Voinicel Oleac*, de la D. Văleanu, Roșiori-de-Vede); „Lua ie / Dintr-o mie √ Și rochiță de cutie" (*Cîntecul lui Oancea chirigiu*, de la Ion Neblea, Roșiori-de-Vede).

Pare ca obligatorie culoarea verde pentru căruțe, caice, cucii: „Sînt căruțe stoborîte / Cu postav verde-nvălite" (*Cîntecul lui*

Minea, de la Ioniță Văleanu, Roșiori-de-Vede); „Vine un caic zugrăvit, / Cu postav verde învălit" (*Stanislav*, de la Gh. Bălțatu, Șerbănești-Olt); „D-o cucie verde-smolită, / Ce de maluri e trîntită" (*Dobrișan*, de la Dumitru Radu, Băneasa-Teleorman); „Ce fel de cucie era? / Poleită, / Cu aur zugrăvită, / Cu postav verde-nvăluită" (*Mogoș Voinicul*, de la Dumitru Văleanu, Roșiori-de-Vede).

Fata răpită de turci și cea obligată de fratele ei să se căsătorească amîndoi (în *Soarele și Luna*), răspund în același mod: „Decît slugă turcilor / Și roabă cadînelor, / Mai bine mîțe broaștelor" (*Tătărașul*, de la Stana M. Ghiță, Giubega-Dolj); „Mai bine, frate, să fiu / Tot bătaie peștilor Și răceală pietrilor / Și ciupeala racilor / Și masa cosacilor" (*Niculca*, de la Stancu Ion, Cucuieți, Teleorman); „Decît soție fratelui, / Mai bine cina racului / Și potmolu peștelui" (*Soarele și Luna*, de la Gheorghe Ilie Stîngă din Alexandria).

Este preferat — în baladele haiducești — calul dobrogean: „P-ăl cal bun și dobrogean" (*Cîntecul șarpelui*, de la Gheorghe Porumbescu, Novaci-Gorj); „P-un cal galben dobrogean" (*Calofirescu*, de la Florea Drăgan, Bragadiru-Teleorman), ultimul vers apărînd aidoma și în balada *Mogoș Vornicul* (de la Dumitru Văleanu, Roșiori-de-Vede) și în altele.

Grajdul calului este îndeobște de piatră: „Să descuie grajd de piatră" (*La cerdacu lui Novac*, de la I. N. Miron, Oancea-Cuvurlui); „În grajd de piatră-l băga" (*Mogoș Vornicul*, de la Dumitru Văleanu, Roșiori-de-Vede și *Gheorghiță Poianu*, de la Precup Urban, Salcia-Teleorman).

Calul se priponește cu țăruș de argint: „Murgu priponit / Cu țăruș de-argint" (*Voinicu și hoțu*, de la Florea Drăgan, Bragadiru-Teleorman); „Cu țărușu de argint" (*Toma Alimoș*).

Unii protagoniști se angajează să fie sinceri cu ajutorul acelorași formule (la care se adaugă uneori și precizarea unui anume ritual: punerea mîinilor pe piept, la inimă, semn de sinceritate): „De stătuși de mă-ntrebași, / Cu tot dreptu spune-ți-aș" (*Doicin*, de la Florea Drăgan, Bragadiru-Teleorman); „De stătuși de mă-ntrebași, / Mai cu dreptu spune-ți-aș" (*Antofiță* al lui Vioară, de la Marin Baban, Piatra-Teleorman); „Mai cu dreptu spune-ți-aș; / Să-mi pui mîinele-n piept, / Ca să-ți dau cuvîntu drept" (*Mizil-crai*, de la Costea Gheorghe, Săceni-Teleorman);

„Eu să pui mîinile în piept / Ca să-ți spui vorba cu drept" (*Cîntecul lui Milea*, de la Dumitru Văleanu, Roșiori-de-Vede).

Un moment de deznădejde, de grea cumpănă în viața unei protagoniste este redat cu aceleași mijloace: „Fața albă-și zgîria, / Păr galben dărăpăna" (*Cîntecul lui Iovință*, de la Petrea Murgu); „Cosiță neagră smulgînd, / Fețișoara zgîriind" (*Doicin*, de la Florea Drăgan, Bragadiru-Teleorman); „Păr galben își jumulea, / Fața albă-și zgîria" (*Cîntecul lui Mocan Voinicel Oleac*, de la Dumitru Văleanu, Roșiori-de-Vede); „Păr negru că jumulea, / Fața albă o zgîria" (*Cîntecul lui Oancea chirigiu*, de la Ion Neblea, Roșiori-de-Vede).

De mai multe ori, cîntecul mîndrei lui Ghiță Cătănuță ori chiar nechezatul (sau sforăitul) cailor au efecte catastrofice asupra naturii din jur, efecte prezentate, și într-un caz și într-altul, cu aproximativ aceleași mijloace: „Cînd începea d-a cînta, / Munții că se tremura, / Ape mari se turbura, / Văi adînci că răsuna, / Codru-n poale se usca, / Iarba verde se pîrlea" (*Cîntecul lui Ghiță Cătănuță*, de la Ion Stan Băluică, Mînăstireni-Vîlcea); „Cînd cîrlanii sforăia, / Din picere svăpăia... / Ape că se turbura, / Livezi verzi că se-ncurca, / Munții se cutremura" (*Stan din Bărăgan*, de la Stancu Ion, Cucuieți-Teleorman); „Și prea tare necheza, / Munții se cutremura, / Copaci mari se răsturna" (*Corbea*).

Miu haiducul își întreabă sora cu aceleași formule folosite de tatăl lui Antofiță: „Din chelciug c-ai sfîrșit / Ori haine c-ai ponosit, / Ori vremea că ți-a venit, / Frate, de căsătorit" (*Cîntecul lui Miu haiducul*, de la Ioan Șoteică, Roșiori-de-Vede); „Ori din chilciug ai sfîrșit... / Ori vreme că ți-a venit, / Vremea de căsătorit" (*Antofiță al lui Vioară*, de la Ion Neblea și D. Văleanu, din Roșiori-de-Vede).

Unele cîntece care se referă la vechi tradiții păstorești amintesc de oaia cu un însemn de noblețe, animal distins între celelalte, cel mai iubit de stăpîn și ascultat de celelalte dobitoace: „O mioară, / Dragă mioară, / În cap cu patru coarne / Și-n vîrful coarnelor / Cîte-o piatră nestimată / De-mi plătește țara toată" (*Cîntecul lui Miu haiducul*, de la Ioan Șoteică, Roșiori-de-Vede); „Din vîrful cornițelor / Cîte-o piatră nestimată / De lumină țara toată" (*Dobrișan*, de la Gh. Bălțatu, Șerbănești-Olt); „Cu patru cornițe, / Cu cîte-o piatră nestimată / Ce-mi lumina noaptea toată" (*Miorița*, de la Stancu Ion, Cucuieți-Teleorman).

Miezul nopţii pare a fi socotit, în mai multe cîntece, cumpănă între viaţă şi moarte: „Pe la miezul nopţii / Cu sudorile morţii" (*Dobrişan*, de la Gh. Bălţatu, Şerbăneşti-Olt); „Cînd fu pe la miez de noapte / Stanca era-n sudori de moarte" (*Cîntecul lui Iencea Săbiencea*, de la D. Văleanu, Roşiori-de-Vede).

În două cîntece din secţiuni diferite, primul din cea a baladelor fantastice şi al doilea din secţiunea cîntecelor familiale, se întîlnesc cîteva versuri călătoare. Cucul şi „turculeţul" „sînt firitisiţi cu aceleaşi epitete: „Mititelule, / Frumuşelule, / Gingăşelule" (*Cuculeţul*, de la Stancu Ion, Cucuieţi-Teleorman); „Tinerelule, / Frumuşelule, „Gingăşelule" (*Voinicel Oleag*, cules de C. Rădulescu-Codin din Călineşti-Muscel).

În ultimele decenii ale secolului trecut s-au întreprins o serie de mari colecţii de folclor. In 1885 J. Urban Jarník şi Andrei Bîrseanu tipăresc antologic marea colecţie de lirică *Doine şi strigături din Ardeal*, realizată de elevii canonicului blăjean Ion Micu Moldovanu, sub îndrumarea acestuia. Trei dintre colecţiile întreprinse spre sfîrşitul secolului aparţin lui G. Dem. Teodorescu, Gr. G. Tocilescu şi Gr. Creţu, tustrei profesori, admiratori ai lui B. P. Hasdeu. Asemănătoare prin proporţii, cele trei colecţii au bine pronunţate note particulare. Cea de a treia colecţie, realizată de Gr. Creţu între anii 1883—1899, a rămas în manuscris (în 57 voluminoase dosare, aflate la B.C.S., Bucureşti), o selecţie antologică apărînd abia în 1971. Se crede [68] că unul din motivele pentru care Gr. Creţu a renunţat să-şi tipărească colecţia a fost apariţia *Materialurilor folcloristice*. Faţă de colecţia lui G. Dem. Teodorescu (care cuprinde texte culese între anii 1864 şi 1885, tratate nu de puţine ori după metodele romantice), colecţia îndrumată de Gr. G. Tocilescu se impune, cum am mai subliniat, prin rigoare, culegătorii neîngăduindu-şi nici o ingerinţă în textele populare. Colecţia coordonată de Gr. G. Tocilescu n-a avut însă şansa de a descoperi un rapsod de talia lui Petrea Creţu Şolcan, lăutarul Brăilei, de la care G. Dem. Teodorescu a cules 15.000 versuri şi care în bună măsură a contribuit la faima colecţiei, dar totodată şi la fixarea colecţiei într-o zonă folclorică restrînsă. Colecţia îndrumată de Gr. G. Tocilescu a investigat o suprafaţă incompa-

[68] Ovidiu Papadima, *Prefaţă* la Gr. Creţu, *Folclor din Oltenia şi Muntenia*, Bucureşti, Editura Minerva, 1970, p. 28.

rabil mai extinsă, echipa folclorică străbătînd 27 județe. G. Dem. Teodorescu include și texte din colecții anterioare (Anton Pann, V. Alecsandri, P. Ispirescu, S. Fl. Marian, T. T. Burada) și din publicații, năzuind să răspundă și unor preocupări comparatiste (include variante străine ale unor cîntece românești). Gr. G. Tocilescu credea că *Poezii populare române* a lui G. Dem. Teodorescu este „prima colecțiune de poezii populare adevărat științifică", fără să observe, de exemplu, modul cum au fost racordate unele texte, indicațiile ce le însoțesc fiind grăitoare: „Scris parte la 1870 după repausata mea mamă, parte la 6 aug. 1883, după Petrea Crețul Șolcan la Lacul Sărat" (p. 280); „Scris după Petrea Crețul Șolcan la 6 august 1883, la Lacul Sărat și la 9 mai 1884 la București" (p. 291); „Scris după repausata mea mamă, în anul 1869, și completat după Petrea Crețul Șolcan, în mai 1884" (p. 313); „Scris în București, parte la 17 noiembrie 1870 după lăutarul Ioniță din Budeni, parte la 9 mai 1884 după Petrea Crețul Șolcan". Colecția Gr. Crețu este realizată exclusiv cu ajutorul elevilor și nu va fi pregătită pentru tipar de inițiatorul ei. Colecția îndrumată de Gr. G. Tocilescu este opera în bună măsură a unor buni cunoscători ai fenomenului folcloric, între care s-au distins Chr. N. Țapu și M. Canianu. Colecția G. Dem. Teodorescu le depășește pe celelalte două la capitolul ordonării judicioase pe secțiuni. Un aspect care particularizează distinct colecția îndrumată de Gr. G. Tocilescu este criteriul metodologic al culegerii folclorului la un anumit moment, în scopul de a fi cunoscute mutațiile survenite față de alte momente. Criteriul acesta este teoretizat de Gr. G. Tocilescu în prefața sa și trebuie socotit ca o noutate. Prin numărul mare de județe investigate și prin amploarea cantitativă a recoltei, colecția îndrumată de Gr. G. Tocilescu depășește de asemenea celelalte colecții la care ne-am referit.

Pînă la impunerea ei definitivă, colecția coordonată de Gr. G. Tocilescu a fost, cum am văzut, aprig contestată. Să adăugăm imediat că nu este singura asupra căreia s-a aplicat critica inflexibilă, colecțiile V. Alecsandri și G. Dem. Teodorescu (aceasta respinsă de la un premiu al Academiei Române în urma unui referat nedrept al lui B. P. Hasdeu) cunoscînd un tratament similar. Impusă trudnic, intrată practic în toate drepturile ei abia în ultimele decenii, datorită comprehensiunii unor exegeți ca I. C.

Chiţimia şi Ov. Bîrlea (subscriem la cele spuse de acesta: „o colecţie care poate fi consultată fără rezerve"), culegerea îndrumată de Gr. G. Tocilescu este una din cele mai bune arhive de folclor românesc. Tocilescu nu s-a înşelat spunînd că opera ce a îndrumat-o „va deveni din zi în zi mai bună şi mai preţioasă". Ediţia de acum — care a urmărit să augmenteze caracterul ştiinţific al colecţiei printr-o ordonare adecvată şi un aparat critic aferent — şi-a propus să contribuie tocmai în această direcţie.

IORDAN DATCU

Notă asupra ediției

Prezenta ediție în două tomuri (primul conținînd balade, iar al doilea cîntece lirice, strigături, colinde, incantații, proverbe, medicină populară și jocuri de copii) cuprinde volumul I (partea întîia și partea a doua 1712 p.) din *Materialuri folcloristice* culese și publicate sub auspiciile Ministerului Cultelor și Învățămîntului Public prin îngrijirea lui Gr. G. Tocilescu, membru al Academiei Române, profesor la Universitate, director al Muzeului național de antichități, București, Tipografia „Corpului didactic" C. Ispasescu & G. Bratanescu, 1900. Volumul al doilea al acestei colecții, Pericle Papahagi, *Din literatura poporană a aromânilor*, 1900, 1072 p., deși a apărut sub titlul general *Materialuri folcloristice*, constituie o operă distinctă, semnată de autorul ei și alcătuită sub alte criterii, de aceea nu face obiectul ediției de acum.

Trebuie mai întîi să explicăm de ce colecția tipărită în anul 1900 sub titlul reprodus mai sus apare acum sub numele a doi autori : Gr. G. Tocilescu și Christea N. Țapu. Așa trebuia să apară colecția de la prima ei ediție, însă Tocilescu, printr-o manevră puțin elegantă, și-a înlăturat de pe copertă pe principalul său colaborator, realizatorul de fapt al impunătoarei culegeri, toți ceilalți colaboratori avînd o contribuție modestă. Cine urmărește cu atenție indicațiile bibliografice din ambele părți ale volumului întîi se convinge imediat că realizatorul colecției este Christea N. Țapu. N. Iorga situa pe Țapu înaintea lui Tocilescu cînd vorbea de „tezaurul Țapu-Tocilescu". Christea N. Țapu, profund nemulțumit de tratamentul ce i s-a rezervat a dorit să-și publice ulterior pe numele său materialele culese de el, însă n-a mai

reuşit. Această reparaţie o facem, prin ediţia de faţă, la opt decenii de la apariţia *Materialurilor folcloristice*. Nu sîntem însă noi primul care avem această idee, ci doar primul care o materializează. Pentru amănunte privind relaţiile lui Chr. N. Ţapu cu Gr. G. Tocilescu trimitem la studiul nostru introductiv şi la edificatoarea scrisoare a lui Chr. N. Ţapu către Artur Gorovei, reprodusă în anexa acestui prim volum.

Poate că nici o altă colecţie de folclor românesc nu pune, la reeditare, atît de numeroase probleme de ordin tehnic, şi aceasta pentru că nici una, din cele ample, n-a fost tipărită cu mai mare grabă ca *Materialurile...*, nici una nu conţine un număr mai mare de greşeli de tipar. S-a spus, pe bună dreptate, că *Materialurile folcloristice* reprezintă colecţia „poate cea mai încurcată în tot cuprinsul folclorului românesc". Aşa se face că, deşi colecţie de deosebit interes, *Materialurile* nu sînt bine reflectate în unele lucrări de specialitate, care cu greu s-au putut descurca în haotica prezentare a textelor. Deşi a existat un plan de sistematizare a textelor — expus în *Precuvîntarea* semnată de Gr. G. Tocilescu — el a fost abandonat pe parcurs, colecţia însumînd mai multe addende constituite pe măsură ce mai sosea material. Faptul a derutat şi descurajat pe cercetătorii colecţiei. Astfel, de mai multe ori cei care au scris despre colecţie au împrumutat cifrele comunicate de Tocilescu în precuvîntare. Aici se spune, de exemplu, că în culegere figurează 175 balade; numărul lor real depăşeşte însă cifra de 200. Extrem de anevoioasă este, de asemenea, cercetarea liricii. După ce prima tranşă a ei a fost sistematizată pe principalele secţiuni (dragoste, dor şi jale, urît, blestem, cuculeţul, murguleţul, călătorie-străinătate, cătănie, voiniceşti-haiduceşti şi bahice), în *Addenda A* se renunţă la criteriile enunţate, textele fiind amestecate cu baladele şi strigăturile.

Planul de sistematizare a ediţiei din 1900 a fost acesta:

I Cîntece bătrîneşti (balade şi legende, cîntece haiduceşti, bătrîneşti)

II Doine (dragoste, dor, jale, urît, blestem, cuculeţul, murguleţul, călătorie-străinătate, cătăneşti, voiniceşti, bahice)

III Cîntece de nuntă

IV Strigături

V Cîntece, rugăciuni şi jocuri de copii

VI Colinde şi pluguşorul

VII Ghicitori

VIII Descîntece

IX Vrăji
X Cîntece de mort, bocete
XI Anecdote şi poveşti
XII Locuţiuni
VARIA
Calendar poporan
Frînturi de limbă şi zicători
Întrebări şi răspunsuri
Cuvinte particulare

Graba cu care a fost tipărită colecţia a anulat în bună măsură şi această încercare de clasificare a textelor, care în final se înfăţişează în următoarele secţiuni :

I Cîntece bătrîneşti
- A Balade şi legende
- B Cîntece haiduceşti

Addenda C
Cîntece bătrîneşti-haiduceşti

II Doine
- A Dragoste
- B Dor şi jale
- C Urît
- D Blestem
- E Cuculeţul
- F Murguleţul
- G Călătorie-străinătate
- H Cătănie
- I Voiniceşti-haiduceşti
- J Bahice

III Cîntece de nuntă
IV Strigături
V Cîntece şi jocuri de copii
VI Colinde
VII Ghicitori
VIII Descîntece
- A Descîntece de deochi
- B Descîntece de soare sec
- C Descîntece de apucate
- D Descîntece de cuţit
- E Descîntece de veninare de şearpe

Ediția de acum restructurează colecția, așezînd piesele pe genuri. Baladele sînt ordonate după indicele tipologic și bibliografic publicat de Al. I. Amzulescu în anul 1964. Prezentînd în ediția noastră la un loc toate variantele unui subiect baladesc, în ediția din 1900 dispersate, am renunțat la trimiterile (din ediția de bază) de tipul „vezi și o altă variantă la p.", trimiteri dealtfel foarte puține și inserate mai ales la capitolul de balade. Am păstrat doar notele de încadrare tipologică ce trimit la variante din colecțiile V. Alecsandri, I. Urban Jarník-A. Bîrseanu, G. Dem. Teodorescu, I. G. Bibicescu, Elena Sevastos, D. Vulpian.

Prezenta ediție păstrează particularitățile lingvistice (fonetice și morfo-sintactice) ale textelor. În transcriere am aplicat principiul interpretativ, respectînd ceea ce considerăm a reprezenta o pronunție, modificînd ceea ce ține de grafie :

e la început de cuvînt sau de silabă a fost transcris *ie* în cuvinte ca: *eri* = *ieri*, *erna* = *ierna*, *erta* = *ierta*, *eși* = *ieși* ;

é a fost transcris *ea* în grafii ca: *bét* = *beat*, *cernélă* = *cerneală*, *dulcéță* = *dulceață*, *pîrléz* = *pîrleaz*, *ruminélă* = *rumineală*, *témă* = *teamă*, *vitéz* = *viteaz* ;

ê a fost redat prin *î* : *dênsa* = *dînsa*, *pênă* = *pînă*, *rîzênd* = *rîzînd*, *sên* = *sîn*, *têrg* = *tîrg* ;

ĕ a fost transcris *ă* : *bĕut* = *băut*, *mĕ* = *mă*, *mer* = *măr*, *ovĕz* = *ovăz*, *răzĕtoare* = *răzătoare*, *rĕmîi* = *rămîi*, *vĕd* = *văd* ;

ó a fost interpretat ca *oa* : *chilióră* = *chilioară*, *cicóre* = *cicoare*, *códe* = *coade*, *córne* = *coarne*, *cósă* = *coasă*, *dogóre* = *dogoare*, *flóre* = *floare*, *frumósă* = *frumoasă*, *întórce* = *întoarce*, *nóstră* = *noastră*, *picióre* = *picioare*, *póme* = *poame*, *subsóră* = *subsuoară*, *șópte* = *șoapte* ;

ch din *etnopsichologie* a fost transcris *h* ;

ci din grafia *enunciat* a fost transcris *ț*. Am păstrat însă *Francia* ;

k din cuvîntul *folklor* (și derivatele) a fost înlocuit cu *c* ;

s din grafii ca *cismă*, *găsdui*, *ismă*, *isvor*, *museu*, *Rosnov*, *sbura* a fost transcris *z* ;

sci a fost transcris *ști* : *Bucuresci* = *București*, *domnesci* = *domnești* ;

th din grafiile *ethnologie*, *ethnopsihologie*, *mithologie* a fost transcris *t* ;

ḑ a fost transcris *z* : *ḑece* = *zece*, *ḑi* = *zi*, *ḑice* = *zice*, *frunḑă* = *frunză*, *putreḑi* = *putrezi*, *slobоḑi* = *slobozi*, *șeḑi* = *șezi*, *urḑică* = *urzică* ;

u din grafii ca *pociu*, *voiu* a fost eliminat.

Am păstrat numeroasele dublete ca: *trimite/trimete*, *pă/pe*, *dă/de*, *șearpe/șarpe*, *șeapte/șapte*, *plasă/plastă*, *străin/strein*.

Am păstrat, de asemenea, forma pentru genitiv-dativ în *ei* : *culturei*, *gîndirei*, *minței*, *tinerimei*.

Numeralul *doui* a fost transcris *doi*.

Un alt aspect care ne-a stat în atenție la alcătuirea prezentei ediții a fost corectarea numeroaselor greșeli de tipar din ediția de bază. Erata din 1900 numără peste 280 de greșeli. Numărul celor neobservate atunci și nesemnalate în erată, corectate de noi acum, concurează cifra amintită. Și n-au fost numai greșeli de literă, corectate de noi de cele mai multe ori tacit, ci și inversări de rînduri în timpul imprimării.

Numeroase sînt în ediţia de bază greşelile de ortografie. Dăm numai cîteva exemple edificatoare :

ardete	pentru	*arde-te*
sa-nvăţat	»	*s-a-nvăţat*
dai	»	*d-ai*
naivă	»	*n-aivă*
bade-o	»	*badeo*
to'de-a-una	»	*todeauna*
cum-va	»	*cumva*
mîncate-ar	»	*mînca-te-ar*
face-tei	»	*face-te-i*
intr-ăn	»	*intră-n*
zisam	»	*zis-am*
dute	»	*du-te*
mii	»	*mi-i*
lua-lar	»	*lua-l-ar*

Apar multe greşeli şi în notarea numelor culegătorilor, informatorilor şi localităţilor. Numele unui informator apare în trei feluri : Gheorghe Cioflic, Gheorghe Ceoflec, George Cioflic. Numele lui Chr. N. Ţapu apare şi el în mai multe variante. Numele unui alt culegător apare cînd M. Canianu, cînd M. Căneanu. Alte exemple : C. I. A. Nottara şi C. I. Nottara ; Agapeski şi Agapeschi ; Roster şi Rostescu (acestuia îi este notată diferit şi localitatea : Balcani şi Bălceni), N. I. Bălţescu şi V. I. Bălţătescu ; C. R. Teofănescu-Gribnicea, C. P. Teofănescu-Gribnicea şi C. R. Teofănescu-Gribalcea ; G. Coatu şi Gh. Coatu ; Dumitru Ion Galariu şi Dumitru Ion Garaliu ; Gh. Carpen şi G. Parpeni.

La sfîrşitul volumului al doilea vom publica note şi comentarii privitoare la ambele volume.

Ediţia de bază a avut un indice de nume proprii şi particularităţi fonetice, morfologice, semantice şi sintactice, de fapt o simplă înşirare de termeni, fără nici o explicaţie. De aceea, am considerat mai util un glosar, imperios cerut de orice ediţie ca aceasta.

Am adăugat şi un indice alfabetic al baladelor (după titlu), indice care nu va mai fi posibil în cazul liricii, unde sutele de titluri care încep cu „foaie verde" ori „frunză verde" nu pot personaliza textele.

Notele îngrijitorului ediţiei au fost însoţite de precizarea (n. ed.).

Unele precizări făcute de noi în textele ediţiei au fost marcate cu paranteze drepte : [ ].

Sursele textelor (numele localităţilor, judeţelor) sînt conforme cu împărţirea administrativă existentă cînd a fost efectuată colecţia.

Tomul acesta este însoţit de material iconografic. Originalele se află la Biblioteca Academiei R. S. România şi la Arhivele Statului din Bucureşti.

Mulţumesc lectorului de carte, Ioan Şerb, pentru competentul ajutor ce mi l-a dat.

I. D.

MATERIALURI FOLCLORISTICE

Precuvîntare

[...]

Credinţe, mituri şi legende, năravuri, datine şi obiceiuri, cîntece, jocuri, cimilituri şi proverbe ale poporului, ceea ce cugetă, ceea ce simte, ceea ce ştie, ceea ce voieşte şi crede poporul, cum trăieşte el şi cum îşi manifestează credinţele şi sentimentele sale, în scurt tradiţiunea populară în accepţiunea cea mai largă a cuvîntului, coprinzînd tot ce se transmite în popor din generaţiune în generaţiune, constituie ceea ce numim cu un singur cuvînt : *ştiinţa folclorelui* sau *folclore*. De aci o întreită împărţire a folclorelui : a) partea privitoare la credinţele şi superstiţiunile poporului ; b) partea privitoare la datinele şi obiceiurile lui ; şi c) literatura şi arta populară.

Fiecare din aceste părţi înfăţişează un interes fără seamăn de mare ; ele ne leagă şi mai strîns de locul naşterei noastre, de draga noastră patrie. Făcîndu-ne a cunoaşte poporul, învăţăm a-l preţui şi a-l iubi ; ele ne introduc în viaţa intimă de acum şi de odinioară a poporului, ne arată starea lui intelectuală şi morală, chipul cum el concepe trecutul şi cum îşi amintesc de dînsul, ne pun în poziţiune să privim în adîncul sufletului său şi să cunoaştem tot ce vorbeşte, tot ce face şi tot ce gîndeşte el, bucuriile, ca şi suferinţele şi speranţele lui.

Etnologia, antropologia, mitologia, etnopsihologia, ştiinţa antichităţilor, istoria culturei, ba chiar şi istoria literaturei găsesc în folclore, în producţiunile naive ale poporului, nesecate comori de informaţiuni, moştenire a veacurilor trecute, cel mai temeinic, mai folositor şi mai bun material al lor. Folclorele are un rol însemnat şi în creşterea şi instrucţiunea tinerimei ; el alcătuieşte un element de căpetenie şi în literatură, ca un izvor pururea limpede şi fecund de inspiraţiuni poetice. E destul a ne aminti de Herder [1], care cel dintîi a utilizat cîntecul

[1] Johann Gottfried-Herder (1744—1803) publică în 1773 studiul *Briefwechsel über Ossian und die Lieder alter Völker*, apoi, în anii 1878—1879, la Leipzig, *Volkslieder*, colecţia cunoscută din 1807 sub titlul *Stimmen der Völker in Liedern*. (N. ed.)

poporan, *glasurile popoarelor*, în domeniul poeziei, şi a întrevăzut valoarea creaţiunilor populare, precum face şi Shakespeare [2] în *Macbeth* şi *Hamlet* ale sale ; Goethe în *Faust* şi în multe din frumoasele lui balade, Bürger, Uhland, Heine şi alţii. Artele plastice de asemenea, gravura, pictura şi muzica s-au inspirat şi se inspiră din tradiţiunea poporană.

Dar pentru ca folclorul să poată servi drept izvor de inspiraţiune educatorului, poetului şi artistului, drept material ştiinţific şi drept arhivă oamenilor de ştiinţă, este nevoie mai întîi ca materialele sale să fie adunate, apoi să fie puse în ordine şi sistematizate, şi în fine să fie date la lumină într-o formă cît se poate mai lesnicioasă pentru utilizarea lor, şi înainte de toate cît se poate mai exactă. Căci ele nu sînt altceva decît nişte documente istorice, cari prin urmare nici plăsmuite pot să fie, nici alterate, nici greşit reproduse. Izvorul sau provenienţa lor trebuie totdauna arătat, spre a putea judeca gradul lor de credinţă şi controla autenticitatea lor. În scurt, numai un asemenea arhiv real şi cu totul obiectiv, alcătuit din documente autentice, trebuie a servi drept izvor de informaţiune numeroaselor discipline mai sus enunciate.

În Germania a trebuit să vie un Jacob Grimm pentru a aşterne bazele ştiinţifice ale studiilor folcloriste, punînd ca principiu fundamental că : *Totul cată să fie reprodus cu o fidelitate scrupuloasă, altfel orice valoare ştiinţifică dispare.* Mişcarea provocată de discipolii săi Hoffmann von Fallersleben [3], Ad. Kuhn [4], W. Mannhardt [5], Max Müller [6], Th. Ben-

---

[2] Relaţia operei marelui dramaturg cu creaţia populară a făcut şi obiectul unor studii româneşti, cum este cel la lui Ovidiu Bîrlea, *Rădăcinile folclorice ale dramei „Hamlet"*, în *Steaua*, Cluj, 1964, nr. 10, p. 114—125. (N. ed.)

[3] August Heinrich Fallersleben (1798—1874), poet german. (N. ed.)

[4] Adalbert Kuhn (1812—1881), lingvist şi mitolog german, autor al unor studii de mitologie indo-europeană. Opere : *Primele timpuri ale istoriei popoarelor indo-germane* (1845), *Tradiţii, poveşti şi cutume ale Germaniei de Nord* (1848), *Tradiţii, cutume şi poveşti ale Westfaliei* (1859). (N. ed.)

[5] Wilhelm Mannhardt (1831—1880), mitograf şi folclorist, reprezentant german al curentului mitologic. Opere : *Mituri germanice* (1858), *Divinităţile popoarelor germanice şi scandinave* (1860), *Roggenwolf şi Roggenhund* (1865), *Divinităţile grînelor* (1868), *Divinităţile pădurilor şi cîmpiilor* (1875).

W. Mannhardt este citat în folcloristica românească încă din secolul trecut de B. P. Hasdeu. Folcloristul german a avut şi cunoştinţe despre folclorul românesc, mijlocite de răspunsurile ce le-a primit de la folcloriştii saşi din Transilvania, care i-au comunicat informaţii privitoare la obiceiurile agrare ale saşilor şi ale românilor. Are bune opinii despre folcloristul sas transilvănean Josef Haltrich. Vezi Hanni Markel, *Cu privire la ancheta lui W. Mannhardt (1865). Răspunsurile de la saşii din Ardeal*, în *Anuarul Muzeului etnografic al Transilvaniei* pe anii 1965—1967, Cluj, 1969, p. 411—436. (N. ed.)

[6] Max Müller (1823—1900), indolog şi profesor la Oxford (1850—1875). (N. ed.)

fey[7], J. W. Wolf[8], K. Simrock[9], K. Müllenhoff[10] etc., se răspîndi în Francia, Anglia, Italia, Spania, Suedia, Danemarca şi în multe ale ţări civilizate ale Europei ; societăţi de folclore, reviste şi buletinuri se fundară ; tezaurele populare fură adunate sistematic, numeroase studii ştiinţifice apărură în domeniul folcloristic. Mai ales de vro cîteva decenii încoace această nouă ştiinţă pasionează pe învăţat, ca şi pe literator şi chiar pe publicul cel mare.

Ocupîndu-ne aci de folclorul român, materialul cules de Anton Pann[11] este foarte preţios, dacă ţinem seamă de timpul cînd a fost adunat şi de punctul de vedere care a condus pe autor cînd l-a dat la lumină. Într-adevăr, în epoca lui Anton Pann ştiinţa folclorelui nefiind bine întemeiată nici în Apus, primul nostru folclorist nu putea fi călăuzit în culegerea şi publicarea materialului tradiţional de consideraţiuni ştiinţifice admise şi recunoscute astăzi ; el a lucrat ca amator şi a căutat mai mult să facă pe cititori să rîză şi să petreacă. De aci preponderanţa elementului comic şi anecdotic în materialele adunate de dînsul.

Vasile Alecsandri[12] urmăreşte alt scop : scopul estetic, al frumuseţii neasemuite, ce simţul său de poet descoperea în tradiţiunea populară. De această tendinţă se resimte pretutindeni colecţiunea sa, compusă numai din poezii alese, pe ici şi colea îndreptate şi curăţite de tot ce lovea gustul său estetic.

Alţii au căutat în materialul tradiţional dovezi despre latinitatea poporului nostru, şi acest punct de vedere exclusiv i-au făcut să altereze pînă şi textele culese, introducînd în ele noţiuni şi cuvinte streine poporu-

---

[7] Theodor Benfey (1809—1881), lingvist şi orientalist german, profesor la Göttingen, autor al teoriei după care poveştile s-ar fi născut mai întîi în India de unde s-au răspîndit pe glob. Opere : *Pantschatantra, Fünf Bücher indischen Fabeln, Märchen und Erzählungen, aus sanskrit übersetz mit Einleitung und Anmerkungen*, I, II, Leipzig, 1859. (N. ed.)

[8] Probabil că se referă de fapt la Friedrich-August Wolf, filolog german, (1759—1824), profesor universitar la Halle (1783) şi Berlin (1807), autor al studiului *Prolegomena ad Homerum* (1795). (N. ed.)

[9] K. Simrock (1802—1876), germanist. Opere : *Nachdichtung der Edda u. mittelhochdeutscher Epik, bes. des Nibelungenlieds.* (N. ed.)

[10] Karl Müllenhoff (1818—1884), germanist. (N. ed.)

[11] Vezi Ovidiu Papadima, *Anton Pann, „cîntecele de lume" şi folclorul Bucureştilor*, studiu critic-istoric, Bucureşti, Editura Academiei R. P. Române, 1963 (n. ed.).

[12] Vezi Vasile Alecsandri, *Opere*, III, *Poezii populare*, text stabilit de Georgeta Rădulescu-Dulgheru, studiu introductiv, note şi comentarii, variante de Gheorghe Vrabie, Bucureşti, Editura Academiei R. S. România, 1978. (N. ed.)

lui, în sprijinul scopului urmărit : de ex. cuvîntul *săbiniore*[13] în colindele d-lui Atanasie Marian Marienescu.

Prima colecţiune de poezii populare adevărat ştiinţifică este aceea a mult regretatului nostru amic G. Dem. Teodorescu[14]. Dacă s-ar fi dat notarea fonetică a pronunţării, această colecţiune ar putea servi drept mustră oricărei lucrări în domeniul folcloristic.

În ce priveşte proza, două nume se impun atenţiunei noastre : Petre Ispirescu[15] şi Ion Creangă[16]. În publicaţiunile acestor meritoşi scriitori trebuie însă deosebită partea folcloristică de partea literatorului ; căci dacă din punctul de vedere literar, poveştile lui Creangă şi basmele lui Ispirescu se bucură cu drept cuvînt de un renume neuitat, focloristul are multe rezerve de făcut asupra chipului de culegere, de combinare şi de expunere, care este cu totul personal autorilor, iar nu al poporului. În aceste lucrări poveştile şi basmele sînt reproduse colorate şi împodobite în mod subiectiv, iar nu se dau în forma lor autentică şi originară. Tot asemenea, bunăoară, la germani puţine sînt colecţiunile culese direct din gura poporului. Multe, chiar colecţiunile făcute de fraţii Grimm, la începutul secolului al XIX-lea, ne prezintă pe lîngă un material cules de-a dreptul, alte materiale comunicate prin scrisori, reproduceri de cronice tipărite sau netipărite, chiar prelucrări şi compuneri pe tema basmelor sau a poveştilor.

Se înţelege că pentru ştiinţa folclorelui este cu mult mai interesant de a avea o povestire simplă, lipsită de orice preocupare literară sau colorit, dar originară şi autentică, reprodusă întocmai cum a fost auzită, decît o povestire unde episoadele se succed unul după altul în mod logic şi după toate regulele artei.

Un alt inconvenient al publicaţiunilor de texte populare la noi este acela de a fi împrăştiate într-o mulţime de reviste periodice, unele

---

[13] At. M. Marienescu, adept al teoriei mitologice latiniste, susţine, în *Poezia poporală. Colinde* culese şi corese de..., Pesta, 1859, că unele texte de colinde „ne aduc aminte despre răpirea fetelor *sabine* şi despre *cursul cu cai (cursus, ludus equestris)*, introdus de Romulus, întîiul rege al romanilor (743 ant. Cr.)". Expresia apare în colinda *Jocul :* „Zînioare ca de soare, / Fetişoare sabinoare". (Vezi Atanasie Marian Marienescu, *Poezii populare din Transilvania*, ediţie îngrijită de Eugen Blăjan, prefaţă de Ovidiu Bîrlea, Bucureşti, Editura Minerva, 1974, p. 515 şi 524.) (N. ed.)

[14] G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române*, Bucureşti, Tipografia modernă, 1885, 719 p. (N. ed.)

[15] Vezi Petre Ispirescu, *Opere*, ediţie îngrijită, note şi variante, glosar şi bibliografie de Aristiţa Avramescu, studiu introductiv de Corneliu Bărbulescu, Bucureşti, vol. I, Editura pentru Literatură, 1969, vol. II, Editura Minerva, 1971. (N. ed.)

[16] Vezi Ovidiu Bîrlea, *Poveştile lui Creangă*, Bucureşti, Editura pentru Literatură, seria *Studii de folclor*, 1967, 319 p. (N. ed.)

greu de procurat, şi chiar în ziare politice, unde căutarea lor este foarte anevoioasă. Excelentele opere : a d-lui A. Zanne despre *Proverbele române* [17] şi a d-lui Artur Gorovei despre *Cimilituri* [18], arată o reală îmbunătăţire în această privinţă, ca în multe altele.

Dar mai întîi de toate şi chiar exclusiv, ceea ce se recomandă astăzi folcloriştilor români, este adunarea materialelor, a rămăşiţelor destul încă de bogate ale tradiţiunei noastre. Căci produsele literaturii poporane scad şi se depreciază pe zi ce trece. O secetă fără seamăn bîntuie în spiritul poetic al poporului. De creat el nu mai crează, parcă fantazia i s-a stins ; şi nici de păstrat aşijderea nu păstrează ceea ce i-a rămas din strămoşi. Se cîntă la ţară, dar cîntece româneşti mai rar ; se povesteşte la sate, dar figurile minunate ale mitologiei române, cu cari ne puteam cu drept cuvînt mîndri, nu mai surprind urechea ascultătorului. Vremurile frumoase ale şezătorilor au trecut ; bătrînii cu bărbile albe sînt mai puţini, babele harnice şi gospodine, cari ştiau a cînta şi descînta, a face şi desface, dispar, dacă nu au şi dispărut cu totul. Cîntecele bătrîneşti nicăiri nu se mai cîntă ; lăutari ca Petrea Creţea [18 bis] Şolcan, arhivul viu şi bogat folosit de regretatul G. Dem. Teodorescu, nu se mai întîlnesc ; lăutarii tineri nu mai au prilej de a însoţi vioara cu cîntecele vechi, şi cînd le spui a-ţi zice din gură sau din vioară cutare cîntec, îţi răspund : „Da' bine, domnişorule, aşa cîntec astăzi nu se mai cîntă".

Romanţa [19] banală a mahalalelor din oraşe şi tîrguri, oploşită în *Dorul inimei* şi în *Amorul* editurelor populare, ţine locul duioasei doine, în care se încheagă melancolia dulce a unui neam întreg ; completurile ţin locul acelor pline de haz şi de veselie hore naţionale, unde cheful şi voioşia se luau la întrecere cu cuviinţa şi cu pilda cea bună ; jocurile, datinele, obiceiurile româneşti dispar, şi ogorul minţei naţionale e coprins de molimă străină.

Unde altădată cîntăreţii din vioară, din nai sau cobză nu ştiau decît cîntece româneşti, cînd

---

[17] Iuliu A. Zanne, *Proverbele românilor*, Bucureşti, Editura librăriei Socec comp., I (1895), II (1897), III (1899), IV, V (1900), VI, VII, VIII, IX (1901), X (1903) (pe coperta exterioară 1912). (N. ed.)

[18] Artur Gorovei, *Cimiliturile românilor*, Ediţiunea Academiei, Bucureşti, Institutul de arte grafice Carol Göbl, 1898 ; ed. a II-a, *Cimiliturile românilor*, ediţie îngrijită şi cuvînt înainte de Iordan Datcu, Bucureşti, Editura Eminescu, 1972. (N. ed.)

[18 bis] Corect : Creţu. (N. ed.)

[19] Despre această formă de poezie populară, vezi studiul lui I. Oprişan, *Romanţa în circuitul folcloric românesc*, în *Cîntecul popular românesc, Studii de folclor*, I, Craiova, 1973, p. 153—177. (N. ed.)

De cînd eram copil mic
Doina o știu și doina o zic

și

Cine a stîrnit doinița
Arsă i-a fost inima,
Sfîntă să-i fie gura,

azi bătătura din sate nu răsună decît de

Călugărul din vechiul schit [20]

sau de

Barca pe valuri saltă ușor [21]

cu vorbele lor străine, neînțelese, sucite și strîmbate, cum ies din gura lăutarului țigan ; cu ritmul muzicei lor afectat, sălciu, gol și lipsit de orice simț de frumos, de orice simț înălțător.

Și fiindcă veni iarăși vorba de țigan, trebuie s-o spunem că și țiganul lăutar nu mai e același din trecut, s-a schimbat ; poezia, ce altădată însoțea acest popor nomad, s-a prefăcut în cea mai searbădă proză ; dacă creierul lui odinioară servea ca un fonograf pentru poporul român, azi nu e decît un hîrb spart, care altereazā și amestecă ceea ce strămoșii lui i-au transmis limpede, curat și frumos. [22]

---

[20] Este vorba de romanța *Călugărul* de Traian Demetrescu, publicată întîi în volumul *Aquarele*, Iași, Editura librăriei „Frații Șaraga", 1896, p. 52. Ea face parte din acea poezie a lui Tr. Demetrescu care „a circulat multă vreme, aproape anonimă, sub forma romanței" și care a avut „o mare trecere în mediile proletare și socialiste", cum scrie G. Călinescu în *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*, București, Editura Fundațiilor regale pentru literatură și artă, 1941, p. 495. Despre destinul acestui cîntec vezi și Gala Galaction, *„Călugărul din vechiul schit"*, în vol. *Opinii literare*, ediție de Gheorghe Cunescu, București, Editura Minerva, 1979, p. 121—124. (N. ed.)

[21] Este vorba de foarte popularul, în țară și peste hotare, vals *Valurile Dunării* de Ioan Ivanovici (?1842, ?1845—1902), pe versuri de Carol Scrob (1856—1913). A mai semnat versuri la acest vals și S. Poppini. Ca și alți cercetători ai culturii populare, Gr. Tocilescu surprinde pătrunderea unor elemente ale culturii citadine în sfera culturii populare, un fenomen deci de aculturație. Fără îndoială, au pătruns în cultura rustică și unele producții dubioase, chiar licențioase, însă Tocilescu nu exemplifică prin texte din această categorie ci cu creații care s-au impus, ca onorabila poezie a lui Tr. Demetrescu și ca excelentul vals al lui Ivanovici. (N. ed.)

[22] Opiniile moderne asupra acestei probleme nu împărtășesc punctul de vedere al lui Gr. Tocilescu. „Obiecțiile referitoare la modernismele vădite în textele din această colecție — mai cu seamă numeroasele neologisme în formă stîlcită — și la

Cauzele acestui fenomen sînt multe şi diferite. Obîrşia acestei evoluţiuni trebuie s-o căutăm mai ales în felul de trai agitat şi neastîmpărat al românului de azi. Cîntecul poporan ca să prospere are nevoie de viaţă tihnită. Contactul fatal cu civilizaţia modernă a Apusului, dezvoltarea căilor de comunicaţie pe o scară aşa de mare, cătănia — şi mai ales cazarma — au făcut — vorba poetului —

Şi cum vin cu drum-de-fier
Toate cîntecele pier,
Zboară paserile toate
De neagra străinătate ;
. . . .
Îşi dezbracă ţara sînul
. . . .
Şi izvoarele îi seacă.[23]

Cîntecele pier şi izvoarele seacă, muza se refugiază, se ascunde, devine stearpă şi nu mai produce nimic. Şi ce mai răsună ici-colo un glas răguşit, e înecat de noroaiele oraşelor.

Poezia poporană română producea şi avea valoare artistică, atîta timp cît ea se năştea izolată la ţară, în munţi şi pe podişuri, la stîni şi prin ogoare, la hore şi la şezători. În acea viaţă patriarcală totul era naiv ; imaginaţiunea da zbor liber aripelor sale ; poezia nu cunoştea nici regule, nici teorii, ci căta numai să fie adevăratul glas al sentimentelor, al ideilor tutulor.

Muza poporană română e timidă şi neîncrezătoare, dealtfel ca orişice muză. Vorba ghicitoarei cu privire la hîrtie : *Dă pe piatră, nu se strică, dă pe apă, se strică*, se poate zice şi despre dînsa. O ţii retrasă în liniştea codrului, ea cîntă ; o duci în faţa lumei, ea se ruşinează, se

---

faptul că s-a cules masiv de la lăutarii ţigani sînt neîntemeiate. Influenţa oraşului şi a cărţii era o realitate care nu putea fi negată de nimeni şi ascunderea ei însemna şi crearea unei imagini false, idilice, a satului românesc. Colecţia lui Tocilescu oglindeşte poezia acestui sat la sfîrşitul secolului trecut, cu un capăt ancorat în cultura tradiţională arhaică, iar cu celălalt deschis înnoirilor producătoare de forme hibride, dar inerente evoluţiei de la care nu se putea sustrage. Modernismele, precum şi poeziile de erotică aprinsă, senzuală, nu sînt rodul lăutarilor ţigani, care sînt doar interpreţi şi colportori şi care nu pot fi ocoliţi de culegători, de vreme ce ei reproduc aceste cîntece la feluritele prilejuri de manifestare folclorică. Încă de pe atunci, în anumite zone ale ţării ei mai ştiau cîntecele bătrîneşti, numărul ţăranilor interpreţi ai acestora subţiindu-se vertiginos cu trecerea timpului." (Ovidiu Bîrlea, *Istoria folcloristicii româneşti*, Bucureşti, Editura enciclopedică română, 1974, p. 313,) (N. ed.).

[23] Versuri din cunoscuta capodoperă eminesciană, *Doină* (N. ed.)

sfieşte şi nu mai cîntă, şi chiar dacă dînsa cîntă, nu mai e ce e, ci cu totul altceva.

Astfel poezia poporană trece prin o fază grea ; viitorul nu i se poate prezice ; singurul lucru de care trebuie să fim convinşi cu toţii, e de a strînge cît mai în grabă mult puţinul ce ne-a mai rămas din aceste comori naţionale. Molima se întinde, şi nu e timp de pierdut. Să scăpăm ce vom putea scăpa, cît mai e putinţă. Generaţiunile viitorimei ne vor fi recunoscătoare.

De aceste consideraţiuni condus, am rugat în vara anului 1897 pe d. Spiru Haret, Ministru Instrucţiunei Publice şi al Cultelor, de atunci, de a pune la dispoziţiunea Direcţiunei Muzeului de antichităţi o sumă cît de mică pentru a trimite tineri ca să adune prin sate, tîrguri şi oraşe materialuri folcloristice în versuri şi în proză : cîntece bătrîneşti şi cătăneşti, balade, hore, cimilituri, deceuri, descîntece, farmece, vrăji, rugăciuni, colinde, basme, legende, snoave, proverbe, ocări, porecle etc., date pentru mitologia poporană, credinţe, năravuri şi obiceiuri, port şi orice alt material etnografic şi dialectal.

D. Ministru Haret a binevoit să acorde suma de 3 000 lei, iar Direcţiunea Muzeului a alcătuit o comisiune compusă din d-nii : Hodoş Al., Canianu M. şi Nottara C., publicişti ; Ţapu Christea şi Ion Odor, absolvenţi ai Facultăţii de litere ; Popescu Ciocanel, licenţiat în litere, şi Ionescu Ion, absolvent seminarist.

Ministerul a dat ordine autorităţilor administrative, şcolare şi eclesiastice din ţară, ca să înlesnească membrilor acestei comisiuni îndeplinirea sarcinei.

Pe lîngă persoanele trimise ad-hoc, am crezut a putea utiliza şi corpul învăţătoresc. În vederea aceasta am întocmit un chestionar folcloristic [24], după cel publicat în *Mélusine* de d. Rolland şi reprodus în *Şezătoarea*, revistă de folclor de sub direcţiunea d-lui A. Gorovei din

---

[24] Aşa cum a demonstrat Artur Gorovei (*Note bibliografice*, în *Şezătoarea*, an. XI, vol. VIII, 1903, nr. 1, p. 138—144 şi în *Noţiuni de folclor*, Bucureşti, Cartea românească, 1933, ambele reproduse în *Literatură populară*, ediţie îngrijită, sudiu introductiv, note, bibliografie şi indici de Iordan Datcu, Bucureşti, Editura Minerva, 1976), chestionarul publicat de Gr. G. Tocilescu a fost preluat după cel publicat de A. Gorovei în *Şezătoarea*. Conducătorul *Şezătorii* a recunoscut de la început că chestionarul său reprezenta „aproape o traducere" după *Instructions et Questionaires* de Paul Sébillot, publicat de acesta în *Revue des traditions populaires*. Deci ceea ce spune Gr. Tocilescu despre Eug. Rolland şi *Mélusine* sînt pure inexactităţi. După ce în epocă A. Gorovei a semnalat faptul, mai multe publicaţii au condamnat practica lui Tocilescu. Astfel, între altele, în *Pagini literare* (I, 1899, nr. 12, p. 4) apare articolul lui Ion Goldea, *Un plagiat oficial*. (N. ed.)

Fălticeni. Chestionarul, elaborat avîndu-se în vedere și lucrările similare ale d-lor Hasdeu [25] și Nic. Densușeanu [26], a fost trimis în număr suficient de exemplare pe la învățătorii sătești și revizorii școlari, cu invitațiune ca materialele adunate să le trimită treptat pînă la 1 noiembrie 1898.

Dăm aci acest chestionar, care credem că nu va fi fără folos pentru cei ce se vor îndeletnici în viitor cu strîngerea literaturei poporane :

CHESTIONAR FOLCLORISTIC

Rezumatul materialelor cari trebuiesc adunate

a) Versuri :

Doine	Strigături	Deceuri
Cîntece bătrînești	Chiuituri	Descîntece
„ cătănești	Colinde	Farmece
„ haiducești	Cîntece de stea	Vrăji
Balade	Bocete	Rugăciuni
Hore	Cimilituri	

b) Proză :

Basme	Cuvinte curioase	Meteorologie poporană
Legende	Nume de persoane și	Calendar poporan
Tradiții	de animale	Cosmografie poporană
Snoave	Datine	Cosmogonie „
Anecdote	Obiceiuri	Medicină „
Glume	Prejudiții	Veterinărie „
Proverbe	Superstiții	Higienă poporană
Sentințe	Credințe	Farmacie „
Maxime	Apucături	Ornitologie „
Locuțiuni	Obiceiuri juridice	Cromatică „
Idiotisme	Semne de scris : răboj,	Agricultură „
Zicale	încrestăturile plutașilor etc.	Coreografie „
Fărîmături de limbă	Mitologie poporană	Muzică „
Jocuri de copii	Zoologie „	Arheologie „
Blesteme	Botanică „	Istorie

---

25 Ion Mușlea, Ovidiu Bîrlea, *Tipologia folclorului din răspunsurile la chestionarele lui B. P. Hasdeu*, București, Editura Minerva, 1970, 634 p. (N. ed.).

26 Adrian Fochi, *Datini și eresuri populare de la sfîrșitul secolului al XIX-lea : Răspunsurile la chestionarele lui Nicolae Densușianu*, București, Editura Minerva, 1976, LX + 392 p. (N. ed.).

Înjurături, sudălmi	Mineralogie	„	Lucrul casnic
Ocări, porecle	Geologie	„	(țesături etc.)
Țipete, interjecții	Psihologie	„	Arta culinară
Vorbe pișcătoare			Grădinărie

c) Diverse

INSTRUCȚIUNI PENTRU CULEGEREA DATELOR

a) A se indica numele satului, plășii și județului, unde se va fi auzit cele ce se povestește. Se poate întîmpla să auză cineva o poveste, bunăoară de la un moșneag dintr-un sat oarecare, care o știe de aiurea, de aceea să se cerceteze cu de-amănuntul în ce localitate este cutare credință sau povestire și în ce mod o istorisesc sătenii de-acolo.

b) A se arăta numele și starea, precum și vîrsta (dacă este bătrîn, tînăr) de la care a cules datele.

c) Dacă au aflat ceva de la un singur om, bătrîn sau tînăr, să mai cerceteze și de la alți doi-trei spre a se încredința că lucrul se povestește în adevăr așa cum s-a spus.

d) Să aducă orice zicătoare, doină sau altceva din gura poporului ce s-ar afla în legătură cu obiceiul povestit.

e) Oricît de multe amănunte nu strică ; dar e de preferit a se lăsa fără răspuns acele întrebări în privința cărora nu se capătă o științăsigură.

f) A se feri de a împărtăși ca obiceiuri și povești ale poporului, creațiuni moderne aduse în sat.

g) Ar fi de preferat a se culege de la oamenii — mai cu seamă bătrînii — cari nu știu carte.

h) E de recomandat culegătorilor a nu se servi în întrebările și transcrierile lor de cuvinte neîntrebuințate și neînțelese de persoana pe care o ascultă. Idealul în materie de folclor ar fi transcrierea exactă, vorbă cu vorbă, a celor auzite. A nu se introduce absolut nici o modificare, a nu se drege, a nu se adăoga, a nu se schimba nimic, ci a se transcrie întocmai cum se spune sau se povestește.

i) A întreba pe săteni asupra evenimentelor istorice recente ca și cele din trecut. Ce credințe și obiceiuri aveau mai înainte, și dacă ele azi sînt schimbate.

j) A transcrie vorbele, propozițiunile și frazele cît se poate mai fonetic și a se explica mai amănunțit toate cuvintele neîntrebuințate la orașe.

A. LUMEA FIZICĂ

I. Pămîntul

Creațiunea și distrucțiunea. Ideea de Dumnezeu. Dumnezeu ca creator în relațiunile sale cu oamenii. Facerea lumei. Antihîrsu (Antichrist). Ideea de suflet. Cre-

dinţi în privinţa cugetului, a minţei, gîndirei. Legendele cari explică creaţiunea. Forma pămîntului. Pe ce se reazămă. Animalele cosmice. Interiorul globului. Turburările pămîntului. Cine produce cutremurele de pămînt. Sfîrşitul lumei. Semnele cari îl vor prevesti. Pentru ce se va sfîrşi lumea. Vremea de apoi. Despre cealaltă lume. Legendele relative la înecarea, arderea etc. globului. Universul va renaşte mai frumos şi mai bun ? Evenimente mari : holeră, zaveră, volintiri, turci, ruşi etc. Revoluţii, focuri, inundaţii, războaie, răzmeriţe, cataclisme, eclipse, minuni etc.

Cultul pămîntului. Cum privesc ţăranii pămîntul (ca o mamă, ca o divinitate) ? Obiceiurile cînd se sapă şanţuri pentru ziduri, temelii, cînd se începe arătura, semănatul, culesul porumbului, viilor, cînd se sădesc pomi, cînd se fac semne de hotar, cînd se împarte pămîntul de părinţi la copii.

Imprejurări fizice. Scoarţa pămîntească. Originea pămîntului, a culoarei, a nisipului, a pietrelor etc.

Munţii. Originea lor şi a văilor, a strîmtorilor etc. Urieşii şi munţii.

Pentru ce în unele locuri e zăpadă totdeauna. Duhurile necurate cari se adăpostesc prin munţi. Locuitorii peşterilor. Ecoul : originea, credinţi şi superstiţii despre el. Locuri pustii, părăsite, izolate şi blestemate. Fîntîni părăsite şi secate. Suterane, pivniţe şi beciuri părăsite. Mori, case părăsite. Ruine. Cimitire, cetăţi, şanţuri, brazde. Ce se ştie despre brazda lui Novac. Legende şi cîntece. Valuri de pămînt. Ce se ştie de valul lui Traian. Cine a fost Traian. Sînt pe acolo întărituri. S-au găsit (şi unde sînt) arme, instrumente, monezi, idoli de lut, vase etc. (orice se atinge de arheologie). Inscripţii.

Movile, gorgane, hotare, drumuri vechi etc. Legende. Comori : ce se ştie, ce se crede despre ele. Se văd limbi de foc ieşind din pămînt ; cînd, cum şi de cine se poate găsi o comoară ? Cum a fost găsită o comoară ? Cîţi lucrători trebuie să sape la o comoară ? Cum se poate scoate cazanul cu bani ? Există localităţi cu numele : Piatra-arsă, vînătă, Apa-neagră, Iazul-dracului (de unde-şi au numele ?). Sînt stînci cu chip de om, de animale, ce se crede despre ele ? Ce se crede despre uneltele preistorice : topoare, vîrfuri de săgeţi, idoli etc. Ce se ştie despre colonii ? Sînt localităţi cu numele de Slobozia. Ce se ştie despre jidovi. Sînt localităţi cu numele de Jidova, Jidovii, Jidoviţa etc. Pentru ce se numesc aşa ? Sînt vechi ? Ce cred bătrînii ?

Vulcanii. Dacă se cunosc în popor şi cum li se explică originea ; cine-i locuieşte ; spirite vulcanice ; sînt ele răsuflătoarele pămîntului ? Cauzele erupţiunilor ? Ce e Căţelul pămîntului ?

Apa. Legende cari explică originea apei în general, a rîurilor, a lacurilor, a fîntînelor, a izvoarelor. De unde izvorăsc rîurile, izvoarele etc. Ce divinităţi sînt la ape şi cine le-a dat naştere. Ce se ştie despre cerbul care se lasă în apă la 6 august ? Se pomeneşte despre tîrguri ori sate înecate ? Se pomeneşte ceva despre locuinţe lacustre ? Demoni şi vedenii. Fîntîni şi izvoare, genii cari locuiesc în ele ; cultul, fîntîni tămăduitoare. Fîntîni calde, petrificătoare şi aruncătoare. Explicarea legendară a acestor fenomene. Tradiţiuni despre un potop parţial sau total.

Se găsesc — au s-au aflat vreodată — pustnici p-acolo, asceţi, oameni sfinţi, oameni cari nu mănîncă decît vegetale? Sînt oameni cari postesc 3 zile consecutive? Cu ce scop? Sînt oameni cari nu mănîncă carne, nu bea [sic] vin? Oameni centenari se află p-acolo? De ce sînt evlavioşi? Făcut-au ceva păcate mari de nu mor?

Sînt oameni nebuni p-acolo? Din ce cauză? Sînt oameni cari se cred făcători de minuni, profeţi? Sînt vrăjitori şi vrăjitoare şi cam ce vrăjesc?

II. Lumea subterană

Originea metalelor. Metale cari se reînnoiesc, se ascund, dispar. Descoperirea metalelor (a ocnelor bunăoară). Sînt ele păzite de stafii? Primejdia pentru cei cari descoperă minele. Mijloacele d-a se prezerva. Ofrande aduse, rugăciuni făcute divinităţilor suptpămîntene.

Metale preţioase. Aurul; ce se crede despre dînsul? Cine-l produce? Cine-l păzeşte şi cum se extrage. Aceleaşi cercetări trebuiesc făcute despre argint şi celelalte metale.

Pietre scumpe (nestimate). Cine le face? darul ce au de-a tămădui unele boale sau a scăpa de otrăviri.

Pietre de rînd. Originea, pentru ce au cutare sau cutare culoare? De ce unele sînt găurite? Numele ce li se dă din cauza formei lor. Sînt ele bune de leac?

Fosile. Ce sînt şi ce cred oamenii despre resturile fosile de animale antidiluviene? Sînt unele fosile păstrate ca amulete? Chihlimbarul. Superstiţii relative la formaţiunea şi puterea lui.

III. Flora

Pentru copaci, arbori şi plante, sînt de făcut cercetări asupra legendelor sau credinţelor, a speciilor mai comune; cele cari aduc servicii şi cari prin forma şi culoarea lor au trebuit să aţîţe imaginaţia oamenilor şi să le sugereze încercări de explicaţii. Trebuiesc însemnate: numele copacilor, buruienilor, ciupercilor cu toate proverbele, legendele, obiceiurile şi superstiţiile relative la ele. Multe buruieni se întrebuinţează ca doftorie, a se arăta la ce anume boli şi cum se întrebuinţează. Pe lîngă speciile cari există, sînt altele cari intră cu totul în domeniul fantastic: aşa este iarba fiarelor şi altele. Ce se crede despre iarba fiarelor? Există credinţă că boalele oamenilor se pot transmite copacilor şi cum. Ce duhuri trăiesc prin păduri? Fac ele pe oameni să rătăcească, să-i adoarmă? Fiare fantastice cari locuiesc în păduri (balauri etc.). Alţi locuitori ai pădurilor: Mama-pădurii, Fata-pădurii, Sfărîmă-pietre, Strîmbă-lemne, Tarta-cot, barba d-un cot etc.

IV. Zoologie

Legendele relative la originea animalelor (mamifere, pasări, reptile, peşti, insecte etc.). A se cerceta numele, zicătorile, proverbele, credinţele, superstiţiile şi legendele,

pe cari poporul le leagă de animalele de orice soi. Sînt unele legende cari explică coloarea şi forma unor animale prin intervenţia unor împrejurări mai presus de fire, bunăoară pentru ce este corbul negru, de ce ursul n-are coadă ? de ce măgarul are cruce în spinare şi urechile mari ? de ce evreii au pistruie pe obraz ? etc. Sînt unele animale adorate ? Se ştie ceva despre animalele fantastice, bunăoară despre zgripţoroaice, pasări cu ciocul de foc, cu ciocul de aramă, despre balauri etc.

V. **Meteorologie**

Cerul în general. Din ce se compune, cum e aşezat, de unde-i vine coloarea, cine-l locuieşte. Persoane sau obiecte căzute din cer sau cari dimpotrivă s-au înălţat la cer.

Nourii. Puterea lor. Cum se produc. Preziceri scoase din aspectul lor.

Stelele. Originea lor. Prognosticuri, stele călăuze, căzătoare, comete. Numele poporane ale unor stele sau grupuri. Drumul robilor sau calea lui Traian. Legende, credinţi şi suprestiţii.

Soarele. Originea şi constituţia lui. Înrîurirea. Locuinţa şi fixitatea. E vrun cult pentru soare ? Eclipse. Cauzele eclipselor.

Luna. Sfîrcolaci (svîrcolaci). Originea şi constituţia lunei. Influenţa ce o exercită asupra timpului, asupra animalelor, a agriculturei, asupra omului chiar. Petele din lună, întunecimile, de cine sînt pricinuite. Ce se face în timpul întunecimilor. Cine locuieşte în lună ?

Curcubeul. Originea, superstiţii, pronosticuri. Tunetul şi furtuna : fulgerul şi originea sa. Ce poate să apere de trăsnet ? Pietre căzute în timpul furtunei.

Ploaia. Credinţi. Cum se produce. Ploaia şi soarele. Ploile potopului. Ploile de sînge, ploaie de cîrnaţi, ploaie de broaşte etc. Mijloace de a produce şi de a opri ploile. Solomonari. Paparude, păpuşi îmbrăcate. Caloianu sau Scaloianu. Icoane furate aruncate în fîntînă.

Roua, ceaţa. Originea, credinţi, legende. Zăpada, gheaţa. Cauzele producţiunei, credinţi.

Bruma, neguri, pîcle. Originea. Cauzele lor. Vîrtejuri şi vînturi. Numiri de vînturi, originea. Mijloace de a le stîrni sau opri. Sînt formate de spirite, de necuratul ?

B. LUMEA SUPRANATURALĂ

1) *Duhuri*, curate şi necurate. Originea şi menirea lor. Unde locuiesc. Cum te poţi apăra de dînsele. Formele sub cari se arată. Ce se ştie despre încrucişări de drumuri (răspîntii).

2) *Zîne.* Zîne cari fac bine şi cari fac rău. Se mai crede în existenţa lor ? De cînd au dispărut şi pentru ce ? Se vor mai întoarce vreodată ? Sub ce nume se cunosc (ursitoare, iele, vîntoase, şoimane), unde locuiau şi unde locuiesc ? Ce fac ele cu copiii, le schimbă sexul, îi răpesc ? Daruri ce fac zînele. Danţul şi portul lor. Care este rolul lor ?

3) *Dracul*. Formele sub cari se arată. Cîte nume are? După ce semne se poate cunoaşte; este primejdios să-l strigi pe nume? Cum se face tovărăşia cu dracul şi cum s-ar putea desface? Cumpără copii? Îi gîtuie? Răpeşte oameni de pe la jocuri, pe la fîntîni, cruci etc.? Locuri unde el nu poate intra şi de ce se fereşte?

4) *Arătări*, vedenii de noapte şi în somn. Cari sînt şi unde se arată de obicei? A venit călare pe un băţ sau vătrai, etc.

5) *Stafii şi strigoi*. Locurile unde petrec: ruine, răspîntii, biserici, morminte. Formele lor. Ceasurile la cari apar şi dispar. Pentru ce se arată ele? Ca să plătească vreo datorie sau să îndeplinească vreo dorinţă? Pentru a se pocăi de un păcat? Nopţile cînd vin mai des. Înspăimîntă pe oameni? Mamele sperie pe copii cu stafiile şi strigoi? Cum se îmblînzesc? Balauri, satana, îngeri, ursite. Norocul. Ce se crede despre el? Basme. Căsătoria cu îngeri.

6) *Vrăjitori, fermecători*. Credinţa în farmece. Cum se fac? Cine poate să le facă, şi cine poate să le distrugă? Cum ne putem apăra de farmece? Cum se face cineva vrăjitor? Cum e privit de popor? Locurile unde se adună vrăjitorii. Cărţi de farmece. Locul unde se poate învăţa fermecătoria. Are vreo legătură cu duhurile curate şi necurate?

Animalele cari însoţesc pe vrăjitori şi li se supun. Buruieni şi instrumente de cari se servesc fermecătorii. Despre descîntece. Cine poate descînta şi cine nu? De la cine învaţă descîntecele? De ce se ţin în secret descîntecele? Se plăteşte pentru descîntece, farmece şi vrăji? Ce anume?

Zei. Eroi. Fiinţe supranaturale. Călătoriile lui D-zeu şi ale sfinţilor pe pămînt. Legende în cari pedepsesc pe cei ce i-au primit rău. Legendele sfinţilor, urieşilor, căpcăunilor, piticilor, zburătorilor. Credinţi despre ei. Fiinţe mitologice: Făt-Frumos, Ileana Cosînzeana etc. Împăraţi din basme: Ler-împărat, Por, Roşu-împărat etc. Animalele fantastice. Legende despre Maica-Domnului. Sfinţi: sf. Ilie, sf. Petru, sf. Miercuri, sf. Vineri etc.

C. OMUL ŞI VIAŢA OMENEASCĂ

Creaţiunea omului. Legende şi explicaţii. Originea diferitelor neamuri. Credinţi şi superstiţii asupra fiecărei părticele din corpul omului (cap. ochi, nas, gură, mîini, degete, picioare, stomac, inimă, unghii etc.). Despre slăbire şi îngrăşare. Umbra omului. Destinul omului etc.

1) *Viaţa:* naşterea. Îngreunarea femeii. Proverbe, zicători. Preziceri de îngreunarea femeii. Descîntece. Facerea. Norocul şi predestinaţia. Ursitorile. Sufletul celui născut. După naştere: botezul, ceremonii, obiceiuri despre leuzie.

2) *Pruncia*. Alăptarea, leagănul. Mijloace de a avea lapte. Superstiţii relativ la leagăn. Cîntece de leagăn. Cei întîi paşi. Sfinţi şi divinităţi invocaţi pentru copii. Superstiţii şi medicină poporană. Ce spun mamele copiilor, dacă copilul nu este năs-

cut cu toţi membrii ? Higienă. Prejudicii. Inţărcarea. Zicale despre copii, cum îi înduplecă să se culce.

3) *Copilăria şi tinereţea.* Cum îşi petrec copiii timpul de cînd încep a umbla singuri ? Şcoala. Obiceiurile cînd se duc şi vin de la şcoală. Jocurile copiilor. Jocuri cu plantele. Muzica lor. Jocurile fetelor şi băieţilor. Şezătorile. Paza turmelor. Ciobanii, obiceiurile lor, număratul oilor, diverse nume proprii de oi şi de instrumente, tehnologia pastorală. Sorţii şi armata. Mijloace de-a scăpa de la sorţi. Ideile poporului despre armată, cîntece.

4) *Căsătoria.* Endogamia şi exogamia. Rudenia. Concubinajul şi cauzele lui. Cum este privit. Peţitori şi fete de măritat. Frumuseţea, fetele urîte, bătrîne. Preziceri despre căsătorie. Mijloacele a se face iubit ; vrăji de dragoste, ursită şi urît. Stărostoaiele : împeţirea, logodna. Nunta. Zile şi timpuri nefaste. Văduvi şi văduve. Căsătoria lor. Răpirea fetelor ; mai este acest obicei ? Cununie : la biserică, acasă. Obiceiuri la nuntă. Noaptea de nuntă şi zilele următoare. Patul miresei etc.

5) *Gospodăria şi familia.* Bărbatul şi femeia ca soţ şi soţie.

Raporturile între ei. Certuri. Copii şi părinţii. Băieţii mai iubiţi ca fetele. Respectul de părinţi. Soacrele, ginerii şi nurorile. Raporturile de proprietate între copii. Fărtat, surată, frăţie de cruce. Obiceiurile cînd se ia de suflet un copil. Obiceiurile despre copiii gemeni.

6) *Moartea.* Semnele premergătoare. Boli, leacuri. Prezicerile făcute de păsări şi insecte etc. Moartea. Agonia. Ce se face după moarte. Cum se îmbracă mortul. Priveghi. Îngroparea. Cum este dus mortul. În ce poziţie este înmormîntat. Ceremonii superstiţioase. Doliul şi cultul morţilor. Culori şi forme de doliu. Cult, amintiri, cimitir, morminte. Strigoi. Ce sînt şi ce se face împotriva lor ?

D. OBICEIURI

1) *Anul şi calendarul.* Lunile, zilele. Numele lor poporan. Ce credinţi şi superstiţii pentru fiecare zi a anului anume ? Ce sărbători nereligioase sînt şi de ce le ţine poporul ? Superstiţii. Zile nefaste ; pentru ce ? Sfinţii din fiecare zi. Ce sînt Filipii, Ropotinele, Joimăriţele şi Joimarii, Sîmbetele ? Baterea alviţei. Drăgaica. Blajinii etc. Obiceiurile de la Sf. Vasile, Crăciun, Bobotează, Anul nou, Paşti etc. Ce este şi cum se face vergelul, capra, irozii ? Paparudele, Turca, Brezaia, Steaua etc. Pentru ce la Paşti se dau oamenii în scrînciob (dulap) şi ce însemnează pasca şi ouăle roşii ? Cum se fac ouăle roşii ? şi ce obiceiuri deosebite se observă la Paşti ? Ce însemnează turtele de la Crăciun şi cum se prepară ? Bobii. (Partea aceasta din calendarul poporan este foarte importantă şi trebuie a i se da multă atenţiune.)

2) Ce distracţii [î]şi procură ţăranii în cursul anului. Ce jocuri au copiii : băieţii şi fetele ? Cum se joacă flăcăii şi fetele mari ? Ce regulă se observă la joc (danţ) ? Cum, de cine şi unde se fac ? Şi-aleg flăcăii un şef dintre dînşii ? Căluşarii.

3) *Construcţiunea.* Ce obiceiuri sînt cînd se începe a lucra o casă şi cînd se isprăveşte ? Se fură umbra cuiva ? Se sfinţeşte locul ? Ce însemnătate are creanga verde pusă în vîrful acoperămîntului. De ce în vîrful unor case stă înfiptă o roată de car ? De ce în mijlocul unor semănături, bostane de pepeni, vie, se pune o matahală ? De ce se pune în vîrf de par o pasăre moartă ? De ce se pun oalele cu gura în jos în par de gard ? Măsuri de loc şi timp (o azvîrlitură de băţ ; cît ai clipi din ochi etc.). Locuţiuni geografice : (Azi aici, mîine în Focşani. A umplea pe cineva de Filipeşti. A-şi găsi Bacăul ; bate toba la Moldova ş-a murit mătuşa Dobra, sau şi s-aude la Craiova ; auzi cîinii în Giurgiu ; minciună buzuionească etc.). Pe care case-şi fac berzele cuibul ? La care case trag rîndunelele ? Şerpi de casă. Muşcătură de şarpe, leacuri, descîntece. Cum e împărţită casa de ţăran (odaie, cămară, tindă etc.). Interiorul unei case ; mobile. Cum se numesc şi cum sînt făcute ? Curtea, coşarul, hambarul, poiata etc. Numirile tuturora. Lucrurile de gospodărie (străchini, oale etc.). Îmbrăcămintea (bărbătească şi femeiască), numirile hainelor. Cine le face ? Portul. Podoabe : ştergare, altiţe, cercei, inele, mărgele, bete etc. Numele tuturor acestor lucruri. Cum se procură şi cum se întrebuinţează ? Ce lucruri se lucrează în casă şi cu ce instrumente anume se face fiecare lucru ? A se descrie exact şi a se reproduce pe cît posibil în desen fiecare părticică (şi a se numi) din instrumentele şi uneltele agricole, casnice etc. (La caz de putinţă a se procura însăşi obiectele, sau a se fotografia.)

4) *Politeţa şi buna-cuviinţă.* Civilitatea la sate. Formele de scuze. Cum se bea în sănătatea cuiva. A bea frăţie. Ce se spune cînd cineva strănută, cade, cînd se întîlnesc doi oameni ? Cînd se întîlneşte un popă ? Certuri, blesteme, ocări, înjurături, pişcături, calificative, porecle etc. Există oare blesteme ? Bată-te Dunărea, bată-l toaca ; bată-l focul.

5) *Mîncarea.* Ce mănîncă ţăranii de obicei şi la diferite ocazii ? Cum se numeşte fiecare fel de bucate şi cum se găteşte ? Obiceiuri înainte de a se pune la masă şi la sculatul de la masă. Credinţa despre numerile 3, 9, 7, 12 şi 13.

E. MEŞTEŞUGURILE

Poporul crede că sînt meşteşuguri dispreţuite sau în cinste. Care şi anume sînt ? Ce glume, snoave se fac pe socoteala fiecărui meşteşugar ?

Care pămînt e bun de lucrat şi care nu, şi anume pentru ce fel de semănături ? Tovărăşie între muncitori.

Femeile muncind la cîmp. Despre proprietate, tovărăşie între săteni şi sate, tocmeli agricole, plata în natură sau în bani. Răzeşii, situaţiunea lor. Dacă au hrisoave, zapise vechi, urice, documente etc. ? A se copia. Aşezăminte din trecut, dacă-şi mai aduc aminte. Instrumente de muncă, cîntice şi strigăte în timpul lucrului, zile cînd nu se lucrează. Semănatul. Sfinţirea seminţelor. Cîmpul stropit cu agheasmă. Zile bune

de semănat. Ceremonii, superstiţii. Idoli, amulete sau lucruri puse în lan sau la grădini, pentru a speria pasările să nu mănînce sămînţa.

Culesul fînului ; timp bun de cosit. Secerişul. Culesul viilor, al livezilor etc. Stîna şi ciobanii. Prisaca şi albinele. Credinţi şi superstiţii. Zile de tîrg. Plutaşi. Obiceiuri, datine. Cînd pleacă la drum, cînd se întorc, au vreo rugăciune specială a lor ? Legende, tradiţiuni despre anumite locuri pe unde trec. Ce ştiu să spuie despre frică ? Socotelile lor. Ce semne au ? A se aduna şi meşteşugurile de la oraş, mai fiecare breaslă [î]şi are obiceiurile şi superstiţiile ei. Ar fi interesant a se cerceta viaţa ocnaşilor. Legendele ocnelor şi superstiţiile legate de viaţa ocnaşului. Poveştile şi anecdotele despre diferitele popoare cu cari românii au stat în atingere. Ţiganii, bulgarii, sîrbii, evreii, leşii, nemţii, ungurii etc.

Ar fi foarte interesant a se cerceta şi viaţa ostăşească din vechime după tradiţii şi a se compara cu obiceiurile de azi. Glumele din cazarmă, poreclele date de ţăranii-soldaţi ofiţerului, armei etc.

Războiul. Preziceri de război. Ce se spune despre vechii soldaţi ? Ce urme au lăsat în amintirea sătenilor administraţia veche înainte de Cuza-Vodă ?

Organe administrative şi financiare. Birurile, justiţia, biserica şi protopopii. Ce ştiu despre revoluţia din 1821 ? Domnul Tudor. Haiducii, Jianul şi Tunsul. Despre ruşi şi Kiseleff, Cuza-Vodă. Războiul pentru independenţă. Un război viitor. Sînt ţăranii mulţumiţi cu traiul lor de azi ? Ce zic despre traiul din trecut ? Păsurile, dorinţele şi speranţele lor.

Timp de trei luni aproape, de la 10 iulie şi pînă la începutul lui octombrie ale anului 1897, membrii comisiunei au vizitat localităţile din 14 judeţe. Colecţiunea cea mai însemnată a fost făcută de d. Christea Ţapu. D-sa a cutrierat judeţele Vîlcea, Gorj, Olt şi Teleorman, adunînd aproape 3000 bucăţi compuse astfel : A. VERSURI : a) *Cîntece bătrîneşti* (balade, legende şi cîntece haiduceşti) ; b) *Doine* (dragoste, urît, dor şi jale, blestem, cucu, murguleţu, călătorie-străinătate, cătăneşti, cîntece voiniceşti şi haiduceşti, cîntece bahice, cîntece şi oraţii de nuntă ; c) *Strigături sau chiuituri* ; d) *Diverse* (ghicitori, întrebări şi răspunsuri, versuri glumeţe, cîntece şi jocuri de copii şi colinde) ; e) *Descîntece* (de deochi, soare-sec, apucate, muma-pădurii, junghi, cuţit, gîlci, vrăji, dragoste, scrisă, urît etc.). B. PROZĂ : Snoave, anecdote, basm etc.

Materialul cules de d. Ion Odor, din judeţele Prahova şi Buzău este ceva mai restrîns. El se clasifică astfel : a) *Strigături şi chiuituri, oraţii de nuntă* ; b) *Ghicitori* ; c) *Frînturi de limbă* ; d) *Maxime, proverbii, expresiuni, zicale, blesteme, superstiţii şi cuvinte curioase populare* ; e) *Poveşti, basme şi anecdote* şi f) *Colinde*.

Tînărul Ion Ionescu a izbutit a face o colecţiune interesantă de legende, basme, credinţe poporane, meşteşuguri etc., pe cari le-a adunat din judeţele Mehedinţi, Dîmboviţa şi Muscel.

D. M. Canianu a lucrat în judeţele Putna şi Neamţ, formînd următoarea colecţiune compusă din peste una mie bucăţi : a) *Meteorologie poporană* (credinţi şi superstiţii) ; b) *Calendar poporan* (idem) ; c) *Ghicitori şi cimilituri* ; d) *Cuvinte particulare sau neîntrebuinţate peste tot* ; e) *Locuţiuni şi idiotisme* în număr de vro 1200 ; f) *Legende* ; şi g) *Hore şi strigături*. În bine d-nii Hodoş şi Nottara au cules un număr de poezii poporane, primul din judeţul Argeş, iar cel de-al doilea din judeţele Suceava şi Roman. Cît pentru d. Popescu-Ciocănel, d-sa a fost împiedicat spre a-şi îndeplini sarcina.

Membrii comisiunei au avut de întîmpinat dificultăţi diferite întru ajungerea scopului lor. În adevăr, spre a putea culege mai cu înlesnire produsele poporane, ar trebui o convieţuire pe un timp mai îndelungat cu ţăranii ; ţăranul român, de felul lui, faţă de un orăşan, e mai rezervat şi neîncrezător, şi nu prea îşi deschide inima la fiecine ; trebuie un contact zilnic, o asimilare perfectă, o contopire cu el, pentru ca să stea de vorbă cu un orăşan. Pe urmă, culegerea nu trebuie să se facă la comandă, ci numai după dispoziţia spontanee a cîntăreţului şi a povestitorului ; trebuie să surprinzi pe ţăran, fără să te ştie el că notezi şi scrii după dînsul ; atunci ţîşneşte adevărata muză, neoprită de nimeni ; altfel, dacă îl distragi din ocupaţiunile sale zilnice şi-l pui să-ţi cînte sau să-ţi povestească, cîntecele şi povestirile sînt lipsite de acel farmec al spontaneităţei, cînd omul crezîndu-se cu totul singur, îşi dă drumul dorului, jalei sau veseliei lui.

Deci, le-a venit greu membrilor comisiunei a descleşta gura multora de la ţară şi a trebuit să se folosească de prilejuri anumite pentru a putea culege materialul din acest volum.

Cît pentru graba pusă de învăţători întru a răspunde şi a trimite materialul adunat, n-avem mai deloc a ne felicita. Afară de rare excepţii, — cei mai mulţi învăţători n-au răspuns defel, iar alţii s-au mulţumit cu răspunsul comod că în satul lor n-au putut afla nimic aşa ceva. Între judeţele ai căror învăţători — afară de vreo 6-7 — n-au dat nici un răspuns, excelează Ilfovul şi Vlaşca. Judeţul, însă, din care s-a trimis răspunsuri de la aproape toţi învăţătorii, este Neamţu, şi aceasta graţie domnului revizor şcolar Titu Mărdărescu. Un învăţător care şi-a dat bine seama de importanţa adunării materialului folcloristic, precum şi de felul de a-l culege, este cu deosebire d. I. Florescu, din comuna Bragadiru, jud. Teleorman. D-sa a trimis un foarte interesant şi bogat material, din care versurile figurează mai toate în acest volum ;

zicem mai toate, căci şi de la acest învăţător, ca şi de la ceilalţi culegători, nu s-au mai reprodus din nou părţile cari erau absolut identice cu altele ce figura[u] deja în colecţiune. Un preţios material ne-a mai fost procurat de către d. Rădulescu-Codin, din jud. Muscel, pe lîngă cel oferit de persoane în afară de comisiune şi de corpul învăţătoresc.

Colecţiunea de faţă, care ocupă un volum mare de 1700 pagini, cuprinde toate producţiunile versificate poporane ce s-au putut culege, împreună cu un număr întins de variante, atît în afară cît şi înlăuntru bucăţilor, omiţîndu-se bucăţile aiurea publicate. Dacă s-a procedat astfel în facerea acestei colecţiuni, este pentru că s-a avut în vedere principiul următor : Limba evoluînd, producţiunile poporane — un compus pe cît se poate de nestatornic — evoluează şi ele, fie în sens progresiv, fie în sens regresiv. Şi evoluţia nu se petrece numai din punctul de vedere linguistic, ci şi din punctul de vedere al ideilor predominătoare, lăsînd la o parte faptul dacă o schimbare aduce şi pe cealaltă. Astfel, ceea ce caracteriză această colecţiune este tocmai tendinţa ei modernizatoare atît în termeni cît şi în idei : dovadă că amintirile trecutului au început deja să se şteargă în spiritul poporului, vorbele şi-au pierdut forma şi chiar însemnarea lor primordială sau tradiţională, ba unele sînt chiar înlocuite cu cuvinte noi. De aceea producţiunile poporane neavînd un caracter de fixitate, ele trebuiesc culese nu o dată pentru totdauna, ci din timp în timp, spre a se putea urmări şirul schimbărilor încercate, precum nu mai puţin şi al amestecurilor diferitelor producţiuni. Căci, după cum zice d. Hasdeu [27], „Producţiunile poporane nescrise, zburînd fără control din gură în gură, se întâlnesc, se încrucişează, se confundă. Dacă două sau mai multe bucăţi separate sînt omogene sau analoage, dacă ele prezintă unele puncturi de contact, dacă una ar putea să figureze ca început sau continuaţiune ori epizod la o altă, uneori chiar prin antiteză, ele se combină împreună, formînd o singură bucată". Şi exemple de acest fel sînt destule în colecţiunea de faţă ; doine, sau părţi din doine se văd amestecate în cîntece bătrîneşti şi haiduceşti ; strigături amestecate cu doine ; începutul sau sfîrşitul unui cîntec trecut la un altul etc.

---

[27] B. P. Hasdeu, *Cuvente den bătrîni, Cărţile poporane ale românilor în secolul XVI în legătură cu literatura poporană cea nescrisă*, Bucureşti, Noua tipografie naţională C. N. Rădulescu, 1879, vol. II, p. XX. (N. ed.)

Materialul s-a cules în 27 județe ; nu se află reprezentate județele : Bacău, Dorohoi, Constanța și Rîmnicul-Sărat. Sînt multe produse poporane și din Transilvania.

Bucățile s-au reprodus și publicat așa cum au fost găsite în gura cîntăreților, fără nici o schimbare, fără adaos, restricțiune sau întocmire, singura silință a culegătorilor fiind de a transcrie cu fidelitate cele auzite din viul grai al cîntărețului sau povestitorului.

O bună parte din colecțiune a fost culeasă nu din gura țăranilor români, ci, precum se indică la fiecare bucată în parte, cei mai mulți cîntăreți fură lăutari țigani. Bunăoară : cobzarul Stanciu Ion, Anghel Cambrea, Gh. Ilie Stîngă, Ion Stan Băluică, Marin Băban, Cosma Tuță, Ion Neblea, Radu Dîrdîilă, Ghiță Șchiopu, Radu Burcea, Stan Pețigă, Ion Concilă, Precup Urlan, sînt țigani și mulți alți cîntăreți de aceeași rasă.

Acest izvor — lăutarii țigani — observă cu drept cuvînt d. Al. D. Xenopol *, într-o recenziune făcută volumului de culegeri al regretatului G. Dem. Teodorescu, „acest izvor poate sluji îndestul de bine pentru unele din clasele poeziilor adunate, precum steaua, colindele și cîntecele de lume. Nu știm însă dacă pentru balade sau cîntecele bătrînești o asemenea metodă de adunare este cea mai potrivită. Acestea însă alcătuiesc partea cea mai frumoasă și mai importantă a comoarei poetice a unui popor.

În ele poporul își depune ca într-un mormînt iubit toate figurile însemnate ale trecutului său, împodobindu-le cu tot farmecul poeziei, cu toate închipuirile fantaziei sale. În acestea se cristalizează adeseori și se împietresc niște expresiuni vechi cari, deși uitate astăzi, sînt păstrate acolo ca musca cea prinsă în galbena transparență a chihlimbarului.

Baladele trebuie deci adunate cu cea mai mare băgare de seamă, auzite de la aceeași persoană de mai multe ori, căci același cîntăreț dă adeseori variante din cari unele pot să conțină tocmai cîte o piatră nestimată pe care nu ne-a păstrat-o nici un izvor scris. Trebuie apoi comparate variantele culese din locurile cele mai deosebite și anume nu din izvoare de a doua mînă, nu de prin noroiul orașelor, ci din via undă a pîrîului de munte, pe unde s-au adăpostit mai ales cîntecele bătrînești. A se culege asemenea nestimate din gura lăutarilor țigani, fie acela chiar și Petrea Crețul, este o metodă cu totul greșită. Oricît ar fi țiganul de romanizat el tot păstrează în țesătura gîndurilor sale o formă străină care adeseori modifică cugetarea sau expresiunea românească. Apoi mai

* Vezi foița ziarului *Voința națională*, [București], anul III, no. 451, din 30 ianuarie 1886. [p. 2].

gravă este împrejurarea că ţiganii sînt şi ei o natură poetică şi artistică, dovadă că elementul muzical este reprezintat în poporul nostru aproape exclusiv prin această rasă. Conform cu caracterul poeziei poporane, care se schimbă adeseori după poetul ce o cîntă, ţiganii adeseori înlocuiesc versurile, expresiile, ideile prin altele ieşite din propria lor minte. Nu avem deci nici o garanţie că o culegere de balade luată din gura unor lăutari să reprezinte adevăratul cuprins al cîntecului din bătrîni."

Publicarea s-a urmat treptat-treptat, aşa cum materialele s-au primit la direcţiunea muzeului de la membrii comisiunei şi de la învăţători.

Astfel se explică numărul de addende ce compun partea a doua a volumului I, fiindcă materialurile sosind la mari intervale de timp, iar tipărirea trebuind să înceapă mai înainte, potrivit dorinţei onor. minister, — ea nu se putea opri pînă la sosirea întregului material.

După aceste observaţiuni, să trecem la analiza volumului de faţă şi să arătăm ce coprinde fiecare soi de produs poporan, ce elemente nouă sînt şi ce caracteristice păstrează fiecare fel din această culegere.

Volumul, compus din două părţi, se împarte după felul produselor poporane în :

I.	*Cîntece bătrîneşti* (balade şi legende, cîntece haiduceşti, bătrîneşti)		175
II.	*Doine* (dragoste, dor, jale, urît, blestem, cuculeţul, murguleţul, călătorie, străinătate, cătăneşti, voiniceşti, bahice)		950
III.	*Cîntece de nuntă*		25
IV.	*Strigături*		1061
V.	*Cîntece, rugăciuni şi jocuri de copii*		27
VI.	*Colinde şi Pluguşorul*		80
VII.	*Ghicitori*	vreo	300
VIII.	*Descîntece*		380
IX.	*Vrăji*		60
X.	*Cîntece de mort, bocete*		10
XI.	*Anecdote şi poveşti*		13
XII.	*Locuţiuni şi idiotisme*		1250
	Varia:		
	Calendar poporan		
	Frînturi de limbă şi zicături,		
	Întrebări şi răspunsuri,		
	Cuvinte particulare.		

Să ne ocupăm de fiecare din aceste categorii în particular.

I. *Cîntecele bătrînești* sînt în cea mai mare parte cunoscute, din colecțiile anterior publicate, dar ele ne oferă multe și prețioase variante înlăuntru, ca și în afară, la bucățile deja cunoscute.

Sînt și cîteva tipuri și nume noi, bunăoară *Niculca* (p. 174) ; *Cîntecul lui Oancea chirigiu* (p. 402) ; *Stoian Bulibașa* (p. 166) ; *Aga Bălăceanu* (pp. 311, 314, 315) ; *Cîntecul Banului* (p. 155) ; *Rădița* (p. 353) ; *Cîntecul lui Prîscoveanu* (p. 317) ; *Cîntecul lui Călin* (p. 247) ; *Mizil Crai* (p. 93) ; *Gheorghiță Poianu* (p. 410) ; *Voichița* (p. 107) etc. etc.

Să ne oprim puțin la cîntecul lui Aga Bălăceanu pentru că el ne oglindește unele momente istorice interesante.

Aga Constandin Bălăceanu, „om plin de vitejii și de păreri nebune", cum îl numește cronicarul, era ginerele lui Șerban Vodă Cantacuzin și partizan al politicei austriace în Principate, pe cînd Constandin Brîncoveanul ținea cu turcii. Bălăceanul la a. 1689 intră în țară cu generalul Haüsler și ocupă Bucureștii. Brîncoveanu cheamă în ajutor pe tătari. Nemții părăsesc capitala și se retrag la munți. Se dă bătălia de la Zărnești (sept. 1690), între turci și austriaci, în care bătălie Aga Bălăceanu este ucis ; capul i se aduce la Brîncoveanu, care-l pune în prepelec pe mormanul de cărămizi ale caselor lui Constandin Bălăceanu (palatul cel nou al Poștelor) spre a fi văzut de toată lumea timp de un an și jumătate.

Dară să ascultăm mai bine pe cronicarul Neculcea : „Dece de aice din Moldova au mărsu hatmanul Bogdan cu o samă de moldoveni, și un soltan cu tătari, și Brîncovanul cu capul său și, agiungînd la marginea Țării Muntenești unde să cheamă Cîmpina, ieșitu-le-u Heizăru ghenărar și cu aga Bălăceanul și cu cîteva mii de nemți. Ș-au dat războiu foarte tare, de îmbe părțile, și groznic, cîteva ceasuri, și pe urmă au spart pe nemți. Ș-au purces nemții în răsîpă. Și atunce au prinsu pe Heizăr ghenărarul la mîna-i lui Tupil-grof, și Bălăceanul au perit în războiu (...) Dzic că la acel războiu să fie fostu mai mult izbînda despre partea căzacilor Brîncovanului, care le era cap căzacilor un moldovan, anume Costîn, ficiorul Nenului.

După ce au aflat Brîncovanul pe Bălăceanul mort în războiu, trimisu-i-au capul la București, de l-au pus într-un prepeleac în mijlocul ogrădzîi lui, de au ședzut vrun an capul în prepeleac. Și au învățat de i-au răsîpit și curțile și ograda, de-au rămas numai jăriște." [28]

---

[28] Citat corectat după Ion Neculce, *Letopisețul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*, ediție îngrijită, cu glosar, indice și o introducere de Iorgu Iordan, București, ESPLA, 1953, p. 181. (N. ed.)

Pînă aci cronica.

Iată acum ce a făcut fantazia poporului :

Avem în colecţiunea noastră trei variante ale cîntecului lui Aga Bălăceanu : una provine de la lăutarul Gheorghe Bălţatu din Şerbăneşti, jud. Olt (p. 311) ; a doua de la Iovan Băzăvan din Giubega, judeţul Dolj (p. 314) ; a treia (p. 315) de la moşul Burcea, în etate de 85 ani, din comuna Adameşti, jud. Teleorman.

Reproducem aci pe cea de a patra, spusă tot de moşul Burcea aşa cum a publicat-o zilele acestea eminentul folclorist d. Chr. N. Ţapu *, şi în fine pe a cincea culeasă de d. M. Pasculescu de la Sima I. Jimblaru, comuna Catanele-Dolj.

Iată mai întîi varianta a patra :

„Inceputul cîntecului, neştiindu-l acest bătrîn să-l rostească în versuri, mi l-a spus din gură sub formă de poveste. Il reproduc deci, cu vorbele bătrînului Burcea".

Acum 400 de ani Constandin Brîncoveanu, acela care a fost mai mare peste Divan, a clădit un oraş şi i-a pus numele Bucureşti, după Ciobanu Bucur, Mocanu. Bucur Ciobanu avut-a pe-acele vremuri :

Oi multe,
Multe şi cornute,
Cu lîna miţoasă,
Ca firu de mătasă,

şi trecea cu multă vază printre semenii săi după acele locuri.

Trecut-au ani 50 la mijloc şi oraşul lui Bucur Mocanu mereu a crescut şi s-a făcut de 2500 de case.

S-a sculat în urmă şi Aga Bălăceanu, boierul lui Costandin Brîncoveanu, şi, în ciuda Voievodului Costandin, s-a apucat şi el să zidească un oraş cu 300 de clădiri, pe locul de la Bălaciu de azi.

Vroia Aga Bălăceanu ca oraşul lui să întreacă p-a lui Costandin Brîncoveanu, să ajungă chiar capitala ţării româneşti.

Şi, ca să izbutească, s-a sculat el cu un ferman şi cu oaste nemţească, cu nemţi de cei cu coadă, să bată pe Costandin Brîncoveanu.

Brîncoveanu glăsuit-a atunci către Bălăceanu :

— Ce vrei, să te cerţi cu mine ? Eu, care am făcut un oraş mare cu 2500 de case, sînt mai tare ca tine şi sînt domn.

Tu ai clădit un mic orăşel cu 300 de ziduri, şi alea sînt pustii ! Dacă vrei de la mine bani, îţi dau destui ; poate oi fi sărăcit cu atîtea ziduri ce ai ridicat.

---

* *Revista liceului „Unirea" din Focşani*, nr. 1 (septembrie 1900), pag. 23—30.

— Nu cer bani, zisu-i-a Bălăceanu, că am mulţi fără de seamă, şi nici o domnie şi împărăţie nu ştie de bănetul cel mult al meu!

— Atunci dar ce vrei?

— Vreau ca Bucureştii să fie aici la Bălaci. Dacă m-oi birui, atunci să rămîie Bucureştii acolo, unde sînt astăzi, dacă nu, atunci să se mute capitala aici la Bălaci.

Văzînd că nu izbuteşte astfel, Aga Bălăceanu porni cu război împotriva domnului său Brîncoveanu.

Bălăceanu venea cu fină-su Drăgan călări pe cai viniciori:

Venea cu oaste nemţească,
Venea ca să prăpădească
Pe Costandin Brîncoveanu
Care stăpînea divanu!

Brîncoveanu a ridicat împotriva *lu* Bălăceanu cinci mii de ostaşi. Ei au început lupta şi Aga Bălăceanu cu fină-su Drăgan au bătut de au stins pe Brîncoveanu şi oastea lui.

Ce ostaşi mai rămînea
La Brîncoveanu striga:
— Trimite, doamne, oştile,
Că ni s-a *scurtit* zilele!
Bălăceanu ne snopeşte,
Ne bate, ne prăpădeşte!
Brîncoveanu ce-mi făcea?
Pe Drăgan, măre, 'mi chema,
Pe finu *lu* Bălăceanu,
Care a părăsit Divanu.
La Divan că-l aducea
Şi din gură că-i striga:

— Drăgane, Drăgane,
Viteze Drăgane,
Cu aur mult te-oi dărui,
Dacă mie mi-oi sluji;
Cu scaun de-mpărăţie
Şi cu mare boierie.
Pe Bălăceanu să-mi apuci,
Capu-aicea să-i aduci.
Să mi-l tai, să mi-l omori,
Să-l pisezi de nouă ori!

La ziua sorocită, să fii gata, măria-ta, îi răspunse viteazul Drăgan, finu *lu* Bălăceanu. Înhamă-te din nou la luptă, c-am să-ţi aduc eu pe tipsie capu *lu* naşu, ca p-al sfîntului Ion Botezătorul!

Brîncoveanu ce-mi făcea?
La Bălăceanu trimetea
Soli domneşti, ca să-i vestească
De război să se gătească.
Dar Bălăcean ce-mi făcea?
Pe finu Drăgan chema
Şi din gură că-i grăia:

— Ce o fi asta, măi Drăgane,
Drăgane, fine Drăgane?
Brîncoveanu mi-a trimes
Din divan de la domnie,
Trimişi vornici în solie:
Nu cumva pentru bătaie,
Sau este răscoală-n ţară?

Drăgan, măre, ce-mi făcea ?
Lu Bălăcean el grăia :
— Nășicule, dumneata,
Prin București c-am trecut,
Multe lifte c-am văzut :
Turci și nemți, ruși și tătari,
Poloni, unguri, mustăți mari.
La război noi d-om mergea,
Multe lifte om tăia ;
Tu să tai în două părți,
Că-s prea multe, multe legi.
Și eu să tai într-o parte,
Ca să am mai bună parte !
Duminică dimineață,
Cam pe rouă, cam pe ceață,
În răsăritu de soare,
Amîndoi pleacă călare.
Cruce, măre, că-și făcea,
La Dumnezeu se ruga
Și din gură cuvînta :
— Doamne, Doamne, fii cu noi
Cu putere l-amîndoi ;
Să ne ducem sănătoși,
Să ne-ntoarcem bucuroși,
Ca doi trandafiri frumoși !
Bălăceanu ce-mi făcea ?
Cînd el așa se ruga,
Drăgan în gînd că zicea :
— Dar-ar Domnu Dumnezeu,
Să fie pe gîndu meu :
Să-ți văz capu tău pe jos
Și pielea-ntoarsă pe dos !
Ei la război că pornea,
La București c-ajungea,
În cîmp la Colintina.
Ei, măre, se-nspăimînta,
Cînd așa sodom vedea :
Multă oaste că-mi vedea,
Știi ca frunza, ca iarba !
Bălăceanu ce-mi făcea,
Cînd așa sodom vedea ?
Ocheanu la ochi punea,
Peste oștire se uita
Și din gură că striga :
— Alelei, Drăgane fine,
De noi acum nu e bine,
Să ne luptăm peste fire
Cu ăst sodom de oștire !
Tu să tai în două părți,
Că-s prea multe, multe legi ;
Și eu să tai într-o parte,
Ca să am mai bună parte !
Bălăceanu ce-mi făcea ?
La piept mîinile punea,
La Dumnezeu se ruga :
— Doamne, fie voia ta !
Doamne, părinte prea sfinte,
Ascultă-mi ruga fierbinte :
M-ai scăpat întîia oară,
Scapă-mă și-a doua oară !
Drăgan, măre, ce-mi făcea ?
El în gînd că se ruga :
— Verde foaie tei frunzos
Capu să ți-l văd eu jos !
Bălăceanu ce-mi făcea ?
El, măre, se pregătea,
Paloșu-n mînă că lua
În oștire că intra,
Multă moarte că făcea,
Prăpădul Domnului erea !
Drăgan, măre, ce-mi făcea ?
De la margine privea,
Nu-i venea a se lupta ;
Calu, măre, că-și oprea,
De tăiat nimic tăia !
Bălăceanu se lupta,
Moarte prin turci el făcea :
Pe turci grămadă-i tăia,
Cu pămîntu-i așternea,
Și el, măre, ostenea.
Calu-i din nări foc vărsa,
Mîinile i se-ncorda,

Sîngele șiroi curgea
Și pe paloș se-nchega!
Dară Aga Bălăceanu,
Care a părăsit Divanu,
Dacă, măre, că vedea,
Că vedea că ostenea,
Finului Drăgan grăia:
— La margine, fine, și-acasă,
Că p-aici moartea ne lasă!
Calu că mi-a ostenit
Și eu, măre, c-am stătut!
Amîndoi că se pornea
Și fugea, măre, fugea,
Zi de vară
Pînă-n seară!
Oștirea că mi-i gonea,
După ei se-nșiruia
Și deloc nu-i ajungea!
Drăgan, măre, ce-mi făcea?
El hodinit cum erea,
Drumu jderului dedea,
Copitele-i scăpăra,
Nori în urmă-i rămînea.
Pe Bălăceanu-mpingea,
De-a călare cum erea,
În Dîmbovița-l băga
Și din gură că-i striga:
— Fugi, nașule, nu mai sta,
Că ne-a ajuns potera!
Bălăceanu ce-mi făcea?
Pe finu că-l asculta,
Cu calu-n nămol intra
Și mai rău se-nnoroia
Și din gură că-i striga:
— Săi, Drăgane, finule,
Că mi-a *scurtit* zilele;
Calu mi s-a nămolit,
Oștirea că m-a sosit!
Drăgan, măre, ce-mi zicea?
— Zvîrle, nașule, pușca,
Și pușca și sabia,
Nu mai faci treabă cu ea!
Sabia ți s-a știrbit,
Pușca ți s-a ruginit,
Oțelile c-au plesnit!
Zvîrle-ți, nașule, zaua,
Să zboare calu fuga,
Că *zăile* sînt mult grele,
Nu pătrund gloanțele-n ele!
Drăgan, frate, ce-mi făcea?
Cum pe nașă-su vedea
Fără arme că erea,
La el, măre, năvălea:
Sulița-n el o băga,
Mațele jos îi vărsa!
Pînă oștirea sosea,
Bălăceanu mort erea!
Capu-n suliță-l punea,
La Brîncoveanu l-aducea
Și de divan că-l trîntea
Și din gură-i cuvînta:
— Ia-ți, doamne, datoria
Și dă-mi făgăduiala!
Brîncoveanu cînd vedea,
Mult, frate, se-nveselea
Și lui Drăgan că-i grăia:
— Drăgane, tu să trăiești,
Domnia s-o stăpînești!
La scaun că mi-l ducea,
Pe divan îl așeza.
Bărbierii că-i chema,
Pe el bine că-l spăla,
Mi-l rădea și-l potrivea
Și cu țoale-l îmbrăca,
Cu țoale cu ibrișim,
Ibrișim tot cafeniu:
Ibrișim de Țaligrad,
Cotu șapte galbeni luat!
Brîncoveanu ce-mi făcea?
Bine deloc nu-i părea,

La Drăgan el că mergea
Şi din gură-i cuvînta :
— Drăgane, Drăgane,
Viteze Drăgane,
Cum în locu-mi să domneşti
Şi lumea s-o stăpîneşti ?
Ţi-ai tăiat tu năşia,
Darmite domnia ?
La gealapi semn el făcea
Şi din gură le zicea :
— Lui Drăgan capu să-i luaţi
Şi-n domnie nu-l lăsaţi ;
Decît lumea s-o domnească,
Mai bine el să putrezească !
Gealapii că-l asculta,
Capu lui Drăgan tăia ;
Iar pe el îl îngropa
La mînăstirea domnească,
'N lume să se pomenească !"

Varianta a cincea, din Catanele-Dolj, sună astfel :

Verde a crinului,
În lumea Ciambrinului
La otaru Turnului
La Poiana Mărului,
Ceartă-mi-se, vere, -mi ceartă
Tot doi domni cu două oşti.
Dar oştile cum erea ?
Una mi-e verde nemţească
Ş-alta roşie turcească.
Dar domnii cum îi chema ?
Unu-i Aga Bălăceanu,
Şi Constantin Brîncoveanu,
Finu-i Costin Căpitanu.
Zice Aga Bălăceanu,
Spre Constantin Brîncoveanu
Ca să mute Bucureştii
Şi să-i mute la Bălaci ;
Dar Constantin Brîncoveanu, —
Crede-n Dumnezeu sărmanu, —
Îi răspunde chiar aşa :
Ca să lase Bucureştii,
Chiar unde se află acuma.
În Dîmboviţă c-o cura.
Lui Constantin s-o-nchina,
Multă lume s-o adăpa.
Din vorbe nu s-ajungea,
De război că să vorbea.
Cînd ai zice usturoi,
Puseră sorocu joi,
Să s-apuce de război.
Pînă joi că n-aşteptară,
Miercuri sara să luară.
Să loviră, să ciocniră,
Foarte rău să mîntuiră.
Să vezi Aga Bălăceanu
'Ncălica pe calu-ăl mare,
Cu măzdrancu la spinare ;
Să-mplimba prin oastea mare
Şi mi-şi striga-n gura mare :
— Cari s-o afla, s-o adăvăra
Ca să-şi taie năşia,
Îi dau şi eu domnia ;
Să fiu domn cu numele,
Să-şi primească pungile
Şi toate mituirile.
Cin' s-afla, s-adăvăra ?
Numai Costin căpitanu,
Naş Constantin Brîncoveanu.
La Bălăceanu mergea
Şi iscălitura-i da
Că-şi taie el năşia,
Numai să-i dea domnia.
Apoi de-aicea pleca,
La naşu-său să ducea,
Şi naşu-său l-întreba :
— D-aleo-leo, fine Costine,
Ori că tu eşti turburat,
Ori calu-n colţi te-a luat ?

— Naşule, năşia mea,
La mic că m-ai botezat,
La mare m-ai cununat,
Trei copii mi-ai creştinat,
Două fete ş-un băiat,
Şi ajutor nu ţ-am dat.
Acuş la vreme de zor
Să-ţi dau şi eu ajutor.
Să te scot de la strîmtori.
— D-aleo-leo, fine Costine,
Ia depărtă-te de mine,
Mi-e frică de-nşelăciune,
C-aşa sînt domniile
De vorbesc cu gurile,
Mituiesc cu pungile
Pînă-şi fac plăcerile.
— Naşule, năşia mea,
De ce te sfieşti aşa ?
Numai atîta vorbea
Şi-n oştire îl primea.
— Naşule, năşia mea,
Bate tu marginile,
Să bat eu mijloacele
Că le ştiu soroacele.
De la mine-o mai scăpa,
De la tine să nu scape
Nici în cer, nici în pămînt,
Nici în gaură de vînt,
Că tu mie nu-mi mai scapi.
Numa atîta că vorbea,
Calu-n frîu bine-şi strîngea,
Pîngă naşu-său să da
Şi cu paloşu trăgea.
Trase hoţu năcăjit,
'I scăpă paloşu-n pămînt,
Scoase brazdă ca de plug.
Al doilea mai trăgea,
Mîna din dreapta-i tăia.
'I tăia mîna şi c-o spată,
Bată-l Dumnezeu să-l bată,
Că-l blestemă ţara toată.
Da' naşu-său ce făcea ?
'N *Dumbăviţă* s-ascundea.
Costin pe urmă-l lua ;
Tot pe dîra sîngelui,
Pe potcoava roibului,
Pe sunetu frîului.
'N Dumbăviţă îl găsea,
De-aci naşu-său striga :
— D-aleo-leo, fine Costine,
Lasă-mă, fine, aşa,
La Bucureşti m-oi ducea,
La mînă m-oi vindeca,
Şi la spată mi-o trecea ;
Pe uliţă mi-oi cerea
De-oi ţine pe naşă-ta.
— Naşule, năşia mea,
Cînd iei săcurea pe mînă
Şi mi te duci la pădure,
Cînd tai copacu de sus,
Tot mai frumos odîrsleşte ;
Cînd îl tai din rădăcină.
Mi-l usuci de la tulpină.
— D-aleo-leo, fine Costine,
Cean' că m-oi lăsa aşa :
La Bucureşti mă duceam,
La mînă mă vindecam.
'N urmă vedeai ce-ţi lucram :
La temniţă te-aşezam,
Pe viaţă te lăsam.
Costin aşa de-auzea
Foarte rău se necăjea,
Frumos capu îi tăia,
'N Dumbăviţă-l arunca.
Şi de aciia îl lua,
De mustaţă-l apuca,
La domnie-l ducea
Tot la Sarafim-paşa.
Dar domnia de-l vedea,
Sarafim-paşa grăia :
— Tu ţ-ai tăiat năşia,

Mîini ne faci şi nouă-aşa.
Ş-apoi, măre, porîncea:
— Faceţi-i ceva-mplimbare
Lui Costin ăsta ăl mare.
Pe Costin că mi-l lua
Foarte bine de-l plimba.
Colea la tîrgu d-afară,
Două furci şi-o cumpioară,
O sfîntă de frănghioară
Foarte bine-l spînzurară,
Să minună ş-altă ţară.
Puţinel că-l mai lăsa
Pînă naşă-sa venea;
Ea astfel că mi-şi vorbea:
— D-aleo-leo, fine Costine,
Da nu-ţi păru rău de mine?
Las' că-ţi tăiaşi năşia!
Ce nu primişi domnia
De primişi frînghioara?
Dar-ar Dumnezeu, să dea,
Şi cu Maica Precesta
Să-mi auză vorba mea:
Fieru să mai ruginească,
Oţelu să mucezească,
Trupul tău nu putrezească,
Nici muscă nu să lipească...
Numa atît îl blestema,
Poftim, naşă-sa pleca.
La nouă ani să-ntorcea,
Tot în ştreang că mi-l găsea,
Şi pornea de mi-l ierta.
Şi mi-l ierta tot cu milă:
— Să cadă din ştreang ţărînă!
De blestemu de la naş
Nu m-ai în lume lăcaş.
Blestemu de la tată
'I ca, cînd calci-o piatră-n apă,
Iar blestemu de la mumă
'I ca lovitura de ciumă.

Din comparaţiunea celor patru prime variante ale cîntecului lui Aga Bălăceanu, vedem că ideea principală este lupta dintre ostea turcească a lui Brîncoveanu cu cea nemţească a lui Bălăceanu şi sfîrşitul tragic al acestui din urmă prin trădarea unui fin al său. Brîncoveanul anume promisese acestui fin al Bălăceanului că-i va da domnia, dacă va omorî pe naşul său; finul execută crima, dar este pedepsit de domn cu moartea pentru neomenoasa faptă, omorîrea naşului de către fin fiind socotită în credinţa românului întocmai ca un paricid.

Varianta a cincea face pe omorîtor *fin* al Brîncoveanului iar persoana ucisă nu mai este Aga Bălăceanu, ci tocmai Constantin Brîncoveanu.

Dar să vedem mai întîi cine a fost omorîtorul lui Bălăceanu?

După variantele nr. 1 şi 2 el se chema: căpitan Costin.

Varianta nr. 1 (p. 311):

Unde Costandin Brîncoveanu vedea
Cum oastea lui se-mpuţina,
Mîna la gură punea,
Cu pumnii-n piept se bătea:
— Sărăcuţ de maica mea,
Că mi-a prăpădit oastea,
Bată-i crucea mîne-sa!
Pristav, nene, că punea,
Trei zile, trei nopţi striga:
— Care, frate, s-o afla,
Şi, nene, s-o adevăra,
Ca să taie p-acesta,
Îi dăruie domnia,
Domnia şi moşia,

Ca să taie p-acesta,
Că mi-a prăpădit oastea !
Nimenea nu se afla,
Fără cît că se găsea
Săvai, căpitan Costin
Al Bălăceanului fin ;

iar varianta nr. 2 prescurtată (p. 314)

Foaie verde ş-o lalea,
Unde, frate, s-auzea,
Ca să-şi taie năşia
Să-şi capete domnia ?
Nicăieri nu s-auzea,
Frate, şi s-adeverea
Ca să-şi taie năşia
Să-şi capete domnia,
Numa căpitan Costin,
Lui Aga Bălăcean fin.

Dovadă că acest căpitan Costin a existat în realitate şi a jucat un rol însemnat în bătălia de la Zărneşti sînt cuvintele mai sus reproduse ale cronicarului Neculcea, care ne spune : „Dzic că la acel războiu să fie fostu mai mult izbînda despre partea căzacilor Brîncovanului, care le era cap căzacilor un moldovan, anume Costin, ficiorul Nenului."

Iată deci cine a fost acela care :

La Costandin Brîncoveanu mergea
Şi din gură-i cuvînta :
— Constandine Brîncovene,
Îmi dăruieşti moşia,
Moşia şi domnia,
Ca să-mi tai eu năşia ?
Că mi-e părinte mai mare,
Mi-a ars focul la spinare,
Frică mi-e de lumînare !

Cît despre relaţiunile căpitanului Costin cu Aga Bălăceanu, dacă acesta îl botezase sau nu, nu putem şti cu siguranţă. Deşi numele Costin, ca o prescurtare presupusă din Costandin, ar putea vorbi pentru prima ipoteză, — naşul dînd obişnuit finului propriul său nume de botez, — dar nici părerea de a vedea aci pur şi simplu o influenţă a rimei :

Săvai, căpitan *Costin*
Al Bălăceanului *fin*

sau

Numa căpitan *Costin*
Lui Aga Bălăcean *fin*,

nu poate fi în mod absolut exclusă. Cu atît mai mult, că în varianta nr. 5 tocmai versul al 12-lea :

Şi Constantin Brîncoveanu

a cerut, din cauza rimei, versul următor :

Finu-i Costin căpitanu.

În acest caz avem prilejul să constatăm cum uneori o simplă potriveală de rimă determină fondul întregului cîntec, și mai departe cum acest fond trece într-o variantă a cîntecului, unde necesitatea care provocase rima nu mai există : așa ar fi în cazul de față variantele nr. 3 și 4, care deși înlocuiesc pre căpitan Costin prin Drăgan, viteazul Drăgan, dar mențin afirmarea că acesta fusese un fin al Bălăceanului :

Bălăcean pe Drăgan chema
Și din gură-l întreba :
— Ce-o fi asta, *fine* Drăgane ?
. . . .
Dară Drăgan răspundea :
— *Nașule* dumneata etc.

Cine va fi fost însă Drăgan ? Intervenirea lui aci să fie oare confuziune în loc de Hatmanul Bogdan, comandantul armatei moldovene în bătălia de la Zărnești ? Atare confuziune s-ar părea cu atît mai posibilă, cu cît Drăgăneștii era o familie care lăcuia chiar în mahalaua Bălăcenilor *, iar la satul Drăgănești fugise tocmai atunci soacra lui Bălăceanu, Doamna Maria a lui Șerban-vodă Cantacuzin. Aceasta nu e de admis. Mai puțin probabilă ar fi părerea de a vedea în Drăgan un nume obicinuit în poezia poporană, cum avem două exemple chiar în colecțiunea de față :

— Cum făceau, mă Nuțule ?
— Chițai,
Chițai
Banița,
Dă-i cu stremuralița,
De la vale
Pîn' la deal
Pîn' la pomii lui Drăgan ;

sau p. 257

Frunză verde odolean,
Ici în vale, colo-n deal,
La rateșu de sub mal,
Bea Iorgovan
Și cu Drăgan
Și Iorguță Roșcovan.

* G. I. Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*, [București, 1899], 327.

Ne rămîne a treia ipoteză: că faptul se datorește pur și simplu contaminațiunei a două cîntece, în cari ideea principală: omorîrea nașului de către finul său, alcătuiește fondul comun: anume cîntecul lui Aga Bălăceanu, în care figurează personajul istoric căpitan Costin, a fost influențat de următorul cîntec *Radu-vodă și Drăgan*, cules din comuna Bragadiru, jud. Teleorman, și publicat în prezenta colecțiune (p. 305)

Pribegești-mi, vere,
Pribegești-mi, dragă,
Pribegești-mi Radu-vodă!
Dar de cine-mi pribegea?
Tot de fină-so Drăgan,
Tot Drăgan din Bărăgan.
Că el, uite, s-a jurat
Să nu-l lase netăiat.
Că, cînd Radu l-a cununat,
Cînd a fost la masa mare,
Toți boierii i-a dat,
Care vii,
Care moșii,
Care galbeni pă tipsii,
Numai Radu nu i-a dat,
Nici o vie,
Nici moșie,
Și nici galbeni pă tipsie.
Și cum Radu că fugea,
Ochii-ndărăt ș-arunca,
Mare pulbere vedea,
Și din gură că grăia:
Cată bată-i mumă-sa,
D-o fi pulbere de vînt,
Să revarsă pe pămînt!
D-o fi pulbere de om,
Tot drumul și l-o goni,
Pîn' la mine o veni.
Bine vorba n-o sfîrșea,
Și fină-so Drăgan îl sosea.
Iar Radu dacă-l vedea,
El din gură îi grăia:
— D-ale, fine Drăgane,
Or calu îți ispitești,
Or pă mine mă petreci?
Dar Drăgan că îi grăia:
— D-ale, nașule Radule,
Eu calu nu-mi ispitesc,
Nici pă tine te petrec,
Dar pă tine te gonesc;
Că eu, nașule, m-am jurat
Ca să nu-mi scapi netăiat,
Că știi, nașule, cînd m-ai cununat,
Cînd fuse la masa mare,
Toți boierii că mi-a dat,
Care vii,
Care moșii,
Care galbeni pă tipsii,
Numai tu, nașule, nu mi-ai dat,
Nici o vie,
Nici moșie,
Și nici galbeni pă tipsie.
Atunci eu că m-am jurat
Să nu te las netăiat.
Iar Radu că îi grăia:
— Bine, fine Drăgane!
N-o fi, fine, zău, păcat,
Că la mic te-am botezat,
La mare te-am cununat,
Și-alți coconi ți-am creștinat?
Drăgan din gură zicea:
— Ba o fi, nașule, păcat,
Că la mic m-ai botezat,
La mare m-ai cununat,
Și-alți copii mi-ai creștinat;
Dar am apucat ș-am jurat

Ca să nu scapi netăiat.
Bine vorba nu sfîrşea,
Şi capu îi reteza,
Trupu că i-l spinteca ;
Cu ţărînă-l presăra,
Într-un prepeleag l-înfigea,
L-înfigea în drumul mare,
Ca să aibă pomeneală.

Am putea chiar stabili unde anume a avut loc contaminaţiunea, căci variantele no. 1, 2 şi 5 ale cîntecului lui Bălăceanu cu finul căpitan Costin sînt culese din judeţele Dolj şi Olt, pe cînd cele cu no. 3 şi 4 ale aceluiaşi cîntec cu finul Drăgan provin din judeţul Teleorman, adică de acolo unde s-a cules şi cîntecul lui *Radu-vodă şi Drăgan.* Aci dar, în Teleorman, s-a întîlnit un cîntec cu altul ; personajul Drăgan din cîntecul teleormănean a uzurpat locul căpitanului Costin din cîntecul oltean, şi alt nimic.

Chestiunea dacă Drăgan din cîntecul lui Radu Vodă, ca şi Sarafin-paşa din cîntecul Costin, au fost persoane reale sau nu, rămîne deschisă.

În orice caz, acest exemplu ne arată însemnătatea geografică în formarea unei colecţiuni folclorice, diferitele influenţe ce un cîntec poate să exercite asupra altui cîntec, precum nu mai puţin şi interesul de a vedea păstrată în cîntecul poporan amintirea istorică [29] a viteazului căpitan Costin, care, dacă n-ar fi fost menţionat de cronicarul Neculcea, noua critică aşa pretinsă istorică [30] l-ar fi pus desigur cu totul în domeniul fabulei. Folclorele constituie deci un element de mare preţ pentru istorie, el ne dă istoria vie a poporului, *lebendige Volksgeschichte*, cum se exprimă genialul Herder.

Limba în aceste producţiuni nu e decît ici-colo coruptă şi influenţată de mahalalele oraşelor. Bucăţile culese de la români sînt mai pure

[29] Punctul de vedere al lui Gr. Tocilescu, că în cazul cîntecului *Aga Bălăceanu* avem a face cu o baladă istorică, este împărtăşit şi de I. C. Chiţimia : „Între baladele istorice se rînduie, de asemenea, balada *Aga Bălăceanu*". *(Folclorul românesc în perspectivă comparată*, Bucureşti, Editura Minerva, 1971, p. 100.) (N. ed.)

[30] N. Iorga nu numai că n-a acceptat interpretările date de Gr. G. Tocilescu baladei *Aga Bălăceanu* dar s-a simţit şi vizat în criticile adresate „noii critici" : „La poezia *Constantin Bălăceanu* d. Tocilescu greşeşte tot : şi data luptei de la Zerneşti, şi motivele ei, şi izvorul ce trebuia să întrebuinţeze. Vorbind de Costin Neniul, menţionat după domnia-sa în baladă, d. Tocilescu îşi permite a spune că «noua critică, aşa pretinsă istorică, l-ar fi pus desigur», fără aceasta, «în domeniul fabulei» (p. XXX). Nu, «noua critică» etc. face altceva : ea dă, în Iorga, *Ist. literaturii române*, III şi în *Studii şi documente*, V tot ce trebuie pentru a şti cineva cele trebuitoare în privinţa lui Neniul, pe care «vechia lipsă de critică» îl morfoleşte degeaba. La balada foarte interesantă a lui Radu-vodă ucis de boierul Drăgan, d. Tocilescu se întreabă naiv cine să fie acolo : cine altul decît Radu de la Afumaţi, ucis în ianuar 1529 de Drăgan Postelnicul !" (N. Iorga, *Colecţia de folk-lore a Ministerului de Instrucţie...*, p. 26.) (N. ed.)

decît cele adunate din gura lăutarilor ţigani. În viitor toată atenţiunea culegătorilor va trebui să fie îndreptată asupra cîntecelor bătrîneşti şi să fie preferaţi întotdeauna cîntăreţii români, mai ales acei cari nu sînt de meserie lăutari ; căci se mai găsesc ici-colo moşnegi români cari ar putea fi ascultaţi cu folos ; numai în lipsa lor cată a se da ascultare lăutarului ţigan. Pe urmă, chiar între români trebuie ales cel mai vorbăreţ, mai voios şi mai glumeţ, mai frumos-povestitor, iar nu orice sporovăitor, zăpăcit şi fără memorie.

Cîntecele bătrîneşti ar trebui culese cît mai repede toate, căci ele ne aduc ştiri istorice din trecut asupra vieţei intime, a moravurilor, a stărei sociale şi a întîmplărilor mai însemnate din vremurile de odinioară. Un studiu comparativ amănunţit între cele publicate deja şi o întregire a celor necomplete cu variantele respective se impun, şi ar fi de mare folos, atît din punctul de vedere estetico-literar, cît şi din acel istorico-filologic.

Tot aci trebuie să pomenim şi de grupa cîntecelor haiduceşti, cari în culegerea de faţă sînt destul de bine reprezentate. După cîte cunoaştem, aceste cîntece în colecţia noastră sînt cele mai lungi şi mai complete, şi cu cele mai multe variante. Rînd pe rînd trec pe dinainte-ne chipurile cunoscute ale haiducilor *Burileanu*, *Corbea* (cu 4 variante), *Miul* (cu 8 variante, din cari una cu 450 de versurí şi alta de 535 versuri) ; *Jianu* (cu 4 variante) ; *Ghiţă Cătănuţă*, *Radu Anghel*, *Codreanu*.

Se mai adaugă şi cîteva chipuri noi, cari nu figurează în colecţiile anterioare, ca : *Cîntecul lui Păun Haiducul* (p. 254), *Cîntecul lui Săcală* (p. 271), *Cîntecul lui Ioniţă Haiducul* (p. 258) etc. etc.

II. *Doinele*, genul cel mai numeros şi îndestul reprezentat în volumul nostru. Sub toate raporturile ele se prezintă bine. Monotonia e aproape cu desăvîrşire exclusă. Fiecare doină ne înfăţişează o nouă clipă din eterna melancolie uşoară, de care e frămîntat sufletul românului.

Ici, tînguirea dulce a îndrăgostitului, care vorbeşte inimioarei sale :

— Inimioară, inimioară,
Inimioară surioară,
Ce-mi stai tristă şi amară,
Inimioară, ce te baţi
De coaste şi de ficaţi ?
Inimioară, stai pe loc
Că-ţi pui lacăt la mijloc !
— Să-mi pui lacăte şi-o mie
Inima face ce ştie !

Colo, urechea neînduioşată de întreaga gamă a dragostei poporului : a iubirei, a întîlnirei, a nehotărîrei, a înşelăciunei, a dragostei fără de noroc, a trădărei, a despărţirei ; gura lumei şi toate sentimentele ce frămîntă o inimă de bărbat şi de femeie cînd sînt cuprinşi în mrejele „pîrdalnicei de dragoste, bat-o focul s-o bată".

Frunza verde, pădurea şi dumbrava, tufişul, bătătura şi munţii cu flori ; podişca şi fîntîna din preajma satului — locurile unde românul îşi aşteaptă pe iubita ; cerul, soarele, stelele, privighetoarea, cuculeţul şi alte păsări, martorii iubirei lui înfocate, — toate, toate sînt cîntate şi caracterizate cu cîte-o vorbă în doinele acestea.

Dorul şi jalea, urîtul — şi mai ales urîtul, căci

Decît cu urît în casă
Mai bine moartea-n oasă —

mistuie cu flacăra lor dogorîtoare sufletul flăcăului şi al fecioarei, cari îşi revarsă simţirile lor în doine minunate şi înduioşătoare.

Dacă urîtul nu dă pace românului, el se duce la cîrciumă, bea şi-şi îneacă plînsul şi amarul în rachiu şi-n vin. Şi aci cîntă, cîntă de ţi se rupe inima,

Cîntă doina cea de foc
Că n-are-n lume noroc

şi produce acele cîntece bahice, din cari unele pot fi comparate cu cele mai perfecte anacreontice.

Dacă nici cîrciuma nu-l potoleşte, pleacă în străinătate, în „neagra străinătate" — adică tot în ţară, căci pentru el „străinătate" însemnează tot ce nu e satul său, lunca lui. Şi cîntă iarăşi doina cea de jale, cîntece simple, pline de naivitate, dar de o duioşie atingătoare şi comunicativă.

Se bagă la cătănie — „mînca-o-ar pustia !" —, şi-n cazarmă, „cu raniţa căpătîi", cîntă de se uimesc orăşenii, iar „maiorul de la Chiatra" rămîne dus pe gînduri.

Şi aşa românul se naşte cu doina, îşi petrece viaţa cu doina şi cu doiniţa lui, şi moare nedespărţit de dînsa.

Numai păcat că aceste mărgăritare ale liricii poporane române se corup îndată ce vin în atingere cu aşa-zisa cultură a orăşenilor, iar ţiganul — depozitarul lor în cele mai multe cazuri — le strică, le stîlceşte, şi din frumoase şi naive, simple şi curate ca izvorul cel de munte, le preface în nişte producţiuni lipsite de orice farmec poetic. De aci acele stîrpituri de „hamor, hamur, hamoraş" şi alte năzbîtii ce mişună de un timp încoace în doinele noastre.

Volumul de faţă ar putea folosi poeţilor noştri lirici ; ei s-ar inspira din producţiunile naturale ale spiritului popular, unele adevărate capete-de-operă ca fond şi ca formă ; ei ar îmbogăţi vocabularul poeziei culte cu multe expresiuni plastice, concise şi gingaşe, cu întorsături de vers de o simplitate fericită, frumuseţi ce ne întîmpină în populara doină cea de jale şi de dragoste, care curge lin cu un uşor murmur, ca şi pîrîiaşul pe patul său de nisip şi pietricele.

III. *Cîntecele de nuntă* formează a treia subîmpărţire din volum. Multe nu sînt, dar sînt interesante, cîteva chiar inedite, cum bunăoară : *Versul colacului*, *Oraţia pintenului* etc.

IV. *Strigăturile* sînt genul epigramatic al poporului şi în cele mai multe cazuri alcătuiesc un fel de cronică a faptelor sociale din sat.

V. *Cîntece, rugăciuni şi jocuri de copii.* E un gen poporan interesant, dar recolta culeasă în volumul nostru e minimă.

Cu prilejul altor culegeri viitoare, ar trebui dată o mai mare atenţiune acestor produse, pentru că ele cuprind lucruri de interes din vieaţa, dezvoltarea şi creşterea copiilor noştri.

VI. *Colindele şi pluguşorul* în volumul nostru sînt puţine, vro 80 numai, dar sînt interesante, dacă nu prin faptul de a fi inedite, cel puţin prin variantele ce prezintă, completînd în multe locuri pe cele existente.

Colindele mai cu seamă sînt documentele cele mai preţioase în care se citesc lămurit, în toată originalitatea lor, fel de fel de obiceiuri şi credinţi din epoca introducerii creştinismului. Este poate singurul gen poporan care se găseşte mai mult în descreştere, producerile nouă fiind nule ; de aceea ar trebui să se grăbească culegerea colindelor, căci cele mai multe s-au pierdut, iar puţinele ce au mai rămas din ele se strică zilnic sub influenţa mahalalelor orăşeneşti. Asupra colindelor şi a pluguşorului s-ar putea întreprinde un studiu comparativ cu multe şi interesante rezultate.

Culegerea colindelor şi a pluguşorului, şi în general a tuturor celorlalte produse poporane, ar trebui făcută nu în mijlocul anului şi în orice timp, ci la însăşi ocaziunile periodice cînd se prezintă. Colindele trebuiesc adunate între sărbătorile de Crăciun şi Sf. Vasile ; cîntecele de nuntă la nunţi ; cîntecele bătrîneşti la ospeţe ; baladele şi legendele la stîni de la ciobani, în nopţile cele frumoase de vară ; doinele la

lucrul cîmpului, căci acolo surprinzi în chip izolat sufletul tînguitor; strigăturile, poveştile şi ghicitorile la hore şi la şezători; bocetele la înmormîntări; descîntecele şi vrăjile la anumite ocaziuni; într-un cuvînt, trebuie lăsat poporul a se manifesta la prilejuri potrivite naturei şi vieţei lui, şi a nu-l scoate în chip artificial şi de poruncească din îndeletnicirile sale. Altfel, produsele inteligenţei sale nu vor avea acel caracter sincer şi de spontaneitate, — condiţiuni absolut esenţiale unei bune culegeri de folclor.

„Spiritul popular, observă Max Müller, seamănă cu senzitiva; el, ca şi dînsa, la primul contact puţin cam aspru, se strînge în sine şi-şi închide foile." De aceea trebuie mai întîi să capeţi încrederea poporului, să ai un trai mai îndelungat cu el, o asimilare perfectă, dacă se poate, cu viaţa lui de toate zilele. Numai în acest chip putem alcătui colecţiuni autentice despre vieaţa aşa de simplă la exterior şi atît de complexă psihiceşte a poporului român.

VII. *Ghicitorile* sînt iarăşi bine reprezentate în colecţiunea noastră. Pe lîngă multe cunoscute deja, avem cîteva variante şi chiar inedite.

Ghicitorile şi deceurile formează un gen foarte caracteristic şi întins în literatura românească. Chiar după publicaţiunea aşa de completă şi interesantă a d-lui A. Gorovei, merituosul editor al revistei folcloristice *Şezătoarea* [31], mai rămîne încă mult de făcut pe acest teren.

VIII şi IX. *Descîntece şi vrăji.* Culegerea acestui gen de literatură poporană e cea mai anevoioasă, din cauza numărului restrîns al celor ce sînt depozitarii descîntecelor şi vrăjilor. De obicei puţine femei bătrîne mai ştiu a descînta şi a vrăji; apoi ele au superstiţia de a nu comunica cuiva vrun descîntec, de teamă ca nu cumva descîntecul, odată comunicat, să nu mai aibă tărie, şi astfel meşteriţele descîntătoare sau doftoroaiele satelor să-şi piardă meseria lucrativă. De aci nevoia, ca să alergi la fel de fel de stratageme pentru a le descleşta gura, prefăcîndu-te a fi bolnav, ba uneori a fi chiar vrăjitor şi d-o meserie cu ele. Cu toate aceste dificultăţi însă, volumul nostru prezintă un material foarte bogat de descîntece de tot soiul. Peste 380 de descîntece şi 60 de vrăji, e un material vrednic de laudă. Sub toate raporturile acest material e bine strîns; fiecare soi de descîntece are variante numeroase, e bogat în expresiuni, e complet şi însoţit de descrierea mai mult sau mai puţin amănunţită a procedeelor ce se urmează la fiece descîntec.

---

[31] *Şezătoarea*, Fălticeni, 1892—1929, (N. ed.)

X. *Cîntecele de mort și bocetele* sînt puține în volumul nostru. Într-o excursie de trei luni numai nu s-a putut da o atențiune deosebită și acestui gen destul de important al literaturei poporane.

XI. De asemenea și *anecdotele și poveștile* în versuri sînt puține. Un al doilea volum conținînd proză poporană[32] e în preparație și conține multe povești de un interes capital.

XII. *Locuțiunile și idiotismele* merită o deosebită atențiune, căci au o importanță lexicografică foarte mare.

XIII. Volumul nostru se încheie cu *Varia*, care coprind[e]:

a) mici fragmente din *Calendarul poporan*; b) *Frînturi de limbă și zicători*; c) puține *Întrebări și răspunsuri* și d) *Cuvinte particulare* ce nu se aud pretutindeni.

Pentru a face interesantă colecțiunea și din punctul de vedere linguistic și a servi astfel știința în chip îndoit, s-a alcătuit de d. profesor N. I. Apostolescu, eminentul nostru elev, un index coprinzînd particularitățile fonetice, morfologice, lexicale și semantice. S-a adăogat și un index al localităților, de unde s-a adunat materialul.

În primul index s-au însemnat cuvintele întrebuințate numai în unele părți românești, și cari nu se găsesc în limba vorbită în Țara Românească; de ex. *făgădău* [în Transilvania], *crivat* [în Moldova], *tămîioară* [(micșunea) în Oltenia], *machea* [interjecție, în Oltenia], *burcă* [(haină mocănească de bărbat) în Moldova], *sucnă* [(haină mocănească de femeie), în Moldova], *birău* [în Transilvania] etc. S-au mai însemnat, apoi, și cuvinte, cari deși întrebuințate dincoace de Milcov, se aud numai în anumite părți, cum e, de pildă, cuvîntul *mischiu* [„oțel", în unele părți „magnet"].

Ca particularități semantice trecute în index am putea aduce de pildă cuvîntul *a năzări*, care în Oltenia însemnează „a zări", iar în România dincoace de Olt „a se supăra" sau mai bine „a-i sări țandăra"; în primul caz verbul are obiectul în acuzativ, iar în al doilea caz în dativ. În privința trecerei de la un sens la altul, lucrul se poate ușor urmări aci, avîndu-se în vedere că dincoace de Olt se zice foarte des „i-a năzărit din senin", de unde s-a întins sensul la „a se supăra din senin fiindcă un lucru *i se pare* etc.". Mai apoi a rămas numai sensul de „a i se părea": *I se pare un lucru abia zărindu-l*. La acestea negreșit

---

[32] Volum care nu a mai apărut. (N. ed.)

că s-a adăogat asemănarea cu verbul „a zări“, care la început a fost numai o asemănare de formă, nu şi de sens, iar mai apoi în Oltenia a devenit şi de sens, verbul „a năzări“ contopindu-se de tot cu verbul „a zări“.

În privinţa particularităţilor morfologice putem da ca exemplu formele *nost*=nostru, *văst* şi *văzt*=văzut, *ginovaţ*=vinovaţi etc. Am însemnat formele în care, — cum e în cazul din urmă, — nu se vede mai deloc sensul pluralului [aci trecerea lui *t* în *ţ* prin influenţa lui *i* care a dispărut, însă, e o urmă foarte slabă de plural al lui *ginovat*=vinovat], dar n-am notat formele verbale ca *vedeţ*, de exemplu, unde pierderea acelui *i* din *vedeţi*, nu are aceeaşi însemnătate ca lipsa semnului pluralului din *ginovaţ*.

Relativ la formele plurale, puse în acest index, e de observat că s-au trecut numai acelea unde se presupunea a fi numai plural, unde singularul era nesigur şi unde era trebuinţă numai de forma plurală, singularul neavînd nici o însemnătate din punctul de vedere al indexului. Aşa ar fi, de pildă, o însemnare relativă la o particularitate fonetică ca guturalizarea labialelor [*lup*chii = lupii, unde singularul *lup* nu ne interesează]. Tot aşa uneori s-a pus numai forma feminină, cea masculină nefiind sigură sau neexistînd.

Particularităţile cele mai însemnate, însă, sînt cele fonetice. S-au însemnat în index de la cazurile cele mai generale şi cunoscute — relativ generale — ca labialele guturalizate [*lupchii*=lupii ; *cochil*=copil, *hier*, *χer*=fier etc.] ; ca *ă* înlocuit cu *î*, din judeţele Neamţ, Botoşani şi chiar Iaşi ; ca *mi* trecut în *ñ* [*ñera* (a se) miera (a se) ; *ni* = mí ; *ñercuri*=miercuri etc.], — pînă la cele mai rari, ca trecerea lui *n* în *l* [probabil prin intermediul lui *r* ; exemplu : *a amelinţa*=„a ameninţa“, probabil trecînd prin forma „a amerinţa“], a lui *r* în *l* [*amelică*=america], şi a lui *m* în *v*, ca în cuvîntul *alimănit*, care se constată în Oltenia, pe cînd în judeţul Teleorman are forma *alivănit*, alături cu verbul *a alivăni*, tot cu sensul obişnuit al acestui cuvînt de „a afurisi, a drăcui“. După cîte ştim, în Teleorman există şi forma *alimănit*, *a alimăni*, însă cu sensul de „pripăşit, a pripăşi“.

Indicele conţine şi vorbele străine cu diferitele lor metamorfoze ce au luat în gura poporului. Mai ales cele turceşti au încercat schimbări radicale : „ienicerii“ au devenit *niceri* şi *iangineri* ; „spahii“ s-a făcut *spafii*, *pasfii*, *pasfiri*, *saftii* ; „agarlîk“, la cronicari *argalic*, figurează în colecţiunea noastră sub forma *alardîk* ; în loc de „bogaz“ din baladele dobrogene, aci se zice *buhaz* ; cafas (la cronicari) devine *cafat* ; „gialap“ e un compromis din *gelat* şi *gelep* etc.

Dl. Lazăr Şăineanu, care a studiat cu necontestată competenţă elementele turceşti în limba română [33] observă ca o particularitate caracteristică a colecţiunei olteneşti din prezentul volum, că multe din vorbele turceşti proprii acestei colecţiuni poartă o pecete sîrbească destul de pronunţată (Cf. *bascea*, *beg*, *dugealîk* etc.), ceea ce indică un contact mai intim cu sîrbii din vecinătate. Afară de aceasta, cîntecele istorice din Oltenia sînt bogate în vorbe turceşti şi forme verbale ce nu le mai întîlnim aiurea (cf. *alardîk*, *buhaz*, *cafat*, *ciorbagiu*, *colgiu*, *derea*, *bulucesc*, *bulibăşesc*, *căfănesc*, *mărtăcesc* etc.).

În fine s-au însemnat în index şi cuvintele în care variază, de exemplu, o vocală, ca în *plăpămele*, *plăpomele*, *plăpumele* şi altele în cari se văd deosebite particularităţi fonetice.

De asemenea sînt notate şi cuvintele aşa-zicînd orăşeneşti, cari se găsesc întîmplător în popor, ca de pildă regal, precum şi cele împrumutate tot din oraş, dar pe alocurea rău pronunţate, ca *parfonat* = parfumat, *procest* = proces, *pecector* = perceptor, *paligorie* = parigorie, *antilerie* = artilerie, *mamemvră* = manevră, *Chisolom* = Kiseleff etc.

În afară de aceste particularităţi s-au pus în index şi numele proprii — de persoane şi de localităţi — întîlnite în textul diferitelor cîntece, ghicitori, descîntece etc., precum şi adjectivele derivate de la nume proprii.

În privinţa pronunţărei, s-a căutat a se păstra aceasta întocmai cum a fost auzită. S-a întrebuinţat γ pentru g provenit din χ fiindcă acest semn ne dă pronunţarea mai exactă ; de asemenea, e pentru un fel de *h* care nu admite ca *e*, cînd îl urmează, să fie pronunţat *ie*, fie *i* cît de scurt. Aşa, de exemplu, în strigătura următoare, culeasă din Şona, comitatul Tîrnava-Mare, Transilvania, — avem pe acest χ care are un sunet cu totul deosebit *h*, aproape alături de un cuvînt unde apare *h* cel obicinuit :

Lelea-naltă şi voinică,
Doarme lîngă mămăligă.
Mămăliga corcăie,
Ea doarme de *h*orcăie ;
Mămăliga χ*erbe-n* oală,
Ea doarme de se omoară !

Aruncînd o privire asupra întregei colecţiuni, observăm un lucru de care s-a mai vorbit : ţiganii — aproape singuri păstrători actual-

---

[33] L. Şăineanu, *Elementele turceşti în limba română*, Bucureşti, 1885, 146 p. (N. ed.)

mente ai poeziei poporane, — fac să dispară partea lirică a cîntecelor, şi păstrează numai partea narativă, numai scheletul aşa-zicînd al lucrărei, plus versificaţia, care în genere e foarte şchioapă. Adeseaori în unele părţi rima lasă loc asonanţei ori aliteraţiei.

Rareori, şi mai ales cînd un cîntec nu e cules de la ţigani, se întîlnesc versuri mai de seamă, cum sînt de pildă o parte din cele demne de observat mai ales pentru rima lor bogată, unde cei luaţi în armată se tînguiesc că îi duc de acasă :

Să ne rupă pletele,
Să ne plîngă fetele.
Fetele,
Sărmanele !

Accentul secundar face aceste versuri şi mai plăcute.

Ca valoare literară, negreşit că ne interesează numai cîntecele bătrîneşti, doinele şi uneori şi strigăturile. Ghicitorile şi descîntecele prezintă interes linguistic şi chiar istoric, ele păstrînd, de multe ori, vreo formă veche, cristalizată, ori vreun nume propriu interesant. În plus, este evident că descîntecele sînt preţioase şi pentru credinţele coprinse în ele. E interesant, de exemplu, a observa în descîntece, cam cîte neamuri cunoaşte poporul, după enumerarea felurilor vreunei boale, cum se vede într-un descîntec de gălbenare, în care se vorbeşte de gălbenare *turcească, grecească, nemţească, franţuzească, muscălească, românească, ţigănească, letinească.* Tot dintr-o astfel de enumerare se poate vedea cam pînă la ce număr se ridică colorile distinse de popor.

Mai avem de observat în privinţa unor cuvinte găsite în diferite părţi ale colecţiunei, că nu le-am însemnat sensul, avînd în vedere următoarele observaţii ale lui Sayce * : „Le langage, comme les roches est parsemé des débris fossilisés des sociétés antérieures. Des mots qui étaient pleins de sens non développés peuvent avoir une signification nouvelle en conséquence des changements sociaux ; un long usage et une longue habitude peuvent les avoir privés de leur, sens, si bien que la seule signification qu'ils possèdent est leur simple son ; on a pu encore oublier leur force originelle et ils peuvent ne survivre que comme des noms propres ou en rapport avec des cérémonies tombées en désuétude ; enfin, on peut les avoir confondus avec d'autres mots nieux connus, d'où sera résultée une confusion d'idées."

* [A.-H. Sayce], *Principes de Philologie comparée*, tr. [aduits] en franç. [ais] [pour la première fois] par E.[rnest] Jovy, [professeur au Collège de Loudun, et précédés d'un avant propos par Michel Breal, Membre de l'Institut, Paris, Librairie Ch. Delgrave, 1884], p. 216—217.

Filologul și istoricul vor mai găsi încă multe părți interesante în această culegere. Așa în treacăt atragem atențiunea asupra menționării localității Ciobîrcie (evident Ciobîrciu din Basarabia), și asupra cîntecului intitulat *Calofirescu*. În primul caz zicîndu-se

Cel voinic din Ciobîrcie
Cu paloșul de mischie,

pe lîngă importanța localității care ajunsese, după cum se vede, faimoasă încît e pomenită și în cîntece, vedem și forma Ciobîrcie, care ne arată : sau că lăutarul nu-și mai dă seama de însemnarea cuvîntului și socotindu-l un nume comun a zis „cel voinic din Ciobîrcie“, precum s-ar zice : „lupul din lupărie“, „omul din prăvălie“ etc. — sau că de la început s-a zis în felul acesta, socotindu-se, poate prin vreo etimologie poporană, că am avea a face cu un substantiv colectiv de felul lui „lupărie, stufărie, ghețărie“, sau de felul lui „ciobănie“, și aceasta din cauza renumelui de care se bucura localitatea. Și e lămurit că forma aceasta nu se obișnuiește, căci niciodată nu se zice de pildă „omul din Alexandrie, din Vale-Largă, din Gură-Văii, din Prahova, din Herță, din Sulină, din Brăilă, din Zimnice etc.“, ci „omul din Alexandria, Valea-Largă, Prahova etc.“. Tot astfel e cu toate numirile de localități cari par feminine, lucrul aproape invers decît la cele cu înfățișare masculină. Așa se zice : „lăcuitor din Buzău, din Rucăr, din București, din Ploiești, din Predeal etc.“, iar nu „lăcuitor din Buzăul, din Rucărul, din Bucureștii, din Ploieștii etc.“ ; însă „lăcuitor din Vălenii-de-Munte, din Dealul-Mare etc.“, nu „lăcuitor din Văleni-de-Munte, din Deal-Mare“, etc. Excepțiunea e aparentă în „lăcuitori din Turnu (articulat, în loc de Turnul), căci aci avem a face cu o prescurtare din compusele Turnu Severin, Turnu-Măgurele etc. care compuse văzurăm că în partea lor primă sînt totdeauna articulate. În ce privește pe „Tîrgoviște“, aceasta ar părea că face excepție față de cele cu înfățișarea feminină, dar aci lucrul este explicabil prin faptul că numele acesta, care în slavonește are însemnarea de *tîrg* „forum“, și-a păstrat însemnarea etimologică mult timp, iar mai tîrziu graiul poporului nu i-a mai schimbat înfățișarea, lăsînd a se zice „lăcuitor din Tîrgoviște“, cum se zicea la început, cînd lucrul însemna „lăcuitor din tîrg“.

Se găsesc uneori, e adevărat, forme analoage cu „ciobîrcie“, ca de exemplu :

Cine naiba-mi șopti mie
Să mă duc la Lixăndrie,
Să mă-nsor, să-mi iau soție

dar în cazul acesta avem de-a face tocmai cu fenomenul de care vorbirăm, anume închipuirea în mintea poporului că e vorba de ceva colectiv, — lucru foarte vag în mintea lui și poate niciodată precizat.

Dovadă că aici nu poate fi vorba de necesitatea de a avea rima căutată, este că *mischie*, cu care rimează *ciobîrcie*, nu e singura formă a acelui cuvînt, căci găsim *mischiu* la pp. 78, 173, 301, 313.

Acest cuvînt ar fi mers perfect ca asonanță lui *Ciobîrciu*, pe cînd *mischie* ne întîmpină numai aci (p. 72), ceea ce arată în modul învederat că *mischie* e din cauza lui *Ciobîrcie*, iar nu cazul invers.

Acesta este conținutul primului volum din *Materialuri folcloristice*, consacrat în întregime literaturei poporane în versuri. Cu mijloace mici și puține de care am dispus, cu toate dificultățile de tot soiul ce întîmpină o astfel de lucrare, grea mai cu seamă la începutul ei, cu toată lipsa de experiență a culegătorilor, — s-a putut strînge o recoltă destul de bogată într-un interval numai de 3 luni[34] de vacanțe. Vor fi multe lipsuri în colecția de față, se vor fi strecurat multe erori chiar, mult ar mai fi fost de făcut ; dar îi dăm drumul publicității și luminei cu speranța că în viitor, pătrunși de experiența trecutului, vom face ceva mai bun și mai complet.

Destul că s-a pus începutul și că materialele prețioase s-au adunat și sînt garantate de pieire. Dar cîte încă nu mai rămîn de cules, cîte de publicat, mai înainte de ce viața de orașe și școala să nu le altereze, să nu le facă să dispară cu desăvîrșire ?!

Să cugetăm numai la partea folclorelui care a fost cea mai puțin luată în seamă : la arta populară : ariile naționale, desemnul și ornamentica caselor țărănești, cusăturile, chiar cadrele și icoanele desinate exclusiv pentru trebuința poporului.

Dar *capra*, *brezaia*, *țurca*, acea materializare simbolică, artificială în forma unui idol cu capul său cu botul de capră, de urs, ba și cu două capete unul peste altul, cîntecele și glumele, cum și multe alte obiceiuri bătrîne, cari se mai practică pe la țară ?

Se impune de la sine formarea de albumuri în care să se reprezinte diferitele forme ale acestor reprezentațiuni, ca și diversele desemnuri și ornamentațiuni de pe pereții caselor, și de pe cămășile (altițele) și vesmintele țăranilor, să se reproducă icoanele și cadrele țărănești, cînd acestea nu sînt făcute în orașe sau nu sînt importate etc. De asemenea, albumuri muzicale cari să cuprindă partițiunea tuturor cîntecelor de

[34] Materialul n-a fost, totuși, cules numai în cele trei luni. Vezi studiul nostru introductiv. (N. ed.)

dor şi a jocurilor populare: şi aceasta cît mai iute, pînă ce să nu fie înlocuite de romanţele şi valsurile pe cari lăutarii mai tineri încep a le răspîndi prin tîrguri şi prin sate.

Volumul al doilea [35] al publicaţiunei, care apare odată cu cel de faţă, conţine materialuri folcloristice de la fraţii noştri aromâni. Volumul al III-lea [36], care este în preparaţiune, va fi consacrat folclorelui în proză: basmelor şi poveştilor, datinelor şi credinţelor poporului român din nordul Dunărei.

Negreşit, culegerea materialelor noastre folcloristice se poate zice că este încă la început. Silinţele sînt în mare parte pierdute, căci rămîn izolate, în loc ca forţele să se întrunească şi să lucreze laolaltă. Apoi culegătorii cei buni, cei cu o cunoştinţă fonetică perfectă şi cu ureche fină, sînt rari, şi se simte nevoie de oameni anume pregătiţi pentru asemenea lucrare. Ei trebuie mai întîi să scrie ceea ce au să adune şi cum să adune; să aibă în vedere colecţiunile deja publicate, pentru a le completa, a le verifica şi îndrepta; să meargă singuri din sat în sat, din colibă în colibă, ispitind copil, tînăr şi bătrîn, orbi şi cerşetori, babe meştere în doctorii, în fermece şi vrăjitorii, bocitoare etc., mai ales pe muncitorul cu ziua, pe cioban, pe vînător, pe luntraş, pe micul meseriaş şi pe micul plugar, identificîndu-se cu dînşii, trăind multă vreme între ei, luînd parte la bucuriile şi întristările lor, la sărbători, colindări, nunţi şi înmormîntări; să laude ce ei laudă şi să găsească rău ce ei defaimă; să nu lase pe cel ispitit, pînă nu a aflat totul de la dînsul; să nu părăsească un loc, pînă n-a sleit întreaga comoară acolo ascunsă; să caute, pe cît e putinţă, a culege un cîntec sau o poveste de la mai multe persoane deodată, căci ceea ce unul nu ştie sau a uitat, poate să-şi aducă aminte cellalt; să observe a nu culege o producţie literară artificială drept un cîntec poporan; cîntecele de dor, de nuntă şi de joc să le culeagă mai ales de la flăcăi şi fete, cele pentru mîngîierea copiilor, ca şi cele de jale, de la mame, de la doici şi de la babe bătrîne; ghicitori, jocuri şi frînturi de limbă, de la băieţi şi fete; cîntecele bătrîneşti, poveşti, basme, cimilituri, de la bărbaţi şi femei mai în vîrstă, căutînd a se folosi de povestitorii cu renume şi de toate împrejurările, spre a putea culege materiale cît mai bogate, mai autentice, mai originale.

---

[35] Pericle Papahagi, *Din literatura poporană a aromânilor*, în Gr. G. Tocilescu, *Materialuri folcloristice*, vol. II, Bucureşti, 1900, 1072 p. (N. ed.)

[36] N-a mai apărut. (N. ed.)

Materialele apoi astfel adunate, să fie scoase la lumină în mari *corpora* întocmite în ordinea geografică și cu tot aparatul de erudiție necesar, dînd texte coordonate cu însemnarea variantelor interne și externe, și cu adnotațiuni din punctul de vedere etnografic, linguistic, istoric, bibliografic etc.

Aceste dezideria o dată exprimate, nu-mi rămîne acum, ca să închei precuvîntarea, ce a devenit puțin cam lungă, decît să mulțumesc mai întîi d-lor Spiru Haret și Take Ionescu, foștii miniștri ai Învățămîntului Public, pentru sprijinul moral și material ce au binevoit a da întru adunarea și publicarea materialurilor folcloristice din acest volum și cele următoare ; de asemenea, tuturor autorităților școlare, administrative și ecleziastice cari au sprijinit pe membrii comisiunei folcloristice, cum nu mai puțin puținilor, dar plini de merite învățători, cari au răspuns cu sîrguință și cu pricepere la chestionarul folcloristic ce li s-a fost trimes.

O specială mențiune în fine merită d. Chr. N. Țapu, pentru zelul și aptitudinea desfășurată în culegerea și rîndurirea materialelor, d. N. I. Apostolescu pentru facerea indexurilor și ajutorul ce, împreună cu d. M. Canianu, mi-au dat la această publicare.

Mai țin încă să declar, pentru cei obicinuiți a vedea în orice întreprinderi foloase materiale, că însărcinarea dată de vrednicul ministru al Instrucțiunei Publice, d. Haret, am îndeplinit-o fără altă răsplată [37], decît bucuria sufletească că am putut îndruma o operă, care, să sperăm, va deveni din zi în zi mai bună și mai prețioasă pentru toți aceia cari voiesc a soarbe din nesecatul și pururea proaspăt și sănătos izvor al limbei și literaturei poporului român.

Pînă atunci acei ce iubesc din inimă neamul românesc, traiul, credințele și cîntecele lui, să-și aducă aminte de călduroasa și entuziasta invocațiune a nemuritorului poet polonez Adam Miczkiewicz, invocațiune ce o dăm aci în limba minunată a neuitatului Al. Odobescu :

„Cîntice poporane, voi, sicriu sînt al credinței, ce legați timpurile cele vechi de cele nouă, în voi își depune o națiune trofeele eroilor săi, speranța cugetărilor și floarea simțirilor sale. Sicriu plin de sînțenie ! Pe tine nici te atinge, nici te sfărâmă vreo lovire, precît poporul tău chiar nu te-a profanat. O, cîntic poporan ! tu stai și păzești templul amintirilor naționale ; tu ai aripi și glas ca de arhangheli, adesea ai și

---

[37] Principalul colaborator al lui Gr. Tocilescu, Chr. N. Țapu este de cu totul altă părere. Vezi scrisoarea sa către Artur Gorovei, reprodusă de noi integral în anexa acestui volum. (N. ed.)

arme ca dînşii. Flacăra mistuieşte lucrările pensulei, tîlharii jăfuiesc comorile, dar cînticul scapă în veci cu viaţă şi se strecoară printre oameni. Dacă sufletele înjosite nu ştiu să-l hrănească cu dor şi cu speranţă, el fuge la munţi, se acaţă de ruine, şi de acolo spune din vremile trecute. Tot astfel şi privighetoarea zboară afară dintr-o casă ce a ars şi se opreşte un minut pe învelitoare ; dar dacă şi învelitoarea se cufundă, atunci pasărea fuge în păduri şi, din mijlocul ruinelor, din mijlocul mormintelor, ea cîntă călătorilor, cu glas răsunător, doina cea din jale !" [38]

1 octombrie 1900 GR. G. TOCILESCU

---

[38] Citatul este reprodus din studiul lui Al. Odobescu, *Cînticele poporane în raport cu ţara, istoria şi datinele românilor*, apărut întîi în *Revista română pentru ştiinţe, litere şi arte*, Bucureşti, aprilie 1861, vol. I, p. 27—60. Întrucît citatul nu este reprodus chiar în „limba minunată" a lui Al. Odobescu, noi îl preluăm după *Opere*, II, ediţie critică publicată sub îngrijirea prof. univ. Al. Dima, text critic şi variante de Marta Anineanu, note de Virgil Cândea, Bucureşti, Editura Academiei R. S. România, 1967, p. 6—7. (N. ed.)

CÎNTECE BĂTRÎNEȘTI

I
Fantastice

1
Soarele și Luna

Șoimanu de soare
E puternic mare,
Umblă să se-nsoare ;
Vremea i-a venit
De căsătorit.
Și el că mi-și umblă,
Crez de nouă ani,
Crez pe nouă cai.
Patru a obosit,
Cinci a ciumpăvit,
Și el n-a găsit
Potrivnică-n lume,
Să se potrivească,
Să se nemerească,
Papuc din picior,
Inelu din deșt.
Și el s-a lăsat
La nouă argele.
Este-o argelușă,
Argea de marmură,
Cu ușa la vale,
Cu ferestre-n soare,
Cu suluri d-argint,
Scripeți de argint.
Pînza-i de mătase,
Lui soare cămașe.
Țese-nchindisește
Ileana Zîmziana,
Doamna florilor
Și a garoafelor.
Țese-nchindisește
Și găităneşte.
Iacă că-mi venea
Șoimanu de soare,
Pe ea mi-o-ntreba :
— Ileano Zîmziano,
Ia scoal', te gătește,
Te-nsulemenește,
Că eu să te iau,
Că vreme mi-a venit
De căsătorit.
— Ai, șoiman de soare,
Mult drag frățioare,
Ești puternic mare,
Unde s-a văzut
Și s-a pomenit
Să ia sor' pe frate
Și frate pe sor',
Că e-n lume dor ?
De trei ori cuvînt zicea,
El, frate, nu-nțelegea.
Din gură-mi grăia :

— Ai, şoiman de soare,
Mult drag frăţioare,
De eşti vrun viteaz,
Tu mie să-mi faci
D-o scară de fier,
Cuie de oţel,
Pîn' la naltu cer,
Pîn' la maica Iova
Şi la moş Adam,
Tu ca să-i întrebi,
Tamje ca să spui,
Şi ţi-o arăta,
Dacă s-o cădea,
Şi eu te-oi lua.
Ea ce-i poruncea,
Aia şi făcea :
D-o scară de fier,
Cuie de oţel,
Pîn' la naltu cer.
Acolo mergea,
Tamja că spunea ;
Moş Adam auzea,
Barba-n gură-şi lua
Şi-alt cuvînt nu zicea ;
Cheile-n mînă lua
Şi la rai cu ei mergea,
Raiu îl descuia,
În el că intra.
Dar ei ce-mi vedea ?
Făclioare-aprinse,
Mesioare-ntinse,
Păhărele pline ;
În jur prejur de masă,
Nişte pomişori
Sînt verzi înfloriţi ;
Dar prin crîngurele,
Nişte păsărele.
Da' nu-s păsărele,
Ci sînt copilaşi,
Mîndri îngeraşi,
Cîntă, fericeşte,
Părinţii şi-odihneşte :
— Ferice de noi,
De părinţii noştri,
Cînd ei ne-au făcut,
Bine ne-au grijit ;
Dacă or muri
Au cu ce trăi,
Cu ce ne pomeni !
Iară moş Adam
Din rai că ieşea,
La iad că mergea,
Iadu descuia,
Cu ochii că vedea :
Făclioare stinse,
Mesioare strînse,
Păhărele seci ;
Împrejur de masă,
Nişte pomişori,
Nu sînt înfloriţi,
Negri şi pîrliţi ;
Iar prin crăngurele,
Nişte păsărele ;
Da' nu-s păsărele,
Ci sînt copilaşi,
Sînt necreştinaţi.
Cîntă,-mi ciripeşte,
Părinţi pedepseşte :
— Vai de noi, de noi,
De părinţii noştri,
Cînd ei ne-au făcut
Numai ne-a grijit.
Dacă or muri
N-au la ce veni ;
Dacă or trăi
N-au cu ce trăi.
Din iad că ieşea
Şoimanu de soare,

Mult drag frățioare,
Moș Adam că-l întreba :
— Șoimane de soare,
Mult drag frățioare,
Ce ție că-ți place :
Raiul sau iadul ?
Șoimanu de soare,
Mult drag frățioare,
Nimic nu zicea,
Căci și el știa
Că nu se cădea ;
Alt cuvînt că nu zicea,
Îndărăt el se-ntorcea
La soru-sa Ileana,
Ileana Zîmziana,
Pe ea mi-o-nșela
Ca să mi-o ia.
Ileana Zîmziana,
Doamna florilor
Și-a garoafelor,
Ea, frate, cum auzea,
Lui soare că-i răspundea :
— Șoimane de soare,
Mult drag frățioare,
Tu mie să-mi faci,
Dacă ești viteaz,
D-un pod peste mare,
Iute și mai tare ;
La capu de pod
O dalbă mînăstire,
Fie pomenire,
Acolo să ne cunune,
Amîndoi de mînă.
Ea ce poruncea,
El, frate, făcea,
La argea venea.
Dar ea ce-mi făcea ?
Din argea ieșea,
Dar nu se gătea,
Mai rău se cernea.
De mînă-o lua,
Pe pod că mergea ;
Lui de dragă ce-i erea
Înainte-i mi-o da,
El în urmă-i rămînea.
Ea se socotea :
— Decît soție fratelui,
Mai bine cina racului
Și potmolu peștelui.
— Ai șoiman de soare,
Unde s-a văzut
Mireasa nainte,
Mirele pe urmă ?
C-un cuvînt îl înșela,
Ea în urmă rămînea
Și în mare s-arunca ;
Dar ea nu se îneca,
Dumnezeu nu o răbda ;
Mreană pe ea mi-o făcea
Și pîn mare că-nota.
Șoimanu de soare,
Mult drag frățioare,
Îndărăt cînd se uita,
El pe ea nu mi-o vedea ;
Iute la sat alerga,
Năvoadele le-aducea
Și-n mare că le băga,
Pe ea, frate, mi-o prindea
Și pe pod că mi-o scotea.
Șoimanu de soare,
Mult drag frățioare,
El, frate, n-o cunoștea.
Năvoadele descurca,
Ea pe pod că rămînea.
Dumnezeu aripi îi făcea
Și-n cer că zbura,
Din gură-mi grăia,
Atunci el c-o cunoștea :

— Ai, şoiman de soare,
Mult drag frăţioare,
Că noi ne-om întîlni
Cînd lumea o pieri,
Tu la răsărit
Şi eu la apus,
Tu la apus
Şi eu la răsărit !

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Gheorghe Ilie Stîngă din Alexandria.

2

Soarele şi Luna

Foaie verde salbă moale,
P-ăl buhaz de mare,
Spre soare răsare,
Pîn ceale resmicele,
Pîn ceale argele,
Mi-este-o argeluţă,
Mică de nimică,
Cu uşi de sipică,
Cu feresti de sticlă,
Cu război de fier,
Cu spate de oţel,
Ţese Iana-n el
Pînză de mătase,
Lui Soare cămaşă ;
Fir şi ibrişim
Lui Soare zăbun,
Postav de cel bun.
Iana că ţesea,
Soare că umbla
Tot ca să se-nsoare ;
Umbla mîndrul soare,
Să vezi, nouă ai,
Tot pe nouă cai ;
Cinci a ciumpăvit,
Patru i-a spetit,
Şi el n-a găsit
Potrimnică-n lume,
Samene cu el.
La Iana mergea,
Aşte-zău că-i da,
Iana-i mulţumea,
Soare că-i striga :
— Ţese, Iano, ţese,
Te cam chindiseşte
Şi te cam găteşte
Să ne logodim,
Că ne potrivim ;
Că eu mi-am umblat
Lumea-n lung şi-n lat,
Să vezi, nouă ai,
Tot pe nouă cai.
Cinci i-am ciumpăvit,
Patru i-am spetit,
Şi eu n-am găsit
Potrimnică-n lume,
Samene cu tine.
— Soare luminate,
Trup făr' de păcate,
Unde s-a văzut
Şi s-a auzit
Să ia sor' pe frate,
În lume n-aibă parte,
Şi frate pe sor',
În lume n-aibă dor !
Alei, soare luminate,
Trupşorel făr' de păcate,

Dacă eşti vrun viteaz
Şi nu ţi-e, zău, necaz,
Să-mi faci scară de fier
Cu tălpici de oţel,
Pîn' la naltul cer,
La bun Dumnezeu.
Noi să ne-ntrebăm
Şi să ne-ndrumăm
Şi la Moş Crăciun,
Că e mai bătrîn,
Şi la moş Adam.
Pravila o citi,
De s-o nemeri,
Şi de s-o cădea,
Noi că ne-om lua.
Soarele cum mi-auzea,
Voia Ianii că-mplinea,
Biciu că-l lua,
O dată-mi plesnea,
Scară că-mi făcea,
Scară, vezi, de fier,
Tălpici de oţel,
Pîn' la naltu cer.
Iana c-o vedea,
De mînă-l lua,
Pe scară-mi suia,
La cer ajungea.
Dumnezeu cum îi vedea,
Spatele lor întorcea
Şi din ochi lacrămi vărsa.
Iana atuncia striga :
— Doamne milostive,
Unde s-a văzut
Şi s-a pomenit
Să ia sor' pe frate,
Să facă păcate,
În lume n-aibă parte,
Şi frate pe sor',
N-aibe-n lume dor ?!
Dumnezeu zicea :
— Iano,
Sîmziano,
'Nainte plecaţi,
Acolo să daţi
De Moşu Crăciun,
Că e mai bătrîn,
Ştie de demult,
Unde s-a văzut
Şi s-a pomenit.
De mînă-l lua,
'Nainte mergea.
Moş Crăciun, cum îi vedea,
Spatele lor întorcea,
Şi din ochi lacrămi vărsa.
La el cînd ajungea,
Iana că-i striga :
— A bre, Moş Crăciun,
Că eşti mai bătrîn,
Unde s-a văzut
Şi s-a pomenit
Să ia sor' pe frate,
Să facă păcate,
În lume n-aibă parte ?!
Moş Crăciun că le grăia :
— Iano,
Sîmziano,
'Nainte plecaţi,
Pe drum întrebaţi
De moşul Adam,
Că e mai bătrîn,
Ştie de demult,
Şi la el că sînt
Cheile raiului
Şi ale iadului.
Pe el înainte-l da.
Acolo, frate, ajungea,
Adam mi-i vedea,
De mînă-i lua
Şi-n iad că-i băga.
În iad ei ce vedea ?
Nişte pomi pîrliţi,
Şi-n cei pomi pîrliţi

Nişte păsărele
Stau la cuiburele ;
Unde-mi ciripesc,
Parcă te jelesc :
— Vai de noi, de noi,
De părinţii noştri,
N-au la ce muri,
N-au la ce trăi,
Cînd ei or muri
N-au unde veni !
Soarele-ntreba
Şi se minuna.
Adam tălmăcea :
— Copiii a murit
Toţi negrijiţi
Şi nespovediţi,
Asta o să-mi fie !
Soarele ce-mi făcea ?
El nu se pocăia,
Tot zicea s-o ia,
El, pe soru-sa.
Adam ce făcea ?
Înainte-i ducea.
Şi ce mai vedea ?
Nişte mese strînse,
Şi făclii tot stinse,
Şi pahare seci,
Şi oamenii negri.
Moş Adam zicea :
— Soare luminate,
Trup făr' de păcate,
Pomană-ai făcut
Şi rău ţi-a părut.
Înainte-i ducea,
Dar ce mai vedea ?
O văcuţă slabă,
Uscată şi slabă,
Păştea livezi verzi
Şi bea ape reci,
Şi cădea de slabă.
Soare că-ntreba,
Adam răspundea :
— Soare luminate,
Trup făr' de păcate,
O vacă ai avut
Şi o-ai dăruit
Şi rău ţi-a părut.
Din iad îi scotea
Şi-n rai că-i băga :
Da-n rai ce vedea ?
Nişte pomi înfloriţi,
Şi-n cei pomi înfloriţi
Nişte păsărele
Îngînă-n versurele.
Din gură-mi striga :
— Ferice de noi,
De părinţii noştri,
Au la ce trăi,
Au la ce muri !
Ei, cînd or muri,
Au unde veni.
Soare că-ntreba,
Adam răspundea :
— Soare luminate,
Trup făr' de păcate,
Copiii a murit
Grijiţi, spovediţi
Şi toţi prohodiţi.
Dar soare ce făcea ?
Frate, nu se pocăia,
Tot zicea să ia
El pe soru-sa.
Adam ce făcea ?
Din rai că-i scotea,
Drumu că le da,
P-un pod că mergea.
Iana tot striga :
— Soare luminate,
Trup făr' de păcate,
Unde s-a văzut
Şi s-a pomenit,
Mireasa-nainte,

Mirele pe urmă ?
Soarele auzea,
Înainte-i mergea.
Iana ce-mi făcea ?
În urmă rămînea
Şi-n gîrlă sărea,
Da' şi se-neca,
Soarele după ea.
Dumnezeu îi vedea,
Pe ei nu-i răbda,
Pe ei că-i făcea
Doi luceferei,
De te uiţi la ei.
Dar Iana ce-mi făcea ?
Ea-n sus că zbura,
Pe soare blestema :
— Dar-ar Dumnezeu, frate soare,
Frate soare, mîndre soare,
Cînd tu oi fi la răsărit,
Eu să fiu înspre apus ;
Cînd oi fi la răsărit,
Tu să fii înspre sfinţit ;
Noi cînd ne-om întîlni,
Atunci ne-om pupa
Şi ne-om săruta !

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Gheorghe Ilie Stîngă din Alexandria.
A se vedea G. Dem. Teodorescu legenda *Soarele şi luna*, p. 410 sq şi colecţia de poezii pop. a lui V. Alecsandri, p. 27 sq. Idem varianta modificată din col. d-lui Miron Pompiliu, *Ion Bradu şi soru-sa*, p. 32—43.

3

Cîntecul lui Corbea

Azi e joi de dimineaţă,
Ştefan-vodă s-a sculat,
Faţă albă ş-a spălat,
Pe ochii negri s-a spălat,
Chică neagră-a pieptănat,
La icoane s-a-nchinat,
Multă oaste a adunat
Şi în vînătoare a plecat,
Pe cîmpu la Calafat,
După paseri gălbioare,
Că sînt bune la mîncare.
Păsărele n-a vînat,
El ocheanu că şi-a luat
Şi pe cîmp că s-a uitat,
D-un ciungar nalt c-a ocheat.
Ciungar nalt,
Nalt şi minunat,
De coaje curat,
De crăci dărîmat,
De vîrf aplecat,
În el Corbea mi-a-mpuiat.
În luna lui Undrea,
Cînd îi iarna grea,
Corbul că oua,
Corb, pasere neagră,
Lighioană-ntreagă.
În luna lui Cărindar
Şi a lui Făurar,
Cînd sînt geruri tari
Şi nopţile mari,
El că mi-ş' clocea,
Puii că-i scotea.
Martie venea,
Pui dolofănea,

Zac ca vai de ei !
Corbea că-mi pleca
Pe munţi
Cărunţi ;
Soarele-mi pripeşte,
Piatra se-ncălzeşte,
Fraga că-nfloreşte.
Corbea c-o păzea
Pînă să cocea,
Şi el că mi-o lua
Şi la pui venea ;
Vîntu mi-abătea
Despre Calafat,
Cîinele spurcat.
Tare adia,
Ciungar jos că-mi da,
Cuibu că-l surpa.
Corbea cînd venea,
El se supăra
Şi el că pleca,
Mai sus se sălta.
Corbea-mi cloncăneşte,
Ziduri se clăteşte ;
Corbea-mi cloncănea,
Ziduri se surpa,
Pagubă făcea.
Ştefan-vodă ce-mi făcea ?
Ştefan-vodă cel mai mare,
Care era domn în ţară,
Multă oaste aduna ;
Aşa el că poruncea
Ca pe Corbea să-l împuşte.
Ei cu armele trăgea,
Pe Corbea nu-l nemerea.
Dară Corbea ce-mi făcea ?
Mai la vale se muta,
La late
Corlate,
Unde murii-şi bate,
La colţ de cetate.
Ştefan-vodă ce-mi făcea ?
El de gînduri că se lua
Şi trei fete mi-ş' avea,
Trei fete de măritat,
Cîtetrele sînt de dat.
Aşa Corbea s-a gîndit :
Să se lase de domnie,
S-apuce în haiducie,
N-o fi nemerită bine ?
Ştefan-vodă c-auzea,
Din vreme se pregătea
Şi mozică că chema,
Ficiori de domni-nvita
Şi la dînsu că-i poftea.
Ficiori de domni că venea,
Pe canapele şedea.
Ştefan-vodă ce-mi făcea ?
Fetele că le-mbrăca,
Toate la un port era,
Mere de aur le da
Şi el că le-nvăţa :
— Care vouă vi s-o părea,
Merişoare le veţi da ;
În cine veţi nemeri
Cu ăla vă v-oi logodi.
Iaca două nemerea,
A mai mică rămînea,
Frumoasă masă-ntindea.
Dar la masă ce-mi mînca ?
Numai peşte şi postrungă
Şi d-a dulce caracudă.
Bea boierii, veselea
Şi de Corbea sfătuia.
Dară Corbea ce-mi făcea ?
Că el la tîrg că mergea,
Ca boier se-nchipuia
Şi-ş' lua haine-n porunceală,
Scris-a luna
Cu lumina
Şi soarele cu căldura ;
Şi-ntre doi umerei
Scris-a doi luceferei,

De mor fetele de ei ;
Fete mari se-mbolnăvesc,
Nevestele se stîrpesc.
Corbea, dacă se-mbrăca,
La Ştefan-vodă mergea
Şi la uşă mi-asculta.
Cînd boierii sfătuia,
Numai de el că vorbea.
Mîna pe clanţă punea ;
Cînd în casă se ivea,
În casă se lumina.
Boierii dacă vedea,
De la masă se scula,
La Corbea se ploconea
Şi la masă că-l poftea,
Şi Corbea, măre, nu vrea.
Ştefan-vodă ce-mi făcea ?
Din palat se ridica
Şi pe Corbea-l aşeza.
A mai mică fetişoară,
Care-n urmă rămînea,
Ea la Corbea se ducea,
De gîtu-i se agăţa
Şi pe genunchi-i şedea.
Măr de aur că-l scotea
Şi-n pozînar îl băga.
Ştefan-vodă aşa vedea,
Pe Corbea mi-l logodea
Şi pe fie-sa că i-o da.
De zestre ce-i dăruia ?
Tot cirezi de boi
Şi turme de oi,
Şi care de bani,
Şi-un car de duşmani.
Corbea ce făcea ?
Nu se mulţumea.
El ce mi-ş' grăia ?
— Taică, tăiculiţ-al meu,
În zadar m-ai logodit !
Mie ce mi-ai dăruit
Mie că nu mi-a plăcut ;
Eu nu eram de însurat !
Dar la ce m-am bucurat ?
Cînd odată te-am ocheat,
Pe la noi pîn Calafat,
Tot pe Roşu-ncălecat
Şi cu norii-amestecat,
Acilea m-am bucurat,
Dar nu eram de-nsurat.
Ştefan-vodă c-auzea,
Foarte rău se supăra
Şi el aci ce grăia ?
— Că dacă eu că ştiam,
Fata n-o mai măritam,
Nici pe Roşu nu-l mai dam.
Dar fata dacă-auzea
Foarte rău că se-ntrista
Şi lacrămile îi curgea.
Dar boierii ce zicea ?
— Ah, doamne, măria-ta,
Decît fata-mbolnăveşte,
Dă-i pe Roşu,-l dăruieşte ;
Şi de nu ţi-o fi cu voia
Doar din gură dăruieşte,
Pînă fata-ţi logodeşte.
El din gură-mi dăruia,
De la inimă nu vrea.
Dar el, măre, ce făcea ?
El pe fie-sa că i-o da.
În carîtă şi-o punea
Şi-acasă mi-o trimetea.
Unde casele ce-i da
El acolo se ducea,
Cu nevasta că-mi şedea,
Punea masa şi mînca
Şi d-o slugă trimetea
Ca pe Roşu să i-l dea.
Ştefan-vodă că nu va.
Uite Corbea ce făcea ?
Adăsta pînă-nsera,

Frumoasă masă punea,
Cu vin dulce se cinstea ;
Nevasta şi-o adormea,
Paloş din cui şi-l lua,
La socru-său se ducea.
Porţi încuiete găsea,
Lacăte cu mîna lua,
D-azvîrlita că le da,
Corbea-n curte că untra,
Nimenea că nu-l simţea.
Corbea la grajd că trăgea,
Mîna pe Roşu punea
Şi pe Roşu-ncăleca,
Cu norii s-amesteca
Şi acasă mi-ş' venea,
În dosu grajdului trăgea.
Dar în dosu grajdului,
În malu bălegarului,
Mică tainiţă făcea
Şi pe Roşu-l îngropa.
El în casă că untra,
Nevasta şi-o săruta
Şi din somn mi-o deştepta
Şi cheiţele că-i da.
La pimniţă-o trimetea
Şi vin dulce că-i scotea,
Bea Corbea, se ospăta,
Pînă soare răsărea.
Ştefan-vodă se scula
Şi la slugi că poruncea,
Cheiţele că le da,
La pimniţă descuia,
Vin roşu că strecura
Şi orz verde vîntura,
Care la Roşu să-l dea ;
Iar pe Roşu nu-l găsea,
Lui Ştefan-vodă-i spunea.
Ştefan-vodă ce făcea ?
Multă oştire chema,
Căutare că făcea
Şi de Roşu nu mai da.
Dacă vedea şi vedea,
Doi gealapi la drum scotea ;
Cine pe drum că trecea,
Mi-i bătea, mi-i chinuia
Şi de Roşu nu mai da.
Cînd era soare-n chindie,
Punea oameni la frînghie ;
Răsări şi sfînta lună,
Sosi d-o babă bătrînă
Cu brîu de lînă,
De păr de cămilă.
Gealapii o văzură,
De mînă mi-o luară,
La domnu o duseră.
A babă bătrînă
Cu cărţile da,
P-anume-l spunea.
Adăsta pînă-nsera,
Doi gealapi că trimetea
Şi pe Corbea-l aducea,
În casă că-l închidea.
L-întreba, mi-l ispitea,
Mi-l bătea, mi-l chinuia,
Pînă soare răsărea,
Şi Corbea tot nu se da.
Dacă vedea şi vedea,
Ştefan-vodă ce făcea ?
La gealapi că poruncea
Şi pe Corbea mi-l lua,
La temniţă mi-l ducea,
Sus pe apa Nistrului,
La cea temniţă pîrlită,
De nouă ani e părăsită.
Şi-acolo că-l închidea,
Nouă ani mi-l rînduia
Şi fie-si că nu-i spunea.
Dar nevasta Corbii
Ea că-l căuta,
Lumea ispitea

Şi de el nu da.
Ea dacă vedea,
Pomană-i făcea
Şi mic sărindar
Şi cruce la drumuri mari.
Puţin timp îmi trecea
Şi ea că-mi auzea,
La tat-său mergea
Şi ea se ruga,
Cu lacrămi plîngea :
— Taică, taicuţă-al meu,
De nouă ani şi jumătate,
De cînd nu l-am văzut, frate !
Ce rău mare ţi-a stricat
De-n temniţă l-ai băgat ?
Ştefan-vodă asculta
Şi milă i se făcea
Şi pe ea mi-o trimetea :
— Tu, tată, să mi te duci
Sus pe apa Nistrului,
La cea temniţă pîrlită,
De nouă ani e părăsită,
Şi la fereastră să-l strigi.
D-o fi mort
Să ţi-l porţi,
Cu lacrămi să ţi-l jeleşti,
D-ale morţii să-i găteşti ;
D-o fi viu, ca să ţi-l scoţ'
Şi-acasă să ţi-l trimeţ'.
Tu acasă să te duci,
Ouă roşii să roşeşti,
Premenele să găteşti,
Că pe Corbea să ţi-l scoţ'
Şi-acasă să ţi-l trimeţ'.
Ea aşa că-mi auzea,
La Corbea că se ducea :
— Corbeo, soţioara mea,
De eşti mort
Ca să te port,
De eşti viu
Ca să te ştiu
Şi de taica să mă rog
Ca pe tine să te scoţ !
Dar Corbea, măre, auzea
Şi el că mi-i răspundea :
— Alei, tu, soţia mea,
Nu-s mort, nici nu-s viu,
Numai sufleţelu-mi ţiu !
Zac în apă
Pînă-n talpă,
Şi-n nămol
Pînă-n potmol !
Brîu la vale-a putrezit,
Brîu la vale-a mucezit ;
Barba-mi bat genunchile
Şi chica călcîile ;
Mustăţile,
Braţele,
De nouă ani şi jumătate,
De cînd zac în gros pe spate !
Pe mine cînd m-a băgat,
Broaştile erau ca nucile,
Năpîrcile ca fusile ;
Dar acuş de nouă ani,
Broaştile
Ca ploştile,
Năpîrcile
Cît grinzile !
Dar o hoaţă de năpîrcă,
Cred în barbă mi-a-mpuiat.
Cînd se-ntinde
Mă cuprinde,
Se zgîrceşte,
Mă topeşte,
Solzii pe ea că trosneşte,
Inimioara mi-o sfîrşeşte !
Dragă soţioara mea,
Altcumva că n-ai putea.
Tu acasă să te duci,
În dosu grajdului să mergi,

În malu bălegarului,
În bătaia soarelui,
Să sapi, mîndruță, desară,
Să-mi dai pe Roşu afară,
Că e-nşelat şi-nfrînat,
De la taică-tău furat,
Cum e bun de-ncălecat,
Pentru Roşu m-a băgat!
Dară marți de dimineață
Se face d-un tîrguleț,
Tu la tîrg cu el să mergi
Şi să mi-l tragi de căpici,
În gura mare să strigi:
— Ai la Roşu de vînzare,
Să-mi dați galbeni şi parale!
Dar tu, măre, să le spui:
— Nu mi-e Roşu de vînzare,
Să-mi dați galbeni şi parale;
Mi-e Roşu de dăruială
Ca să scoț pe Corbea-afară.
Că mi-e Corbea la-nchisoare
De nouă ani şi jumătate,
De cînd nu l-am văzut, frate!
Nimenea că nu s-afla.
Ştefan-vodă c-auzea,
El ca şoimu că venea,
Mîna pe Roşu punea
Şi pe fie-sa o trimetea,
Acasă mi-o trimetea,
Cu gurița mi-o-nvăța:
— Alei, tu, ficuța tatii,
Tu acasă să te duci,
Premenele să găteşti,
Ouă roşii să roşeşti,
Ca pe Corbea să ți-l scoț' .
Şi-acasă să ți-l trimeț'.
Ea aşa că-mi auzea,
Tare fuga că mi-ş' da,
Ouă roşii că roşea
Şi premenele gătea.
Adăsta cît adăsta,
Şi Corbea nu mai venea.
Dacă vedea şi vedea,
Drumu-ndărăt că-şi lua,
Ştefan-vodă ce-mi făcea?
Doi gealapi că trimetea
Şi pe Corbea l-aducea,
În raza soarelui îl punea,
La bărbier trimetea,
S-apuca de mi-l rădea,
Păru cu totu se lua.
Ştefan-vodă aşa vedea,
La gealapi că poruncea,
Frumos capul să i-l ia.
Dar Corbea dacă-auzea,
Ca mai tare se ruga:
— Taică, tăiculiță-al meu,
Nu mă tăia pe pămînt,
Că nu-s ficior de mojic,
Ci mă taie pe covor,
C-am fost ficioraş de domn!
Ştefan-vodă ce-mi făcea?
La gealapi că poruncea,
Frumos capul că i-l lua.
Nevasta Corbii venea,
Mîna-n sînge că băga,
Capu lu Corbea că-l lua,
Crez în brațe mi-l strîngea
Şi p-obraz îl săruta.
Ştefan-vodă ce zicea,
Dacă el aşa vedea?
— Alei, tu, ficuța tatii,
Deacă ți-a fost drag aşa,
Să dea unul Dumnezeu
Să facă d-un tîrguleț
Şi-n căruță să te pui,
Pîn tîrg taica să te plimbe.
Care boier ți-o plăcea,
Ala taica să ți-l dea.
Dar ea, măre, ce zicea?

— Taică, tăiculiță-al meu,
Nu-mi trebuie nimenea,
Numai soțioara mea,
Dacă este vorba așa !
Să dea unul Dumnezeu
Și toate zilele mari
Să te-nsori de nouă ori,
Să faci nouă feciori
Și pe urmă-o cuconiță,
Să te-adăpe la temniță !
Mă plătii cu cîntecu
Ca lupu cu urletu,
Cînd potera-l gonește
Dă pielea și se plătește.

Cules de Chr. N. Țapu de la Ion Stan Băluică, Mînăstireni-Vîlcea.
A se confrunta cu cîntecul *Corbea* din colecția d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 517 sqq. În cîntecul de față se vorbește de metamorfozarea paserei Corbea în haiducul Corbea, și este unicul cîntec, poate, unde se vorbește de această metamorfozare.

4

Marcoș pașa și Crivățul

Pă seninul cerului,
Cam la poarta raiului,
La puțul Crivățului,
Nemerit-a, popăsit-a
Vezi, Marcoș, pașă bătrîn,
Cu bărbuța pîn' la brîu,
Cu oștire cîtă frunză, cîtă iarbă,
La Crivăț ca să se bată.
Și la puț dacă-ajungea,
În visduri că îmi bătea
Și din gură că-i zicea :
— Bre Crivățe, dumneata,
Ieși afară a ne bătea !
Iar Crivăț în fîntînă el cum sta
Cu picioarele în apă,
Pe un scăunel de gheață,
Mustăți și sprinceni de brumă
Și cu barba tot de chidă,
El din gură că grăia :
— Bre Marcoșe, dumneata,
Ce-ai venit la mine
Cu oștire, cîtă frunză, cîtă iarbă,
Pe mine ca să mă bați ?
Că nimic nu ți-am stricat !
Dar Marcoș tot nu-l lăsa
Și din gură îi zicea :
— Ieși afară a ne bătea !
Crivăț atunci se ruga,
Trei zile răgaz că-i da,
La Dumnezeu că zbura,
De departe-ngenunchia,
De aproape că cuvînta :
— Să vezi, Doamne, și s-asculți !
Că la mine nemerit-a, poposit-a
Tot Marcoș, pașă bătrîn,
Cu bărbuța pîn' la brîu,
Cu oștire cîtă frunză, cîtă iarbă,
Cu mine ca să se bată !
Și mă rog, Doamne, de tine,
Ca să nu te-nduri de mine
Și-mi dă trei zile din Undrea,
Trei din Călindar
Și cu trei din Făurar,

C-astea-mi poartă vremuri tari !
Dumnezeu rugăciunea i-asculta
Şi cîte trei zile că-i da.
Crivăţ îndărăt că se-ntorcea
Şi în puţ iar că intra ;
Apoi la bătaie s-apuca,
Trei zile ploaie caldă că le da,
Burfele că le uda,
Cîte nouă că avea,
Pe toate le lepăda !
Apoi trei zile ger uscat
iarăşi le da,
Burfele că le-ngheţa.
Oştirea se speria,
La Marcoş că se ducea
Şi din gură că-i zicea :
— Bre Marcoş, paşă bătrîn,
Cu bărbuţa pîn' la brîu,
Ce sîntem noi vinovaţi
De ne ţii nebăuţi şi nemîncaţi,
Şi prin geruri degeraţi ?
Iar Marcoş că le grăia :
— Staţi, băieţi, nu vă grăbiţi
Şi vă-ntoarceţi înapoi,
Şi tăiaţi voi şălile,
Şălile, suliţele,
Grămădiţi focurile,
Vă uscaţi voi burfele
Şi vă-ncălziţi mîinele,
Mîinele, picioarele !
Ei înapoi se-ntorcea,
Şăle, suliţe tăia,
Focurile grămădea !
Dar Crivăţ ce mi-şi făcea ?
O furtună el sufla,
Focurile mătura,
În slavă le ridica
Şi în mare le-arunca !

Oştirea se-nspăimînta,
La Marcoş iar se ducea
Şi din gură că-i grăia :
— Bre Marcoş, paşă bătrîn,
Cu bărbuţa pîn' la brîu,
Ce sîntem noi vinovaţi
De ne ţii nebăuţi şi nemîncaţi
Şi prin geruri degeraţi ?
Iar Marcoş că le zice :
— Staţi, băieţi, nu vă speriaţi
Şi caii voi vî-i tăiaţi,
Maţele le lăpădaţi,
În cosciuguri că intraţi,
Acolo crez că scăpaţi !
Ei îndărăt se-ntorcea
Şi caii că îşi tăia,
Maţele le arunca,
În cosciuguri că intra,
Şi mai rău că îngheţa !
Oştirea să-nspăimînta
Şi la Marcoş iar mergea
Şi din gură îi zicea :
— Bre Marcoş, paşă bătrîn,
Cu bărbuţa pîn' la brîu,
Ce sîntem noi vinovaţi
De ne ţii nebăuţi şi nemîncaţi,
Ca nişte cîini leşinaţi
Şi prin geruri degeraţi ?
Ce te potriveşti puterii lui
Dumnezeu ?
Marcoş atunci se scula,
După dînsul îi chema
Şi la Crivăţ se ducea !
De departe-ngenunchia,
De aproape că se ruga
Să-i ierte lui greşala !
Crivăţ atunci îi ierta,
Un soare cald că le da,

Pe toţi că mi-i deşgheţa,
Burfele că le usca !
Ei înapoi se-ntorcea,
Şi rămas-a povestea,
De s-a dus şi pomila
Pînă-n ziua de-acuma !

Auzită de înv. I. Florescu de la Florea Drăgan, muncitor din com. Bragadiru, jud. Teleorman.

5

Cele trei surori la flori

Joi în sărbători,
Plecat-au din zori,
Plecat-au la flori
Trei fete surori,
Flori ca să culeagă,
Cununi să-mpletească,
Să se logodească.
Dumnezeu nu vrea,
D-o ceaţă că da,
Ceaţă negureaţă,
Peste lumea toată.
Şi ele rătăcea.
Sora cea mai mare
Apuca la vale
Şi işa la ţară.
Iar cea mijlocie
Apuca pîn vie
Şî işa la lume.
Sora cea mai mică
Şî mai frumuşică
Ea că-mi apuca
Pă sub pomi mărunţi
Şî prin văi adînci,
Şî prin munţi cărunţi,
Şî ea că-mi umbla
Trei zile dă vară,
Ziua pînă-n seară,
Fără ca s-auză
Ori văcar strigînd,
Vitili mînînd,
Ori vacă zbierînd,
Viţeluş chemînd,
Ori cioban cîntînd,
Din caval sunînd,
Oili păscînd ;
Ori oaie zbierînd,
Meluşel chemînd.
Tocma a patra zi,
Iată c-auzi
Un cuc p-o crăculiţă,
Cîntînd din guriţă.
Fata că-i zicea :
— Cuce, cuce, frăţioare,
Scoate-mă tu tot la ţară,
Să-ţi fiu eu d-o verişoară.
Cucu însă-i răspundea :
— Cîte sînt în lume pere,
Atîta am şi eu vere !
Fata iar că îi zicea :
— Cuce, cuce, frăţioare,
Scoate-mă tu tot la ţară,
Să-ţi fiu eu d-o sirioară !
Cucu iar îi răspundea :
— Cîte sînt în lume flori,
Atît am şî eu surori !
Fata iar că îi zicea :

— Cuce, cuce, frăţioare,
Scoate-mă tu tot la ţară,
Să-ţi fiu eu d-o soţioară!
Atunci cucu d-auzea,
Dîn cracă-n cracă zbura
Şi cîntînd fata chema.
Fata după el mergea,
La o poiană ajungea,
Cucu jos că să lăsa,
De trei ori piste cap să da,
Şi-un voinic că să făcea,
Pă fată o săruta.
Apoi piste cap el iar să da
Şi iar cuc că se făcea.
Din cracă-n cracă zbura,
Din guriţă că cînta,
Fata după el chema,
Păn' la lume o scotea.
Iar piste cap el să da,
D-un voinic că să făcea.
Acasă cu ea să ducea,
Dă soţie o lua,
Frumoasă nuntă făcea,
Trei zile cu dînsa sta.
La trei zile ce făcea?
El la masă cu ea sta
Şi din gură îi zicea:
— Eu în călătorie plec,
Tu, soţie, să m-aştepţi,
Nouă ani şi jumătate;
Dacă-o povîrni pă zece,
Tu să nu mai tragi nădejde.
Şi piste cap el să da
Şi d-un cuc că se făcea.
Apoi sălta şi zbura,
Nevăzut că se făcea.
Iar fata ce mi-şi făcea?
Însărcinată rămînea,
Un băiat ea că năştea,
Apoi copilul lua,
La mînăstire să ducea;
Acolo ea că trăia
Nouă ani şi jumătate.
Cînd să povîrnească pă zece,
Ea dă dimineaţă vede:
Unde un cuc din zbor să lasă,
Pă straşina casii s-aşeză
Şi începe ca să cînte:
Cucu, cucu, cucu!
Ea dacă îl auzea,
Din gură aşa zicea:
— Ce-mi cînţi, cuce, a mînie,
Oriunde n-am eu soţie?
Cucu atunci jos să lăsa,
Peste cap el că să da,
D-un voinic că să făcea,
Pă ea şi copilu-i săruta.
Dumnezeu nu mi-i răbda,
Trei luceferi mi-i făcea
Şi pă cer îi aşeza.

Auzit de înv. I. Florescu de la Florea Drăgan, muncitor din com. Brgadiru, jud. Teleorman.

6

Cuculeţul

Floare ismă creaţă,
Joi de dimineaţă,
Pe rouă, pe ceaţă,
Cu roua în picere,
Cu ceaţa-n sprîncene,
Trei fete surori

Mi-au plecat la flori.
Cerul s-a-nnorat,
Dumnezeu mi-a dat
D-o ploaie şi-un vînt,
Ceaţă pe pămînt.
Ele-a rătăcit
Şi n-a auzit
Nici cîine lătrînd,
Nici cocoş cîntînd,
Nici popă tocînd,
Nici cioban hăind,
Oile pornind,
Doar cucul cîntînd.
Fata cea mai mare
Mi-apucă la vale,
Pîn sloiuri de munte,
Pîn tufe mărunte.
Din gură striga,
Pe cucu chema :
— Cuculeţule,
Mititelule,
Eşti mic la făcut,
Mare la cuvînt,
Limba roşioară,
Ia-mă-n haripioare,
Scoate-mă la ţară.
Cucul mi-auzea,
Mai sus se sălta,
Mai frumos cînta,
Din gură-i grăia :
— Ba, suroro, ba !
Cît sînt vara flori,
Toate-mi sînt surori !
Fata mijlocie
Mi-apucă la vie,
Tot să nu mai vie.
Din gură-mi striga,
Pe cucu chema :
— Cuculeţule,
Mititelule,
Gingăşelule,
Limbă roşioară,
Ia-mă-n haripioare,
Scoate-mă la ţară
Să-ţi fiu verişoară.
Cucul mi-auzea,
Mai sus se sălta,
Mai frumos cînta,
Din gură-i grăia :
— Ba, văruică, ba !
Cît sînt vara pere,
Toate-mi sînt vere !
Fata cea mai mică
Mi-apucă la luncă,
Tot ca o haiducă,
Unde cucu cîntă.
Din gură-mi striga,
Pe cucu chema :
— Cuculeţule,
Mititelule,
Frumuşelule,
Gingăşelule,
Limbă roşioară,
Ia-mă-n haripioare,
Scoate-mă la ţară,
Să-ţi fiu soţioară.
Cucul mi-auzea,
Mai jos se lăsa,
Mai frumos cînta
Şi-n hăripi mi-o lua,
La ţară-o scotea,
La mă-sa o ducea.
Mă-sa mi-l vedea
Şi mi-l uşuia
Şi-l zburăturea.
Fata că-i striga :

— Mamă, mama mea,
Nu mi-l uşui,
Nu mi-l zburături,
Şi mi-l bagă-n casă
Şi-l pune la masă
Şi dă-i să mănînce
Şi dă-i miez de nucă,
Să nu se mai ducă,
Floare usturoi,
Să şază la noi!

Cules din gura lăutarului Stancu Ion din Cucuieţi (Teleorman) de Chr. Ţapu.
Această baladă se aseamănă întrucîtva cu balada *Cucul şi turturica* din colecţia lui V. Alecsandri, p. 7 sq.

7

Cîntecul lui Iorgu Iorgovan

Sus pe Cerna-n sus,
Mulţi voinici s-a dus
Şi mulţi s-a răpus;
Numai c-a rămas
Iorgu Iorgovan,
Fecior de mocan,
Călare p-un cal
Ca un duciupal.
El că mi-a plecat,
Sus pe Cerna-n sus,
Şi el că mi-şi cată
Fată sărbatică,
Mare năprasnică,
Cu vidra nainte,
Tot luînd aminte,
Cu şoimii pe mînă,
Cu ogari
Provari.
El că mi-ajungea,
De Cerna că-mi da,
Din gură-mi striga:
— Cerneleo, Cerneleo,
Moaie-ţi talazu,
Ceartă-ţi urletu,
Arată-mi vadu,
Să trec cu murgu;
Că eu că-mi cat
O fată sărbatică,
Mare năprasnică.
Cerna l-auzea,
Talazu muia,
Urletu-nceta,
Vad că-i arăta,
Dincolo trecea,
Cu vidra nainte,
Tot luînd aminte.
Într-o stîncă da,
Calu că-mi sărea,
Vidra nainte-mi da,
Fata mi-o ochea,
La ea se repezea,
Ţîţa i-o-mbuca.
Iar ogari
Provari
De vînă-o apuca,
Şoimi de mîini o ţinea,
Pînă fata-mi striga:
— Iorgule Iorgovan,
Fecior de mocan,
Călare p-un cal,

Ca un duciupal,
Ceartă-ţi pe Vişa,
Mi-a-mbucat ţîţa,
Îmi seacă inima !
Ceartă-ţi ogarii,
Ogarii,
Provarii,
Mi-a smuls cosicioare,
Mi-a rupt vinişoare !
Iorgu că-mi striga :
— Ba, fetică, ba,
Eu nu cert pe Vişa,
Că ţi-a-mbucat ţîţa !
Lîngă ea se da,
Frumos mi-o lega,
Pe cal c-o punea,
Acas' că-mi pleca,
De Cerna că-mi da.
Iorgu că-mi striga :
— Cerneleo, Cerneleo,
Moaie-ţi talazu,
Ceartă-ţi urletu,
Arată-mi vadu,
Să trec cu murgu,
Că eu ce-am cătat
Eu mi-am cîştigat !

Cernelea auzea,
Talaz nu muia,
Vad nu-i arăta.
Iorgu ce-mi făcea ?
În Cerna-mi sărea,
Cu murgu nota,
Pîn' la mal că-mi da,
Pe fată-o lega,
Pe mal mi-o azvîrlea.
Ea-n stîncă intra,
El afar' ieşea,
El n-o mai vedea.
Drumu vidrii-i da,
Vidra o căuta,
În stîncă intra,
N-o putea scotea.
Cu murgu-mi sărea,
Cu buzdugan da,
În cap mi-o lovea !

Cules de Chr. N. Ţapu de la Dumitru Văleanu, lăutar din Roşiorii-[de-Vede] — Teleorman.
Acest cîntec este o variantă prescurtată a cîntecului *Iovan Iorgovan* din colecţia d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 415 sqq ; vezi şi *Erculean*, p. 14, 15 din colecţia lui V. Alecsandri.

8

Ivan Iorgovan

Pe seară, pe seară,
Pe lună, pe lună,
El că mi-a plecat,
Ivan Iorgovan,
Fecior de mocan
Şi de mocăncuţă,
Toţi lume drăguţă !
El ca să-mi vîneze
Fată sălbatică,
Mare năprasnică.
El că mi-a plecat
Sus pe Cerna-n sus,
Călare pe cal,
Cu Vîjla nainte,
Tot luînd aminte.
La Cerna-ajungea,

La Cerna striga :
— Cerneleo, Cerneleo !
Moaie-ţi talazu,
Ceartă-ţi urletu,
Să trec cu murgu,
Că eu că mă duc
Sus pe Cerna-n sus !
Cerna mi-auzea,
Urletu certa,
Vadu i-arăta,
Cu murgu trecea.
Supt stană de piatră
Fuse acioată.
Vîjla laba c-o punea,
Piatra o ridica,
Peste-a fată da,
Ţîţa-i îmbuca.
Fata că zicea :
— Ivane, Ivane,
Ceartă-ţi pe Vîjla,
Că mi-a-mbucat ţîţa !
Că aici d-oi sta,
De te-oi blestema
Şi te-oi ajungea,
În mijlocul apei,
Te-oi face d-o piatră !
Ea că-l blestema,
În mijloc de apă
Mi-l făcu d-o piatră,
Piatră nestemată.
Ea că rămînea
Şi-mi pribegea
Prin toată lumea !

Cules de Chr. N. Ţapu de la lăutarul Marin I. Baban, com. Piatra—Teleorman.

9

Cîntecul şearpelui

Ţipă-mi, vere, ţipă-mi, dragă,
Ţipă inima de-mi seacă,
Ţipă fiu din maica lui,
Şi mă-sa că-i dăruia
Şi averi şi moşii,
Îi dăruia şi hoţii.
Mă-sa din gură-i striga,
Cu cuvîntu-l blestema :
— Culcă-mi-te, lulă-mi-te,
Pui de şearpe sugă-mi-te
De subt talpa casii noastre.
Atunci copilul năştea ;
Cînd copilul că năştea,
Şi şearpele că năştea ;
Se făcea copil d-un an,
Se făcea şi şearpe d-un an ;
Creştea copilu de trei ani,
Se făcea şi şearpe de trei ani ;
Cînd împovîrnea pe zece,
Şearpele de subt cas-işea ;
Cîmpului se delungea,
La cîmp, vere, la cîmpie,
Unde fir de iarbă nu e,
Numai dalbă colilie
Coaptă-ntre sîntă Mărie.
Şearpele pe copil l-aştepta,
Dar băiatu ce-mi făcea ?
La maică-sa se ducea
Şi din gură că-i grăia :
— Maică, măiculiţa mea,

D-ai cal bun de călărie,
Să mă duc în călătorie,
Să-mi dai sabia şi puşca
Şi buzduganu de la taica,
Că eu o să mă duc
Unde tu m-ai rînduit.
Iar maică-sa auzea,
Neam că lui nu-i spunea,
Pînă el se năcăjea
Şi din gură că-i zicea :
— Maică, măiculiţa mea,
Eu aseară mi-am visat
Ca să-ţi sug ţîţica ta,
C-atuncia n-oi mai pleca,
Pe supt talpa casii s-o sug,
C-atunci, mamă, nu mă mai duc.
Mamă-sa cînd auzea,
La talpa casii mergea.
Dar voinicu ce-mi făcea ?
El talpa mi-o ridica,
Cu mîna talpa ţinea,
Ţîţa supt talpă-o băga,
Talpa pe ţîţă-o lăsa.
Mă-sa începea d-a răcnea
Şi din gură-i cuvînta :
— Eu, maică, cînd te-am făcut
Averi mari ţi-am dăruit.
Trei zile tu că mi-ai plîns,
Tu din gură n-ai tăcut.
Maică, eu te-am blestemat
De şearpe să fii mîncat :
— Culcă-mi-te, lulă-mi-te,
Pui de şearpe sugă-mi-te,
De supt talpa casii noastre.
Cînd tu, maică, ai tăcut
Atunci eu te-am şi născut.
Dară mă-sa ce-mi făcea ?
Tîţa de supt talpă-o scotea
Şi-n pod, măre, se urca,
Armele lui tată-său lua
Şi lui că i le dăruia.
Puşca şi sabia
La brîu le încrucea
Şi pe cal încăleca,
Drumului se delungea,
În mijlocul cîmpului ieşea,
Şearpele că-l aştepta.
Cînd el ochii-şi arunca,
Vedea ochii şearpelui,
Ştii ca para focului,
Din gură văpăi lăsînd
Şi din coadă tot plesnind.
Voinicelul că-l vedea,
Bătea calul şi silea,
Şearpele că-l ajungea.
Ochii-ndărăt şi-arunca,
Vedea capul şearpelui
La chisiţa calului.
Voinicu dacă vedea,
Calul în loc că-şi oprea
Şi şearpelui că grăia :
— Măi proclete dumneata,
Ce m-alergi în fuga mare,
Nu-mi dai drumu la cărare ?
— Măi voinice, voinicel,
Tu eşti rînduit al meu
De cînd ereai mititel ;
Maică-ta te-a blestemat,
De cînd ereai nefătat.
Descruceşte-ţi armele,
Să-ţi îmbuc ciotoanele.
Armele nu descrucişa,
Procletu că-l îmbuca,
Pîn' la brîu că-l înghiţea,
De la brîu nu mai putea.
Sta armele-ncrucişate
Şi la şale şi la spate.
Voinicelul se văita,

Calul lui că rincheza,
Din picioare tropăia,
Nimenia nu-l auzea.
Cînd ochii că-şi arunca,
Tare venea şi sosea
Cel voinic din Ciobîrcie
Cu paloşiu de mischie,
P-un cal galben conteşat,
Coama-i bate genunchile
Iar coada călcîiele,
Şi mai trage-un pojar verde,
De vezi, urma i se pierde.
Cînd în dreptu lor venea
Pe băiat că mi-l lua
Şi la mă-sa că-l ducea.
Procletu aşa-mi striga :
— Cel viteaz din Ciobîrcie,
Cu paloşu de mischie,
Ia armele l-acest voinicel,
Ca să-l înghiţ frumuşel,
Şi ţi-oi fi vrun norocel,
Că e rînduitul meu
De cînd era mititel.
Maică-sa l-a blestemat
De cînd era nefătat.
Voinicul din Ciobîrcie,
Cu paloşu de mischie,
Sta în loc şi se gîndea,
Ce noroc lui o să-i dea ?
Că dacă armele i le-o lua,
L-o înghiţi şi pe el tot aşa.
Voinicu din şearpe striga :
— Măi voinic din Ciobîrcie,
Cu paloşu de mischie,
Omoară tu pe ăsta,
Delungeşte-mi viaţa,
Că ţi-oi fi frate pîn' la moarte,
De tine nu m-oi desparte.
Unde voinicu auzea,
Sta în loc, se mai gîndea :
— Cată, f . . . i mumă-sa,
Asta o să fie aşa.
Procletu cînd auzea,
Aşa din gură striga :
— Măi voinic din Ciobîrcie,
Cu paloşu de mischie,
Bate-ţi murgu,
Ţine-ţi drumu,
Că p-acesta l-oi lăsa,
După tine m-oi lua,
Geaba de viaţa ta.
Ăl voinicel se gîndea
Şi din gură că zicea :
— Măi proclete, dumneata,
Ia cască-ţi tu guriţa,
Ca să tai eu a curea,
Să nu-ţi stric vreo măsea.
Cînd procletu gura căsca,
Paloşu că-l aşeza,
Pînă-n coadă-l sfîşia.
Pe voinicel că-l lua,
La tîrla lui că-l ducea,
Lapte dulce că mulgea,
Pe voinic că-l îmbăia,
Fraţi de cruce se prindea,
De proclet că mi-l scăpa.
Ăl voinic din Ciobîrcie
Cu paloşu de mischie,
El mă-si că mi-i zicea :
— Aba maică, maica mea,
Pe mine m-ai dăruit
La procletu veninat,
Ăst voinicel m-a scăpat.
De tine este păcat
Ca să te mai las în plac,
Tu eşti maică tinerea

Şi alt copil mi-oi făcea *,
Tot aşa l-oi rînduia,
De-o păţi mai greu, nu aşa.
Dar mai bine, maică-mea,
Să-ţi scurtez eu viaţa !
Paloşu frati-său lua
Şi unde o dată că mi-şi da,
În două că mi-o făcea,
Cu frate-său că pleca.

Cules de Chr. Ţapu din gura lăutarului Dumitru Văleanu din Roşiorii-de-Vede. A se vedea varianta modificată din colecţia lui G. Dem. Teodorescu.

10

Voinicu şi şarpili

Dăparte, vere, dăparte,
Nu prea mi-e, vere, dăparte,
Pă cel cîmp, pă cea cîmpie
Unde fir de iarbă nu e,
Numai sadea colilie,
Cam dă lăturea drumului,
Luceşte-mi foaia crinului ;
Nu e foaia crinului,
Şi e solzul şarpelui,
Şi-mi ţipă, se vaită,
Că mi-a-nghiţit d-un voinicel,
Mi l-a-nghiţit jumătate,
Jumătate nu mi-şi poate,
Dă coadili armelor,
Plăselili iatanilor.
Şî şarpile ce făcea ?
El dîn gură că striga :
— Alergaţi voi, fraţilor,
Fraţilor, părinţilor,
Pă urmă, neamurilor,
Dă-i luaţi voi armili,
Armili, iatanili,
Să-i răpui eu zilili.
Fraţii lui că n-auzea,
Iar voinicu ce făcea ?
Cînd din inimă răcnea
Şî din gură că zicea :

---

* In original, începînd cu rîndul 185, rîndurile au fost amestecate, — probabil în timpul imprimării tipografice, — astfel că textul nu mai este inteligibil. Am reordonat rîndurile amintite după logica rîndurilor respective din varianta ce urmează, *Cîntecul şerpoaicei*. Pentru confruntare, dăm aici versurile în ordinea în care apar în ediţia de bază.

Şi alt copil mi-oi făcea,
Tot aşa l-oi rînduia,
El mă-si că mi-i zicea :
— Aba, maică, maica mea,
Pe mine m-ai dăruit
La procletu veninat,
Asta voinic m-a scăpat,
Ca să te mai las în plac.
Tu eşti maică tinerea,
De-o păţi mai greu, nu aşa.
Dar mai bine, maică-mea,
Să-ţi scurtez eu viaţa !
Paloşu frati-său lua,
Şi unde odată că mi-şi da,
În două că mi-o făcea,
Cu frate-său că pleca. *(n. ed.)*

— Alergaţi voi, fraţilor,
Fraţilor, părinţilor,
Pă urmă, neamurilor,
Dă spintecaţi şarpili,
Că-mi răpune zilili ;
Fraţii lui că auzea,
Ca zmeii să repezea
Şî la şarpe năvălea,
Cu iatane-l spinteca,
Cu viaţă mi-l scăpa,
Focu mare grămădea,
Pă şarpe că mi-l ardea,
Cenuşă că mi-l făcea,
La lopată o lua
Şî în vînt o vîntura,
Să să ducă pomila.

Auzită de învăţătorul I. Florescu de la Florea Drăgan, com. Bragadiru, jud. Teleorman.

11

Cîntecul şerpoaicei

Foaie verde a macului,
La inima cîmpului,
La vîntra pămîntului,
Nu ştiu raza soarelui,
Ori e ochiu şarpelui,
Şarpelui păgînului,
Mai mare procletului ?
Foaie verde siminic,
Că mi-a-nghiţit d-un voinic,
De trei zile l-a-nghiţit,
Trupşoru i-a putrezit,
Sufletu nu i-a ieşit,
Şi murgu-i stă priponit,
Şi pămîntu l-a pîrlit.
Săracu bietu voinic,
Nu mai poate-acum nimic !
El bine se răsucea
Şi peste cîmp se uita
Şi-un voinic că mi-şi vedea,
Tot călare că-mi venea,
Un voinic ortomănos
C-un cojoc mare lăţos,
Cu cizme de capră stearpă
De şeapte ani nefătată.
Dar el, măre, că-mi venea
Şi nimic nu mi-şi vedea,
Murgul i se speria
Cu cît în cap că nu-l da.
Dar voinicu ce zicea ?
El calului că-i vorbea :
— O, dalei murguţu meu,
Ce mi-eşti dat de Dumnezeu,
Eu pe tin' de cînd te-am luat
Aşa nu te-ai speriat.
Dar murgu atunci-i vorbea
Şi din gură că-i grăia :
— Stăpîne, stăpîne-al meu,
Cum să nu mă sperii eu ?
Uită-te-n naintea ta
La inima cîmpului,
La vîntra pămîntului,
Vezi că-i raza soarelui,
Ori e ochiu şarpelui,
Şarpelui
Procletului ?
Foaie verde siminic,
Şi mi-a-nghiţit d-un voinic,
Nu mai poate acum nimic,

Şi murgu-i stă priponit.
Jumătate l-a-nghiţit,
Dar jumătate nu-l poate
De curele-ncrucişate,
De cuţite simcelate,
De un mănunchi de săbioare,
La stînga la supţioară.
Dar voinicu se uita
Şi-ntr-un adevăr vedea,
Jos după murgu se da
Şi bine-n chingă-l strîngea
Şi din gură-l întreba :
— Poţi tu, murgule, să ţii
Zi de vară
Pînă-n seară,
Cu vorba să te mîngîi,
Nebăut şi nemîncat,
Numa pe cîmp alergat ?
— Nu e voia murgului,
Ci voia stăpînului.
Strînge-mă-n chingă mai bine
Şi-aruncă-te tu pe mine.
El pe murgu-ncăleca,
Tărcol cîmpului că-i da,
Pînă murgu-nfierbînta.
El d-a dreptu că mergea
Şi la şarpe năvălea.
Săbioara mi-o trăgea
Şi pe şarpe că-l lovea,
De două deşte-l crunta.
Şarpele se necăjea
Şi din gură-atunci grăia :
— O, dalei tînăr de lele,
Scurtate-s zilele tele !
Bate-ţi murgu,
Ţine-ţi drumu,
C-ăst voinic mi-e rînduit
De cînd era copil mic.
Eu puişor mic eram,
Supt talpa casei şedeam.
El la ţîţa mă-si erea
Şi de ţîţă c-o muşca
Şi maică-sa-l blestema :
— Suge-ţi, maică, ţîţele,
Sugă-ţi şerpii sîngele.
Maică-sa l-a rînduit
Şi el singur a venit ;
Lasă-mă ca să-l mănînc,
Că de-oi sta
M-oi mînia,
P-ăl din gură-oi strănuta
Şi după tine m-oi lua,
Nici în pămînt n-ai scăpa,
Pîn' te-oi trece Dunărea !
Dar voinicu ce-mi făcea ?
Vorba-n seamă n-o băga,
Murgu bine-nfierbînta
Şi iar la şarpe mergea
Şi cu sabia-l lovea
Şi d-o şchioapă mi-l crunta.
Şarpele se necăjea,
P-ăl din gură-l strănuta,
Pe poiană-l lepăda,
După-ăl călare se lua.
Şi mi-l gonea ce-l gonea,
Pînă murgu-i ostenea.
Dară murgu ce-mi făcea ?
Dacă vedea şi vedea
Că el, frate, ostenea,
Lui stăpînă-său grăia :
— O, dalei stăpîne-al meu,
Ce mi-eşti dat de Dumnezeu,
Bagă mîna-n pozînar,
Scoate iască şi amînar,
Şi ai să dăm foc cîmplui
La vîntra pămîntului,
De trei părţi
Cu rame verzi,
De o parte
Cu uscate,
Ca să-i sară ochii-ndată ;
Ne prinde bălăoana

Şi ne scurtează viaţa.
Mîna-n pozînar băga,
Iască şi amînar scotea
Şi foc cîmpului că-i da,
De trei părţi
Cu lemne verzi
Şi d-o parte
Cu uscate,
Şi-aci-i sărea ochii-ndată.
Şi de şarpe că-mi scăpa,
Pe cîmp înapoi o lua
Şi la voinicu-mi mergea,
Pe cîmp trîntit îl găsea,
Jos după murgu se da
Şi pe braţe că-l lua
Şi la o baltă-l ducea,
Bine de bale-l spăla,
Şi lîngă el jos şedea
Pînă se dezmeticea.
Fraţi de cruce se făcea
Şi pe cai încăleca
Şi către casă pleca,
Şi mergea la el acasă
Şi-mi striga frumos la poartă :
— Maică, măiculiţă,
Ia ieşi pînă afară,
C-am venit eu iară,
C-am plecat singur d-aici
Şi acum venim doi voinici.
Maică-sa afară ieşea
Şi poarta le-o descuia ;
Nici bună ziua nu-i da
Pînă cînd o judeca :
— Maică, măiculiţa mea,
Te văd că eşti tinerea,
Şi mi-e c-ai păcătui
Şi mai faci unul ca mine
Şi-o petrece ca şi mine,
Şi-atunci, maică, nu e bine,
Că pe min' m-ai orîndit
De cînd am fost copil mic ;
Cum, maică, m-ai orîndit,
Aşa, maică,-am petrecut !
Mă plătii cu cîntecu
Ca lupu cu treapătu,
Vînătoru l-întîlneşte,
Dă pielea şi să plăteşte.

Cules din gura lăutarului Anghel Cambrea din Săcelu — Gorj de Chr. Ţapu.

12

Cîntecul şearpelui

La inima cîmpului,
La vîntra pămîntului,
Unde fir de iarbă nu e,
Numai dalbă colilie,
Nu ştiu ochii şearpelui,
Ori e raza soarelui ?
Nu e raza soarelui,
Ci sînt ochii şearpelui,
Frunzuliţă siminic,
Că mi-a înghiţit d-un voinic,
Jumătate l-a înghiţit,
Jumătate nu mi-l poate,
Tot de arme ferecate,
De cuţite ascuţite,
De pistoale ghintuite.
De trei zile l-a înghiţit,

Trupul nu i-a putrezit.
Ăl din gura şearpelui
Puţintel că se-ntorcea,
Ochii la vale arunca,
D-un voinicel că vedea.
El din gură că-mi zicea :
— D-un voinicel ortoman,
P-ăl cal bun şi dobrogean,
Cu cizme de capră stearpă
De şapte ani nefătată.
Cel din gura şearpelui zicea :
— Măi voinice ortoman,
P-ăl cal bun şi dobrogean,
Învăluie mîna-n basma,
Bagă mîna sub manta
Şi ia săbioara mea
Şi-mi taie balaoana,
De-mi mai lungeşte viaţa.
'Deamnă tu pe murgul tău,
'Deamnă-l, 'deamnă-l, nu te teme,
Că m-a-nghiţit ea pe mine,
Nu te mănîncă ea pe tine ;
Să-mi fii frate pîn' la moarte.
Da ăl voinicel ortoman
Din guriţa lui zicea :
— Săbioară ca a ta
Parcă e mai bună a mea.
Dar ăl voinicel ortoman,
P-ăl cal bun şi dobrogean,
Murgului că mi-i zicea,
Balaoana că o ochea,
Odată se poticnea,
Cu cît în cap că nu-l da.
Dar ăl voinicel ortoman,
P-ăl cal bun şi dobrogean,
Cu murgul lui că vorbea :
— D-aolelei, murguţ al meu,
Frunzuliţă de spanac,
Pe tine cînd te-am luat
Asta nu mi s-a-ntîmplat.
Că, cînd eu că te-am cumpărat,
Ce-a cerut pe tine-am dat.
Dar ăl voinicel ortoman
Cu murgul lui că vorbea :
— D-aoleo, murguţ al meu,
Putea-vei tu ca să fugi
Trei zile şi trei nopţi,
Numai pe cîmp, alergat,
Nebăut şi nemîncat ?
Dară murgu aşa-mi zicea :
— Nu e voia murgului,
Ci voia stăpînului ;
Ia strînge-mă în trei chingi bine
Şi tu încalecă pe mine
Şi tu să te ţii mai bine,
Să nu rămîi fără de tine.
Dară murgu c-alerga
Tot trei zile şi trei nopţi,
Şi la şearpe că-mi venea,
Puţintel că mi-l tăia,
Numai d-o palmă-l tăia.
Dar şearpele aşa-mi zicea :
— Măi voinice dumneata,
Bate-ţi murgu, ţine-ţi drumu,
Că de-oi sta
M-oi mînia,
P-ăşta l-oi strănuta
Cît dă voinic cu stînga,
Şi după tine m-oi lua,
Nici în pămînt n-oi scăpa,
Pînă-oi trece Dunărea !
C-ăsta mi-a fost rînduit
De cînd a fost copil mic ;
Mumă-sa l-a blestemat,
Din picior l-a legănat,
Din gură l-a blestemat :
„Suge-ţi, maică, ţîţele,
Sugă-ţi şerpii sîngele".
Dar ăl voinic ortoman,
Măre, şi de-al doilea

Cu murgu lui că-mi vorbea :
— Putea-vei tu ca să-mi fugi
Trei zile şi trei nopţi,
Numai pe cîmp alergat,
Nebăut şi nemîncat ?
Dară murgu aşa-mi zicea :
— Nu e voia murgului,
Ci voia stăpînului ;
Ia strînge-mă-n trei chingi bine
Şi tu încalecă pe mine
Şi tu să te ţii mai bine,
Să nu rămîi fără tine.
El, măre, că-ncăleca
Şi pe cîmp că-mi alerga
Nebăut şi nemîncat,
Numai pe cîmp alergat.
Măre, şi de-al doilea
Voinic la şearpe mergea,
Odată murgu repezea,
Mîna la spate punea,
Frumos paloş că scotea,
Pă mischiu că mi-l trăgea,
Frumos ca laptele-l făcea,
Capul şearpelui că-l lua.
Dar ăl voinic ortoman,
P-ăl cal bun şi ortoman,
Îndărăt că se-ntorcea
Şi la fugă că mi-o lua,
Cu murgul lui că-mi vorbea,
Îndărăt cînd se uita.
— La chişiţa murgului
Este capul şarpelui.
Dar vonicul aşa-mi zicea :
— Dalelei, murguţul meu,
Oi mai fi ştiind tu ceva ;
Mi-a sosit balaona
Şi mi-a scurtat şi viaţa.
Dară murgu ce-mi zicea :
— Măi voinice dumneata,
Bagă mîna-n pozînar,
Scoate iască şi amînar
Şi dă foc cîmpului,
Pă trei părţi
Cu lemne verzi,
P-altă parte
Cu uscate,
Ca să-i sară ochii-ndată.
Dar voinicel îmi zicea :
— Hei murgule,
Îndeamnă la pas
La trestia uscată,
Unde m-ai scăpat odată.
Îndărăt cînd se uita,
Foc cîmpului că da,
Şi ochii îndată că-i sărea.
Dar ăl voinic ce-mi făcea ?
Îndărăt că se-ntorcea
Şi-acolo că mi-şi mergea
La ăl din gura şearpelui.
El frumos că mi-l lua,
La o fîntînă-mi mergea
Şi de bale că-l spăla ;
Săbiile le punea,
Chip de cruce le făcea.
Fraţi de cruce se prindea,
Şi pe cal încăleca,
Drumul la maică-sa-l lua,
La maică-sa că-mi mergea,
El din gură n-o trezea :
— Frunzuliţă siminic,
Avut-ai d-un copil mic ?
—Am avut şi l-am pierdut
De cînd era copil mic.
Dar voinicul ce-mi zicea ?
— Maică, măiculiţa mea,
Eu te văd cam tinerea,
Maică, ai mai păcătui
Şi-oi mai face unu ca mine,
De o pătimi tot ca mine.

Voinicelul ce-mi făcea ?
Mîna la spate punea,
Paloşul că mi-l scotea,
Capul maică-si că-l lua ;
Mergea trupul şovăind
Şi capul bolborosind,
Nu ştiu ce dracu zicînd !

Auzit de Chr. Ţapu din gura lui Gheorghe Porumbescu din comuna Novaci (Gorj).

13

Cîntecul şearpelui

La mijlocul cîmpului,
La vîntra pămîntului,
Nu ştiu ochii şarpelui,
Sau e mura cîmpului ?
'I un şarpe mare înflorit,
Ce un voinic a înghiţit ;
Jumătate l-a înghiţit,
Jumătate nu-l mai poate,
Că-i de arme ferecate.
Sufletul nu i-a ieşit
Şi trupul i-a putrezit.
El pe cîmp că se uita,
Un voinic că mi-şi vedea,
Şi din gură aşa-i zicea :
— Măi voinice dumneata,
Bagă mîna sub manta
Şi scoate sabia mea
Şi taie balaoana
Şi-mi mai lungeşte viaţa.
Cel voinic îi răspundea :
— Că sabie ca a ta
Poate este şi a mea,
Poate mai bună ceva.
Dar şearpele ce-mi zicea :
— Măi voinice iortomane,
Bate murgu,
Ţine drumu,
Că de oi sta, m-oi mînia,
Pe ăsta l-oi străfiga,
După tin' că m-oi lua,
Zi de vară
Pînă-n seară,
Nebăut şi nemîncat.
Că ăsta l-a dăniit
De cînd a fost copil mic,
C-un picior l-a legănat,
Cu gura l-a blestemat :
— Suge, maică, ţîţele,
Sugă-ţi şerpii sîngele.
Voinic nu s-astîmpăra,
Cu sabia în şarpe da,
Şarpele să-nfuria,
P-ăl din gură străfiga,
Care slobod, cum era,
După voinic că se lua,
Care murgului zicea :
— Murgule, de cînd te-am luat,
De cal bun şi lăudat,
Ce-a cerut pe tine-am dat,
La fugă nu te-am cercat.
— Strînge-mă în chingă bine
Şi-ncalecă tu pe mine,
Să te port puţin şi bine.
El pe cal încăleca
Şi pe cîmp că se chitea,
Şi-ndărăt că se uita,

Și din gură-așa zicea :
— Mai știi, murgule, ceva,
Ne-ajunge balaoana.
Iară murgu răspundea :
— Bagă mîna-n pozînar,
Scoate iască și amnar
Și dă foc cîmpului,
De trei părți cu lemne verzi
Și de-o parte cu uscate,
Să ardă cele verzi toate,
Să-i sară ochii îndată.
Voinicu îl asculta,
De-o trestie vedea,
La cea trestie mergea,
Foc în trestie punea,
Ochii șearpelui sărea.

Auzit de la I. Ciocîrlă, Novaci (Gorj) de Christea N. Țapu.

14

Sus în cîmpchii Nistrului

Sus, în cîmpchii Nistrului
Luce foaia crinului,
Da nu-i foaia crinului,
Că sînt oichii șarpelui.
Tot roade la un voinic.
Șî i-o ros de jumătate,
Jumătate nu-l mai poate
De curele țîntuite,
De paloșe ruginite,
De cuțîte ascuțîte.
Voinic pe-acolo trecea
Șî din grai așa-ș' grăia :
— Haidă, frate, de mă scoate
C-om ʁi frați pînă la moarte.
Șarpele din grai grăia :
— Poartă-ți, voinice, calea
Că pe esta l-oi lăsa
Șî de tin' m-oi apuca,
Că ñi l-o dat maică-sa,
Pe calea besericii,
La icoana Precistii,
La ușa altarului,
La icoana Tatălui :
— Sugă-ți șărchii coastele
Cum ñi-ai sup' tu țîțele ;
Sugă-ț șărchii șoldu tău
Cum ñi-ai sup' tu cheptu ñeu.

Auzit de N. I. Apostolescu de la Ion Binig. Cules din Șona, comitatul Tîrnava Mare, Transilvania.

15

Verdi foaia bobului

Verdi foaia bobului,
Pi malu Sîretului,
La casîli Șandrului,
Zaci-un voinic di boală grea.
Dar nu-i boală di la Dumnezău,
El îmi zaci di-un bălăurel.

Di trii zîli, di cînd să luptă,
Şi nici n-ari frati şi nici n-ari sorî
Ca sî-i aducă apî cu ulcioru.
Şî sî luptî şi îi zîci :
— Bălauri, bălauri,
Fiarî sălbaticî,
Lasă-mă, nu mă mînca,
Cî-i păcat di trupu meu,
Pitrecut printr-un inel.
Şandru cum îl auza,
El din casî îmi ieşa,
Pi bălaur cî-mi lovia
Şî s-apuca şî-l omora.

Cules de G. Coatu, învăţător din Cerna, pl. Măcin, jud. Tulcea.

16

Cei trei fraţi şi zmeii

Joi dă dimineaţă,
Pă rouă, pă ceaţă,
Vreme turburată
Piste lumea toată ;
Iar marţi înspre joi,
Ce război în sat la noi !
Dar războiul cine-l face ?
Tot ăi cîini dă nouă zmei,
Cu trei dalba-i frăţiori,
Pentru o dalba-i surior.
Iar fratili cel mai mare,
Că-i mai mare, minte n-are,
Că-mbracă ţoale dă domn
Şi n-are minte dă om,
El din gură că zicea :
— Ai, fraţi, să dăm pe soră-mea,
Că ne pierdem viaţa !
Iar fratili cel mai mic,
Că-i mai mic şi mai voinic,
Că-mbracă ţoale de om
Şi-mi are minte de domn,
El din gură că zicea :
— Nu mi-oi da pe sorî-mea,
Dă mi-oi pierde viaţa !
La bătaie s-apuca
Şî dîn zmei ei că tăia,
Tăia trei, rămînea şease ;
Iar fratili cel mai mare,
Că-i mai mare, minte n-are,
Că-mbracă ţoale de domn
Şî n-are minte dă om,
El dîn gură că zicea :
— Ai, fraţi, să dăm pă sorî-mea,
Că ne pierdem viaţa !
Iar fratili cel mai mic,
Că e mai mic şî mai voinic,
Că-mbracă ţoale de om
Şi-mi are minte de domn,
El dîn gură că zicea :
— Nu mi-oi da pe sorî-mea,
De mi-oi pierde viaţa !
La bătaie s-apuca
Şî dîn zmei ei că tăia,
Tăia trei, rămînea trei,
Iar fratili cel mai mare,
Că e mai mare, minte n-are,
Că-mbacă ţoale de domn
Şi n-are minte de om,
El din gură că zicea :
— Ai, fraţi, să dăm pe sorî-mea,
Că ne pierdem viaţa !
Iar fratili cel mai mic,

Că e mai mic și mai voinic,
El din gură că zicea :
— Nu mi-oi da pe sorî-mea,
De mi-oi pierde viața !
La bătaie s-apuca,
Pe cîte trei mi-i tăia,
Pe sorî-sa o scăpa,
Iar apoi ce mai făcea ?
Focu mare grămădea
Și pe foc că mi-i punea,
Pănă cenușe îi făcea
Și în vînt ei că o da,
Cu lopata o vîntura,
Să să ducă pomina.

Auzită de înv. I. Florescu de la Florea Drăgan, com. Bragadiru, jud. Teleorman.

17

Antofiță al lui Vioară

Foaie verde sălcioară,
În oraș în Slătioară,
La casele lui Vioară,
Lui Vioară vătaf mare,
Frumoasă masă mi-e-ntinsă,
De mari boieri mi-e cuprinsă.
Dar la masă cine-mi șeade ?
Cei cincizeci de năvodari,
Patruzeci de lopătari,
Tot feciori de boieri mari.
Dar la masă ce-mi mînca ?
Numai cegă și postrungă
Și galbenă caracudă,
C-am auzit pîn bătrîni
C-ala-i peștele mai bun ;
Și cosăcel din saramură,
Face-un chef de băutură...
Toți mi-ș' bea, se-nveselea,
De nimenea nu gîndea.
Cu pahar cin' le lumea ?
Antofiță al lui Vioară,
El nici nu bea, nici nu mînca,
Numai cu ochii se uita ;
Și el, frate, că-mi ședea
Cu coate dalbe pe masă,
Cu palmele pe obraze.
Cine seama că-i lua ?
Numai Vioară cel bătrîn,
Cu bărbuța pîn' la brîu,
Barba-i bate brațele,
Genele, sprîncenele
Și chica, călcîiele.
El în picere-mi sărea,
Ochii-n roată că-și făcea,
Peste masă-i arunca,
Pe Antofiță că-l vedea
Și din gură că-i zicea :
— Antofiță, fiul taichii,
Ce stai tu trist și mîhnit ?
Nici nu bei, nici nu mănînci,
Numai cu ochii te uiți ?
Ori din chilciug ai sfîrșit,
Ori stăpîn te-a oropsit,
Ori murgu ți-a-mbătrînit,
Ori vremea că ți-a venit,
Vremea de căsătorit,
Și de-nsurătoare,
Și de căsătoreală ?
Antofiță ce-mi zicea ?
— Bine, taică, dumneata,

De stătuşi de mă-ntrebaşi,
Cu cuvinte spune-ţi-aş.
Să-mi pui mîinele în piept,
Să-ţi dau cuvîntul cel drept:
Nici de chelciug n-am sfîrşit,
Nici haine n-am ponosit,
Nici murgu n-a-mbătrînit;
Mie vremea mi-a venit,
Frate, de căsătorit,
Şi de-nsurătoare,
Şi de căsătoreală.
Nu aseară, alalteri seară
Logodna că mi-ai băut-o
Cu fata lui domn Ştirbei.
Fata, taică, a auzit
Că sînt fecior de boier mare,
Tot vătaf de năvodari.
Şi ea, taică, mi-a trimes
Carte albă, slovă neagră,
Ca să-i aduc
Ştiucile
Ca vacile,
Morunii
Ca biolii,
Să-i aduc ca oile.
Cu carnea nunta s-o nuntesc,
Cu oase casa s-o zidesc,
Cu coastele s-o-nlănţuiesc,
Cu solzii s-o şindrilesc,
Cu sînge s-o zugrăvesc,
Taică, să te pomenesc!
Tată-său cînd auzea,
Lui din gură că-i striga:
— Antofiţă, fiul taichii,
Eu, taică, am îmbătrînit,
Toate apele-am vînat
Şi le-am turburat,
Aşa peşte n-am aflat.
Decît, taică, am auzit,
Dar de văzut n-am văzut,
În Vidros, apă spurcată
Şi de peşte lăudată,
Cine intră nu mai scapă.
Vidrosu e apă-adîncă,
Pă cine-l prinde-l mănîncă.
Că Vidrosu e de-adînc,
Cît în cer pînă-n pămînt!
Antofiţă, dacă auzea,
Drept în picere sărea,
El mai viteaz se făcea,
Mîna pe pahar punea,
Toate paharele umplea,
La toţi năvodarii da;
Rînd paharu tat-său îl lua,
Cu vin că-l jumătăţea,
Cu spirt că-l împlinea,
Da lui taică-său de bea.
Cum mi-şi bea, cum se-mbăta.
Covor verde aşternea,
Cu băsmăluţa-l învălea.
La năvodari se ducea,
Cîte un pahar de vin le da
Şi din gură le striga:
— Ce staţi, măre, de priviţi?
Descurcaţi năvoadele,
Aşezaţi matiţele
Şi-ngreuiaţi plutile!
Antofiţă ce-mi făcea?
Pe năvodari că-i lua,
Toate apele-mi vîna:
Gîrlele cu gîştele,
Bălţile cu raţele.
Ce fel de peşte-mi prindea?
Să vezi, peşte de-l mărunt,
Nisipul de pe pămînt,
De care boierii nu mînc.
Dar Antofiţă ce-mi făcea?
Dacă peşte nu-mi prindea,
Cum îi cerea inima,
Năvodarii că-i lua,
La cîrciumă că-i aducea;
Vin cu vadra le scotea,

Năvodarii de-i îmbăta.
Şi pe toţi că mi-i lua,
La Vidrosu se ducea,
La Vidrosu c-ajungea.
D-un steajăr mare-mi bătea,
Năvoadele-mi aşeza,
Năvoadele, vasele
Şi toate matiţele.
Trase-o toană, trase două,
Trase, boieri, pînă-n nouă.
Ce fel de peşte-mi prindea ?
El nimica nu-mi prindea,
Decît puiul Vidrii,
În fundul matiţii.
Afar', frate, că-l scotea,
Un foculeţ că-mi clădea,
Pe puiu Vidrii îl lega,
Cu ochii la foc îl pripea,
Mi-l bătea, mi-l canunea,
Începea d-a chiriia.
Vidra bătrînă auzea,
Faţa apii fluştura,
În toate părţile se uita,
Pe nimenea nu vedea ;
P-Antofiţă că-l vedea,
Cu puiu-n mînă mi-erea,
Din guriţă că striga :
— Antofiţă, dumneata,
Ce-mi baţi puiu şi-l căzneşti,
Tot de peşte-l suduieşti ?
Dă-mi tu drumu puiului,
Puiului, puicului,
Că mi-e puiu mititel,
Mititel şi crudicel,
Nu ştie seama peştelui,
Morunceala morunilor,
Tăvălitura ştiucilor,
Că eu, frate, ţi-oi aduce
Ştiucile
Ca vacile,
Morunii
Ca biolii,
Să-i aduc ca oile.
S-aduc peşte cît oi vrea,
Ţi-oi îndestula inima,
Ţi-oi face toată treaba !
Antofiţă c-auzea,
Prost de minte că-mi erea,
Drumul puiului că-i da ;
Că dacă drumu puiului nu-i da,
Vidra tot peştele lui că-i scotea.
Ea dacă puiu îl vedea,
În fundu apei îl ducea.
Atunci Vidra ce-mi făcea ?
La moruni fuga că da,
Tot de coadă că-i muşca,
La năvoade că-i ducea.
Pe la ştiuci că se vîra,
De spinare le muşca
Şi-n năvoade le-arunca.
Ea, frate, se mai gîndea,
Aminte d-un morun şi-aducea
Şi la el că se ducea.
Jumate spinarea-i mînca,
El nu se mai deştepta...
Dacă vedea şi vedea,
De guşă că-l apuca,
Iar morunu că pleca,
Înspre năvod îl îndrepta.
În năvod el că intra,
Năvodu la pămînt băga.
Dară vidra ce-mi făcea ?
În faţa apei că ieşea,
P-Antofiţă că-l vestea.
Antofiţă ce-mi făcea ?
La năvodari se răstea,
Cîte-o palmă le trăgea,
Năvodarii se năcăjea,
La cîrme se aşeza.
Tărgeau o toană, trăgeau două,
Trăgeau, boieri, pînă-n nouă,
Nici de pămînt nu-l urmea,

Aşa de greu ce era !
Iar Vidra se necăjea,
Pîn năvoade că intra,
Peştele că-l răscolea,
Peştii din coadă bătea,
Mare talaz că-mi scotea :
Venea Vidrosu îngăibărat,
Cu nisip amestecat,
Toţi năvodarii i-a-necat,
Numai Antofiţă-a scăpat.
Dar cum hoţu că scăpa ?
Raţă-de-baltă-mi era,
Ştia oţu d-a-nota.
El înot că se lăsa,
Ochii pe Vidros arunca,
D-o salcie că năzărea,
O salcie cu mustăţi pe apă,
Pe Vidrosu mi-e cocoşată.
Cînd de salcie s-apropia,
Vidra-nainte-i ieşea,
Coada bici că şi-o făcea,
Peste ochi că mi-l izbea,
Ochii din cap că-i sărea ;
De salcie s-apuca
Şi-n salcie se suia.
Ţipa ziua rumâneşte,
Să vezi, noaptea, tot turceşte,
Despre ziuă, letineşte...
Nimenea nu-l auzea.
Să vezi, mic de porcăraş,
Porcii, frate, întorcînd,
Din fluieraş doina doinind,
Glăsuleţu l-înţelegea,
Purcaru lui tată-său erea
Şi la el că se ducea.
Cînd purcarul că-l vedea,
Din guriţă că-i striga :
— Stăpîne dumneata,
Ce-ai căutat p-aicea ?
Unde Antofiţă auzea,
Inima-n el că creştea,
Din guriţă că striga :
— Măi purcăraş dumneata,
Ia-mă tu d-aicea
Şi mă du la casa mea,
Că mare pomană-i avea !
Purcaru că mi-l lua,
Beţişoru că-i întindea
Şi la tată-său îl ducea.
Unde Vioară-l vedea,
Din guriţă că-i striga :
— Antofiţă, fiul taichii,
Nu mi-ai ascultat vorba,
Lasă-ţi fie rău, nu aşa !
Taică, nu mi-e pentru tine,
Mi-e pentru cinzeci năvodari,
Tot feciori de boieri mari !
Cocoanele le-ai văduvit,
Copilaşii i-ai sărăcit.
Dar-ar Dumnezeu să dea
Şi Măiculiţa Precista,
Tată, să te-nsori
De nouă ori,
Să faci nouă feciori !
Cînd o fi l-al zecilea,
Să-ţi faci şi d-o coconiţă,
Să-ţi dea apă la temniţă !
Atunci, taică, nici atunci
Să-mi mai vînezi tu Vidrosu !
Atît tată-său îl blestema,
Otravă-n ciubuc punea,
Ochii peste cap că da ;
Făcea moarte peste moarte,
Care-n lume nu se poate !

Cules le Chr. N. Ţapu de la lăutarii Ion Neblea şi Dumitru Văleanu din Roşiorii-de-Vede (Teleorman).
A se vedea varianta acestui cîntec în colecţ. d-lui Vulpian, p. 18 sqq.

18
Antofiţă al lui Vioară

Foaie verde de cicoară,
Tot din sat din Filişoară,
La casele lui Vioară,
Frumoasă masă mi-e-ntinsă ;
Dar la masă cine-mi şade ?
Vro cinzeci de năvodari,
Vro şapte-opt lopătari,
Cu trei-patru ghicitori,
Să dea cu ghicitorile,
Să nu bată vînturile,
Ca să prindă peştele.
Iar la capul mesei de la deal,
Şade Antofiţă cel bătrîn ;
Iar la capul mesei de la vale
Şade Antofiţă cel tînăr,
Nici nu bea, nici nu mînca,
Numai cu ochii se uita.
Strigă Antofiţă cel bătrîn :
— Antofiţă, fiul taichii,
De ce nu bei, nu mănînci,
Numai cu ochii te uiţi ?
— De stătuşi de mă-ntrebaşi,
Mai cu dreptu spune-ţi-aş.
Să-mi dai, taică, vasele,
Vasele, năvoadele,
Ca să-mi vînez peştele ;
Cu peştele nunta să mi-o nuntesc,
Cu sîngele casa s-o văruiesc.
— Bine, să-ţi dau, taică, vasele,
Vasele, năvoadele,
Dar toate apele să le vînezi,
Bălţile cu raţile,
Numai-n Vidros să nu te duci,
Că-i o apă cam spurcată,
Şi de peşte lăudată ;
Că Vidrosu-i cam adînc,
Cît din cer pînă-n pămînt.
Îi dete vasele, năvoadele.
El nici o apă nu vînă,
Ci drept la Vidros plecă.
Dete o toană, dete două,
Nu prinse nici un rac
De perpeleac,
Nici baboi de saramură.
În matiţa năvodului
Prinse puiu vidrii.
Afară că mi-l scotea,
Mi-l scotea de mi-l lega,
Îl bătea şi-l chinuia,
De peşte că-l ispitea.
Cînd Vidrosu ţipătu auzea,
Cu apa-n cap că-mi venea,
Cu talazu cît casa,
Lui Antofiţă striga :
— Măi Antofiţă al lui Vioară,
De ce-mi baţi puiu,
Îl căzneşti
Şi-l ispiteşti ?
Dă-mi drumul puiului
Să-ţi dau drumul peştelui,
Morunii ca bivolii,
Ştiucile ca vacile.
Antofiţă dacă-auzea,
Drumu puiului că da,
Dar Vidrosu ce făcea ?
Cît peşte-n Vidros că erea
Tot în năvod că-l băga,
Şi pe toţi că-i îneca !

Cules de la Marin I. Baban, Piatra-Teleorman, de Christea N. Ţapu.

19

Mizil-crai

Foaie verde de susai,
În curte la Mizil-crai,
Mare masă mi-este-ntinsă,
De mulţi boieri mi-e coprinsă.
Dar la masă cine-mi şade ?
Şade domnul Mizil-crai domnul
Cu dalb' palme-n obraz
Şi cu coatele pe masă.
El din masă că-nchina.
Mare firman că-i pica,
Firman de la împărăţie,
Carte albă, slovă neagră,
Să dea fiu din trupul lui,
El, frate, ca să slujască
Porţilor,
Cetăţilor,
Înaintea împăratului,
În poarta Ţaligradului.
El de la tinereţe,
Pîn' la dalba-i bătrîneţe,
Fiu din trup că n-a făcut.
Făr' că ce mi-a făcut ?
Trei pietre de fete,
Frumuşele-ncondiete.
Dar pe nume cum le cheamă ?
A mare Delidarda,
A mijlocie Rada
Şi a mai mică Mizilca,
Numele tătînă-său.
Dar Mizil-crai ce-mi făcea ?
Intra-n casă tot rîzînd,
Cheful mesii tot făcînd,
Şi afară lăcrămînd,
Faţa albă zgîriind,
Barba neagră jumulind
Şi la pămînt grămădind.
Lui seama cine-i băga ?
Fata mare că-l vedea,
Anume Delidarda,
Şi din gură că-i zicea :
— Aba, taică, dumneata,
De ce intri-n casă tot rîzînd,
Cheful mesii tot făcînd ?
Ieşi afară lăcrămînd,
Faţa albă zgîriind,
Barba neagră jumulind
Şi la pămînt grămădind ?
Dar el din gură zicea :
— Dalei, taică, fata mea,
Ce făcuşi de mă-ntrebaşi ?
Mai cu dreptu spune-ţi-aş ;
Să-mi pui mîinele-n piept,
Ca să-ţi dau cuvîntu drept.
De cînd maica m-a făcut,
Trup din trup că n-am făcut ;
Mie, taică, mi-a picat
Firman de la-mpărăţie,
Carte albă, slovă neagră,
Să dau fiu din trupul meu,
El, taică, ca să slujească
Porţilor,
Cetăţilor,
Înaintea-mpăratului,
În poarta Ţaligradului.
Eu, de la tinereţe
Pîn' la dalba-mi bătrîneţe,
Fiu din trup că n-am făcut,
Fără cît ce mi-am făcut ?
Pe voi, trei pietre de fete,
Frumuşele-ncondeiete.
Şi pe anume cum vă cheamă ?
Pe tine Delidarda,
Pe-a mijlocie Rada
Şi p-a mică Mizilca.

Ea din gură că zicea :
— Măi taică, nu purta grija,
Că de mine e purtată ;
Să mă duci la bărbier,
Să mă tunzi cercheześte,
Să-mi lași chica delieşte,
Să-mi dai cal de călărie
Şi haine de vineţie,
Şi bani albi de cheltuială,
Şi cămăşi de premeneală,
Să slujesc porţilor,
Porţilor,
Cetăţilor,
Înaintea împăratului,
În poarta Ţaligradului.
Dar Mizil-crai ce-mi făcea ?
Pe la bărbier c-o ducea
Şi frumos mi-o tundea,
Şi-o tundea cercheześte,
Şi-i lăsa chică delieşte ;
Îi da cal de călărie
Şi haine de voinicie,
Îi da bani de cheltuială
Şi cămăşi de premeneală.
Ea pe cal că-ncăleca,
Ziua bună că-şi lua :
— Rămîi, taică, sănătos
Ca un busuioc verde frumos !
— Du-te, taică, sănătoasă
Ca o garoafă frumoasă !
Delidarda că-mi pleca,
Tat-său după ea se lua
Şi înaintea ei că ieşea,
La capul podului că sta ;
Acolo el se făcea
Un urs mare
Cu gura căscată,
Cu limba p-o falcă.
Delidarda cînd vedea,
Îndată se spăimînta
Şi-acasă că se-nturna.
Dar Mizil-crai ce-mi făcea ?
Cu pumnii-n piept se bătea
Şi din gură că zicea :
— Ce poate fi asta ?
Îmi sluţii copiliţa,
Copiliţa mi-o sluţii,
Nici slujba nu mi-o făcui.
Mizil-crai ce mi-ş' făcea ?
Acasă că mi-ş' venea,
Intra-n casă tot rîzînd,
Cheful mesii tot făcînd,
Ieşea afară plîngînd.
Lui seama cine-i băga ?
Fata mijlocie-l vedea,
Anume Rădiţa,
Şi din gură că-i zicea :
— Aba, taică, dumneata,
De ce intri-n casă rîzînd,
Cheful meu tot făcînd ?
Ieşi afară lăcrămînd,
Faţa albă zgîrîind,
Barba neagră jumulind
Şi la pămînt grămădind ?
Dar el din gură zicea :
— D-alei, fată, fata mea,
Ce făcuşi de mă-ntrebaşi ?
Cuvîntu spune-ţi-aş ;
Să-mi pui mîinile la piept,
Ca să-ţi dau cuvîntu drept.
De cînd maica m-a făcut,
Fiu din trup n-am făcut.
Mie, taică, mi-a picat
Firman de la împărăţie,
Carte albă, slovă neagră,
Să dau fiu din trupul meu,
El, taică, ca să slujească
Porţilor,
Cetăţilor,
Înaintea împăratului,
În poarta Ţarigradului.
Eu, de la tinereţe

Pîn' la dalba bătrînețe,
Fiu din trup că n-am făcut,
Fără cît ce mi-am făcut ?
Pe voi, trei pietre de fete,
Frumușele încondeiete.
Dar Rădița ce-mi zicea ?
— Măi taică, nu purta grija,
Că de mine e purtată ;
Să mă duci la bărbier,
Să mă tunzi cerchezește,
Să-mi lași chica deliește,
Să-mi dai cal de călărie
Și haine de vineție,
Și bani albi de cheltuială,
Și cămăși de premeneală,
Să slujesc porților,
Porților,
Cetăților,
Înaintea împăratului,
În poarta Țarigradului.
Mizil-crai ce mi-și făcea ?
La bărbier c-o ducea
Și pe ea c-o tundea,
O tundea cerchezește,
Cu chica deliește.
Ea pe cal că-ncăleca,
La împărăție pleca.
Dară tat-său ce-mi făcea ?
Cap de urs că se făcea,
La pod că se ducea,
Înaintea Radii ieșea.
Ea, vezi, frate, se-nspăimînta,
Îndărăt că se-ntorcea
Și acasă că-mi venea.
Mizil-crai ce mi-și făcea ?
Cu pumnii-n piept se bătea
Și din gură că zicea :
— Ce poate fi asta ?
Îmi sluții copilul,
Pe Rada și Delidarda,
P-amîndouă le sluții,
Nici slujba nu mi-o făcui !
Mizil-crai ce mi-ș' făcea ?
El în casă că intra,
Intra-n casă tot rîzînd,
Cheful mesii tot făcînd ;
Ieșea afară plîngînd,
Fața dalbă zgăria,
Barbă neagră jumulea,
La pămînt c-o grămădea.
Dar Mizilca ce-mi făcea,
Fata lui a mică ?
Lui seama că-i băga
Și din gură întreba :
— Măi taică, dumneata,
De ce intri-n casă rîzînd,
Cheful mesii tot făcînd,
Și ieși afară plîngînd,
Fața albă zgîriind ?
— Fata taichii, Mizilca,
Bine făcuși mă-ntrebași,
Cu cuvîntu spune-ți-aș :
Mie, taică, mi-a picat
Firman de la-mpărăție,
Carte albă, slovă neagră,
Ca să dau fiu din trupul meu
Să păzească porțile,
Porțile,
Cetățile,
Înaintea împăratului,
În poarta Țaligradului.
Eu, de cînd maica m-a făcut,
Fiu din trup eu n-am făcut.
Făr' decît ce mi-am făcut ?
Pe voi, trei pietre de fete,
Frumușele-ncondeiete.
Dar Mizilca ce-mi făcea ?
Ea din gură ce-i spunea ?
— D-aba, taică, dumneata,
Eu o să slujesc
Porților,
Cetăților,

Înaintea împăratului,
În poarta Ţaligradului.
Dar mie, taică, să-mi dai
Calul tău din tinereţe,
Armele din tinereţe,
Puşca şi cu sabia,
Şi mă du la bărbier
Şi tunde-mă cerchezeşte,
Şi cu chică delieşte,
Şi dă-mi bani de cheltuială
Şi haine de premeneală,
Să slujesc porţilor,
Porţilor,
Cetăţilor,
Înaintea împăratului,
În poarta Ţaligradului.
Ea în pod că se urca
Şi frîul că-l găsea
Şi la erghelie se ducea
Şi din gură că striga :
— Ptruia, calul tatii din tinereţe,
Să vii la bătrîneţe !
Dacă calul că-mi venea,
Foarte slab tare era.
Căpăstru în cap i-l da,
Acas' cu el mergea
Şi la grajd că-l băga,
Pe grăunţe că-l punea,
Cu ţesala-l ţesăla,
Cu peria că-l ştergea,
Cu untdelemn îl ungea
Şi afar' din grajd că-l scotea,
Frumos că mi-l înşela ;
Cruce la piept ridica
Şi pe cal că-ncăleca
Şi din gură că zicea :
— Rămîi, taică, sănătos
Ca un trandafir frumos !
Şi tat-său din gură zicea :
— Du-te, taică, sănătoasă
Ca o garoafă frumoasă !
Dacă fata că pleca,
Mizil-crai ce-mi făcea ?
El p-altă parte că-mi da ;
Cînd fata mi-ajungea,
La podu d-aur c-ajungea,
El p-altă parte că da,
Dincolo de pod trecea,
Doi şerpi că se făcea,
Unul p-altul se mînca.
Şi fata că mi-i vedea,
Paloş din teacă scotea,
Cînd odată c-aducea,
Şi capul ca să i-l ia.
Dar Mizil-crai ce făcea ?
Drept în picere-mi sărea :
— O, taică, tu, fata mea,
Stai tu, nu mă tăia,
Că tu o să slujeşti
Porţilor,
Cetăţilor,
Înaintea împăratului,
În poarta Ţaligradului !
Ea trăgea de se ducea.
Dar tat-său ce făcea ?
Din ochi negri lăcrăma
Şi el, frate, leşina.
Fata aşa că mi-şi vedea,
Înapoi că se-ntorcea
Şi pe tat-său că mi-l lua
Şi-acas' cu el se ducea,
Frumoasă masă-ntindea
Şi cu el bea şi mînca,
Foarte tare se cinstea
Şi aşa din gură-i zicea :
— Taică, tăiculiţă-al meu,
Ia să-mi dai boldeicuţa
Ca să-mi ţiu vorba cu ea,
Că eu o să slujesc
Porţilor,
Cetăţilor,
Înaintea împăratului,

În poarta Ţaligradului.
Şi boldeica că i-o da,
Cruce la piept ridica
Şi pe cal că-ncăleca
Şi din gură că zicea :
— Rămîi, taică, sănătos
Ca un trandafir frumos !
Şi Mizil-crai că-i zicea :
— Du-te, taică, sănătoasă
Ca o garoafă frumoasă,
Că tu o să slujeşti
Porţilor,
Cetăţilor,
Înaintea împăratului,
În poarta Ţaligradului !
Şi trăgea de se ducea
Şi-acolo că-mi ajungea,
La poartă că-mi şedea,
Trei zile şi trei nopţi şedea,
Nimeni în seamă n-o băga.
Împăratu ce făcea ?
Împărăteasa afar' ieşea
Şi pe sală se-mplimba
Şi pe Mizil c-o vedea
Şi din gură că zicea :
— Alei, împărăteasa mea,
Feciorul lui Mizil-crai
A venit să slujască,
Nouă ani şi jumătate,
Să-mi slujască în dreptate.
Împărăteasa ce-mi făcea ?
Ea din gură că zicea :
— Împărate luminate,
De ce nu judeci cu dreptate ?
Feciorul lui Mizil-crai,
Portu-i este voinicesc,
E femeie, nu se poate !
El aşa cînd mi-auzea,
Foarte rău se întrista.
La masă că-mi şedea,
Ei foarte se sfătuia,
De feciorul lui Mizil-crai vorbea.
Dar boldeica ce făcea ?
Pe sub masă că umbla,
Face oase d-a rodea,
Să nu-i bage seama,
Cînd ei, frate, că-mi vorbea.
Toată vorba c-o asculta,
Ce vorbire că vorbea.
Dar vorbirea lor ce era ?
Ei, frate, că se vorbea
Să facă un tîrg de măciuci
Şi altul de furci,
Că dacă o fi femeie
Să tragă la furci ;
Dacă-o fi voinic
O să tragă la măciuci.
Aşa boldeica auzea,
La Mizilca că mergea
Şi din gură că zicea :
— Dragă Mizilcuţa mea,
Împăratu s-a vorbit
Şi din gură-a poruncit
Să facă un tîrg de furci
Şi altu de măciuci.
A zis, dacă-oi fi femeie
Ai să tragi la furci,
Şi dacă-i fi voinic
Ai să tragi la măciuci.
Ea din gură că zicea :
— Dragă boldeicuţa mea,
Fă de mai asculţi ceva,
De mai îmi drege inima !
Iar sub masă că intra,
Toată vorba c-o asculta,
Ei vorbirea ce-mi vorbea.
Împărăteasa iar striga :
— Ai, împărate luminate,
De ce nu judeci cu dreptate ?
Feciorul lui Mizil-crai,
Portul este bărbătesc,
Cu ochii-n cap ca de şerpoaică,

E femeie, nu se poate !
Dacă aşa că mi-şi vedea,
La moaşa satului trimetea
Şi moaşa că mi-şi venea,
Şi din gură că-i zicea :
— Alei, moaşă, moaşa mea,
Feciorul lui Mizil-crai
A venit să slujească nouă ani,
Dar ochii-n cap ca de şerpoaică
şi jumătate,
Împărăteasa mea zice că e femeie,
nu se poate,
Cu ochii ca de şerpoaică !
Cînd ea aşa auzea,
Cînd în ochii ei se uita
Şi ea din gură zicea :
— Împărate luminate,
Cum judeci cu dreptate,
Cu adevărat portul este bărbătesc,
Are ochii de şerpoaică,
E femeie, nu se poate !
Ea din gură aşa zicea :
— Împărate luminate,
Încercare ca să-i dăm,
La umblătoare s-o ducem,
Că dacă-o fi femeie trebuie
s-o cunoaştem.
Boldeica că-mi auzea,
Dosul la Mizilica da
Şi din gură că zicea :
— Dragă Mizilcuţa mea,
Împăratu s-a vorbit
Ca să vă facă o încercătoare,
Să te ducă la umblătoare ;
Că dacă-oi fi femeie,
Trebuie să te cunoască.
Dacă Mizilca aşa auzea
Şi din gură că zicea :
— Dragă boldeicuţa mea,
Fă de mai ascultă ceva,
De mai îmi drege inima,
Că-oi şti eu ce-oi făcea !
Dar Mizilca ce făcea ?
O cucută că găsea,
Dinainte c-o punea,
La umblătoare mergea ;
Ea încerca şi s-apuca
Şi mai înainte arunca.
Atunci împăratu, dacă aşa vedea:
— Sictir, moaşă, d-acolea,
El din gură că zicea.
Că e adevărat ficiorul lui
Mizil-crai,
C-a ştiut să ne slujască,
Din porunca-mpărătească,
Nouă ani şi jumătate,
Să slujască-n dreptate.
— Împărate luminate,
Feciorul lui Mizil-crai,
Portul este bărbătesc,
Ochii-n cap ca de şerpoaică,
E femeie, nu se poate !
Şi altă-ncercare să vedem,
La culcare să-i punem,
Şi atunci o să-i cunoaştem.
Aşa boldeica auzea,
La Mizilca că-mi venea
Şi din gură că-i zicea :
— Dragă Mizilcuţa mea,
Împăratu s-a vorbit
Încercare să vă dea,
La culcare v-o punea.
Dacă tu fomeie oi fi,
Ei, frate, te-or cunoştea !
Ea aşa că auzea,
Puţintel că se-ntrista
Şi de la frunt c-o lua.
La încercare c-o ducea
Şi la culcare c-o punea,
Şi ea că se tăvălea,
Numai în labe că sta ;
Iarba după ea se ridica,

Ca să nu-i bage seama.
Aşa împăratu vedea
Şi pe ea că mi-o lua
Şi-n casă că mi-o băga,
Ciubuc, cafea cu ea că bea.
Dacă slujba termina
Şi ea că se libera,
Împăratu ce făcea ?
Toţi gorniştii că-i strîngea
Şi pe ea c-o petrecea,
Pîn' la mare că mergea.
Dacă apa c-o trecea,
Ea dincolo că trecea,
Jos după cal se da ;
Pînă-n brîu se dezbrăca
Şi apă că-mi lua,
Ţîţele le răcorea.
Aşa împărat vedea,
De trei ori că-mi leşina !

Auzit de Chr. N. Ţapu de la lăutarul Costea Gheorghe din Săceni-Teleorman.

20

Mizil-crai

Frunză verde de susai,
În casă la Mizil-crai,
Mare masă mi-este-ntinsă,
De mulţi boieri mi-e cuprinsă.
Foaie verde bob năut,
De cînd mă-sa l-a făcut,
Fiu din trup nu i-a născut,
Făr' de trei pietre de fete,
Frumuşel încondeiete.
Dar pe nume cum le cheamă ?
Una o cheamă Stăncuţa,
P-a mijlocie Rada
Şi a mai mică Mizilca.
Din oraş din Ţaligrad,
De la cinstitu-mpărat,
Mîndră carte că-i venea
Să dea fiu din trupu lui
Să slujească-mpăratului
În poarta Ţaligradului.
El cartea că mi-o citea,
Lacrămile-l podidea
Şi prin sală se plimba.
Fata mare că-l vedea
Şi din gură-l întreba :
— D-alei, taică, dragă taică,
De ce plîngi, te tînguieşti ?
Foiţică de năut,
Unde pe noi ne-ai crescut,
D-aia tu te-ai necăjit ?
Dar tat-său că mi-i grăia :
— D-alei taică, fata taichii,
Stătuşi, taică, mă-ntrebaşi,
Mai cu dreptul spune-ţi-aş ;
Să-mi pui mîinele în piept,
Să-ţi spui cuvîntul cu drept :
Mie, taică, mi-a sosit
Firman de la-mpărăţie, —
Carte albă, slovă neagră ! —
Să dau fiu din trupul meu,
Să slujască-mpăratului,
În poarta Ţaligradului.
— Taică, taică, dragă taică,
Dă-mi cal bun de călărie
Şi haine de premeneală

Și bani albi de cheltuială,
Ca eu, taică, să mă duc
Să slujesc la împăratul,
În poarta Țaligradului.
Ea, măre, că se gătea,
Voinicește se-mbrăca
Și la cap că se tundea,
Și pe cal că încăleca
Și la împăratu mergea.
Împăratu c-o vedea,
El, vezi, nu mi-o cunoștea.
Dacă, măre, n-o cunoștea,
Dar domnița că-i zicea :
— Ceasta o să fie fămeie !
Împăratul nu credea,
Dar domnița ce-mi făcea ?
Un bîlci, măre, că făcea
Și pe ea că mi-o-ncerca ;
Toți soldații că-i strîngea
Și, măre, le poruncea,
Furci, măre, că mi-aducea
Și de puști tot așa.
Ea cu soldații se plimba.
Împăratu cu domnița privea ;
Ea, măre, că se plimba,
Cei[l]alți cu puștile umbla,
Ea la furci c-alerga.
Dar domnița că rîdea
Și din gură că zicea :
— Nu ți-am spus că este-așa ?
Și pe ea că mi-o afla
Și la piept că mi-o căta,
Țîțele că mi-i vedea
Și-acasă c-o trimitea.
Dar Mizilcuța se scula
Și la tat-său se ducea
Și din gură că-i grăia :
— D-alei, taică, dragul taichii,
Calul tău de la tinerețe,
Care-a ajuns la bătrînețe,
Să mi-l dai tu, taică, mie.
Hainele de la tinerețe,
Care-au ajuns la bătrînețe,
Să mi le dai tu mie.
Dacă ea că se gătea,
Se gătea și mi-și pleca.
Vezi, la un cap de pod,
Lupul în cale-i ieșea,
Ea mîna pe armă punea
Și pe lup că mi-l plesnea
Și de drum că-și căuta,
La împăratu că-și mergea.
Cînd împăratu o vedea,
Domnița nu se-ncredea ;
Ea o boldeică-și avea
De știa de mi-și vorbea,
Boldeica toate-i spunea.
Dar domnița ce zicea ?
— S-o culcăm cu patru inși ;
Dacă-o fi, măre, femeie,
Șioldurile le are mari.
Boldeica mi-auzea,
La Mizilca se ducea
Și ei, măre, că-i spunea.
Ea, măre, unde se culca,
Groapă mare că-și făcea
Și șoldul că-l îngropa,
Tocmai cu ăia venea.
Domnitorul măsura le lua,
Totuna că mi-și venea.
Dar împăratu ce zicea ?
— Ai la bîlci să-i plimbăm.
Dacă-o fi femeie,
Ea aleargă la furci ;
Dacă o fi voinic,
Aleargă la puști.
Toți soldații se plimba,
Ea la puști că-mi alerga,
Mîna pe pușcă punea,
La soldați muștra făcea.
Domnița se minuna,
Șeapte ani că mi-și slujea,

Nimenea n-o cunoştea,
Ghinărar că mi-o punea.
Dacă slujba isprăvea,
Împăratu o încerca,
La işitoare o trimitea.
Dac-o fi femeie
Se p... în jos ;
Dac-o fi voinic
Se p... cu ea în sus.
Boldeicuţa auzea,
La Mizilca că mergea
Şi din gură-i spunea.
Ea o ţeavă că căta,
Bine în gură o punea,
Mai departe mi-arunca,
Pe toţi că-i întrecea.
Termenul că mi-şi făcea.
Împăratul ce-mi făcea ?
Răvaş de drum că-i da ;
Şi cînd acasă-mi mergea,
Împăratul mare halai îi făcea,
El, vezi, dă mi-o petrecea.
Dacă, măre, o petrecea,
Ea-n vapor că se punea,
Soldaţii pe mal şedea,
Ea, măre, se dezbrăca
Şi ţîţile le scotea,
Şi toţi, măre, c-o vedea
Şi toţi că se necăjea.
Cată f... mumă-sa,
Un cap de femeie pe noi să ne stăpînească!
Ei, măre, că-mi poruncea
Vaporul de mi-l oprea,
Pînă împăratu venea
Şi la ea că mi-şi intra.
Ţîţele că mi-i vedea
Şi de mînă c-o lua
Şi din gură că-i zicea :
— Aidi, fată, să trăieşti !
Cînd vaporul că-mi pleca,
Toţi drumu la puşti că da.
Acasă că se ducea ;
Mizil-crai că mi-o vedea,
În guriţă c-o săruta
Şi din gură că-i zicea :
— D-alei, taică, draga taichii,
Tu ai făcut toată slujba,
Tu să mănînci starea mea !

Auzit de Chr. N. Ţapu de la lăutarul Ioniţă Văleanu din Roşiori-de-Vede.

21

Cîntecul lui Minea

(Cîntecul nunului)

Din oraş din Bucureşti,
L-ale case mari domneşti,
În curte la Ştefan-vodă,
Sînt căruţe stoborîte
Cu postav verde-nvălite.
Cocoanele-mpodobite
Tot de nuntă sînt gătite.
De-nsurat cine se-nsoară ?
Se însoară Minea-vodă
Şi-l cunună Iancu-vodă.
Mireasa de unde-o ia ?
Din oraş din Dobrogea,

De la Letinu bogat,
Ovreiu' nebotezat
Şi de lege lepădat.
Iaca nunta se gătea,
Iaca nunta că-mi pleca,
Îmi pleca de la Sîm-Pietru,
Abia ajungea la Sîm-Miedru.
Foiţică de spanac,
C-a fost nuntă cu conac.
Dacă-acolo c-ajungea,
La poartă că-mi tăbăra,
Poarta-ncuiată era.
Dar Letinul cel bogat,
Ovreiul nebotezat
Şi de lege lepădat,
Dacă porţile-nzăvora,
Sus în pritvor se urca
Şi din gură că-mi striga :
— Care e ginerili,
Să-mi descuie porţili,
Să-şi bage carîtili,
Cealea cu cocoanili ?
Ginerile, mirili,
'Nălţa cu umerii,
Lacrămile-l podidea,
Zicea c-a dat de belea.
Dar naşu-său c-auzea,
Din guriţă că striga :
— Taci, fine, nu te speria,
Naşu-tău o purta grija.
Calul că-l închinga,
Bine-n chingi că-l strîngea.
Odată că mi-ş' răcnea,
Pe sus porţile sărea,
Şi-şi băga carîtili,
Celea cu cocoanili,
Iar Letinu ăl bogat,
Ovreiul nebotezat
Şi de lege lepădat,
Nici p-asta nu se lăsa
Şi din nou întreba :
— Care este ginerili,
Ginerili, mirili ?
Să s-aleagă din nuntaşi,
Din sichiraşi
Şi din negrii ţigănaşi !
Letinul postavuri că lua
Şi grămadă le făcea :
— Ginerile să aleagă postavurili,
Pe cum o fi nuntaşu
Aşa să-i dea postavu ;
D-o fi nuntaşu cu calu piag,
Să-i dea postav de-l tocat ;
De-o fi nuntaşu cu calu sur,
Să-i dea postav de cel bun.
Dară naşu-său ce făcea ?
Pe gineri-său încuraja :
— Iacă, fine, nu te speria,
Naşu-tău ţi-o purta grija,
Roagă-te la Dumnezeu
Să trăiască naşu-tău !
Şi pe cal că-ncăleca,
Odată că mi-şi zbiera,
Pe sus postavuri sărea
Şi, măre, că le toca.
Pe la nuntaşi le-mpărţea.
Pe cum era nuntaşu,
Aşa-i da şi postavu.
Dar Letinul cel bogat,
P-aceea nu s-a lăsat,
Alt meşteşug mi-a aflat.
Trei fete de letin mi-aducea,
Tot un stat şi tot un chip.
— Care e ginerili,
Ginerili, mirili ?
Să-şi cunoască mireasa,
S-o cunoască şi s-o ia,
Bage-o-n ochii mîni-sa !
Însă naşu se scula
Şi lua cununia
Şi p-o tavă mi-o punea,

La cîteşitrei fete mergea
Şi din gură le zicea :
— Vie să-şi ia cununia
Care este mireasa,
Cununa-s-ar cu dînsa !
Care era mireasa
Lacrămile-o podidea ;
Coconile că-mi pripea,
Îmi pripea d-o-ntohonea
Şi-n carîtă o punea :
Iaca nunta că-mi pleca.
Îmi pleca de la Sîn-Miedru,
Abia ajungea la Bobotează,
Taman cînd popii botează.
Dar Letinul cel bogat
P-aceea nu s-a lăsat.
Cochinzeri că-mi trimetea,
La nuntă că-mi trimetea,
Şi cu toţii că juca.
Lăutari şi trîmbiceri,
Ca roua din buruieni.
Naşu cochinzerii că lua
Şi-ntr-o casă că-i băga,
Cîte-un ochi că le scotea,
Cîte-o mînă le tăia.
Şi la cai că se ducea,
Cîte-un picior le tăia
Şi cu trei că-i lăsa,
Pe toţi, măre, că-i slutea
Şi drumu, măre, le da.
Dar Letinu ştia cochinzerii cînd venea,
Sus în cafat se suia,
Cu ocheanu se uita,
Pe nuntaşi că mi-i vedea.
— Vai de măiculiţa mea !
I-am trimes ca fluturii
Şi vin ca cerşetorii !
Eu le-am dat merticu ras şi afînat,
Ei mi-a trîntit merticu cu vîrf şi îndesat!
Dar Letinu ce făcea ?
Otravă-n ciubuc băga,
El, vezi, că se otrăvea
Şi el, frate, că murea ;
Mai mult de necaz murea,
În lume se pomenea.

Cules de Chr. N. Ţapu de la lăutarul Ioniţă Văleanu din Roşiori-de-Vede.
Idem cu *Bogdan* din colecţiunea d-lui V. Alecsandri, p. 175—178.

22

De-l oraş din Bucureşti

De-l oraş din Bucureşti,
La cele case domneşti,
Stau carîte tăbărîte,
Cu postav negru-nvelite,
Că se-nsoară domn tînăr
Negru-vodă,
Şi-l cunună Ion-vodă.
Dar fata de unde-o ia ?
Din tîrg, mă, din Dobrogea.
Fata Liteanului bogat
Sau a cînelui spurcat
Şi de lege lepădat.
Iar Letinu ce făcea ?
Porţile le zăvora
Cu fiarele plugului,
Puterea pămîntului.

Iar Letinul ce-mi grăia ?
— Care mi-este mirele,
Mirele, ginerile,
Să-mi descuie porţile ?
Iară nunul cel mai mare,
Ca ş-al nostru d-astă-seară,
Nici nu bea nici nu mînca,
Înălţînd umerile
Ca şoimii aripile,
Din guriţă ce-mi grăia ?
— Taci, fine, nu te-ntrista,
Roagă-te la Dumnezeu
Şi la Maica Precista,
Să trăiască naşi-to,
Că-ţi poartă naşi-to grija
Şi toată cheltuiala.
După cal descăleca,
Calu-n chingi că mi-l strîngea
Şi pe cal încăleca,
Zidurile le sărea,
Porţile că descuia.
Iaca nunta că sosea,
Iar Letinu ce-mi făcea ?
Trei fete mari aducea
Şi tot într-un port le-mbrăca.
Iar Letinu ce-mi grăia ?
— Care mi-este mirele,
Mirele, ginerile,
Să-şi cunoască mireasa ?
Iar mirele ce-mi făcea ?
D-un caftan că-mi scotea,
Iar mireasa lăcrăma
Şi mirele mîna pe ea punea.
Iar Letinu ce-mi făcea ?
Şapte buţi de vin aducea
Şi cap în cap le punea,
Şi din guriţă ce-mi zicea ?
— Care mi-este mirele,
Mirele, ginerile,
Să-mi sară el buţiile ?
Iar nunul ce-mi făcea ?
Pe lîngă buţi că se da,
Cercurile la buţi tăia,
Nuntaşii cai adăpa.

Cules de P. Cristescu, învăţător din comuna Călăreţii-Şăinoiu, jud. Ilfov.

23

Cîntecul lui Mirea

În oraş în Bucureşti,
La cele căşi mari domneşti,
Multă mărime se strînge,
Frumoasă masă se-ntinde.
Chihaiaua tîrgului,
Caimacanii tîrgului,
Stîlpii Ţaligradului.
Frunzuliţă şi-o lalea,
Cîte căruţe-mi venea
Pe d-o parte îmi jugrăvea,
Pe de alta-mi poleia,
Tot de nuntă se gătea.
De-nsurat cin' se-nsura ?
Se-nsoară Mirea-vodă
Şi-l cunună Radu-vodă.
Mireasa de unde-o lua ?
Tot din ţara letinească,
De la un Letin bogat,
Savalat, cîine spurcat ;
Că de blagă mi-e bogat

Şi de lege lepădat,
Şi de-aur şi d-argint,
Şi de miere şi de unt,
Dulceaţa de pe pămînt.
Frunzuliţă şi-o lalea,
Dar nunta cînd mi-ş' pleca ?
Mi-ş' pleca la Sîn-Miedru
Şi mi-ajungea la Sînt-Pietru.
Dar Letinul ăl bogat,
Savalat, cîine spurcat,
El ocheanul că-l punea
Şi nunta că mi-o vedea,
Porţile că le-ncuia,
Lacătile le punea,
Lacătile-s de argint,
Cum n-am văzut de cînd sînt !
Dar Letinul ce-mi făcea ?
Din guriţa lui striga,
De o dată-mi striga turceşte,
D-a doilea letineşte,
D-a treilea româneşte.
Dar Letinul ce-mi zicea ?
— Care mi-este ginerile,
Ginerele, mirele ?
Să s-aleagă din nuntaşi,
Din nuntaşi, din călăraşi
Şi din negrii ţigănaşi,
Ca să-mi saie porţile,
Să-mi taie lacătile,
Ca să-i vadă puterile !
Dar ginerile ce-mi făcea ?
El degrabă c-auzea,
Faţa de pămînt punea
Şi de lături că se da.
Dar naşu-său că striga :
— Taci, fine, nu te-ntrista,
Că-ţi poartă naşu grija
Şi de toată cheltuiala.
Dar fină-său c-auzea,
Degrabă se-nveselea,
Pe negru-n chingă-l strîngea,
O dată că răsuna,
Cu scara stîngă-l tăia
Şi-o dată că-l repezea,
Porţile că le sărea
Şi lacăţile că le tăia.
Dar Letinul ăl bogat,
Savalat, cîine spurcat,
Nici p-aia nu s-a lăsat :
— Ci frunzuliţă şi-o lalea,
Frunzuliţă mărgărit,
Eu pe cîte le-am făcut,
Pe toate le-am potrivit ;
Frunzuliţă de atlas,
Numai asta mi-a rămas.
Dar Letinul ce-mi făcea ?
Nici pe asta nu s-a lăsat,
Nouă buţi c-alăturat,
Buticele mititele,
Şi mai era pîntre ele
De cîte cincizeci de vedre.
Dar Letinul ce-mi făcea ?
Din guriţă că-mi striga ;
D-o dată striga turceşte,
D-a doilea letineşte,
De-a treia oară româneşte :
— Care este ginerile,
Ginerile, mirele ?
Din nuntaşi să mi se-aleagă,
Din nuntaşi,
Din călăraşi,
Ca să-mi sară buţile,
Să-mi taie cercurile,
Să-mi verse vinurile,
Să-mbete oştirile,
Ca să-i văd puterile !
Dar ginerele ce-mi făcea ?
De o parte că se da,
Faţa de pămînt punea
Şi de lături că se da.
Dară naşu ce-mi zicea ?
— Taci, fine, nu te-ntrista,

Că-ţi poartă naşu grija
Şi toată cheltuiala.
Dar ginerile ce făcea ?
Degrab' el se veselea
Şi de lături că se da.
Pe negru-n chingă-l strîngea,
Odată că-l repezea,
Buţile că le sărea,
Cercurile reteza,
Vinurile le vărsa,
Mare risipă făcea.
Dar Letinul ăl bogat
Sta şi se gîndea :
— Cată f..... mumă-sa,
Dară ce-o mai fi şi-asta ?
Frunză verde mărgărit,
Eu pe cîte le-am făcut,
Toate le-am potrivit.
Frunză verde de aclas,
Numai asta a rămas !
Vezi Letinul ăl bogat,
Nici p-aia nu s-a lăsat.
Trei fete că-mi scotea,
D-alăturea le punea,
Cum îi una şi alta.
Cine d-aci le cunoştea ?
Din guriţa lui striga :
— Care este ginerile,
Ginerile, mirele ?
Din nuntaşi să mi s-aleagă,
Din nuntaşi, din călăraşi,
Ca s-aleagă mireasa ?
Iar ginerile c-auzea,
Faţa de pămînt punea,
Dar naşu-său că striga :
— Taci, fine, nu te-ntrista,
Că-ţi poartă naşu grija.
Dar ginerele c-auzea,
Degrabă se-nveselea,
Pe negru-n chingă-l strîngea
Şi-odată că-l repezea,
La portiţă că-mi mergea ;
O dată că-l repezea
Şi prin curte că-l plimba,
La ele că se uita,
Se uita ce se uita,
Cine drac le cunoştea,
Cum îi una şi alta.
El degrabă se-ntrista,
Faţa de pămînt punea
Şi naşu-său că striga :
— Taci, fine, nu te-ntrista,
Că-ţi poartă naşu grija.
Roagă-te la Dumnezeu
Să trăiască naşul tău !
Dar naşu-său ce-mi făcea ?
Mîna-n pozînar băga,
Tipsii de galbeni umplea
Şi prin curte risipea,
Din guriţa lui striga :
— Care este mireasa,
Să-şi adune risipa,
Care nu, dracu s-o ia !
Dar mireasa ce-mi făcea ?
Din trei fete s-alegea
Şi risipa şi-o aduna
Şi-n căruţă se punea,
Drumul la vale că-l lua !

Mai daţi, meseni, cu stropitura
Să-şi ude ţiganu gura ;
Şi-mi mai daţi cîte-o para
S-o duc la ţiganca mea,
Să i-o leg de chiotoare,
Să mă lase-ntre pic...re.

Auzit de Chr. N. Ţapu de la lăutarul Gheorghe Porumbescu din Novaci (Gorj).

24

Fecioru lu Petru-vodă

A plecat fecioru lu Pătru-vodă,
A plecat de la Sîn-Petru
Şi mi-ajunge la Sîn-Medru,
Să ia fata lui Letin bogat,
De blagă bogat,
De lege spurcat.
A plecat de la Sîn-Petru
Ş-ajunge pe la Sîn-Medru.
Şi el cînd mi-l vedea,
Nici pe aia nu-l lăsa.
Trei fete primenea
Şi-n horă că le scotea,
Şi la poartă că mergea
Şi cu suliţele da,
Şi porţile le-ncuia,
O dată din gură striga :
— Care e ginerile,
Ginerile, mirele ?
Să s-aleagă din nuntaşi,
Din nuntaşi, din călăraşi,
Să dea cu suliţele,
Să descuie porţile,
Să tragă căretele.
El trei fete-n horă scotea
Şi din gură iar striga :
— Care este ginerile,
Ginerile, mirele ?
Să-şi aleagă mireasa,
Bag-o-n ochii mîni-sa !
El o dată că ofta,
La naşu-său să uita.
Naşu-său aşa zicea :
— Fine, fine, roagă-te de Dumnezeu
Să trăiască naşu tău !
Trei mere din sîn scotea
Şi-n horă că le punea
Şi mireasa le lua.
Şi el îşi lua mireasa
Şi-n căretă o suia,
Şi căretele pleca,
Şi ginerile rămînea,
Să rupă soacrei chetoarea.
El o dată de zor trăgea,
El nici rupea chetoarea,
Şi rupea rochia.
Iar soacră-sa îl blestema :
— Dar-ar Dumnezeu să dea,
Calu-ţi să se poticnească,
Tocma-n cap să te trîntească.
— Fine, pe Galben de cînd l-am luat,
La fugă nu l-am cercat.
Ei scările le punea
Şi la fugă-l cerca,
Şi tocma-n cap îl trîntea.
— Fine, finişor,
O fi ceva vinovat ?
— Nu sînt nimic vinovat !
De două ori am sărutat :
O dată peste sovon,
O dată pe obraz gol.

Cules de Constantin Stănescu de la Iovan Băzăvan din Giubega, Dolj.

25

Joi dă dimineață

Joi dă dimineață,
Pă rouă, pă ceață,
Vreme turburată
Piste lumea toată,
Plimbă-mi-să poartă
D-o babă bătrînă,
Cu doi dinți în gură,
Cu ia dă sîrmă,
Cu brîu dă lînă,
Dă păr dă cămilă...
Dîn cîrji cîrjîind,
Dîn ochi ea plîngînd,
Dîn gură-ntrebînd
Pă cine-ntîlnind ;
— Cine mi-a văzut,
Pă drum ori pă cîmp,
D-un voinic trecînd ?
Fețișoara lui,
Spuma laptilui ;
Ochișorii lui,
Două mure negre
Coapte-ntr-un rug verde,
Coapte la pămînt,
Neajunse dă vînt,
Coapte la răcoare,
Neajunse dă soare ;
Sprîncenili lui,
Pana corbului ;
Mustăcioara lui,
Spicu grîului ;
Călușălul lui,
Puiu zmeului ;
Șăulița lui,
Teasta zmeului ;
Chingulița lui,
Două năpîrci negre,
Dîn guri încleștate,
Dîn coate-nnodate,
La el chingi sînt date ;
Frîulețu lui,
Doi balauri galbeni,
Dîn guri încleștați,
Dîn coade-nnodați,
La el frîu sînt dați ;
Pofilașu lui,
Două năpîrci negre,
Din guri încleștate,
Dîn coade-nnodate,
La el pofil date !
Mereu cîrjîind,
Pă drum, peste cîmp,
Mereu întrebînd,
Nimini răspunzînd.
Și tot cîrjîia,
Pînă mi-ajungea,
Dă Dunăre da,
Din gură grăia :
— Dunăre, Dunăre,
Drum fără pulbere
Și fără văgaj,
Drum dă la oraș !
Nu cumva-ai văzut
Pă unde-ai trecut,
Pă drum, piste cîmp,
D-un voinic trecînd ?
Dunărea-i grăia :
— Tu, babă bătrînă,
Cu doi dinți în gură,
Cu ia dă sîrmă,
Cu brîu dă lînă,
Dă păr dă cămilă !
Eu l-oi fi văzut,
Nu l-am cunoscut !
— Gaica să ți-l spuie :

D-un voinicel nalt,
Nalt şi sprîncenat ;
Sprîncenili lui,
Pana corbului ;
Feţişoara lui,
Spuma laptelui ;
Ochişorii lui,
Două mure negre
Coapte-ntr-un rug verde,
Coapte la răcoare,
Neajunse dă soare,
Coapte la pămînt,
Neajunse dă vînt ;
Mustăcioara lui,
Spicul grîului ;
Căluşălul lui,
Puiu zmeului ;
Şăuliţa lui,
Ţeasta zmeului ;
Chinguliţa lui,
Două năpîrci negre,
Dîn guri încleştate,
Dîn coate-nnodate,
La el chingi sînt date ;
Frîuleţu lui,
Doi balauri galbeni,
Dîn guri încleştaţi,
Dîn coade-nnodaţi,
La el frîu sînt daţi ;
Pofilaşu lui,
Două năpîrci negre,
Din guri încleştate,
Dîn coade-nnodate,
La el pofil date !
Dunărea asculta,
Dîn gură zicea :
— Tu, babă bătrînă,
Cu doi dinţi în gură,
Cu ia dă sîrmă,
Cu brîu dă lînă,
Dă păr dă cămilă !
Eu că n-am văzut
Pă unde-am trecut,
Pă drum, peste cîmp,
Astfel dă voinic !
Dar tu să te duci
La soră-mea Lună,
Că ea luminează
Ziua pă uliţi,
Noapte pă costiţi.
Ea l-o fi văzut
Undeva trecînd,
Pă drum or pă cîmp !
Baba că-mi pleca,
Pă drum că-mi mergea ;
Din cîrji cîrjîind,
Nimini răspunzînd,
La Lună ajungînd,
Şi cum ajungea,
Din gură zicea :
— Luniţă, Luniţă,
Cum eşti luminoasă,
Să-mi fii şi voioasă !
Cum luminătoare,
Să-mi fii vorbitoare !
Nu cumva-ai văzut
Pă unde-ai trecut,
Pă drum, piste cîmp,
Vrun voinic trecînd ?
Luna-i răspundea :
— Tu, babă bătrînă,
Cu doi dinţi în gură,
Cu ia dă sîrmă,
Cu brîu dă lînă,
Dă păr dă cămilă !
Eu l-oi fi văzut,
Nu l-am cunoscut !
Baba că zicea :
— Gaica să ţi-l spuie :
D-un voinicel nalt,
Nalt şi sprîncenat ;
Sprîncenile lui,

Pana corbului ;
Fețișoara lui,
Fața laptelui ;
Ochișorii lui,
Două mure negre
Coapte-ntr-un rug verde,
Coapte la pămînt,
Neajunse de vînt,
Coapte la răcoare,
Neajunse dă soare ;
Mustăcioara lui,
Spicu grîului ;
Călușălu lui,
Puiu zmeului ;
Șăulița lui,
Țeasta zmeului ;
Chingulița lui,
Două năpîrci negre,
Din guri încleștate,
Din coade-nnodate,
La el chingi sînt date ;
Frîulețu lui,
Doi balauri galbeni,
Dîn guri încleștate,
Dîn coade-nnodate,
La el frîu sînt dați ;
Pofilașu lui,
Două năpîrci negre,
Dîn guri încleștate,
Dîn coade-nnodate,
Pofil i sînt date !
Luna asculta,
Dîn gură zicea :
— Tu, babă bătrînă,
Cu doi dinți în gură,
Cu ia dă sîrmă,
Dă păr dă cămilă !
Eu că n-am văzut
Astfel de voinic,
Pă drum, piste cîmp,
Undeva trecînd.
Dar tu să te duci
La soră-mea Ceață,
Ceață negureață,
Că ea mi să lasă
Și mi să răvarsă
Printre pomi mărunți,
Prin vîlcele-adînci
Și pă munți cărunți.
Ea l-o fi văzut
Undeva trecînd,
Pă drum, piste cîmp.
Baba iar pleca
Și mi să ducea,
Din cîrji cîrjîind,
Din gură zicea :
Nimini răspunzînd.
Și ea să ducea,
La Ceață-ajungea,
Din gură zîcea :
— Ceață, Cețișoară,
Să-mi fii vorbitoare
Cum mi-ești curgătoare !
Eu te-oi întreba,
Tu mi-oi răspundea :
Nu cumva-ai văzut
Pă unde-ai trecut,
Pă drum, piste cîmp,
Vrun voinic trecînd ?
Ceața că-i zicea :
— Tu, babă bătrînă,
Cu doi dinți în gură,
Eu l-oi fi văzut,
Nu l-am cunoscut !
Baba că-i zicea :
— Gaica să ți-l spuie :
D-un voinicel nalt,
Nalt și sprîncenat ;
Sprîncenile lui,
Pana corbului ;
Fețișoara lui,
Spuma laptelui ;

Ochişorii lui,
Două mure negre
Coapte-ntr-un rug verde,
Coapte la pămînt,
Neajunse dă vînt,
Coapte la răcoare,
Neajunse dă soare ;
Mustăcioara lui,
Spicul grîului ;
Căluşălu lui,
Puiu zmeului ;
Şeuliţa lui,
Ţeasta zmeului ;
Chinguliţa lui,
Două năpîrci negre,
Dîn guri încleştate,
Dîn coade-nnodate,
La el chingi sînt date ;
Frîuleţu lui,
Doi balauri galbeni,
Dîn guri încleştaţi,
Dîn coade-nnodaţi,
La el frîu sînt daţi ;
Pofilaşu lui,
Două năpîrci negre,
Dîn guri încleştate,
Dîn coade-nnodate,
La el pofil date !
Ceaţa c-asculta,
Dîn gură grăia :
— Tu, babă bătrînă,
Cu doi dinţi în gură,
Cu ia dă sîrmă,
Cu brîu dă lînă,
Dă păr dă cămilă !
Eu că am văzut
Astfel de voinic.
Iar tu să te duci
La cei braji înalţi,
Nalţi şi dăfăimaţi,
Dă frunză încărcaţi.
Acolo-i căzut,
Dîn luptă rănit ;
Frunză a aşternut,
Cu frunză-nvălit !
Baba, d-auzea,
Îndată pleca,
Dîn cîrji cîrjîind,
Dîn ochi lăcrămînd,
Dîn gură strigînd,
Nimeni răspunzînd.
Şi ea să ducea
Şi voinic găsea
La cei brazi înalţi,
Nalţi şi dăfăimaţi,
Dă frunză-ncărcaţi,
Acolo zăcînd,
Dîn luptă rănit ;
Frunză-a aşternut,
Cu frunză învălit.
Mă-sa dă-l vedea,
Ea că începea,
Începea a plîngea.
Voinic 'i zicea :
— Tu, măicuţa mea,
Taci, să nu mai plîngi,
Şi tu să te duci
Pă vîlcele-adînci,
Şi tu să aduci
Ierburi d-ale dulci,
Să pui la răni mici ;
Apoi tu să cari
Din vîlcele mari
Ierburi d-ale tari,
Să pui la răni mari !
Mă-sa să ducea
Pă vîlcele mici,
Scotea buruieni dulci,
Punea la răni mici ;
Pă vîlcele mari,
Scotea buruieni tari,
Punea la răni mari.

Şi ea-l căuta
Şi mi-l vindeca,
Apoi îl ruga
Acasă-a pleca,
Iar voinicu că nu vrea,
El pă cal încălica,
După oaste să lua,
Pă mă-sa aci lăsa,
Mă-sa rămînea,
Dîn ochi ea plîngînd,
Dîn gură zicînd :
— Voinicu-i voinic,
Mult mi-e rînduit,
Moară canunit !
Şi-acas' să-ntorcea,
Din ochi ea plîngînd,
Din cîrji cîrjîind !

Auzit de învăţătorul I. Florescu de la Florea Drăgan, muncitor, din comuna Bragadiru-Teleorman.

26

Foai verdi ş-o şopîrlî

Foai verdi ş-o şopîrlî,
Colo pi un mal di gîrlî,
Îmi şădi o babă bătrînă,
Cu cairu alb di lînă
Şî cu fusu într-o mînă.
Ea din fus cî sfîrîia
Şî din ochi că lăcrăma
Şî din gură blăstăma
Şî pi apî cî-ntreba :
— Apî, apî curgătoari,
Tu prin multi locuri treci,
Poati multi lucruri vezi.
Nu cumva di-ai văzut,
Pi undi-ai trecut,
Un făt-frumos,
Frumos şi mlădios ?
— Ba, maică-am văzut,
Pi undi-am trecut,
Într-o corabii neagrî şi smălţuitî
Şî di vînturi bătutî
Şî di maluri opritî.
El într-însa cî-mi şădea
Şî hîrtii albî îmi scriea
Şî-i da maicîi şi citea.

Cules de G. Coatu, învăţător din Cerna, pl. Măcin, jud. Tulcea.

27

Pe muntele lung

Pe muntele lung
Turmele s-ajung,
Şi cine le mînă ?
O maică bătrînă,
Cu brîul de lînă,
Din mîni îndrugînd

Şi din gură zicînd :
— Crişule, Criş,
De-ai fi vorbitoare,
Eu te-aş întreba
De-un fiiuţ al meu,
Nu cumva a trecut vadul tău ?

— Au trecut într-o poiană,
Stîna să aşeze
Şi oile să le văreze.

Cules de D. G. Trifan, învăţător, din com. Bicaz, jud. Neamţ.

28

Voichiţa

Foaie verde sălcioară,
P-a gură de vale,
Soarele răsare,
Este-o casă mare,
Înaltă-n foişoare,
Cu nouă celare,
Cu nouă uşioare,
Cu nouă umbrare.
La nouă umbrare,
Nouă legăioare,
Cu-al Voichiţii — zece,
Inimioara-i rece.
Mai-marele lor,
Din şi Constantin,
Legăior dintîi,
Fără căpătîi ;
Cel cu barba neagră,
Cu chip de ispravă
Şi cu mintea-ntreagă.
Frunză verde şi-o lalea,
Voichii că-i venea
Neşte negustori,
Chip de peţitori,
Din sus după mări,
Tot din Nadolie,
Vedea-o-aş pustie,
Pă cum să rămîie !
La Din că trăgea,
Plosca că mi-i da.
Din ce mi-şi făcea ?
La masă pleca
Şi din gură zicea :
— Mamă, maica mea,
Voichii i-a venit
Neşte negustori,
Chip de peţitori,
De sus după mări.
Hai s-o mărităm,
S-o căsătorim,
Pînă cînd trăim.
Mă-sa că nu vrea :
— Nu dau pe Voica.
Fata, ca fata,
Toarce cu furca,
Dă mă-si turta ;
Şi toarce pîn sat,
Lui tat-său colac.
Din ce mi-şi făcea ?
Acas' că vinea,
Cu el se-nvoia
Pe Voica s-aducă
Iarna de cinci ori,
Că sînt sărbători,
Vara de trei ori,
Că sînt lucrători.
Şi mi-o mărita
Şi-o căsătorea ;

Mult că nu trecea,
Toţi fraţii murea,
Mă-sa rămînea
De mi-i tămîia
Şi mi-i comînda,
Pe Din blestema :
— Dine, maică, Dine,
Fierul şi oţelul
El să putrezească
Şi să mucezească ;
Trupşorelu tău
Nici să mucezască,
Nici să putrezască.
Cum tu te-ai sculat
Pe Voica c-ai dat
Şi mi-o ai măritat
Tot în Nadolie,
Peste ţări pustie ?
Nouă ani trecea,
Nici nu mucezea,
Nici nu putrezea,
Sta cum mi-l băga.
Din ce mi-şi făcea ?
De Dumnezeu se ruga :
— Doamne, sfinte Doamne,
Tu de ce nu-mi faci
Tronişorul meu
Mic de căluşel ;
Pînzişoara mea,
Dalbele ibînci ;
Brîuleţul meu,
Mică chinguliţă ;
Piedicuţa mea,
Mic de frîuleţ ?
Dumnezeu îi făcea,
El pe cal încăleca,
În Nadolie că pleca,
La Voica trăgea,
La ea că striga :
— Voichiţă, Voichiţă,
Vin' tu la neica !
Ea că n-auzea,
Pe ea c-o găsea
Într-o bascea,
Sta de cununa
Şi mi-şi boteza,
Fini că dobîndea.
Ea că mi-şi striga :
— Neică Constantine,
Te înţeleg prea bine,
Nu te văz pe tine.
Pe potecă apuca,
La Din se ducea,
Din pe cal c-o punea,
Drum că-şi lua,
Pe tărîmu ălalt intra.
Calu încontina,
Voica că vedea
Neşte păsărele,
Cînta viersurele
Pă rămuri verzele.
Din gură zicea :
— Ferice de noi,
De părinţii noştri,
Au la ce trăi,
Au la ce muri,
Aici c-or veni.
Voica că-i vedea
Şi se spăimînta.
Din că mi-i zicea :
— Voichiţă, Voichiţă,
Nu te spăimînta,
Că eşti cu neica.
Nu sînt păsărele,
Şi sînt copilaşi,
Să vezi, botezaţi
Şi vezi, creştinaţi
Şi din mînă daţi.
'Nainte mergea,
Voica că vedea
Neşte păsărele,
Cîntă întunecoase

Pe rămuri uscate,
Din gură zicea :
— Vai de noi,
De părinţii noştri,
N-au la ce trăi,
Aici c-or veni !
— Neică Constantine,
Ce sînt astea ?
— Sînt bieţi copilaşi,
Vezi, nebotezaţi,
Din mînă nu daţi.
Înainte mergea,
Voica că vedea
Două căţeluşe,
În gură s-alătra,
Gard le despărţea.
— Gardu este soacră-sa.
'Nainte mergea,
Voica că vedea,
D-un mormînt vedea,
În pară de foc ardea.
O oiţă ce făcea ?
La rîu se ducea,
În rîu se muia,
La mormînt venea,
Pă el se scutura,
Para d-o stingea.
Voica că-l vedea
Şi din gură-ntreba :
— Neică Constantine,
Ce este asta ?
— El cioban c-a fost,
Rău că mi-a făcut ;
O oiţă a dăruit,
Bine i-a părut.
Înainte mergea,
Voica că vedea
D-o vacă, vezi, grasă,
Fără fir de iarbă,
Fără strop de apă.
Voica întreba :
— Neică Constantine,
Ce este asta ?
— Neică, cînd a botezat
Şi mi-a cununat,
Din gură-a dăruit,
Bine i-a părut !
'Nainte mergea,
Voica că vedea
De, vezi, vacă slabă,
Slabă şi mîrşavă,
Tot pîn livezi verzi
Şi pîn ape reci.
Voica că vedea,
Din gură zicea :
— Neică Constantine,
Ce este asta ?
— Cînd a botezat
Şi mi-a cununat,
Din gură o a dăruit,
Rău că i-a părut !
După tărîm că ieşea,
Casele mă-si se vedea,
După cal descăleca,
Pe Voica c-o lua.
În cap că-i căta
Somnu c-o lua.
El se-nfurişa,
El că mi-şi pleca
La casa de veci.
Acolo mergea,
Ţărînă se făcea.
Voica se scula,
Pe Din că-l striga :
— Neică Constantine,
Dine, Constantine !
Costandin nu răspunde,
Că n-are de unde.
Voica ce făcea ?
La mă-sa pleca,
La uşă-i bătea
Şi din gură striga :

— Mamă, maica mea,
Descuie-mi ușea
C-a venit Voica !
Mă-sa că-i zicea :
— Fugi, moarte grăbită,
Nouă fii că am avut
Și pe cîte nouă i-ai luat,
Și-ai venit, vezi, și la mine,
Să mă iei, vezi, vai de mine !
Voica mereu că striga,
Mă-sa ei că-i răspundea :
— Dacă ești Voichița,
Vino colea la măicuța !
La fereastră că venea,
Cosița că mi-o băga
Și mă-sa c-o cunoștea.
Atunci ușa descuia,
În brațe că mi-o lua
Și pe pat că mi-și cădea
Și mă-sa că mi-și murea !
La biserică c-o îngropa,
Voica rămînea
De mi-o tămîia.
Torcea cu furca,
Da mă-si turta,
Torcea prin sat,
Lui tat-său colac.

Cules de Chr. N. Țapu din gura lăutarului Dumitru Radu, din Băneasa-Teleorman.

II
Vitejeşti

1. *CICLUL COTROPITORILOR (TURCI-TĂTARI)*

29
Cîntecul lui Baba Novac

Foaie verde mărăcine,
Ascultaţi, oameni, la mine,
Să vă spun d-o istorie,
Să vă cînt d-un cînticel,
Mititel şi frumuşel,
Să trecem dealul cu el.
Pe luciul Dunărei,
Pe scursura apei,
Tare-mi vine şi-mi soseşte
Un caic mîndru gătit,
Cu postav verde înflorit.
Încă în el cine era ?
Chiar ficiorul lui Novac,
Lui Novac, Baba Novac.
Din munţii de Ardeal
La Dunăre că mergea,
Turcii, măre, că-l vedea,
Şi-l vedea şi-l cunoştea,
Şi sărea de se-neca,
Toţi ca frunza şi iarba.
Iară sluga lui Gruia, —
Bat-o pîinea şi sarea
Şi toată cheltuiala, —
Ea la turci că se ducea
Şi din gură aşa zicea :
— Turcilor,
Boierilor,
De ce, măre, vă-necaţi ?
Că Gruiţa este beat,
Cum este bun de legat,
Tot legat şi fericat,
Tot cu frînghii de mătase
Şi cu cinci de sîrmă-ntoarsă,
Taie carnea pîn' la oase.
Iară turcii ce-mi zicea ?
— De trei ori să-l cîntărim,
De trei ori cu gălbiori,
De cinci ori cu sfănţişori.
Iară sluga lui Gruia, —
Bat-o pîinea şi sarea, —
Ea la Gruia că mergea
Şi mîna pe el punea
Şi-l lega şi-l fereca,
Tot cu frînghii de mătase
Şi cu cinci de sîrmă-ntoarsă,
Taie carnea pîn' la oase ;
Şi-l punea şi-l cîntărea,
De trei ori cu gălbiori,
De cinci ori cu sfănţişori.
Foaie verde bob lalea,
La ţapa Corbii îl ducea.
Doi de mamă îl suduiesc,

Patru-cinci în sapă-l cioplesc,
Mîini în ziuă mi-l topesc.
Foaie verde bob lalea,
Cînd Gruia se deștepta
Și pe sus că se uita,
Nici o putere n-avea.
D-un corbișor că vedea
Și din gură-așa zicea :
— Corbeo, corbeo, frate corbeo,
Ia fă-te de aluneca,
Inelușu de mi-l ia
Și cu el să mi te duci
În munții de Cearideal,
Și-acolo să cloncănești
La toate prînzurile,
La toate amiazurile.
Dară Novac ce-mi făcea ?
Masa afară că-mi scotea,
Corbișoru îmi cloncănea.
Dară Novac ce făcea ?
De la masă se scula,
În casă că intra,
Pușca din cui că s-o ia,
Corbișoru d-a-mpușca.
Cînd Novac în cas' intra,
Corbișorul se lăsa,
Inelușul că-l punea
Pe masă-n pahar cu vin.
Novac afară ieșea,
Corbișorul se sălta,
N-avea Novac în cine da
Și la masă că ședea ;
Mîna pe pahar punea
Și la gură mi-l ducea
Și vinul din el că-l bea.
Inelușul că-l vedea,
Și-l vedea și-l cunoștea,
Și din gură așa zicea :
— Gruio, Gruio, puiul taichii,
Pe tine turcii te-a tăiat,
Corbișorii te-a mîncat !
De la masă se scula,
În chilie că intra,
Disagi cu galbini încărca.
Lepădă toate * domnești,
Lua rase călugărești
Și-apuca pe-o potecea,
Poteceaua cam cotită,
Cam cotită, părăsită
Și cu troscot învălită,
Numai de Novac știută,
La Dunăre că mergea,
Fete mari pînză înălbea.
El din gură așa zicea :
— Bună ziua, fetelor,
De mi-ați spune ** în direptate,
Pînzele să vă albească
Ca o coală de hîrtie,
Cum stă mîndră-n prăvălie,
Știi cînd logofeții o scrie ;
Iar de-ți spune în strîmbătate,
Pînzele să vă-negrească
Cum sînt rasele pe mine,
Cum îi inimioara-n mine.
Foaie verde pelinită,
Fată mare din cosiță,
Ibomnica lui Gruiță,
N-ai văzut tu pe Gruia ?
Dară fata ce-mi zicea ?
— Călugăre, piază rea,
A luat turcii pe Gruia,
La țapa Corbii îl ducea.

---

* Țoale ! *(N. ed.)*

** În ediția de bază greșit : *pune*. Că este o greșeală dovedește rîndul 113, în care nu mai figurează forma *pune*, ci *spune : Iar de-ți spune... (N. ed.)*

Doi de mamă * îl suduiesc,
Patru-cinci în sapă îl cioplesc.
Mîine în ziuă mi-l topesc.
Dară Novac ce făcea ?
Pe potecuţă apuca
Şi la turci că se ducea
Şi din gură aşa zicea :
— Turcilor, vizilor, **
Ce v-ă robu vinovat
De aşa tare l-aţi legat ?
De vă este de vînzare,
Vă dau galbeni şi parale ;
De vă este de schimbare,
Să vă dau doi pentru unul.
Iară turcii ce-mi zicea ?
— Nu ne este de vînzare,
Nici ne este de schimbare,
Şi ne este de pie[r]zare,
Că-i ficioru lui Novac,
Lui Novac, Baba Novac,
Din munţi de Cerdeal.
Iară Novac ce-mi făcea ?
Cînd el aşa auzea,
Îndărăt că se-ntorcea,
Tot mai rău se necăjea.
Se făcea d-aluneca,
Disagii cu galbeni vărsa,
Turcii năvală că da.
Iară Novac ce făcea ?
Fuga la Gruiţa da
Şi paloşul mi-l trăgea,
Frînghiile le tăia
Şi drumul lui Gruia îi da,
Şi din gură aşa zicea :
— Gruio, Gruio, puiu taichii,
Bate tu mărginele,
Să bat eu mijloacele,
Că le' ştiu soroacele.
Măre, vrunul de-o scăpa
Capul tău ţi l-oi lua !
Vine soarele în chindie,
Tăie Novac şeapte mie,
Şi Gruiţa nu se ştie ;
Cînd soarele scăpăta,
N-avea Novac ce tăia.
La împăratu că mergea
Şi din gură aşa zicea :
— D-aoleo, frate împărate,
Să fi lăsat Dumnezeu
Să se taie împăratu,
Acuşia ţi-aş lua capul.
Împăratul ce-mi zicea :
— D-aoleo, frate Novace,
Stăpîneşte-ţi ţara-n pace ;
Cît oi fi eu în împărăţie,
Să fii şi tu în haiducie.

Eu mă lupt cu cîntecu,
Ca lupu cu chiotu ;
Mai daţi-i cu băutura
Să-şi ude cobzaru gura !

Cules de Chr. N. Ţapu de la lăutarul Ion Concilă, Urdarii-de-Jos (Gorj).
A se compara acest cîntec cu varianta *Novac* şi *corbul* din colecţia lui Vasile Alecsandri, p. 144. Vezi o mică asemănare şi în *Gruia Novac* din colecţia d-lui Bibicescu, p. 284 sqq.

* În ediţia de bază greşit : *mînă. (N. ed.)*
** Vizirilor ? *(N. ed.)*

30

Cîntecul lui Ioviţă

Munţii Sterii Dealului,
La ceardacul lui Novac,
Că-i de chept cam găvănat,
De călcîie depărtat,
De genuchi aprochiat.
Frumoasă masă-i întinsă,
De mulţi boieri e coprinsă.
Dar la masă cine şeade ?
Tot bunii Braşovului
Şi tartorii tîrgului,
Cu toţi bea şi se cinstea,
Cheful deplin că-şi făcea ;
Numai feciorul Ioviţă
Nici nu bea, nici nu mînca,
Ci şedea trist şi mîhnit,
Cu faţa ca de pămînt.
Nime-n seamă nu-l băga,
Numai unchiaş de Novac,
Numai el seamă băga.
— Alei, fecior de Ioviţă,
Nici nu bei, nici nu mănînci,
Ori caftan ai ponosit,
Sau galbeni ai isprăvit,
Sau vremea că ţi-a venit,
Vremea de căsătorit ?
Feciorașul de Ioviţă
Din gură aşa grăia :
— Alei, unchiaş de Novac,
Nici caftan n-am ponosit,
Nici galbeni n-am isprăvit,
Dar vremea că mi-a venit,
Vremea de căsătorit ;
Că eu, unchiule, am umblat
Nouă ani pe nouă cai,
Pe cîte nouă i-am ciumpăvit,
Şeapte în grajd că i-am spetit,
Şi potrivă n-am găsit.
Cheş fata cadiului,
În tîrgul Odriului,
Cînd oi şti că mi-o scăpa,
Singurel m-oi spînzura
În marginea drumului,
Cu ciucurii brîului,
De craca sovîrfului.
Cînd Novac că auzea,
Dreapta-n buzunar băga
Şi cheia că i-o scotea,
Drumul la grajd i-arăta.
— Alei, fecior de Ioviţă,
Seama la cai tu să iei,
Ieşi la uşa grajdului,
Că este ieslea Livdului,
Vai, Livdul nebunul,
Care fuge cu luna
Şi joacă cu săptămîna.
Bun cal boier de dobîndă,
Dar pică fără izbîndă.
Dar la fundul grajdului
Este ieslea Negrului,
La picioare-i aricit
Şi părul pă el zbîrlit,
Şi-i făcut el pă fugit,
Ce-i goni ăi izbîndi ;
Şi-i cu falca pă pămînt,
Trage vînt pă sub oblînc,
Că-i e frică de aprins.
Şi la Negru nu se uita,
Tot la Livdu năvălea,
Şeaua pe Livdu punea.
Puse şea pe pasargie,
Cu cioltarul mohorît,
Scoate brazde din pămînt,
Care n-am văzut de cînd sînt.
Pîn' pă Livdu se-aşeza,

Nouă hotare sărea.
Dar popas unde făcea ?
Sub aripa cerului,
La inima cîmpului,
La cea verde poieniță,
Cu tot felul de sămînță.
— Bună ziua, coconiță !
— Mulțumesc, fecior de viță !
Leagă-ți calul de portiță,
Ca să-ți dea daica guriță.
Dar Iovită ce-mi grăia ?
— Hai, cocoană, dumneata,
M-aș ruga de dumneata
Să-mi dai o stiblă de flori.
Dragi-mi sînt florile,
Dar mai dragi cocoanele.
Cocoana cînd auzea,
La o roabă poruncea,
Smulgea flori din toate florile
Și mănunchi că le făcea,
Pe-o roabă le trimetea.
Dar Ioviță ce-mi grăia ?
— Hai, cocoană, dumneata,
Nu-ți trimite roabele
Să împărțească florile ;
Adu tu cu mîna ta,
Că nu-s boală să te bolesc,
Ci-s hamor, să te iubesc,
Cu tine să-mi văcuiesc.
Cînd cocoana auzea,
Alte flori că-mi rupea,
La Ioviță le-aducea.
Dar Ioviță ce-mi făcea ?
Cu stînga la flori se da,
Dreapta-n cear că i-o punea
Și călare mi-o punea,
De loc dosul că mi-ș' da,
Da' fugea, moarte-și făcea.
Iar cincizeci de robulițe
Și șeasezeci de rusculițe,
Ale ei sînt slugulițe,
Ele în urmă rămînea,
Fața albă-și zgîria,
Păr galben dărăpăna,
Rău le-a secat inima,
Că le-a furat stăpîna ;
Veste la cadiu că da.
Cînd cadiu c-auzea,
Așa din gură grăia :
— Să trăiască Șarga mea,
Vai, Șarga Arbuzeanca,
Care fuge cu luna
Și joacă cu săptămîna,
De-mi răzbună inima,
Nicăiri nu mi-o scăpa.
Apoi Cadiu grăia,
La bucătar că poruncea :
— Pune masa, să mănînc,
Strînge masa, nu mănînc.
Pune perna să mă culc,
Ia perina, că nu mă culc.
Adu pă Șarga să încalic,
Să caut ce am pierdut.
Și pe Șarga i-o aducea,
Nenșelată, nenfrănată,
Numai cu piedica legată.
Pîn' pă Șarga încălica,
Nouă hotare sărea,
După Ioviță pleca,
Puțintel nu-l ajungea,
Raz' în spate că-i făcea,
Parcă soare răsărea.
Fata înapoi că căta,
Pă tat-su că-l cunoștea.
Fata din gură-mi grăia :
— Alei, fecior de Ioviță,
Ia uită-te tu în urmă,
Ce pară de foc ne vine ?
Nu știu pară de foc este,
Ori tăicuța ne sosește,
Viața ni se prăpădește ;

O fi călare pe Şarga,
Nicăieri nu vom scăpa.
Lasă-mă pă mine jos,
Căci pentru un cap de femeie
Să pieie cap de voinic,
Pentru un lucru de nimic ?
Dar Ioviţă ce-mi grăia ?
— Eu pe tine nu te-oi lăsa
Odată cu viaţa mea,
Tot mi-este de una !
Iar Ioviţă ce-mi făcea ?
El aminte şi-aducea,
Scoase un arc şi-o săgeată
Şi în vîrful săgeţii,
Ineluşul din dreapta
În săgeată l-anina,
Spre Novac îl năpustea.
Novac la masă şedea,
Inelu în poală-i pica.
Iar Novac ce mi-ş' grăia ?
— Cătaţi, boieri, de vedeţi !
Cîte războaie am bătut,
Ast semn nu l-am mai văzut !
Ori a pierit vrun finişor,
Ori vreun verişor,
Mult seamănă ghinişor,
Şi pă dat şi p-aruncat,
Că aşa ni-i neamu-nvăţat.
Inelul în mînă lua,
Pă veliat că se uita,
Frumos slova-i cunoştea.
— Cătaţi, boieri, de vedeţi,
Că n-a luat pe Negrul,
Şi a luat pe Livdul,
Şi singur şi-a răpus capul.
Iar Novac ce mi-ş' făcea ?
La grajd de peatră mergea,
Seama la cai că lua,
Pe toţi caii el vedea,
Numai pe Livdul nu vedea.
Pe Negrul afară-l scotea,
De căpăstru că-l lua,
Şeaua pă el că punea ;
Cu scările în şurupuri,
Să-mi mai potol din junghiuri.
Pîn' pă Negru s-aşeza,
Nouă hotare sărea,
Şi-i strîngea cîte-un dîrlog,
Mai sărea cîte-un pîrlog,
Îi venea inima la loc.
Pe lîngă Ioviţă-mi da,
Nici de seama nu-l băga,
Tot înainte mergea,
Cu Cadiu că se-ntîlnea,
Curmeziş că se punea,
Şi de dînsul se ruga :
— Dur, dur, cuscre Cadiule !
Băieţii fac vrăjbile,
Noi bătrînii păcile.
De două ori că se ruga,
Vorba-n seamă nu-i băga,
Tot pă Ioviţă-l gonea.
Dar Novac ce-mi grăia ?
— Alei, Doamne milostive,
Eu judec în Ţarigrad,
Dar pă ăsta un blestemat ?
L-am rugat, n-a ascultat,
Iartă-mi, Doamne, un păcat ;
Eu o să-i răpui viaţa
Şi să-i iau pă Şerguţa,
Vai, Şărguţa Arbuzeanca,
Care fuge cu luna
Şi joacă cu săptămîna.
Iar Novac ce mi-şi făcea ?
Seama la război ştia,
Lăturiş că mi-l lua.
Cînd o palmă că mi-i da,
Într-o scară-l povîrnea,
Buimăcit, drumu-i mai da.
Pă urmă paloş scotea,
De-a azvîrlitele zvîrlea,
Lua mîna şi trei coaste

Și oblîncul de la șea.
Scapă paloș în pămînt,
Scoate o brazdă ca de plug,
Mînia de pe pămînt.
Frumos capul că-i tăia,
În glugulință mi-l punea,
Și la ciochine că-l lega
Șaua pe Șarga că punea,
Pe Negru în pohod lua,
După Iovință pleca.
Cînd Iovință înapoi căta,
Pe Șarga cînd o vedea,
El mai tare că fugea.
Novac după el striga :
— Ia mai ține pe Livdul,
Că i-a ieșit sufletul,
Că nu-i Cadiu să te gonească,
Viața să-ți prăpădească,
Ci Novac să te iubească.
Nici vorba nu isprăvea,
Și-acasă că-mi ajungea.
Cînd fata Șarga vedea,
La inimă mi-o seca.
Fata din gură grăia :
— Alei, unchiaș de Novac,
Tu pe taica l-ai tăiat
Și pe Șarga i-ai luat !
Dar Novac ce-mi grăia ?
— Taci, fetiță, draga mea,
Eu cu tat-tu la pace am dat,
Pă Șarga zestre v-a dat.
Dar fata așa-mi grăia :
— Alei, unchiaș de Novac,
Tata așa a fost de jurat,
Șeapte fete a măritat,
Pă Șarga zestre n-a dat,
Iar acuma l-ai tăiat,
La inimă m-ai secat.
Dar Novac ce mi-și grăia ?
De mînă că-i lua,
În monăstire-i băga
Și pe loc mi-i cununa.
Cînd fu la masa cea mare,
Capul lui Cadiu lua,
Toți boierii dăruia,
Care vii, care moșii,
Cu moșii nehotărîte
Și cu pungi nesocotite,
Și cu banii din buzunar,
Cu sălașuri de țigani,
Toți boierii că dăruia.
Dar Novac ce mi-și făcea ?
Capul lui Cadiu lua,
Într-o tipsie-l punea
Și la masă-l închina :
— Poftim ăst cap de berbece,
Să nu vă stea inima rece !

Ziceți voi, boieri, amin,
Căci eu v-am cîntat deplin.

Cules de A. Goleanu din gura lui Petrea Murgu, în vîrstă de 70 de ani.

31

La cerdacu lui Novac

La cerdacu lui Novac
Frumoasă masă-i întinsă,
De mari boieri îi coprinsă.
Toți boierii bea, mănîncă
Și voie bună că fac ;
Numai tînărul Iuviță

Nici nu bea, nici nu mănîncă,
Nici voie bună nu face.
Nimeni sama nu-i lua.
Dar Novac, Baba Novac
Sama bine că-i lua
Şi din gură aşa-i grăia :
— Valeo, nepoate Iuviţă,
Toţi boierii bea, mănîncă
Şi voie bună că fac.
Iar tu, măre, nici bei,
Nici nu bei, nici nu mănînci,
Nici voie bună nu faci.
— Nici nu beau, nici nu mănînc,
Nici voie bună nu fac,
Că mie, măre, mi-a venit
Vremea de căsătorit.
Potrivnică mi-am găsit
În tîrgul Iodriului,
La fata Cadiului.
Şi Cadiu-i om bogat,
Savai cînele spurcat
Şi de lege lepădat.
— Na cheiţa grajdului
Şi descuie grajd de piatră.
Mai la uşa grajdului
Este ieslea Livdului.
Livdul este-un cal frumos,
Nu-ţi este nici de un folos.
Mai la fundul grajdului
Este ieslea Negrului,
Negru este-un cal urît
Şi la păr îi aricit
Şi de vine-i cam stîrcit,
Făcut, măre, pe fugit ;
Ce-i goni
Vei izbîndi.
Iuviţă la grajd mergea
Şi pe Livdu mi-l scotea,
Şaua pe el mi-o punea,
La Iodriu mi se pornea.
Cînd acolo ajungea,
Pe fetiţă o găsea ;
Pe fetiţă-n grădiniţă,
Cu cinzeci de robuliţă,
Robuliţă, rusculiţă,
Şi din gură aşa-i grăia :
— Cuconiţă, dumneata,
Ia dă-mi un mănunchi de flori.
— Trimete pe-o robuliţă.
— Cuconiţă dumneata,
Dă-le tu cu mîna ta,
Că nu-s lup să te mănînc,
Nici boală să te bolesc,
Şi-s voinic să te iubesc.
Cuconiţa aşa făcea,
Iar Iuviţă se chitea...
Mîna cearcăn o făcea
Şi de brîu că mi-o lua
Şi pe cal o arunca
Şi-napoi că se-nturna.
O roabă la Cadiu fugea
Şi din gură aşa-i grăia :
— Cadiul, dumneata,
Ţi-a luat pe hică-ta !
Cadiu se tulbura
Şi din gură aşa grăia :
— Pune masa să mănînc,
Strînge masa, nu mănînc ;
Pune-mi perna să mă culc,
Strînge perna, nu mă culc.
Ad' pe Şarga să-ncalic,
Pe Şarga, pe harbuza,
Care-mi fuge cu luna
Şi gioaca cu stămîna.
Pe Şarga i-o aducea,
Şaua pe ea o punea
Şi pe dînsa s-arunca.
Pîn' pe ea se aşeza,
Şapte hotare-mi sărea ;
Şi-o mai trăgea şi de dîrlog
Şi mai sărea şi alt pîrlog ;
Pe Iuviţă-apropia.

Iuviţă atunci grăia :
— Cuconiţă, dumneata,
Ia uită-te înapoi.
Vezi ce pară roşie ne-ajunge ?
— Nu e pară roşie,
Ci-i tăicuţa
Cu Şărguţa ;
Cum te-ajunge,
Cum te taie.
Iuviţă inelul arc îl făcea,
'N poala lui Novac îl arunca.
Iar Novac aşa grăia :
— Ori îmi moare-un frăţior,
Ori îmi piere-un nepoţel.
Şi la grajd se repezea
Şi pe Livdul nu găsea...
Pe Negru din grajd scotea,
Şaua pe el o punea
Şi pe dînsul s-azvîrlea.
Cînd te uitai de pe dînsul,
Nu-ţi mai puteai ţine rîsul.
'Naintea Cadiului ieşea
Şi din gură aşa-i grăia :
— Dur, dur, dur, cuscre Cadiu,
Tinerii fac vrăjbile,
Noi, bătrînii, păcile.
Cadiu-n samă nu prindea,
Tot pe Iuviţă-l gonea.
Novac sta în loc şi se gîndea
Şi în gînd aşa zicea :
— Judecata-n Ţarigrad,
Dar aesta un blăstămat ?!
Pe Negru-n frîu îl strîngea
Şi la el se repezea...
Frumos capul că-i tăia
Şi oblîncul de la şa.
Şi pe Şarga i-o lua.
Acasă dac-ajungea,
Cuconiţei îi grăia :
— Cuconiţă, dumneata,
Cu taică-tu bună pace c-am făcut,
Pe Şarga zestre v-a dat.
Cuconiţa răspundea :
— Taica şapte fete c-a avut,
Pe cîte şapte le-a măritat,
Pe Şarga zestre n-a dat...
Capul tatei l-ai tăiat !

Auzit de învăţătorul Em. I. Mironescu, din com. Oncea-Covurlui, de la tatăl său I. N. Miron.

32

Doicin

În tîrgul Ţarigradului,
La casa-mpăratului,
Nemerit-a, poposit-a,
Nu aseară, alaltăseară,
D-un arap negru buzat,
Cu solzi după cap,
Parcă-i dracu-mpeliţat ;
În piept găvănat,
În spate cocoşat ;
Vezi cocoaşa gîtului,
Ca morcoaşa ţestului ;
Dă vine lăsat,
Dă călcîie alăturat,
Dă genuche dăpărtat ;
Cînd te uiţi la dînsu,
Nu poţi ţine rîsu.

Vezi, ochii ca taierili,
Dinţi ca teslili,
Măselili ca rîşniţili,
Unghili ca secerili,
Legătura capului,
Ca rotila plugului.
Împăratu la conac că mi-l poftea,
Şî conac că îi gătea :
La masă
O vacă grasă,
Şeapte oca dă orez,
Şi cinci oca dă piper ;
Asta conac, de mîncare,
Seara fată mare, dă culcare.
Toate fetili rîndu că-şi făcea,
Rîndu la sora lui Doicin venea,
Şî pă dînsa mi-o vestea.
Iar Lisandra ce-mi făcea ?
Intra-n casă suspinînd,
Iş' afară tot plîngînd,
Cosiţă neagră smulgînd,
Feţişoara zgîriind,
Sîngili cocoş curgînd.
Dar Doicin că mi-o vedea,
Doicin bolnav cum erea,
Că nouă ani şî jumătate,
Dă cînd zace el pă spate ;
Că el ursat că era,
O sută păgîni dă omora,
Zilili i să sfîrşa ;
Nouăzeci şi nouă omorîse,
Şî bolnav el că căzuse ;
Unul, frate, mai avea,
Viaţa ca să ş-o dea.
El pă sorî-sa dacă-o vedea,
El dîn gură îi grăia :
— Alei, Lisandra, sora mea,
Ce-mi intri-n casă suspinînd,
Ieşi afară tot plîngînd,
Cosiţă neagră smulgînd,
Feţişoară zgîriind,
Sîngili cocoş curgînd ?
Or ţie ţi s-a urît
Tot dă mine îngrijînd ?
Or ţie că ţi-a venit
Vremea dă căsătorit ?
Că pîn-acum nu te-am văzut
Aşa tristă căutînd !
Iar Lisandra că-i grăia :
— D-alei, nene Doicine,
Dă stătuşi dă mă-ntrebaşi,
Cu tot dreptu spune-ţi-aş :
Nu aseară, alaltăseară,
În tîrgu Ţarigradului,
La poarta-mpăratului,
Nemerit-a, poposit-a
D-un arap negru buzat,
Negru şî ciudat,
Cu solzi după cap,
Parcă-i dracu-mpeliţat !
În piept găvănat,
În spate cocoşat,
Cu cocoaşa gîtului
Cît morcoaşa ţestului,
Legătura capului,
Cît rotila plugului ;
Cînd te uiţi la dînsu
Nu poţi ţine rîsu ;
Ochii ca taierili,
Dinţii ca teslili,
Măselili ca rîşniţili,
Unghili ca secerili !
Şî-mpăratu la conac că l-a poftit
Şî conac că i-a gătit :
La masă,
O vacă grasă,
Şeapte oca dă orez
Şi cinci oca dă piper.

Asta conac, dă mîncare,
Seara-fată mare, dă culcare.
Toate fetili rîndu că ş-a făcut,
Şî la mine rîndu c-a venit,
Şî pă mine m-a vestit.
Mie, frate, nu mi s-a urît
Tot dă tine îngrijind ;
Şî nici că mi-a venit
Vremea dă căsătorit.
Dar d-aia intru-n casă suspinînd,
Ies afară tot plîngînd,
Cosiţă neagră smulgînd,
Feţişoară zgîriind,
Sîngili cocoş curgînd.
Doicin aşa d-auzia,
El dîn gură că grăia :
— D-ale, soro, sora mea,
Ia du-te tu în ăl grajd
Şi ia tu d-a perioară
Şi pe Negru mi-l ţeseală ;
Cu şaua mi-l înşelează,
Cu frîu mi-l înfrînează
Şî-l scoate la neica-ncoace,
Că dă cînd neica s-a bolnăvit,
Negru-n grajd a-nnebunit.
Iar Lisandra ce-mi făcea ?
Ea în grajd că să ducea,
Pe Negru mi-l ţesela,
Cu şaua mi-l înşăla,
Cu frîu mi-l înfrîna,
Afară că mi-l scotea
Şi la Doicin mi-l ducea.
Doicin atunci ce făcea ?
El dîn pat că se scula,
Cu hainili să-mbrăca,
Cu armili să-narma
Şi la Negru că işa ;
Mîna pă Negru punea,
Negru jos îngenuchea,
Pîn' Doicin încălica.
Doicin dacă-ncălica,
Buzduganu că-l uita ;
Buzdugan cu şeapte pene,
Pana dă şeapte oca ;
Şi la sorî-sa-l cerea,
Lisandra că să ducea,
Buzduganu că-l lua,
Pîn' la dînsu mi-l tîra ;
Iar Doicin că să-ntindea,
Două deşte că punea,
Buzduganu apuca
Şi în sus dă-l azvîrlea,
Pe Negru îl mai juca,
Pîn' buzduganu venea,
Palma-n sus că ridica,
Buzduganu apuca
Şi pă uliţă işa ;
Pă Negru cînd mi-ncura,
Uliţa nu-i ajungea ;
Pă lîngă arap trecea.
Arapu dacă-l vedea,
În rîs el că îi zicea :
— Dur, dur, dur, bir neînvăţat,
Calu ce ţi-ai răsfăţat ?
Doicin nimic nu răspundea
Şî nainte el trecea,
Calu că şi-l mai juca ;
Îndărăt că să-ntorcea,
Iar pă lîngă arap trecea ;
Arapu iar că îi zicea :
— Dur, dur, dur, bir neînvăţat,
Calu ce ţi-ai răsfăţat ?
Dar Doicin că-i răspundea :
— Nu sînt bir eu neînvăţat,
Dar de stăpîn că ţi-ai dat !
Şî buzduganu aducea,
În arap dă-l repezea,
Piste cap el că mi-l da,

Cu pămîntu l-amesteca.
Acasă că să ducea,
Calu sorî-si i-l da,
Apoi în cas' că intra,
În pat el să aşăza
Şi sfîrşitu că îşi da,
Căci împlinise suta !

Cules de I. Florescu de la Fl. Drăgan, muncitor din com. Bragadiru, jud. Teleorman.

33

Iancu-vodă

Mustafa de la Baba,
Irimia din Chilia
Şi cu hogea Diului,
Nădejdea-mpăratului,
La Iancu-vodă că sosea
Şi din gură-aşa-i grăia :
— Turceşte-te, Iancule,
Şi te dă pe legea noastră,
Lege bună şi bogată
Şi de toate-ndestulată :
Şi de miere şi de unt,
De aur şi de argint,
Care este la turc mult,
Dulceaţa de pe pămînt.
Iancu-vodă răspundea :
— Că eu, măre, m-oi turci,
Dacă voi mi-ţi dărui
Cu cincizeci de iepe roaibe,
Iepe roaibe umblătoare,
Pintenoage de picioare,
Cu dungi negre pe spinare,
Strănute cîte de-o nare,
Îmbuiestr' în fuga mare.
Eu îl dau sfatu la voi,
Voi să-l daţi la-mpăratul.
La-mpăratul se ducea,
Împăratu-i întreba :
— Turcit-aţi pe Iancu-vodă ?
Iar deliii răspundea :
— Că noi, măr', nu l-am turcit,
Dar el, măre, s-o turci
Dacă noi l-om dărui
Cu cincizeci de iepe roaibe,
Iepe roaibe umblătoare,
Pintenoage de picioare,
Cu dungi negre pe spinare,
Strănute cîte de-o nare,
Îmbuiestr' în fuga mare.
Împăratu răspundea :
— Bacşina şi gheauru,
Ce i-a pofti sufletu.
Păsaţi, măre, de mi-i daţi
Şi siliţi de mi-l turciţi,
Că voi de nu-l îţi turci
Noi n-om mai împărăţi.
La Iancu-vodă le ducea ;
Mustăcioara că-i rîdea,
Mai frumos mi-o răsucea.
Iar deliii aşa-i grăia :
— Turceşte-te, Iancule,
Şi te dă pe legea noastră,
Lege bună şi bogată
Şi de toate-ndestulată :
Şi de miere şi de unt,

De aur şi de argint,
Care este la turc mult,
Dulceaţa de pe pămînt.
Iancu-vodă răspundea :
— Că eu, măre, m-oi turci
Dacă voi mi-ţi dărui
Cu cinzeci de berbeci berci,
De la coade pîn' la coarne
Tot de douăsprece palme,
Coarnele cît braţele,
Să mă culc pe dînsele.
Eu îl dau sfatu la voi,
Voi să-l daţi la-mpăratu.
La-mpăratu se ducea.
Împăratu-i întreba :
— Turcit-aţi pe Iancu-vodă ?
Iar deliii răspundea :
— Că noi, măr', nu l-am turcit,
Dar el, măre, s-o turci
Dacă noi l-om dărui
Cu cinzeci de berbeci berci,
De la coade pîn' la coarne
Tot de dousprece palme,
Coarnele cît braţele,
Să doarmă pe dînsele.
Împăratu răspundea :
— Bacşina şi ghiauru,
Ce i-a pofti sufletu ;
Păsaţi, măre, de mi-i daţi
Şi siliţi de mi-l turciţi,
Că voi de nu-l îţi turci,
Noi n-om mai împărăţi.
La Iancu-vodă îi ducea ;
Mustăcioara îi rîdea,
Mai frumos şi-o răsucea.
Şi deliii aşa-i grăia :
— Turceşte-te, Iancule,
Şi te dă pe legea noastră,
Lege bună şi bogată,
Şi de toate-ndestulată :
Şi de miere şi de unt,
De aur şi de argint,
Care este la turc mult,
Dulceaţa de pe pămînt.
Iancu-vodă răspundea :
— Că eu, măre, m-oi turci
Dacă voi mi-ţi dărui
Cu cinzeci de cătănaşi,
Însărcinaţi de gălbănaşi.
Eu îl dau sfatu la voi,
Voi să-l daţi la-mpăratu.
La-mpăratu se ducea,
Împăratu-i întreba :
— Turcit-aţi pe Iancu-vodă ?
Iar deliii răspundea :
— Că noi, măr', nu l-am turcit,
Că el, măre, s-o turci
Dacă noi l-om dărui
Cu cinzeci de cătănaşi,
Însărcinaţi de gălbănaşi.
— Bacşina şi ghiauru,
Ce i-a pofti sufletu ;
Păsaţi, măre, de mi-i daţi
Şi siliţi de mi-l turciţi,
Că voi dacă nu-l îţi turci
Noi n-om mai împărăţi.
La Iancu-vodă îi ducea.
Mustăcioara îi rîdea,
Mai frumos mi-o răsucea,
Masă bună le făcea :
Trei purcei fripţi că le da,
Alţi doi la dăsagi punea.
La-mpăratu se ducea.
Împăratu-i întreba :
— Turcit-aţi pe Iancu-vodă ?
Dar deliii răspundea :
— Nu ştiu, măr', noi l-am turcit,
Ori el, măr', ne-a rumânit.

Dacă, măre, nu ne crezi,
Cată la dăsagi și vezi.
La dăsagi cînd el căta,
Doi purcei fripți că găsea
Și din gură-așa grăia :
— Lasă-l, măre, să domnească,
Să domnească,-mpărățească,
De nimeni să nu gîndească !

Auzită de la învățătorul Em. I. Mironescu din com. Oncea, jud. Covurlui, de la tatăl său I. N. Miron.

34

Stanislav

Sus pe luciul Dunării,
Vine un caic zugrăvit,
Cu postav verde învelit,
Tot de maluri e izbit
Și de tină e stropit.
Dar în caic cine este ?
Sînt cincizeci de turci bătrîni,
Cu bărbile pîn' la brîu,
Cu firea ca de copil.
Mai-marele care este ?
Săvai Aga al Diului,
Mustafa de la Baba,
Care le-mparte lefeaua.
Imbrihor de la Tîrgșor
Că mi-l poartă binișor.
Și ei, frate, că-mi umbla
Tot din vad în vad
Și din sat în sat,
Tot întrebînd și ispitînd
De Stanislav copilu,
Încinge barba cu brîu,
Casapu ovreilor,
Măcelarul turcilor.
Caic la margine-mi da,
Fete mari, frate, găsea,
Fete mari pînze nălbind,
Cămăși la soare cosînd,
Fete mari beligrădence,
Neveste țeligrădence.
— Bună ziua, fetilor,
Fetilor, nevestilor !
De mi-ați spune cu dreptate,
Pînzele să se nălbească,
Știi ca coala de hîrtie,
Cînd o iei din prăvălie
Și logofeții mi-o scrie,
Mai mîndru că mi-o mîngîie.
De mi-oți spune cu strîmbătate,
Pînzele să se cernească
Știi ca poșul de la gît.
Unde fetile auzea,
Nevestile înmărmurea.
La cea fată smedișoară,
Cu cosița gălbioară
Și cu semne de vărsat,
Ibovnica lui Stanislav.
O iubise și-o lăsase,
Pizmă pe dînsul prinsese.
— Turcilor, spafiilor,
Pe Stanislav nu l-am văzut,
Dar am văzut pe mama lui Stanislav,
La cea cămară de peatră,
Spălîndu-i zăbunile,

Toate hantiriile,
Vezi, de sînge, vezi, de turc
Şi d-o chică de voinic
Şi de mustaţă de frîng.
Unde, nene, că mi-ţi spală
Şi de peatră mi-i trînteşte
Şi de sînge că se scură,
Dunărea în două mi-o curmă.
Unde turcii c-auzea,
Năvală la cai da,
Ca cîinii la zahana,
Şi din gură zicea :
— Măi băieţi,
Ia măriţi, voi, cîrmile,
Trageţi cu lopeţile.
Hop, odată la lopată,
Să trecem Dunărea îndată !
La muma lui Stanislav
că mergea :
— Bună ziua, mama lui
Stanislav !
De eşti mama lui Stanislav,
Să ne fii mamă şi nouă ;
Nu-l cătăm cu răutate,
Ci-l cătăm cu bunătate,
Că-i al nostru el, bun frate.
Cu el am negustorit,
Cu el am îmbătrînit,
Capetile le-am împărţit,
Cîştigu ne-a mai rămas,
Ca să-l împărţim pe fraţi.
Nu ştiu de ce foc s-a mîniat
Şi caicu şi l-a luat,
Pe Dunăre a plecat,
Ochi cu dînsul n-am mai dat.
— Turcilor, spahiilor,
Mai mari ienicerilor,
Stanislav, măre, că este
P-acea gîrlă,
Ciorogîrlă,
Unde Dunărea se coteşte,
Malurile s-azvîrleşte,
Pădurea că se răreşte,
Cu caicul priponit,
Cu lănţuşul de argint,
Că de tei n-a mai găsit.
De trei zile mi-este beat
Şi-n caic mi-este culcat.
Unde turcii c-auzea,
Năvală la caic da
Şi-n caic că se punea
Şi la Stanislav mergea
Şi la el că se uita ;
Ei dintre ei că vorbea,
Nu gîndea că este beat,
Ci credea că e culcat.
Iar Stanislav se mişca,
Vîntul perişorul că-i bătea.
Unde turcii se uita,
Fugea ca muierile
Şi ţipa ca curvile,
Şi-mi fugea iepureşte
Şi-mi sărea ogăreşte,
Şi-şi rupea giubelile
Şi-şi pierdea pistoalile.
Dar Stanislav mai avea
O slugă dreaptă şi înţeleaptă
Şi de Dumnezeu lăsată,
Pe Neculae Neculcea,

Ce şedea într-un colnic,
Cu pistolul ruginit,
De trei luni neslobozit.
— Mă turcilor, pasfiilor,
Ce fugiţi ca muierile
Şi ţipaţi ca curvele,
Şi-mi fugiţi iepureasca
Şi vă aruncaţi lupeasca
Şi rupeţi giubelile
Şi pierdeţi pistoalile ?
Ce voi mie-mi dăruiţi
Să vă dau pe Stanislav legat,
Să vi-l predau ferecat

Cum e bun de spînzurat ?
Unde turcii c-auzea,
Fesuri din cap că lua
Şi cu bani că le umplea,
Lui Neculcea-i dăruia,
Iar Neculcea ce făcea ?
La Stanislav că mergea,
Trei pumni în cap că-i trîntea,
Cu şeapte ştreanguri că-l lega,
Şeapte ştreanguri de Braşov
Şi cinci funii de mătase,
Că l-a răzbit pîn' la oase.
Pîn' la oase că-l răzbea
Şi el nu se deştepta.
Tîrîş turcii că-l lua
Şi la paşa că-l ducea.
Judecata ce-i făcea ?
El tot beat, frate, era !
Judecata ce-i făcea ?
— Dunărea l-a crescut,
Dunărea l-a hărănit,
Dunărea deci să-l mănînce !
Şi tot i mai dăruia
Petricica morei
Din ţara Moldovei.
Între spete i-o lega,
Brînci în Dunăre că-i da.
Trei zile şi trei nopţi
Dunărea că mi-şi urla,
Pînă la fund că cădea,
Şi cu faţa în jos cădea
Şi cu piatra morei dasupra.
Racii-l pişca, racii-l mişca,
Morunii de el se freca
Şi el nu se mai deştepta !
Dar un rac grozav venea
Şi de nas că-l apuca
Şi de tare ce-l strîngea,
Tocmai atunci se deştepta
Şi din gură aşa zicea :
— Cată, f. . . . mîni-sa !
Unde sînt eu aicea ? !
. . . .
A ! asta-i din Neculcea !
Că Neculcea m-a legat
Şi-n mîna turcilor m-a dat !
El niţel că se smucea,
Puterile şi-aduna,
Din fundul apei pleca
Şi trei zile cît făcea,
Numai dintre spete clătina
Şi în faţa apei ieşea
Cu peatra morii dasupra.
Şi-n faţa apei dacă ieşea
Şi-ncepea de-a-mi înota,
Cam şerpeşte,
Cam broscheşte,
Şi o lua în lungul Dunărei
Pînă la vadul Brăilei.
Cînd ochii că-şi ridica,
Ibovnica lui ş-o vedea.
Cînd la apă mi-ţi venea
Şi-n gura mare striga,
De-mi urla Dunărea :
— Sai, Stăncuţo, soru-mea,
Scoate-mă tu d-aicea
Şi mă scapă din belea,
Multă pomană vei avea !
Unde Stăncuţa auzea,
Găleţile lepăda,
Dosul la tat-său că da :
— Scoal' tu, taică, nu şedea,
Un negustor s-a înecat
Şi sieptru cu galbeni
De gît rău îi atîrna.
Unde tat-său c-auzea,
Caic şi cuţitul lua
Şi lua şi lopata,
La Dunăre c-alerga.
Cînd în margine ajungea,
Numai capul că-i vedea,
Ochii-n cap că-i cunoştea :

— Hai tu, taică, dragu taichii,
Că-i ibovnicu tău,
Să mănînce capul meu!
Ad' la mine caicu şi cuţitu,
Că sînt mai iute de mînă.
Caic şi cuţitul lua
Şi la Stanislav mergea,
Ştreangurile că-i tăia
Ş-apoi puţin zăbovea.
Unde peatra că-i cădea,
Trei zile şi trei nopţi
Dunărea tare urla,
Peatra la fund că cădea,
Dunărea se liniştea,
După ce borboci făcea.
Stanislav că-mi rămînea
Şi-n caic că se punea,
Lopata în mînă lua
Şi necăjit cum era
Numai trei lopeţi trăgea,
De şeapte paşi pe mal
Caicul l-arunca;
Aşa da de necăjit,
Scîrţîia caicul de pămînt.
Stanislav, frate, se găsea,
Despuiat în pelea goală era,
Şi ruşine, frate,-i era,
El în oraş nu intra.
La margine o biserică era,
În ea un călugăre cetea.
Stanislav dacă-l vedea,
Numai cu pumnu-l bătea
Pînă, frate,-l omora.
Toalile i le lua
După ce în seamă le lua;
Stanislav cu ele se-mbrăca,
Pe uliţă se plimba
Şi da pe la cafenea.
Unde turcii că-l vedea:
— Baca, baca, ghiaura!
Cată f... mîni-sa!
Ori o fi vrun fraţior,
Ori o fi vrun verişor,
Că prea-şi seamănă cu el!
Unii din ei îşi zicea:
— Baca, baca, ghiaura,
Că ni-a înviat mortu,
Să ne mănînce capu!
Un călugăr ce trecea
Şi pe uliţă se plimba,
Cu Stanislav se întîlnea
Şi cu barbă mi-l vedea
Şi tare se speria,
Şi-un paloş că-şi cumpăra,
Cinci sute de lei că da,
Că tare frumos era.
Pe Stanislav dacă-l vedea,
Cu glas dulce-i grăia:
— Părinte, sfinţia-ta,
Că eşti, taică, om bătrîn,
Că cunoşti la fier mai bun.
Vino încoa, te-apropiază,
Priveşte-l şi-l cercetează:
Ast paloş l-am cumpărat,
Cinci sute de lei c-am dat.
Stanislav paloşu-n mînă că lua
Şi la el bine privea,
Că el tare-l cunoştea,
Paloşul al lui era,
Şi vîndut de Neculcea.
Stanislav se supăra
Şi răstit popii zicea:
— Călugăre, piază rea,
F...-ţi crucea mîni-ta!
Sau te-ai lăsat de popie,
Să te-apuci de vitejie?
Să nu-ţi fie de cinci sute de lei c-ai dat,
Dar să vezi într-a cui mînă a intrat!
Călugăre, poamă rea,
'Ngenunche înaintea mea,

Să te spovedesc ceva !
Călugărul ce făcea ?
Înaintea lui îngenunchia,
Gîndea că-i spunea ceva !
Stanislav cu paloşul da,
Frumos capul că-i tăia.
Merge cap ghisdănăsînd,
Trupul mătănii făcînd.
Paloşul că mi-l lua
Şi de sînge îl ştergea
Şi în cîrpă l-înfăşura,
Şi mi-l băga în sîn la piele,
Tot ca mai nainte vreme.
D-aci lua tîrgul d-a lungul,
Pimniţele d-a rîndul ;
Unde vrun turc că găsea,
Acolo că mi-l toca.
El pe supt pat că intra
Şi de urechi că-i scotea,
Că păr f . . . . nu-mi avea.
Tot tîrgu că mi-şi umbla,
Pe Neculcea nu-l găsea.
Dar într-un cap de tîrguleţ
Mai este-o pimniţă mică,
Ia, mai mult nimica,
Cu cincizeci de uşi,
Cu o sută de buţi,
Tot buţi buslagele,
De-o sută de vedre.
Acolo Niculcea că-mi era
Cu trei fete de împărat,
Din oraş din Ţarigrad,
Cu sabia le-a luat.
Una-l pişcă,
Alta-l mişcă,
Una cu vin îl stropeşte,
Feţişoara-i rumeneşte ;
Neculcea bea şi chefuieşte,
De Stanislav nu gîndeşte.
Stanislav în gîrlici că mi-ţi şedea
Şi pe Neculcea că-l vedea,
Sîngele-n el s-aprindea.
O vadră de vin cerea,
De toarte că mi-o apuca;
La guriţă mi-o punea
Şi pe gît gîl-gîl făcea,
Tocmai în fund că răsufla
Şi de pămînt c-o trîntea
Şi puzderii o făcea,
De se minuna lumea.
Cîrciumăreasa-i zicea :
— Călugăre, piază rea,
Ce-mi spărseşi tu găleata ?
Iar Stanislav mîrîia,
Casa de se detuna
Şi toţi ce cutremura
Şi fiorii-i coprindea,
Şi tare se spăimînta.
Iar Neculcea de-l vedea,
Pahar din mînă-i cădea :
— Hi, sărăcuţ de maica mea,
Mi s-a scurtat viaţa !
Şi Neculcea se-ngrozea.
Stanislav la el intra,
Nici o palmă că mi-i da,
Numai d-o mînă-l lua,
Pe uliţă-n lung mergea,
La Dunăre că-l trăgea,
Ca iute morţii să-l dea.
La Dunăre c-ajungea
Şi curînd că poruncea,
Lui Neculcea-i aducea
Pietricica rîşniţei,
Tot din ţara Brăilei.
Între spete i-o lega
Şi începea d-a-l judeca :
— Hai, Niculcea, sluga mea,
Ce rău, nene, ţi-am stricat
De pe mine m-ai legat
Şi-n mîna turcilor m-ai dat ?
Toată simbria ţi-am dat,
Nici o para n-am mîncat !

Poftim, dac-ai fi voinic ca mine,
Ai mai ieşi p-astă lume,
Să vorbeşti şi tu cu mine,
Cum vorbesc şi eu cu tine.
Şi-i dă-n spate un picior
Şi-l aruncă sus în zbor ;
Şi-l dă durda la pămînt,
Şi-l aruncă sus în vînt.
Şi gîlc, gîlc, valdo-gîlc,
În Dunăre a intrat adînc.
Şi el nu-i ca Stanislav,
Ca să mai iasă la mal.
Şi Stanislav a plecat,
Iar în pimniţă a intrat
Şi s-a pus pe chefuit,
Cum nici nu s-a pomenit.
Toţi s-au dus, nu se mai vede,
Numele nu li se pierde.

Mai ziceţi, boieri, amin !
Că vă făcui cîntec din plin.
Bacşiş daţi la lăutari,
Să-l cîntăm la boieri mari ;
Bacşiş daţi şi la cobzari,
Să-l cînte la zile mari.
C-aşa a fost istoria
Stanislav şi Neculcea,
De se duse pomina
La toată Valahia !

Spusă de G. Bălţatu, lăutar. Auzită de el de la Radu Dîrdîială, lăutar bătrîn şi ceauş de poştă. Cules de I. Leabu, învăţător al com. Şerbăneşti-Olt şi comunicat lui Christea N. Ţapu.

35

Cîntecul lui Tanislau

Pe luciul Dunării
Vine un caic zugrăvit,
Cu postav verde-nvălit,
Pîn năuntru şicuit.
Tot de turci mi-e-ngrămădit,
Tot de turci d-ei bătrîni,
Cu bărbile pîn' la brîu.
Şi de tină mi-e stropit
Şi de maluri mi-e izbit.
Dar ei, frat', unde-l mîna ?
Tot la vale-n Brăila,
Cam la vadu Brăilii,
Cam de din josu schilii,
Turcii, frate, se opreau,
Că ei, măre, mi-şi vedeau
Fete mari pînze-nălbind,
Neveste de cîte-un prunc,
Cămăşi la soare trăgînd.
Drept la ele se oprea
Şi salamanicu le da :
— Bună ziua, fetilor,
Fetilor, nevestilor,
Voi d-aţi spune cu dreptate,
Pînzele să se-nălbească,
Ştii ca coala de hîrtie,
Cînd logofeţii mi-o scrie ;
De n-aţi spune cu dreptate,
Pînzele să se-nnegrească
Ca rasa călugărească
Şi ca poşu de la gît !
Voi, frate, nu mi-aţi văzut
Pe Tanislau copilu,
Încinge barba cu brîu ?
Cea fetiţă bălăioară

Cu codiţa gălbioară
Şi la faţă smedişoară,
Ibomnica lui Tanislau, —
O iubise şi-o lăsase,
Pizmă pe dînsul prinsase, —
Ea din gură că-mi striga :
— Turcilor, pasfiilor,
Şi mai mari nicenilor,
Pe Tanislau nu l-am văzut,
Dar noi, frate, c-am văzut
Pe muma lui Tanislau,
La cea caleră de piatră,
Pe Dunăre cocoşată,
Că-i spală zăbunile,
Toate anteriile,
Tot de sînge de voinic
Şi de mustaţă de frînc.
Unde turcii c-auzea :
— Baca, baca, ghiaura,
Că i-am aflat, zău, urma,
Ca să-i scurtăm viaţa !
Hop odată,
Hop la lopată,
Să trecem Dunărea-ndată !
Cînd acolo că trecea,
Ei, frate, că mi-o găsea
Şi bună ziua că-i da :
— Bună ziua, muma lui Tanislau,
De eşti mumă lui Tanislau
Să ne fii şi nouă mumă !
Noi cu Tanislau am copilărit,
Cu el am negustorit,
Nu ştiu ce foc s-a mîniat,
Caicu şi l-a luat,
Pe Dunăre s-a lăsat,
Ochi cu dînsu n-a[m] mai dat.
Capetile le-am împărţit,
Cîştigul că ne-a rămas
Ca să-l împărţim pe fraţi.
Iar femeia ca femeia,
Poale lungi şi minte scurtă,
Femeie nepricepută,
Turcilor se-nfăţişa
Şi lor, frate, le spunea :
— Turcilor, pasfiilor,
Şi mai mari nicenilor,
Unde Dunărea coteşte
Şi malul se azvîrleşte
Şi pădurea se răreşte,
E caicu lui Tanislau
Priponit,
Înlănţuit
Cu lănţuşuri de argint,
Că de tei n-a mai găsit,
Şi el e-n caic răsturnat,
De trei zile s-a-mbătat !
Unde turcii c-auzea,
Ei din gură cuvînta :
— Hop odată,
La lopată,
Să trecem Dunărea-ndată.
Baca, baca ghiaura,
I-am aflat noi de urma,
Ca să-i scurtăm viaţa !
Cînd acolo c-ajungea,
De departe se uita,
El cu faţa-n sus dormea ;
Vîntul că mi-l adia,
Perişoru-i cletina.
Unde turcii că vedea,
Fugea ca muierile,
Rupea anteriile
Şi perdea pistoalele.
Iar Neculai Neculcea,
Sluga lui Tanislau din dreptate,
În gura mare striga :
— Turcilor, pasfirilor,
Şi mai mari nicenilor,
Ce fugiţi ca curvile,
De pierdeţi pistoalele
Şi rupeţi anteriile ?
Ce voi mie-mi dăruiţi

Să vă dau pe Tanislau
Legat,
Veregat,
Cum e bun de spînzurat ?
Unde turcii c-auzea,
Fesul din cap îl lua
Şi de rile că-l umplea,
Lui Neculcea-l dăruia.
Dar Neculcea ce-mi făcea ?
Mîna-n pozînar băga,
Şapte sfori că mi-ş' scotea,
Şapte sfori de mătase,
Împletite-n cinci şi-n şase.
Mi-l lega, mi-l verega,
În mîna turcilor că-l da.
Dar turcii cînd mi-l vedea
La paşa-al lor că mi-l ducea.
Paşa ce judecată-i făcea ?
O pietricică-i aducea,
Pietrica morii
Din ţara Moldovii ;
Între spete i-o lega,
La Dunăre că-l ducea
Şi din gură-l blestema :
— Dunărea că l-a crescut,
Dunărea l-a hărănit,
Dunărea ca să-l mănînce !
Brînci în Dunăre că-i da,
Trei zile, trei nopţi urla,
Pînă la fund că cădea,
Cu fata-n jos că-mi cădea.
Racii-l mişcă,
Racii-l pişcă,
Morunii de el se freacă,
Tanislau nu se deşteaptă.
Venea un rac,
Mare, răscăcărat,
Şi de nas că-l apuca,
Cu bucata că-mi pleca.
Tocmai atunci se deştepta !
Dar Tanislau ce-mi făcea ?
— Cată, f . . tu-i mumă-sa,
Asta mi-e din Neculcea ;
Neculcea că m-a legat,
În mîna turcilor m-a dat !
Între spete cletina,
În faţa apii că se da
Şi el, frate, se trăgea,
Cam şerpeşte,
Cam broşteşte,
Pîn' la vadu Brăilii,
Cam de din josul schilii.
Dacă la vadul Brăilii da,
Voichiţa la apă-mi venea
Cu vedrile la spinare,
La apşoară ca să-şi ia.
Tanislau, cînd se uita,
Pe Voichiţa mi-o vedea
Şi-n gura mare-i striga :
— Ah, Voichiţo, lumea mea,
Scoate-mă, neică, d-aicea,
Mare pomană-i avea !
Cînd Voica că-l auzea
Şi la el că se uita,
Ochii-n cap îi cunoştea ;
Dosu la tat-său că da
Şi din gură că-i zicea :
— Tăicuţule, taic-al meu,
Un negustor s-a-necat
C-un sipet mare-ncărcat,
Tot de galbeni mi-e-nţesat.
Ai, taică, cu caicu şi cuţitu
Să-i tăiem noi lui sipetu !
Iar tat-său că-mi pleca ;
Cînd la Dunăre-ajungea
Şi cînd ochii şi-arunca,
Ochii-n cap îi cunoştea,
Dar el, frate, ce-mi zicea ?
— Ah, Voichiţo, fata mea,
Taică, negustoraşul tău
Oi să-mi mănînce capul meu !
Unde voica c-auzea,

Ea lui tat-său zicea :
— Ado, taică, caicu și cuțitu,
Să-i tăiem noi lui sipetu !
Caicu și cuțitu-l lua
Și la Tanislav pleca ;
Sforile i le tăia,
Piatra-n Dunăre cădea.
Tanislau ce mi-ș' făcea ?
Mîna pe caic punea ;
Ca o pasăre zbura
Și-n caic el s-arunca,
Mîna pe lopeți punea,
De trei ori că mi-și trăgea,
De șapte pași pe mal l-azvîrlea,
Așa de necăjit erea !
La tatăl Voichii se ducea,
Numai cu pumnu-l bătea,
Pîn' ce sufletu-i ieșea.
Acolo mort că-l lăsa,
Pe Voica-n brațe-o lua,
În guriță o săruta,
Ziua bună că-și lua.
Pe uliță c-apuca,
C-un popă că se-ntîlnea,
Cu cizma că mi-l bătea,
Pînă sufletu-i ieșea
Și de haine-l dezbrăca,
Călugăr că se făcea ;
Lua tîrgul d-a lungul,
Pimnițile d-a rîndul.
Într-o pimniță mică,
Mică de nimică,
Cu-o sută optzeci de uși,
Cu-o sută optzeci de buți,
Toate buți, nene, buzdugene,
D-o sută cincizeci de vedre,
Pe Neculcea că-l găsea
Cu trei fete de-mpărat,
Luate din Țaligrad, —
Cam cu hapca le-a luat, —
Bea cu ele după cap :
Alta-l mișcă,
Alta-l pișcă,
Alta cu vin mi-l stropește,
Fetișoara-i rumenește.
Cînd Neculcea că-l vedea,
Acolo că-ncremenea.
Tanislau că-l judeca :
— A ba, Neculceo, sluga mea,
Ce rău, frate, ți-am stricat
De pe mine m-ai legat,
În mîna turcilor m-ai dat,
În Dunăre m-a aruncat ? !
Sîmbrioara că ți-am dat,
Nici un ban nu ți-am mîncat !
Pe fete că le lua,
Pe la casele lor le trimetea,
Mîna pe Neculcea punea,
La Dunăre că-l ducea
Și lui, frate,-i dăruia :
Pietricica rîșniții
Din țara Moldovii.
Între spete i-o lega,
Brînci în Dunăre că-i da
Și-așa din gură-i zicea :
— Dacă-i fi și tu vrun viteaz,
Să mai ieși și tu să vorbești cu mine
Cum vorbesc și eu cu tine,
Bine-oi ieși ;
Dacă nu aici te-oi handosi !
Și d-acolo cînd pleca,
C-un popă că se-ntîlnea,
Un paloș că cumpăra
Și lui Tanislau îi zicea :
— Părinte, sfinția-ta,
Tu ești călugăr bătrîn,
Cunoști fierul care-i bun ;
Eu, frate, c-am cumpărat
Paloș bun și lăudat,
Cinci sute de lei c-am dat.
Cînd paloșul că-l vedea,

Paloşul şi-l cunoştea,
Mustăcioara că-i rîdea
Şi din gură că-i zicea :
— Părinte, sfinţia ta,
Ia-ngenunche-naintea mea,
Să te spovedesc ceva.
Cînd înainte-i îngenunchea,
Paloş din teacă trăgea,
Îi dedea capul cît colea.
Paloşul de sînge-l ştergea
Şi-n cîrpă l-înfăşura
Şi-l băga în sîn la piele,
Tot ca mai nainte vreme.
Pe o uliţă c-o lua,
Lua tîrgul d-a lungul,
Pimniţele d-a rîndul.
Cînd turcii că mi-l vedea,
Toţi din gură că răcnea :
— Baba, baca, ghiaura,
Ori o fi vrun frăţior,
Sau, măre, vrun verişor,
Că prea seamănă cu el ? !
Tanislau că-mi pleca,
La maică-sa se ducea,
Caicu că şi-l lua,
Pe Dunăre că-mi pleca
Şi la turci că-mi ciopîrţea !

Culeasă de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Dumitru Văleanu, din Roşiori-de-Vede — Teleorman.

36

Cîntecul lui Badu Cîrciumarul

Vine turcii tot d-aiurea
În plaiurea,
Tot umblînd şi ispitind
Şi cu caii nechezînd
Şi de Badu-şi întrebînd :
— Care-i Badu cîrciumaru,
De ziua cîrciumăreşte
Şi noaptea măcelăreşte ?
Plimbă-mi-se turcii, plimbă
Pe marginea Dunărei ;
Aşa turcii se plimba,
Cu trei fete se-ntîlnea,
Care la pînză nălbea,
Şi bună ziua le da :
— Bună ziua, fetelor !
— Mulţumescu-vă, domnilor
Şi mai mari pafirilor !
Aşa turcii ce-mi grăia ?
Cu fetele că vorbea :
— Fetelor, ca dumneavoastră,
De mi-aţi spune în direptate,
Pînzele să se-nălbească,
Ştii ca coala de hîrtie
Care o iei din prăvălie
Şi logofeţii mi-o scrie.
De n-aţi spune în direptate,
Pînzele să se cernească
Ca rasa călugărească.
Care e Badu cîrciumaru,
De ziua cîrciumăreşte
Şi noaptea măcelăreşte ?
Dar fetele ce-mi făcea ?
Ele că mi se-ntrista,
Pînzele şi le strîngea,
Potecuţa casii-şi lua.
Dară turcii ce-mi făcea ?

Din urmă nu le slăbea.
Cînd în sat s-apropia,
Iar înainte le ieşea,
În potecă le întîlnea
Şi-al doilea le-ntreba :
— Care-i Badu cîrciumaru,
De ziua cîrciumăreşte
Şi noaptea măcelăreşte,
Măcelar de turci d-ei mari,
Le taie capetele
Şi le ia haznalele ?
Dar fetele ce-mi făcea ?
Tot de frică şi de groază
Pe turci îi îndrepta
Şi casele le-arăta :
— Turcilor, pafirilor,
Vedeţi a casă mititică,
La cea margine de luncă,
Cu ferestrile de sticlă,
Cu porţile zugrăvite,
Pîn 'năuntru poleite,
Cela Badu cîrciumaru,
Acilea, măre, că-mi şade.
Aşa turcii ce-mi făcea ?
Iatagane că scotea,
Pe căluşei tăbăra
Şi la Badu că-mi mergea.
Porţi încuiate găsea,
De trei ori că mi-l striga,
Nimenea că n-auzea,
Porţile nu descuia.
Dară turcii ce-mi făcea ?
Buzdugane că-mi scotea,
Crez în poartă le repezea,
Porţile la părete că-mi da ;
Turcii în curte că-mi intra,
Drept la grajd că-mi trăgea,
Caii la iesle punea,
Fîn cu ploaie că le da,
Sus pe sală se suia.
Cînd la Badu că mergea,
Puţinel uşa-mi crăpa
Şi pe Badu nu-mi vedea.
Dară turcii ce-mi făcea ?
Peste Băduleasa da,
La oglindă se gătea,
Zulufii şi-i răsucea,
Bună ziua că mi-i da :
— Bună ziua, Băduleasă,
Fată de cîrciumăreasă,
Cu ochii din curvă-aleasă ;
Pe Badu ce l-ai făcut ?
Pentru Badu c-am venit.
De ţi-e Badu, crezi, la vie,
Trimete curînd să vie ;
De ţi-e Badu, crezi, la cramă,
Trimete ca să mi-l cheamă ;
De ţi-e-n secerat,
Trimite cai de olac,
Să mi-l aducă legat !
Băduleasa ce-mi zicea ?
— Turcilor, pafirilor,
Nu mi-e Badu în secerat,
Şi mi-e Badu mort de beat,
C-a băut şi s-a-mbătat.
El, măre, cînd s-a culcat,
Către mine s-a jurat, —
Eu de cînd l-am luat,
Aşa spaimă nu mi-a dat :
Că cine l-o deştepta
Frumos capu i-o tăia !
Şi el, măre, s-a culcat
Cu paloşu pus pe piept,
Şi mi-e frică să-l deştept !
Aşa turcii c-auzea,
Năvală ca porcii da,
Peste Badu că intra.
De adormit că mi-l lua,
Cu faţa-n jos că-l punea,
Frumuşel că mi-l lega
Sfîrc cu mîinele-ndărăt ;
Cu frînghie de mătase

Care e-mpletită-n şase,
Taie carne, razmă-n oase.
Cu vîrsta-n douăsprezece,
Taie carne, pîn os trece.
Şi bine mi-l priponea
Tot de stîlpul coşului,
În bătaia fumului,
În dogoarea focului,
Unde-i păs voinicului.
Mi-l bătea, mi-l chinuia,
Care nu se dovedea,
Cu latul iatanului,
Tot în lungu trupului,
Cu sfîrcul zgîrbaciului,
Pe faţa obrazului,
Unde-i păs voinicului!
Dară Badu ce-mi făcea?
De nevastă se ruga:
— Alei, tu, soţia mea,
Nu şedea, nu te uita,
Cată, f.. tu-i mumă-sa,
Că mi-a scurtat viaţa!
Ia mai ia-ţi cheiţele,
Descuie lădiţele
Şi-ţi ia ie
Dintr-o mie,
Rochiţă de citarie
Şi ochi negri din colivie,
Sprîncene de condeială,
Buze moi de rumeneală,
Şi brîu lat
De Ţaligrad,
Cotu şapte galbeni luat.
La cămară să-mi descui,
Oala de galbeni să-mi umpli
Şi în casă ca să-mi intri.
Cînd în casă că-i intra,
Te faci a împiedica,
Galbeni pe jos a vărsa.
Turcii cînd or vedea,
Galbeni de jos or aduna
Şi pe mine m-or lăsa.
Cată f... tu-i mumă-sa,
Vedea-vei ce li-oi lucra!
Dară turcii ce-mi făcea?
La galbeni nu se uita,
Toi pe Badu-l canunea,
Doi la bătaie-i trăgea,
Doi la Badu se răstea.
Badu nevestii zicea:
— Alei, tu, soţia mea,
Nu şedea, nu te uita,
Cată f... tu-i mumă-sa,
Că mi-a scurtat viaţa!
El aşa mi-o învăţa:
— Dragă nevestica mea,
Sumete-ţi rochiţa-n brînă
Şi mi-ţi ia vedriţa-n mînă
Si-ţi fă calea la fîntînă,
Şi vedriţa să mi-o laşi,
Pe uliţă să-mi apuci,
Pe uliţa Driului,
Driului,
Codriului.
În capul de uliţă
Este-o mică pimniţă.
Bine seama ca să-ţi iei,
La pimniţă ca să mergi,
La fereastră ca să strigi.
Este o mică pimniţă,
Are patruzeci de uşi
Şi cu şaptezeci de buţi.
Şi pe Niculcea să-l strigi.
C-acilea Niculcea-mi şade,
Cu trei fete de-mpărat,
Luate de la Ţaligrad,
Tot cu sabie le-a luat.
Şi lui Niculcea să-i spui,
Să vezi Niculcea ce zice.
Cînd aude, începe-a plînge.
Aşa Niculcea auzea,
Uşi la părete că-mi da,

Pe Băduleasa-ntreba :
— Cumnată-mea Băduleasa,
De ce-oi fi mai dat p-acasă ?
De cînd frati-meu te-a luat,
Pe la mine n-ai mai dat,
Pe la mine n-ai mai dat *,
Dar acuma ce-ai cătat ?
Dar ea, măre, ce-mi zicea ?
— Ei, cumnatu-meu Niculcea,
Nici acuma nu veneam ;
Crez, azi-noapte, la o vreme,
Crez, turcii că mi-a sosit,
Pe Badu mi l-a robit.
Șade Badu spînzurat
Tot de stîlpu coșului,
În bătaia fumului,
În dogoarea focului,
Unde-i păs voinicului !
Mi-l bate, mi-l chinuiește,
De nu se dovedește,
Cu latul iatanului,
Tot în lungul trupului,
Cu sfîrcu zgîrbaciului,
Pe fața obrazului,
Unde-i păs voinicului !
Și tu bei și chiotești
Și de Badu nu-ngrijești
Și din pistoale trosnești,
Cu trei fete de-mpărat,
Luate de la Țaligrad,
Tot cu sabia le-ai luat !
Dar Niculcea ce-mi făcea
Cînd așa că-mi auzea ?
Acasă mi-o trimetea :
— Cumnată-mea Băduleasa,
Ia-ți drumu, te du acasă,
Că mișelu s-a-mbătat,
D-aia turcii l-a legat ;
Că el de nu se-mbăta,
Pe el turcii nu-l lega.
Ea așa cînd mi-auzea,
Din picioare că-mi cădea
Și pe jos se tăvălea,
Mîna-n cap că mi-ș' punea,
Cît apuca atît rupea.
Niculcea dacă vedea,
Cu inima se-ntorcea
Și la ea că se ducea,
De mînecă mi-o lua
Și-acasă mi-o trimetea,
Cu gurița mi-o învăța :
— Cumnată-mea Băduleasa,
Ia-ți drumu, te du acasă,
Dă mai iute din picior
C-am un puișor de șoim,
L-oi deștepta din somn,
Te-oi ajunge, te omor !
Tu acasă să te duci,
Eu pe urmă c-oi veni,
Tot cîntînd și chiotînd
Și cu murgu nechezînd,
Din buzdugan azvîrlind,
Gardurile pologind.
Turcii, măre, or auzi,
Pe tine te-or ispiti.
Și tu, măre, să le spui
Că sînt negustor de boi
Și viu în gazdă la voi,
Că și voi aveți doi boi ;
C-am vîndut cirezile
Și-am băut cîștiurile :
A băut de s-a-mbătat,
D-aia face larmă-n sat.
Ea așa că le spunea,
Dacă turcii mi-o-ntreba.
Uite Niculcea sosea,
Turcii-n casă că intra,
Tot de Badu s-apuca.
Iar Niculce cînd venea,
Calu afară că-l lega ;

* Vers repetat în ediția princeps. *(N. ed.)*

Cînd în casă că intra,
Spate-n ușă că punea
Și bună ziua le da :
— Bună ziua, turcilor,
Și mai mari pafirilor !
De vă e robul de vînzare,
Dați-mi-l mie-n parale,
Ori să facem d-o schimbare ?
Așa turcii c-auzea,
Foarte rău se supăra
Și ca mai tare spunea :
— Nu ni-e robu de vînzare,
Nici că-i robu de schimbare,
Că ni-e robu de pierzare !
Niculcea, cînd auzea,
Foarte rău se supăra,
Ca mai tare poruncea :
— Cumnată-mea Băduleasa,
Nu ședea, nu te uita,
Și mai ia-ți cheițele,
Descuie-ți pimnițele,
Scoate-mi o cupă de vin,
Să-nchinăm pe la ăi creștini !
O cupă de vin scotea,
În miezu casii-o punea.
Luau turcii și mi-l gusta,
Foarte bun li se părea.
Iară turcii ce-mi zicea ?
— De turci și cu pace rea !
Dar Niculcea-mi răspundea :
— De turc și cupa voi da ;
Cine cupa nu mi-o bea
Frumos capu i-oi tăia !
Bea turcii și se-mbăta
Și pe Niculcea-ntreba :
— Ce măsură cupa să aibă,
Care noi n-om putea bea,
De turc și cupa ?
Dar Niculcea le spunea :
— O vadră și cinci oca,
Care bea Badu cu ea,
Vadra Țaligradului,
Ocaua-mpăratului.
Turcii vinu că-mi bea,
De turc cupa-și primea,
Bea turcii și se-mbăta
Și de Badu că-și uita.
Dar Niculcea ce-mi făcea ?
Bine el că-i cunoștea
Și de loc că se ruga :
— Turcilor,
Boierilor,
Am băut,
Ne-am veselit,
Rîndu Badului a venit ;
Sloboziți-i mîna dreaptă,
Facă-și crucea creștinească,
Să-i dăm un pahar de vin,
Să încerce vinu de bun,
Că și el o fi creștin !
Dară turcii ce-mi făcea ?
Ei că dacă se-mbăta,
Pe Niculcea-l asculta,
Iataganele scotea,
Frînghiile le tăia,
Drumu Badului că-i da ;
D-un pahar de vin că-i da,
Badu în mînă-l primea,
Numa buzele uda,
Ca mai tare poruncea,
De frate-său se ruga :
— Alei, frate Niculcea,
Mari ți-a fost puterile,
De mi-ai lungit zilele ;
Bate-mi tu marginele
Și să-mi ții soroacele,
Să-mi bat eu mijloacele.
Ce de la mine o scăpa,
De la tine să nu scape,
Nici pe gaură de șarpe !
Badu, măre, ce-mi făcea ?
De năcăjit ce era,

Mîna-n pozînar băga,
Mititel paloş scotea
Şi pîn turci că mi-l izbea ;
De năcăjit ce era
N-avea Badu ce tăia,
Ca pe varză mi-i toca.
Că fu Badu năcăjit,
Răzmă paloşu pîn zid,
Scoase brazde ca de plug.
El de Niculcea se ruga :
— Alei, frate Niculcea,
Mai bine să te păzeşti,
Că sînt tare năcăjit,
Ochii s-au-mpoiejenit
Şi mi-e frică că te stric !
Dar Niculcea ce-mi făcea ?
La Badu că se ducea,
De mînă că mi-l lua
Şi-afară că mi-l scotea,
Apă rece că cerea,
Pe ochi negri că-l spăla,
Badu că se deştepta,
Drept la grajd că se ducea ;
Şaua pe negru aşeza
Şi la cămară mergea.
Dăsăgeii îi lua
Şi de galbeni îi umplea,
Şi pe negru îi aşeza,
Şi la plimbare pleca
Pe uliţa Driului,
Driului,
Codriului.
Amîndoi că se plimba
Şi Niculcea mi-ş' cînta :
— Vai, fratule,
Badule,
Cum îţi arde casile
Şi mi-ţi put slăninele !
Dară Badu ce zicea ?
— Las', fratule, să ardă,
Că mai am paralele
Şi mi-oi face altele ;
Mari ţi-a fost puterile,
De mi-ai lungit zilele !

Mă plătii cu cîntecu
Ca lupu cu urletu ;
Cînd potera mi-l goneşte,
Dă pielea şi se plăteşte.

Cules din gura lăutarului Ion Stan-Băluică, Mînăstireni-Vîlcea. Să se compare ca variante *Badiul* din colecţ. d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 538 sqq şi cu balada *Badiul*, p. 124—127, din colecţ. d-lui V. Alecsandri, cu *Badiul Cîrciumarul* din broşura d-lui N. Caranfil, p. 76—87, şi *Badiul* din colecţia păr. S. Fl. Marian, p. 128—141. *Idem* colecţia d-lui Vulpian, p. 21 sqq.

37

Cîntecul Badului

Umblă turcii tot d-aiurea,
D-aiurea prin păduri,
Tot dinumuri [*sic*]
Pă păduri.
De cătat pe cine cată ?
Tot pă Badu
Cîrciumaru,
Ziua este cîrciumar,
Noaptea este măcelar,
Măcelaru turcilor,

Chisagiu ovreilor.
Iar turcii că nu-l afla,
Peste casili lui că da
Și la poartă se oprea,
Și din gură întrèba
Pe nevasta
Băduleasa :
— De e Badu-n casă,
Zi-i să iasă !
De e-n tîrg,
La carne grasă,
Trimete-l să vie-acasă ;
De-i în vie,
Zi-i să vie !
Băduleasa ce zicea ?
Ea așa le răspundea :
— Nu e-n vie,
Ca să vie,
Nici în tîrg
La carne grasă,
Trimes, să vie acasă ;
Ci e beat,
Culcat în pat,
Cu paloșu gol pe piept,
Și mi-e frică să-l deștept,
Că-i un om cam neînțelept.
Turcii dacă auzea,
După cai descăleca,
Năvală-n casă că da
Si pe Badu îl lega
Tot de stîlpu hornului,
În dogoarea focului,
Unde-i păs voinicului.
De Badu ce mi-și zicea ?
— Dragă Băduleasă,
Tu nevastă-mea,
Ce-mi stai și-mi privești ?
Turcii mă isprăvesc !
Ia-ți o ie
Dintr-o mie,
Rochiță portocalie,
Brîu roșu din Țarigrad, —
Cinci galbini cotu luat, —
Și te fă d-a surcela,
Turcii seamă-a nu-ți băga,
Pînă mi te-i depărta,
La frati-meu Niculcea,
C-ăla capu mi-o scăpa !
Băduleasa se ducea,
Vorba bine-i asculta,
La Niculcea se ducea.
Niculcea cînd o vedea,
Să-ntrista, să bucura :
— Ce e, dragă cumnată ?
— Nu este rău pentru mine
Și nu e nici pentru tine,
Da' îmi este de tot rău
Pentru Badu, frati-tău ;
Că turcii mi l-au legat, —
L-au găsit culcat în pat, —
Tot de stîlpu hornului,
În dogoarea focului,
Unde-i păs voinicului.
Niculcea cînd auzea,
Așa din gură-mi grăia :
— Țîn', cumnată, 'in de bea,
Și mergi înaintea mea ;
Că eu cînd oi veni,
Din pistoale pîrîind
Și din gură hărăpind
Și chiuind,
Turcii cînd o auzea,
Pe tine te-o întreba :
„Cine este acela
De vine așa ?"
Tu să le spui lor joi :
Ăla-i negustor de boi,
Și trage-n gazdă la noi ;
Și-a vîndut cirezili
Și și-a strîns dobînzili,
Și-acum bea din cîștiguri !
Niculcea cînd sosea,

După cal descăleca
Şi în casă că mergea ;
O mînă-n prag că punea,
Cu alta fruntea ştergea,
Aşa cu ochii privea
Şi „salamonichi" zicea,
Da' turcii nimic nu-i răspundea.
Cînd mîna pe paloş punea,
Nici un turc nu rămînea,
Pe toţi grămadă-i făcea,
Pe frati-său îl dezlega,
Afară că mi-l scotea
Şi din gură-aşa zicea :
— Băduleasă, cumnată,
Scoate ce-ai mai bun din casă,
Scoate ce-ai mai scump din casă !
Apoi foc caselor punea,
Care pe drum că trecea
Tot pe Badu-l văicărea :
— Vai, sărace Badule,
Cum îţi arde casile !
— Las' să arză casile :
Să topesc slăninile,
Să curgă unturile !

Ne-nchinăm cu cîntecu,
Ca calu bun cu umbletu,
Ca şi lupu cu crîngu :
Cît trăieşte,
Liboveşte,
Cîte-un coteţ că izbeşte,
Cîte-o gîscă jumuleşte,
Cîte-un purcel guiceşte,
Vînătoru-l dobîndeşte,
Dă chelea şi să plăteşte.

Cules de d-l Ion Odor de la Ion Pescaru, din comuna Gura Beliei —Prahova.

38

Cîntecul Badului

Tot umblînd şi întrebînd,
Tot de Badu ispitind.
— Băduleasa cea frumoasă,
Ochi negri de curvă-aleasă,
Chipul ca de jupăneasă,
Spune nouă unde-i Badu,
C-am fost cirezar de boi,
Şi boii că i-am vîndut,
Cîştigu n-am împărţit.
De-o fi Badu-n deal la vie,
La el să-mi trimeţi să vie ;
De mi-o fi Badu în sat,
La el să-mi trimiţi un sfat.
Băduleasa cea frumoasă,
Ochi negri de curvă-aleasă,
Chipul ca de jupîneasă :
— Nu mi-e Badu-n deal la vie,
La el să-mi trimeţ să vie :
Dar Badu mi s-a culcat
Şi el cînd mi s-a culcat,
Pe sabie s-a jurat
Că pe el cin' l-o scula,
Frumos capul i-o tăia.
Turcii atunci cînd mi-auzea,
Năvală-n cas' ca porcii da,
Mîinile pe el punea
Şi frumos că mi-l lega
Cu frînghie de mătase,

Împletite în cinci și șease,
Și cu mîinile în piez,
De-i trosnea oasele-n piept,
Tot de lemnul coșului,
În dogoarea focului,
În bătaia fumului,
Unde-i pasă Badului,
Iar Badu ce mi-și zicea ?
Din guriță-așa grăia :
— Băduleasa cea frumoasă,
Ochi negri de curvă-aleasă,
Chipul ca de jupîneasă,
Dintr-o mie ia o ie
Și-mi ia cîmpul tot de-a lungul
Și cîrciumile de-a rîndul,
Pe fratele meu Niculcea îl vei găsi
Și cu el aici vei fi.
Băduleasa ce-mi făcea ?
O ie că mi-și lua,
Vadra-n cap că mi-o punea
Și lua cîmpul tot de-a lungul
Și cîrciumile de-a rîndul.
Turcii atunci cînd mi-o vedea,
Crezînd că la apă se ducea.
Ea prin toate cîrciumile căta,
Pe cumnatu-său Niculcea-l găsea
Într-un fund de pimnicioară ;
Cu trei mîndre chefuia :
Una cu vin mi-l stropea,
Alta cu batista-l ștergea,
Fața i se rumenea,
Și una-n pungă mi-l căta.
Băduleasa îi grăia :
— Măi cumnate Niculceo,
Tu bei și te-nveselești,
De fratele tău Badu nu gîndești.
Ea-ntîmplarea îi spunea.
Cîrciumăresei îi poruncea,
O vadră de vin scotea
Și-n gură că mi-o punea,
Tocma-n fund că-i resufla.
Și acasă că-mi pleca,
Și pe drum cînd îmi mergea,
Din gură că-mi și răcnea,
Din pistoale îmi trosnea.
Turcii atunci cum mi-auzea
Pe Băduleasa o-ntreba :
— Fir-ar mă-sa, mumă-sa !
Cine să fie ala ?
Băduleasa le spunea :
— Ala-i cirezar de boi
Și vine-n gazdă la noi,
C-avem și noi patru boi,
Și din patru vindem doi.
Niculcea la ușă cînd îmi ajungea
Odată că îmi răcnea.
Turcii cînd îl auzea,
Năvală toți că îmi da,
Pe sub pat că îmi intra,
Pe frate-său că-l vedea,
Mîinile pe el punea,
De frînghie-l dezlega,
Paloșul că mi-l scotea
Și în două mi-l frîngea.
— Hai, ia tu, mă, cotoru
Și să-mi dai mie vîrfu !
Și pe turci că se puneau,
Bucățele îi făceau
Și în pod că mi-i băgau,
Și foc caselor le dau.
Cine pe drum mi-și treceau,
Toți pe Badu îl văitau
Și din gură îi ziceau :
— Vai, sărace Badule,
Cum îți arde casele !
— Lasă arză, f...-le-n c..,
Că n-au fost la locu-ăl bun,
Și au fost puse lîngă drum.
Mie nu-mi este de casă,
Ca de nește carne grasă,

Vreo cincizeci de măsculeţi,
De-mi arseră-n poduleţ !
Badu, Badu cîrciumaru,
Cîrciumar de vinuri tari,
Ziua îmi cîrciumărea,
Noaptea îmi măcelărea ;
Cîrciumar de vinuri tari,
Măcelar de turci de-i mari.

Culeasă de Grigorie Constantinescu de la Badu cîrciumaru din cătunul Schit, com. Dobra, jud. Romanaţi.

39

Badiu

Umblă turcii tot aiurea,
Tot aiurea prin plaiurea,
Întrebînd
Şi ispitind,
Tot de Badiul întrebînd,
Tot de Badiu cîrciumar, —
Că ziua mi-i cîrciumar
Şi noaptea mi-i măcelar :
Măcelaru turcilor,
Hahamu jîdanilor, —
Pín' pe Badiu adeverea.
— Fa Bădiuleasă
Frumoasă,
De ţi-i Badiu-n casă
Zi-i să iasă ;
De-i în vie,
Zi-i să vie ;
De-i în tîrg la carne grasă,
Du-t' de-i zi să vie-acasă.
Dar femeia
Ca femeia,
Poale lungi
Şi minte scurtă :
— Nu mi-i Badiu-n casă,
Ca să-mi iasă ;
Nici în vie,
Ca să-mi vie ;
Nici în tîrg la carne grasă,
Ca să-i zic să vie-acasă ;
Ci Badiu cep la bute că mi-a dat
Şi Badiu mi s-a-mbătat,
Şi el, măre, s-a culcat
Pe gîrliciul pivniţei,
Cu pistoale
La picioare,
Cu paloşul gol pe pept
Şi mi-i teamă să-l deştept.
Turcii dacă auzea,
La Badiu năvală-mi da,
Frumuşel că mi-l lega
Cu sforiţa de mătasă,
Împletită viţa-n şase,
Cum răzbeşte, măr', la oase.
Şi, măre, că mi-l lega
La piciorul hornului,
La dogoarea focului,
Unde-i păs voinicului.
Şi-l bătea,
Şi-l schingiuia,
Pîn' ce turcii obosea.
Badiu atunci îmi grăia :
— Fa Bădiuleasă,
Intră-n mică chilioară,
Umple poala, măr', de galbeni,
Şi prin casă

Îi revarsă.
Turcii la galbeni că s-or trage,
Pe mine m-or mai lăsa.
Bădiuleasa așa-mi făcea ;
Turcii în samă nu prindea,
Tot pe Badiu-l schingiuia.
Badiu apoi iar grăia :
— Fa Bădiuleasă
Frumoasă,
Intră-n mică chilioară,
Pune fața la ghileală,
Buze moi la rumineală,
Sprîncene negre-n cerneală.
Turcii la tine s-or trage,
Pe mine m-or mai lăsa !
Bădiuleasa așa-mi făcea,
Turcii-n samă nu prindea,
Tot pe Badiu-l schingiuia.
Apoi Badiu iar grăia :
— Fa Bădiuleasă
Frumoasă,
Ia cofele într-o mînă,
Coghilița-n altă mînă
Și fă-te a duce la apă ;
Iar tu, măre, mi te du
La frate-miu Neculcea.
Bădiuleasă așa-mi făcea ;
Cînd acolo ajungea,
Pe Neculcea îl găsea
Cu trei curve pe genunche :
Una-l pișcă,
Una-l mușcă,
Una cu vin îl stropește,
Fețișoara-i rumenește.
Bădiuleasa așa-i grăia :
— Tu bei, măr', te veselești,
Și de frat' tu nu gîndești,
Că pe frat' tu-l schingiuiește.
— Fa cumnată Bădiuleasă,
Du-te tu nainte-acasă,
Că, măre, că oi veni
Chiuind
Și bărătînd,
Din buzdugan azvîrlind.
Turcii de te-or întreba :
Cine este acela ?
Ori îmi este vrun viteaz
Ori îmi este-un blestemat ?
Tu, măre, așa să zici :
„Nici nu mi-este vrun viteaz
Nici nu mi-este-un blăstemat ;
Și-a fost negustor de boi,
Și îi drumul pe la noi ;
Și-a fost negustor de vaci
Și i-i vremea de-a se-ntoarce,
C-a vîndut cirezele
Și-acum bea dobînzele,
Și gustă vinul de bun,
Crîșmăreasa
De frumoasă ;
Mi-a venit și rîndul meu,
Să-i agiute Dumnezeu !“
Bădiuleasa cînd sosea,
Și Neculcea că venea
Chiuind
Și bărătînd,
Din buzdugan azvîrlind.
Turcii, măre, o întreba :
— Cine este acela ?
Ori îmi este vrun viteaz,
Ori îmi este-un blăstămat ?
Bădiuleasa răspundea :
— Nici nu este vrun viteaz,
Nici nu mi-este-un blăstămat ;
Și-a fost negustor de boi
Și îi drumul pe la noi ;
Și-a fost negustor de vaci
Și i-i vremea de-a se-ntoarce,
C-a vîndut cirezele
Și-acum bea dobînzele
Și gustă vinul de bun,
Crîșmăreasa

De frumoasă ;
Mi-a venit și rîndul meu,
Să-i agiute Dumnezeu !
Cînd Neculcea că sosea,
Suș-salamalichi le da,
Turcii toți încremenea,
Și din gură le grăia :
— Ce vi-i robul vinovat,
De-l țineți așa legat ?
De vi-i robul de vînzare,
Să vi-l plătesc cu parale.
Dar deliii răspundea :
— Nu ni-i robul de vînzare,
Și ni-i robul de pierzare !
Neculcea pe lîngă Badiu se lipea
Și sforița i-o tăia
Și din gură așa-mi grăia :
— Fa cumnată Bădiuleasă,
Ia ad' un pahar de vin
Să cinstesc pe est creștin,
Că de cînd șede legat,
Buzișoara i-a crăpat.
Bădiuleasa seama bine îi știa,
Vadra plină o scotea,
Badiu la gură o punea...
Puțintel ce rămînea
Da lui Neculcea de bea.
Apoi Neculcea grăia :
— Fa cumnată Bădiuleasă,
Pune tu spate la ușă,
Și ce-or scăpa de la mine,
De la tine să nu scape.
Și mi-i tăia mănunchește
Și mi-i arunca snopește.
Neculcea apoi grăia :
— Fa cumnată Bădiuleasă,
Scoate ce ai bun din casă !
Bădiuleasa așa făcea.
Lui Neculcea cîte doi,
Bădiuleasa cîte trei
Și în pod îi azvîrlea,
Foc caselor că le da.
Care cum pe drum trecea,
Tot pe Badiu mi-l căia :
— Vai, sărace Badiule,
Cum îți arde casele
Și-n pod, mă, slăninele,
De-a-mpuțit ulițile
Și toate drumurile.

Eu mă-nchin cu cînticu,
Ca și lupu cu crîngu.
Cînd vînătoru-l dobîndește,
Dă pielea și se plătește.
Vinde pielea-n cinci parale,
F...te-l-aș care le are.
Și ziceți, boieri, amin,
Că v-am cîntat cîntic bătrîn
Și vi l-am cîntat deplin ;
Pe urmă cu băutura,
Să-și ude băietul gura !

Auzită de la învățătorul Em. I. Mironescu, din comuna Oncea—Covurlui, de la tatăl său I. N. Miron, pe la 1860, în comuna Vulturul, plasa Biliești, județul Putna.

40

Chira

Foaie verde salbă moale,
La vale, la vale,
La vale, la schilă,
Din jos de Brăilă,

Încarcă, mi se-ncarcă,
Marfă mi se-ncarcă :
Nouă galaoane,
Două-trei zandale,
Fir şi ibrişim,
Sculuri de mătase,
Parte femeiască,
Că e mai bănoasă.
Dar cine-mi încarcă
Şi cine-mi descarcă ?
Arapu buzat,
Negru şi ciudat,
Cu solzii pe cap,
Cu mustăţi de rac,
Cu solzii pe burtă,
Parcă sînt de ştiucă.
Unde că-mi tuşaşte,
Casa-mi trebusaşte,
Unde că-mi strănută,
Răi cîini întărîtă.
Dar mai jos, în vale,
Mi-este-o cîrciumioară
Şi-n ea o cîrciumăreasă,
Mult e mîndră şi frumoasă.
Chira Chiralina,
Frumoasa copilă,
Floare din grădină.
Cînd Arapu mi-o vedea,
El moarte că-şi făcea,
Din gură-i grăia :
— Foaie verde şi-o zambilă,
Chiro, Chiralino,
Frumoasă copilă,
Floare din grădină,
Ia-mă tu pe mine,
Că mult ţi-o fi bine.
Eu ţie ţi-oi face
Zestre cum îţi place,
Aşternutul tău,
Parale mărunte,
Pe sîrmă ţesute ;
Căpătîiul tău,
Tot para grunjeu,
Galbini vinetici,
Tot de cîte cinci,
Nu umblă p-aici,
Să schimbi, să mănînci.
Şi eu ţi-oi mai face,
Cum ţie îţi place,
Pe mare, la vale,
Tot d-o vie mare,
Cu aracii noi,
Cu strugurii moi !
Dară Chira ce-mi zicea ?
— Avuţia ta
Nu o poci lua,
Nu-mi stric legea mea.
Şi de te-aş lua,
Pe mine m-oi ducea
Peste Nadolie,
Vedea-o-aş pustie !
Pe mine m-ar vedea
Frăţiorii tăi,
Şerpii Dunărei ;
Surorile tele,
Broaşte Dunărele.
Pe min' m-or vedea,
Pe min' m-or mînca !
Că unde s-a văzut
Şi s-a pomenit,
În ţara arăpească,
Fată creştinească ?
Arapu, cînd auzea,
Mult, frate, se necăjea,
Şease oca de vin cerea,
Într-o oală le punea,
Dintr-o dată le sorbea.
Arapul că se-mbăta,

Altele el că-mi cerea.
Pînă Chira că-mi venea,
Mîna pe ea că punea,
La caic că mi-o ducea,
În caic el mi-o suia ;
Drumu caicului îi da,
Frumos, frate, mi-o lega,
Cu pleata din cap
De stîlp de catarg.
Unde mi-o săruta,
Fălcile strămuta.
Şi-unde mi-o strîngea,
Cosiţa că-i frîngea.
Iată, măre, că-mi venea
Fraţii Chiralinii,
Hoţii Brăilii,
Şerpii Dunării.
Marfă multă aducea,
Marfă femeiască :
Sculuri de mătase,
Şi ei că-mi striga :
-- Chiro, Chiralino,
Deschide-ţi poarta,
Bagă-ţi averea.
Chira nu răspunde,
Că n-are de unde.
Mă-sa nainte le ieşea
Şi din gură le zicea :
— Dine Constandine,
Chira nu răspunde,
Că n-are de unde ;
Pe Chira v-a furat
Arapu buzat.
— Aoleo, maica mea,
Încetează-ţi gura
Şi arată cu mîna,
Pe unde s-a dus Chira ?
Cu mîna le-arăta,
Pe Dunăre în jos,
Se duce cu folos.
Ei ce mi-şi făcea ?
În caic se punea,
După ea se lua.
Unu cîrma că ţinea,
Altu tare că vîslea.
Pe la miez de noapte,
Cu sudori de moarte,
Pe Chira mi-o auzea,
Din gură-mi striga :
— Chiro, Chiralino,
Frumoasă copilo,
Scoate-ţi tu cuţitu
Şi să tai erchenu,
Ca s-ajung Arapu,
Să-i tăiem lui capu.
— Nu poci, neiculiţă,
Soro, drăguliţă,
Că el m-a legat
De stîlp de catarg.
Ei, cînd mi-auzea,
Buzdugan scotea,
De genuchi îl da,
Trei pene scotea,
De-l mai uşura.
Arap cînd vedea,
El se spăimînta,
În Dunăre sărea.
Cine-mi rămînea ?
Un turc ciupăcel,
Al dracului mititel,
Se teme Giurgiu de el.
Chira îl învăţa,
Cotoi în apă-arunca
Şi caicu se oprea.
Fraţii Chirii că-mi venea,
Pe ea, frate, o dezlega,
Acasă mi-o aducea
Şi pe ea mi-o logodea,

Frumoasă nuntă-i făcea,
De nu se mai pomenea ;
Blagă multă că-i mai da,
Toată lumea se mira !

Cules de Christea N. Ţapu de la lăutarii Ghiţă Şchiopu din R.-Vîlcii şi C. Cobzaru din T. Jiu. Acest cîntec este o variantă a celui din colecţia d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 643 sqq şi a celui din colecţia lui V. Alecsandri, p. 116—119. Vezi şi colecţia d-lui T. Burada, p. 107—112.

41

Chera Cheralina

Foaie verde, foaie frunză,
Foaie verde ca mălura,
De din jos de schilă,
Din jos de Brăilă,
'Carcă-mi-se-ncarcă
Două-trei stamboale,
Nouă saraoale.
Dar de ce se-ncarcă ?
Marfă femeiască,
Că e mai bănoasă.
Sculuri de mătasă (*bis*),
Marfă femeiască
Că e mai bănoasă.
Dar cine le-ncărca ?
Un arap sangiap,
Negru şi buzat,
Cu lutu pe cap
Ca solzii de crap,
Cu lutu pe bucă
Ca solzii de ştiucă.
Foaie d-o sarma,
Cine-mi tîrguia ?
Chera Cheralină,
Frumuşica zînă, (*bis*)
Floare din grădină
Ruptă din tulpină.
Chera ce-mi avea ?
Nouă buţi de vin,
Două de rachiu.
Vinu cine-l bea ?
Al arap sangiap
Cu lut di pi cap
Ca solzii de crap,
Cu lutu pe bucă
Ca solzii de ştiucă,
Floare d-o sarma,
Din gură-i zicea :
— Cheră Cheralină,
Frumuşică zînă,
Floare din grădină,
Aida tu cu mine,
În ţara arăpească,
Să se pomenească ! (*bis*)
Al arap sangiap,
Negru şi buzat,
Cu lut di pi cap,
Cu solzii de crap,
Cu lutu pi bucă
Ca solzii di ştiucă,
Cu mustăţi de rac
Parc-ar fi un drac,
Cherei că zicea :
— Chera Cheralină,
Aida tu cu mine,

E bine de tine!
D-ai mergea cu mine,
Eu ţie ţi-oi face
Coperişul tău
Parale mărunte,
Pe sîrmă ţesute, (*bis*)
Sînt la zaraf multe;
Perioara ta,
Galbiori mărunţi,
Sînt la arapi mulţi.
Foaie d-o sarma,
Cu vorba-nşela,
La hazna mergea;
În şeică c-o punea,
Pe Dunăre-n jos
Mergea cu folos. (*bis*)
Din gură-mi zicea:
— Lopătarilor,
Lopătarilor,
Voi luntraşilor,
Care nouă zile
Să meargă-n trei zile,
Că v-oi plăti bine! (*bis*)
Pe Dunăre-n jos
Mergea cu folos,
C-o cîrmă de os,
Cum cînta frumos;
C-o cîrmă de sîrmă,
Cum cînta a milă.
Frăţiorii ei,
Din şi Costandin,
Hoţii Brăilii,
Şerpii Dunării,
Fraţii ei venea,
La poartă-mi trăgea,
Din gură-mi striga:
— Chera Cheralină,
Sora noastră bună!
Floare din grădină,
Ruptă din tulpină,
Deschide poarta,
Băgăm haznaua;
C-am negustorit,
De ne-am procopsit!
Chera nu răspunde,
Că n-are de unde!
Mumă-sa ieşea
Şi lor se plîngea:
— Chera nu răspunde,
Că n-are de unde!
— Mumă, mumă-mea,
Nu poţi cu gura,
Arată cu mîna,
'Cotro a mers Chera?
— Pe Dunăre-n jos
Mergea cu folos,
C-o cîrmă de os,
Mergea cu folos,
Cum cînta frumos;
C-o cîrmă de sîrmă,
Cum cînta a milă!
Floare d-o sarma,
Fraţii ce-mi făcea,
Din şi Costandin?
Floare d-o sarma,
În margine se da,
Ocheanu-l punea
Şi că se* uita,
Luntrea c-o vedea.
Azvîrlita-mi da,
Buzdugane-mi trăgea,
Cîrma o frîngea,
A cîrmă de os,
Cum mergea frumos,
Şi-a cîrmă de sîrmă,
Cum cînta a milă.
Floare d-o sarma,
În loc se-nvîrtea,

* În original: se că.. (N. ed.)

Ca vîrtelniţa,
Pînă mi-ajungea,
În luntre sărea.
La arap mergea,
Culcat îl găsea,
Cînd se zice trei sarmale,
Şi cu capu-n poale.
Foaie d-o sarma,
Cu Chera-mi vorbea :
— Foaie matostat,
Pe cine-ai întrebat
Cînd te-ai măritat ?
Cu cine-ai vorbit
Cînd te-ai logodit ?
— Foaie matostat,
Al arap sangiap,
Negru şi buzat,
Cu lut di pi cap,
Parc-ar fi un drac,
Cu lutu pe bucă,
Ca solzii de ştiucă.
Foaie matostat,
Să vezi, m-a-nşelat !
Paloşu-l trăgea
Şi cu el că-mi da,
Arapu-l tăia.
Pe Chera mi-o lua,
Îndărăpt pleca,
Foaie mărgărit,
În către apus.
Foaie d-o sarma,
Din gură o-ntreba :
— Cheră Cheralină,
Sora noastră bună,
Foaie matostat,
Pe cine-ai întrebat
Cînd te-ai măritat ?
Cu cine-ai vorbit
Cînd te-ai logodit ?
Floare d-o sarma,
Acas-o ducea.
Mumă-sa vedea,
Din gură-i zicea :
— Şi na-ţi pe fie-ta,
Că-ţi plesnea fierea !
Peţitori venea,
Peţitori, aşezători,
Tocmai din coade de mări.

Culeasă de Gr. Tocilescu, de la lăutarul Ilie C. Mănafu, din cătunul Bucovicioru, comuna Vela, Dolj.

42

Ilinca Şandrului

Foie verde-a bobului,
Pe uliţa Giurgiului,
La casili Şandrului,
Are Şandru-o fată mare,
Cînd o vede turcii moare ;
Iară mîndra Şăndrulească,
Cinstită cîrciumărească
Şi cu sprîncenile trase,
Turcilor se-nfăţişa,
Pe Ilinca să nu dea.
— Pe Ilinca nu v-o dau !
Dar Ilinca ce-mi făcea ?
Vadra-n mînă c-o lua,
La Dunăre că pleca

Și pe Dunăre-mi vedea
Un caic împoleit
Cu postav verde-nvălit,
Pentru Ilinca gătit.
Dar Ilinca ce-mi făcea ?
Vadra din mînă-o trîntea,
La maică-sa alerga :
— Maică, măiculița mea,
Ascunde-mă undeva,
Că vin turcii să mă ia !
Iară mă-sa ce-mi făcea ?
Într-o ladă o băga,
Cu nouă lacăte-o-ncuia
Și cheile le-ascundea ;
Sapa-n mînă o lua,
La fereastră se ducea
Și săpa, săpa, săpa ;
Iar acolo ce-mi punea ?
Numai pietre și butuci,
S-aibă crezămînt ăi turci.
Turcilor se-nfățișa,
Pe Ilinca să n-o dea.
— Pe Ilinca nu v-o dau,
Căci Ilinca a murit !
Și dacă nu mă credeți,
Aid' mormîntu de-l vedeți !
— Noi pe tine te-om tăia,
Țițili ți le-om săra !
Iar Ilinca mi-auzea,
Ea din ladă că ieșa,
Turcilor se-nfățișa
Și din gură-așa zicea ?
— Turcilor,
Păgînilor,
Decît pe mama s-o tăiați,
Mai bine pe mine mă luați !
Turcii mi se-nveselea,
Pe Ilinca o lua
Și-n caic c-o arunca
Și pe Dunăre pleca.
Dar Ilinca ce-mi zicea ?
— Mai slăbiți-mi mîinele,
Să-mi mai dreg cosițele !
Turcii mîinele-i slăbea,
Ea cosițele-și dregea
Și la ușă se ducea,
În Dunăre s-arunca
Și amar așa zicea :
— Decît roabă turcilor,
Mai bin' masă broaștilor
Și mîncare peștilor !

Copiat de Chr. N. Țapu după un manuscript al răposatului învățător Trotea din com. Runcurelu-Mehedinți. A se confrunta cu cîntecul *Ilincuța Sandului* din colecția d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 635 sqq și cu *Fata Sandului* din colecția părintelui Sim. Fl. Marian, p. 86—93. *Idem* a se confrunta cu variantele *Fata [Bărbulesei], Ileana Petri, Irina Pintei*, p. 261—275 din colecția d-lui Bibicescu, precum și *Chiruța*, p. 491—496 din colecția d-lor Jarník și Bîrs[e]an[u].

43

Fata robită de turci

Are Andraș, are,
Are fată mare.
Dimineața se scula,
Cosița și-o peptăna,

Casele le mătura,
Vadra pe mînă o lua
Și la apă se ducea,
Vadra jos că mi-o punea,
Inelu-n mare-i scăpa.
La pe mare se uita,
Să uita după inel,
Dar ea nu vedea inel,
Vedea ceață, negureață.
Fata rău că se-ntristă,
Vadra pe mînă-și lua
Și către casă pleca.
Acasă cînd ajungea
Și din gură și-mi grăia :
— Nu știu, taică,
Nu știu, maică,
Nu știu, porobii-s înfloriți,
Ori macii sînt împupiți,
Ori vin turcii înveliți.
Pe mine că m-or robi
Și eu la ei oi peri.
Andraș din gură-mi grăia :
— Nu te tem', Lino tată,
Că sînt porobii-nfloriți
Și macii sînt împupiți,
Nu vin turcii înveliți.
Seara, ea că se culca,
Dimineața, se scula,
Tot plîngînd,
Tot suspinînd.
Casele le mătura,
Cosița și-o peptăna,
Vadra pe mînă o lua
Și la apă se ducea.
Vadra jos că și-o punea
Și pe mare se uita.
Se uita după inel.
Dar ea nu vedea inel,
Vedea ceața negureața.
Vadra iar pe mînă-și lua
Și acasă ea pleca,
Tot plîngînd,
Tot suspinînd.
Acasă, cum ajungea,
Din gură iarăși grăia :
— Ia vezi, taică,
Ia vezi, maică,
Eu bine vouă v-am spus
Că nu-s porobii-nfloriți,
Ci vin turcii înveliți.
Ei pe mine m-or robi
Și eu la ei oi peri.
Andraș iarăși că-mi grăia :
— Treci, Linuță, pe portiță
Si te-ngroapă-n grădiniță,
La tufe de romaniță,
C-o fi locul cu credință.
Lina din gură grăia :
— Ba eu, taică, să mă-ngrop
La tufa de busuioc,
C-o fi locul cu noroc.
Turcii pe fugă veneau,
De pe cai descălecau.
Andraș din gură grăia :
— Mai ședeți să hodinim,
Mai ședeți să mai bem vin.
Turcii din gură grăia :
— Noi n-am venit să bem vin,
Ci pe Lina să robim.
— Mie n-aveți ce-mi robi,
Căci Linuța a murit.
Unde să v-arăt mormînt ?
Că de mult a putrezit,
Nu se cunoaște mormînt.
Turcii d-Andraș n-ascultau,
În grădină se duceau,
La busuioc căutau,
Pe Linuța o găseau,
O găseau și mi-o legau
Și pe cal mi-o aruncau,
Cu ea pe fugă mergeau.
Lina din gură grăia :

— Mînați mereu iepele,
Ca să-mi copăr țîțele.
Turcii din gură grăia :
— Haide, bre, nainte,
Nu ți-aduce-aminte
Că mă-ta te plînge
Cu lacrămi de sînge.
Mai merge ce mai merge,
Lina din gură-mi grăia :
— Turcilor,
Păgînilor,
Sloboziți-mi mîna dreaptă,
Să beau apă di pe piatră,
Că mor cu inima coaptă !
Turcii din gură-mi grăia :
— Na, bea vin din plosca noastră !
— Nu beau vin din plosca voastră !
Plosca voastră nu-i curată !
Mai mergea ce mai mergea,
Lina din gură grăia :
— Turcilor,
Păgînilor,
Dezlegați-mi mînile,
Să-mi pieptăn cosițele.
Trei zile n-am pieptănat
Și ele s-au încurcat.
Dacă vedea și vedea,
De pe cal o dezlega
Și drumul la apă-i da.
Slobodă cînd se vedea,
Lina din gură grăia :
— Decît roaba turcilor,
Mai bin' smoala pietrilor,
Îngrășare broaștelor,
Demîncare peștilor !
După ce c-așa grăia,
Lina-n mare s-arunca.
Turcii după ea pleca,
C-un popă se-ntîlnea
Și din gură așa-i grăia :
— Măi părinte, părințele,
Ce pricepi la răvășele,
Ia ne scrie-un răvășel,
Un răvășel frumușel,
Răvășel de lăcrămioare,
Să-l trimitem pe răcoare,
La Andraș
În oraș,
Ca să-i spunem negreșit
Că Lina s-a prăpădit,
Joi de dimineață,
Pe rouă, pe ceață.

Culeasă de învățătorul I. Mateescu de la Catrina I. Dănău, din com. Sorești, jud. Gorj.

44

Cîntecul Ilincuței

Foicica bobului,
Sus pe malul Oltului,
La casele Șandrului,
Șandrului, bogatului,
'Ș-are Șandru o fată mare,
Dreaptă ca o lumînare,
Frumușică ca o floare,
Garoafă mirositoare.
De frumoasă ce era
Ilincuța mi-o chema.

De dimineață se scula,
Cosicioara își cheptăna,
Pe ochi negri se spăla,
La icoană se-nchina
Și afară că ieșea,
Mătura în mînă lua,
Bătătura mătura,
Și din guriță ce-mi grăia ?
— Bătătură, bătătură,
Dacă eu m-oi mărita
Pe tine cine te-o mătura ?
Coțofana cu coada,
Că ea e surioara mea.
Dar de udat cine te-o uda ?
Mierlița cu gurița,
C-aia e surioara mea.
Vedrile în mînă lua,
Cobilița ca creița,
Și la Dunăre că pleca,
Vedrele că le umplea,
Cînd ochi negri ș-arunca,
Cînd despre soare răsare
Tare vine d-un caic,
Cu postav negru-nvelit.
Dar în caic ce era ?
Este un turc mărunțel,
Fratele lui Ciupăgel,
Se teme Giurgiu de el.
Iar Ilinca ce-mi făcea ?
Vedrile că le vărsa
Și-acasă că-mi alerga :
— Maică, măiculița mea,
Ascundi-mă undeva,
Că vin turcii de mă ia,
De mă duce în Dobrogea !
Iară mă-sa ce făcea ?
D-un mormînt mare făcea,
Băga pietre și butuci.
Iaca turcii că-mi sosea.
— Dă-ne, babo, pe Ilinca !
— Ilincuța mi-a murit !
Dacă nu-mi credeți cuvîntul,
Ai să v-arăt și mormîntul !
Iar turcii ce-mi făcea ?
Lua sape și lopeți
Și începea a dezgropa ;
Găsi pietre și butuci.
Mîna pe babă punea,
Țîțele le despica
Și cu sare că le da.
Iar baba ce-mi grăia ?
— Na la măicuța cheia
Și-mi descuie lădița
Și mi-o ia pe Ilincuța.
Lădița că-mi descuia
Și pe Ilinca o lua,
La Dunăre se ducea
Și în caic că se punea
Și Dunărea că trecea.
Iar Ilinca ce-mi grăia ?
— Turcilor, boierilor,
Mai slăbiți-mi mîinile,
Ca să-mi dreg cosițile.
Și din gură ce-mi grăia ?
— Decît roabă turcilor,
Un prînz bun cosacilor !
Și în Dunăre se-arunca.
Iar turcii ce-mi făcea ?
Tare acasă alerga,
După nevoade umbla,
Dunărea că mi-o vîna,
Pe Ilinca mi-o scotea
Și așa moartă o săruta,
De frumoasă ce era.

Cules de P. Cristescu, înv., din com. Călărețiii-Șăinoiu, jud. Ilfov.

45

Irina cea frumoasă

La Irina cea frumoasă,
La fîntîna cea glodoasă,
De frumoasă vestea-i mersă
Tocma-n ţara cea turcească,
Ca turcii să oblicească,
După dînsa să pornească.
Mă suii pe dealu sfînt,
Mă uitai spre răsărit
Şi-am văzut turcii viind.
— Tătucuţă, mămucuţă,
De-aţi făcut vrun bine-n lume,
Faceţi pomană şi mie,
Că vin turcii după mine !
Sau să mă duc în robie !
Creşteţi, flori, şi nu-nfloriţi
Că mie nu-mi trebuiţi ;
Creşteţi, flori, cît gardurile,
Să ne bată vînturile,
Să ne rupă vînturile.

Cules de T. Mironescu, învăţător din satul Tazlău, comuna Tazlău, plasa Bistriţa, judeţul Neamţ.

46

Frunzileana d-avramască

Frunzileană d-avramască,
La Eşi la curtea domnească
Stau florili să-nflorească,
Trandafirii se-mbobocească ;
Numai lemnul domnului
Şedi în poarta raiului
Şi giudică florili,
Ce-au făcut mirosnili ?
Dar florili aşa o zis :
— Că vîntu ne-o clătinat
Şi mirosnu ne-o luat.
Lată-i frunza bobului,
Dar mai lată-i a plopului,
Pînă-n tîrgul Nistrului,
La curţili Sandului.
Are Sandu o copchiliţă,
De harnică ce era
Dimineaţă se scula,
Pe ochi negri se spala,
La icoani se-nchina,
Mînicile suflica,
Cofili în mîni lua,
La Dunărea apleca.
Cînd pe malul Dunărei,
Şepti cîni, şepti păgîni,
Şeptizeci de îngeri buni.
Rusanda cînd i-o văzut,
Cofili că le-o trîntit,
La maică-sa o sosit.
— Maică, măiculiţa mea,
Ascundi-mă undeva,
Că ori oi mai trăi ori ba !
Maică-sa c-o luat-o
Şi-n căsuţă c-o bagat-o,
În căsuţă într-o lădiţă ;
Pe lădiţă lăcăţică,

Pe lăcătă zid di chiatră.
Atunci vorba n-o sfîrşau,
Turcii în casă tăbărau ;
Pe maică-sa c-o luat-o
Şi de cheli c-o juchiau,
Ţîţili li spintica
Cu sari li presura.
— Daţi-mi drumu mînilor,
Să-mi răcoresc ţîţile.
Pe Rusandra că v-oi spune-o :
În căsuţă într-o lădiţă,
Pe lădiţă lăcăţică,
Pe lacată zid di chiatră.
Pe Rusandra c-o luat-o ;
Turcii în trăsuri ne-o punea,
Ea păr galbăn displetea.
Cînd pi malul dunăresc :
— Decît or ci argată turcilor
Şi slugă boierilor,
Să ciu hrana peştilor
Şi rugina chetrilor.

Cules de Gh. Dobre, învăţător, din gura poporului, în satul Marginea, comuna Uscaţi, jud. Neamţ.

47

Cîntecul Banului

Foaie verde murile,
Scos-a Ban plugurile
Pe cîmpu Craiovei,
Să-mi are miriştile,
Să-ntoarcă ogoarele,
Să-mi samene meile,
C-a-nflămînzit roabele.
Cerşesc săracele,
Pe toate uliţele,
Cu trăistile doldora ;
Că umblă prin mahala,
Ne-a făcut de mascara,
Rîd boierii-n cafenea.
Dară Banu ce-mi făcea ?
Şi plugul că şi-l pornea,
Mergea roatele turuind
Şi bicele tot plesnind
Şi mînzile rinchezînd.
Dar la plug cine-mi trăgea ?
Trage dalbii
Cu codalbii ;
Înaintea codalbilor
Trage pegii cîteşipatru.
Dar înaintea pegilor
Trage surii d-amîndoi,
Se-ngăduiesc ca doi boi.
Dar caii cine-i mîna ?
Copilaş d-al Pîrvului,
Finişoru Banului,
Banului bogatului.
Că s-a lăsat de bănie,
S-a apucat de plugărie ;
Că bănia-i sărăcie
Şi plugăria bogăţie.
Să vezi plugarii Banului,
Ca sfetnicii-mpăratului,
Că le stau cojoacele,
Ca vara ciupercile ;
Tot cojoace de samur,
Cusute cu barbă fir,
Pe piept numai trandafir.
Cînd cătase cam d-o parte,

Cam dinspre soare răsare,
Tare-mi vine și-mi sosește
Băneasa pe-o vălcea,
Demîncare la plug aducea.
Dar ce demîncare aducea ?
Găinușă
În ulcelușă,
Cocoșel
Pe tăierel,
Rachiaș
La clondiraș.
Dacă la plug că venea,
Aște-zău la plug că-mi da,
Dar Banul că-i mulțumea :
— Mulțumesc, băneasa mea !
Ea din gură că-i zicea :
— Bine, Bane, dumneata,
Ce te lași tu de bănie,
Te-apucași de plugărie ?
Rîd boierii-n cafenea,
Rîd boierii de dumneata,
Că te-ai lăsat de bănie,
Te-ai apucat de plugărie !
Dar Banu ce-mi făcea ?
El din gură cuvînta :
— Aoleo, mîndruța mea,
Foarte cinstită fuseși,
Grele cuvinte-avuseși ;
Dar bănia e sărăcie,
Plugăria e bogăție.
N-ai văzut, Băneasa mea,
C-a înflămînzit roabele,
Cerșuiesc săracele
Pe toate ulițele,
Cu trăistile doldora ;
Și-mi umblă prin mahala,
Ne-au făcut de mascara,
Rîd boierii-n cafenea !
Dar Băneasa ce-mi făcea ?
Frumoasă masă-i întindea,
La un pleop că mi-o-ntindea,
Plugari la masă ședea.
Cu pahar cin' le lumea ?
Să vezi Banul cel bătrîn,
Cu bărbuța pîn' la brîu,
Cu firea ca de copil,
Cu mintea de om bătrîn.
Dar Băneasa ce-mi făcea ?
Acasă că mi-ș' pleca
Și c-un turc că se-ndrăgea
Și cu el că se cinstea,
Lăutarii că-i cînta,
Lăutari cu diblele,
Toboșari cu tobele
Și gorniști cu goarnele.
Ea cu turcu că pleca
Și pe Ban îl părăsea.
Foaie verde și-o lalea,
Iată pe Ban că-l vestea
Nevestica Pîrvului,
Finișoru Banului,
Banului bogatului.
Drept la Banu că mergea
Și din gură că-i zicea :
— Naș Banule, dumneata,
Bei și te-nveselești,
De nășica nu-ngrijești ;
Pe dumneata te-a lăsat
Și cu Medin Pașa a plecat.
Foaie verde și-o lalea,
El așa cînd mi-auzea,
Foarte tare se-ntrista,
Pahar din mînă-i cădea,
De necăjit ce era.
Dar către Ban îmi grăia
Pîrvu, finu Banului,
Banului bogatului,
El din gură cuvînta :
— Naș Banule, dumneata,
Nu purta inimă rea,
Ți-aduc eu pe nășica !
Să-mi dai tu pe suru,

Pe suru nebunu,
Care fuge cu anu
Şi răsuflă cu ceasu.
Banu din gură-i grăia,
Cînd auzea pe Pîrvu-aşa :
— Măi fine Pîrvule,
Cum să-ţi dau eu pe suru ?
Că suru e cam nebun,
Te duce noaptea făr' de drum,
Făr' de drum, făr' de cărare,
Noaptea pe la haimanale,
Şi te-aruncă în ceea ţară.
Dar Pîrvu nu înţelegea,
El Banului răspundea :
— Naş Banule, dumneata,
Dă-mi mie pe suru,
Pe suru nebunu,
Care fuge cu anu
Şi răsuflă cu ceasu,
Măcar de mi-o răpune capu !
Dară Banu ce făcea ?
Dacă vedea şi vedea,
El pe suru că i-l da,
Pîrvu mult se-nveselea,
Frumos şeaua că-mi punea.
Îl înşela moldoveneşte
Şi mi-l călărea turceşte.
Dară Pîrvu ce făcea ?
Cruce la piept ridica
Şi pe suru încăleca ;
Cu scara că zdrăncănea,
Cu capu de cer că-l da.
Începu Pîrvu a striga :
— Naş Banule, dumneata,
Ceartă-ţi pe suru,
Pe suru nebunu,
Că-mi răpune capu !
Dară Banu că-i striga :
— Nu ţi-am spus eu, dragă fine,
N-aş avea parte de tine,
Că e suru cam nebun
Şi te duce făr' de drum,
Făr' de drum, făr' de cărare,
Noaptea pe la haimanale ?
Începu Banu a striga :
— Dura, dura, surule,
Surule, nebunule,
Lasă-ţi nebuniile
Şi toate drăciile
Şi-apucă-ţi drumurile.
Pune buza la pămînt
Şi coada fuior în vînt
Şi te pune la pămînt
Şi scoate brazde de plug.
Aşa el că-l asculta :
Punea buza la pămînt
Şi coada fuior în vînt
Şi s-aşeza la pămînt.
Pîrvu pe sur încălica,
După turc că se lua
Şi pe turc că-l ajungea.
Cînd fu pe la periş,
Puse loc d-a curmeziş.
El din gură că-i striga :
— Naşă, năşicuţa mea,
Ia-ntinde-mi d-a mîna a ta,
Ca să-ţi mai sărut mîna,
Ca să-mi ierţi tu greşala.
Dar naşa ce-mi făcea ?
Mîna lui că i-o întindea
Şi-n brîu lui că i-o arunca,
Pe cal Pîrvu că o punea,
Pe turc că-l ajungea
Şi capul că i-l tăia.
Cînd turcu zicea aman,
Îl povîrtea dupe cal.
Dară Pîrvu ce făcea ?
Ţoalele turcului le lua
Şi el că mi le-mbrăca.
Celmeana că i-o lua,
Pîrvu în cap c-o punea
Şi-ndărăt se-napoia,

La Banu la plug mergea.
Dacă Banu mi-l vedea,
Din gură groaznic striga :
— Băieţi, luaţi oticele
Şi-nfundaţi colnicele,
Că vine turc Medin Paşa ;
A tăiat pe finu Pîrvu,
Acum vine să mă taie şi pe mine,
F. tu-l în lege de cîine !
Iar Banu, cînd îl vedea,
Pe suru ăl mic încălica,
Pîn bascele se-nfunda
Şi-n casă că mi-ş' intra
Şi Pîrvu că-i striga :
— Naş Banule, dumneata,
Stai, frate, pînă colea,
Că ţi-am adus năşica,
Să-ţi dreg inimioara !
Banu din gură striga :
— Sictir, păgîn, d-acilea,
Că tu eşti turc Medin Paşa,
Ai tăiat pe finu Pîrvu
Şi-acum vrei să mă tai şi pe mine,
F... te-n lege de cîine !
Dară Pîrvu ce-mi făcea ?
El aşa dacă vedea,
De ţoale se dezbrăca
Şi celmeaua o lepăda,
Cu ţoalele lui se-mbrăca,
Pe fereastră se uita
Şi pe Pîrvu-l cunoştea
Şi afară că ieşea.
Banu-n faţă-l săruta
Şi din gură că-i zicea :
— Fine Pîrvule, dumneata,
Fiindcă mi-ai făcut ăst bine,
Ce bine să-ţi fac şi eu,
Din mila lui Dumnezeu ?
Să-ţi dau vii,
Să-ţi dau moşii,
Sau erghelia de la baltă ?
Nu pe toată, jumătate,
Pe cum nu e cu dreptate !
Dară Pîrvu că-i zicea :
— Naş Banule, dumneata,
Să nu-mi dai vii,
Să nu-mi dai moşii,
Să-mi dai pe suru nebunu
Care fuge cu anu
Şi răsuflă cu ceasu ;
Cînd este pe la periş,
Se pune-n loc d-a curmeziş.
Cînd Banu că-l auzea,
Puţinel că se-ntrista
Şi din gură că-i zicea :
— Ai, fine, fie-ţi dăruit,
După cum tu ai dorit,
C-a purtat trupşoru meu,
Să mai poarte şi p-al tău !

Cules de Chr. N. Ţapu, din gura lăutarului Costea Gheorghe, din Săceni-Teleorman.

48

Marcu

Joi în ţara Scremului,
La cetatea Marcului,
Au plecat Marcu-n voinicie
Să-şi adune avuţie,

Că n-avea destulă pustia !
Iov Craiu, ghenerar împărătesc,
Cetatea i-o pustiit.
Cu-atît nu s-a-ndestulit,
Şi mai rău l-au bajocorit,
Că pe mumă-sa au calcat-o cu
copkita calului
Pe faţa obrazului,
Iară pe nevastă-sa o dus-o în
roghie.
O venit Marcu săracu acasă,
Au găsit cetatea pustiită
Şi nevasta lui robghită.
O-mbrăcat haine călugăreşti,
O luat o mintie
Şi-a-ncins o mistie
Care singură tăia o mñie
Şi s-o dus la Bălgăradul turcesc
Şi-au început a cerşi din casă-n
casă
Şi-au ajuns şi pîn' la poarta lui
Iov Crai,
Ghinerariu împărătesc.
Iov Craiu mare turcesc,
Ghineriu împărătesc,
Zis-a către Marcu :
— Moş călugăre, na şi de la mine
un ban,
Că nu dau din averea mea,
Ci din averea Marcului.
Nu ştiu cunoşti-l sau ba ?
Marcu săracu au murit
Şi io m-am rugat de cei
doisprezece domni de sfat
De mñie calul mi l-au dat.
— Dacă-i treaba aşe,
Vinî-n casă sî bem
Ughian ghine să ne ospătăm.
Turcul de cîte ori în chimniţă
mergea,
Cîte două-trei pălñi la nevasta
Marcului trăgea.
Marcu din gurî-şi grîia :
— Nevastă, dalbă nevastă,
Dacă ţi-i şti ruga cam ghine,
Te-a scăpat Dumnezeu pînă mîne.
Turcul de la o vreme s-au
îmbătat
Şi către Marcu au strigat :
— Moş călugăre, moş călugăre,
Să ñi joci une călugărească.
Marcu atunci respuns-a :
— Noi călugării aşa jucăm
d-a hălăloi,
Mai c-ales cînd sîntem cîte doi,
De toţi turcii fug de noi.
Atunci Marcu o descins o mintie
Şi o desfăcut o mistie
Care singură tăia o mñie.
Atunci a sărit turcului beţia :
— Vorbele ce le-am vorghit
cu tine
Nu ñi-s spre nici un ghine.
Mai dă-mi o dată zile de la tine !
Atunci Marcu i-o tăiat capul
Şi l-au luat în suliţă
Şi l-au zvîrlit în uliţă.
Şi-apoi s-au băgat în grajdul
turcului
Şi au luat nouă cai cu nările
spintecate
Şi i-au încărcat de bine şi de
bunătate
Şi s-au dus cu nevasta pe supt
cetate.

Culeasă de Chr. N. Ţapu de la doctorul Vasile Glodariu, din Luduşul Mare, Transilvania.

49

Agușiță al lui Topală

Agușiță al lui Topală,
Care-i mîndru făr' de seamă
Și de revestit în țară,
Bate turcii de-i omoară
Și mi-i bagă prin harare
Și mi-i dă pe Olt la vale
Și-i oprește la Carale
Și se-ntoarce de-i întreabă :
— Cine te-a ucis ioldașim ?
— Vala birbam cardașim !
Iar Topală cel bătrîn,
Ce se plimba p-un cal bun,
Calcă rar și năstrăpat,
Cum e lui Topală drag.
Iar Topală ce zicea ?
— Frunzuliță trei măsline,
Logofete Costandine,
Ia-ngenunche lîngă mine
Și-mi scrie d-o cărticică,
S-o trimeț lui Agușiță,
Frunzuliță flori domnești,
Pîn-aci la Stoienești.
Frunzuliță ș-o lalea,
În ceas d-o vedea cartea asta,
Tot la vale s-o lăsa,
La vale la Carale,
Ca să-l pui la-nsurătoare,
Să-i dea taica fată mare,
Fata mare a lui Carale,
Ce-are blagă ș-are stare,
De cinci chile de parale,
E fată de agă mare.
P-un românaș trimetea,
Știa lui Aguș seama.
Cînd cartea el mi-o vedea,
Numai din buze mișca,
Cărticica mi-o cetea,
Afară că mi-ș' ieșea,
Mîna-n cizmă că băga,
Trei pistoale că scotea,
C-o mînă le slobozea,
Beșliii că se strîngea,
Ca cîinii la zahana,
Ca patruzeci de beșlii,
Parcă-ar fi pașa din Dii.
Oltul pe unde-l trecea ?
Pe la Celeiu că da
Și aștina morii lua,
Tot calabalîcu trecea,
La mireasă c-ajungea.
Pînă nunta isprăvea,
Șapte pungi de galbeni cheltuia
Și cu nunta că pleca,
Iar pe la Celeiu da,
Cu nunta-acasă venea.
Trei zile că nu-ți ședea
Și-i sosea d-o cărticea,
De la București venea.
Da mireasa cum o chema ?
Mi-o chema Aișa,
De moare Aguș de ea.
El din gură că striga :
— Frunzuliță flori domnești,
Mi-a venit niște povești,
Să mă duc la București,
Să iau Ghiuleria,
Ghiuleria, Beșlegia,
Ca să fiu ghiuler mai mare
Peste beșliii din țară,
De la Nistru pînă la Dii
Să iau leafă la beșlii.
Agușiță că pleca,
Trei zile pe drum mergea.
Masu unde l-ajungea ?

Frunzuliţă de brînduş,
L-ajunse masu în Ruşi.
În gazdă unde trăgea ?
În casă la Pătruleasa,
Aproape de Abdulah.
Pe Aguş că-l cunoştea
Şi la masă mi-l poftea.
Trei berbeci că mi-i tăia,
Toată noaptea bea, mînca,
Lăutarii le cînta
Şi mi-ţi bea
Şi mi-ţi mînca
Şi mîndru se-nveselea.
Şi Aguşiţă pleca,
Trei zile că mi-ţi mergea
Şi-n Bucureşti ajungea,
Frunzuliţă de arnici,
Pe podul de la Calici.
— Ia mai staţi, băieţi, aici,
Să numărăm la voinici,
Văzui din patruzeci şi cinci
Sînt cinzeci fără cinci ;
Ian să-ncepeţi d-a cînta,
Tare, să se ducă pomina !
Să vait turcii tot turceşte,
Arnăuţii arnăuţeşte,
Să vait ca Doamne păzeşte !
Scava cu tambura
Că ştie zicătura :
Tot de dor de Aişa,
C-a lăsat-o bolnăvioară,
Tot de dor ca să nu moară,
C-a plecat Aguş în ţară.
Unde începea d-a cînta,
Bucureştii că urla,
Domnia nu putea sta !
— Sărăcuţ de maica mea !
Nu ştiu e răzvan în ţeară,
Ori turcii ne-mpresoară ?
Iar Costandin Brîncoveanul,
C-ala stăpînea divanul,
Din palat afar ieşea,
Începea d-a tremura
Şi din gură-aşa grăia :
— Sărăcuţ de maica mea,
Ne-a-mpresurat potera !
— Doamnele, măria-sa,
Nu te rău te spăimînta,
Că nu e răzvan în ţeară,
Nici turcii nu ne-mpresoară,
Cică-i Aguş al lui Topală,
Vine la măria-sa
Ca să-i dea Ghiuleria,
Ghiuleria, Beşlegia,
Să-l pui ghiuler mai mare
Peste beşlii din ţară.
A pus trei hăţi la coşare,
Tocmai din Vinerea-mare.
Unu este murg rotat,
Poate paşa i l-a dat ;
Unu e murg rotocoale,
E trimes de la Agale ;
Unul este murg închis,
De la viziru trimis.
Cît vorba că isprăvi,
Iată şi Aguş sosea,
Hăţi la scară că-i lega ;
Cît argint mi-este în ţeară,
Tot pe hăţii lui Topală !
Aguş că-mi venea,
Perdelile ridica,
În casă că mi-ş' intra,
Salamanicu că-ş' da.
Domnia nu-i mulţumea,
Făr' d-apuca d-a-i zicea :
— Aguşiţă, dumneata,
Eşti fecior de agă mare,
Bine ţi-ar şedea la fiare
Şi trimes la Ocna Mare,
Ca să ne tai ceva sare !
Unde Aguş că auzea,
Mîna la paloş punea,

Jumătate că-l trăgea.
Domnia dacă vedea,
Începea de mi-ţ' vorbea:
— Măi Aguşiţă, dumneata,
Am auzit, bre Aguş,
Ce român e mai deliu
La tine-i herghelegiu;
Ce româncă-i mai frumoasă
La tine e odăiasă.
Şi-am auzit, bre Aguş,
Nu aseară, alaltăseară,
Mi-ai prins zapciii din plasă
Şi i-ai închis într-o casă,
Le-ai dat bătaie domnească.
— Doamnele, măria-sa,
Adă zapciii din plasă
Să stea cu mine de faţă!
Unde zapciii auzea,
Cărţi pe furiş trimetea:
— Doamnele, măria-sa,
Nu ne pune cu Aguş faţă!
Azi sîntem la Bucureşti,
Mîine-n sat la bani domneşti;
Aguş de ne-o apuca,
Ne va pierde viaţa!
Cînd vorba că isprăvea,
Hăţi la scară se mînca,
Case mari că tremura,
Şindrile că mi-ş' cura,
Domnia se spăimînta,
Drept în picere sărea.
Cînd la hăţi că se uita,
Cu pumnii în piept se bătea:
— Sărăcuţ de maica mea,
Geaba că domnesc lumea!
Cît argint mi-este în ţară,
Tot pe hăţii lui Topală!
Iar Aguş că mi-ţi zicea:
— Doamnele, măria-sa,
De cînd maica m-a făcut
Cîte un cal bun am ţinut,
Mai mîndru l-am 'mpodobit,
La domnii l-am dăruit,
Prin lume m-am făluit
Şi ce-am vrut aia am făcut!
Unde domnia auzea,
În Călăraş că intra
Şi lua d-o floricea
Şi-i atîrna de celmea
Şi-i zicea: Ghiuler aga!
A avut Aguş chisea goală
Şi i-a umplut-o de parale,
Ca să aibă pîn' la ţară.
— Doamnele, măria-sa,
Am un fraţior mai mic,
Fă şi aluia mertic!
Şi aluia-i dăruia,
Craiova şi Slatina.
Cînd la hăţi că se uita,
Mîndru alai îi făcea
Şi-n oraş că mi-l scotea,
Lăutari şi temniceri,
Ca roua din buruieni.
Masu unde-l ajungea?
Iar la Ruşi că-l ajungea,
În casă la Pătruleasa,
Aproape de Abdulah,
Unde-a băut ş-a mîncat.
Cînd în casă că intra,
El se descătărăma,
Pistoale prin cuie punea
Şi mi-l poftea Abdulah
Să bea cu dînsul cafea.
Ş-acolo că se ducea,
Salamanicu că-ş' da,
Mai mîndru că-i mulţumea:
— Aguşiţă, dumneata,
Tu vii de la Bucureşti,
Să ne-aduci ceva poveşti!
— Eu viu de la Bucureşti

Să v-aduc ceva povești ;
Ce beșliu e pe pămînt,
Mîine să-l văd pribegit !
— Agușiță, dumneata,
Nu ți-o fi ca astă-vară,
De m-ai dat din tîrg afară,
De m-ai făcut de ocară !
Și eu-s boier de pe baltă,
Cu căciula sprîncenată,
De-am speriat țara toată !
Unde Aguș că auzea,
Punea mîna la pistoale,
Găsea tocurile goale.
Beșliii lui Abdulah,
Ca cîinii la zahana,
Cu măciuci că-l cărdășea.
Dosul pe scară că da
Și acasă că fugea,
Mai nimic că nu-i era.
Se-alese un turculeț mititel
Cu cojocul scurticel,
Parcă fu cu dracu în el,
Cătă creștetul fesului.
Unde cu paloșul da,
Rău pe Aguș îl smintea,
Car de olac îi făcea
Ș-acasă că-l trimetea.
Cînd fuse pe la Saele,
Sufletel se bate-n piele ;
Cînd fuse pe la Boibici,
Fugea românii pe brînci.
Nu gîndea că e tăiat,
Și gîndea că-i Aguș beat,
Cere caii de olac.
D-al dracului ce erea,
Umbla vara cu sania
Și iarna cu trăsura,
Să nu-l simță cineva.
Mîna-n treapădul mai mare,
Ca să ajungem noi mai tare ;
Mîna-n treapădul mărunt,
C-a s-ajungem mai curînd.
Acasă că-mi ajungea.
— Aișico, dumneata,
Am venit la vorba ta !
Dacă-i vedea c-o să piei,
Am un frățior mai mic,
Vezi pe cela ca să-l iei !
— Să-i piș p... mîni-sa,
Cine p-ala-l va lua !
N-am avut parte de tine,
De mi-ai fost un șoim pe lume !
Ala e o brumă rea,
Mîine poimîine face alta,
Mănîncă toată blaga.
Eu în sărăcia mea
Oi face cum oi putea
De mi-oi stăpîni blaga !
Buruieni tari că mi-i da,
Sufletelul că-i ieșea !
Și s-a dus, nu se mai vede,
Numele nu i se pierde,
Că plătiți la lăutari
De-l spune la zile mari.
Mai ziceți, boieri, amin,
Că v-am spus cîntec din plin ;
Boierii să trăiască,
Acest cîntec să-l citească,
Un bacșiș să dăruiască
Lui Gheorghe Bălțatu.

Cules de învățătorul I. Leabu de la lăutarul G. Bălțatu, Șerbănești-Olt.
Să se compare [cu] *Aguș al lui Topal* din colecț. d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 611 și *Aga Topală*, p. 116—118 din colecția d-lui Atanasie Marienescu, broș. II.

Aguşiţă al lui Topală

Frunză verde de secară,
Ăst Aguş al lui Topală,
Care e mîndru fără seamă
Şi de rău vestit la ţară,
Bate turcii de-i omoară
Şi mi-i bagă prin arare,
Se opreşte la Carale,
Drept Islaz,
De mor turcii de necaz
Şi se-ntoarce de-i întreabă :
— Cine te-a ucis soldaşim ?
— Valavir mi-am cardaşim !
Nu ştie cin' l-a bătut.
Dar Topală cel bătrîn,
Ce se plimbă p-un cal bun,
Calcă rar şi năstrăpat,
Cum e lui Topală drag ;
Mîndră carte că scria,
La-Aguşiţă trimetea :
— Aguşiţă, fiul taichii,
Găteşte-ţi tu oştirea
Şi la vale să te laşi,
La vale la-nsurătoare,
Să-ţi dea taica fată mare,
Fata mare a lui Carale,
Că-i dă blagă multă-n ţară,
E fată de agă mare.
Aguşiţă ce-mi făcea ?
Mîna sub brîu că-mi băga,
Trei pistoale-mi scotea,
Cu-o mînă le slobozea,
Aşa de vesel era !
Cum cartea că mi-o citea,
Vestea la beşlii că-mi da,
Toţi pe cai gata erea.
Tot la vale se lăsa,
La vale la-nsurătoare.
Cînd fuse-n luncă la Turnu,
Din guriţă că-mi striga :
— Foaie verde de sporiş,
Ia să staţi, băieţi, aici,
Să numărăm la voinici,
D-ăi din patruzeci şi cinci,
Ia să-ncepem d-a cînta.
Să vait turcii tot turceşte,
Arnăuţii arnăuţeşte,
Să vait ca Doamne fereşte !
Sacaua cu tambura
Că ştia zicătura :
Tot de dor d-Aişiţa,
C-a lăsat-o bolnăvioară,
Ea cu dor ca să mi-ş' moară,
Unde Aguş că se-nsoară !
El mare că mi-ajungea,
Iar turnenii ce zicea ?
— Doamne, ori e răzvală-n ţară,
Ori tătari că ne-mpresoară ?
Iar Topală cel bătrîn
El din gură că zicea :
— Măre, să nu vă-nspăimîntaţi,
Că nu e răzvală-n ţară,
Nici nemţii nu vă-mpresoară,
Ci e Aguş al lui Topală,
Că se lasă el la vale
Să-i dea tat-său fată mare.
Aguş la cafenea-mi trăgea,
O ceaşcă de cafea că-i da,
Mîna-n pozînar băga,
Cinci galbeni de aur scotea,
Cafegiului dăruia.
Dar turnenii ce zicea ?
— Cată, f... tu-i mumă-sa,
Că mi-a scumpit cafeaua !
Aguşiţă că-mi pleca,

Toată oștirea o lua
Și la vale se lăsa
Și de nuntă s-apuca.
Într-o lună, în săptămînă,
Pînă-și luă cadînă,
Lăutari și trîmbiceri,
Ca roua din buruieni.
Și-acasă că mi-o aducea,
Mare stare că-și lua,
Cinci chile de bani lua,
Pe ea el că mi-o chema,
Aișița mi-o chema.
— Aișițo, dumneata,
Mi-a venit niște povești
Să mă duc la București
Ca să iau Ghiuleria
Și Beșlegia,
Să mă pui ghiuler mai mare
Peste beșlegii din țară ;
De la Islaz pîn' la Dii
Să dau leafa la beșlii.
Dar Aișița ce zicea ?
— Agușiță, dumneata,
Șezi, măre, la casa ta,
C-avem ce bea, ce mînca ;
Blaga mea și cu a ta
S-o mîncăm cu lingura,
Pînă zile om avea,
Te duci să-ți răpui viața !
Agușiță n-o asculta,
Veste la beșlii că-mi da
Și ei, măre, că-mi pleca,
La București c-ajungea.
Cînd fu pe pod la Calici :
— Ia mai stați, băieți, aici,
Ia să-ncepem d-a cînta !
Să vait turcii tot turcește,
Arnăuții arnăuțește,
Se vait ca Doamne ferește !
Dacă ei, măre,-ncepea,
Bucureștii c-auzea
Și ei că se-nspăimînta !
Dar Domnia c-auzea,
Nici în cas' nu putea sta,
Lacrămile-l podidea
Și din gură că zicea :
— Cată fu... tu-i mumă-sa !
Nu știu e răzvală-n țară,
Ori stoli de la-mpărăție
Să mă scoață din domnie ?
Sărăcuț de maica mea !
Vezi, ce să fie asta ?
Asta-mi răpune viața !
Iangineri că-mi auzea.
— Doamne, tu, măria-ta,
Nu te rău înspăimînta,
Că e Aguș al lui Topală,
Vine la măria-sa
Ca să-i dai Ghiuleria,
Ghiuleria,
Beșlegia,
Ca să mi-l pui ghiuler mai mare,
Peste toți beșliii din țară.
Cată f..tu-i mumă-sa,
Domnia ce mi-ș' zicea ?
— Dacă e Aguș al lui Topală,
Bine i-ar ședea la fiare
Și trimes la Ocna Mare,
Să ne taie ceva sare...
Agușiță că-mi sosea,
La domnie să ploconea.
Dar domnia ce-mi zicea ?
— Tu ești Agușiță al lui Topală ?
Bine ți-ar ședea la fiare,
Să te trimet la Ocna Mare,
Ca să tai ceva la sare !
— Domnule, măria-sa,
De ce să mă trimeți la Ocna Mare
Și tu să mă bagi în fiare ?
Mă mir ce rău ți-am stricat !
Cocoana nu ți-am luat,

Visteria nu ţi-am spart.
Ei bine, paloşul uite-l,
Paloşul eu l-oi scotea
Şi capul ţi l-oi tăia !
Domnia-n picere sărea,
La cutie se ducea
Şi lua d-o floricea,
Şi mi-o atîrna la celmea
Şi-i zicea Ghiuler Aga !
De la Islaz pîn la Dii
Să dea leafă la beşlii.
Domnia mare halai îi făcea.
Dar Aguşiţă ce-mi făcea ?
El, măre, că se ducea,
La Abdulah că-mi trăgea,
Un pahar de cafea-i făcea
Şi din gură că-i zicea :
— Aguşiţă, dumneata,
Tu vii de la Bucureşti,
Ce-o să ne mai povesteşti ?
— Ghiuler Aga mi-am venit,
De la Islaz pîn' la Dii
Să dau leafa la beşlii.
Dar Abdulah ce-mi zicea ?
— Aguşiţă, dumneata,
Nu ţi-o fi ca astă-vară
De m-ai dat din tîrg afară,
De m-ai făcut de ocară ?
Mîna pe dînsu punea.
Dar Aguşiţă ce-mi făcea ?
Odată, măre,-i tăia,
Mîinile-amîndouă-i tăia
Şi Abdulah că-mi zbiera.
Turcii la scară-mi sosea.
Cînd pe scară jos se da,
Toţi turcii că-l cărdoşia,
Unu capu-n două-i da
Şi-n trăsură că-l punea
Şi-acasă că-l aducea.
Aişiţa că-l vedea
Şi din gură că-i zicea :
— Aguşiţă, dumneata,
Las' să-ţi fie rău nu aşa,
Nu mi-ai ascultat vorba !
Sufletul că-i ieşea,
Aişiţa că-l jelea,
Aguşiţă se pierdea !

Cules de Chr. N. Ţapu de la lăutarul Ioniţă Văleanu din Roşiori-de-Vede, Teleorman.

51

Stoian bulibaşa

Foaie verde micşunea,
Începu primăvara-a da,
Ierbuliţa-a se sălta,
Căluşeii-a se-ncura,
Oiţile a-mi zbiera ;
Dar Stoian-bulibaşa,
Căpitanul de Craina,
De cînd s-a bulibăşit,
Haznale n-a mai venit,
Bugeacul mi-a pustiit,
Bugeacul pe jumătate
Şi Crîmul a treia parte.
Pod pe Nistru mi-a făcut,
Nici cu lemne, nici cu crîng,
Numai cu carne de turc.
Ce turc era mai bogat,

La Stoian — băgat argat ;
Ce turc era mai beşliu,
La Stoian — arghelegiu ;
Ce cadînă mai frumoasă,
La Stoian — bucătărească,
De-i pune bucate-n masă,
Trăieşte cu drag în casă.
Cadînile ce-mi făcea ?
Copiii-n braţe-i lua
Şi-n Cladova că-mi trecea,
La bai-hanul cel bătrîn :
— Alei, doamne, han bătrîn,
Cu hanger bogat la sîn,
Vezi, Stoian-bulibaşa,
De cînd s-a bulibăşit,
Turchia mi-a sărăcit,
Haznale n-a mai venit !
Dară hanu c-auzea,
D-un firmănaş că-mi scria,
Cu slova ca furnica,
Să i se crează vorba.
Doi panţuri că mi-alegea,
La Stoian că-i trimetea.
Cînd Soian că mi-i vedea,
Mîna pe flintă-o punea
Şi de rugină-o scutura
Şi-ndărăt mi-i întorcea.
Dar Chiran-hanul ce-mi făcea ?
Alţi panţuri că-mi alegea,
La Stoian că-i trimetea.
Cînd Stoian că mi-i vedea,
Caii din mînă le lua,
În grajd de piatră că-i băga,
Şi la masă mi-i poftea.
Cînd la masă mi-i poftea,
Firmanul i-l arăta.
Cînd Stoian că mi-l citea,
Lacrămile-l podidea
Şi din gură că zicea :
— Scoal', nevastă, mă găteşte,
Că năşicu mă pofteşte,
Că naşu m-a cununat,
Doi copii mi-a creştinat,
Nici pă la el n-am mai dat.
D-o sta de m-o blestema,
Două-n trei n-oi mai lega !
Dar nevasta că-i striga :
— Măi Stoiene, dumneata,
Eu aseară m-am culcat
Şi-astfel vis că mi-am visat :
Visai pistoalile tele
Puse-n cui făr' de oţele,
Scurtate-s zilele tele !
Visai puşculiţa ta
Pusă-n cui făr' de vergea,
Scurtată e viaţa ta !
Şi-astfel vis că mi-am visat :
Şapte corbi într-un ciolpan,
Foaie verde micşunea,
P-un şarpe mic se-ntindea,
Aia este splina ta !
Dar Stoian ce mi-i zicea ?
— Scoal', nevastă, mă găteşte,
Că năşicu mă pofteşte !
Se scula de mi-l gătea,
Za de argint îi da,
Şapte pistoale-i umplea,
Băga iarbă cu mîna,
Gloanţele cu strachina ;
Le ungea cu untdelemn,
Ca să lovească la semn.
Cal din grajd că mi-ş' scotea
Şi la naşă-său pleca.
Din guriţă ce zicea ?
— Foaie verde avrămească,
Rămîi, casă, sănătoasă ;
Foaie verde mărăcine,
Că pleacă Stoian din tine
Şi-oi să-mi urle cîinii-n tine !
Dar Stoian ce mi-ş' făcea ?
C-un harap că se-ntîlnea,
Cu dinţii ca teslele,

Cu ochii ca sitile.
Ziua bună că mi-i da,
Şi harapu-i mulţumea,
La naşu-său că-mi pleca.
Naşu-său că mi-l vedea,
Cal din mînă că-i lua,
În grajd de piatră că-l băga,
Şi la masă mi-l poftea,
Îi da vin de-l îmbăta.
Şedea Stoian răsturnat,
Ca un mare blestemat.
Dar naşu-său ce-mi făcea ?
Pistoalile i le lua,
De iarbă le dezumplea
Şi cu vin i le umplea,
Cu pîine le astupa.
Voie la turci că-mi da,
Toţi turcii că mi-i strîngea,
Lui Stoian capu să-i ia.
Turcii nu s-apropia,
Aşa frică de l-erea !
Dar naşu-său ce-mi făcea ?
Aşa frică că-i erea,
La temniţă trimetea,
Doi arestanţi că-mi scotea,
Dar pe cine că scotea ?
Pe popa din Cladova,
C-a urît biserica
Şi-a-ndrăgit săbioara,
Şi la Stoian l-aducea.
Da' popa ce mi-şi făcea ?
Sama bine că-i lua
Şi din gură că zicea :
— Asta e Stoian-bulibaşa ?
Iartă-mi, Doamne, păcatu,
Pîinea, sarea i-am mîncat !
Palma bici că mi-o făcea,
Peste ochi că mi-l plesnea,
Stoian drept în sus sărea.
Cînd în turci mi se vedea,
El pistoale nu avea,
Cizma din picior scotea
Şi prin turci se repezea,
Cîte cinci pe loc trîntea,
Pînă cizma c-o rupea.
La un gard se repezea,
D-o proptea că s-apuca,
Din pămînt că mi-o scotea,
Din cuie nu se rupea,
Şi-atunci turcii că-l prindea.
Vorba lor ce mi-o vorbea ?
Alţii, frate, trimetea
Tocmai la tîrgu d-afară,
Şi ei, frate, că-mi bătea
Două furci ş-o cumpeioară,
Să-l puie-n spînzurătoare,
Pe Stoian să mi-l omoare,
Unde trec mocani cu sare ;
Să mi-l bată vînt de vară,
Să se usuce ca o poamă,
Fie Stoian de mirare !
Dar Stoian ce mi-ş' zicea ?
— Turcilor,
Agalilor,
Şi mai-mari boierilor,
Nu mă duceţi noaptea la spînzurătoare,
Să mă duceţi ziua-n spînzurătoare,
Ca să fiu ca de mirare !
Stoian vorba n-o sfîrşea,
Drept în sus că mi-ş' sărea
Şi-ntr-o groapă că cădea,
Peste-un turculeţ cădea,
Şi-un topor în mînă-avea,
Toporu din mînă-i lua
Şi pe turc că mi-l tăia.
Afară la turci ieşea
Şi pe toţi că mi-i toca,
Şi ce bruma rămînea,
Pîn bordeie mi-i toca,
Drumu la naşu-său lua

Şi din gură că zicea :
— Măi naşule, dumneata,
Credeai să-mi scurtezi viaţa ?
O să-ţi scurtez eu p-a ta,
F...-ţi crucea şi legea
Şi dalba-i lumînarea !
— Aba, fine, dumneata,
Cum s-ar putea vorba-aşa,
Să se taie năşia,
Să rămîie finia ?
Dar Stoian ce mi-ş' făcea ?
Nu-l tăia, nu-l omora,
Numai, frate,-l canunea,
De piele mi-l jupuia,
Aşa necaz că-i era !
Pielea cu paie-o umplea,
Pîn noroi c-o tăvălea,
D-un paltin o atîrna
Şi din gură că grăia :
— Măi naşule, dumneata,
Cască ochii-a te uita
De-ţi cunoşti tu pielea ta ?
Foaie verde avrămească,
A plecat Stoian acasă,
La copii şi la nevastă,
Foaie verde şi-un bujor,
De nevastă nu mi-e dor,
Dar de copii mă omor,
M-ajunge nişte fiori
Din tălpi pînă-n supţiori !...

Cules de Chr. N. Ţapu de la lăutarul Ion Stancu, din com. Cucuieţi-Teleorman.

52

Stoian bulibaşa

Frunzuliţă şi-o lalea,
Începu primăvara-a da,
Cuculeţu d-a cînta,
Raita f...tu-i mumă-sa,
P-aici n-a mai dat frunza !
Pe la noi peste Olt
Lăstăraşu e d-un cot.
Raita f...tu-i mumă-sa !
Că Stoian bulibaşa,
Căpitanu de Craina,
De cînd s-a bulibăşit
Şapte raie[le] c-a făcut,
Cu Craiova-a potrivit,
Turc în ele n-a văzut !
Că era mărturisit
Că dacă vedea vrun turc
Cu măciuca-l băstorea,
Cu sîngeru îl junghia,
Păstrămioară mi-l făcea,
Cu nisip mi-l presăra,
Pe mărăcini îl arunca,
Să nu se strice carnea.
De cînd să bulibăşea
Curţi dalbe pustiia,
Cucoane că văduvea,
Coconaşi că sărăcea !
Cocoanile că vedea,
Coconii-n braţe lua,
La Cladova se ducea,
La Begu că se ducea
Şi din gură că-i zicea :
— Begule, domnia-ta
Şi cu pasmangia ta,
Să ne faci judecata,

Lui Stoian bulibaşa,
Căpitanu de Craina ;
De cînd s-a bulibăşit,
Şapte raiele c-o făcut,
Cu Craiova-a potrivit,
Turc pe ele n-a văzut !
Că era mărturisit
Că dacă vedea vrun turc
Cu măciuca-l bătorea,
Cu sîngeru îl junghia !
De cînd s-a bulibăşit
Curţi dalbe a pustiit,
Pe noi că ne-a văduvit,
Coconaşi a sărăcit !
Begu că mi le vedea
Şi din gură poruncea.
Şapte niferi trimetea
Şi Stoienică că-i vedea,
Vizionu slobozea.
Ei ca curvele fugea
Şi fugea ca curvele
Şi zbiera ca vacile,
Şi umplea pîrloagile,
Şi-napoi că se-ntorcea,
Şi din gură că-i zicea :
— Begule, domnia-ta
Şi cu pasmangia ta,
Stoienică ne-a văzut,
Vizionu a slobozit !
Naşu lui Stoian venea
Şi din gură că-i zicea :
— Begule, domnia-ta
Şi cu pasmangia ta,
Ce, frate, că-mi dăruieşti
S-aduc pe Stoian legat
Cum e bun de spînzurat ?
Că de mic l-am botezat,
Al doilea, moţ i-am tăiat,
Al treilea, l-am cununat,
Două fete şi-un băiat
Să vezi că i-am botezat,
Pe la mine n-a mai dat ;
Să vezi că sînt naş mai mare,
I-am ţinut foc la spinare ;
Cînd oi sta l-oi blestema,
Două-n teie n-o mai lega !
D-un nifer că mi-ş' lua,
Care-i ştia, vezi, sama ;
D-un răvaş că mi-i scria,
Cu slova măruntea,
Cu amar şi cu mînie,
Finu Stoian ca să vie.
Niferu că-l trimetea,
La masă că mi-l găsea,
Ferman în braţe-i arunca
Şi începea d-a mi-l citea.
Dar Stoian ce mi-ş' făcea ?
El, frate, cînd îl citea
Lăcrămile-l podidea
Şi din gură că zicea :
— Scoal', nevastă, nu şedea,
Scoală, frate, de mă găteşte,
Să vezi, naşu mă pofteşte ;
Că de mic cînd m-a botezat,
Al doilea, moţ că mi-a tăiat,
Al treilea, m-a cununat
Şi pe la el că n-am mai dat.
Auzi, că mi-e naş mai mare,
Mi-a ţinut foc la spinare ;
Cînd o sta m-o blestema,
Două-n teie n-oi mai lega !
În grajd de piatră că intra,
Pe negru că-l ţesăla
Şi-afară că mi-l scotea,
Picioru-n scară arunca,
Nevasta că mi-l ţinea
Şi din gură că-i zicea :
— Stoienică, lumea mea,
Nu te du la Cladova
Să-ţi răpui tu viaţa !
C-aseară de la o vreme
Visai nişte vise rele :

Visai puşculiţa ta
Sta-n cui făr' de curea :
Scurtată-i viaţa ta !
Al doilea am visat,
Visai pistoalile tele,
Sta în cui fără oţele,
Scurtate-s zilele tele !
Al treilea am mai visat
Şapte utvane-ntr-un ciolpan ;
Nu sînt şapte utvane-ntr-un ciolpan
Şi sînt şapte boieri de divan.
Al patrulea mi-am visat
Şarpe mare cu broasca-n gură ;
Nu-i şarpe cu broasca-n gură,
Ci-i gîdea cu ştreangu-n mînă !
Dar Stoian ce mi-ş' făcea ?
Seama vorbii nu o lua
Şi pe cal că încăleca,
Trăgea Stoian se ducea,
Nevasta rămînea, plîngea.
Dar nevasta că zicea :
— Negotine, Negotine,
Pleacă Stoian de la tine,
O să urle cîinii-n tine !
Dar Stoian ce făcea ?
La Cladova se ducea,
La naşu-său că trăgea,
În pimniţă că-l băga,
Vin din şapte buţii că-i da,
Pe Stoian că-l îmbăta ;
Măciuchiţa i-o lua,
După buţi i-o arunca ;
Pistoalile i le lua,
Vin în ele că turna ;
La Begu că se ducea
Şi din gură că-i zicea :
— Begule, domnia-ta,
Am adus pe finu Stoian,
Legat şi beregat,
Cum e bun de spînzurat !
Dară Begu ce făcea ?
Potera c-o trimetea,
Pe crăpătura uşii se uita
Şi-ndărăt că se-ntorcea,
Ca de dracu se ferea.
Dar Begu ce mi-ş' făcea ?
Trei hoţi în puşcărie c-avea :
Unu e Mărinică din Saiele,
Avu nişte zile rele ;
Altu e Marin a lui Pandilică,
De tremură puii în pisică,
Mi-a băgat boierii-n frică ;
Şi unu e Ion Ţiganu,
De mi-ş' bate cu tufanu.
La Stoian că-i trimetea,
Dar Ion ce mi-ş' făcea ?
— Iartă-mi, Doamne, greşeala,
Să dau lui Stoian palma,
Doar mi-o lungi viaţa !
Palma bici că mi-o făcea,
Peste ochi că mi-l izbea,
Stoian în picere sărea
Şi din gură că zicea :
— F...tu-i crucea şi legea
Care mi-a dat palma,
Să-i scurtez eu viaţa !
Ei afară că pleca,
Potera că năvălea,
Cu bumbaralele că mi-ş' da.
Stoienică ce-mi făcea ?
Punea mîna la pistoale,
Găsea tocurile goale.
Dacă vedea şi vedea,
Cizma din picior scotea ;
Cîte gloanţe că venea
Tot în cizmă sprijinea.
Odată se necăjea,
Cizma de carîmb lua,
Cînd o dată că mi-ş' da
Şaptesprezece dobora,
Cizma din carîmb sărea.

Dosu la un gard că da
Să mi-ş' scoată d-o proptea,
Să-şi lungească viaţa.
Din pămînt că mi-o scotea,
Din cui că nu o putea.
Stoian din gură zicea :
— Să moară mărturisit,
De popă nespovedit,
Care-a-nfipt proptea-n pămînt ;
Că de scoteam propteaua
Îmi lungeam eu viaţa !
Mîna pe el că punea,
La Begu că-l aducea
Şi la Pasmangiu Aga.
Dar Begu ce făcea ?
Lui Stoian că zicea :
— Bă Stoian, n-ai fost aşa mare,
N-ai fost aşa voinic,
Ama, zău, de zurbalîc !
Dar Stoian că mi-i zicea :
— Begule, domnia-ta,
Frate, nu mă judeca ;
Că să fii tu la mîna mea
Oi vedea ce ţi-oi lucra !
Şi mă rog de domnia-ta
Să nu mă spînzuri noaptea,
Să mă spînzuri, vezi, ziua,
Să-mi privească raiaua !
Frunzuliţă d-un măr dulce,
Cîntă cucu sus pe cruce,
Pe Stoian la ştreang îl duce.
Frunzuliţă şi-o lalea,
Pe Stoian că-l spînzura
Şi nevasta că-i pica,
Pe picere leşina
Şi din gură că striga :
— Stoienică, lumea mea,
Lasă-ţi fie rău, nu aşa ;
N-ascultaşi la vorba mea
Să nu te duci la Cladova !

Cules de Christea N. Ţapu de la Dumitru Radu, lăutar, com. Băneasa-Teleorman.

53

Roman

La movila din curmătură,
Pă cea vale dă scursură,
La umbră dă trei suliţi
Şade-mi ei trei frăţiori,
Cu trei fete de-mpărat,
Tot dîn tîrg dîn Ţarigrad,
Cu sabia le-a luat.
Unde beau, und' se cinstesc
De nimenea nu gîndesc.
De pază cine mi-i păzea ?
Să vezi, frate, maică-sa,
Şădea-n flintă rezimată,
Ca o naiba-mpeliţată,
Bat-o Dumnezeu s-o bată,
Că mi-a prădat lumea toată.
Dă la munte păn' la baltă,
Cît mi-e lume creştinată,
Mi-a prădat-o dînsa toată.
De pază cînd mi-i păzea,
Ochii ea îşi azvîrlea
Şî pă tătari mi-i vedea
Şi din gură ea grăia :
— D-ale Dine, Costandine,
Şî tu copile Romane,

Nu știu valea mi-a-nflorit,
Or tătarii mi-a sosit.
Dar Roman ce mi-i grăia ?
— Ia-le seama, maică, bine
Șî vino și-mi spune mie ;
D-o fi ca fo zece mii,
La frații mei să nu spui,
C-abia ar fi pă seama mea
Ș-oi vedea ce le-oi lucra.
Mă-sa atuncia ce-mi făcea ?
Punea ochean se uita,
Ca fo zece mii găsea
Șî lui Roman îi spunea.
Roman atunci ce făcea ?
De la masă se scula,
Paloș pă mischiu trăgea,
Calu-n chingi că îl strîngea,
Cu frîu că-l înfrîna,
Șî pă dînsu-ncălica
Șî la tătari că-mi pleca ;
Tăia ici, tăia colea,
Pănă-i cam jumătățea.
Iară mă-sa ce zicea ?
— Dară Dine, Costandine,
Voi beți, frate, vă cinstiți
Șî dă Roman nu gîndiți.
El la tătari că s-a dus,
Cine știe l-o fi răpus.
Atunci Din și Costandin,
Dă la masă să scula
Și pe cai încălica
Șî la Roman că pleca ;
În tătari ei că intra,
Tăia ici, tăia colea,
Cu Roman că se-ntîlnea,
Iar Roman că le grăia :
— Trage-vă-ți, frați, îndărăt,
Că cal mi s-a-nferbîntat,
Ochii mi s-a-mpăiejenat,
Să nu intru-n fun păcat.
Ei vorba n-o asculta ;
Tot păn tătari că tăia,
Roman peste ei că da,
Seama lor nu le băga
Șî p-amîndoi că-i tăia,
Tătarii mi-i isprăvea.
La mă-sa că se ducea,
Maică-sa că-l întreba :
— D-ale, copile Romane,
Din, frate, și Costandin,
Ei la tine au venit,
Nu cumva i-ai prăpădit ?
Roman atunci răspundea :
— Eu, maică, i-am întîlnit
Și eu, mamă, le-am vorbit :
„Trage-vă-ți, frați, îndărăt,
Că cal mi s-a-nferbîntat,
Ochii mi s-a-mpăiejănat,
Să nu intru-n fun păcat !"
Ei nu m-or fi ascultat,
Eu, maică, i-oi fi tăiat.
Maică-sa de auzea,
Îndărăt mi se-ntorcea,
Căta ici, căta colea,
P-amîndoi morți îi găsea,
Scotea cuțit a se tăia.
Iar Roman ce îi grăia ?
— Stai, maică, nu te tăia,
C-așa ți-a fost datina.
Atunci mă-sa se lăsa,
La sate că se ducea,
Care cu chirii tocmea,
La tătari că se ducea,
De țoale mi-i dezbrăca,
De bani că mi-i căuta,
Pă goi că mi-i îmbrăca,
Vaci dă lapte le lua,
La săraci boi cumpăra.

Auzită de învățătorul I. Florescu de la Florea Drăgan, com. Bragadiru, jud. Teleorman.

54

Tătăraşul

Pe sub Varin
Mulţi tătăraşi vin.
— Tătăraş bătrîn,
Cu barba la sîn,
Lasă-mă de mînă,
Să mă-ntorc la urmă,
Că eu mi-am lăsat
Cusătura-n gard,
Acu la fereastră,
Cu mătasă-albastră,
Acul la perete,
Cu mătasă verde ;
Pruncul neînfăşat,
Tot afară-n pat.
Ploaia mi-o ploua
Şi mi l-o scălda ;
Ninsoarea mi-o ninge,
Pe prunc mi l-o unge ;
Vîntul o bătea
Şi l-o legăna.
— Aide, bre,-nainte,
Nu ţi-aduce aminte.
O dată zicea :
— Turcilor, beşliilor,
Mai slăbiţi-mi mîinile,
Să-mi răcoresc ţîţele,
Să mai dreg cosiţele.
Decît slugă turcilor
Şi roabă cadînelor,
Mai bine mîţe broaştelor.
Şi-n baltă sărea
Şi nu se mai vedea.

Cules de Constantin Stănescu de la Stana M. Ghiţă din Giubega, Dolj.

55

Niculca

Foaie verde-a bobului,
Jos, la lunca Giurgiului,
La odaia turcului,
Turcului lui Mustafa,
Care-mi ţine Palanga
Si din Oreava ceva,
C-a poftit la Niculca.
Foaie verde porumb verde,
Şi-are Sîrba două fete,
De frumoase, -ncondeiete,
Dar pe nume cum le cheamă ?
P-a mai mare — Rădiţa,
P-a mai mică — Niculca,
C-a poftit turcu la ea,
Să se iubească cu ea.
Să vezi, turcul Mustafa,
Tot de foc de Niculca,
Bani pe sapă slobozea.
Cîte fete-n Cîrtojani,
Toate primiră la bani ;
Dar Niculca nu primea,
Că Niculca bani avea,
Dar Niculca ce-mi făcea ?
Sapa-n mînă c-o lua,

Lua sapa şi coada
Şi da dosul în Năprîsca,
Pîn' la unchi-său Oprea,
Şi sapa că i-o ascuţea,
Şi coada că i-o punea,
Şi la clacă se ducea.
Claca toată cît mi-era
Se punea p-o lăturea,
Dar Niculca singurea
Se punea p-o lăturea,
Naintea clăcii erea ;
Mergea cu săpătura
Cît dai cu zburătura.
Dar vezi, turcul Mustafa,
Tot de foc de Niculca,
La paharnic trimetea,
De tot omul un pahar îi da,
Dar Niculchii două-i da :
— Ţine, fa, Niculco, fa,
Că mi-ai secat inima
Tot de dor de dumneata !
Fa Niculco, dumneata,
Ia năstrapa de colea
Şi dă dosul la ceşmea.
Dar Niculca ce-mi făcea ?
Năstrapa-n mînă lua,
Dosul la ceşmea că-mi da
Şi de apă c-o umplea,
Pă căpcel că mi-o punea,
Pă picere se spăla.
Iară turcu ce-mi făcea ?
El pe cal că-ncăleca,
După Niculca-mi pleca,
La ceşmea că mi-o-ajungea,
Năstrapa că mi-o cerea.
Niculca-n mînă i-o da,
Şi bea turcul, nu prea bea,
Mai mult în gură-o oprea,
Pe Niculca c-o stropea ;
Şi Niculca se rîdea,
Voia turcului făcea.
Dară turcu ce-mi făcea ?
Mîna-n brîu că i-o-nfigea
Şi pe cal că mi-o punea,
La Dunăre că mi-o ducea
Şi-n caic că mi-o punea,
Cu opt curele-o lega.
Dar Niculca ce-mi făcea ?
Faţa albă-şi zgîrîia,
Păr galben dărăpăna,
Pînă turcu mi-o vedea
Şi din gură că-i zicea :
— Ce ţi-e, fa, Niculco, fa ?
— Măi turcule, dumneata,
Săruta-ţi-aş mustaţa,
Mai slăbeşte-mi cureaua,
Să-mi revenesc ţîţica !
Iar Niculca se gîndea
Şi din gură cuvînta :
— Decît slugă turcilor
Şi vătrai cadînilor,
Mai bine, frate, să fiu
Tot bătaie peştilor,
Şi răceală pietrilor,
Şi ciupeala racilor,
Şi masă cosacilor !
Iară turcu ce-mi făcea ?
Curelile i le lua.
Dar Niculca ce-mi făcea ?
Drept în Dunăre sărea.
Dar vezi, turcu Mustafa,
Tot de foc de Niculca,
D-un burghiaş că-mi căta,
Gaură-n caic că da,
Apa-n dînsu că intra,
Toţi turcii că-i îneca.
Dară Sîrba ce-mi făcea ?
Ea-n sus, frate, se scula,
Năstrapa-n mînă-o lua,
P-o potecuţă o-apuca,
Din guriţă ce-mi zicea ?
— Asta e potecuţa

Pe care-a mers Niculca.
Drept la Dunăre-mi trăgea
Şi năstrapa-o arunca,
Pîn Dunăre mi-o trăgea
Şi afar' că mi-o scotea
Şi acas' că mi-şi venea,
Pe laviţă c-o punea.
Niculca jos că-mi sărea,
Frumoasă, nu preafrumoasă.
Dar de ce nu preafrumoasă ?
De bătaia peştilor,
De răceala pietrilor,
De ciupeala racilor.
Dară ele ce-mi făcea ?
Niculca-n sus se scula,
Pe bordei sus se suia,
Spre răsărit se uita.
Niculca nu-ş' ce vedea,
De ea, frate, se-ngrozea ?
Dosu la mă-sa-n cas' da :
— Mamă, măiculiţa mea,
Încotro soare răsare,
Nu ştiu, soare răsărit,
Nu ştiu, bujor înflorit,
Nu ştiu, capete de turci ?
Dară mă-sa c-auzea,
Păn-afară că ieşea,
Spre răsărit se uita
Şi din gură că zicea :
— Aba, fa, Niculco, fa,
Nu e soare răsărit,
Nici bujor nu e-nflorit,
Ci sînt capete de turci !
Mamă, măiculiţa mea,
Ia sapa şi lopata
Şi mă-ngroapă la fereastră,
Să v-ascult vorba din casă !
Floare verde micşunea,
Iată turcii că-mi sosea,
De Niculca că-ntreba.
Dară mă-sa ce-mi zicea ?
— Foaie verde matostat,
Niculca mi-a răposat !
Floare verde şi-o lalea,
Toţi turcii că se-ncredea.
Cînd fu unu mititel,
Cu căciula de cinci piei,
Cu cojocu de opt piei
De pe cal descăleca,
La fereastră că-mi trăgea,
Pe Niculca mi-o scotea
Şi pe cal că mi-o punea,
Pe Dunăre că-mi pleca.

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Stancu Ion din Cucuieţi (Teleorman).

2. *HAIDUCII*

56

Cîntecul lui Corbea haiducul

Floare verde flori domneşti,
Doamne, din oraş din Bucureşti,
La -nalte case domneşti,
De se văd în Bucureşti,

Floare verde flori de tisă,
Mare masă mi-este-ntinsă,
De mulţi boieri mi-e coprinsă.
Dar la masă cin' şedea ?
Şedea domnul Ştefan-vodă,
Nici nu bea, nici nu mînca,
Numai cu ochii privea,
Seama la băieţi că-mi lua.
Floare verde foi de brid,
Doamne, de ziua de sîn Văsii,
Cînd fac cucoanele piftii
Şi să-mpărţesc boierii,
Toţi boierii leafă-mi lua,
Numai Corbea-mi rămînea !
Dar domnia-l întreba :
— Alei, Corbea, dumneata,
Ce boierie pofteşti,
P-aia să ţi-o dăruiesc ?
Dară Corbea ce-mi grăia ?
— Alei, doamne, măria-sa,
Ce boierie poftesc,
P-aia să mi-o dăruieşti ?
Poftesc caftan de-mpărăţie
Şi dugealîc de domnie,
Că cu ala-mi şade mie !
Domnia că-mi auzea,
Trei băieţi că mi-ş' mîna,
La Gheorghiţă-i trimetea
Şi Gheorghiţă că-mi venea
Iar din gură că-i grăia :
— Gheorghiţă, Gheorghiţă,
Vătaf de temniţă
Şi de temniceri
Peste mari boieri,
Tu pe Corbea să mi-l duci
Tot la temniţă de piatră,
De şapte domnii uitată,
Cu muschiuleţu d-o schioapă !
Stetea Corbea la-nchisoare,
Nouă ani lipsit de soare ;
Cînd împovîrni pe zece,
Muma Corbii că-mi soseşte
Cu trei ouă roşioare,
Ducea Corbii de mîncare.
Dar ea, frate, cînd pleca ?
Din joia joimarilor,
Din vinerea ouălilor,
Din sîmbăta Paştilor,
Şi-ajungea pe la Sîn-Pietru.
La poartă că mi-ş' trăgea,
Ouă la portar că-i da,
La Corbea de mi-o lăsa ;
La fereastră că-mi trăgea,
Din guriţă că-mi grăia :
— Aoleo, Corbeo,
Dragă Corbeo,
Ori eşti viu
Ca să te ştiu,
Ori eşti mort,
Ca să te port !
Că pe tine te-a închis
Nejudecat,
Neînfăţişat,
Nici pe la domnie dat !
Dar Corbea, frate,-i grăia :
— Maică, măiculiţa mea,
Nu sînt viu
Ca să mă ştii,
Nici mort,
Ca să mă porţi !
Şi pe mine cînd m-a-nchis
Eram tinerel copil
Ş-acum sînt boşneag bătrîn ;
Barba-mi bate braţele
Şi chica călcîiele,
Mustaţa umerile.
Şi pe mine iar cînd m-a-nchis
Erau năpîrcile
Subţiri ca drugile,
Ş-acum sînt ca furcile ;
Şerpii ereau ca aţile
Ş-acum sînt ca grinzile ;

Broaştele ca nucile
Ş-acum sînt ca ploştile.
Pe toate le-aş odihni,
Dar o drăcoaică
De şerpoiacă,
De zmeoaică,
Ea, frate, că mi-a-mpuiat
Cam din ciocul berbiei
În gura pozunarului.
Şi ea, frate, cînd se-ntinde,
Inimioara mi-o coprinde,
Şi cînd, frate, se zgîrceşte,
Inimioara mi-o topeşte,
Sufleţelul mi-l sfîrşeşte !
Corbea din gură-i grăia :
— Alei, maică, maica mea,
Făcut-ai vreodată bine ?
Fă şi-acuma pentru mine :
Tu, maică, ca să te duci
Tot la tîrgul ăl de flori,
Că vin vara săpători,
Săpători şi lopătari ;
Şi tu, maică, să-mi tocmeşti
Patruzeci de săpători
Şi cu cincizeci de lopătari,
Şi de dus unde să-i duci ?
La bălegarul uitat,
Care moş-meu mi l-a dat.
Iar tu, maică, să mai cerci,
Din guriţă să-mi grăieşti,
La palat ca să-mi vorbeşti :
„Ce e Corbea vinovat
De-n temniţă l-aţi băgat
Nejudecat,
Neînfăţişat,
Nici pe la domnie dat ?
Drumu Corbii ca să-i daţi
Că lui vremea i-a venit,
Vremea de căsătorit
Şi mireasa i-am găsit !“
Dar a babă
Slabă,
Cu brîul de lînă
De păr de cămilă,
La domnie că mergea,
În genuchi îngenuchea,
De domnie se ruga,
Domnia că-i răspundea :
— Hai tu, babo,
Slabo,
Cu brîul de lînă
De păr de cămilă,
Inima-mi fărîmă,
Noi mireasă i-am găsit
Pe jupîneasa Carpina
Din pădurea Coacăna,
Din bardă nebărduită,
De secure săbuită
Şi la cap e ascuţită !
Dar ea, frate, ce-mi făcea ?
Dacă vedea că nu putea
Să scoată afar' pe Corbea,
La tîrgu de flori se-nturna,
Săpătorii că-i tocmea
Şi la băligar mergea.
Săpa zi de vară
Pînă-n seară,
Făr' de pic de năduşeală ;
Cînd da soarele-nspre seară
De uşa Roşului da.
Dar la uşă cum era ?
Lacătu cît baniţa
Şi cheia de cinci oca.
Nimenea nu-i îndrăznea,
Decît singură baba,
Că-i mai ştia ea seama.
Cu picioru că mi-i da,
Uşa din balemare sărea,
Şi la Roşu că-mi intra,
O dată-l ghilodorosea.

Ș-unde Roșu că nu-mi sta,
De căpăstru că mi-l lua
Și-afară că mi-l scotea,
Cu chebreaua că-l ștergea ;
Soarele că se-nchidea,
Așa de roșu mi-era ;
Și de căpăstru că-l lua,
La vale că-mi apuca.
Cam pîn dreptul domniei
Începea Roșu a necheza ;
Domnia se spăimînta,
Coconița se stîrpea,
Iar din gură că grăia :
— Cată, f...tu-i mumă-sa,
Ce viteaz o fi ăla ?
Trei băieți că-mi mîna,
Înaintea babii ieșea,
Ș-așa, frate, mi-o-ntreba :
— Ai tu, babo,
Slabo,
Cu brîul de lînă
De păr de cămilă,
Inima-mi fărîmă,
De ți-e Roșu de vînzare,
Ca să-ți dau ceva parale ?
Ori, frate, ca de schimbare,
Să-ți dau unu, să-ți dau doi,
Să-ți dau patruzeci și doi,
Numai să se pomenească
De herghelia domnească !
Dară baba ce-mi grăia ?
— Nu mi-e Roșu de vînzare,
Ori, frate, ca de schimbare,
Ca să-mi dai ceva parale.
Mi-e Roșu de dăruială,
Îl dăruiesc măriei-sale,
Lasă-mi Corbea de-nchisoare !
Domnia, cînd auzea,
Un băiat că-mi trimetea,
Pe Corbea că mi-l scotea,
Afară mi-l aducea,
Pe la bărbier că-l da,
Și mi-l tundea sfranțuzește
Și mi-l rădea cerchezește,
Cu mustăți în vărvalic,
Ședea bine la voinic.
La domnie că-mi mergea,
Sus pe scară se urca,
Din guriță că-i grăia :
— Ai, doamne, măria-ta,
Ia să-mi dai dugealîcu de domnie,
Că cu ala-mi șade bine,
Și să-mi dai hainele tele,
Să se dea Roșu cu ele !
Dar domnia ce-mi făcea ?
Prost de minte că-mi era,
Pe Corbea mi-l îmbrăca
Și la Roșu că-mi mergea,
Și cu el, frate, -mi vorbea.
Domnia ce mi-și făcea ?
D-un picior îngenuchea
Pînă Corbea-ncăleca.
Împlimba el ce-mplimba,
Lua el spuma cu mîna,
De poartă că o trîntea,
Sloi de gheață se făcea,
Din guriță că-mi grăia :
— Ai, doamne, măria-ta,
Zăvorăște porțile
Și-ntărește-ți strejile,
Nu-ți năpusti slugile !
Lui nu-i erea d-altceva,
Ci erea de maică-sa,
Și el, frate, că-i grăia :
— Alei, maică, maica mea,
Întinde la cea nuia,
S-ating pe Roșu cu ea,
Să nu-mi facă, crez, una !
Lui nu-i erea de nuia,
Ci-i erea de maică-sa.

El de mînă mi-o apuca
Şi la spate mi-o azvîrlea,
Pe sus porţile sărea
Şi din guriţă-mi grăia :
— Rămîi, doamne, sănătos,
Ca un trandafir frumos,
Că la mînă eu ţi-am fost,
Şi harnicu nu mi-ai fost !
— Du-te, Corbeo, sănătos,
Ca un trandafir frumos,
Că la mînă tu mi-ai fost
Şi vrednicu nu ţi-am fost !
Domnia că-i mai grăia :
— Alei, Corbeo, dumneata,
Ce rău, frate, c-ai făcut
Atît cît ai haiducit ?
— Ai, doamne, măria-ta,
Adevăru da-ţi-l-aş,
Pe mine de mă-ntrebaşi :
Prindeam călătoru-n drum,
Mi-l făceam de rodea fîn ;
Prindeam d-o băbuţă slabă,
Mi-o făceam de păştea iarbă !
Dară Corbea ce-mi făcea ?
Mai mergea ce mai mergea,
Sta în loc şi se gîndea
Şi din gură că-mi grăia :
— Cată f...tu-i mumă-sa,
Ce rău domniei să-i fac ?
Să-i fur lui telegarii ?
Cumpără alţii mai buni ;
Să-i omor coconiţa ?
Se-nsoară şi ia alta,
Mai bună, nu ca asta.
Mai bin' să-i omor coconel,
Care doarme-n legănel,
Ca să-i sec ăl sufleţel !
Pă puteri de noapte,
Pă sudori de moarte,
El că se-nturna,
Pă supt doici că să băga,
Coconaş de picior îl lua
Şi la poartă că-l scotea,
Numai ciozvîrţi că-l făcea
Şi la poartă le-atîrna ;
Capu coconaşului
Îl puse-n ţeapa dracului.
Domnia de dimineaţă se scula,
Pe ochi negri se spăla,
Ochii pe fereastră şi-arunca
Si la poartă se uita,
Din guriţă că-mi grăia :
— Ia vezi, cîinele-nfierat,
Mă lasă gol despuiat
Si de coconaş sărac !
Mergea Corbea ce mergea,
Cu ceauş Velcea se-ntîlnea,
Care-n temniţă-l păzea,
Din guriţă că-i grăia :
— Iatagan din teaca ta
Bine-ar şedea în a mea !
— Fie-ţi, Corbeo, dăruit,
Numai să nu-mi faci nimic !
Dară Corbea ce-mi făcea ?
Sta în loc şi se gîndea :
— Cată, f...tu-i mumă-sa,
Ăst iatagan de l-am cîştigat
În carne nu l-am cercat !
Îndărăt că se-ntorcea,
Pe ceauş Velcea că-l găsea,
Din picioare că-l toca,
Şi pe drum că mi-ş' pleca.

Mă plătii cu cîntecu
Ca lupu cu urletu ;
Cînd vînătoru-l întîlneşte,
Dă pielea şi se plăteşte.

Cules de Chr. N. Ţapu de la Gheorghe S. Stoica, lăutar din com. Costeşti-Vîlcea.

57

Cîntecul lui Corbea

Foaie verde de cireşi,
Mai aproape-n Stoieneşti,
Mai departe-n Bucureşti,
Şi sînt case mari domneşti
Şi sînt multe foişoare,
Zugrăvite pistricioare,
'Şi-nsoară vodă fecioru.
Mulţi ostaşi că-mi aduna
Şi prin oraş trimetea,
Toţi boierii i-aduna,
Toţi boierii tîrgului
Şi cu ai Carmaziului,
Ca stîlpii pămîntului,
Feşnicii-mpăratului.
Cînd boierii s-aduna,
Cu mozica cînd cînta,
Şi la masă s-aşeza,
Pe urmă ce se vedea ?
Iată Corbea că-mi venea
Pe un căluşel cam mic,
Şi el un negru haiduc.
El acolo cînd venea,
Boierii toţi se scula,
Cu cîntări că mi-l primea
Şi la masă că-l poftea.
Ştefan-vodă ce-mi făcea ?
Fecior de masă-mi punea,
Pahar la masă îi da,
Iar boierii bea, nu bea,
Corbea bea pîn' se-mbăta.
Iar la masă ce-mi mînca ?
Numai peşte şi postrungă
Şi pană de caracudă,
C-am auzit din bătrîni
C-ala e peşte mai bun.
Dar boierii ce-mi făcea ?
Tot de Corbea 'mi vorbea.
Corbea pe urechi băga.
În capu mesii cin' era ?
Tot Corbea împeliţatul,
Care e frate cu dracul.
El odată ce-mi făcea ?
Cu levodverile foc că-mi da,
Doi miniştri că-mpuşca.
Ştefan-vodă ce-mi zicea ?
— Iată, f . . tu-i mumă-sa,
Ce să-mi facă mie-aşa ?
Trei gealapi că-mi trimetea,
Frumos pe Corbea-l lega,
Cu trei funii de mătase,
Cît un braţ voinic de groase,
Din ele să nu mai iasă.
Ştefan-vodă ce-mi făcea ?
Pîn' la juri că mi-l ţinea,
Şi ţapa că i-o gătea.
Dar jurii ce mi-i făcea ?
De la ţapă că-l scăpa,
La temniţă-l trimetea.
Sus pe apa Jiului,
Jiului, Codriului,
Unde-i dor voinicului ;
La cea temniţă pîrlită,
De nouă ani părăsită.
Şi acolo că mi-l băga,
Cu trei funii că-l lega,
Cu trei funii de mătase,
Cît un braţ voinic de groase.
Foiţică şi-o lalea,
Şi lacătu-i punea,
Lacătu cît baniţa,
Şi cheia de cinci oca,
Ca să nu scape Corbea.
Dară Corbea ce-mi făcea ?
Odată că se-ntindea,

Două funii le rupea,
Numai una rămînea,
O funie noduroasă,
Taie carne, razmă-n oase.
Foaie verde şi-o lalea,
Vestea-n ţară ajungea
Că s-a închis Corbea.
Iară mă-sa c-auzea,
Trei azmişoare făcea,
După Corbea că-mi pleca,
La Ştefan-vodă-ajungea.
Trei zile şedea la poartă,
Nebăută, nemîncată,
Şi de nimeni ne-ntrebată.
Foaie verde şi-o lalea,
Ştefan-vodă ce-mi zicea ?
— Babă slabă şi bătrînă,
Cu brîul de lînă
De păr de cămilă,
Cu doi dinţi în gură,
De trei zile şezi la poartă,
Nebăută, nemîncată ?
Dară baba ce-mi zicea ?
— Să trăieşti, măria-ta !
Cîţi boieri de sama Corbii,
Toţi au fost în veselie,
Numa Corbea-n pedepsie !
Pe Corbea ca să mi-l daţi,
Ca să-mi iau d-o nor' în casă,
Să-mi dea paharu la masă ;
La vremea de slăbiciune,
Să-mi aducă d-un tăciune,
Să-mi aducă-un pic de apă,
Să-mi aţîţe-un foc în vatră.
Aşa baba ce-mi zicea ?
— Ştefane, măria-ta,
Pe Corbea ca să mi-l daţi,
Şi singură nu mă lăsaţi !
Ştefan-vodă ce-mi zicea ?
— Pe Corbea l-am însurat,
Bună mireasă i-am dat,
Tot pe Vişa
Căpinişa,
Şi de zestre ce i-am dat ?
Tot satul Corbenilor
Şi cu-al Coţofenilor.
Bucătar că ce i-am pus ?
Un vultur
Cu capul sur,
Ca să-l scobească la c...
Iar baba ce mi-ş' făcea ?
Dacă d-astea auzea,
Potecuţa că mi-o lua,
La temniţă se ducea
Şi prin gratii se uita
Şi pe Corbea că-l striga :
— Corbeo, Corbeo, fiul maichii,
De eşti mort,
Ca să te port ;
De eşti viu,
Ca să te ştiu ?
Dară Corbea ce-mi zicea ?
— Maică, măiculiţa mea,
Nu sînt mort ca să mă porţi,
Ci sînt viu,
Ca să mă ştii.
Maică, măiculiţa mea,
Eu aici cînd m-am băgat,
Şerpii erau ca fusile
Şi-acum sînt ca grinzile ;
Broaştile ca nucile,
Şi-acum sînt ca ploştile !
Ori ştii, maică, cînd eram,
Nici mustaţă că n-aveam,
Nici barbă n-o năzăream ;
Dar acuma, maica mea,
Mustăţile,
Umerile
Şi barba — genunchile !
O hoţoaică
De şerpoaică
Pe mine că m-a-nşelat,

Pui în barbă mi-a fătat;
Cînd se-ntinde, mă cuprinde,
Se zgîrceşte,
Mă fîrşeşte,
Inimioara mi-o topeşte!
Aşa, măiculiţa mea,
Ce-a ajuns ca să nu-mi fac?
Acasă ca să te duci,
Ouă roşii să-mi aduci,
Să mai dau pe la mocani,
Să mă scoaţă pe grătari;
Lopătari ca să-mi tocmeşti,
În colţul grajdului să mergi,
Să-mi scoţi pe Roşu nebunu,
Că e înşelat
Şi-nfrînat,
De nouă ani nepipiat.
Aşa baba ce-mi făcea?
Acasă că se ducea,
Lopătarii mi-i tocmea,
În colţu grajdului mergea,
Vro două locuri săpa
Şi-o tăiniţă că-mi făcea.
Mare piatră ridica
Şi-o gaură se vedea,
D-abia pe murgu zărea.
Trei lopătari că intra
Şi pe Roşu că-l scotea;
Iară Roşu că-mi ieşea
Şi prea tare necheza,
Munţii se cutremura,
Copaci mari se răsturna,
De nu-l vedeai pe Corbea.
Dară baba ce-mi făcea?
De căpăstru că mi-l lua
Şi-n oraş cu el pleca,
Toţi boierii se mira.
'Naintea babii ieşea,
Fete mari că-mbolnăvea,
Cucoane că se stîrpea.
Ştefan-vodă ce-mi zicea?
— Babă slabă şi bătrînă,
Nu ţi-e Roşu de vînzare,
Să-ţi dau galbeni şi parale?
În ruble l-oi socoti
Şi-n galbeni l-oi cîntări.
Iară baba ce-mi zicea?
— Nu mi-e Roşu de vînzare,
Să-mi dai galbeni şi parale,
Mi-e Roşu de dăruială
Înaintea măriii-sale,
Scoţi pe Corbea d-închisoare.
Ştefan-vodă ce-mi făcea?
Strejer verde că-mi bătea
Şi pe Roşu că-mi lega,
Trei gealapi mi-i trimetea,
Frumos pe Corbea scotea
Şi mi-l scotea la mirare,
Unde vînd mocanii sare.
Trei bărbieri că-mi punea
Pînă pe Corbea-l rădea;
Pînă la apus de soare
Păru-i zace hartapale.
Foaie verde şi-o lalea,
Tot mai frumos Corbii-i sta.
Iară Corbea ce-mi făcea?
O dată se repezea,
Mîna pe Roşu-mi punea
Şi pe el că-ncăleca,
Zece ziduri că-mi sărea
Şi de ele n-atingea
De-al dracului ce era.
Ştefan-vodă ce-mi zice?
— Iată, f...tu-i mumă-sa,
De cînd maica m-a făcut,
Cal ca ăsta n-am văzut.
Iară Corbea ce-mi zicea?
— Ştefan-vodă, dumneata,
F...tu-mi-ţi cucoana ta,
Ţoalele toate după tine
Adu să le-mbrac pe mine;
Cînd oi încăleca la scară,

Să mi te dea de ocară.
Cuşmanul din capul tău
Adu-l să-l pun într-al meu ;
Caftanul de-mpărăţie
Să mi-l dai şi p-ala mie ;
Cînd oi încăleca la scară,
Să nu te dea de ocară !
Ştefan-vodă ce-mi făcea ?
De ţoale se dezbrăca
Şi pe Corbea-l îmbrăca.
Iară Corbea ce-mi făcea ?
Pîn' la cal se repezea
Şi pe mă-sa c-o lua
Şi la spate c-o punea,
Zece ziduri că-mi sărea
Şi de ele n-atingea,
Şi cu mă-sa se ducea.
Ştefan-vodă ce-mi zicea ?
— Să vezi, dracu împeliţat
Mă lăsă gol despuiat,
Numai cu fesu din cap !
Dară Corbea ce-mi zicea ?
Cu mă-sa că se vorbea :
— Maică, măiculiţa mea,
Ce-a ajuns ca să nu-i fac ?
Să-i omor telegarii ?
El are, măre, galbeni mulţi
Şi-şi cumpără alţii murgi.
Ca să-i omor nevasta ?
Se-nsoară şi-şi ia alta.
Dară mă-sa ce-i zicea ?
— Corbeo, Corbeo, fiu maichii,
Aşteaptă pînă o-nsera,
La stupărie să mergi,
Deştiu-n miere ca să-l bagi
Şi la leagăn să te tragi,
Ca să-i furi coconaşu.
Unde era să te puie pe tine,
Să-i înfigi copilaşul bine !
Iară Corbea ce-mi făcea ?
Aştepta pînă-nsera,
La stupină că-mi mergea,
Deştiu-n miere că băga,
La leagăn că se trăgea,
La buzele copilului da,
Nici dracu că mi-l simţea
Cînd copilul îl fura
Şi la ţeapă că-l ducea.
Lui milă i se făcea,
Numa de faşă îl punea.
Ştefan-vodă ce-mi făcea ?
Despre ziuă se scula,
Mîna-n leagăn c-o punea,
Copilaşu nu găsea.
De păreţi că se trîntea
Şi rău capul şi-l zdrobea ;
Cucoana se chinuia,
Păr din cap îşi jumulea.
Ştefan-vodă ce-mi făcea ?
Ochean pe masă punea
Şi la ţeapă îl zărea
Copilaşul lui plîngînd,
Din gură şurligăind
Şi din lăbuţe bătînd !
Ştefan-vodă ce-mi făcea ?
Argaţii mi-i trimetea,
La ţeapă că se ducea *
Şi copilaşul că-l lua
Şi pe masă că-l punea
Şi la piele-l căuta,
Vătămat că nu-l găsea ;
Zece mii de pungi le lua
Şi cu aur le umplea,
Năvală Corbea că-mi da ;
Nouă care că-mi umplea
Şi cu ele că pleca.
— Măi Ştefane, dumneata,
F...tu-ţi cucoana ta,

* În original greşit : *La ţeapă ca să se ducea. (N. ed.)*

Asta e sîmbria mea,
Care am slujit eu pe ea !
— Du-te, Corbeo, sănătos,
Că tu la mînă mi-ai fost
Şi vrednic eu nu ţi-am fost !

Mă plătii cu cîntecu
Ca şi lupu cu crîngu ;
Cînd vînătorii-l întîlneşte,
Dă pielea şi se plăteşte,
Maţile-i rămîn în crîng
Şi pielea-i se duce-n tîrg.

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Cosma Tuţă, din com. Bărbăteşti-Vîlcea.

58

Cîntecul lui Corbea

Frunză verde de măcriş,
La temniţa lui Opriş,
Unde şade Corbea-nchis,
Nici prea de mult că nu-mi şade,
De nouă ani şi jumătate,
Şi nouă zile de vară
Şi alte trei de primăvară.
Muma Corbii se scula,
Savai muma Corbiei
Din ţara Moldoviei,
Cu trei ouă roşioare,
Cu trei lumînări de ceară,
Trei colaci de grîu de vară,
La temniţă se ducea.
Unu da portarului
Şi altu temnicerului,
Şi altu păstra Corbiei.
Muma Corbii-acolo mergea,
La temniţă să ducea
Şi-aşa din gură-mi striga :
— Corbeo, Corbeo, dragu maichii,
De eşti viu
Ca să te ştiu,
De eşti mort
Să te jelesc,
La preuţi să te slujesc,
Sărindare să-ţi plătesc !
Aşa Corbea c-auzea.
— Aleu, măiculiţa mea,
Că-ţi înţeleg eu gura,
Că eşti, maică, dumneata !
Nu poci, maică,
Nu poci, dragă,
Nu poci, maică,-a mai trăi
Dă rangătu broaştilor,
Dă zgoana năpîrcilor,
Dă şuieru şerpilor !
Nistru mare mi-a venit,
Temniţa mi-a nămolit ;
Şed în apă
Pînă-n sapă
Şi-n noroi
Pînă-n ţurloi.
Barba-mi bate braţele,
Mustăţile coatele
Şi păru călcîile !
O drăcoaică dă şerpoaică
Iacă că s-a încuibat
În poala caftanului,
În gura pozînarului,

Şi puii că şi-a scos.
De crescut cu ce mi-i creşte ?
Carne din mine ciupeşte !
Aleo, măiculiţa mea,
Fă-ţi pomană pentru mine,
La Ştefan-vodă să mergi,
De departe să te rogi,
De-aproape ca să-mi genunchi,
Poala, mîna să-i săruţi
Şi-aşa din gură să zici :
— Ai, doamne, măria-ta,
Iartă-mi, doamne, pă Corbea,
Că şi-a făcut vedeaua,
Nouă ani şi jumătate
Şi nouă zile de vară
Şi-alte trei dă primăvară !
Ştefan-vodă ce zicea ?
— Babo, slabo şi dă treabo,
La cuvinte dă ispravo,
Las' Corbea, că-i logodit,
Logodnica i-a venit,
Jupîneasa Carpina,
Adusă din Slatina.
Din bardă nu-i bărduită,
Numai din topor cioplită,
Şi la cap e ascuţită,
La rădăcină-i pîrlită,
Tot dă Corbea e gătită.
Ştefan-vodă ce zicea ?
Pă Corbea că l-o ierta
Cînd el că mi-o dărui
Pe Roşu năzdrăvanu *
Care fuge cu anu,
Cu anu, cu lunile,
Dă lungeşte zilele !
Muma Corbii-aşa auzea,
Lacrămile-o podidea
Şi la Corbea se ducea :
— Corbeo, Corbeo, dragu
maichii,
Tu eşti, maică, logodit,
Logodnica ţi-a venit,
Jupîneasa Carpina,
Adusă din Slatina,
Din bardă nebărduită,
Numa din topor cioplită,
Şi la cap e ascuţită,
La rădăcină pîrlită,
Tot de tine e gătită.
Dar pe tine te-o ierta
Cînd tu-i dărui pe Roşu,
Pă Roşu năzdrăvanu,
Care fuge cu anu.
Dară Corbea ce zicea ?
— Poat' să fie dăruit,
Inimioara i-a poftit !
Decît, maică, să te duci
Tot la domnul Ştefan-vodă ;
Salaorii ca să-mi cei,
Tot cu sape, cu lopeţi,
Şi tu, maică, să te duci,
În ce[a] verde moviliţă,
Şi tu, maică, ca să-mi sapi
În răsăritu soarelui,
În băligaru cailor,
Dai de uşa grajdului !
Muma Corbii ce făcea ?
La Ştefan-vodă mergea
Şi salaori că-mi cerea **,
La movilă se ducea
Şi iacă că-mi poruncea.
Şi ei cînd săpa,
În răsăritu soarelui,
În băligarul cailor,
Da de uşa grajdului.
Muma Corbii ce făcea ?

---

* În original : *nădsrăvanu. (N. ed.)*
** În original greşit : *ceren. (N. ed.)*

În grajd [de] piatră că intra
Și pe Roșu că-mi scotea,
Nenșelat, dă-nfrînat,
Cu căpăstru dă bumbac,
Și-afară că mi-l scotea,
Cu untdelemn că-l ungea,
Cu basmaua că-l ștergea,
Tot dangale că-l făcea,
Si pe uliță-apuca,
Negustorii șir să ținea :
— Babo, slabo și dă treabo,
De ți-i Roșu de vînzare
Îți dăm galbeni și parale,
În galbini să-l cumpănim,
Prea bine să ți-l plătim ;
Pentru unu să-ți dăm doi,
Să-ți dăm herghelia toată,
Car' plătește lumea toată !
Mama Corbii ce zicea ?
— Nu mi-e Roșu de vînzare,
Să-mi dați galbini și parale,
În galbeni să-l cumpăniți,
Și mi-e Roșu dă dar mare,
Scoț pe Corbea de-nchisoare !
Muma Corbii ce făcea ?
De căpăstru că-l lua,
La Ștefan-vodă-l ducea
Și-n curte că mi-l băga,
De palimari că-l lega.
Ștefan-vodă că-l vedea,
Mustăcioara că-i rîdea,
La portar că-mi poruncea,
Porțile * că le-nchidea.
La temniceri poruncea
Și pe Corbea că-l scotea,
Pă la bărbieri că-l da,
Mi-l spăla și mi-l rădea,
Mai frumos mi-l primenea
Și-n curte că-l aducea.
Dară Corbea ce-mi făcea ?
La Roșu că se uita,
Lacrămile-l podidea.
Dară Roșu necheza.
Ștefan-vodă ce făcea ?
Pă toate slugile striga ;
Car' pă Roșu-ncăleca,
Tot în pămînt că-i trîntea,
Fierea-ntr-înșii că plesnea.
Așa Corbea cînd striga :
— Hai, doamne, măria-ta,
Mai încet cu slugile,
Că rămîi fără dînsele.
Ia să-mi dai hainele tăle,
Să se dedea Roș cu ele.
Ștefan-vodă așa auzea,
Toate haine lăpăda
Și Corbea că le-mbrăca,
Și dăsagii cu galbini că-mi cerea,
Ca Roșu să se dedea,
Că, cînd Roșu o ieși la țară,
Să nu-i facă vro ocară.
Dară Corbea ce-mi făcea ?
Pă Roșu că-ncăleca,
Puțintel maidan făcea,
Pînă cînd bine-nfierbînta,
Lua spuma cu mîna,
Clăbucul cît căciula,
Pe lîngă mă-sa să da,
Mîna scoabă că-mi făcea,
Dă brîu pă mă-sa apuca
Și la spate o lipea,
Pă sus ziduri că-mi sărea
Și din gură așa zicea :
— Rămîi, doamne, sănătos,
Că la mînă că ți-am fost,
Și tu vrednic nu mi-ai fost !
Ștefan-vodă rămînea,
Așa din gură-mi striga :

* În original : *Poțile. (N. ed.)*

— Vedeţi hoţu înfierat,
Mă lasă gol despuiat,
Numa cu fesu din cap,
Dă sfatu boierilor,
Dă rîsu cocoanelor !
Ştefan-vodă ce-mi zicea ?
— Da' nu-mi este dă cuşman,
Nici păntru desagii cu galbini ;
În poala caftanului,
În gura pozînarului
Era cărţi mari dă domnie.
Ori în ce ţară o merge,
Să domnească ţara-n pace,
N-are nimeni ce-i mai face !

Cules de Ion Odor de la moş Ion Guiu, Văleni, Prahova.

59

Corbea

Corbea de isteţ ce era,
La împărat se auzea,
Împăratul mi-l chema,
De fapte mi-l judeca
Şi la beci mi-l arunca.
Cînd Corbea a fost închis,
Mustaţa-i era-n mijit ;
În beci broaştele erau ca nucile
Şi năpîrcile ca fusele.
Dar Corbea o mamă avea
Şi la ea vorbă trimetea :
„Mamă, mămuliţa mea,
Pune oameni cu parale
Să sape în grajdul din vale,
Să scoaţă pe Roşu tatălui meu ;
Ş-apoi, mamă, la mine să porneşti
Şi pe cine în cale întîlneşti
Şi de Roşu de te-o-ntreba,
Tu să le răspunzi aşa :
„Nu mi-e Roşu de vînzare,
Ci mi-e Roşu de dăruială,
Să scot rob de la-nchisoare."
Baba pînă-n Ţarigrad mergea,
Împăratul cum o vedea,
Astfel că-i cuvînta :
— De ţi-e Roşul de vînzare,
Îţi dau bani, îţi dau parale,
Îţi dau mii de mahmudele ;
Iar dacă îţi este de schimbare,
Îţi dau altul, îţi dau doi,
Îţi dau herghelia toată.
— Nu mi-e Roşu de vînzare,
Nici nu-mi este de schimbare,
Ci mi-este de dăruială,
Să scot rob de la robie,
Fecioraş din puşcărie.
Împăratul cum auzea,
Poruncă-n grabă dedea,
Pe Corbea din beci scotea.
Iar Corbea cînd ieşea,
Nici mama lui nu-l cunoştea,
Căci barba îi bătea gleznele,
Mustăţile întrecea urechile ;
Iar în beci broaştele erau ca ploşcele,
Năpîrcile ca furcele.
Împăratul puse să mi-l rază,
În haine noi să mi-l îmbrace.
Apoi vorba de Roşu făcea ;
Corbea voie îşi cerea

Ca pe Roşu să-l dedea.
Împăratul pe Roşu cînd vedea,
Inima i se înveselea.
Iar Corbea, şiret, ce zicea ?
— Împărate, măria-ta,
Dă-mi chipiul de la tine,
Să se dea Roşul mai bine.
Împăratul nu pricepea
Şi chipiul lui îşi da ;
Corbea, Roşului pinteni da,
Mîna în brîul mă-sei punea
Şi cu norii s-amesteca
Şi de beci că îmi scăpa.
Iar împăratul zicea :
— Iată hoţul blestemat
Cum fugi el neînfierat
Şi-mi luă şi chipiul din cap !

Auzit de înv. N. Bărbulescu de la Stana B. Gherman, căt. Sudiţi, Ilfov.

60

Corbea

Foai verdi di măcriş,
În temniţa lu Opriş,
Unde şădi Corbea-nchis,
Cu cinzăci de vinovaţ',
Totodată sînt bogaţ'.
Dar maica lu Corbea
Iatî, mări, cî vinea
Cu trii ouă roşioare ;
Unu da portariului
Şî unu grosariului
Şî unu pentru Corbea.
Dar maica lu Corbea
Tot la Corbea năvălia
Şî din gură-aşa-i grăia :
— Alei, Corbeo, dragu maicîi,
Di eşti viu, sî-ţi jălesc,
Di eşti mort, sî-ţi prînzesc.
— Aleu, măiculiţa mea,
Babă slabî şi di treabă,
Cu cuvîntu di ispravă,
Da' nici viu sî mă jăleşti,
Da' nici mort sî mă prînzeşti.
Am intrat tînăr copil
Şî acu-s mai mult bătrîn,
Mustăţili,
Coatili
Şi barba,
Genunchii.
Mări,-acasî sî ti duci,
Şăpti sati sî-mi rîdici,
Grajd di chiatră sî-mi discui
Şi pi Roşu sî-l aduci.
Mări, mama ce-mi făcea ?
Şapti sati-mi rîdica,
Grajd di chiatrî discuia,
Tot la Roşu sî ducea.
— Ghinişor sî mi-l dislegi,
În oraş cu el sî pleci.
Mări, baba ce-mi făcea ?
Binişor mi-l dislega,
Prin oraş cu el pleca,
Spuma cu mîna-i lua.

El, mări, cînd necheza,
Munții se cutremura,
Boieri mari cî mi-o-ntreba :
— Babî slabă și di treabî,
Cu cuvîntu di ispravî,
Nu ți-i Roșu di vînzari,
Șî-ți dăm galbini și parali ?
— Nu mi-i Roșu di vînzari,
Mi-i Roșu di dăruială,
Sî-mi scap pi Corbea afară.
— Hai sîctiri, babo, di-aici !
Di cînd Corbea mi-a hoțit,
Negustorii-o sărăcit,
Săracii s-o-mbogățit.
Mări, baba ci făcea ?
La tevnițî c-ajungea,
Ștefan-vodî mi-o zărea,
Binișor cî mi-o-ntreba :
— Babo, slabî și di treabî,
Nu ți-i Roșu di schimbare ?
Sî-ți dau doi cai pentru unu,
Unu iuti ca para di foc
Șî unu negru ca pana de corb.
— Nu mi-i Roșu di schimbari,
Mi-i Roșu di dăruialî ;
Dăruiesc pi Roșu ții,
Dăruiești pi Corbea mii ?
— Pi Corbea l-am logodit
Cu fata din Carpina,
Tăiatî din Slatina,
Tăiatî di doi mocani,
Adusă di doi juncani.
Șî la vîrf îi ascuțitî
Șî la cap îi țîntuitî,
Pentru Corbilaș gătitî.
— Dacă ți-i fricî di Corbea,
Mai leagî-ți porțili,
Întărești zidurili
Cu fiarîli plugului,
Tăria pămîntului.
Sî mi-l scoț pi Corbea-afară.
Puni chingî muierește
Șî-ncalicî voinicești
Șî-ți aratî umbletu,
Umbletu șî cumpătu,
Ca găina umbletu
Cînd își perdi cumpătu.
Pi Corbea cînd mi-l scotea,
Tot la Roșu năvălea,
La Ștefan-vodî-mi grăia :
— Alei, Ștefan-vodî,
Dă-mi straili tăli,
Sî-ți dau eu pi-a meli,
Sî văd îmi șădi bini ?
Da el cînd s-o priminit,
Pi Roșu c-o-ncălecat,
La Ștefan-vodî c-o plecat
Șî din gurî c-o grăit :
— Ștefan-vodî, întărești porțîlì
Șî mărești zidurili,
Cî n-ai nici cal ca sî m-ajungi,
Da' nici om ca sî mă prinzi.
Nourii s-o măstecat,
La mă-sa c-o plecat,
Pi Roșu o-ncălecat,
Șî norii s-o mestecat.
Ștefan-vodî ci-o grăit ?
— Ia mergi, Corbeo, sînatos,
La bunî mînî mi-ai fost
Șî vrednic nu ți-am fost.

Culeasă de G. Coatu, înv., de la Costachi Lăutaru din Zebil, plasa Măcin, jud. Tulcea.

61

Toma Alimoş

Cîmpie, vere, cîmpie,
Unde-i dalba colilie,
Unde fir de iarbă nu e,
La mijlocu cîmpului,
Unde-i drag voinicului
Şi este păs murgului, —
Nimerit-a,
Tăbărît-a,
D-alde Toma d-Alimoş,
Sava din ţara de jos.
El, măre, că-mi tăbăra
La mijlocul cîmpului,
La marginea crîngului,
La puţu porumbului,
La trupina ulmului,
La trupina cu cinci ulmi,
Cu cinci ulmi dintr-o trupină,
Ca cinci fraţi dintr-o mumă.
El acolo tăbăra,
Căluşelu-l priponea
Unde iarba ce-i plăcea
Şi la umbriţă se da.
Punea masa şi mînca.
Mică ploschiţă ş-avea
D-o vadră şi cinci oca,
Care bea Toma cu ea.
Două pahare scotea
Şi-amîndouă le umplea
Şi n-avea cui închina.
— Închina-voi murgului ?
Murgu mi-este vită mută,
Nu vorbeşte, dar ascultă.
Închina-voi armelor ?
Armele sînt fiare reci,
Bătute prin lemne seci.
Închina-voi ulmilor,
Ulmii sînt dintr-o trupină,
Ca cinci frăţiori din mumă.
Aşa Toma ce-mi făcea,
Că n-avea cui închina ?
Mîna pe ploscă punea
Şi la gură mi-o sălta.
Ulmii de vîrf s-apleca,
La Toma se ploconea.
Dară Toma cînd vedea,
De mirare că se lua
Şi din gură că-mi zicea :
— Cată f . . tu-i mumă-sa,
Eu de cînd am haiducit
De multe ori am băut
Şi la umbră m-am umbrit,
Astă faptă n-am văzut,
Codru verde ploconit !
Dară Toma ce-mi făcea ?
Mîna-n pozînar băga,
Mititel ochean scotea
Şi la vale că-l punea
Şi pe ochean se uita ;
D-un voinicel năzărea,
Tare fuga că venea,
P-un căluşel cam murg,
În buiestru în fuga mare,
Strălucind din cîte-o nare,
Parcă era sfîntu soare ;
Cu nările jugrăvite,
Cu unghiile poleite.
Dar ăla cine-mi era ?
Tot Manea al cîmpiilor,
Stăpînu moşiilor,
Drăgăstosu fetelor,
Iubitu nevestelor.
Şi el, măre, că-mi venea.
Toma, dacă-l vedea,
Paharele le umplea,

Drept la Toma că trăgea,
Jos după murgu se da
Şi pe murgu-l priponea
Tot aci alăturea,
Unde iarba ce-i plăcea,
Şi bună ziua că-i da :
— Bună ziua, frate Tomo !
— Mulţămescu-ţi, frate Maneo,
Bine-ai venit sănătos !
Şezi la masă să mîncăm
Şi să bem, să veselim,
Din pistoale să trosnim,
De nimenea nu grijim.
Tu viteaz şi eu viteaz,
Să nu facem vrun meraz,
Ca să pătimim necaz.
Iar, vezi, Toma ce făcea ?
Mîna pe ploscă punea
Şi-n mîna Manii c-o da
Şi paharnic că-l făcea.
Dară Manea ce-mi făcea ?
Cît al dracului era,
Paharele le umplea
Şi tot la Toma le da,
Tot pe Toma-l siluia,
Pînă Toma se-mbăta.
Dacă Toma se-mbăta,
Bine Manea-l pricepea,
Mîna-n pozînar băga,
Mititel briceag scotea,
Peste masă se-ntindea
Şi în burta Tomii-l băga,
Maţile i le vărsa.
Dară Manea ce-mi făcea ?
De la masă se scula
Şi la murgu se ducea
Şi pe murgu încăleca,
Drumu la vale şi-l lua
Şi pe Toma că-l lăsa.
Dar vezi, Toma se căia,
Că dacă bine ştia
La masă nu-l mai poftea
Şi din vreme se păzea,
Armele le pregătea
Şi pe Manea-l împuşca.
Dar, vezi, Toma ce-mi făcea ?
El de murgu se ruga :
— Murgule, murguţu meu,
Mai trăi-te-ar Dumnezeu,
Iarbă verde mi-ai păscut,
Apă rece mi-ai băut
Şi de mine n-ai ştiut
Că colgii m-a rănit !
Ia să faci atîta bine
Să vii pînă ici la mine,
Să vorbesc ceva cu tine,
Că eu nu te stăpînesc
Şi de azi nu mai trăiesc !
Aşa murgu ce făcea ?
Pe-mbuiestru că se lua
Pînă priponu scurta,
După ţăruş că-l punea.
Cînd odată că smincea
Şi ţăruşu mi-l smulgea
Şi la Toma se ducea,
Lîngă Toma se culca.
Dar vezi, Toma ce făcea ?
Toma pe brîngi se trăgea,
Maţe cu mîna aduna,
Cam cu paie
Cu gunoaie,
Şi la disăgei căta,
Nouă brîne că scotea,
Tot brîne de Ţarigrad,
Cotu tot şapte galbeni luat.
Cîte nouă le-ncingea
Şi pe murgu încăleca
Şi cu murgu că-mi vorbea :
— Murgule, murguţu meu,
Eu pe tine că te-am luat
De la bîlci de la Bănat,
Ce mi-a cerut aia am dat,

Ca să fii de fălălat,
Cine m-o goni să scap.
Dară Toma ce-mi făcea ?
Cînd frîu-l slobozea,
Cu zgîrbaciu l-amelința
Și lu murgu îi spunea :
— Tu pe mine să mă duci
Unde-or fi pluguri de cuci
Și pe Manea să-l ajungi.
Dar ca vîntu să nu mergi,
Vîntu bate și-ncetează
Și Manea se depărtează.
Tu ca gîndu să te duci
Și pe Manea să-l ajungi !
Și de iute ce mergea,
Pe lîngă Manea trecea
Și Toma că nu-l vedea.
Gonea murgu ce gonea,
Spumă albă se făcea,
Toma de gînduri se lua
Și pe murgu că-l oprea
Și pe murgu l-întreba :
— Murgule, murguțu meu,
Vai, trăi-te-ar Dumnezeu !
De multe ori te-am gonit,
Ca acum nu te-am văzut
Așa tare nădușit.
Dară Toma ce-mi făcea ?
Iar ocheanul că-l scotea
Și-ndărăt că se uita
Și pe Manea că-l vedea,
Ședea-n drum și hodinea.
Pînă Manea că-mi venea
Și bună ziua că-i da :
— Bună ziua, frate Maneo !
— Mulțămescu-ți, frate Tomo !
Toma din gură zicea :
— Ce-am fost, Maneo, vinovat,
Tu mațele mi-ai vărsat ?
Tu m-ai tăiat fomeiește,
Eu să te tai voinicește,
Cum taie pescarii pește !
Cînd odată aducea,
Capul c-o spată-i ștergea,
Ca pe varză mi-l toca
Și-ndărăt se-napoia
La trupina cu cinci ulmi,
Cu cinci ulmi dintr-o trupină,
Ca cinci frățiori din mumă.
Acolo jos că se da
Și pe iarbă se lungea
Și lu murgu că-i spunea :
— Murgule, murguțu meu,
Vai, trăi-te-ar Dumnezeu !
Lîngă mine ca să stai,
Vezi la noapte că oi să mor
Și nu te mai stăpînesc,
Nici nu te mai priponesc !
Să paști iarbă cît oi vrea
Și apă cît ți-o plăcea.
Eu la noapte că oi muri,
Tu cu piciorul să-mi bați,
Mică tainiță să-mi faci
Și cu dinții să mă tragi
Și-n tainiță să mă bagi.
Dar căpătîi ce să-mi pui ?
Disăgei
Cu gălbinei,
Care am muncit noi pe ei !
Și tu, măre, să te duci
Sus în plaiu muntelui,
Să bei apă de izvor,
Să fii iute de picior,
Și să-mi paști iarbă de jos,
Să te faci mîndru frumos !
Și pe tine te-or goni
Hoțomani d-ai muntelui,
Căimăcanii plaiului.
La nici unul să nu stai ;
Numai unu mi-e cam 'nalt
Și cu semne de vărsat
Și cu păru retezat,

Să-l lași păn-o-ncăleca,
Să-l aduci la mine-ncoa,
Mică oglindă el c-o avea,
Amîndoi ne-om înfățișa.
Dacă bine-om semăna,
Tot la mînă-i mai sta
Și galbenii-i arăta;
Dacă noi n-om sămăna,
Galbenii nu-i arăta,
Să-l lași pînă o-ncăleca,
Cu norii te-oi mesteca;
Să te faci a poticni
Și-n potcoave l-oi lovi.
Și tu, măre, să te duci
În cîmpul lui Calafat,
Unde sînt caii de sfat;
Să nu stai la Călăraș,
Că nu-i bine, f . . . -l-aș!
Să te lași la Roșior,
Că te duce-n București,
Să vezi ce bine trăiești;
Că-ți dă orzu vînturat
Și vin roșu strecurat
Și-ți pune cîte-un argint,
Să fii frumos și spălat,
La mersură fălălat!

Cules de Chr. N. Țapu din gura lăutarului Ion Băluică din Mănăstireni-Vîlcea.

62

Toma Alimoș

Departe, vere, departe,
Departe dar nu prea foarte,
La inima cîmpului,
Unde-i preț voinicului
Și e drag murgului,
La trupina cu cinci ulmi,
Cu cinci ulmi dintr-o trupină,
Ca toți frații dintr-o mumă,
Nemerit-a,
Tăbărît-a
Toma d-Alimoș,
Sava din țara de jos.
El astă-noapte mi-a venit,
Calul și l-a priponit
Colea-n margine de crîng,
Cu țărușu de argint,
Ce n-am văzut de cînd sînt;
Cu priponu de aramă,
Ca să nu se bage-n seamă.
Așa Toma ce-mi făcea?
Calul că și-l priponea,
Mîna-n desagi că-mi băga,
Mică ploscă că-mi scotea
D-o vadră și cinci oca,
Care bea Toma cu ea, —
Măsura-mpăratului,
Vadra Țaligradului.
Și Toma ce-mi făcea?
Ochii la vale-arunca,
Tare-mi vedea d-un voinic
Mînînd un călușel murg,
Strălucind de cîte-o nare
Și-n buiestru-n fuga mare.
Dar ăla cine mi-erea?

Toma * Mane-al cîmpiilor,
Stăpînul Jiilor,
Stăpînul moşiilor,
Drăgăstosul fetilor,
Iubitul nevestilor.
— Bună ziua, frate Tomo !
— Bine-ai venit, frate Maneo !
Dară Manea ce-mi grăia ?
— Frate, frate, frate Tomo,
Ţie cin' ţi-a porîncit
Tu aici d-ai tăbărît,
Livezi mari d-ai prăpădit,
Iarba c-ai tăvălit ?
Dară Manea ce-mi zicea ?
— Frate, frate Toma,
Şezi la masă să prînzim,
Să prînzim,
Să-nveselim,
Din pistoale să trosnim.
Dară Toma ce-mi făcea ?
Mîna-n pozînar băga,
Mică cheiţă-mi scotea,
Disagii-i descuia,
Mica ploscuţă scotea
Şi-n mîna lui Manea-o da :
— Ţine, Maneo, vin dă bea,
Vin de la mîna mea,
Că d-ast'-noapte mi-am venit,
Calul l-am priponit
La margine de crîng,
Cu ţăruşul de argint,
Ce n-am văzut de cînd sînt !
Dară Manea ce-mi făcea ?
Mîna-n pozînar băga,
Mic cuţitaş că scotea,
În burta Tomii-l băga,
Maţile i le vărsa.
Dară Toma ce-mi făcea ?
Cu cinci brîne se-ncingea,
Cu brîu alb de Ţaligrad,
Cotu nouă galbeni luat,
Şi la murgu se ducea
Şi din gură cuvînta :
— Murgule, murguţul meu,
Pe tine de cînd te-am luat,
De la bîlci de la Bănat,
Ce mi-ai cerut aia am dat,
Cin' m-o goni să mă scapi.
Dară murgul ce-mi făcea ?
Trei lacrămi din ochi vărsa,
De mijloc se cocoşa,
Pînă Toma-ncăleca,
În cîmpu lui să slobozea.
Mergea Toma-mbuiestrînd
Şi din frunziţă cîntînd,
'Naintea Manii ieşind.
— Ce-am fost, Maneo, vinovat,
De maţile mi-ai vărsat ?
Tu m-ai junghiat fomeieşte,
Eu să te tai voiniceşte !
Aşa Toma ce-mi făcea ?
Mîna-n pozînar băga,
Scotea paloş ascuţit,
De nouă palme de lung ;
Cînd ajungea ca să dea,
Capu c-o spată-i tăia.
Frunzuliţă şi-o lalea,
El pe cal încăleca,
Cu murguţu că-mi vorbea :
— Murgule, murguţu meu,
La trupină să mă duci,
La trupina cu cinci ulmi,
Cu cinci ulmi dintr-o trupină,
Ca toţi fraţii dintr-o mumă.
Murgule, murguţu meu,
Vezi la noapte că oi să mor,
Cu picioru ca să-mi baţi,
Mare tainiţă să-mi faci

* Pentru tocma, tocmai. *(N. ed.)*

Şi cu dinţii să mă tragi,
Dar căpătîi ce să-mi pui ?
Disăgei
De gălbinei,
Care-am muncit pentru ei !
Şi tu, murgule, să te duci
Tot pe munţii cei cărunţi,
Ca să paşti iarbă de baltă,
Ca să-ţi faci coama călcată ;
Să paşti iarbă de izvor,
Să-mi fii iute la picior !
Tu, murguţule, să-mi vezi
Cînd scoboară oştile,
La nici unu să nu te laşi,
Numai un voinicel 'nalt,
'Nalt şi sprîncenat,
Cu semne de vărsat,
Chiar la ala să te laşi,
Că eu sînt fratele lui.
Iar că murgul se ducea,
Oştile că scobora,
Voinicul că s-alegea,
Calul că mi-l cunoştea.
Fuga la cal că mi-ş' da,
Mîna pe cal că punea,
La trupină îl ducea,
La trupina cu cinci ulmi,
Cu cinci ulmi dintr-o trupină,
Ca toţi fraţii dintr-o mumă.
Iar jos după el se da,
Tainiţa mi-o desfăcea,
Pe Toma că mi-l găsea,
Afar' cu dinţii-l trăgea
Şi de gît s-alătura.
Frăţişoru că-şi găsea,
Cincizeci de popi aducea,
Pînă pe Toma slujea
Şi-n carîtă mi-l punea,
La ţară că mi-l ducea !

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Cosma Tuţă, din com. Bărbăteşti-Vîlcea.

63

Toma Alimoş

Departe, vere, departe,
Nu prea, frate, cam departe,
La cîmp, vere, la cîmpie,
Unde fir de iarbă nu e,
Numai dalba colilie,
La gropana cu cinci ulmi,
Cu cinci ulmi dintr-o tulpină,
Ca şapte fraţi dintr-o mumă,
Ca cinci deşte la o mînă,
La umbră că se umbrea
Săvai Toma d-Alimoş,
Săvai din ţara de jos.
Căluşelu-l priponea,
Iarba cu palma că-i da,
Să nu-l prindă cineva.
Mîna în disagi că băga,
Mîndră masă că punea,
O ploschiţă în mînă lua,
Ploschiţa de şapte oca,
C-aşa era măsura
De la Maica Precista,
Ocaua-mpăratului,
Vadra Ţaligradului.
Plosca-n mînă c-o lua,

N-avea el cui închina,
Nici o slujbă nu-şi lua.
— Închina-voi armelor ?
Armele sînt fiare reci
Băgate prin lemne seci.
Închina-voi murgului ?
Murgu este vită mută,
Gură n-are să-mi răspundă,
Numai cu urechia aude.
Închina-voi ulmilor,
Ulmilor ca fraţilor.
Ploschiţa-n mînă-o lua,
La rădăcină-i uda,
Ei de vîrf că s-apleca
Şi Tomii se ploconea,
Şi mi-ţi bea
Şi mi-ţi mînca.
Cînd de-o parte că-şi căta,
Tare-mi venea şi-mi sosea
Săvai Mane-al cîmpiilor,
Stăpînu moşiilor,
Drăgăstosu fetilor,
Iubitul nevestilor,
Înşelătorul domnilor.
El, frate, că mi-ş' venea,
Nici bună ziua nu da,
Făr' d-apuca d-a zicea :
— D-alei, Toma d-Alimoş,
Venit din ţara de jos,
F . . .-ţi crucea mîni-ta,
Ce caţi pe moşia mea,
De mi-ai încurcat iarba
Şi mi-ai turburat apa ?
— Taci, Maneo, nu zice-aşa,
Poftim, frate, vin de bea
Din astă ploscă mititea,
D-o vadră şi cinci oca,
Ori oi bea ori n-oi mai bea,
Să bei de la mîna mea !
Unde Manea c-auzea,
Ploschiţa-n mînă lua
Numai buzele uda,
De năcăjit ce era,
Şi la Toma că i-o da
Şi la guriţă-o punea,
Trei ceasuri c-o vîjiia
Şi Manea se năcăjea.
Paloş din teacă trăgea,
Peste burtă că-l izbea,
Maţele că-i revărsa
Şi la cal că-mi alerga,
Picior în scară punea.
Fuge, vere, nu glumeşte,
De Toma nu mai gîndeşte !
Iar Toma ce mi-ş' făcea ?
După maţe se lăsa,
Cu totul că le strîngea,
Cam cu paie
Cu gunoaie,
La coş, nene, le-arunca,
Cu brîu verde se-ncingea
Şi mai punea d-o curea,
Să nu cază undeva,
Pînă-o prinde pe Manea.
Şi la cal că se ducea,
Din guriţă-l judeca :
— Calule, cînd te-am luat
De cal bun şi lăudat,
Cinci sute de lei c-am dat,
De ce-oi fugi ca să scap
Şi ce-oi goni ca să prinz.
Unde calu c-auzea,
Odată că răspundea :
— D-alei, stăpîne, stăpîne,
Încalecă tu pe mine
Şi te ţine, frate, bine !
Picioru-n scară punea,
El, frate, nu mi-ş' putea
Să încalice pe şea ;
Iar calu dacă vedea,
De genuchi că-ngenunchea,
Şi pe el că-ncăleca.

Mîna-n pozînar băga,
Mic gîrbăcel că scotea,
Gîrbăcel
De bumbăcel,
Şi-n cap este plumbuit
Cu cinci litre de argint.
Unde-o dată-n cal că da,
Şapte hotare sărea
Şi-ntr-un loc că mai şedea,
Pînă Manea că sosea
Şi-n drum că mi-l sprijinea.
Paloşul că-ncrucişa
Şi din gură-l judeca :
— D-alei, frate, frate Maneo,
Ce rău, nene, ţi-am stricat,
Dă pe mine m-ai tăiat ?
Nu m-ai tăiat voiniceşte,
Ci m-ai tăiat femeieşte !
Din guriţă-l judeca,
Cu paloşu-l ciocîrtea
Bucată de şapte-oca,
Nici dulăii n-o mînca.
Toma-ndărăt se-ntorcea
La gropana cu cinci ulmi,
Cu cinci ulmi dintr-o tulpină,
Ca şapte fraţi dintr-o mumă.
Venea calu-mbuiestrînd,
Alde Toma tot gemînd
Şi din gură tot zicînd :
— Of, leo, leo, căluţul meu,
Dac-oi vedea c-o să piei,
Cu piciorul ca să-mi baţi,
Mare tainiţă să-mi faci
Ş-acolo tu să mă bagi !
Unde la ulmi c-ajungea,
Şăuliţa că-i lua,
Ibîncile c-aşternea,
Şaua căpătîi punea.
Unde calul că vedea
Sufleţelu că-i ieşea,
Calu cu picior bătea,
Mare tainiţă-i făcea,
Şi de creştet că-l lua
Şi-n tainiţă că-l băga.
Un vînt rece că venea,
Ulmi de frunză scutura
Şi pe Toma-l învelea,
De se ducea pomina.
Şi aşa s-a întîmplat,
Precum eu v-am cuvîntat !

Comunicată de învăţătorul Leabu de la lăutarul Gh. Bălţatu din Şerbăneştii-de-Jos, Olt.
A se vedea varianta din colecţ. d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 581 sqq şi în colecţ. lui V. Alecsandri, p. 72—74 ; idem *Calendarul istoric şi popular* din an. 1860, Editura librăriei G. Ioanid, p. 149—152, *Sever Toma şi Sever Manea*, comunicat de d-l I. C. Fundescu.

64

Miu Sglobiu

La dealu bărbat,
La malu săpat,
Din ciocan mi-e fapt, —
Nu strică ciocanu,
Ci strică ţiganu
C-a ascuţit ciocanu
Şi mi-a săpat malu —
Plimbă-mi-se, plimbă

Miu Sglobiu,
Miu Copilu,
Din topuz cîntînd,
Foaia-n trei plesnind ;
Miu Copilu,
Înşelător de doamne,
Iubeţ de cucoane,
Umblă noaptea pe răcoare,
Scutură iarba de rouă,
Din topuz cîntînd,
Foaia-n trei plesnind :
— Hai, murgule, hai
Pe coastă de plai !
Noaptea că mergea,
Noaptea-ntunecoasă,
Calea mi-e pietroasă.
Noaptea că mergea,
Piatra-mi scăpăra,
Noaptea-mi lumina,
Noaptea ca ziua.
Unde se trăgea ?
La pădure deasă,
La poiană grasă,
La lină fîntînă
Cu apşoară bună.
Acolo se ţine
Patruzeci şi cinci,
Cincizeci făr' de cinci :
Ianoş Unguru,
Cela bătrînu,
Cu barba lungită,
Cu brîu-nvelită,
De rele-nvechită.
Şi el că-mi mergea
Din topuz cîntînd,
Foaia-n trei plesnind,
Topuzu din os,
Mult zice duios,
Coardele de peşte
Und' le zdrăncăneşte,
Inima lui Ianoş topeşte !
Altele de tufă,
Mult zice cu trufă,
Pădurea ascultă !
Frunzele şoptea,
Calu se sfia,
Drumu că-l lăsa,
Colnicu lua.
Miu ce-mi zicea ?
— Nea, murgule, nea,
Ce-mi laşi drumu
Şi apuci colnicu ?
Calu că-i vorbea :
— Stăpîne, stăpîne,
Noaptea mă-nserează,
Calea-n codri intră,
Codrii Irşivini
Şi-ai Suvelniţii.
Aici că se ţin
Patruzeci şi cinci,
Cincizeci făr' de cinci,
De voinici levinţi,
Duşi de la părinţi,
De cînd erau mici :
Ianoş Unguru,
Ala bătrînu
Cu barba lungită,
Cu brîu-nvelită,
De rele-nvechită.
Şi e amar de mine
Şi e amar de tine !
— Di, murgule, di,
Nu lăsa drumu
Şi-apuca colnicu,
Nu-ţi fie teamă
Că te iau pe seamă ;
Eu sînt Miu Sglobiu,
Miu Copilu !
Dar cîţi sînt ei ?
O sută, o mie,
Iasă-n cale mie
Dacă vrea să ştie

Cine e Miu,
Miu Sglobiu,
Păunaş de codru,
Voinicel de codru,
Înşelător de doamne,
Iubeţ de cucoane,
Umblă noaptea pe răcoare,
Scutură iarba de rouă !
Ianoş l-auzea
Că s-apropia,
Din topuz cîntînd,
Frunza-n trei plesnind,
Ianoş l-auzea,
Din gură striga :
— Ia mi vă sculaţi,
Înainte plecaţi ;
Că eu cam auz
Foaia-n trei plesnind,
Coardele de peşte
Un' le zdrăncăneşte,
Inima-mi topeşte.
Înainte-i ieşiţi ;
D-o fi vrun beţiu
De vinuri stricat,
De fomei fermecat,
Două palme-i daţi,
Drum să-i arătaţi ;
D-o fi vrun viteaz
Să iasă la urmaz,
Să nu-mi facă necaz !
Doi inşi se scula,
'Nainte-i ieşea,
Dară Miu ce-mi făcea ?
El cu durda da,
Pădurea urla,
Şi ei să speria,
Îndărăt se da
Şi toţi se scula,
Toţi se-ngrămădea
Şi la el venea.
Dară Miu ce-mi făcea ?
El pe ei că se punea,
Pe toţi îi rescula
Şi pe fugă că-i punea.
Ianoş din gură striga :
— Lăsaţi puştile,
Lepădaţi pistoalele,
Că nouă ni-a venit
Vremea de prăpădit.
Dară Ianoş ce făcea ?
La Miu se ducea
Şi se-mbrăţişa ;
La masă-l poftea,
Amîndoi că bea
Şi se-nveselea
Şi din gură că zicea :
— Amîndoi să bem
Şi să ospătăm,
Pe urmă să ne luptăm ;
Care pe care om birui,
Tot ne-om omorî !
La masă şedea
Şi ei că şi-şi bea
Şi se-nveselea.
Ei că se scula,
D-o parte se da,
La luptă se lua,
Amîndoi că se lupta.
Miu Copilu răcnea,
Ca cerbu zbiera ;
Cînd în sus îl ridica
Şi de pămînt îl trîntea,
Capul îi răpunea.
Rămaseră ungurii încremeniţi,
Toţi de moarte gătiţi.
Dară Miu ce-mi făcea ?
Armele jos le punea
Şi la ei că striga :
— Cine e să fie,
Acela să vie
Cu mine-n vitejie !
Buzduganu meu,

Cît mi-este de greu,
Puşculiţa mea,
Cît este de grea,
Cine e viteaz
Vie să le ia !
În spate să le puie,
Vie cu mine-n vitejie !
Toţi că se căznea,
Nici unu nu putea
Arme-n spate să puie,
Să fie-n vitejie.
Dară Miu ce-mi făcea ?
Din gură le striga :
— Fugiţi voi,
Nu sînteţi ca noi !
Lăsaţi crîngu
Şi luaţi-vă jugu.
Sînteţi oameni de gloată
Şi de sapă lată !
Miu ce-mi făcea ?
Armele lua,
Cu deştiu le ridica,
La spinare le punea.
El în cerdac că intra,
Bănişorii şi-i lua
Şi la disagi că-i punea
Şi pe cal că-ncăleca.
Îndărăt că se-ntorcea,
Din topuz că mi-şi cînta
Şi ungurii că-mi fugea.

Cules de Chr. N. Ţapu de la bătrînul Precup Urban, Salcia-Teleorman.
A se compara acest cîntec cu *Miul Cobiul* şi *Miu Sglobiu* din colecţia d-lui G. Dem. Teodorescu, pag. 490—496 sq. şi cu *Miu Copilu* din colecţia d-lui V. Alecsandri, pag. 62—68.

65

Ianoş Ungurul

La măgura naltă,
Înaltă şi săpată,
Făcută de piatră,
Poartă-mi-se, poartă
Tot Miul
Sglombiul,
Fecioraş de sîrb,
Başmarghiol de lotru,
Stejărel de codru,
Drăgălaş de fete,
Iubeţ de neveste.
El că se purta,
Calu-şi arînea :
Da iarbă de leasă,
Facă coama deasă,
Coada retezată
Cum e-n lumea toată ;
Bea apă din Olt,
Se-ngraşă de tot.
— Murgule, murgule,
Eu te-am arănit
Şi te-am strejuit,
Nu m-am odinit ;
Să te priponesc,
Să mă odinesc.
El mi-l priponea,
Frumos c-aşternea,
Şi se răsturna,
Cu calu-mi vorbea :

— Murgule, murgule,
Tu cînd mi-ei vedea
Tot pe cineva,
Din picior să baţi,
Priponul să-l mişti
Şi tu să-mi nechezi,
Ca să mă deştepţi.
El mi-l priponea
Şi se răsturna,
Copusul lua,
În gură mi-l punea,
Copusul de os,
Mult cînta frumos !
Coardele de sîrmă,
Inima-mi fărîmă !
Pe el l-auzea
Ianoş Ungurul,
Cela bătrînul,
De-a spart Braşovul,
F . . . . tu-i sufletul !
Braşovul l-a spart
Şi el c-au plecat
Cu cincizeci de inşi,
Erau fraivoinici,
Cu mantale lungi,
'Ncălţaţi în opinci,
Cu căciuli tot 'nalte,
Înalte, stogoşate,
Lăsate pe spate
Tot de strinătate.
Şi el c-au plecat
Tot prin codrii verzi,
Prin dalbe livezi,
Pe el l-auzea,
Din copus cînta.
Ianoş ce-mi făcea ?
O dată striga :
— Măi cincizeci de inşi,
'Ncălţaţi în opinci,
Cu căciuli tot 'nalte,
Lăsate pe spate
Tot de strinătate,
Voi că mi-aţi dormit
Şi v-aţi odinit,
Eu v-am strejuit
Şi eu am auzit
Un copus cîntînd,
Coardele de sîrmă,
Inima-mi fărîmă !
Cuiele de soc,
Mult cîntă de foc !...
Voi că să-mi plecaţi
Tot de curmeziş
Şi de curpeniş,
De loc să-l găsiţi ;
De-o fi vrun nebun,
De-o palmă să-i daţi,
Calul să-i luaţi,
Drum să-i arătaţi ;
De-o fi viteaz bun,
Noi să ne lovim,
Să ne izbîndim.
Cei cincizeci de inşi,
Ei că mi-şi pleca
Tot de-a curmeziş
Şi de-a curpeniş.
De loc mi-l găsea,
Numai cît bate puşca ;
Calul că-i vedea,
Din picior bătea
Şi cînd necheza
Priponul mişca,
De mi-l deştepta.
Miu ce grăia ?
Calu-l blestema :
— Murgule, murgule,
Lup să te mănînce,
Mai rău nu ţi-oi zice !
Cum tu nechezaşi,
Priponu-l mişcaşi,
De mă deşteptaşi ?
Ce frumos visam !

Eu că mi-şi vedeam
Tot cincizeci de inşi,
Erau fraivoinici,
Veniţi după munţi,
Cu mantale lungi,
Cu căciuli tot 'nalte,
'Nalte, stogoşate,
Lăsate pe spate
De străinătate.
Cu ei că era
Ianoş Ungurul,
Cela bătrînul
De-a spart Braşovul,
F . . . tu-i sufletul !
Braşovul l-a spart
Şi el c-au plecat
Tot prin codrii verzi,
În dalbe livezi.
Calul ce mi-şi grăia ?
— Stăpîne, stăpîne,
Vis ce l-ai visat
Ţi-e cu-adevărat :
Eu că mi-am văzut,
Din picior mi-am dat
Şi mi-am nechezat,
De te-am deşteptat.
Miul ce-mi făcea ?
Şaua c-o punea,
Sabia-mi scotea,
Cu ei se-ntîlnea.
Miu ce-mi grăia ?
— Măi cincizeci de inşi,
Sînteţi fraivoinici,
Cine v-a mînat
Capul v-a mîncat !
Ei că-mi răspundea :
— Pe noi ne-a mînat
Ianoş Ungurul,
Cela bătrînul,
F . . . tu-i sufletul,
De-a spart Braşovul ;
De-i fi vrun nebun,
De-o palmă să-ţi dăm,
Calul să-ţi luăm,
Drum să-ţi arătăm.
Miu răspundea :
— Nu sînt vrun nebun,
De-o palmă să-mi daţi,
Calul să-mi luaţi,
Drum să-mi arătaţi,
Şi sînt viteaz bun.
Noi să ne lovim,
Să ne izbîndim ;
Nişte mîini curmate
N-au cu cin' se bate,
Cu sîrmă legate,
Fie şapte sate.
Ei îndărăt se-ntorcea,
Lui Ianoş spunea.
Ianoş ce-mi făcea ?
Steag că-mi ridica,
'N bătaie pleca,
Cu el se-ntîlnea.
Miu ce-mi făcea ?
De trei ori că-i ocolea,
Pe Ianoş tăia.
Ailanţi ce făcea ?
Arme-mi lepăda,
Toţi că-ngenunchea,
La el se prăda.
Miu ce făcea ?
La rînd că-i punea,
Unu c-alegea,
Mai-mare-l punea
Şi drumu le da
Să se arănească,
Să nu se prăpădească.
Miu ce făcea ?
Acas' se ducea,
Pe mă-sa-ntreba :
— Maică, maica mea,
Să-mi spui mie-adevărat,

Frunzuliță razachie,
Cine mi-a fost taică mie,
De m-a făcut d-el voinic,
Ce-am gîndit
Mi-am izbîndit ?
Mă-sa ce grăia ?
— Maică, cine te-a făcut
S-o fi prăpădit,
Că este de mult !
El că te-au făcut,
Ianoș Ungurul,
Cela bătrînul,
De-a spart Brașovul.
Brașovul l-a spart
Și el c-au plecat
Cu cincizeci de inși,
Era fraivoinici,
Cu mantale lungi,
'Ncălțați în opinci,
Cu căciuli tot 'nalte,
'Nalte, stogoșate,
Lăsate pe spate,
Tot de strinătate.
Ei că mi-au plecat
Tot prin codri verzi,
În dalbe livezi !
Miu c-auzea,
Lăcrămi că-i cura,
Calu-ncăleca,
Îndărăt se-ntorcea,
Pe ta-său lua,
Pe cal că-l punea,
Acas' l-aducea,
Tron că mi-i făcea,
Popii că-i stringea,
Pe el că-l sluja
Și mi-l îngropa
La mînăstirea domnească,
Ca să mi se pomenească !
Și, neică, s-o pomeni
Cît soare pe cer va fi !

Comunicat de Ilie Constantinescu-
Dioști, Romanați.

66

Cîntecul lui Miu Haiducul

Foaie verde flori domnești,
În oraș în București,
La ale case mari domnești,
Cari să văd în București,
În curte la Ștefan-vodă,
S-a strîns boierii la vorbă,
Toți boierii tîrgului,
Stîlpii Țaligradului,
Caimacanii tîrgului,
Sfeșnicii-mpăratului,
Înaintea divanului.
Și sfatul ce-l sfătuiește
Și duma ce mi-o dumește ?
Tot de Miu că-mi vorbește :
— Să-l f . . în lege de Miu,
Că de cînd s-a haiducit,
Drumuri mari s-a părăsit,
Agzale la domnie n-a mai venit,
C-auz pîn lume
Că se spune
Că-i stă fagul dărîmat
Numai aur diamant,
De scumpe arme-ncărcat.
Toți mi-ș' bea, se-nveselea,

De nimenea nu gîndea.
Ștefan-vodă că-mi striga :
— Beți, băieți, vă-nveseliți,
De nimenea nu gîndiți !
Dacă vedeți că vă-mbătați,
Pe la chilii vă culcați.
Mîine-n ziuă vă aflați,
Șele pe cai s-așezați,
Pe la șele
Buzdugane,
La brîu cu iatagane,
C-o să facem d-o-mplimbare,
D-o-mplimbare-n vînătoare,
După păsări gălbioare,
Că sînt bune de mîncare
Și ușoare la purtare.
Dar cu paharu cine lumea ?
Alei, Calea, fată mare,
Surioara Miului,
Ibomnica domnului.
Ștefan-vodă ce-mi zicea ?
— Alei, Cale, fată mare,
Lumește cu paharu în dreptate,
Să se-mbete toți odată ;
Dacă n-oi lumi cu paharu
în dreptate
Să n-ai parte de fetie,
De alba-ți mărităție !
Alei, Calea mi-auzea
Că de frate-său vorbea ;
Vinu-n pahar că-l punea,
Cu apă că mi-l umplea,
Cu rachiu l-amesteca ;
Care cui îl da și-l bea,
Pe toți, frate, i-adormea.
Cine din ei rămînea ?
Ștefan-vodă-mi rămînea,
Punea dalbe coate pe masă
Și mîini albe pe obraz
Și-ncepea de-mi aromea,
Mi-aromea și-mi adormea.
Alei, Calea ce-mi făcea ?
Ea-n chilie că-mi intra,
Lua ie dintr-o mie
Și rochița de cutie,
Punea-n cap d-o lergătoare
Cam în chip de fată mare ;
Lua niște papucei
Să intre-n codru cu ei.
Mîna-n pozînar băga,
D-o basma că mi-ș' scotea,
Pe Ștefan-vodă-nvălea,
Cu basma verde rotată,
Ca să-mi doarmă noaptea toată,
Ca femeia să-și petreacă.
Sărea ici, sărea colea,
Șapte dealuri și-o vălcea
Și-o pustie de dorea,
Taman ca o păsărea,
Pînă-n codru mi-ajungea ;
Ea în loc că-mi contenea
Și din gură că-mi zicea :
— Cum o să merg eu așa,
P-ăst mijloc de noapte
Cu sudori de moarte,
Cînd dorm toate ape ?
Cineva că m-o simțea,
Frumos cap că mi-o tăia !
Ea d-o foiță-mi rupea,
În buzișoare-o punea
Și-ncepea d-a ș'iera,
Șuiera și fluiera.
Șepte cete-mi deștepta,
Tot nevrinzi din sus,
Cu căciuli de urs,
Să vezi, țogoșate,
Lăsate pe spate,
De neagra străinătate,
Groși la ceafă,
Roși la falcă,
Cu mustăți în varvarichi,
Cum stă bine la voinic.

Cine din ei c-auzea ?
Numai Miu-nțelegea
Și din gură le zicea :
— Ia să stați, băieții mei,
Că nu-i glasu haiducesc,
Și e glasu femeiesc ;
Aia o fi surioara mea.
Ce zor mare o fi văzut,
De la mine c-a venit ?
Dară Miu ce-mi făcea ?
El la ea că se ducea
Și din gură mi-o-ntreba :
— A bre, surioara mea,
Ce zor mare c-ai văzut
De la mine c-ai venit
P-ăst mijloc de noapte,
Cînd dorm toate ape
Cu sudori de moarte ?
Ori stăpîn te-a oropsit,
Ori din chelciug c-ai sfîrșit,
Ori haine c-ai ponosit,
Ori vremea că ți-a venit,
Frate, de căsătorit ?
Iar soru-sa că-i zicea :
— Frate Miule, dumneata,
Nici din chelciug n-am sfîrșit,
Nici haine n-am ponosit,
Nici stăpîn m-a oropsit.
Aseară la noi s-a adunat
Și mi-au stat la sfat
Toți boierii tîrgului,
Stîlpii Țaligradului,
Sfeșnicii-mpăratului,
Caimacanii tîrgului.
La sfat că s-a adunat
Și sfatul ce-l sfătuiește
Și duma ce mi-o dumește ?
Tot de dumneata, frate,-mi
vorbește :
Să te f . . . -n lege de Miu !
Că de cînd te-ai haiducit,
Drumuri mari s-au părăsit,
Agzale la domnie n-a mai venit,
Să te f . . . -n lege de Miu !
Taman la Tîrgu d-afară
Să-ți bată două furci și-o
cumpeioară,
Te puie vameș mai mare
Unde trec mocani cu sare,
Să te privească d-o țară !
Dară Miu ce-mi zicea ?
— A bre, surioara mea,
Tu acasă să te duci ;
Ștefan-vodă s-o scula,
Pe tine nu te-o vedea,
Frumos cap că ți-o tăia,
De s-o duce pomina !
Nu purta inimă rea ;
Eu sînt peliță de drac
De dau la domnie-n cap !
Alei, Calea ce-mi făcea ?
Acas' că se ducea,
Pe Ștefan-vodă-l găsea,
Tot adormit că-l găsea.
Urciorul în mînă lua
Și de apă că-l umplea.
Mîna pe mătură-mi punea,
Da pe ici, da pe colea,
Să nu se bage seama.
Ștefan-vodă se scula,
Apă de spălat cerea,
Apă cu urcioru-i da.
Pe ochi negri se spăla,
Buciumu-n mînă-l lua
Și-ncepea d-a buciuma,
Toată oastea se strîngea,
Ca frunza și ca iarba.
Șăle pe cai că punea,
Pe la șale buzdugane,
La brîne cu iatagane
Și pe la spete
Cîte-o pușculiță verde,

La Miu că mi-ş' pleca.
Dar Miu ce mi-ş' făcea ?
De dimineaţă se scula,
Pe ochi negri se spăla,
De la fag că mi-ş' pleca,
Pe măgură se urca.
D-un ciobănaş că-mi vedea
Şi la el că se trăgea
Şi din gură că-i zicea :
— Bună ziua, măi ciobane !
— Mulţumescu-ţi, căpitane !
— Măi ciobane, ciobănaş,
Făcut-ai frun bine-n lume,
Fă-ţi pomană şi cu mine !
Na dė la mine zece lei,
Să-mi dai mie zece oi.
Dar ciobanu ca ciobanu
Nu ştie ce e şofranu,
Ca şi ţiganu divanu.
Lui zece oi că-i da
Şi zece lei că-mi lua,
La chimir că-i aşeza.
Iar Miu îi mai zicea :
— Măi ciobane, ciobănaş,
Făcurăm cu oile,
Facem şi cu hainele.
Na de la mine astă dulămiţă
Verde ca foaia de viţă,
Să-mi dai ăl cojoc mare lăţos,
Care-l porţi vara pe dos,
Cam pe dos, pe pielea goală,
Îţi vine vara de răcoare.
Dar ciobanu ce-mi făcea ?
Şi cojocu că i-l da,
Dulămiţa c-o lua
Şi pe dînsu c-o-mbrăca.
Iar Miu că-i mai zicea :
— Măi ciobane, ciobănaş :
Făcurăm cu hainele,
Facem cu căciulele !
Na de la mine ăst comănac,
Care-l porţi vara cu drag,
Şi dă-mi tu mie a căciulă
Făcută hap
În cap,
Croită pe muşuroi,
Cu ochii stîrpiţi la oi.
Dar ciobanu ca ciobanu
Nu ştie ce e şofranu,
Ca şi ţiganu divanu.
Şi căciula că i-o da,
Comănacu că-l lua,
Şi Miu că-i mai zicea :
— Măi ciobane, ciobănaş,
Făcurăm cu hainele
Şi-ncă cu căciulele.
Na de la mine paloşu meu
Să-ţi păstreze capu tău,
Şi dă-mi mie fluieru tău !
Iar Miu că-i mai zicea :
— Măi ciobane, ciobănaş,
Piei, cîine, din ochii mei !
Peste-un ceas cin' te-o vedea
Frumos capu ţi-o tăia,
De s-o duce pomina !
Dar ciobanu c-auzea,
Într-un răzor să ducea,
Broască-n pămînt să făcea.
Dară Miu ce-mi făcea ?
Oile că le lua,
În drumu mare le scotea,
Cam pe troscot le păştea,
Cu fluieru că-mi cînta,
În toate părţile că se uita,
Pe cine că mi-ş' vedea ?
Pe Ştefan-vodă-l vedea,
Cu cetile
Ca muştile,
Ca frunza şi ca iarba,
Asupra Miului venea,
Şi lui frică că-i erea,
Dar inima şi-o ţinea.

Ştefan-vodă că-mi venea,
Calu-n loc că-mi contina
Şi din gură că-mi zicea :
— Bună ziua, măi ciobane !
— Mulţămescu-ţi, domn Ştefane !
— Măi ciobane, dumneata,
Ce curvă de lele fuseşi
De pe lume că-mi ziseşi ?
Şi lui Miu răspundea :
— Ştefan-vodă, dumneata,
Nu este cu lopata,
Este cu judecata !
Stai să-ţi spui,
Ca să ştii :
Noi avem tată bătrîn
Şi calea bisericii o bate
Tot la zile mari,
Cînd cînt popii-n călindar,
Şi acasă că vine
Şi pe lume te spune,
D-aia pe lume ţi-am zis,
Cum tata mie mi-a spus.
Ştefan-vodă c-auzea
Şi la cioban răspundea :
— Bine, măi ciobane, că-i aşa !
De ce eşti frumos şi gras ?
— De ce sînt frumos şi gras ?
Că beau apă din văgaş
Şi mănînc felii de caş,
D-aia sînt frumos şi gras.
— Măi ciobane, ciobănaş,
Din fluier doinaş,
Tot umblînd cu oile
Pîn toate crîngurile,
N-oi fi auzit,
N-oi fi dovedit
De fagu lui Miu ?
C-auz pîn lume
C-aşa să spune
Că-i stă fagu dărîmat
Numai aur, diamant,
De scumpe arme-ncărcat !
F . . . -l în lege de Miu !
De cînd el s-a haiducit,
Agzale la mine n-a venit,
Drumuri mari mi-a părăsit !
Nu ştii tu să mă duci la el,
Să-ţi dau două sute lei ?
— Ştefan-vodă, dumneata,
Bine ştiu şi bine te duc,
Dar de mi-oi lăsa cetile
Să-mi păzească oile ;
Că sînt oile stăpîneşti,
M-apucă să le plătesc,
Cu cap n-am să mai trăiesc !
Ştefan-vodă e domn, domn,
Dar n-avea minte de om.
Lasă cetile
Să păzească oile ;
Dar după el că-mi lua
O mioară,
Dragă mioară,
În cap cu patru coarne
Şi-n vîrfu coarnelor
Cîte-o piatră nestimată,
De-mi plăteşte ţara toată.
Ştefan-vodă ce-mi făcea ?
El cu Miu că-mi pleca
P-o potecuţă strîmtă şi boltită,
Cu alune pardosită,
Numai de Miu ştiută.
Ei mergea ce-mi mergea
Şi-n loc că-mi contenea
Şi Miu că-mi striga :
— Ştefan-vodă, dumneata,
Unde s-a văzut
Si s-a pomenit
Să meargă sluga nainte
Şi stăpînu pe urmă ?
Ştefan-vodă c-auzea,
Înainte că trecea
Şi Miu că-i mai zicea :

— Ştefan-vodă, dumneata,
Întoarce-ţi mioara ta,
Că-n turma oiţelor
Am o mioară cu patru corniţe,
Şi-n vîrful corniţelor
Cîte-o piatră nestimată,
De-mi plăteşte lumea toată ;
Cînd prinde de vreme rea,
Trage turma la perdea ;
Cînd simte de vreme bună,
Trage turma la păşune.
Ştefan-vodă e domn, domn,
Dar n-are minte de om.
Mioriţa o trimetea,
Amîndoi că rămînea
Şi-nainte că pleca,
Miu-n urmă rămînea.
Dar Miu ce mi-ş' făcea ?
Cînd de fag s-apropia,
În pădure se ducea,
D-o dîrjală că lua,
D-o dîrjală mare,
Sta să-l croiască-n spinare.
— Ştefan-vodă, dumneata,
Ia ridică scările,
Te izbesc smicelile
Şi m-aude cetile ;
Că nu mi-e de tine,
Ci mi-e de mine,
Că eu sînt, frate, schimbat
Din haine haiduceşti
În haine ciobăneşti.
Aici nu eşti la hîrţiş,
La curpiniş,
Ori la Bucureşti,
Ca să te fuduleşti ;
Ci eşti la hîrţiş,
La curpeniş,
Unde nu-i loc de cîrmiş !
Ştefan-vodă c-auzea,
Buza-n patru că-i crăpa,
Sînge pe caftan îi pica,
Cu cît fierea nu-i plesnea.
Dară Miu ce-mi făcea ?
Cu binişoru-l lua,
Pîn' la fag că mi-l ducea,
Dezbrăca haine ciobăneşti,
Îmbrăca haine haiduceşti.
Pe Ştefan-vodă-l lua
Şi-n mîna băieţilor îl da
Şi la haiduci poruncea :
— De tăiat să nu-l tăiaţi,
Numai să mi-l judecaţi !
Dară Miu ce-mi făcea ?
D-o cafea că-mi poruncea
Şi lui Ştefan că i-o da,
Să-şi mai ţie inima,
Să nu-i plesnească fierea,
Şi la urmă-l judeca :
— Ştefan-vodă, dumneata,
Nu aseară, alalteri seară,
La tine că s-a adunat
Toţi boierii tîrgului,
Stîlpii Ţaligradului,
Căimăcanii tîrgului.
Şi vorba ce mi-o vorbeai,
Şi duma ce mi-o dumeai ?
Tot de mine că-mi vorbeai,
Să mă f . . . în lege de Miu !
Că de cînd m-am haiducit,
Agzale la tine n-a venît.
Taman în Tîrgu d-afară
Să-mi baţi două furci şi-o
cumpeioară,
Să mă pui vameş mai mare
Unde trec mocani cu sare,
Să mă privească d-o ţară !
Cînd vorbeai de mine,
Eu nu eram la uşă la tine ?
Ştefan-vodă c-auzea
Şi din gură că zicea :
— Ei bine, frate Miule,

Oi fi vorbit la beţie !
— Dar acuma la trezie
Ce-ai cătat, cîine, după mine ?
Cînd ei, frate, că-mi vorbea,
Sora Miului că venea
Şi din gură le zicea :
— Frate Miu, dumneata,
De tăiat să nu-l tăiaţi,
Numai să mi-l judecaţi,
Că slujesc de nouă ani jumate,
Sîmbrioară nu mi-a dat,
Am muncit şi-am alergat
Şi e, frate, mare păcat !
Cerul nostru cu doi sori,
Ţara noastră cu doi domni.
E mai bine aşa să fie :
Cît o fi el în domnie,
Să fii şi tu-n haiducie ;
Şi cînd ţara e fără domn
E ca femeia fără om !

Cules de Chr. N. Ţapu de la Ioan Şoteică, lăutar, din Roşiori-de-Vede, Teleorman.

67

Cîntecul lui Miu haiducul

Frunză verde flori domneşti,
În oraş la Bucureşti,
La casele domneşti,
Din apusul soarelui,
La palatul domnului,
O frumoasă masă-ntinsă,
De mulţi boieri e cuprinsă,
Şi toţi bea şi chefuia.
Ştefan-vodă că-mi vorbea,
În capul mesei şedea,
Cu ciocoii tăinuia
Şi din gură astfel zicea :
— Beţi, boieri, şi vă gătiţi
După mine să veniţi
Şi la voi să vă luaţi
La brîu cu şapte pistoale
Şi la spate flintă mare,
C-am să fac d-o vînătoare
După păsări gălbioare,
Că sînt prea dulci la mîncare
Şi uşoare la purtare, —
În munţii Cadrinului,
Tot la fagul Miului,
Miului haiducului.
Frunză verde şi-o lalea,
Vin la masă cin' le da ?
Le-aducea vinu la masă
Florinca, fată frumoasă,
Din toată lumea aleasă,
Surioara Miului,
Amureaza domnului.
Da' ea, măre, mi-auzea
De frate-său tăinuia ;
Pahar din mînă-i scăpa
Numai de părere rea ;
Jos de scînduri cădea
Şi degrabă se spărgea.
Dară domnul ce zicea ?
— Florincă, fată frumoasă,
Din toată lumea aleasă,
Eu pe tin' de cînd te-am luat
Vin la masă tot mi-ai dat,
D-astea nu ţi s-a-ntîmplat !
Dar Florinca ce-mi făcea ?

Fuga-n cameră că-mi da,
Tristă, cu inima rea,
Şi altu pahar că-mi lua,
Mai mare decît ala,
Şi mereu la vin le da,
Pînă ciocoi îmbăta
Şi pîn palat se culca.
Dar Florinca ce-mi făcea ?
Jos la cunie se da,
Papucii-n picior trăgea,
Tot papuci d-un gălbior,
Şi-i lua pe picioru gol,
Şi la fugă că mi-o lua,
Sus la munte că-mi ieşea,
D-a dirept la fag mergea,
Pe nimenea nu-mi găsea.
Şi-o frunzuliţă rupea
Şi-n buze cînd o punea,
Odată cînd şuiera,
Toţi haiducii se strîngea
Ca frunza şi ca iarba.
Ea pîntre ei se uita
Şi pe Miu nu-l vedea ;
Şi-altă frunză că rupea
Şi-al doilea şuiera,
Munţii că se răsuna.
Iacă Miu o auzea
De p-o vale şi-o vălcea
Şi cu tovarăşi vorbea :
— Machea, f . . . tu-i mamă-sa,
Aceea e soru-mea !
Haida să ieşim la ea,
C-o cunosc pe şuierat
Că nu e voinic curat.
Şi d-a dreptul îmi ieşea
La culare,
În drumul mare,
Cu puşca peste spinare.
Dar Florinca mi-l vedea,
Nici bună ziua nu-i da,
C-aproape nu-l cunoştea,
C-a plecat tînăr copil,
Şi era cu barba-n sîn.
Foaie verde bob năut,
Dar Miu ş-a cunoscut
Şi d-aproape mi-o chema
Şi din gură aşa-i zicea :
— Soră, surioara mea,
Tu porcii mi i-ai pierdut,
Ori boierii te-a bătut,
De p-aici c-ai nimerit ?
Dar Florinca ce-mi făcea ?
Atunci şi ea-l cunoştea
Şi din gură-astfel spunea :
— Frate, frate Miule,
Eu porcii nu i-am pierdut,
Nici boieri nu m-a bătut ;
Dar pentru tine-am venit,
Că n-am venit pentru mine,
Că trăiesc destul de bine,
Dar am alergat pentru tine
Şi-mi ascultă vorba mea.
Frate Miu, dumneata,
În oraş în Bucureşti,
La casele mari domneşti,
E-o frumoasă masă-ntinsă
Şi de mulţi boieri coprinsă ;
Şi-n capul mesei şedea,
Ştefan-vodă cuvînta
Şi cu boierii vorbea,
Tot de tine tăinuia,
C-au să facă vînătoare
În munţii Cadrinului,
Pîn' la fagul Miului.
Dar Miu cînd auzea,
Aşa puţin că rîdea
Şi din gură-astfel zicea :
— Soră, surioara mea,
Vezi-ţi tu de grija ta
Şi nu purta grija mea.
Vie cum îi va plăcea,
F... tu-i legea mîni-sa,

Că-i apuc eu p-aicea ;
C-acuma nu sînt copil,
M-am făcut haiduc bătrîn !
Sus la munte că ieşea
Şi un cioban că mi-ş' găsea,
Un cioban cu oi mărunte,
Dar n-avea el aşa multe :
Peste-o mie şi cinci sute,
Poate să fi fost mai multe,
Că era vite mărunte.
Şi din gură ce-i zicea ?
— Fă-te, măi ciobane,-ncoa,
F... tu-ţi legea mîni-ta !
Dă-mi tu o mie de oi,
Să-ţi dau două mii de poli,
Că de ăştia am prea mulţi,
Nu-i mai poci purta pe munţi
Şi vroi să-mi pierd capital
Şi să mă fac ungurean.
Dă-mi şi-un cojoc mocănesc,
Să-ţi dau un balton turcesc ;
Dă-mi căciula mocănească,
Să-ţi dau chivără turcească ;
Dă-mi şi-o bîtă ungurească,
Să-ţi dau o armă turcească ;
Dă-mi şi-un fluier mocănesc,
Să-ţi dau un pistol turcesc.
Oile şi le-alegea,
Cu cojocu se-mbrăca,
Căciula-n cap o punea,
Bîta-n suţioară şi-o lua,
'Naintea oilor se da
Şi cu fluierul cînta.
Iacă oştirea venea,
Toţi pîngă el că trecea,
Nimenea nu-l cunoştea.
Ştefan-vodă cînd venea,
Nici el nu-l mai cunoştea
Şi bună ziua că-i da :
— Bună ziua, măi ciobane !
— Mulţumesc, doamne Ştefane !
— I-ascultă, ciobane,-ncoaci,
Nu văzuşi oştirea mea ?
Dară Miu ce-mi zicea ?
— O, doamne, măria-sa,
O văzui trecînd colea,
Aida să te duc la ea.
Dumneata nu ştii seama,
Foaie verde trei grăunţi,
Şi-ai mai rătăci pe munţi.
Calul de dîrlogi îl lua ;
Şi pe vale mi-l băga,
P-o vale, p-o potecea,
P-o potecea mitutea,
Mică, mică şi cotită,
Cu alune pardosită,
Numa de Miu ştiută.
P-acolo dacă-l băgă,
La judecată mi-l luă :
— O, doamne, măria-sa,
Mai ridică-ţi scările,
Că te iau smicelile.
C-aici nu-i la Bucureşti
Ca să te mai fuduleşti ;
Aici îi la hăţiş, la cărpiniş,
Unde n-ai loc de cîrmiş ;
Ai venit la largul meu
Şi-aicea-i la strîmtul tău !
Eu-s Miu Copilu,
Care mă ştiai şi tu.
Dar acuma nu-s copil,
M-am făcut haiduc bătrîn !
Ce-aveai tu la Bucureşti
De mine să tăinuieşti ?
Jos de pe murgu-l trăgea
Şi-ntr-o poiană-l scotea,
Şi de ţoale-l dezbrăca,
Şi d-un ştejar îl lega,
Şi cojocu-l dezbrăca,
Căciula o lepăda,
Cu ţoalele se-mbrăca,
Chivăra-n cap o punea

Şi pe murgu-ncăleca,
Sus la munte că ieşea.
Ştefan-vodă rămînea,
Acolo legat şedea.
Potera cînd îl vedea
Toţi la Miu c-alerga,
Verde frunză de bujor,
Că gîndea că-i domnul lor.
Iară Miu că tăcea,
Pînă cînd s-apropia.
Degetu-n gură punea
Şi-o dată că şuiera,
Tovarăşii că-mi ieşea
Şi Miu le tăinuia :
— Daţi-mi durduliţa mea,
Să bag praf cu chivăra
Si gloanţele cu mîna,
Să risipesc potera !
Tovarăşii alerga
Şi i-o da plină gata.
De călare-o slobozea,
Făcea linie pîn ea,
Că pica ca perile,
Cînd le bat vînturile.
Şi care mai rămînea
Toţi la ţară că fugea
Şi la ţară povestea :
— C-am auzit din bătrîni
Că pîinea nu-i bună-n streini ;
Da' am auzit, n-am crezut,
Acuma am văzut şi crezut.
Dumnezeu să te păzească
De bătaia haiducească :
Te bate, te face leasă,
Te bagă-n boală cîinească !
Numa un foc a slobozit,
Jumătate ne-am topit,
Că de mai slobozea vrunu
N-am mai fi rămas nici unu !

Mai ziceţi, boieri, amin,
Faceţi voia pe deplin
Şi beţi cîteodată vin !

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Anghel Cambrea, Săcelu, Gorj.

68

Cîntecul lui Miu haiducul

Foaie verde foi de roibă,
Aseară la Ştefan-vodă
Mulţi boieri s-au strîns la vorbă
Să-mi facă d-o vînătoare
După paseri gălbioare, —
Că-s uşoare la purtare
Şi sînt dulci la demîncare, —
Sus la naltul cerului,
Pîn' la fagul Miului,
Miului haiducului,
Din floarea Cadrinului,
De sub frunza teiului.
— Acolo voi să vă duceţi,
Voi pe Miu să-l aduceţi,
Netăiat, neapipăiat,
Nici de arme vătămat,
Că nu-i nimeni vinovat ;
Numai o cracă mi-a tăiat,
Armele le-a aninat,
Să nu-l ploaie ploile,

Ruginesc oțelile.
Dară sora Miului,
Paharnica domnului,
Cu pahar la masă-mi da
Și-atunci ea că-mi auzea
Că se face-o vînătoare,
Pe Miu să mi-l omoare.
Ea atunci cînd mi-auzea,
Pahar din mînă-i cădea,
Mîna su' pat că-mi băga,
Scotea papuci gălbiori
Și-i lua pe piciorul gol ;
Pe potecă că-mi pleca,
Pe poteca părăsită,
Numai de Miu știută.
Cînd la fag că-mi ajungea,
Îmi rupea d-o frunzicea
Și pe buze mi-o punea ;
O dată că-mi șuiera,
Miul de jos se scula,
Bună ziua că mi-ș' da :
— D-aoleo, soru-mea,
Eu de cînd te-am măritat
Nici pragul nu mi-ai călcat !
Foaie verde și-o lalea,
Rupea soru-sa a vorbea :
— Foaie verde foi de roibă,
Aseară la Ștefan-vodă
Mulți boieri s-au strîns la vorbă
Ca să-mi facă d-o vînătoare
După fagul dumitale,
După paseri gălbioare,
Că-s ușoare la purtare
Și sînt dulci la demîncare.
Dar frati-său că-i grăia :
— D-aleo, măre, soru-mea,
Ia vezi tu de capul tău,
Nu vedea de capul meu,
Că eu sînt boală de drac
De dau domnilor de cap !
Dară Miu ce-mi făcea ?
Pe potecă că-mi pleca,
C-un ungurean se-ntîlnea.
Dară Miu ce-mi zicea ?
— Ungurean cu șapte oi,
Să facem tîrg amîndoi,
Să-ți dau eu oaie domnească,
Să-mi dai tu p-a ungurească ;
Să-ți dau flintă ghintuită,
Să-mi dai tu boata pîrlită ;
Să-ți dau potcapiu domnesc,
Să-mi dai tu p-ăl unguresc !
Pleca Miu șuierînd,
La șapte oi tot mînînd
Și ungureanu rîzînd.
Cînd la poiană-mi ieșea,
Pe-mpărat Miu-ntîlnea,
Bună ziua că mi-ș' da :
— Bună ziua, ungurene !
— Mulțumescu-ți, Ștefan-vodă !
Dar împăratu ce-mi grăia ?
— Ia vezi, f... tu-i mumă-sa,
Că și ăsta mă știa !
Ștefan din gură-i grăia :
— Ungurean cu șapte oi,
De cînd paști cîmpurile
Și toate pădurile,
Ori nu știi fagul lui Miu,
Miului,
Haiducului ?
— Ba eu știu fagul lui Miu,
Dar nu las oițele,
Că le mînc oștirile !
Dar împărat ce-mi făcea ?
Șapte oșteni că-mi chema,
La șapte oi că-i punea,
Și-i punea mi le păzea,
Cu ungureanu pleca

Prin hățiș, prin curpiniș,
Unde-i drumu la cîrmiș.
Miu din gură-i grăia :
— Ștefan-vodă, dumneata,
Aici nu-i la București,
Să zici că te fudulești,
Ci-aici ești la hățiș,
La hățiș, la curpiniș,
Unde merg domnii cîrmiș !
Mai ridică-ți scările,
Te lovesc smicelile ;
De te-o lovi vreo smicea,
Ți s-o strica fața ta !
Cînd din hățiș că-mi ieșea
Și la fag că-mi ajungea,
Atunci Miu ce-mi făcea ?
Băga mîna-n găurea
Și-mi scotea d-un scăunel,
Scăunel de aurel,
De ședea Miu pe el.
Dară Miu ce-mi făcea ?
El din gură-așa-mi grăia :
— Ștefan-vodă, dumneata,
Să fi lăsat Dumnezeu,
Acum ți-aș lua capul tău !
Ștefan-vodă ce-mi făcea ?
El de frică-ngălbinea
Și începea d-a tremura
Și din gură așa grăia :
— Aida, Miule copil,
Cît oi fi eu în domnie,
Tu să fii în haiducie !
Cînd oștile că-i venea,
Mare masă că-ntindea
Și din gură că-mi grăia :
— Beați copii și chiotiți,
De-mpăratu nu-ngrijiți !
Dară Miu ce-mi făcea ?
Începea d-a șuiera,
Mulți haiduci el îmi strîngea
Și pe vodă-nconjura ;
Paloșul că mi-l scotea,
La vodă se repezea.
Cînd vrea capul să i-l ia,
Miu-n vale se uita.
Ce vedea el nu credea :
Savai Calea că-mi venea,
Surioara Miului,
Paharnica domnului.
Ea la Miu ajungea
Și-ncepea de mi-i grăia :
— Nică Miu, dumneata,
Iartă-l pe măria-sa,
Că, vezi, țara fără domn
E ca femeia fără om !
Dară Miu ce-mi făcea ?
Pe vodă că mi-l ținea,
Cu soru-sa-l logodea,
P-amîndoi îi cununa
La fagul Miului,
Miului haiducului
Din munții Cadrinului.
Iară Miu ce-mi făcea ?
El pe domn mi-l slobozea,
P-amîndoi îi trimetea
În oraș în București,
În ale case mari domnești.
Acolo nuntă făcea
Și cu Miu benchetea.
Dară Ștefan ce-mi făcea ?
El lui Miu că-i grăia :
– Pleacă, cumnate, sănătos
Și haiducește omenos ;
Haiducește-n direptate,
Eu nimic n-am ce-ți mai face !

Cules de Chr. N. Țapu de l. lăutarul Dumitrache Parladi, din Vădeni, Gorj.

69

Mihu Copilu

Foaie verde măr domnesc,
Din oraş în Bucureşti,
Peste ale căşi mari domneşti,
Mare sînt, împărăteşti,
De se văd în Stoieneşti,
Dar la Ştefan-vodă-n curte
Frumoasă masă mi-e-ntinsă,
De mulţi boieri mi-e coprinsă,
Cu şease făclii aprinsă.
— Beţi, copii, vă-nveseliţi,
Mîne-n ziuă vă gătiţi
Să facem d-o vînătoare,
Vînătoare, de-o plimbare,
Colea din Peret ăl mare,
Ca să găsim pe Mihu,
Unde este cu fagu.
Foaie verde d-o sarma,
Mihu o soră mi-avea,
Soră-sa, cînd mi-auzea,
Soră-sa ce mi-şi făcea ?
În pimniţă că-mi intra,
Scotea vin d-al marmuziu,
Cules toamna mai tîrziu,
Omoară omul de viu,
Foaie verde d-o sarma,
Vinu-n pahare-l punea
Şi le da, frate, de bea,
Vezi, frate, din ele bea,
Să vezi, frate, se-mbăta.
Care pe su' pat intra
Şi prin pat că mi-şi cădea ;
Pe su' pat, frate, cădea,
Alţii prin pat că pica,
Şi-alţii pe su' pat intra,
Soru-sa ce mi-şi făcea ?
Mîna su' pat c-o băga,
Doi papuci că mi-i scotea,
Papucei d-ăi prosticei,
Numai de cinzeci de lei.
În picioare că şi-i lua,
Di pe Mihu că-mi pleca.
Printr-o luncă că mi-şi da,
O foaie de păr rupea,
Începea d-a şuiera.
Mihu că mi-o auzea,
Vezi, frate, o cunoştea :
— Aia este sora mea,
Vine să-mi spuie ceva.
Şi din gură că-i spunea :
— Foaie verde trei sarmale,
Să te păzeşti, frate, tare,
Se face hurcuitoare,
Că se face vînătoare
Colea-n Peretu ăl mare,
Ca să găsim pe Miu,
Unde este cu fagu.
Foaie verde d-o sarma,
Pe soru-sa-ndărăt mîna :
— Du-te-ndărăt dumneata,
Aia este treaba mea !
Îndărăt, frate, pleca,
Dar Miu ce mi-şi făcea ?
Şi el, frate, că-mi pleca,
P-un drum că mi-o apuca,
Un cioban cu oi găsea,
Bună ziua că mi-i da :
— Ciobănaş cu oile,
Să schimbăm cu ţoalile !
'Ţi dau cojoc boieresc,
Să-ţi dau unul ciobănesc ;

'Ţi dau o * căciulă boierească,
Să-mi dai una ciobănească ;
Să-ţi dau flintă flintuită,
De cinci ani neslobozită,
Să-mi dai bîzdoacă pîrlită.
Să vezi, nu e isprăvită :
Schimbăm cu ţoalile,
Schimbăm şi cu oile.
Foaie verde d-o sarma,
Oile că i le da,
Cin' sute de lei îi da ;
Un fluierel că-mi da,
La brîu, frate, că-l punea,
Cu oile că-mi pleca,
Iarba verde că-mi păştea.
Iacă oastea că-mi venea,
El cu fluierul cînta.
— Bună ziua, măi ciobane !
— Mulţămesc domnului
Ştefan-vodă !
— De unde ştii că mă cheamă
Ştefan-vodă ?
— La noi la mitropolie
Te citeşte popa-n hîrtie.
— Nu ştii, frate, pe Miu
Unde este cu fagu ?
— Foaie verde d-o sarma,
Ia lasă tu oastea ta
Să păzească turma mea,
Că de mi-o cheri fro mia,
Să-mi slujeşti un an pe ea,
Şi de mi-o cheri fun miel,
Să-mi slujeşti un an pe el !
Foaie verde d-o sarma,
Oastea că mi-o lăsa,
Cu el, frate, că-mi pleca.
În marginea luncii că-l lăsa,
El la fag că se ducea
Şi frumos că se-mbrăca.
Foaie verde d-o sarma,
Biciu-n mînă că şi-l lua,
O dată-n el că-mi plesnea,
Lunca, frate-mi ţiunea.
Dară Ştefan c-auzea,
Fuga prin luncă că-mi da.
— Na barda, fă-ţi colnic !
— Lasă-mă că fug pe cîmp !
La margine că-mi ieşea,
Foaie verde mărgărit,
C-un car de curpen la gît ;
Cuţit că nu mi-şi avea
Şi cu dinţii că rupea !

Culeasă de Gr. G. Tocilescu de la Ilie C. Manafu, lăutar, din cătunul Bucovicioru, comuna Vela (Dolj).

70

Miu

Frunză verde lobodă,
În curte la Ştefan-vodă
Mulţi boieri s-au strîns la vorbă :
Tot boierii ţărei,
Neică, ş-ai Moldovei,
Căimăcanii tîrgului,
Sfeşnicii divanului
Ca stîlpii pămîntului ;

* În original : *ă*. *(N. ed.)*

Toţi feciori de boieri mari,
De-ăi di umblă prin divan.
Ei, frate, că se strîngea,
Dar de vorbă ce vorbea ?
Tot de Miu haiducu :
Să mi-l vîneze-ntr-o vară
Şi să mi-l prinză-ntr-o sară,
Să-i facă de nuntişoară
Aci la Tîrgu di afară
Unde trec mocani cu sare,
Ocaua patru parale.
Două furci ş-o cumpioară
Ş-o sfîntă de frînghioară,
Să fie Miu de mirare,
Să minune multă ţară.
Dar boierii ce mînca ?
Tot nisetru de-ăl mărunt,
La Ştefan-vodă e mult,
Îl ţine necîntărit.
Cu paharu cin' le da ?
Să vezi, Calea, fată mare,
Surioara Miului,
Ajutoarea domnului.
Ştefan-vodă ce grăia ?
— Beaţi, boieri, şi nu prea beaţi,
Mîncaţi de vă săturaţi,
Mîine-n ziuă vă sculaţi,
Şele pe cai aşezaţi
Cari cu şele, făr' de şele,
Cari cu frîne, făr' de frîne,
La cai cu pchedeci în gură,
Să facem de-o vînătoare
Pîn' la fagul Miului,
Miului haiducului.
Dar boierii n-asculta,
Începea viva de făcea.
Ştefan-vodă că privea
Şi cu Calea astfel vorbea :
— Să vezi, Caleo, fată mare,
Dă cu paharu-n dreptate,
Să să-mbete toţi odată.
Dacă Calea auzea,
Multă bucurie avea,
Punea rachiu anason,
De-i făcea din om neom ;
Punea vin de-ăl marmaziu,
De omora ciocoiu de viu.
Toţi ciocoii se-mbăta.
Care pe la gazde mergea,
Alţii sub masă cădea,
Alţii nasu şi-l rupea,
Altu picioru-şi scrintea,
Nici o treabă nu era.
Dară Calea ce făcea ?
La domnie să ducea
Şi cu gura-l gugulea,
Pe saltea îl aşeza,
Cu plapoma-l coperea
Şi-n cap, neică,-l pureca,
Pînă bine adormea.
Apoi băga mîna pe sub pat,
Scotea neşte papucei,
Papucei de-ăi prosticei,
De-o sută cincizeci de lei,
'I trăgea pe picioru gol,
Să nu-l deştepte din somn,
Că este viţă de domn,
Numai din curte ieşa,
Sărea ici, sărea colea,
Sărea o vale ş-o vălcea,
Ş-o pustie de delea.
Mîna-n fag că mi-ş' punea
Ş-o foiţă că rupea
Şi-n buze că ş-o punea,
Numai de trei ori ţipa.
Dar Miu o cunoştea,
El la masă nu mai sta,
Nici pahar nu-ş' închina
Pînă soru-sa venea.
— Bine, Caleo, soru-mea,
Ori ţoale ţ-ai ponosît,
Ori arnic ţ-au ruginit,

Ori de chelciug ai fîrşit,
Ori ai auzit de fun bine,
De ai venit la fag la mine ?
Ori ai auzit de fun rău
De ai venit la capul meu ?
— Frăţioare Miule,
Nici ţoale n-am ponosît,
Nici arnic n-am ruginit,
Nici de chelciug n-am fîrşit.
Frăţioare Miule,
Toţi boierii s-au vorbit,
Tot boierii ţării,
Neică, ş-ai Moldovii,
Căimăcanii tîrgului,
Sfeşnicii divanului
Ca stîlpii pămîntului :
Să te vîneze-ntr-o vară,
Să te prindă într-o sară,
Să-ţi facă de-o nuntişoară,
Aci la Tîrgu de-afară.
Două furci ş-o cumpioară,
Ş-o sfîntă de frînghioară,
Să le fii tu de mirare.
— Bine, Caleo, soru-mea,
De ce, mări, s-au mîniat,
Că foc ştiu că nu i-am dat,
Cucoana nu i-am luat ?
Dacă Calea auzea,
Păr galben dărăpăna,
Faţa albă zgîrîia.
— Ia taci, Caleo, soru-mea,
Nu purta tu grija mea,
Gianîn [?] poartă pe a ta.
Eu sînt peliţă de drac,
De dau domniei de cap,
De-l aduc la fag legat,
Nentrebat, nejudecat,
Şi-i dau două după cap,
Să ştie că sînt bărbat.
'L-întreb pe vară ce-a cîştigat
Şi mai mult ce-a judecat.
Dacă Calea auzea,
Puţînel se-nveselea,
Poteceaua o lua
Şi mergea, vere, mergea
Tocmai la boldeicuţa,
Să n-o simtă nimenea.
Cînd acolo ajungea,
Toţi boierii să scula.
Dară Calea ce făcea ?
Cafele la foc punea,
Şi boierii să-mplimba,
Tot de Miu să vorbea,
Ca să-l facă pastrama.
Calea aşa de-auzea
Lacrămile o podidea,
Cafelele le greşea :
Una dulce ş-alta amară,
Boierii sama nu-i luară,
C-a ieşit Calea pe-afară
Şi i-a făcut de ocară.
Dară Miu ce făcea ?
Sărea o vale ş-o vălcea
Ş-o pustie de derea.
Găsea mic de ciobănaş,
Ciobănaş cu zece oi,
Cum sînt atîţi pe la noi.
— Bună ziua, mic de ciobănaş !
— 'Ţi mulţumesc, căpitănaş !
— D-ale, mic de ciobănaş,
Nu-mi dai mie ăle zece oi
Să-ţi dau cinci sute de lei ?
Bre, numai trei zile să le păzesc,
Să vezi la mine cum să prăsesc :
Tot ca floricelele
Prin toate başcelele.
— Căpitane Miule,
Sînt oile stăpîneşti,
M-apucă de le plătesc.
De-oi pierdea vro mieluşea,
Să dau zece pentru ea ;
De-oi pierdea vrun mieluşel,

Zău, slujesc un an pe el.
— D-ale, mic de ciobănaş,
Bre, cine-i tînăr şi voinic
Acu-i vremea de cîştig.
Toată oaia-i zece lei,
Eu îţi dau cincizeci de lei.
Ciobănaşu ce făcea ?
La aur se bucura,
Din chimir se deşcingea,
Bănişorii că-i primea,
Venea, lui Liu vorbea :
— D-ale, mic de ciobănaş,
Făcurăm cu oile,
Să facem cu ţoalele :
Să-ţi dau eu conteş domnesc,
Din guler pînă-n pămînt
Numai aur şi argint,
Cum nu s-a mai pomenit ;
Să-mi dai cojocu-ţi miţos,
De mi-l porţi vara pe dos,
Şi mi-l porţi pe pielea goală,
De mi-ţi ţine de răcoare ;
Să-mi dai nădrăgeii tăi,
Să-ţi dau şălvăreii mei,
Şălvărei de ciocărlat,
Din Beligrad cumpărat,
Cotu şapte galbeni luat,
Şapte pungi de bani mi-am dat ;
Să-mi dai a căciulă a ta,
Căciulă de ţap bălţat,
Făcută ap în cap,
Să-ţi dau verde comănac,
Să mi-l porţi vara cu drag,
Ca cînd eram eu dănac.
Eu acum am îmbătrînit,
Pe toate mi le-am urît.
Zău, făcurăm cu ţoalele,
Ia să-mi dai a dîrjală a ta pîrlită,
La cap cam mototolită,
Numai din pămînt mi-e smulsă
Şi pe foc mi-este pîrlită,
Să-ţi dau flintă ghintuită,
De bagi prafu cu mîna,
Gloanţele cu chivăra.
— Staţi, băieţi, de socotiţi,
De-abi suma să-i găsiţi.
Ciobănaşu cînd pe el să zăuita,
Ţoalele ca focu ardea,
Începea de mi-şi grăia :
— Căpitane Miule,
Cum lungişi zilele tele
Şi mi-ai scurtat pe-ale mele !
— D-ale, mic de ciobănaş,
Cine-i tînăr şi voinic
Acu-i vremea de cîştig.
Du-te colea-n tîrla mea,
Fă-te broască la pămînt
Ca un puişor de lup,
Ia o mieluşea din turma mea,
Pune-n căldăruşa ta,
N-ai habar de nimenea,
Că ţ-oi purta eu grija.
Ciobănaşu că nu vrea,
De pămînt că să trîntea,
Ţoalele că le umplea.
Dară Miu ce făcea ?
La ciobănaş că mergea,
De spinare îl lua,
Pe potecă îl zbicea.
Unde ciobănaş călca,
Schintei de foc că lăsa,
Ierbuliţa să pîrlea...
Apoi Miu în deal se suia,
Din fluieraş că cînta,
Oile nu mai păştea,
Numai la dînsul privea,
Juca ochi de le sărea,
De lînă să jumulea,
De copiţi să ciumpăvea.
Cînd pe drum să zăuita,
Mare pulbere vedea ;

De-ar fi pulbere de vînt,
Doamne, mi s-ar risipi pe cîmp ;
Ci mi-e pulbere de car,
Că vine pe drum buşneag.
Cînd sama că mi-şi lua
Ştefan-vodă că era,
Sau cu nepoţeii toţi
Şi cu ardalîcu tot.
Acum Miu ce făcea ?
Din fluieraş că cînta,
Din cojoc să-mbilţoşa,
Din picioare stofloşea,
Ochii pe dos şi-ntorcea,
Telegarii-i spăimînta.
Dar lăsa drumul ăl bătut,
Lua un colnic părăsit,
Cu troscot verde-nvălit,
De pui de Adam neştiut.
Ştefan aşa de vedea :
— D-ale, mic viziteiaş,
De cînd maica m-a făcut,
Drumurile astea am bătut,
Semne nu mi s-au făcut,
Dar acum la bătrîneaţă
Ia te uită semne-n faţă !
— D-ale doamne, Ştefan-vodă,
Aci-n deal, în cel piscan
Mi-este-o bală ciobănaş,
Din fluier mi-este doinaş.
Nici oile nu-mi păştea,
Numai la dînsul privea,
Juca ochi de le sărea,
De lînă să jumulea,
De copiţi să ciumpăvea,
Parcă naiba că-mi erea.
— D-ale, mic viziteiaş,
Cată f..u-i mumă-sa,
Ăla ştie fagul Miului,
Miului haiducului.
Telegarii-i îndrepta,
Dar mîna el cît putea,
Doi telegari că-i plesnea,
Numai cu patru mergea...
Cînd la Miu ajungea :
— Bună ziua, mic de ciobănaş !
— Heea, 'ţi mulţumescu-ţi
Doamne Ştefan-vodă !
— Ia grăbiţi de mi-l legaţi,
Caută f.. u-i mumă-sa,
De unde numele să-mi ştie ?
Ciobănaşu de-auzea
Lui Ştefan-vodă grăia :
— Nu grăbiţi la trup legat,
Nentrebat, nejudecat.
Eu de frica dumitale
Năpustii turma pe vale.
Lăsai neşte capre sterpe,
De nouă ani nefătate.
C-avem la sat moşi bătrîni,
Bat calea bisericii ;
În sat la mitropolie,
Popii pe carte te scrie.
— Aşa-i, mic de ciobănaş.
D-ale, mic de ciobănaş,
N-ai putea să mă duci
Pîn' la fagul Miului,
Să-ţi dau cinci sute de lei ?
— He, hei, doamne Ştefan-vodă,
Acuş te duc şi te-ntorc,
Peste-un ceas te-aduc la loc,
De ţ-ai lăsa oştile
Să-mi păzască oile.
Sînt oile stăpîneşti,
M-apucă de le plătesc ;
De-oi pcherdea vro mieluşea,
Să dau zece pentru ea ;
De-oi pcherdea vrun mieluşel,
Slujesc un an pentru el.
Ştefan-vodă ce făcea ?
La gînduri că se lua,
Gîndu rău îl ajungea.
Oştile că le lăsa,

Numai cu Miu-mi pleca.
Numai de-aci să urnea,
Şi Miu, vere,-l băga,
'L băga-ntr-un colnic părăsit,
Cu troscot verde învălit,
Cu buează coperit.
Mai merg un parcel de loc
Şi-i mai da un junghi cu foc :
— D-ale, doamne Ştefan-vodă,
Mai sumete scările,
Că le bat smicelele
Şi ne aud cetele,
Cetele şi cletele ;
Neică, acuş nu mai eşti la
Bucureşti,
Neică, să te fuduleşti
Numai în papuci şi-n meşi ;
Acu e la hăţiş, la curpeniş,
De nu mai [ai] loc de cîrmiş.
Mai merg un parcel de loc :
— D-ale, mic de ciobănaş,
Zău, las' toate glumele,
Ce-s ăle pîrjoale de ard ?
— He, ei ! doamne Ştefan-vodă,
Acolo-i fagul Miului,
Miului haiducului,
'I sclipesc pchetrurile,
Pchetrurile, diamanturile
Şi cuţitele ascuţite,
Şi flintele ghintuite,
De Ştefan-vodă gătite.
— Ciobănaş, de este-aşa,
La ce foc m-oi mai ducea ?!
— Nu te teme mult aşa !
Ştefan-vodă tremura,
Frigurile-l coprindea,
Acolo că să ducea.
Dară Miu ce lucra ?
Cînd acolo ajungea,
Mîna-n strejerel punea,
Lua un mic de scăunel,
Scăunel de aurel,
De ăl de stau domnii pe el.
— Ia şezi, doamne Ştefan-vodă,
C-aşa să stă la domnie
Şi la dalba spătărie
Şi la noi la vitejie.
Să mă dau aci după ăl fag
Să văd Miu aci-i culcat.
Miu după fag să da,
Lepăda cojoc bilţos
Şi-mbrăca conteş domnesc,
Din guler pănă-n pămînt
Numai fir şi mărgărit,
Cum pe-aici n-am pomenit ;
Lăpăda căciulă de ţap bălţat
Făcută hap în cap,
Lua verde comănac,
De-l purta vara cu drag,
Ca cînd era el dănac ;
Lăpăda ăi nădrăgei,
Lua neşte şălvărei,
Şălvărei de ciocărlat
Din Beligrad cumpărat,
Cotu şapte galbeni luat,
Şapte pungi de bani s-au dat ;
Apoi lua neşte opinici
De capre sterpe, —
De nouă ani nefătate, —
Gaura şi paraua,
Vîrzoaba şi petacu,
Parcă mi-i şoptise dracu.
La Ştefan-vodă mergea,
Mîna-n fag că mi-şi punea,
O foiţă că-mi rupea
Şi-ncepea a mi-şi ţîpa.
Şapte cete că-i sosea,
Şapte cete, şapte clete ;
Dacă Miu porîncea,
Prau din prau că mi-l făcea,
Nimic nu să alegea.
Ştefan-vodă le vedea,

Buza-n patru îi plesnea,
Sînge roşu că pica,
Pe caftan că se slăia.
Dară Miu ce zicea ?
Să pornea de-l judeca :
— D-ale, doamne Ştefan-vodă,
Las', asară la beţie,
Dar acuma la trezvie
Ce-ai cătat la fag la mine ?
Eu asară şedeam la fereastră,
Mă-njurai de mumă-n casă,
Te jucai cu paharăle pe masă
Cu cocoana ta frumoasă ;
O să te calc cu cizma
Păn' ţ-o ieşi pipota ;
Ce-ai cătat la cîşla mea ?
Ştefan acum n-avea gură să vorbească,
Nici picioare să s-urnească,
Nici ochi, frate, să privească.
Cînd, ia te uită, tare-mi venea
Surioara Miului,
Ajutoarea domnului.
Ea de departe-mi striga :
— Frăţioare Miule,
Ia fă domnia scăpată !
Ştii, de cîte belele ai dat,
Tot domnia te-a scăpat,
Şi de cîte oi mai da
Tot domnia te-o scăpa.
— Ia taci, Caleo, soru-mea,
Las' asară la beţie,
Dar acuma la trezie
Ce-a cătat la fag la mine ?
Num-atît că-l judeca
Şi scăpat că mi-l făcea.
Nu mi-şi fuge cum se fuge,
Pare-i cringu tot colnice,
Cintienii nărămzaţi
Stau pe buturi atîrnaţi.
Cînd ai zice de trei bolduri,
Brînişoru-i e pe şolduri.
Miu de-o tufă că se răzma,
După el să zăuita,
Îl vedea unde cotea,
Foarte mult se milea
Şi aşa, frate,-i zicea :
— D-ale, doamne, Ştefan-vodă,
Na barda de-ţi fă colnic.
— Las' că fug şi peste cîmp !
Dar ieşa la drum bătut
C-un car de curpeni la gît ;
Fo trei zile că-mi şedea
Pînă el să descurca.
Atunci lui Miu striga :
— Haiduceşte, Miule,-n pace,
N-are domnia ce-ţ' face ;
Cît oi sta eu în domnie
Şi tu, măre,-n haiducie,
Domnu-ntr-ajutor să-ţi fie.

Cules de Mihai Păsculescu de la Sima I. Jimblaru, com. Catanele, Dolj.

71

Cîntecul lui Miu haiducul

Foaie verde flori domneşti,
La nalte case domneşti,
De se văd în Bucureşti,
Mare masă mi-este-ntinsă,

De mulţi boieri mi-e cuprinsă.
Şed boierii ţărieni,
Căimăcanii tîrgului,
Feşnicii-mpăratului,
Ca stîlpii pămîntului.
În capu mesii cin' şedea ?
Ştefan-vodă, domn cel mare,
Nici nu bere, nici mîncare,
Numai cu ochii privea,
Seama la băieţi că-mi lua
Şi din gură că-mi grăia :
— Alei, voi băieţilor,
Beaţi şi vă chiotiţi,
Mîine-n ziuă fiţi gătiţi
Să facem noi d-o plimbare,
D-o plimbare, d-o vînătoare,
După paseri gălbioare,
Că sînt dulci la demîncare
Şi uşoare la purtare.
De s-o întîmpla vro tîmplare,
Să prindem pe Miu în vînătoare.
Cu paharu cin' le da ?
Savai Calea, fata mare,
Surioara Miului
Din munţii Catrinului.
Dar ei, frate, ce-mi mînca ?
Numai cegă şi postrungă
Şi galbenă caracudă,
Şi şoricel
De purcel,
Trece deştele prin el,
Şi bea vin de Orodel.
Cu paharu cin' le da ?
Savai Calea, fata mare,
Surioara Miului,
A din munţii Catrinului.
Din guriţă că-mi grăia :
— Ai, doamne, Ştefan-vodă,
Aseară te lăudai
C-o să pleci în vînătoare
După pasări gălbioare,
Că sînt dulci la demîncare.
Aşa domnia auzea,
De la masă se scula,
Cruce-n piept că mi-ş' făcea
Şi el, frate, se culca,
Dar savai Calea ce-mi făcea ?
Pe supt pat că se vîra,
Scotea nişte papucei,
Cît erau de prosticei,
Făceau cinci sute de lei.
Sărea ici, sărea colea,
Şapte dealuri şi-o vălcea
Şi-o pustie de derea,
Sus pe munţii Crinului,
Tot la fagu Miului,
Miului haiducului.
Pe lîngă fagu-i se da,
Trei deşte-n gură băga,
D-o frunză că mi-o arunca,
În buze mi-arunca
Şi-ncepea d-a şuiera,
Codrii mari se despica.
Nimenea nu-nţelegea,
Numai Miu pricepea ;
Pîn braji mărunţi se lăsa,
Pînă la ea că-mi venea.
— Foaie verde şi-o lalea,
Ai tu, soră, soru-mea,
Nouă ani şi jumătate
Pe la mine n-ai dat, frate,
Dar acuma ce se poate ?
Ori de chelciug ai sfîrşit,
Ori haine ai ponosit ?
Dară Miu ce-mi zicea ?
— Îndărăt ca o căţea,
Că s-o scula domnia,
Ţi-o mînca sîmbrioara !
Şi-ndărăt că se-nturna.
Pînă ea, frate, mergea,
Domnia că se scula.
Apă rece că-i turna,

Pe ochi negri se spăla,
Chică neagră-şi pieptăna.
Dar Savaica ce-mi zicea ?
— Alei, doamne, Ştefan-vodă,
Aseară te lăudai
C-o să faci d-o plimbare,
D-o plimbare
În vînătoare.
Ştefan-vodă ce-mi făcea ?
Cu buciumu buciuma,
Oştile că le strîngea
Ca frunza
Şi ca iarba,
După Miu că pleca.
Dară Miu ce-mi făcea ?
El la vale se lăsa,
La vale, la vale,
Unde fir de iarbă nu e,
Numai dalbă colilie,
Bate vîntu şi mi-o adie,
Face pămîntu piftie.
Dară Miu ce-mi făcea ?
Pe măgură se suia,
Ochii roată că-i făcea,
Pe nimenea nu vedea,
Numai un mic ciobănaş,
Ciobănaşu de zăvoi,
C-un număr de zece oi.
Dară Miu ce-mi făcea ?
Acolo, frate, mergea,
Din guriţă că-i grăia :
— Bună ziua, măi ciobane !
— Mulţumescu-ţi, căpitane !
Dară Miu ce-mi zicea ?
— Măi ciobane, dumneata,
Ia dă-mi tu zece oi,
Să-ţi dau cinci sute de lei,
Şi dă-mi a căciulă a ta,
Dă e făcută hap pe cap,
Să-ţi dau verde comănac,
Care-l purtam eu cu drag,
Şi dă-mi şi ăl fluier al tău,
Să-ţi dau arbiaşul meu.
Unde ciobanu nu vrea,
Numai că Miu-l plesnea,
Degrab' cioban se dezbrăca.
Dară Miu ce-mi zicea ?
— Cînd o fi la prînzu mare,
Să vii la oi, frăţioare !
Iară Miu ce-mi făcea ?
Oile că i le lua
Şi el, frate, că-mi pleca
Pe drumu troscotului,
Cam în calea domnului.
Pînă domnul că-mi venea,
El din fluier nu tăcea,
Şi el, frate, că-mi cînta,
Pămîntul se legăna.
Dară domnul ce-mi zicea ?
— Bună ziua, măi ciobane !
— Mulţumescu-ţi, domn Ştefane !
— Măi ciobane, dumneata,
Fecior de lele fuseşi,
Cum pe nume-mi ziseşi ?
Te văd că eşti priceput,
Pe mine tu să mă duci
Tot la fagul Miului,
Miului haiducului.
Dar ciobanu ce-mi zicea ?
— Eu, doamne vodă Ştefane,
Eu pe tine că te duc
La fagul Miului haiduc ;
Dar lasă-ţi oştile
Să-mi păzească oile,
Că sînt oile stăpîneşti,
M-apucă să le plătesc.
Domnul prost de mint' era,
Oştile că le lăsa,
Oile că le păzea ;
Cu Miu pe drum pleca,
Şi mergea ce mai mergea,
De fagul Miului da.

Dară fagul cum era ?
De crăci împologit
Şi de arme împodobit ;
La trupina fagului
Zac armele Miului,
Miului haiducului.
Pe domn acolo-l ducea,
P-un pat că mi-l punea,
Trei deşte-n gură băga
Şi începea d-a şuiera,
Cetele că se strîngea.
Dară Miu ce-mi zicea ?
— Alei, voi băieţi voinici,
Pă baltace să mi-l luaţi,
D-a-n susele să mi-l daţi,
Pîn săbii să mi-l lăsaţi
Şi nimic să nu-i stricaţi.
Pe domn scăpat îl făcea.

Mă plătii cu cîntecu
Ca lupu cu urletul ;
Cînd vînătoru-l găseşte
Dă pielea şi se plăteşte.

Cules din gura lăutarului Sandu Stoica, din Costeşti-Vîlcea, de Chr. N. Ţapu.
Acest cîntec este o variantă a lui *Ştefan-vodă şi fagul Miului* din colecţia lui G. Dem. Teodorescu, p. 500 sqq şi *Ştefăniţă Vodă,* din colecţia lui V. Alecsandri, p. 206—209.

72

Miul haiducul

În curte, vere, în curte, dragă,
În curte la domnu Ştefan-vodă
Frumoasă masă mi-e-ntinsă,
De mulţi boieri mi-e coprinsă.
Iar la masă cine-mi şeade ?
Şed boierii ţării,
Caimacanii tîrgului,
Cinstiţii divanului,
Nepoţi de-ai împăratului.
Iar pe masă ce mi-e pusă ?
Numai cegă şi păstrungă
Şi galbenă caracudă,
Şalăiaş
De-l gras,
Ştiuculiţă
Lunguliţă,
Săbioară
Paică zboară
Ş-o mreană gogonişoară
Şi-o aripă de morun,
C-am auzit din bătrîn
Că ăla-i peşte bun.
Vorba ce-o vorbea,
Sfatu ce sfătuia ?
Tot de Miu pomenea,
Tot de Miu Copilul,
Cela, frate, viteazul ;
Că, de cînd s-au tîlhărit,
Drumuri mari s-au părăsit,
Mărfurile s-au scumpit,
Aferim, ce mai voinic !
Cu pahar cin' le lumea ?
Şi-am zis verde salbă moale,
Să vezi, Calea, fată mare,
Surioara Miului,
Miului haiducului.
Dar cînd fu despre beţie,
Despre dalba-i veselie,

Grăi domnul Ştefan-vodă :
— Hai tu, Caleo, fată mare, —
Să n-ai parte de fetie
Ca Miul de haiducie,
Ca şi eu, cred, de domnie, —
Dă-ne cu pahar din dreptate,
Toţi să ne-mbătăm odată.
Fata mare dacă-auzea,
Butoiu la subţioară că lua,
Mîna pe pahar punea,
Numai cîte trei rînduri le da.
Toţi boierii s-amija,
Numai domnul se-mbăta,
Coate pe masă rezema,
Nu ştia ce-şi mai vorbea.
Dar îi zise Calea, fată mare,
Surioara Miului,
Miului haiducului :
— Domnule Ştefan-vodă, te-am auzit
Că o să faci d-o vînătoare,
Dimineaţa-n prînzul mare,
După pasări gălbioare,
Şi-o s-adormitezi pe cale,
Ruşine măriei-sale !
Ştefan-vodă aşa auzea
Şi din somn se deştepta :
— Iată, f..tu-i mumă-sa,
Voi boierilor
Şi voi divănaşilor,
D-aţi mîncat,
De n-aţi mîncat,
D-aţi băut,
De n-aţi băut,
Talere, furculiţe v-adunaţi,
Pe la tocuri le-aşezaţi,
Pe la chilii vă culcaţi ;
Pînă-n ziuă să vă aflaţi,
Toţi caii să-i ţeselaţi,
Dimineaţa să vă aflaţi,
Care-nşelaţi,
Care nenşelaţi,
Care-nfrînaţi,
Care nenfrînaţi,
Care numai cu piedici pîn gură,
Numai să fiţi de măsură !
Boierii aşa dacă-auzea,
Poticelele-apuca,
Fată mare-i petrecea
Cu o ploschiţă
Mititică,
D-o vadră şi cinci oca,
C-aşa era măsura.
Fata mare, cînd boierii petrecea,
Sus pe cer că se uita,
Toate semnele ştia,
Pînă-n zi cît mai era ;
În pimniţă că intra,
Papuci pe talpă-şi lua.
Lua papuciori
Gălbiori
Numai pe picioru gol ;
Rochia-n brîu mi-o sumetea,
Sărea un deal şi-o derea
Şi-o scursură de vălcea,
Tocmai la fag ajungea.
O foaie de fag rupea
Şi-n guriţă c-o punea ;
Unde-o dată că ţipa,
Nimeni glasul nu-l auzea,
Numai Miu o-nţelegea :
— Iată, f..tu-i mumă-sa,
Aia este Calea, soru-mea,
Mi-o fi dat de vreo belea.
El numai de trii ori păşea,
Cu soru-sa se-ntîlnea
Şi din gură că-i grăia :
— Hai tu, Calea, soru mea,
Ce cauţi tu p-aicea ?
Că de cînd maica te-a făcut
Tu la fagul meu n-ai venit ;
Ori papucii ţi i-ai rupt,

Ori hainele ţi-ai ponosit,
Pe la mine că ai venit ?
Dar îi zise soru-sa :
— Neică Miule, adevărat,
Că, de cînd maica m-a făcut,
Eu la fagul tău n-am venit.
Neică Miule, nici papuci n-am rupt,
Nici ţoale n-am ponosit,
Dar, măre, pîr' am auzit :
În curte la domnu Ştefan-vodă
Mulţi boieri s-a strîns la vorbă.
Vorba ce-o vorbea,
Sfatu ce sfătuia ?
Tot de tine pomenea,
Pe tine să te vîneze,
Din pămînt, din iarbă verde,
Aci la tîrgul de-afară,
Să stea, neică, la mirare
De faptele dumitale
Două furci ş-o cumpeoară !
Unde Miu c-auzea
Ochii-n pămînt că punea,
Lacrámile-l podidea
Şi din gură că grăia :
— Eu cu nebunia mea
O să dau de vreo belea !
La un ceas că-i răspundea :
— Hai tu, Caleo, sora mea,
Îndărăt să te întorci,
Binişor, să nu-i deştepţi,
Că şi eu sînt boală de drac,
De dau domnilor de hac.
Mîine să vii pe la mine,
Vezi cum şez cu domnu de mînă
Şi-i dau palme peste gură ;
S-o lipsi el de cafeaua lui cea bună,
Să-i dau eu de-a de pădure,
F...tu-l în lege de cîne !
Soru-sa c-aşa auzea,
Îndărăt că se-ntorcea ;
Zorile să revărsa,
Întîia că se scula,
Ibric la foc că-l punea.
Pînă domnul se spăla
Şi cafeaua se gătea.
Tare încura oştirea
Ca frunza şi ca iarba,
Loc în curte că n-avea.
Bietu Miu ce-mi făcea ?
La un cîmp luciu că-mi ieşea,
La lucie,
La cîmpie,
Unde fir de iarbă nu e,
Numai salfi colilii,
Vîntul bate de-mi adie.
În toate părţile se uita,
Nimica nu mi-şi vedea,
Numai un ciobănaş zărea,
Cioban cu-o sută de oi,
Neică, străinul de noi.
Cînd pe cioban că-l vedea,
Sufleţelu că-i venea :
— Ajută-mi, Doamne, cu bine,
Că acum sînt voinic în fire,
Să-mi izbutesc p-astă lume !
El la cioban se ducea,
D-a buşele-n oi că-mi intra,
Toate oile că se speria,
În toate părţile se risipea.
Ciobanul ce mi-şi făcea ?
La Miu dărjeala c-ardica.
Iar Miu ce mi-i zicea ?
— Dă-ţi la naiba dîrjeala,
Că nu-ţi fac eu nimica ;
Să schimbăm cu ţoalele,
C-o să-ţi cumpăr oile.
Să-mi dai căciula de ţap
Bălţat,
Necroită hap
În cap ;

Croită moşoroi,
Afumată prin odăi ;
Să-ţi dau verde comănac,
Verde ca foaia de fag,
N-am, neică, ce să-ţi fac !
Acum să-mi dai barsa ta cea
cănită,
Să-ţi dau scurteica-mblănită,
Verde ca foaia de viţă ;
Să-mi dai tu cîrligelul tău,
Să-ţi dau băltăcelul meu,
Să-ţi apere capul tău,
Cum apără el p-al meu !
Trei ceasuri că se ruga,
În cale nu putea să-l dea.
Iar Miu ce-i mai zicea ?
— Nu-mi trebuie ţoalele tele,
Nici oile tele,
La prînz să vii la ele,
Numai să scap eu de belele,
Că sînt pòterile grele !
Iar ciobanu ce-i zicea ?
— Tu vrei să lungeşti zilele tele,
Să scurtezi pe ale mele !
Unde Miu-aşa auzea
În gîndul lui el îşi zicea :
— Eu cu bunătatea mea
N-am să fac nimica ;
Tot cu nebunia mea
De n-oi mai scoate ceva.
Unde de piept că-l lua
Şi din gură că-i zicea :
— Măi ciobane, frunzuliţă
mărăcine,
De cînd mă rog eu de tine
Şi tu nu te uiţi la mine,
A dat ziua peste mine.
Unde de piept că mi-l lua,
Numai de trei ori că mi-l trîntea,
De se ducea pomina.
Ciobanul că lepăda
Toate ţoalele ciobăneşti,
Îmbrăca haine haiduceşti,
Dai cu glonţul nu răzbeşti.
Pe lîngă el se uita
Şi Miul ce mi-i zicea ?
— Iată f...tu-i mumă-sa,
Te-am scos în rînd cu lumea !
O rublişoară îi scotea,
Pe iarbă o trîntea
Şi în oi că intra.
Zece oi că mi-şi lua,
Numai pe coadă le-alegea,
Zece oi cu mieii lor.
Pe cioban că mi-l gonea
Şi fluieru i-l lua,
El în loc că rămînea,
Oile că le păştea
Pe poalele crîngului,
Tot în calea domnului.
Iar domnul ce mi-şi făcea ?
Nici un ceas că nu trecea,
Tare-mi încura oştirea
Ca frunza şi ca iarba.
Domnul înainte venea
P-un cal vinecior,
Iute de picior.
Iar Miul cum îl vedea,
Căciula pe ochi mi-o-ndesa,
Să nu-l cunoască cineva,
Şi din fluier că cînta ;
Unde dracul de ştia,
El atunci se-nvăţa,
Ca să scape de belea.
Domnul Ştefan-vodă că venea,
Bună dimineaţa că-i da :
— Bună dimineaţa, măi ciobane !
— Mulţumescu-ţi, Ştefan-vodă,
Cela cam prostav de vorbă !
Ştefan-vodă aşa auzea
Şi pe cal că-ncremenea :
— Iată, maică, măicuţa mea,

Şeaptesprezece ani de cînd am domnit,
Om pe nume nu mi-a zis;
Dar ăsta un cioban prăpădit
Cu mine s-a potrivit
Foaie verde mărăcine,
De unde mă ştii tu pe mine,
Foaie verde lobodă,
Că mă cheamă Ştefan-vodă
Cela cam prostav de vorbă ?
Dar îi zise Miul :
— Cum să nu te ştiu eu pe tine ?
Noi avem oameni bătrîni şi mume
Care calea bisericei ţine,
Aude popii citind,
De tine pomenind,
Că te cheamă Ştefan-vodă,
Cela cam prostav de vorbă.
Ştefan-vodă dacă-auzea,
Din gură ce-i mai grăia ?
— Măi ciobane, dumneata,
Te văd că eşti priceput
Şi la cuvînt deslușit;
Eşti cu mustăcioara neagră
Şi cu mintea toată-ntreagă.
Ştii tu, frate, să mă duci,
Cu aste oştiri d-aici,
În gura Iambrului,
Supt poalele codrului,
La puţul porumbului,
Pîn' la fagul Miului ?
C-am auzit şi eu că e-nalt
Şi cocoşat,
Încărcat de dalbe ţoale,
De grele pistoale.
Jos la rădăcina fagului
Galbeni cu baniţa vărsaţi,
Tot de Miul adunaţi
De la oamenii-ăi bogaţi.
Unde Miul c-auzea,
El din gură că grăia :
— Ştefan-vodă, cum să nu ştiu să te duc,
Că ăşte oi de le-am prăsit
Acolo le-am păstorit ;
De cînd eram copil mic
La umbră de fag am dormit.
Dar să-ţi laşi oştirile
Să-mi păzească oile,
Că sînt oile turceşti,
M-apucă să le plătesc.
Nu căta că sînt zece,
Că sînt prin tufe risipite.
Domnul ca prost de minte ce era
Oştira ca frunza şi ca iarba la zece oi lăsa,
Numai cu Miul pleca.
Bietul Miu ce-mi făcea ?
Tîra după el dîrjeala.
Dar Ştefan ce îi zicea ?
— Măi ciobane, dumneata,
Dă-ţi dracului dîrjeala,
Că te-o durea şi mîna
Tot tîrînd dîrjeala.
Mai nainte că-l ducea,
Iar Miu ce mi-şi făcea ?
Căciula după ochi că mi-o sălta,
Domnul faţa i-o vedea.
Dar Ştefan ce mi-i zicea ?
— Măi ciobane, dumneata.
Bobuleţ de grîu curat,
Să nu fii bală de drac,
Ce-ai băut şi ce-ai mîncat,
Prea bine te-ai îngrăşat ?
Iar Miul ce mi-i zicea ?
— Ce te miri de mine,
D-un cioban ca mine prăpădit
Şi la tîrlă năpustit ?
Mănînc mămăligă rece
Şi cu seul de berbece
Şi beau apă din văgaş,
Şi-atunci bine că mă-ngraş.

Mai nainte că-l ducea,
Iar vodă ce mi-i zicea ?
— Măi ciobane, dumneata,
De ce sînt ţoalele negre ca tina,
Pielea mai albă ca a mea ?
Iar Miul că-i răspundea :
— De ce sînt ţoalele ca tina,
Pielea mai albă ca a ta ?
De fumul odăii,
De scrumul căldării.
Dimineaţa cînd strecor eu jintiţa,
Văd că se albeşte pielea,
Mai albă decît a ta.
Mai nainte că-l ducea,
P-o potecă că-l ducea,
Pe potecă că-l băga ;
Poteca-n codri se-nfunda,
Iar Miu la locu său se vedea,
Şi, măre, ce mi-i zicea ?
— Ştefan-vodă, mai sumete-ţi scările,
Că lovesc smicelele
Şi ne-aude cetele,
Că nu-mi este de nimic
Că eu sînt schimbat din ţoale.
Ştefan-vodă aşa auzea
Şi pe cal încremenea,
Calul îndărăt înfrînguia.
Iar Miu ce mi-şi făcea ?
Mîna pe dîrlog punea :
— Stăi, domnule, că nu e aşa,
Că nu mai eşti în Bucureşti
Ca să te fuduleşti ;
Aici eşti la hăţiş,
La cărpeniş,
Nu mai e loc de cărmiş.
Aseară ai fost la beţie,
Dar azi eşti la trezie.
Ce caţi, cîne, pe la mine ?
Te-ai lipsit de cafeaua cea bună
Şi-ai plecat după mine,
Şi-am să-ţi dau de-a de pădure
Fiindcă ai venit pe la mine !
Numai atîta că-i zicea,
Deştu în gură că băga,
Unde o dată fluiera,
O ceată de voinici venea.
Ce fel de voinici venea ?
Roşi la falcă,
Groşi la ceafă,
Cu mustăţi în vartvalichi,
Cum stă bine la voinic !
A doua oară fluiera,
Altă ceată că venea.
Ce fel de voinici venea ?
Strănşi la vînă,
Buni de mînă
Şi de război,
La vreme scot voinici din nevoi.
A treia oară fluiera,
Altă ceată că-i venea.
Ce fel de voinici venea ?
Voinici de sus
Cu căciuli de urs,
Înalte,
Stogoşate,
Cu moţuri vărgate,
Lăsate pe spate,
N-au cu cine se bate,
Neică, de străinătate.
Al patrulea-şi fluiera,
Altă ceată că-i venea.
Şi ce fel de voinici venea ?
Boieri nalţi şi subţirei,
Se saltă frunza cu ei.
Al cincile-şi fluiera,
Altă ceată că-i venea.
Ce fel de voinici 'i venea ?
Voinici încălţaţi
Cu opinci de capră stearpă,
Să umble la apă fiartă,
N-are neica ce să-i facă.

Al şeaselea că fluiera,
Altă ceată că-i venea.
Ce fel de voinici venea?
Frunzuliță salbă moale,
Vin voinicii de la vale,
Toți călări, în fuga mare,
Pe sub şale buzdugane
Şi pe la tocuri pistoale,
La spinare flintă mare,
C-a aflat d-o vînătoare
Cam despre soare răsare.
Şeapte cete se strîngea,
Ocol domnului că-i da,
Nici unul că-l cunoştea.
Numai pe Miul că-l întreba:
— Cine dracu este ăsta, măi frate?
Iară Miul ce spunea?
— Asta este Ştefan-vodă,
S-a lipsit de la cafeaua lui cea bună
Şi a plecat el după mine.
Ia să-i faceți de pădure,
Fiindcă a venit pe la mine!
La băieți că-mi poruncea,
Toți iataganele scotea
Şi pe-o tufă se punea
Şi de coajă o curăța,
Şi-n căldare mi-o ferbea,
Să-i facă cafea,
Domnul ca să bea.
Domnul la căldare că-mi venea,
Numai de trei ori că-mi sorbea
Şi din frunte că-ncrețea,
Bag seama că nu-i plăcea.
Dar Miul ce mi-i zicea?
— Bea, domnule, nu te-ntrista,
Fiindcă-ți fuse mintea aşa!
La băieți că-mi poruncea,
De trei stînjeni în sus că-l ardica,
În paloşe că-l sprijinea,
La un deşt nu mi-l strivea.
Domnul jos se mai vedea,
La căldare năvălea,
Toată zeama că-mi sorbea,
Atunci la fag că-l ducea.
Ce fel de fag că era?
Ca soarele strălucea.
Bietul Miu ce-mi făcea?
După fag că se pitea,
Lepăda țoale ciobăneşti,
Îmbrăca haine haiduceşti,
Dai cu glonțul nu răzbeşti.
Luă nişte şelvărei
Verzi ca foaia de tei
Şi mai îmbrăca şi-o dulămiță,
Verde ca foaia de viță.
Şi mai încinge o săbioară,
Taman ca o sirioară,
Şi la vodă se arăta
Şi domnul se jura
Cum că nu era ăla.
Dar Miul ce mi-i zicea?
— Ştefan-vodă, ia şi dumneata
Galbeni cu mîna,
De stăruieşte domnia,
Fiindcă ai venit pe-aicea!
Vodă, ca prost de minte ce era,
Galbeni în mînă că lua,
În buzunare că îndesa.
Bietul Miu că se necăjea,
Trăgea măciuca de la sacsana,
Care venea şaptesprezece oca,
Şi unde odată că-l izbea,
Jos de pe cal că mi-l da,
Îngenuncheat de mi-l tăia.
Dintr-o parte se uita,
Tare-mi venea soru-sa
Într-o căruță poleită,
Prin năuntru numai cu pietre scumpe,

Cu opt telegari
Ca munții de mari,
Negri ca corbii,
Iuți ca șoimii.
În gura mare că striga :
— Neică Miule, să nu tai tu domnia,
Că ne blesteamă lumea ;
Că, vezi, țara făr' de domn,
Ca muierea făr' de om
Și țara fără-mpărat,
Ca calul despedicat,
Cînd îl vezi seara, țîști peste gard.
Unde Miul așa auzea
Și scăpat că mi-l făcea ;
Iar vodă slobod se vedea,
Joc de fugă nu-și bătea
Și baltonu-și lepăda,
Fugea ogărește,
Cotea iepurește,
Făcea crîngu tot colnice
Și lăsile hălăciuge !

Comunicată de d. Ion Tănăsescu, fost normalist. Culeasă de la lăutarii din Focșani.

73

Voichița

Foaie verde și-o creiță
Și-o cracă de aluniță,
Oi, săracă Dîmboviță,
Mi-o pradă Stanciu și Niță
Și cu soru-sa Voichița...
Și-o frunzuță salbă moale,
Și mai are Stanciu, are
Și mai are d-o sor' mică :
Acu' se-nvață la furcă,
Dă cu flinta de usucă ;
Păsărică zburătoare,
Dă cu flinta, mi-o doboară,
Ca să aibă d-o gustare
Pîn-o veni prînzu-ăl mare.
S-aruncă pe cal călare,
Presurată de pistoale,
D-ale sfinte iatagane,
Strălucind la sfîntu soare.
Și-o foiță-a bradului,
Sus,
La cerdacu Stanciului,
Bea feciorii Bratului
Cu Niță-al Șelarului,
Cu Dobre-al Ploscarului,
Bea, nene, și-mi chiuia,
Văili că-mi răsuna,
De poteră nici gîndea.
Dar Voichița sta afară
Rezemată-n flintișoară ;
Puțin somn o apuca
Și-un vis frumos că visa,
În urmă se deștepta
Și Stanciului îi zicea :
— D-alei, nene Stanciule,
Tu bei și te veselești,
De poteră nici gîndești
Că-i acas' pe bătătură :
Umblă cu maica de mînă,
Prinde la pui de găină...
D-alei Stanciu ce zicea ?

— Lasă, fă, Voichițo, fă,
Las' să vie potera,
Că d-o fi de București,
Tu mi-o bați de mi-o topești ;
D-o fi poteră de Iași,
Mi-o trimeți în Făgăraș ;
D-o fi poteră de Dii,
Mi-o trimeți tocma-n Sibii ;
D-o fi poteră de baltă,
Frică mi-e c-o să mă bată,
Că-i cu turci amestecată...
Nici cuvîntul isprăvea,
Cine, măre, că-mi sosea ?
Căpitan Balaura
Cu potera alăturea.
Dar Stanciu cum mi-l vedea,
Prosticel că se făcea,
Un surcel în mînă lua,
În cenușă scîrmona,
Și Voichița tot așa,
Mîna-n șolduri că punea...
Căpitan că mai zicea :
— Dă-te, Stanciule, legat,
Să nu te dăm spînzurat.
Dar Voichița ce zicea ?
— Bată ceru mîne-ta,
De ce să se dea legat
Ca un mare vinovat ?
Haznaua nu ți-a furat,
Bănișori nu ți-a mîncat,
Nici caii el nu ți-a luat,
Nimica nu ți-a stricat...
Mîna pe durdă punea,
Pe poteră mi-o bătea ;
Și de vedea și vedea,
Mîna pe sabie punea
Și mi-i tăia secerește
Și mi-i așeza snopește...
Dacă vedea și vedea,
Căpitan ce mai făcea ?
La Stanciu că se ducea,
Cu cuvînt blînd îl ruga :
— D-alei, nene Stanciule,
Stanciule, viteazule,
Mai ceartă-ți pe Voichița,
Mi-a prăpădit potera !...
Stanciu că mi-l asculta,
La Voichița se ducea
Și din gură cuvînta :
— D-alei sor'-mea Voichița,
Mai lasă-ți vitejia,
Că ia ți-ai prăpădit,
Opincili ți-ai tocit
Și haideți cu mine-n sat
Să te dau după bărbat...
— Nu vreau să merg eu în sat
Să mă dai după bărbat,
Să-mi fie ciocan în cap.
Mai bine-n codru cu drag,
Să beau vin din burdujel,
Să mănînc carne de miel...

Culeasă de [C.] Rădulescu-Codin,
din Rucăr-Muscel.

74

Bratu

Foaie verde-a bradului,
Sub cetina bradului,
Doarme Stanciu Bratului,
Cu pușculița de mînă,

Nu știu goală e, or plină,
Or e plină
De rugină ?
Fuge potera, suspină.
Cît e leasta de mare,
El mi-o trece de-a călare
Și tot strigă-n gura mare :
— Eu sînt voinic comandac,
Cu șeapte poteri mă băt ;
Am o flintă
Ghintuită
Și la gură oțelită,
Bag gloanțili cu mîna
Și prafu cu chivăra ;
Cînd o slobozesc,
Toți îi pălăngesc
Și-i hărtăpănesc.

Culeasă de [C.] Rădulescu-Codin, din Rucăr *-Muscel.

75

Bogatul și săracul

Foaie verde bob areu,
Colea-n vale-n Făgădău,
În cîrciuma lui Dămîndău,
Unde bea și bun și rău,
Bea săracu cu bogatu,
De se minună și dracu ;
Bea săracu cu vadra
Și bogatu cu litra,
De se minună lumea.
Dar bogatu că-i striga :
— Băi sărace, vreme rea,
Ce bei împotriva mea,
Că n-ai care fericate,
Cu cercuri de fier legate
Și cirezi de boi la baltă,
Și pătule cu bucate,
Și magazii încărcate.
Dar săracu ce-i striga ?
— Băi bogate, dumneata,
Eu beau astăzi, beau și mîine
Și le plătesc cînd îmi vine
Și mă cheamă ca pe tine.
Dar bogatu ce-mi zicea ?
— Măi sărace, dumneata,
Eu am care ferecate,
Cu cercuri de fier legate
Și pătule cu bucate,
Și magazii încărcate
Și cirezi de boi la baltă.
Dar săracu că-i striga :
— Măi bogate, dumneata,
Dar-ar Dumnezeu să dea,
Ca să-ți arză carili,
Să rămîi cu fiareli,
Ca mine cu palmili,
Să-ți moară cirezili.
Să mă duc la cuțitari,
Să-mi ascut cuțitele,
Să-ți belesc cirezile,
Să-mi dai d-un bou cîte-un leu,
Ca să plătesc ce beau eu !

Vezi și colecția d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 296 sq. și *Bogatul și săracul* din colecția lui V. Alecsandri, p. 41, 42.

* În ediția de bază greșit : Piucar. *(N. ed.)*

76

Țăranul și ciocoiul

Foaie verde usturoi,
Pe deal pe la Canaboi,
Trecea un car cu șase boi,
Încărcat de păpușoi.
Dindărăptu carului
Arindașul satului,
Taie tutun dracului ;
Înaintea carului,
Primărașu satului ;
La leucele carului,
Vătășelu satului.
Trage Oașu, nu prea trage,
Dar Gîscanu moarte-și face.
Arindașu satului
Se răstea țăranului :
— Mînă boii, măi țărane !
— Nu mai poci, măi cucoane,
De trei zile neîncetat
Boii nu i-am dejugat,
Nici la apă nu i-am dat ;
Cinci pogoane ți-am arat,
De trei zile n-am mîncat
Și tu-mi zici mie că-s beat !
Dar ciocoiu ce-mi făcea ?
Trase bici calului
Și trase țăranului.
Îi trase o sută și cinci !
De dete țăranu-n brînci !
Dar țăranu săracu —
Să nu-și lase năravu —
Să dete pe din cea,
Și băgă mîna-ntr-o leasă
Și tăie d-o nuia groasă
Și la cap căpățînoasă
Și-i trase o sută șase.
— Stai, țărane, nu mă bate,
Că mă usturä la spate.
Măi țărane, tu ești beat.
— Sictir, ciocoi gulerat ;
Trei pogoane ți-am arat,
Boii nu i-am dejugat,
Nici la apă nu i-am dat,
De trei zile n-am mîncat
Și tu-mi zici mie că-s beat !
Dar ciocoiu ce-mi făcea ?
La fugă că mi-o lua,
Sus acasă se ducea,
De la poartă că-mi striga :
— Ioane, Ioane,
Ioane, barlaboane,
Deschide-mi poarta mai tare
Și du-te la han în vale
Și ia spirt de cinci parale
Și mă udă pe spinare,
M-a bătut țăranu-n șale.
Vai de mine, rău mă doare !
— Bine ți-a făcut, cucoane !
Că țăranu-i supărat,
Cinci pogoane ți-a arat,
Nebăut și nemîncat,
Nici boii n-a dejugat,
Iar tu zici lui că e beat !

Cules de Christea N. Țapu de la Gheorghe Porumbescu, lăutar în com. Novaci (Gorj). Vezi varianta prescurtată din col. lui G. Dem. Teodorescu, p. 296. Idem *Bogatul și săracul* și *Ciocoiul* din col. lui V. Alecsandri, p. 41, 42, 250.

77

Ţăranul şi ciocoiul

Foaie verde foi trifoi,
Pe deal pe la Barlaboi
Trece-un car cu şease boi ;
Caru-i plin de păpuşoi,
Iar pe urma carului,
Arîndaşul satului.
— Bună ziua, măi ţărane !
— Mulţumim ţie, cocoane !
— Mă ţărane, tu eşti beat ?
— Sictir, ciocoi gulerat,
Tu mă faci pe mine beat ?!
Trei pogoane ţi-am arat,
Boii nu i-am dejugat,
Demîncare nu le-am dat !
Iar ciocoiu, al dracului,
Nu-şi lăsa năravu lui,
Trage biciu calului
Şi-i trage ţăranului,
Şi-i trage-o sută şi cinci,
De căzu ţăranu-n brînci.
Iar ţăran, sărac de el,
Taie-o tufă cam tufoasă
Şi la cap căpăţînoasă,
Şi-i trage-o sută şi şapte,
De cade ciocoiu pe spate.
Iar ciocoiu ce-mi făcea ?
El pe cal încăleca
Şi la Barlabon mergea :
— Ioane, Ioane,
Barlaboane,
Deschide poarta mai tare
Ş-aprinde d-o lumînare,
Şi te uită la spinare
De vezi că e o vargă mare,
Aolică, rău mă doare !
Ia te du la han în vale
Şi ia spirt de cinci parale
Şi mă udă pe spinare,
M-a bătut ţăranu-n şale.
— Bine ţi-a făcut, cucoane !

Comunicat lui Chr. N. Ţapu de D. Brezulescu, Novaci (Gorj).

78

Ţăranul şi zapciul

Frunzuliţă de nalt plop,
Peste mine-a dat potop.
Am sfîrşit orice parale,
Tot plătind la angarale.
Îmi intră în casă zbirul,
Vîndui vaca, plătii biru.
Vătăşelu cu turbare
Îmi luă doniţa cu căldare.
La zapciu, pîntru dreptate,
Geaba mă dusei, măi frate.
Şi d-acolo, 'ntr-o mînie,
Mă dusei pîn' la domnie,
Credeam c-acolo să fie
Oameni mai dă omenie.
Cînd în uşă, la pălat,
Şedea un grec gulerat :

— Ce caţi tu, măi opincare ?
— Cat dreptate, boier mare !
— Păi tu, dăsculţ şi dăzbrăcat,
Cum să intri în pălat ?
Vodă acum chefuieşte,
Şade la masă, prînzeşte !
— Atunci mîine voi veni,
Doară timpu oi găsi !
— Ba p-aici să nu mai vii
Dacă vreai viu să mai fii !
— Arz-o focu de dreptate,
Nici p-aicea nu-i, măi frate !
Poate n-aveam nici o vină
De vineam cu vo găină.
Da pentru că-mi lipsea ploconu,
N-avea vreme nici coconu !

Cules de Chr. N. Ţapu de la Stancu Ion, lăutar, din Cucuieţi-Teleorman.

79

Cîntecul lui Jianu

Foaie verde leuştean,
N-aţi auzit d-un jian,
D-un jian şi d-un oltean
Şi d-un mare de mislean ?
Şi d-un hoţ bucureştean,
Ce se plimbă prin păduri,
Cu şaisprece panduri ?
Toţi voinici, aleşi panduri,
Cu chebe şi cu poturi,
Cu pistole înarmaţi,
Cu puşci, flinte încărcaţi,
Umblă ca nişte turbaţi,
Seacă lumea la ficaţi !
Că nici unde nu gîndeşti,
Cu ei în drum te-ntîlneşti
Şi te-ntreabă binişor,
Cu cuvînt blînd blîndişor :
— De unde eşti, flăcăiaş,
Din ce sat, din ce oraş ?
Ce negustorie ai,
Birul la cine ţi-l dai ?
Spune, voinice, dirept,
Te jur pe arma-mi din piept,
De ai bani mai multicei,
Dă-mi jumătate din ei,
Să-ţi dau la mînă răvaş,
Să nu rămîi păgubaş ;
Că cu vremea, d-oi trăi,
Pînă-ntr-un ban ţi-oi plăti ;
Dar cumva de-oi muri eu,
Să-ţi plătească Dumnezeu !
Foaie verde matostat,
Jianu, om mic de stat,
Făr' de rudă de păcat,
Tot umblînd din sat în sat,
Multe case a călcat.
Pe cine-ntîlnea smulgea,
Măduva la toţi sugea,
Lumea de dînsul fugea,
Da jalbă la Caragea.
Domnia numaidecît
Potere la el mînînd ;
Dar Jianu-nţelegînd
Se oprea la Olt fugînd,
Călare pe armăsar,
Strigînd : — Măi frate podar,
Trage podu mai dirept,
Nu mă face să te-aştept,

Că-ţi reped un glonţ în piept
Şi te culc, sau te deştept!
Trage podul, măi podar,
Să trec la ăl boscodar,
Că e putred de bogat
Şi să-i iau n-ar fi păcat,
Că e singur ca un cuc
Şi eu sînt singur haiduc!
Dar podarul ce făcea?
Să făcea că n-auzea,
Voind poterii să-l dea.
Dar Jianul şi văzînd,
Să mai aştepte nevrînd,
Dete drept prin Olt zicînd:
— Decît să mă rog de prost,
Pîn-a pune podu-n rost,
Voi fi voinic cum am fost
Şi-oi trece la adăpost!
Foaie verde măr creţesc,
Cînd oi sta să mă smeresc,
La toţi să mă căciulesc,
La ce drac mai haiducesc?
Şi pe murgu-ncăleca,
D-a dreptu pîn Olt trecea
Şi dincolo cînd ieşea
Murgu i se scutura
Şi-aşa puţin că-mi sufla.
Dar Jianul ce-mi zicea?
— Hai murgule, nu sufla,
Nu sufla, nu te umfla,
La gazdă vom răsufla
Şi odihnă vom afla!
Cînd la gazdă apropiind,
Aşa auzi ţipînd,
Potera gazda legînd
Şi de Jianul întrebînd.
Dar Jianul înţelegînd,
Se-ntorcea la plai fugînd,
Şi el fugînd tot la plai
Şi striga la murgul: Hai!
— Hai, hai, hai, murgule, hai,
Să ieşim în deal, la plai,
Să scăpăm de chiu şi vai!
Şi din gură că-mi cînta:
— Foaie verde şi-o lalea,
Ţine gazdă, nu mă da,
Că-ţi voi da o malotea
Cu florile cît palma,
Pe la poale şebăcea,
Numa firuri şi betea,
Să se minune lumea!
Dar murgu cînd auzea,
De sărit ce mi-şi sărea,
Tocmai ca căprioara,
Poşta un sfert că părea;
Dar degeaba că fugea!
Cînd la plai apropia,
Potera mi-l ajungea,
Mînele în el înfigea
Şi-l ducea la Caragea.
Cînd fu soarele-n apus,
El la curte c-a fost dus,
Cu tovarăşii-n rînd pus,
Şi-aşa-mi cînta c-un glas sus:
— Foaie verde lemn domnesc,
Stau în drum şi mă gîndesc
Ce-o s-apuc, ce-o să muncesc,
Pîine să-mi agonisesc,
Copilaşii să-mi hrănesc?!
Verde frunză de sipică,
Taica mă mînă la muncă,
Eu pui coadă la măciucă
Şi mă sui în deal în cucă.
Mă uitai în vale-n luncă,
Toate plugurile umblă;
Numai plugul eţul meu
L-a-nţelenit Dumnezeu!
Plugu-mi şeade la părete,
Boii-mi pasc la iarba verde,
Pogonicii-s după fete.
Şi mă dusei la bogaţi,
Care aveau boi şi argaţi,

Să-mi dea boii într-un ceas
Să ar şi eu loc d-un pas ;
Dar în zadar m-am rugat,
Că-n seamă nu m-au băgat !
Atunci şi eu mă-ntorsei
Şi întru sine-mi zisei :
— Dar-ar bunul Dumnezeu
Să umble şi plugul meu,
Să-l pui să brăzdeze-ales,
Unde-o fi crîngul mai des ;
Să trag brazda dracului
Pe marginea satului,
Drept uşa bogatului,
Fir-ar mult al dracului !
Toată vara l-am rugat —
Şi-n seamă nu m-a băgat, —
Să-mi dea două-trei parale,
Să iau copiilor sare ;
Copiii mi-au leşinat,
Tot mîncînd la nesărat !
Şi de-atuncea m-am jurat,
Unde văd omul bogat
Să-l leg să-l arunc su'pat
Şi să-i cer de cheltuială,
C-acum 'i vreme de iarnă.
Să-mi mai ies odată-n vară,
Să pui şaua pe bălana,
Să mă plimb din cramă-n cramă
Cu disagii cu pastramă
Şi cu ploschiţa cu vin,
Să-nec chinu şi suspinu !

Cules de Chr. N. Ţapu de la Anghel Cambrea, Săcelu-Gorj.
A se compara acest cîntec, care e mai complet, cu cel din colecţ. d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 299 sq. Vezi şi varianta prescurtată din colecţ. d-lui V. Alecsandri, p. 15 sqq.

80

Cîntecul lui Iancu Jianu

Foaie verde de lipan,
N-aţi auzit d-un Jian
Şi d-un hoţ de căpitan,
Care umblă prin păduri
Cu 16 panduri ?
Cu pistoale înarmaţi,
Cu puşci flinte încărcaţi,
Umblă ca nişte turbaţi ;
Fură miei de la ciobani,
Armăsari de la mocani,
Făr' de plată, făr' de bani,
Umblă ca nişte duşmani.
Dară Iancu auzea,
Pe el potera îl căta,
El de poteră fugea,
Tocmai la Olt se oprea,
Călare pe armăsar
Şi striga : — Frate podar !
Trage podul,
Să trec Oltul,
Că-ţi trimet un glonţ în piept,
Ori te culc, ori te deştept !
Aşa Iancu ce-mi zicea ?
— Decît o para la pod,
Murgu-mi trece cam la pod ;
La ce să mă căciulesc
Şi la toţi să mă smeresc,
Pînă-oi trece Oltu-n piez ?

Dară Iancu ce-mi zicea ?
— Hai, hai, murgule, hai,
Nu mai face păru creţ,
Hai la Slatina-n judeţ !
Iancu la judeţ venea
Şi pe el îl dojinea :
— Iancule Jianule,
Lasă-ţi nebuniile,
Că oi să-ţi dau d-o boierie,
Ca să-ţi fie bucurie !
— F...tu-ţi boieria-n c..,
Azi mi-o dai, mîine mi-o iei ;
Tu cu boieria ta,
Eu cu nebunia mea,
Oi trăi cum oi putea !
Decît în tîrg cu papuci,
Mai bine în crîng cu opinci,
Să-mi iau galbeni venetici,
Să păzesc pe la strîmtori
Ca să despoi negustori.
Să le iau pielea de pe c...
Să fac tecşor de tutun,
Să le iau pielea după cap,
Ca să-mi îmbrac un măzdrac !
Ce-oi cîştiga într-o vară,
Beau cu mîndrele-ntr-o seară,
Ziua cu mîndrele în chef,
Noaptea cu tufele-n piept.
Decît să mă căciulesc,
Mai bine să haiducesc,
Să trăiesc să-nveselesc !

Cules de Chr. N. Ţapu de la lăutarul Cosma, din Bărbăteşti-Vîlcea.

81

Iancu Jianu

Foaie verde de lipan,
N-aţi auzit d-un Jian
Şi d-un hoţ de căpitan,
Care în codru mi-a ieşit
Cu zece întovăroşit ?
Şi nici unde te gîndeşti,
Cu el în drum te întîlneşti
Şi te-ntreabă binişor,
Cu cuvînt bun, blîndişor :
— De unde vii, flăcăiaş,
Din ce sat, din ce oraş ?
Luat-ai de drum răvaş
Să nu pătimeşti cevaş ?
Ce negustorie ai ?
Birul la cine ţi-l dai ?
De ai bani mai multicei
Dă-mi jumătate din ei,
Că-ţi dau la mînă răvaş,
Să nu rămîi păgubaş !
Şi cu vremea de-oi trăi,
Pînă-ntr-una ţi-oi plăti ;
Iar dacă-oi muri eu,
Îţi va plăti Dumnezeu !

Cules de Chr. N. Ţapu de la G. Savian, Ocnele Mari (Vîlcea).

82

Cîntecul lui Iancu Jianu

Foaie verde leuştean,
N-aţi auzit d-un Jian
Şi d-un şiret de mislean,
Şi d-un hoţ de ungurean,
Care se plimbă prin păduri
Cu şaisprezece panduri,
Toţi cu chebe cu potori buni,
Cu găitani prin cusături ?
Uite-ai dracului înfocaţi
Cum se plimbă de harmaţi,
Cu frînte arme-ncărcaţi !
Umblă ca nişte turbaţi,
Seacă creştini la ficaţi !
Pe care prindea
Smulgea,
Prea, frate, lumea speria,
Da jalbă la Caragea.
Dar Caragea ce făcea ?
Potera la el mîna,
Jianu nu se spăimînta,
Punea masa şi mînca,
Carabina mi-o umplea
Şi în poteră c-o slobozea,
Nimica nu înţelegea,
Căci şi el se spăimînta.
Atunci pe el că-l întreba :
— Măi Jiene, de unde vii ?
— De la tîrg de peste Jii !
— Jiene, ce-ai tîrguit ?
— Dat-am aur şi argint,
Luat-am iarbă şi plumb,
Să duc la băieţi la crîng,
Că-s băieţii făr' de minte,
Rispesc la gloanţe multe,
Nu le stă nimeni 'nainte !
Dar Caragea că-mi auzea,
La dînsul că se ducea,
Cu nişte voinici levinţi,
Strînşi de vînă,
Buni de mînă,
Graşi la faţă,
Groşi la ceafă,
Cu mustăţi în vîrvarichi,
Aferim ! ce mai voinici,
Streini de pe la părinţi !
Dar Jian se spăimînta
Şi la pod el că mergea,
Din guriţă-aşa striga :
— Măi podar, podar,
Trage podul,
Să trec Oltul,
Că p-aici mă calcă focul !
Cînd podar că-mi auzea,
Mai tare podul lega,
Pîn vase că s-ascundea.
Dară Jianu striga :
— Măi podare, trage podu mai d-a drept,
Să nu-ţi dau vrun glonţ în piept,
Să te-adorm, să te deştept !
Podarul că-mi auzea,
Lui Jianu răspundea :
— Măi, n-aţi auzit d-un Jian,
Că ia vinu fără bani
Şi mieii de la ciobani,
Şi el nu dă nici un ban ?
Şi păinea de la brutari,
Şi el nu dă nici un ban ?
Cînd oi sta să tot plătesc,
La ce focu haiducesc ?
Miu Panduru din gură-i grăia :
— Măi Jiene, dumneata,
Lasă-te d-atîta hoţie
Ca să-ţi dau d-o boierie !

— F...-ţi boieria-n bot,
Azi mi-o dai,
Mîine mi-o iei !
Tu cu boieria ta,
Eu cu haiducia mea !
Cît cîştigi tu într-o vară,
Eu cîştig numai într-o seară,
Şi beau cu măndrele toamna !

— Oare, Jiene, nu-i păcat,
C-ai fete de măritat
Şi flăcăi de însurat,
Că oi să mori spînzurat ?
Mai las-o dracului de hoţie,
Că oi să mori în puşcărie !

Cules de Chr. N. Ţapu de la cobzarul Cristea din Tîrgu-Jiu.

83

Colea-n vale-n Cornăţel

Foiliţă didiţel,
Colea-n vale-n cornăţel,
La umbră de ştejerel,
Frumos doarme-un voinicel
Cu raniţa lîngă el,
Cu cojocelul de miel,
Cu căciuliţa de jdrel *.
— Mă duc, mamă, după el.
— Nu te duce, fata mea,
C-ala e om cu belea,
Pică ordinu şi-l ia.
C-ala e Iancu Jianu
Care bate cu tufanu
Şi ţine pizma cu anu.
Iubi fetili din vii,
Le lăsă cu doi copii ;
Iubi p-ale din vale,
Le lăsă plîngînd cu jale !

Culeasă de Chr. N. Ţapu din comuna Bălănoaia, Vlaşca.

84

Jiene, de unde vii ?

— Jiene, de unde vii ?
— Viu din tîrg de la Jiu.
— Jiene, ce-ai tîrguit ?
— Numai aur şi argint,
Şeapte-opt oca de plumb,
Să duc la băieţi în crîng ;
Că băieţii-s făr-de- minte
Şi-mi pierd la gloanţe multe :
Toarnă iarba cu mîna,
Gloanţele cu chivăra.

Culeasă de Toader Ion Ştefan din cătunul Ghindăoani, com. Crăcăoani, plasa Piatra-Muntele, jud. Neamţ.

* În original greşit : Jarel. *(N. ed.)*

85

Doina haiducului Ion Tunsu

Veste-n ţară mi-a ajuns
De un hoţ ce-i zice Tuns,
Care-n codru mi-a ieşit,
Cu şase-ntovărăşit,
Toţi voinici, aleşi panduri,
Tîlhari neaoşi de păduri,
Cu ghebe şi cu poturi.
Şi-mi umblă din crîng în crîng,
Cîţi trec toţi de ei se plîng.
Şi-mi iese la colnicel
Şi te-ntreabă binişor,
Cu cuvînt blînd, blîndişor :
— De unde vii, flăcăiaş,
Din ce sat, din ce oraş ?
Luat-ai de drum răvaş,
Să nu pătimeşti cevaşi ?
Ce negustorie ai ?
Birul la cine ţi-l dai ?
Spune, voinicule, drept,
Te jur pe arma din piept,
De ai bani mai multicei,
Dă-mi jumătate din ei,
Să-ţi dau la mînă răvaş,
Să nu rămîi păgubaş !
Că eu cît oi mai trăi,
Pînă-ntr-una ţi-oi plăti ;
Dar cumva de-oi muri eu,
Îţi va plăti Dumnezeu !

Culeasă de Chr. N. Ţapu de la Elena Potlogeanu, din com. Corbii Mari, Vlaşca.

86

Cîntecul lui Tunsu

Foaie verde bob năut,
O veste-n ţară-a ajuns
De un hoţ ce-i zice Tuns,
Care-n codru a ieşit
Cu şeapte întovărăşit,
Tot tineri, aleşi panduri,
Tîlhari neaoşi dă păduri.
Und' cu gîndu nu gîndeşti,
Cu ei în drum te-ntîlneşti
Şi te-ntreabă binişor,
C-un cuvînt blînd, dulcişor :
— De unde vii, creştinaş,
Boieraş, negustoraş,
Din ce sat, din ce oraş ?
Ori, birul unde ţi-l dai ?
Luat-ai de drum răvaş ?
Jură-te p-arma din piept
Şi să-mi spui mie cu drept
De ai bani mai multicei,
Dă-mi jumătate dîn ei ;

Dar de ai mai puţintei,
Dă-mi-i toţi, să fie-ai mei,
Că-ţi dau la mînă răvaş
Să nu rămîi păgubaş,
Că d-oi trăi,
Îţi voi plăti ;
De cumva oi muri eu,
Îţi va plăti Dumnezeu !

Cules de Ion Odor, din jud. Prahova.

87

Tunsu haiducu

Verde frunză lemn de sus,
Vestea-n ţară mi-a ajuns
De un hoţ ce-l cheamă Tuns,
Care umblă prin păduri
Cu doisprezece haiduci panduri.
Pe om în drum îl întîlneşte,
Îl întreabă, -l sfătuieşte :
— De unde eşti, flăcăiaş ?
Din ce sat, din ce oraş ?
Şi ce meserie ai ?
Biru cu cine îl dai ?
De ai bani mai multicei,
Să-mi dai şi mie din ei,
Să-ţi dau la mînă răvaş,
Să nu rămîi păgubaş.
Cînd îmi va da Dumnezeu,
Atunci îţi voi da şi eu.

Culeasă de înv. G. Giurumescu de la Şerban Vasilescu din com. Ruptura, pl. Motru-de-Jos, jud. Mehedinţi.

88

Cîntecul lui Gheorghelaş

Frunză verde şi-o crăiţă,
Cine urcă la Istriţă ?
Săvai capitan Gheorghiţă,
Şi la brîu cu măciuchiţă,
Din bardă nebărduită,
Numai din topor cioplită,
Dă Macovei e gătită.
Şi umblă din stînă-n stînă,
Să-ncerce brînza dă bună
Şi caşu de-nchegătură,
Şi din cordună-n cordună,
Să-şi capete flintă bună,
Rea de lemn, bună de fier,
Să ducă glonţu la semn.
El la stînă că mergea,
Aşa din gură zicea :
— Moş Radule, barbă sură,
Mai ai pă cineva-n stînă ?
— Eu îţi zic pe legea mea,
Că eu n-am pă nimenea,

Decît eu și baba mea
Și decît un biet de mînător.
Dimineața s-a sculat,
Oile-n strungă mi-a dat,
Jintiță multă a mîncat,
Și lui, mări, i s-a plecat,
Frigurile l-a luat,
Și sarica și-a luat
Și în stînă mi-a intrat,
Între burdușe s-a băgat.
Așa Gheorghiță auzea,
În stînă că mi-și intra,
'Ntre burdușe căuta,
Peste Macovei că-mi da.
— O, frunzuliță de tei,
F....tu-ți neamu, Macovei,
Cin'te scoase-n ochii mei ?
Sau îs zilele tale sfîrșite,
Păcatele mele multe ?!
Da' Macovei ce zicea ?
— Alei, neică Gheorghelaș,
Mult ești tînăr și gingaș,
La inimă om vrăjmaș.
Ia-mi calu și oile,
Mai lungește-mi zilele,
Să-mi mai văd copilele,
Să mor lîngă dînsele !
Da' Gheorghilaș ce zicea ?
— D-au știu, vere, d-au nu-mi știi,
Cînd eram noi șeapte frați,
Pă toți ne purtai legați ?!
Dă tinerel m-am însurat,
Frumoasă mîndră-am luat,
Tu la bir m-ai așezat.
Nu m-ai pus ca p-un copil,
Și m-ai pus ca p-un mazîl !
Aveam eu o biată oaie,
Mi-o puse satu la foaie ;
Aveam și un biet cocoș,
Mi-l dăruise un moș,
Și-acela-i pus pă răboj !
Aveam și-o biată gîscă,
Mi-o dăruise o biată mătușe,
Și-aceea mi-ai pus-o-n cislă.
Aveam o biată rață,
Umbla părcălabu cu ea-n brațe,
Ca s-o taie dimineață,
Ca să nu-i mai fie greață !
Eu de frica birului,
De groaza zapciului
Și d-a pîrcălabului,
Eu mă băjenăream,
La Moldova că-mi treceam ;
Tu la Buzău te duceai
Și armași că cîrduiai,
După mine că veneai,
Pe hotar că mă găseai ;
Mă băteai, mă chinuiai,
Pîngă cal că mă legai,
Mă aduceai pînă-n Rîmnic,
Nu puteam zice nimic ;
M-aduceai pînă-n Buzău,
Ardea sufletelul meu !
De mă plecam să beau apă,
Tu-mi dedeai cu cizma-n ceafă,
Și beam apă sîngerată,
Cu măsele mestecată !
Și așa am pus eu de gînd :
Cîți băgenari mi-o fugi,
De tine s-or hodini !
Atunci Gheorghiță ce-mi făcea ?
Mîna-n piept că mi-i punea,
Din stîn' afar' că-l scotea.
Tot bucăți că mi-l făcea
Și la cîni că-l împărțea.
La moș Radu să ducea :
— Moș Radule, barbă sură,

Ia dă-mi cinci sute de lei,
Să nu pați ca Macovei!
Da' moș Radu ce zicea?
— Zău, îți zic pe legea mea,
C-aici n-am nici o para.
D-acas' dacă mă găseai,
La altu mă-mprumutam
Și conacu că-ți făceam.
Puțintei bani ce-am avut,
Cununat-am, botezat-am,
Făcut-am frați și fîrtați,
Și surate-n toate sate!

Așa Gheorghiță-auzea,
Mîna-n buzunar băga,
Cincizeci de ruble scotea,
Lui moș Radu-i dăruia.
Și-i cerea și-o potecea,
Care merg haiduci pă ea.

Cules de I. Odor de la Ion Grui, din Văleni-Prahova.
A se vedea și colecția d-lui G. Dem. Teodorescu, *Gheorghelaș*, p. 591 sqq. Cîntecul de față e o variantă a celui din colecția d-lui Teodorescu.

89

Cîntecul lui Călin

Foaie verde de pelin,
Și s-ascultați la Călin.
Iară Călin ce făcea?
Trei moșii că cumpăra:
Poiana și Plenița,
Risipit, a treilea,
Poiana cu fînurile,
Risipiții cu grînele,
Plenița cu vinurile.
Foaie verde bob lalea,
Iară Călin ce făcea?
Caii la butcă punea,
Prin Plenița el pleca,
Toate vinurile cerca.
Care vin că nu-i plăcea,
Buțile afar' le scotea
Și tăia cercurile
Și vărsa vinurile,
Se scălda păserile
Pe toate potecile.

Iară Călin ce-mi zicea?
Logofătul îl întreba:
— Logofete dumneata,
A mai rămas cineva
Să nu plătească claca?
— A mai rămas trei calici,
De doi ani n-a dat p-aici;
Unul este Bălăsan,
N-a plătit claca nici an;
Unul e Ghiță Chiriș,
De doi ani n-a dat p-aici.
Ion al Marii din Poiana
N-a plătit-o de trei ani.
Iară Călin ce-mi zicea?
— Logofete dumneata,
Du-te de ia pe Ion încoa
Ca să-și plătească claca
Și toată socoteala;
Crucea și legea,
Că mi-a urît curtea!

Logofătul că pleca,
La Ion al Marii mergea
Şi la masă că-l găsea,
De o bună ziua că-i da:
— Bună ziua, nene Ioane,
Hai, că te cheamă Călin
Să-ţi de un pahar de vin,
F.... de păgîn!
Ion al Marii ce făcea?
Îmi lua furca din bordei
Şi-i trăgea vreo două-trei
Şi intra iar în bordei.
Logofătul ce făcea?
La Călin Săidac mergea
Şi din gură aşa zicea:
— D-aoleo, Saidac Căline,
Săi în apă şi mă înec,
La Ion al Marii nu merg,
Că ia furca din bordei
Şi-ţi trage vreo două-trei
Şi intră iar în bordei.
Dar cu logofătul merg.
Dar cu care logofăt?
Cu logofătul Matei,
Că cutează la bordei
Şi lucrează cu temei.
Logofeţii că-mi mergea.
Ion al Marii mi-i vedea,
Cu nevasta se vorbea:
— Asculţi, nevastă, -ncoa:
Adă tu punga încoa,
Că eu fac belelile
Şi punga păciurile.
Ion al Marii că mergea,
La Călin Săidac mergea:
— Bună ziua, mă Călin!
— Nu-ţi mulţumesc, porc de cîine!
— Dar n-auzi tu, mă Căline?
Nu mă face porc de cîine,
Că-s tot creştin ca şi tine!
Dară Călin ce făcea?
Catestiful mi-l căta,
Vro cinci galbeni mi-l găsea.
Ion al Marii ce făcea?
Mîna în pungă că băga,
Banii pe masă-i punea
Şi din gură-aşa zicea:
— Ţine, Călin, banii bine,
Peste-un ceas mi-i vezi la mine!
Ion al Marii ce făcea?
Cu nepoţii se vorbea:
— Ascultaţi, nepoţi, încoa:
Să omorîm cîinele,
Ne-a mîncat cu clăcile;
De cînd e aici la noi
Nu mai vezi la car doi boi,
Nici cioban cu zece oi.
Iar nepoţii ce-mi zicea?
— Nene Ioane, dumneata,
Noi am cam îmbătrînit,
Dar avem pe Tănase ăl mic,
Intră pe coş tăvălind,
Face potera colnic,
Fără băţ, fără nimic.
Ion al Marii ce-mi zicea?
— Ascultaţi, nepoţi, încoa:
Ţineţi calea la nisip,
Că trece Călin pe pisc
Pîn' la Ioana Văduva,
C-acolo ştie vorba
Şi toată socoteala.
Acolo cînd ajungea,
Ion al Marii aşa-mi zicea:
— Deschide uşa, Căline!
— Nu vreau, nu vreau, porc de cîine!
Ion al Marii ce făcea?

Dete cu piciorul ăl stîng,
Doborî ușa și-un stîlp.
Iară Călin ce-mi zicea?
— Nene Ioane, dumneata,
Șezi la masă să cinăm.
Ion al Marii ce-mi zicea?
— Arde-ți focul cina ta!
Mie-mi crapă inima,
Numai pîn' te-a judeca:
Mi-ai prins fata la urzici,
I-ai luat trei franci de la gît,
Fir-ai mort afurisit,
Cu mă-ta care te-a făcut!
Nu ți-a fost milă și păcat,
Că tot de la mine i-a luat
Și i-a luat pe secerat?
Iar Ioana Văduva
I-ai prins fata la măcriș,
I-ai luat vaca din gîrlici;
Plîng copiii în bordei,
Că n-au lapte-n putinei,
Ce-o să facă vai de ei!
Foaie verde bob lalea,
Și nimic nu-i mai zicea,
Lancea-n gură-i punea
Și din gură așa-i zicea:
— D-aleo, Saidac Căline,
Din botcă, din telegari,
Cum te duce pe doi pari!

Cules de Chr. N. Țapu de la lăutarul Ioan Concilă, Urdarii-de-Jos (Gorj).

90

Cîntecul haiducului Radu Anghel

Frunzuliță samulastră,
Aici la drumu din coastă
Bea Radu și c-o nevastă,
C-o hoață de prioteasă,
Frunzuliță barlaboi,
Prioteasa din Priboi,
Frunzuliță foi de viță,
Prioteasa popii Ghiță.
Frunzuliță și-o lalea,
Dar Soare că ce-mi zicea?
— Măi Radule, dumneata,
Ce șezi cu femeile,
Că ne-a-mpresurat poterile?
Dară Radu ce-mi zicea?
— Măi Soare, om blestemat,
Cîte chefuri mi-ai stricat
Și mereu că te-am iertat,
Tomna-acum am să te bat!
Nici vorba nu isprăvea,
Ocol potera că-i da,
Și el, frate,-i răspundea:
— Las' să vie, f...t-o-n cruce
Că cum vine — așa se duce!
Mîna-n brîne că băga
Și-un pistol mare scotea,
În poteră-l slobozea,
Mare drum pîn ea făcea.
Foaie verde și-o lalea,
Da, vezi, Radu ce-mi făcea?
El, frate, că se scula,
La vale că-mi scobora,
La popa Ghiță-mi sosea.

— Bună seara, părințele !
— Mulțumescu-ți, căpitănele !
— Căpitanii sînt la tîrg,
Eu sînt Radu cel din crîng ;
Ei se poartă cu papuci,
Iar eu mă port cu opinci ;
Cu opinci cu cataramă,
De nu-mi bagă nimeni samă !
Dar cînd popa mi-auzea,
Scotea vinu cu vadra,
Rachiu cu arama
Și-i da lui Radu de bea.
Și bea Radu, nu prea bea,
De parale-l întreba.
Dară popa ce-mi zicea ?
— Răducule, dumneata,
Eu zic, zău, pe legea mea
D-oi mai avea freo para !
— Hoțule, ai parale,
Dezlegînd la sărindare !
Radu, frate, ce-mi făcea ?
Buzduganu că-mi scotea,
Pe popa-n cap îl izbea.
Dară popa ce-mi făcea ?
Cheile în mînă lua,
La casă de bani mergea,
Cinci pungi de galbeni că-i da.
Ziua bună nu-și lua,
Radu p-aci că-mi pornea.
Dară popa ce-mi făcea ?
El, frate, mult se văita
Și din gură că striga :
— Nu ți-e, Radule, păcat
Atîți bani de mi-ai luat ?
— F..tu-ți crucea ta de popă,
Ai tocat ori n-ai tocat,
Multă lume-ai înșelat.
Mătușele de prin sat
Au luat bani pe periat
Și tot ție ți i-au dat !
Foaie verde și-o lalea,
Iacă potera-mi sosea,
Potera din Slatina,
Bat-o Maica Precista !
Radu, frate, ce-mi făcea ?
El la crîng, vezi, s-ascundea.
Potera-l înconjura,
Flintele-n el că ochea
Și pe rînd le slobozea.
Dară Radu ce-mi făcea ?
Gloanțele-n palmă prijinea
Și-ndărăt că le-arunca :
— Țineți, băieți, gloanțili,
De vă umpleți flintili,
Că vă prind poterili !
Dar un hoț de dorobanț
Puse mîna pe un sfanț,
În patru că mi-l tăia
Și-n flintă că mi-l băgă
Și pe Radu-l împușcă,
Cam la buza fesului,
La retezul părului,
La casa sufletului,
Unde-i păs voinicului !
Pe spate că mi-l culca,
Potera la el năvălea.
Radu, măre, se scula
Și din guriță grăia :
— Băieți, stați încetinel,
Să vă cînt d-un cîntecel.
Foaie verde trei sipici,
Dintr-o ceată de voinici,
Rămăsei singur p-aici !
Cîte văi sînt mari și late
Tot de Radu sînt călcate,

Cîte văi, cîte vălcele,
Toate-s surorile mele !
Şi el sfîrşitu că-şi da,
Potera mi-l ridica
Şi la Slatina-l ducea.
Cin' pe Radu că-l vedea,
Tot pe Radu-l miluia !

Cules de Chr. N. Ţapu de la Stancu Ion, lăutarul Cucuieţilor-Teleorman.

91

Cîntecul lui Radu

Foaie verde d-avrămească,
La fagu cu umbra deasă
Şade Radu ca-ntr-o casă.
Iar Radu ce mi-şi făcea ?
Pe gînduri mi se punea,
Trei deşte-n gură băga
Şi începea d-a şuiera,
Băieţii mi s-aduna,
Bandă-ntreagă se făcea
Şi-n sat la popa pleca.
— Bună ziua, părinţele !
— Mulţumescu-ţi, căpitane !
— Eu nu sînt căpitan în cizme
şi în papuci,
Ci sînt Radu în opinci,
În opinci cu cataramă,
Să nu-mi bage lumea seamă.
Foaie verde şi-o lalea,
Cată, părinte, nu sta
Şi la noi nu te uita,
Că n-au băieţii ce bea !
— Zău, Radule, pe barba mea,
Că n-am luce de para !
— Foaie verde trei măsline,
Cată, părinţele, bine,
Că pui băieţii pe tine,
Te jumoale ca p-un cîine,
De rîde lumea de tine.

Culeasă de Grigorie Constantinescu de la Badu cîrciumaru din cătunul Schit, com. Dobra, jud. Romanaţi.

92

Burileanu

Frunză verde izmă creaţă,
Cînd fu joi de dimineaţă,
Lui Burilean cade greaţă.
De greaţă ce mi-i cădea,
Nici cafeaua n-o mai bea,
Nici dulceaţa n-o mînca.
La slugă că poruncea
Şi din gură că-i zicea :
— Istudore catana,
F...tu-ţi crucea şi legea,

Ia vedriţa din dreapta
Şi te du la valea rea,
La fîntîna cea de piatră,
De moşu-meu e săpată,
De taica mi-e ridicată,
Prea e-o apă lăudată !
Istudor ce mi-şi făcea ?
Vedriţa-n mînă-o lua,
La fîntînă se ducea,
Mîna pe ciutură punea
Şi-n fîntînă c-o băga,
Apă rece că scotea,
În vadră că mi-o punea,
Ochii negri şi-arunca
Tot pe vale în valea rea.
Aci-n gură de colnic
Şedea un tînăr de voinic
Cu ghintu, vezi, pe butuc,
De cinci şini e şinuit,
De cinci luni neslobozit.
Istudor cînd îl vedea
Vadra-n pămînt că trîntea,
Dosu la Burilean da
Şi din gură că-i spunea :
— Burilene, dumneata,
Colea-n vale-n valea rea
Crescut-a trestichia-n ea
Şi mi-o-ngînă cinteza,
Împuiat-a haiduci în ea !
Burileanu c-auzea,
Inima-n el că sălta,
Frumuşel că se gătea,
La biserică pleca,
Cu pîrcălab se-ntîlnea
Şi din gură că-i zicea :
— Pîrcălabe, piază rea,
Cin' te-a scos în calea mea ?
Tu mie ca să-mi găseşti,
Dacă vrei să mai trăieşti,
Vreo cincizeci de cositori,
Să-mi cosească fîn de flori !
Pîrcălabu ce făcea ?
Pe Burileanu asculta
Şi voia lui că-mplinea.
Arvuna că o primea,
Cincizeci cositori tocmea.
Colea-n vale-n valea rea,
Acolo că mi-i băga
Şi mult fîn că zotonea,
Dar Burilean ce făcea ?
La biserică pleca,
La ce popă că mergea ?
La popa, vezi, Măcăcin,
Că dă la păcat puţin.
Nici slujba n-o isprăvea,
Burileanu că zicea :
— Părinte, sfinţia-ta,
Ai mai tare cu slujba !
Colea-n vale-n valea rea,
Împuiat-a haiduci în ea,
Mă duc să cîştig ceva,
Că zic, zău, pe legea mea,
Că n-am ciubuc la lulea !
Frunzuliţă şi-o lalea,
Popa din gură zicea :
— Burilene, dumneata,
Vezi-ţi tu de treaba ta,
N-ai nimic cu slujba mea !
Dar Burilean ce făcea ?
Mîna-n pozînar băga,
Şapte rubiele scotea,
În mîna popii că le da,
Singur că se miruia
Şi-acasă că se ducea.
Frumuşel că se gătea,
Sflinta din cui că lua,
La valea rea că pleca.
Dar nevasta că-i zicea :

— Burilene, dumneata,
Nu te du la valea rea,
Să-ţi răpui tu viaţa !
Averea ta şi cu a mea
S-o mănînci cu lingura
Şi de zat că nu i-oi da !
Ăla nu e tînăr voinic,
Ci e Bîca Catana,
D-a speriat graniţa ;
De şapte ori m-am măritat,
El văduvă că m-a lăsat !
Burileanu ce făcea ?
Seama vorbii n-o lua,
La valea rea că pleca,
Pe Bîca că mi-l vedea,
Sflinta la ochi că punea
Şi-n el, frate, că trăgea.
Sflinta foc nu lua,
Numa-n tigaie pîrlea.
Şi Bîca că mi-i zicea :
— Burilene, dumneata,
Întoarce-te, frate, acasă
Şi vezi-ţi de jupîneasă,
Că de tine nici nu-mi pasă ;
Şi ţi-e iarba cam udată
Şi cremenea ţi-e cam spartă.
Burilean nu se lăsa,
Ci mai rău se-nfuria,
Încă-o dată-o slobozea,
Pustia foc nu lua !
Bîca atunci se năcăjea,
Ghintu la ochi că-l punea
Şi-n Burilean mi-l slobozea,
Patru caraveie-l făcea.
Nevasta că-mi auzea,
În fuga mare că venea
Şi pe Burilean jălea.
Pe Burilean ea-l lua
Şi-acasă că-l aducea,
La mînăstire-l îngropa,
La mînăstirea domnească,
Aibă să se pomenească !

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Dumitru Radu, din comuna Băneasa-Teleorman.
A se compara cu *Burileanu* din colecţia d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 600 sqq. Idem *Burileanu* din colecţia lui Vulpian, p. 17—18.

93

Foaie verde şi-un lipan

Foaie verde şi-un lipan,
Mi-a venit vremea de an
Să pun şaua pe bălan
Şi s-apuc pe plai la deal,
După urmă de jidan ;
La mijlocu plaiului,
Calc urma jidanului.
— Bună ziua, măi jidane !
Bagă mîna în buzunare
Şi scoate napolioni mari
Şi împărţeşte la tîlhari !
— Ion a Chetrarului
Din comuna Hangului,
La grea vreme m-ai pălit,
Banii toţi i-am cheltuit !

— Măi jidane păcătos,
Aşterne mantaua jos,
Să numărăm bani frumos,
Căci pun vargă lîngă vargă
Şi mi-i dai de frică toţi !
— De scîrbit şi amărît
Nu văd iarba pe pămînt,
Nici luna pe cer suind,
Nici stelele strălucind !

Cules de învăţătorul V. Rostescu, din com. Tazlău, pl. Bistriţa, jud. Neamţ.

94

Foaie verde trei castane

Foaie verde trei castane,
Cîtî-i lumea pe sub soare
Nu-i ca Vasîli cel Mari,
Că iernează iarna-n Eşi
Şi vara pe Grinţieş.
Iară foaie de răgoz,
Grinţieş, munte frumos,
Rămîi de azi sănătos,
Că pe mine mă duc la gros ;
Şi iară foaie trei căline,
N-a mai ci mîne, poimîne
Cînd mă m-oi plimba prin tine
Cu doisprezece lîngă mine !
Foaie verde trei alune,
Dragă mi-o fost crîşma-n pădure,
Făcută din patru bîrne,
Să beau vin, să mănînc pîne,
Cu puicuţa lîngă mine !
Da' puicuţa tot zicea :
— Bea, bea, bea, Vasîli, bea,
Că potera-i ici, colea !
— Lasă cii, că nu-mi pasă,
Că stau cu fraţii la masă
Şi mi-i dordolina groasă,
Şade-n curmeziş pe masă.
Las' să beau, să veselesc,
Di potiră nici gîndesc,
Că mai am doi mai în sus,
La potiră nesupuşi :
Unu-l cheamă Neculai,
Harabagiu de cai,
Şi unu-l cheamă Duminte.
— Măi căpitane Duminte,
Ia steagu şi fă-nainte,
Că rămîi eu mai în urmă,
Să le mai spui cîte-o glumă !...

Culeasă de d. revizor şcolar de la Dumitru Bejan din com. Bicaz, jud. Neamţ.

95

Cîntecul lui Păun haiducul

Foaie verde dedeţel,
Cine trece prin Muscel ?
Păunel ăl frumuşel,
Cu doisprece după el,

Cu doisprece catîrași,
Încărcați de gălbinași.
Foaie verde și-o lalea,
Iară Păun ce-mi făcea ?
În gazdă la popa trăgea,
La masă că mi-l găsea :
— Ai, Păune, să cinăm !
— Nu cinez, popo, cu tine !
Ia mai dă-mi cheițele,
Să dăscui lădițele,
Să-mi ridic cu sutele
Tot galbeni și gălbiori,
Că sînt la purtat ușori
Și la schimbare cu spor !
Iară popa nu se da.
Dară Păun ce-mi făcea ?
Cu stînga că mi-l izbea,
Cu dreapta mi-l sprijinea.
Iară popa ce zicea ?
— Iartă-mă, tăicuțule !
Pune mîna după ușă,
Vezi că e o căldărușă,
E plină de părălușă.
Păun nu se mulțumea,
Cu stînga că mi-l izbea,
Cu dreapta mi-l sprijinea.
Dară popa ce-mi zicea ?
— Iartă-mă, tăicuțule,
Că mai am un borcănaș
Și mi-e plin de gălbinași !
Și p-ala că mi și-l lua,
Și tot nu se mulțumea.
Dară Păun ce-mi făcea ?
La popa că se răstea
Și cu palma că-l plesnea.
Cînd cu dreapta că-l izbea,
Cu stînga mi-l sprijinea.
Cată f . . . tu-i mumă-sa.
Dară popa ce-mi zicea ?
— Iartă-mă, tăicuțule,
Că mai am un chimiraș
Cu dobînda din oraș !
Dară Păun ce-mi făcea ?
Banii pe murgu-și punea
Și la colnic se suia.
Foaie verde lemn de prun,
De cînd s-a iscat Păun,
Nu mai trec ciocoi pe drum,
Tot de frica lui Păun.
Foaie verde și-o lalea,
Dară Păun ce-mi zicea ?
— F . . . tu-vă-n lege, ciocoi,
De v-aș prinde la zăvoi,
Cu măciuca să vă moi,
Să vă fac capul
Ca bumbacul
Și spinarea
Ca căldarea ;
Să vă belesc pe picioare,
Să-mi fac teacă la pistoale ;
Să vă iau pielea după cap,
Să-mi fac teacă la baltac !
Să vă iau pielea după c . . .
Să-mi fac teașcă dă tutun !
Foaie verde și-o lalea,
Negustori la bîlci trecea ;
Negustori bucureșteni
Trec la bîlci la Rîureni.
Dar Păun ce-mi făcea ?
Calea la strîmtori ținea
Și d-un negustor prindea.
De chiotoare mi-l lua,
În valea mare-l băga,
De parale-l scutura,
Tot parale duralii,
Luate de la zapcii,
De la hoți de consilii ;
Tot galbeni și vinetici,
Tot de douăzeci și cinci,

Să-mpărțească la voinici.
Ziua-mi beau cu mîndrele,
Noaptea-mi izbesc tufele
Și-mi calcă mătușele,
Și ridic cu sutele !
Mă plătii cu cîntecu,
Ca lupu cu urletu ;
Cînd vînătoru-ntîlnește,
Dă pielea și se plătește.

Cules de Chr. N. Țapu de la Ghiță Șchiopu, lăutar în Rîmnicu Vîlcea.

96

La cîrciuma din pădure

Foaie verde mărăcine,
La cîrciuma din pădure,
Beau voinici d-adunătură,
Beau voinici de seama mea ;
Drag mi-a fost la refenea
Cu voinici de seama mea,
Drag mi-a fost la băutură
Cu voinici d-adunătură !
— Beți, copii, și ospătați,
Beți, copii și *
Și la noapte s-o loviți
Colea jos, la Slătioară,
La boieru cel mai mare !
Dar băieții, cînd auzea,
Înainte că pleca.
Foaie verde și-o lalea,
Acolo cînd ajungea,
La poartă că se oprea,
Doi-trei în casă intra.
Pe ciocoi cum îl găsea ?
Tocmai la masă mînca,
Și din gură că-i zicea :
— Bună seara, măi cocoane !
— Mulțumim, măi căpitane !
— Și iar foaie și-o lalea,
Cată, f . . . u-i mumă-sa,
Ce stau eu și mă gîndesc,
La toți să mă căciulesc ?
Mîna pe paloș punea,
La boieri se repezea,
Către dreapta că-l lovea.
— Foaie verde și-o lalea,
Căpitane, de oi da,
De n-oi da,
Noi ce om avea
Tot ție ți-om da !
Foaie verde și-o lalea,
Paloșu că mi-l trăgea,
Ochii că mi-și arunca,
Și vedea, și ce-mi vedea ?
D-o gălețușă,
D-o vadră și cinci oca.
Nici p-atît nu mulțumea.
Foaie verde și-o lalea,
Dar cocoana ce zicea ?
— Mai am d-o sălbuliță,
Și s-o dau la copiliță,
Care este pe poliță.

* Cuvînt rău imprimat, ilizibil. *(N. ed.)*

Căpitanu, d-auzea,
Întindea mîna și-o lua
Și-n pozînar mi-o băga,
Și afară că-mi ieșea.
Haiducii că mi-i strîngea
Și la refenea pleca.

Culeasă de Chr. N. Țapu de la Ion Mihai, București.

97

Cîntecul lui Iorgovan

Frunză verde odolean,
Ici în vale, colo-n deal,
La rateșu de sub mal,
Bea Iorgovan
Și cu Drăgan,
Și Iorguță Roșcovan;
Că ei bea și petrecea,
De poteră nici gîndea.
Frați de-ai lui îi spunea:
— Bea, Iorgovan, nu prea bea,
Că-i potera ici, colea!
— Lasă vie, că nu-mi pasă,
Că șed cu frații la masă
Și mi-i pușculița dreasă.
Și mai am vreo șeapte-acasă,
Cu cinci rînduri revolvoare,
Tot în piedica cea mare;
Și cinci rînduri de cuțite,
Tot au patru ascuțite,
Ascuțite și iuțitoare,
Eu fac printr-înșii cărare
Și mi-i omor din picioare,
Ca pe-o cucută de soare.
Las' să vie pe poimîne,
Cum vin, așa se duce,
Că nu-s fimeie cu cîrpă,
De poteră nu mi-i frică;
Și-s român cu cușmă-n cap,
Eu cu potera mă trag!
Cine trece luncile?
Iorgovan cu slugile.
Cine trece lunca mare?
Iorgovan cel tare și mare,
Dimineața pe răcoare,
Cînd stă roua pe picioare,
Cu cinci sute de cătane,
Dimineața-n prînzu mare.
Nu-s catane boierești,
Ci-s cătane haiducești;
Dai cu plumbu, nu-i lovești,
N-ai mai văzut de cînd ești.

Culeasă de N. Cocioară, învățător la școala din comuna Docani, plasa Tîrg-Simila, județul Tutova.

98

Boian haiducu

La crîșmuța de sub deal
Bea Boian și cu Boghean
Și frate-său Buzdugan.
— Bea Boiene, nu prea bea,

Să nu intri în belea,
Că potera-i colea.
— Las' să vie, nici nu-mi pasă,
Că mi-i durda plină, rasă,
Ies afară și-i fac leasă.

Culeasă de la Toader Ion Ștefan din cătunul Ghindăoani, com. Crăcăoani, plasa Piatra-Muntele, jud. Neamț.

99

Cîntecul lui Ioniță haiducul

Foaie verde lămîiță,
Pe deal pe la Craioviță,
Trece paznici cu Ioniță,
Să mi-l ducă la temniță,
La temniță, la-nchisoare,
La-nchisoare, la gros mare,
Unde nu-l mai vede soare,
Cu cătuși de mîinișoare,
Cu fiarele de picioare!
La-nchisoare mi l-a pus,
C-a călcat două cucoane,
A din deal și a din vale.
Foaie verde lămîiță,
Pe sus pe la Ialomiță,
Trece tat-al lui Ioniță,
Cu cincizeci de biolițe,
Să le puie la temniță,
Să scoață pe Ioniță.
Cum ajunse, cum le dete,
Pe Ioniță nu-l mai vede!
Mai de jos de Ialomiță,
Venea muma lui Ioniță
Cu cincizeci de vaci legate,
Să le puie la temniță,
Să-mi scoață pe Ioniță.
Cum ajunse, cum le dete,
Pe Ioniță nu-l mai vede!
Mai de jos de Craioviță,
Ibomnica lui Ioniță,
Cu patru cai la căruță,
Cu cincizeci de sălbulițe,
Să le puie la Divan,
Să dea pe Ioniță-afar'.
Ibomnica ce-mi făcea?
De departe-ngenunchia,
De d-aproape se ruga,
Gura la Divan mi-o da,
Nici o salbă nu lua,
Pe Ioniță-i dăruia.
— Ai, gaică Ioniță, acasă,
La copii și la nevastă,
Dacă ți-a fost mintea proastă!

Cules de Chr. N. Țapu de la lăutarul Dumitru Văleanu, Roșiori-de-Vede, Teleorman.

100

Ioniță haiducul

Foaie verde de crăiță,
Pe deal pe la Ialomiță,
Trece tata lu Ioniță,
Cu cinzeci de bivolițe,

Cîte cinzeci brezuliţe,
Ce le duce la temniţă,
Ca să-mi scoată pe Ioniţă.
Cum ajunse, cum le dete,
Pe Ioniţă nu-l mai vede !
Foaie verde d-o crăiţă,
Mai în jos pe Ialomiţă,
Trece fraţii lui Ioniţă
Cu cinzeci de cîrlăniţe,
Cîte cinzeci sirepele,
Cu cozile mititele.
Cum ajunse, cum le dete,
Pe Ioniţă nu-l mai vede !

Foaie verde de crăiţă,
Mai pe jos pe Ialomiţă,
Trece sora lui Ioniţă,
Cu cinzeci de sălbuliţe.
Trînti salba şi-o cunună
Şi pe Ion îl luă de mînă :
— Noi te ţinem la Domnie !
Tu ai fost la grea urgie !

Copiat de Chr. N. Ţapu dintr-un manuscript de cîntece bătrîneşti ale repausatului învăţător Trotea, din comuna Runcurelu-Mehedinţi.

101

Cîntecul lui Busuioc haiducul

Foaie verde trei spanace,
Măi sărace Busuioace,
Şapte poteri n-au ce-ţi face,
Nici şapte, nici opt, nici Craiova cu tot
Şi nici ţara pînă-n Olt.
Decît carte de prădare,
Mai bine pe-o gură de vale
Cu stînga pe învelitoare,
Cu dreapta pe pistoale,
Să ţin calea la strîmtori
Şi să-mi prind d-ei negustori
Şi să-mi iau d-ei gălbiori,
Că sînt uşori la purtare
Şi varsă bani la schimbare.

Culeasă de G. Giurumescu de la G. S. Giurumescu, în vîrstă de 80 de ani.

102

Foaie verdi trii aglici

Foai verdi trii aglici,
Gemi codru di haiduci,
La tot fagu cîti cinci.
— Foai verdi arţăraş,
Căpitani Mateiaş,
Mută crîşma, crîşmăraş,
Di la umbra nucilor,
Din calea haiducilor,

Cî mîni eu mă-ntorc din sus,
Sî nu zîci că nu ţ-am spus!
Era Radu comandant,
Haiduc pisti cielalţ.
În crîşmă el cînd intra,
Trii zîli cî nu-mi eşa,
Di străjăr pi cini avea?
Pi sora lui, Voichiţa,
Şîdea-n armă răzamatî,
Di chistoali-ncunjuratî,
Bat-o Dumnezău s-o bată,
Parcî-i o cîţă turbată!
Iar la Radu cînd grăia,
Sî punea di mînca şî bea,
Di poteri nu gîndia.
Dar Radu ce-mi mai grăia,
Sorii lui ci-i mai zîcea?
— E di be şi di mînîncî,
Di potirî nu du fricî,
Cî-s voinic cu comanac,
Cu şăpti potiri mă bat,
Cu oştirea jumătati
Şî Craiova a triia parti.

Culês de G. Coatu, învăţător din Cerna, pl. Măcin, jud. Tulcea.

3. *HOŢOMANII*

103

Cîntecul Codreanului

Floare verde spic de grîu,
Cîntă cucu pe pîrîu,
Codreanu cu murgu de frîu,
El la tîrg că mi-l trăgea,
Căluşelul mi-l vindea;
Vindea calul, armili,
Rămînea cu baldacu,
Numai cu şeaua-n spinare,
Ce-o să mă fac, frăţioare,
Umblu cu şeaua în spinare!
El pîn tîrg mi se-mplimba,
Toţi căluşeii-i cerca
Şi pe spate mi-i bătea,
Altu căluşel să-şi ia;
Nici un cal că nu-i plăcea.
Foaie verde-a bobului,
În scapătul soarelui,
La uşa oborului,
Cam în drumul Giurgiului,
Văzu coama roibului
Şi gluga mocanului.
El lîngă mocan se da
Şi din gură că-i zicea:
— Bună ziua, măi mocane!
— Mulţumescu-ţi, căpitane!
— Măi mocane mocîrţane,
De ţi-e roibu de schimbare,
Să-ţi dau unu, să-ţi dau doi,
Să-ţi dau, neică, pînă-n trei,
Erghelia de la baltă,

Nu pe toată, jumătate,
Şi ca roibu nu se poate!
De ţi-e roibu de vînzare,
Să-ţi dau galbeni şi parale,
Să-ţi dau galbeni vinetici,
De cîte-o sută şi cinci,
Să tot schimbi, să tot mănînci
Şi nu se cunoaşte-aici.
Dar Codreanu ce-mi făcea?
Mîna pe frîu c-o punea,
Picioru în scară-l punea
Şi pe roibu încăleca
Şi prin tîrg că mi-l plimba,
Pînă spumă mi-l făcea;
Se lua spuma cu mîna,
De pămînt că mi-o trîntea,
Sloi de gheaţă se făcea.
Doar pe la mocan că-mi da,
Ziua bună că-şi lua.
Fuge Codreanu şi se duce,
Rămîne mocanu şi plînge!
— Măi Codrene, fraţioare,
Întoarce-te, neică, din cale
Dă-mi dă cîteva parale,
Că mor copiii de foame!
Nu mi-e roibu de schimbare,
Şi mi-e roibu de vînzare,
C-a fost taica percitor,
Şi-a rămas la sat dator
O sută şeaizeci de poli.
Vîndui muma roibului,
Plătii plasa Oltului
Şi-o să vînz şi pe roibu,
Să-mi plătesc Teleormanu.
— F... tu-ţi crucea ta, mocane,
Cînd m-oi întoarce din cale
Şi ţi-oi da şaisprece palme,
Să numeri că sînt parale,
Şi m-oi întoarce din drum
Şi ţi-oi da vreo cîţiva pumni,
Ţi-oi da pumni înghesuiţi,
Să zici că sînt lei mărunţi,
Pe muchie de cei bătuţi!
N-ai auzit d-un Codrean
Şi d-un hoţ de căpitan
Şi d-un negru de ţigan,
Că ia cai de la mocani
Şi miei de la ciobani,
Vinu de la cîrciumari,
Nu plăteşte nici un ban?
Că cînd aş sta să plătesc,
La ce dracu haiducesc?
Iar Codreanu ce-mi făcea?
El p-un drum că-mi apuca,
La un ciobănaş trăgea
Şi din gură că-i zicea:
— Frunzuliţă untdelemn,
Ţi să-ntîmplă un mieluşel,
Foaie verde salbă moale,
Să ţi-l plătesc cu parale?
Dar ciobanu se gîndea,
Cată fu... tu-i mumă-sa,
O să dau un mieluşel
Şi-o să-mi iau un sfănţişor.
Şi ciobanu ce-mi făcea?
El în tîrlă că intra
Şi pe coadă l-alegea,
Patru ciozvîrţi că-l făcea,
La desagi că-l aşeza.
Fugea Codrean se ducea,
Fuge Codrean şi se duce,
Rămîne cioban şi plînge!
Ciobanu ca ciobanu,
Nu ştie ce e şofranu,
Tot ca ţiganu divanu.
Dar Codrean ce mi-ş' făcea?
La un cîrciumar trăgea
Şi-un burduf de vin umplea
Şi pe murgu l-aşeza.
Fugea Codrean se ducea,
Dar cîrciumaru-mi striga:
— Măi Codrene, fraţioare,

Întoarce-te, neică, din cale,
Dă-mi dă cîteva parale,
Că mi-e marfa stăpînească !
Dar mocanu ca mocanu,
Vezi pentr-o gloabă de cal
Dete jalbă la Divan
Şi-o băgă la trebunal.
Unde Codrean se trăgea ?
La movila cea crăpată,
Unde-a mai scăpat o dată,
Subt umbră de păducel,
Cu cărnicică de miel
Şi cu vin de burduşel
Şi cu murgu lîngă el,
Cu costiţe de purcel ;
Rău trăieşte, vai de el !

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Stancu Ion, Cucuieţi-Teleorman.
Vezi colecţ. d-lui V. Alecasndri, p. 86 sq. Cîntecul de faţă este o variantă.

104

Cîntecul haiducului Codreanu

Foaie verde trei aglici,
La Coţofeanca la bîlci,
Codreanu se trage pe brînci ;
Să trage din leasă-n leasă
Pîn' la Coţofeanca-n casă.
— Bună ziua, fa cocoană !
— Îţi mulţumesc, căpitane !
— Acuma-mi zici căpitane,
Căci sînt la brîu cu pistoale,
Patru pline şi trei goale,
Să-i trag Coţofencii-n şale !
Iar cînd veneam la mălai,
Mă luai cu cîinii-n alai ;
Şi cînd veneam la opinci,
Puneai ţigani de-mi da brînci ;
Dar cînd veneam la parale,
Puneai ţigani de-mi da palme !
Bucură-te, bătătură,
Căci te umplu de untură
Din Coţofeanca bătrînă !
Foaie verde ca nalba,
Codrean la bîlci că-mi pleca,
La un cîrciumar trăgea
Şi din gură aşa-i zicea :
— Măi cîrciumar, dumneata,
Ia dă-mi o felă de vin,
Ca să-l văd dacă e bun.
Codrean vinu că şi-l bea,
Cu piciorul sticlii-i da,
Bucăţele mi-o făcea
Şi o băga-n buzunar,
Ca să zică c-are bani.
Foaie verde ca nalba,
Codrean la obor pleca,
La un mocan că trăgea,
Că un cal galben avea
Şi din gură aşa-i zicea :
— Măi mocănaş dumneata,
De ţi-e galben de schimbare,
Să te duc la Herţa mare,
Să-ţi dau unu, să-ţi dau doi,
Să-ţi dau, frate, pînă-n trei ?
— Nu mi-e galben de schimbare,
Şi mi-e galben de vînzare,
C-am o soră fată mare,
S-o cîntăresc în parale.

Iar Codreanu ce făcea ?
Picior în scară punea
Şi pîn sus că se uita,
Doi pinteni la cal că-i da
Şi ca fulgeru zbura.
Calul spumă se făcea,
Lua spuma cu mîna,
De pămînt că o trîntea,
Sloi de gheaţă se făcea.
Înapoi că se uita
Şi din gură-aşa zicea :
— Cată f . . . tu-i mumă-sa,
Ăsta-i cal pe seama mea !
Iar galbenu că zbura
Şi Codreanu-i zicea :
— Hai, galben, la Herţa mea,
Că mocanu nu-i vrednic de tine,
Iar tu eşti zmeu bun de mine!

Cules de Chr. N. Ţapu de la Nicolae Mihăilescu, Roşiori-de-Vede (Teleorman).

105

Codrean

Creşte-m' iarba, creşte-m' frunza,
Creşte-m' iarba pă pîrîu,
Codrean suie-n Movilău,
Unde-m' e tîrgu mereu.
El pîn tîrg că se plimba,
Nici un cal că nu-i plăcea ;
În drumul mare că işa,
Şî-mi işa la drumul mare,
Unde trec mocani cu sare.
În drumul mare cum şădea,
Iată-un mocan că-m' venea
C-un cal roibuleţ şi peag,
Căzu lui Codrean cu drag.
Codrean atunci ce-m' făcea ?
El din gură că-i zicea :
— Măi mocane, neică Stane,
Dă ţi-e roibu de vînzare,
Dă vînzare, dă schimbare,
Să-ţi dau bani, să-ţi dau parale,
Să-ţi dau şi pă murgu meu,
Să-mi dai tu pă roibu tău.
Iar mocanu ca mocanu,
Slab dă fire, prost dă minte,
El dîn gură că zicea :
— Măi Codrene dumnata,
Nu mi-e roibu dă schimbare,
Şî mi-e roibu dă vînzare,
Că-m' stau copiii la opreală
Şî nevasta la-nchisoare.
C-am vîndut pă muma roibului
Şî-am plătit plasa Oltului,
Şî-acum să vînd pă roibu
Să plătesc Tilormanu.
Iar Codrean că mi-i zicea :
— Măi mocane, neică Stane,
Pune-i şeaua şi frîul,
Vază-i Codrean umbletul,
Ca să-şi dea şî sufletul.
Iar mocanu ca mocanu,
Prost dă minte, slab dă fire,
Şaua şi frîu-i punea
Şî da el a-ncălica.

Codrean dîn gură-i zicea :
— Măi mocane, neică Stane,
Lasă-ncalice d-un Codrean,
Că mi-e voinicel sărman ;
Să-i vază el sărita,
Să ştie cîţi bani să-ţi dea.
Iar mocanu ca mocanu,
Prost dă minte, slab dă fire,
Lu Codrean pă roibu da.
Codrean dacă-ncălica,
P-aci-ncolo că pleca.
Mocan şade-n ... şî plînge,
Cu palmili să ucide
Şî dîn gură aşa zice :
— Sărăcuţ de maica mea,
Ce mai fuse şî asta ?
Iar Codrean dacă-l vedea,
El în loc calu oprea
Şî mocanului zicea :
— Măi mocane, neică Stane,
Ce-m' stai jos şi îm' tot plîngi
Şi cu palme te ucizi ?
Că d-oi sta de m-oi înturna
Şî ţi-oi da cîteva palme,
Ţi se par că sînt parale,
Şi cîţiva pumni ghimuiţi,
Ţi se par că-s lei bătuţi.
Apoi Codrean că pleca
Şî dă drum îş' căuta.
Creşte-m' iarba, creşte-m' frunză,
Creşte-m' iarba pîn smicele,
Codrean suie pîn perdele,
Pîn perdele mocăneşti,
Mocăneşti şi ungureşti.
Mocanii cum îl vedea,
Toţi dă fugă reteza.
D-un mic strungar rămunea.
Codrean din gură-i zicea :
— D-ale tu, mic dă strungar,
Ia prinde tu d-ăl cîrlan,
Negru şî cornut,
La lînişoară bătut.
Iar strungaru că-i zicea :
— Măi Codrene dumneata,
Cum să-ţi prind eu d-ăl cîrlan,
Negru şî cornut,
La lînişoară bătut,
Că-i cîrlanu stăpînesc
Şî m-apucă să-l plătesc.
Codrean aşa d-auzea,
Cîrlig din mîini îi lua,
Cu cîrligu-l tăbăra,
Strungar ţipa, să olecăia
Şî dîn gură că zicea :
— Stăi, Codrene, nu mai da !
Codrean atunci îl lăsa,
Strungaru că să ducea,
Cîrlan că îl prindea
Şî lui Codrean că îl da.
Codrean dîn gură-i zicea :
— D-ale tu, mic de strungar,
N-ai auzit d-un Codrean,
Ce ia cai dă la mocani,
Miei dă pă la ciobani,
Pîine dă la brutari
Şî vin dă la cîrciumari
Şî nu numără la bani ?
Apoi Codrean încalică, să duce,
Strungar şade-n ... şî plînge,
Cu palmili să ucide.

Culeasă de I. Florescu, învăţător, de la Florea Drăgan, din com. Bragadiru, jud. Teleorman.

106
Voinicu și hoțu

Sub umbră dă nuc
Doarme d-un voinic,
Murgu priponit
Cu țăruș de-argint ;
Șî el cum dormea,
Frumos vis visa :
Unde se logodea
C-o fată dă crai,
Sus dă peste plai.
Dar pe cînd dormea
Și pe cînd visa,
Furu că venea
Murgu a-i fura.
Murgu ce-mi făcea ?
Din nări străfia,
Din picior bătea,
Voinic deștepta,
Voinicu-i zicea :
— Dea, murgule, dea,
Lup dă te-ar mînca,
Fur de te-ar fura,
Că mă dășteptași
Și somnu-mi stricași ;
Că eu frumos vis visam :
Unde mă logodeam
C-o fată de crai
Sus dă piste plai ;
Tu mă deșteptași
Șî visu-mi stricași ;
Că te-am luat
Dă cal lăudat,
Din tîrg din Bîrlad
Dă la popa Vlad.
Iar murgu zicea :
— Ba, stăpîne, ba,
Nu mă blestema
Că eu te-am deșteptat
Șî eu te-am sculat ;
Că la mine a venit
Furu să mă fure,
Să mă despartă dă tine.
Nu mă blestema,
Altu că oi lua
Să-i porți tu grija,
Să-i duci și șaua.
Pe unde oi trecea,
Voinici te-or rîdea.
Voinic adormea,
Furu iar venea
Șî murgu-i fura.
Cînd se deștepta,
Mîna pă lănțuș punea,
Lănțușu venea.
— Cată f . . . -i mumă-sa,
D-o fi lănțușu meu rupt,
Să știi că murgu s-a dus ;
D-o fi lănțușu tăiat,
Murgu meu este furat !
Văzu lănțușu tăiat
Șî murgu că e furat.
El îndată s-a sculat
Și să-l cate a plecat.
Cătă ici, cătă colea,
De urma murgului nu da ;
Păn' la nisipu Nistrului
Găsi urma murgului ;
Cuțit dîn brîu că scotea,
Papură dîn Nistru tăia
Șî d-o pliută îmi făcea ;
Pă plută Nistru trecea
Și pe murgu mi-l găsea.
Murgu păștea priponit

Şî furu dormea lungit.
Binişor că se ducea,
Furca-n piept că-i înfigea
Şî după ce-l judeca,
Capu furului tăia,
Pă murgu încălica,
Nistru-n not el că trecea
Şî dă drum îşi căuta.

Auzit de înv. I. Florescu de la Florea Drăgan, com. Bragadiru, jud. Teleorman.

107

Stan din Bărăgan

Departe, vere, departe,
Nici departe, nici aproape,
Tocmai calea jumătate,
La mijlocu cîmpului,
La puţu porumbului,
Unde fir de iarbă nu e,
Numai dalbă colelie,
Cine, neică, că-mi mergea ?
Să vezi, Stan din Bărăgan.
Dar el, neică, ce-mi făcea ?
Peste cîmp că se uita,
Trei cîrlăiori năzărea,
Trei cîrlăiori gălbiori,
Pe spinare negrişori ;
Şi de nare,
O strînare,
Şi-mbuiestru-n fuga mare.
El, neică, ce mi-şi făcea ?
Îndărăt că se-ntorcea
Şi lua coasa şi gresia
Şi-ndărăt mi se ducea
Şi de coasă s-apuca.
Dar el, neică, ce-mi cosea ?
Tot secară,
Cu negară,
Tocmai o vară cosea
Şi de arcan s-apuca.
Împletitura dintr-o vară,
Îi muriră copiii de foame !
Cînd arcanul că-l sfîrşea,
La spinare că-l lua,
Şi-unde, neică, mi-l trăgea ?
La puţu lui Ciorăpiel,
Ciorăpiel ăl voinicel,
La stupina cea bătrînă,
Care e aproape de fîntînă.
Sghiabu de apă-l umplea
Şi arcanu mi-aşeza,
De furcă mi le lega,
În dosu furcii se da
Şi puţin mi-l scîrţîia,
Pîn' cîrlăiorii venea.
Apă, neică, că mi-şi bea,
Pe lîngă sghiab se juca,
Pînă-n arcane că da.
Cînd ei prinşi că se vedea,
Odată că se uzmea,
Furcă din pămînt scotea ;
Unde furca se trîntea,
Groapă de bordei făcea ;
Şi unde ciutura cădea,
Gropi de grîu mi se săpa.
Dar Stoian ce mi-şi făcea ?
De necaz, frate, ce-avea,
Barba albă-şi jumulea,
Mustăţi roşii că-şi rupea.

Un cîrlan i se oprea,
La salcia cocoşată,
Unde s-a mai umbrit odată.
Dară Stan că mi-i afla
Şi pîn tîrg că se plimba ;
Lua trei traisti şi trei căpestre,
Tot căpestre de bumbac,
Cum şade la jugani drag.
El la ei că se trăgea,
Căpestrele-n cap le-aşeza.
Paloş de la brîu scotea,
Arcanele le tăia,
P-ăl mai mare încăleca,
Şi unde, neică, mi-şi mergea ?
Colea-n tîrg la Nîjloveţ,
Und' se vînd cîrlani cu preţ.
Cînd cîrlanii sforăia,
Din picere svăpăia,
Cocoane se spăimînta,
Ape că se turbura,
Livezi verzi că se-ncurca,
Munţii se cutremura.
Pînă turcii că-mi sosea,
Cît cerea atîta-i da,
Opt sute de lei că-i da
Şi-ndărăt mi se-ntorcea.
Şi cu cin' că se-ntîlnea ?
Vezi, cu Stan din Piersica,
Omul cel de nimica,
Călare pe Galbina.
Din guriţă că-mi striga :
— Măi unchiule Stane,
Tu, frate, nu mi-ai văzut
Trei cîrlăiori gălbiori,
Pe spinare negrişori ?
Dar el, frate, ce zicea ?
— Măi nepoate Stane,
Aseară, pe la o vreme,
Colea-n tîrg la Nîjloveţ,
Unde se vînd cîrlani cu preţ,
Trei cîrlani a rinchezat,
Cocoane s-a spăimîntat.
— Dacă este vorba aşa,
Adu pe Galbina-ncoa.
După ea descăleca
Şi Stan, frate,-ncăleca,
Şi-unde, neică, mi-o trăgea ?
Tocmai în tîrg la Cladova,
Und' se vinde Galbina.
Cînd Galbina mi-ajungea,
Odată că-mi sforăia,
Cura turcii ca bura.
Cît cerea, atîta-i da,
Cinci sute de lei că-mi lua,
Stan în pungă le băga
Şi-ndărăt mi se-ntorcea.
Cînd de Stan s-apropia
Şi căciula o lepăda.
Din guriţă că striga ;
— Măi nepoate Stane,
N-a fost Galbena a ta,
Ci ţi-a fost, vezi, de furat,
Şi-n tîrg, frate, m-a apucat,
Cinci galbeni din pungă-am dat
Şi căciuliţa din cap.
Ce-am păţit pîn-am scăpat !
Dacă vedea Stan aşa,
Mîna-n pungă c-o băga,
Cinci galbeni că scotea
Şi-ndărăt că-i înturna.
Ziua bună că-şi lua,
Acasă că se ducea.
Dar nevasta l-întreba :
— Pe Galbena n-ai găsit,
Pe Galbena ce-ai făcut ?
— Eu, nevastă, m-am întîlnit
Cu unchiu Stan
Şi pe Galbena i-am dat,
Şi el, frate, că s-a dus
Icea-n tîrg la Nîjloveţ,
Und' se vînd cîrlani cu preţ ;
Şi-n tîrg că l-a apucat,

Cinci galbeni din pungă-a dat
Şi căciuliţa din cap.
Îndărăt i-am întornat.
Dar nevasta ce zicea ?
— Asta nu e minciuna,
Că eşti Stan din Piersica,
Omu cel de nimica !
Dar nevasta ce-mi făcea ?
Toată noaptea bombănea,
Pîn' cîrlanu-i aducea.
Cam aşa pe supt nimiez,
Îmi sosea şi Galbina,
Cu toţi mînjii după ea.

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Stancu Ion din Cucuieţi (Teleorman).
Acest cîntec este o variantă prescurtată a celui intitulat *Juganii* din colecţia d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 688 sq.

108

Lună, luminiţă

Lună, luminiţă,
Dă-mi şi mie-o luminiţă,
Că am însărat
Depărcior de sat,
Cu cîinii mă bat ;
Numai o căţea nu mă bate.
Am doi căişori,
Vineţi porumbei ;
Nu sînt de furat,
Sînt de cumpărat
Din sat din Bîrlad,
De la popa Vlad ;
Bani am numărat
La raze de lună,
Pe chei de fîntînă.

Culeasă de Constantin Stănescu, învăţător diriginte din com. Galicea Mare, plasa Cîmpu, jud. Dolj.

109

Cine mi-i voinic lotrean ?

Frunzuliţă leuştean,
Cine mi-i voinic lotrean
Să meargă cu mine-un an,
Să mi-l pui d-un căpitan ?
— Căpitane de judeţ,
Ce tot mă ţii la coteţ
Pentr-un pui de mînzuleţ ?
Şi dă-mi drumu pe la prînz,
Ţi-l aduc, f . . . -l de mînz ;
Şi dă-mi drumu la amiazi,
Să ţi-l aduc murg şi breaz !
Căpitane din Ardeal,
Ce mă ţii închis d-un an,
Pentr-o iapă şi-un cîrlan ?

Şi iapa a murit de slabă,
Cîrlanu l-am dat de gloabă.
Şi-mi luai şaua la spinare
Şi-ajunsei pe drum la vale ;
Dar un nebun de rumân
Priponise iapa-n drum.
Mă făcui şaua d-a pune,
Mă făcui d-a-ncăleca ;
Îi dam pintene să stea,
Ea mai tare că fugea ;
Iapa Giurgiu apropia,
Bune parale că lua.
Dar băiatu ce-mi făcea ?
Şaua din spinare c-o lua
Şi-apuca pe Cîmpina,
Se-ntîlni cu Galbina.
Şarga neagră pe spinare
Pe subt foale rotogoale,
Pintegoagă de picioare,
Stremurată de o nare
Şi-n buiestră-n fuga mare.
Dar nu era singurea :
Cu cinci cîrlăi lîngă ea,
Şi-avea şapte jugaiori,
Cum ţi-este drăguţ de ei.
El pe Şarga-ncăleca,
Drumul d-a lungul că-l lua.
Frunzulină măr de-l creţ,
Se ducea la Magloveţ,
Se face d-un tîrguleţ,
Und' se vînd cîrlani cu preţ.
Acolo cînd mi-ajungea,
Bune parale că-mi lua ;
Păgubaşu că-mi sosea,
Mîna cu ciocoii da,
Frumuşel că mi-l lega,
La judecată-l ducea,
Acolo că-l întreba :
— F . . . -ţi mama ta de hoţ,
Cum faci cînd furi caii toţi ?
— Frunzuliţă de măslină,
Eu iau iapa cea bătrînă,
Şi cîrlanii vin pe urmă ;
Eu merg din gură cîntînd
Şi cîrlanii nechezînd !
Dar băiatul ce-mi făcea ?
Mîna stîngă c-arunca,
Bune parale le da
Şi boierilor le zicea :
— Măi boieri, măi dumneata,
Să-mi daţi la mînă bilet,
Să trec Dunărea-ndărăt,
Că am vii şi am moşii,
Şi nevastă cu copii !

Auzită de Chr. N. Ţapu de la
Ion Preuteşescu din Novaci-Gorj.

110

Cîntecul lui Sbangă haiducu

Frunză verde de savat,
Sub un lomuleţ de gard
Şeade Sbangă pitulat,
Nebăut şi nemîncat ;
Trăieşte cu zilele
Pîn-apune soarele,
Să-şi ia iepingelele,
Să-şi umplă pistoalele,
Lovească vîlcelele,
Pe la toate gazdele.

Frunză verde de-o lalea,
La o gazdă că mergea
Şi din gură-aşa zicea :
— Gazdă, găzdulicea mea,
Dă-mi o coaje de mălai,
Să-ţi prinz o stavă de cai,
Şi c-un fir de usturoi
Să-ţi aduc pluguri de boi !
Frunză verde de susai,
Îmi dete coaja de mălai,
Mîncai şi mă săturai,
Luai căpăstru şi plecai,
Mă suii p-ăl deal de plai,
Văzui o stavă de cai
Ş-aruncai căpăstru-n ei,
Cunoscui că nu-s ai mei,
Aruncai ş-un drob de sare,
Armăsar să nu mă omoare.
Frunzuliţă de făsui,
Dacă văzui şi văzui,
Aruncai şi o tîrsină,
Prinsei iapa cea bătrînă,
Nădejdea cîrlanilor,
Muma armăsarilor.
Frunză verde de susai,
Ş-apucai de-ncălecai,
Drumu-nainte-mi luai.
Frunză verde de sulfină,
Descălecai la fîntînă
Şi mă uitai după mine.
Aoleo, ce-mi pare bine,
Toţi cîrlanii venea bine !
Frunză verde de-o lalea,
Boierii cînd auzea,
Frunză verde trei migdale,
Că mi-a ieşit Sbangă-n ţară,
Dar boierii ce-mi făcea ?
Potere că ridica
Şi pe Sbangă că-l prindea,
La coteţ că-l închidea.
Frunză verde de-o lalea,
Sbangă din gură-mi zicea :
— Aluniţă de măr creţ,
Căpitane de judeţ,
Ce mă tot ţii în coteţ
Pentru-ăl pui de murguleţ ?
Că l-am vîndut fără preţ ;
L-am vîndut cu cinci parale,
Că n-aveam de cheltuială.
Frunză verde trei migdale,
Făcu Sbangă de parale
Şi se plimba pe culare,
Se întîlnea cu fraţii în cale.
Cu fraţii lui se vorbea :
— Care plastă s-o lovim ?
— Frunză verde busuioc,
Lovim plasta din mijloc,
Că sînt popi şi protopopi !
Verde frunză de-o lalea,
Sbangă din gură-mi zicea :
— Ba, ba, ba, fraţilor, ba,
Hai în plasa Blahniţa
Că luăm franci cu traista,
Rublele cu postava !

Culeasă de înv. G. Giurumescu de la Şerban Vasilescu din com. Ruptura, plasa Motru de Jos, jud. Mehedinţi.

111

Cîntecul lui Sacală

Pe cel drum cam părăsit,
Părăsit cam de demult,
Cu negare-acoperit,
Tare-mi vine d-un voinic,
D-un voinic cam ortoman,
C-un cal negru dobrogean.
Se făcea de se trăgea
La herghelia sultanului,
Hanului, sultanului.
Acolo cînd se ducea,
Ocol hergheliei da,
Pe herghelegiu nu-l găsea.
În herghelie că intra,
În staroştea juganilor,
În fătătoarea iepelor,
Acolo, frate, îl găsea,
Adormit cu faţa-n sus,
Părea din lume că-i dus,
Cu arcanul căpătîi,
Cu paloşu-atîrnat în cui.
Dar Ortoman ce-mi făcea ?
O palmă bună că-i da
Şi din somn că mi-l trezvea.
El din somn se deştepta
Şi lui Ortoman zicea :
— De ce pe min' mă suduieşti
Şi cu palma mă plesneşti ?
Eu sînt herghelegiu sultanului,
Hanului, sultanului.
Aici sultanul m-a rînduit
De cînd eream copil mic,
Ca să stau să stăruiesc,
Herghelia să i-o păzesc.
La capul arcanului
Este-o iapă vinecioară,
Pintenoagă de picioare,
Cînd pe ea îi încăleca,
Toată herghelia după ea se ia.
Dar cel viteaz ce-mi făcea ?
Şaua pe ea că-mi punea
Şi pe dînsa-ncăleca.
Ea trăgea de se ducea,
Toată herghelia mi-o lua.
Herghelegiu singur rămînea,
Începea, frate, d-a plîngea,
Băga mîinile în sîn
Şi plîngea ca un nebun.
Herghelegiu ce făcea ?
La sultan că se ducea,
Sultanul bine pricepea
Că la dînsu el venea,
Că i s-a-ntîmplat ceva.
Sultanu că-l întreba :
— Ce-ai păţit, herghelegiu,
Herghelegiu, ciorbagiu ?
Începea d-a mi-i spunea
Cum el, frate, pătimea.
Dar sultan ce mi-ş' făcea ?
Potera după el trimetea,
Pe voinic că mi-l găsea
În tîrgu din Cîmpina,
Unde jugani că vindea.
Începea l-împrejura
Şi pe dînsul mi-l lega,
Şi frumos, frate,-l bătea
Cu sfîrcu gîrbaciului
Pe faţa obrazului.
Herghelia şi-o aduna,
Înapoi că se-ntorcea,
Punea masa şi mînca.
De steajăr pe el că-l lega,
O pînză d-americă lua,

Frumos, frate,-o cătrănea,
P-acel hoţ înfăşura,
Atuncea că mi-l lumea,
Cum pe el, frate,-l chema.
Turcu-aci bea, chiuia,
Sacal'-ardea şi plesnea,
F . . .i crucea mîni-sa !

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Cristea Cobzaru, din Tîrgu Jiu.

112

Cîntecul lui Radu

Foaie verde salbă moale,
De la Bucureşti la vale,
La Focşani pe valea mare,
Cîte care cu povară,
Toate-mi suie şi-mi pogoară ;
Numai carul Radului
Nici nu suie, nici coboară,
Bate boiii de-i omoară.
Foaie verde şi-o lalea,
Răduleasa ce-mi zicea ?
— Radule, soţia mea,
Nu-mi bate bou de cea,
Că e zestrişoara mea,
Care mi-a dat-o maica
Să m-arînesc eu cu ea,
Din copilăria mea !
Iară Radu ce-mi zicea ?
— Foaie verde trei granate,
Cîte drumuri lungi şi late
Tot de Radu sînt călcate
Şi de care ferecate ;
Numai drumul Giurgiului
Şi cu-al Calafatului
Dete boii dracului !
Foaie verde de năut,
Hai, puică, la Cîmpulung,
Să văz caii cum se vînd
Şi păgubaşu plîngînd,
Şi hoţii bînd şi mîncînd ;
Iar cînd fu la adălmaş,
N-aveai loc de păgubaş,
Şi hoţii bea şi mînca,
Păgubaşii toţi plîngea,
Şi Radu se înveselea.

Auzit de la Ghiţă Şchiopu din R.-Vîlcea, cules de Chr. N. Ţapu.

113

Alde Nae din Vădeni

Foaie verde trei coceni,
Este Nae din Vădeni
Şi cu cîţiva orăşeni,
Cu Ioniţă Piţigoi
Şi mai e unul Băloi
Ce face dintr-un pol doi.

Ei nu fură, ci hoţesc,
Joia-n tîrg le tălmăcesc,
Cu Scurtu din Măghereşti
Şi cu Cocoş din Bălceşti.
Joia-n tîrg ei se strîngea,
La Piţigoi se ducea,
Mare masă-i aştepta,
Gătită de Ilinca.
De la masă se scula,
Podu Jiului trecea,
La un popă se oprea,
Doi inşi în curte intra,
Sus pe scări că se suia,
De uşă că-mi împingea,
Uşa-nchisă că-mi erea.
Zamfirache ce-mi făcea ?
Uşa popii că spărgea
Şi în casă că-mi intra.
Popa un băiat avea,
Uşa deschisă vedea,
Puşca-n mînă c-o lua
Şi-ndată o slobozea,
Pe Zamfirache-mpuşca
Şi pe Cocoş îl rănea.
Iară Cocoş ce-mi făcea ?
Jos pe scară că se da,
La tovarăşi că mergea
Şi din gură-aşa zicea :
— Încălicaţi
Şi haideţi,
C-am hoţit cît am hoţit,
Aicea ne-am prăpădit !
Sus pe cai încăleca,
Către oraş că pleca,
La Piţigoi că mergea,
Masă mare-i aştepta,
Gătită de Ilinca.
Iară Cocoş ce făcea ?
De pe cal descălica,
La hodaie că mergea,
Aprindea de-o lumînare
Şi vedea rana lui mare,
A doua zi Cocoş moare.

Cules de Chr. N. Ţapu din comuna Novaci-Gorj.

III
Păstorești

114
Miorița

P-un picior de munte
Scoboară oi multe,
Multe și cornute
Și mai multe sute.
Și cin' le trăgea
Și cin' le mîna ?
Vătafu Ion,
Ca el nici un om,
Fecior de mocan
Și de mocîrțan,
Adus din Ardeal.
Da' Ion mi-avea,
Mi-avea o mielușică,
Mîndră frumușică,
Cu lîna plăviță,
Cu patru cornițe,
Cu cîte-o piatră nestimată
Ce-mi lumină noaptea toată.
Cînd simțea de vreme rea,
Trăgea oile la perdea.
Și simțea de vreme bună,
Trăgea oile la pășune,
Unde iarba e mai bună.
Vin nouă ciobani
De la Poienari,
Tot prima-primari,
Cu căciuli de urs,
Că nu sînt supuși,
'Nalte și moțate,
Pornite pe spate,
Cată strinătate.
La Ion mergea,
La oi că-i băga,
Cu oile-i pornea.
Măre, se vorbea
Ca ei să-l omoare
Pe vătafu Ion,
Ca el nici un om.
Miaua mi-auzea
Și mi se-ntrista,
La Ion mergea.
Ion mi-o vedea
Și el mi-o-ntreba :
— Dragă mioriță,
Cu lîna plăviță,
Ce mi-ești tristișoară,
Drăguță mioară ?
— Ioane, Ioane,

Vătafe Ioane,
Ai nouă ciobani
De la Poienari,
Tot prima-primari,
Măre, s-au vorbit
Și s-au sfătuit
Și-au făcut prinsoare
Ca să te omoare !
Ion că-i spunea :
— Dragă mioriță,
Cu lîna plăviță,
Ei de m-or urî
Și m-or omorî,
Ei tot să mă îngroape
La stînă aproape,
În strunga de oi,
Să fiu tot cu voi,
Cam în dosul stînii,
Să-mi aud cîinii !
Foaie verde micșunea,
Ciobanii că sosea
Și mi-l omora.
Und' mi-l îngropa ?
Cam în dosul stînii,
Ca s-auză cîinii.
Stîlp ce mi-i punea ?
Căvălașul lui.
Crivăț că-mi bătea,
Cavalul urla,
Pe Ion jelea.
Dar ei ce-mi făcea ?
Ei mi se uita
Și ei ce-mi vedea
D-o cucie verde
Zburînd prin livede,
Cu doi călușei
Vineți, porumbei,
Lucii ca șerpii
Și iuți ca șoimii.
Dar cine-mi mîna,
Cine-i biciuia ?
D-un mic mocănaș
Cu glugă-ntre spete,
Cu baieru de bete ;
Fuge nu se vede,
Biciu cu zorzoane,
Fug caii să moară.
Cucia-mi venea,
Măre, mi-aducea
D-o călugăriță
Albă la peliță,
Neagră la hăiniță.
La tîrlă-mi trăgea,
Pe Ion striga :
— Ioane, Ioane,
Vătafe Ioane !
El nu răspundea.
La mormînt mergea
Și ea mi-l jelea
Și mi-l deștepta.
În brațe că-l lua,
În cucie mi-l punea
Și-acasă că mi-l ducea.

Culeasă de Chr. N. Țapu din gura cobzarului Stancu Ion din Cucuieți (Teleorman).
Această baladă este o variantă modificată a *Oaiei năzdrăvane* din colecția d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 435 sqq. și a *Mioriței* din colecția lui V. Alecsandri, p. 1—3.

115

Ciobanul

Foie verde bob dă linte,
'Nainte, 'nainte,
P-ăl picior dă linte,
Pîn tufe mărunte,
Coboară-m', coboară,
P-ăl picior dă munte,
O mie cinci sute,
Tot mieori cornute ;
P-ale vălceli mari,
Tot oi d-ale mari ;
Pă vălcele mici,
Tot mieluşei mici.
Dar cin' le coboară ?
Cei nouă ciobani,
Tot dîn Poienari,
Toţi sînt veri primari,
Sînt buni verişori,
Dîn nouă surori !
Dar ei se vorbea
Şi să sfătuia :
Stăpîn să-şi omoare
Şi să mi-l îngroape
În tîrla oilor,
În jocul mieilor.
Cîrligelul lui,
Ei ca să i-l puie,
Stîlp la cap să-i fie ;
Glugulița lui,
Tronu trupului ;
Fluieraşul lui,
Ei ca să i-l puie
Într-un vîrf de pleop ;
Cînd vîntu o bate,
Pîn el o străbate,
Fluieru o zice,
Oile s-or strînge,
Oile l-or plînge
Cu lacrămi dă sînge.
Şi ei că să-i ia
Oili şi banii,
Cîinii şi măgarii,
Şi cu toţi să treacă,
Bine să trăiască
În ţara turcească.
Iar cea oaie buclaie,
Care-i făcuse turma,
Mergea-n fruntea oilor,
Mînca fruntea florilor.
Dă sîmţea dă vreme rea,
Trăgea oili-n perdea ;
Dă simţea de vreme bună,
Trăgea oili-n păsciune.
Ea dacă-auzea,
Pă urmă rămunea,
La ei asculta.
Stăpîn d-acasă venea,
Pă urmă dacă-o găsea,
El dîn gură îi zicea :
— Tu oiţa mea,
Care mi-ai făcut turma,
Ereai fruntea oilor,
Mîncai fruntea florilor.
Dă simţeai dă vreme rea,
Trăgeai oili la perdea ;
Dă simţeai de vreme bună,
Trăgeai oili-n păsciune ;
Dar acum nu ştiu, iarba nu-ţi mai place,
Ori fun semn că ţi se face ?
Dă turma tu mi-ai lăsat,
Lupu fi te-ar fi mîncat !
Iar oaia că îi zicea :
— Ba, stăpîne, ba !
Nu mă blestema,

Că lupu m-o mînca,
Turma ţi-o rămunea.
Mie iarba-m' place,
Semn nu mi să face.
Dar cei nouă ciobani,
Tot din Poienari,
Toţi sînt veri primari,
Sînt buni verişori,
Dîn nouă surori,
Ei că s-au vorbit
Pă tine să te omoare
Şî să mi te-ngroape
În tîrla oilor,
În jocu mieilor.
Iar cîrligul tău,
Ei ca să ţi-l puie,
Stîlp la cap să-ţi fie ;
Gluga să ţi-o puie,
Tron la trup să-ţi fie ;
Fluieraşu tău,
Ei ca să ţi-l puie
Într-un vîrf dă pleop ;
Vîntu cînd o bate,
Pîn el o străbate,
Fluieru o zice,
Oili s-or strînge,
Pă tine te-or plînge
Cu lacrămi de sînge.
Iar ei ca să-ţi ia
Oili şî banii,
Cîinii şî măgarii ;
Şî cu toţi să treacă
În ţara turcească.
Stăpîn d-auzea,
Rău, frate,-i venea,
El pă gînduri sta,
Şî să otărî
Oi a năpusti.
Luă ciomagu la spinare
Şî cavalu-n supţioară,
Ş-apucă pă drum la vale,
Tot plîngînd dîn ochi cu jale.
Şî el că-m' mergea
Şî mi se-ntîlnea,
Să-ntîlnea cu Ţiganu-n cale :
— Bună ziua, Ţiganule !
— Mulţumim, ciobanule !
— Ia să-m' cînţi cîntecu,
Să-m' sune opinca,
Să-ţi dau galbenu !
(Ţiganu cîntă o ţigănească.)
— Nu-m' sună opinca,
Nu-ţi dau galbenu !
Ş-apucă pă drum la vale,
Tot plîngînd dîn ochi cu jale !
Şî el că mergea
Şî el să-ntîlnea,
Să-ntîlnea cu Rumânu-n cale.
— Bună ziua, Rumânule !
— Mulţumim, ciobanule !
— Ia cîntă-m' cîntecu,
Să-m' sune opinca,
Să-ţi dau galbenu.
(Rumânu zice o horă.)
— Nu-m' sună opinca,
Nu-ţi dau galbenu !
Ş-apucă pă drum la vale,
Tot plîngînd dîn ochi cu jale.
Şî el că mergea
Şî el să-ntîlnea,
Să-ntîlnea cu Sîrbu-n cale :
— Bună ziua, Sîrbule !
— Mulţumim, ciobanule !
— Ia să-mi cînţi cîntecu,
Să-m' sune opinca,
Să-ţi dau galbenu.
(Sîrbu zice sîrba.)
— Nu-m' sună opinca,
Nu-ţi dau galbenu !
Ş-apucă pă drum la vale,
Tot plîngînd dîn ochi cu jale.
Şî el că mergea,

Şî el să-ntîlnea,
Să-ntîlnea cu Turcu-n cale.
— Bună ziua, Turcule !
— Mulţumim, ciobanule !
— Ia să-m' cînţi cîntecu,
Să-m' sune opinca,
Să-ţi dau galbenu.
(Să zice un cîntec turcesc.)
— Nu-m' sună opinca,
Nu-ţi dau galbenu !
Ş-apucă pă drum la vale,
Tot plîngînd dîn ochi cu jale.
Şî el că mergea,
Şî el să-ntîlnea,
Să-ntîlnea cu Grecu-n cale.
— Bună ziua, Grecule !
— Mulţumim, ciobanule !
— Ia să-m' cînţi cîntecu,
Să-m' sune opinca,
Să-ţi dau galbenul.
(Să zice un cîntec grecesc.)
— Nu-m' sună opinca,
Nu-ţi dau galbenu !
Ş-apucă pă drum la vale,
Tot plîngînd dîn ochi cu jale.
Şî el că mergea
Şî el să-ntîlnea,
Să-ntîlnea cu Cazacu-n cale.
— Bună ziua, Cazacule !
— Mulţumim, ciobanule !
— Ia să-m' cînţi cîntecu,
Să-m' sune opinca,
Să-ţi dau galbenu.
(Să zîce căzăceasca.)
— Nu-m' sună opinca,
Nu-ţi dau galbenu !
Ş-apucă pă drum la vale,
Tot plîngînd dîn ochi cu jale.
Şî el că mergea
Şî el să-ntîlnea,
Să-ntîlnea cu Unguru-n cale.
— Bună ziua, Ungurule !
— Mulţumim, ciobanule !
— Ia să-m' cînţi cîntecu,
Să-m' sune opinca,
Să-ţi dau galbenu.
(Să zice ceardaşu unguresc.)
— Nu-m' sună opinca,
Nu-ţi dau galbenu !
Ş-apucă pă drum la vale,
Tot plîngînd dîn ochi cu jale.
Şî el că-m' mergea
Şî el să-ntîlnea,
Să-ntîlnea cu Neamţu-n cale.
— Bună ziua, Neamţule !
— Mulţumim, ciobanule !
— Ia să-m' cînţi cîntecu,
Să-m' sune opinca,
Să-ţi dau galbenu.
(Să zice o polcă.)
— Nu-m' sună opinca,
Nu-ţi dau galbenu !
Ş-apucă pă drum la vale,
Tot plîngînd dîn ochi cu jale.
Şî el că mergea
Şî el să-ntîlnea,
Să-ntîlnea cu mocanu-n cale.
— Bună ziua, mocane !
— Mulţumim, ciobane !
— Ia să-m' cînţi cîntecu,
Să-m' sune opinca,
Să-ţi dau galbenu.
(Să zice mocăneasca.)
— Mi-a sunat opinca,
Mi-ai luat galbenu !
Ş-apucă pă drum la vale
Tot plîngînd dîn ochi cu jale.
Şî el să ducea
Şî el să-ntîlnea,
Să-ntîlnea cu lupu-n cale !
— Bună ziua, lupule !
— Mulţumim, ciobanule !

— Lupule, frumușelule,
Dolofănelule,
N-ai văzut oile mele ?
— Eu, frate, că le-am văzut,
Frumușăl că le-am păscut.
Pă vălcele tot picere,
Pă costițe * tot cornițe,
Pă la fîntîni căpățîni.
Stăpînu cînd auzea,
Rău atunci îi venea
Şî cădea jos şî murea !
Ciobanii dacă-l afla,
Ei, frate, că mi-l lua
Şî, frate, mi-l îngropa
Tot în tîrla oilor
Şî în jocul meilor.
Iar stîlp dînşii ce-i făcea ?
Cavalu că i-l punea,
Şî cînd vîntul îm' bătea,
Cavalul așa zicea :
(Acu' să zice un cîntec de jale
întocmai ca din caval.)

Culeasă de I. Florescu, învățător, de la Florea Drăgan din com. Bragadiru, jud. Teleorman.

116

Cîntecul lui Costea ciobanu

Pe cîmpul Tighinii
Şi p-al Tighinuții,
Pe valea Bărăii,
La colțul dumbrăvii,
La tîrla Costiei,
Că mi-a-ntins perdelele,
Pe toate vălcelele,
Ca să-i fete oile.
Aşa-i fată oile,
Cum sînt vara ciupercile.
Şi are Costea oi mărunte
Cîte pietricele-n munte ;
Are Costea mieluşei,
Cît sînt vara brebenei ;
Are Costea mieluşele,
Cît sînt vara viorele.
Şi mai are Costea, are
D-o miorea,
Nu mi-este-n lume ca ea.
În trup mi-e de şeapte palme
Şi-n cap mi-e cu patru coarne ;
În vîrful cornițelor,
Cîte-o piatră nestimată
Dă lumină noaptea toată, —
Pe lumina pietrilor
Ducea seama oilor, —
Cu lînița zugrăvită,
Cu unghiile poleite.
Cînd simte de vreme bună,
Trage oile în păştiune ;
Cînd simte de vreme rea
Trage oile-n perdea.
Tot mai are Costea, are
Vreo cincizeci de cîini bătrîni
Care-mi păzesc pe la stîni ;
Vreo cincizeci de cățelandri
Care păzesc pe la mandre,
Vreo cincizeci de puşlătei

* În original greşit : cosițe (n. ed.).

Cari păzesc pe la odăi.
Mai are Costea, are
Pe Doalfa, cățea bătrînă ;
De bătrînă ce era,
Dinții-n gură nu mai avea ;
Ședea-nvăluită-ntr-o lînă
Și lătra noaptea la lună.
Mai are Costea, are
Pe Togan,
Cîine d-un an,
Cu capul ca de cîrlan,
Că ședea el noaptea-n c...
Și păzea nouă stîni.
Azi mi-e luni,
Mîine mi-e marți,
Pleacă Costea la Galați,
Cu măgarii-nsămărați,
Să ia tărîțe
La oițe
Și bolovani
Pe la cîrlani,
Opinci pe la ciobani,
Iminei
La vătășei.
Cu Fulga-n cale se-ntîlnea,
Bună ziua lor că-și da :
— Bună ziua, nene Costeo !
— Mulțumescu-ți, nene Fulgo !
Alei, nene Fulg bătrîn,
F... bărbuța în c...,
Tu rău, frate, oi înflămînzi,
Tu la mine ca să vii
Și ca frate că ți-oi da
Un berbece de frigare,
O mioară d-o căldare,
Brînză dulce din sădilă,
Cașcaval din comanic,
Cum stă bine la voinic.
Pe mine să nu mă strici.
Alei, nene Fulg bătrîn,
Lasă-te de haiducie,
Vin' cu mine-n ciobănie,
Căci mai bine-o să ne vie !
— Alei, nene Costeo, nene,
Lasă-te de ciobănie,
Vin' cu mine-n haiducie,
Că mai bine-o să ne vie !
Iar Costea că mi-și pleca,
Ziua bună că-și lua,
Fulga-n urmă rămînea,
În vale că-mi cobora,
Cincizeci de haiduci avea.
Haiducii că mi-l vedea :
— Alei, nene Fulg bătrîn,
F...-mi-ți bărbuța-n c...,
De cînd, frate, tu te-ai dus,
Vinul în ploscă s-a acrit
Și pîinea s-a mucezit.
Cînd mai rău ne-am mînia
Și pîn cîngi că te-am lua,
Giaba de viața ta !
Iar Fulga că le striga :
— Voi, voinicilor,
Luați-vă după mine,
La măgura cea surpată,
Unde-am mai urlat odată,
Alții ca cîinii să lătrați,
Alții ca lupii să urlați,
Alții chiote să-mi dați.
Cîinii Costii mi-o auzi,
După voi s-o-nșirui ;
Eu în tîrlă mi-oi intra,
N-oi lua una, n-oi lua două,
Voi rupe turma drept în două ;
Tot fruntea berbecilor,
Fala negustorilor,
Nădejdea stăpînilor.
Cîinii Costii c-auzea,
După ei se-nșiruia ;
Fulga-n urmă rămînea,

La tîrlă că se ducea,
Iar Doalfa că mi-l ochea :
— Vino, vino, Fulg bătrîn,
F...-mi-ţi bărbuţa-n c...,
Că mai am doi dinţi în gură,
Aia am să-i rup în tine !
Pe Dolfa somnu o fura,
Fulga-n tîrlă că intra,
Turma-n două mi-o rupea,
Dindărăt că le lua
Şi-n vale le cobora.
Cînd voinicii le vedea,
Unii, frate, că-mi tăia,
Alţii, frate,-mi jupuia.
Alţii focuri că-mi făcea,
Alţii, neică, că-mi frigea,
Alţii pîn gură lua,
De-şi mai ţinea inima.
Ia vezi Fulga cel bătrîn,
Că şedea p-un buştean
Şi rodea d-un ciodălan.
Azi mi-e luni,
Mîine mi-e marţi,
Vine Costea din Galaţi
Cu măgarii însămăraţi,
Cu bolovani
Pe la cîrlani,
Cu opinci pe la ciobani,
Cu tărîţe
La oiţe.
Cînd Costea acas' că venea,
Oile la strungă le da ;
Nu venea lăpţile la măsură,
Nici brînza la-nchegătură.
Zerul, frate, că-l lua
Şi pîn cofe că-l punea,
Toţi dulăii că-i striga,
Nici dulăii nu se sătura.
Dar Costea ce mi-ş' făcea ?
Braţul de zburături umplea,
Toţi cîinii zburăturea,
Numai Dolfa rămînea ;
De trei ori tîrla o ocolea,
La gura tîrlii venea,
Ea din gură că zicea :
— Nu mă bate, măi stăpîne,
C-am slujit la moş d-al tău,
Am slujit la taică-tău.
Vine vremea şi la tine,
Nu mă bate, măi stăpîne,
Ia-te tu după mine,
La izvoru rece de mult,
Numai de Dolfa ştiut.
Unde Costea c-auzea,
Cîrligu-n mînă că lua,
Dolfa-nainte mergea.
De picior amelinţa,
P-o nare că şuiera.
Cînd în vale se uita,
Costea oile vedea,
Ca cîinii la zahana ;
Fulga pe buştean şedea
Şi rodea d-un ciodălan.
Dolfa cînd îl vedea,
Din deal se repedea
Şi de vînă l-apuca.
Costea că mi-ş' striga :
— Ţine, Dolfo, acilea,
Mare bacşiş ţi-oi da !
Pînă Costea că-mi sosea,
Cincizeci de voinici pleca,
Pîn păduri se-mprăştia,
Numai Fulga rămînea.
Costea mîna pe Fulga punea,
La răspîntie îl ducea,
Din guriţă-l judeca :
— Bine, Fulgo, dumneata,
Ce rău, frate, ţi-am stricat,

De pe mine m-ai furat?
Nu m-ai furat cum se fură,
N-ai luat una, n-ai luat două,
Mi-ai luat turma drept pîn două,
Tot fruntea berbecilor,
Nădejdea stăpînilor.
Tu mi-ai furat haiduceşte,
O să-ţi car eu ciobăneşte.
Cîte o bucată tăia,
La răspîntie-arunca;
Toţi dulăii că-i striga,
Nici dulăii nu-l mînca,
D-al dracului ce era.

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Dumitru Văleanu din Roşiori-de-Vede.
A se confrunta acest cîntec cu *Fulga* din colecţia d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 509 sqq, şi cu *Gealîp Costea*, p. 513 din aceeaşi colecţie şi cu varianta *Dolca* din colecţia lui V. Alecsandri, p. 54—56.

117

Costea şi Fulgea

Costea cînd s-a ciobănit
Şi Fulgea s-a haiducit,
Ei amîndoi s-au vorbit:
— Măre, Fulgeo, măre,
Cînd ţi-o fi dor de carne,
Tu să vii la tîrla mea,
Să-ţi dau o miea de căldare
Ş-un berbece de frigare,
Ş-un noţior de pristos,
Să vă fie de folos.
Da' Fulgea nu vrea aşa,
Şi înşelător ce era,
Înşelător de şeapte domni,
Nouă haiduci că-mi avea
Şi cu ei că se vorbea,
Cînd soarele scăpăta,
Unii ca cîinii lătra,
Alţii ca lupii urla,
Cîinii Costii să-i înşele.
Şi turma că mi-o rupea,
Jumătate, a treia parte.
Dimineaţa se scula
Şi peste oi se uita,
C-avea o miea ocheşa,
Şi pe aia pricepea
Că oile nu era,
Nici laptele la mulsoare,
Nici caşul la stricătoare.
Costea o băzdoagă lua
Şi peste cîmp că pleca.
— O, Gudă bătrînă,
Ia vin' după mine.
Şi colea-ntr-o tufă verde,
Micşorel focşor se vede,
Nu ştiu focu-i potolit,
Ori de haiduci ocolit.
El acolo c-ajungea.
Unii la frigări frigea,
Alţii la căldări băga,
Alţii-ntorcea la belciuge,
Ca să fie carnea dulce.
— Bună sara, frate Fulgeo,
Tu cînd mi te-ai haiducit,
Eu atunci m-am ciobănit,
Noi amîndoi am vorbit
Ca să vii la tîrla mea

Să-ți dau o miea de căldare
Și-un berbece de frigare,
Și-un notior de pristos,
Să vă fie de folos.
Și tu, frate, așa n-ai vrut.
Ești un hoț de nouă țări,
Înșelător de șeapte domni.
Ține, ține, frate Fulgeo,
Să dau o dată ciobănește,
Să răspundă haiducește.

Cules de Constantin Stănescu de la Stana M. Ghiță din Giubega, Dolj.

IV
Despre curtea feudală

118
Cîntecul lui Manolea

Pe Argeş în sus,
Pîn cel aluniş,
Pîn cel cărpiniş,
Plimbă-mi-se poartă
Domnul Negru-Vodă,
Cu nouă zidari,
Nouă meşteri mari,
Cu Manole, zece,
Care mi-i şi-ntrece.
El că mi-ş' căta
Loc de case bune
Şi d-o mînăstire,
Facă-o pomenire.
El că se-ntîlnea
C-un noiaş
Purcăraş,
Din fluier cîntînd,
Porcii întorcînd.
El că mi-l striga :
— Noiaş
Purcăraş,
Cu porcii te-ai dus,
Tu nu mi-ai văzut
Un zid părăsit ?
Dar el că-mi striga :
— Domnul Negru-Vodă,
Ba eu c-am văzut,
Pe unde-am trecut,
După cocineaţă,
La cea moghindeaţă,
D-un zid părăsit
Şi neisprăvit ;
Cîinii cînd îl văd
La el se reped,
Latră a muţiu
Şi urlă-a pustiu.
Negru-Vodă c-auzea,
Acolo el mergea,
Locul că-i plăcea,
Din gură striga :
— Voi, nouă zidari,
Nouă meşteri mari,
Cu Manolea, zece,
Care vă şi-ntrece,
Iată eu am găsit
Loc de case bune
Şi de mînăstire,
Fac o pomenire.
Sforile să-ntindeţi,
Locul să-mi cuprindeţi,
Locul măsuraţi,
De zid v-apucaţi ;

Să siliţi să zidiţi,
Cu cap să ieşiţi !
Manolea-mi striga :
— Doamne Negru-Vodă,
Var şi cărămidă,
Marmură şi sticlă !
Domnul Negru-Vodă auzea,
El numai că poruncea,
Toate se făcea.
Dară Manea ce-mi făcea ?
Dă zid s-apuca
Cu nouă zidari,
Nouă meşteri mari,
Cu Manolea, zece,
Care mi-i şi-ntrece.
Ziua ce zidea,
Noaptea se surpa.
Ziua cînd venea,
Vodă Negru că-mi sosea,
Din gură le cuvînta :
— Ce poate fi asta,
De voi nu zidiţi,
La cap să ieşiţi ?
Manolea-mi striga :
— Doamne Negru-Vodă,
Ziua ce-am lucrat,
Noaptea s-a surpat !
Negru-Vodă că pleca,
Meşterii că s-apuca,
La zid iarăşi că lucra ;
Ziua ce zidea,
Noaptea se surpa.
Negru-Vodă iar venea,
Pe ei că se necăjea
Şi din gură le zicea :
— Voi nouă zidari,
Nouă meşteri mari,
Cu Manolea, zece,
Care vă şi-ntrece,
Siliţi de zidiţi,
Cu cap să ieşiţi ;
Că de unde nu,
Pe voi vă voi pune
Chiar de vii
Printre temelii !
Iar de mi-oţi isprăvi,
Vă voi da averi,
Vă voi face boieri.
Manolea, cînd auzea,
El se turbura,
Jos de pe scară se da,
Capul jos că-l punea,
Puţinel că aromea,
O şoaptă în vis că-i venea,
Un jurămînt că făcea :
— Cine-n zori, mîine, o veni
Cu demîncare,
Ori vreo surioară,
Ori vreo soţioară,
Mîna pe ea ca să-mi puie,
În zid s-o zidească,
Capu să-i isprăvească.
Negru-Vodă că-mi pleca,
Manolea se deştepta
Şi din gură că striga :
— Voi, nouă zidari,
Nouă meşteri mari,
Eu, cînd m-am culcat,
Un vis am visat :
O şoaptă în vis mi-a venit,
Că mîine cine-o veni,
Ori din surioare,
Ori din soţioare,
Mîna pe ea să puneţi,
În zid s-o aruncaţi,
Să siliţi s-o zidiţi,
Cu cap să ieşiţi !
Voi, acasă cînd oţi merge,
Să nu spuneţi la soţioare,
Nici măcar la surioare.
Ei jurămîntu nu-l ţineau,
Toţi acasă că spuneau.

Singur Manea nu spunea,
El jurămîntul ţinea,
La zid se ducea,
De zid s-apuca,
Ei că mi-ş' zidea.
Dar Manole ce-mi făcea ?
Pe schilă sus se suia,
În drumul Vilaii se uita.
Cînd ochii că-şi arunca,
Pe Vilaia c-o vedea ;
Cruce-n piept îşi ridica,
La Dumnezeu se ruga :
— Aolică, Doamne sfinte,
Primeşte a mea rugăminte :
Dă o ploaie cu vînt,
Să curgă jiraie,
Apele să crească,
Plîntele să moaie ;
Vilaia o aluneca,
Bucatele o vărsa,
Îndărăt s-o întorcea,
Altele mi-o găti,
D-o mai zăbovi,
Alta mi-o veni.
Dumnezeu ca un sfînt
Îl asculta la cuvînt ;
El ploaie că-mi da,
Vilaia aluneca,
Bucatele vărsa,
Îndărăt se-ntorcea,
Altele gătea,
Îndărăt venea,
Alta nu sosea.
În cap le punea,
La Manolea-mi pleca,
Pe drum şovăind
Şi din gură zicînd :
— Manoleo, Manoleo,
Te-am întîrziat
Cu demîncare,
Cu vin de prînzare !

El pe schilă se suia,
Pe ea mi-o vedea
Şi tot aşa se ruga :
— Aolică, Doamne sfinte,
Scoate-i denainte
Un lup turbat,
Cu limba p-o falcă ;
Ea că l-o vedea
Şi s-o spăimînta,
Bucate-o vărsa,
Îndărăt s-o întorcea,
Altele-o făcea,
Doar d-o întîrzia,
Alta mi-o pica.
Şi ea ca să-mi cate
Pe juncu bălan,
Că-i pierdut d-un an,
Pe el l-o găsi
Şi mi-o zăbovi ;
Pe el l-o tăia,
Bucate-o făcea
Şi-atunci o pleca.
Ea acasă se ducea,
Pîn obor că da,
După casă mi-ieşea,
Juncu că-l găsea,
Pe el că-l tăia,
Bucate făcea,
Îndărăt că venea.
Dar Manole ce-mi făcea ?
El pe schilă se suia,
Pe ea cînd o vedea,
Mai rău se turbura.
Jos că mi se da,
Sub schilă dormea.
Vilaia-mi venea,
Şi din gură că-i zicea :
— Manoleo, Manoleo,
Tu te-ai supărat
Că te-am întîrziat
Cu demîncare,

Cu vin de prînzare.
Manolea-mi striga :
— Ah, mîndruța mea,
Nu te speria,
Eu nu m-am supărat
Pentru demîncare
Și vin de prînzare !
El ce mi-ș' făcea ?
De mînă-o lua,
Pe schilă-o suia,
Pe zid mi-o punea.
— Stai, mîndruța mea,
Nu te speria,
C-am visat ceva,
În zid să te zidesc,
Ca să-mi isprăvesc.
Semn la zidari că-mi făcea,
Și-n zid mi-o arunca,
La zidari striga :
— Siliți de zidiți,
Cu capu să ieșiți !
Ei că mi-o zidea
Pîn' la tălpișoare,
Pîn' la gleznișoare.
Vilaia-mi striga :
— Manoleo, Manoleo,
Meștere Manoleo,
Ajungă-ți de glumă,
Că nu este bună !
Dară Manea ce-mi făcea ?
La zidari că poruncea :
— Siliți de zidiți,
Cu cap să ieșiți !
Ei că mi-ș' silea
Și ei că mi-o zidea
Pîn' la gleznișoare,
Pîn' la pulpișoare,
Pîn' la genuche,
Și sus de genuche.
Ea că mi-ș' striga :
— Manoleo, Manoleo,
Ți-ajungă de glumă,
Că nu-i, dragă, bună.
Zidul rău mă strînge,
Țîțișoara-mi curge,
Iorgulețu-mi plînge !
El că-mi auzea,
El se turbura,
Din gură striga :
— Stai, mîndruța mea,
Nu te speria,
Că Iorgulețul tău
Știe-l Dumnezeu !
Și el că striga :
— Siliți d-o zidiți,
Cu cap să ieșiți !
Și ei că-mi zidea
Pînă la genuche,
Și sus de genuche ;
Pînă pe la brîu
Și-de sus de brîu ;
Pîn' la pieptișor,
Pîn' la sînișor ;
Pîn' la țîțișoare,
Pîn' la supțioare.
Ea atunci striga :
— Manoleo, Manoleo,
Meștere Manoleo,
Ți-ajungă de glumă,
Că nu-i, dragă, bună !
Ți-ajungă de șagă,
Că nu-i bună, dragă ;
Zidul rău mă strînge,
Pieptișoru-mi frînge,
Țîțișoara-mi curge,
Iorgulețu-mi plînge !
Manolea-mi striga :
— Taci, mîndruța mea,
Nu te speria,
Căci Iorgulețu tău
Îl crește Dumnezeu !
Dar Manolea ce-mi făcea ?

La zidari striga :
— Siliți d-o zidiți,
Cu cap să ieșiți !
Zidarii silea,
Silea d-o zidea,
De la țîțișoare
Pîn' la subțioare,
Pîn' la umăr,
Pîn' la gîtișor.
Ea atunci mai striga :
— Manoleo, Manoleo,
Nu ți-ajunge de glumă,
Că nu este bună ?
Rău zidul mă strînge,
Iorgulețu-mi plînge !
Că eu cînd am plecat
L-am lăsat neînfășat
Și nescăldat,
Nici țîțică nu i-am dat !
El că mi-i zicea :
— Ah, mîndruța mea,
Nu te speria,
Iorgulețul tău
Crească-l Dumnezeu !
Că eu lui i-oi face
Leagăn de mătase
Și de sîrmă-ntoarsă.
Ploaia c-o ploua,
Pe el l-o scălda ;
Zăpada d-o ninge,
Pe el că l-o unge ;
Vîntul o adia
De l-o legăna.
Zidarii-mi zidea
Pînă-o coperea,
De-nvăliș s-apuca.
Pîn cel aluniș,
Pîn cel cărpiniș,
Negru-Vodă vine
Ca să mi se-nchine
La cea mînăstire,
Facă-și pomenire.
Cînd el că-mi venea,
Pe ei că-i găsea
Sus pe cel grindiș,
Pe cel acoperiș.
El că mi-ș' striga :
— Manoleo, Manoleo,
Meștere Manoleo,
Ai putea face alta mai bună ?
Manolea-mi striga :
— Doamne Negru-Vodă,
Asta e de-nvățătură,
Fac alta și mai bună,
Fac alta mai luminoasă
Și mult mai frumoasă !
Negru-Vodă c-auzea,
El, frate, că-mi poruncea
Scările de le lua,
Și ei că-mi rămînea
Sus pe grindiș
Și pe coperiș.
Ei că se gîndea
Jos cum să se dea.
Manolea-mi striga :
— Nouă meșteri mari
Și nouă zidari,
Voi că veți face
Aripi de șindrilă,
D-aici ăți zbura,
Jos că v-oți mai da.
Ei așa auzea,
Aripi își făcea,
Ei d-acolo zbura,
Și unde cădea
Stăni de piatră se făcea.
Manea-n urmă rămînea,
Greu de la inimă ofta,
Cînd el, frate, mi-auzea
Din zid un glas nădușit,
Sămăna a tînguit :
— Manoleo, Manoleo,

Ţi-ajunge de şagă,
Că nu-i bună, dragă ;
Zidu rău mă strînge,
Iorguleţu-mi plînge !
El cînd mi-auzea,
De tot se turbura,
Ochii-n cap se-mpoijinea.
D-acolo zbura,
Cu faţa la răsărit cădea ;
Fîntînă să făcea,
Cu apă sărată,
De lacrămi vărsată.
Dar ea ce mi să făcea ?
O lină ceşmea,
Care bea lumea din ea !

Cules de Chr. N. Ţapu de la Dumitru Văleanu, lăutar din Roşiori-de-Vede (Teleorman).

119

Cîntecul lui Manolea

Pe Argeş în sus,
Pe Argeş în jos,
Plimbă-mi-se-mplimbă
Sau de Negru-Vodă
Cu nouă zidari,
Cu Manole, zece
Care mi-i întrece.
Dar ei ce mi-ş' cată ?
Loc de mînăstire
Şi de case bune,
Fie pomenire,
Cît soare pe lume,
Să se pomenească
În ţara rumânească
Şi la dumneavoastră !
Ei că mi-ş' căta,
Loc că nu găsea,
Ei că mi-ş' pleca
Prin hăţiş,
Prin cărpiniş,
Tot p-o potecea,
P-o potecea părăsită,
Prin hăţiş,
Prin cărpiniş,
De-a drum curmeziş.
Foaie verde şi-o lalea,
Ei pe potecă-mi mergea,
Ei, măre, că se-ntîlnea
C-un Iaş
Purcăraş,
Pielea ca hîrtia,
Cămaşa ca tina.
Negru-Vodă aşa-mi zicea :
— Măi Iaş Purcăraş,
Cu cămaşa neagră
Şi cu pielea albă,
Ştiu că n-ai văzut,
Tot porcii mînînd,
Luncile spărgînd,
Loc de mînăstire
Şi de case bune ?
Foaie verde şi-o lalea,
Purcar din gură-mi zicea :
— Dade Negru-Vodă,
Sau mă ispiteşti,
Nu ştiu să-ţi vorbesc ;
Chiar dirept să-ţi spui,
La a mea coceneaţă,

La purceaua grasă,
Sînt trei zidurele,
De trei domni zidite
Şi nu-s isprăvite,
Că-s afurisite.
Negru-Vodă c-auzea,
Mîna-n pozunar băga,
Multe parale că-i da,
Foarte bine că-i părea.
Acolo mergea,
Ocol că le da,
Din gură-mi striga,
Lumea-mi sorocea :
— Var şi cărămidă,
Marmură şi sticlă,
Inima-mi despică !
Lumea că-mi venea
Cu var şi cărămidă ;
De zid s-apuca,
Luni de dimineaţă,
Pe rouă, pe ceaţă.
Ziua ce-mi zidea,
Noaptea că-mi cădea.
Foaie verde şi-o lalea,
De zid s-apuca
Şi de-a doilea,
Marţi dimineaţa.
Ei că ce zidea,
Degeaba trudea,
Că nu isprăvea ;
Ziua ce-mi zidea
Noaptea că-mi cădea.
Verde foaie şi-o lalea,
Şi miercuri dimineaţa
Iar de zid s-apuca.
Dar Manolea ce-mi făcea ?
Pe scară se da,
În cunie mergea,
Ciubuc aprindea,
Într-o rînă se da,
Somnu că mi-l lua ;
Lui îngeru-i venea,
Prin vis că-i spunea :
— Manoleo, Manoleo,
Vătafu Manoleo,
Vătaf de zidari
Şi de meşteri mari,
Şi de navodari,
Geaba vă căzniţi
Şi vă mai trudiţi,
Că nu isprăviţi
Pînă n-aţi zidi
D-un cap de fomeie,
Mai bine să-mi pieie
Decît voi voinici
Cît zidiţi aici ;
Pînă n-aţi zidi
Sau d-o surioară,
Sau d-o verişoară,
Sau d-o soţioară !
Manole din somn sărea,
Ciubuc lepăda,
La zidari mergea,
Din gură striga :
— Voi zidarii mei,
Frunză de spanac,
Pe scară m-am dat,
În cunie mersei,
Ciubuc aprinsei ;
Frunză de spanac,
Într-o rînă m-am dat,
Somnul că m-a luat.
Frunză verde mărgărit,
Îngerul a venit
Şi prin vis mi-a spus :
— Manoleo, Manoleo,
Vătafu Manoleo,
Vătaf de zidari
Şi de meşteri mari
Şi de navodari,
Geaba vă căzniţi
Şi vă mai trudiţi,

Voi nu isprăviţi
Pînă n-ăţi zidi
D-un cap de fomeie,
Mai bine să-mi pieie,
Decît voi voinici
Cît zidiţi aici.
Frunză verde şi-o lalea,
Manolea aşa-mi grăia,
Cu zidarii lui vorbea :
— Voi, zidarii mei,
Fiţi afurisiţi
Şi alimăniţi,
Voi acasă oţi merge,
Voi ca să nu spuneţi
Voi gazdelor voastre.
Ei acas' mergea,
Ei că nu ţinea,
Gazdelor spunea.
Dar Manolea ce-mi făcea ?
Acasă-mi mergea,
La poartă-mi striga :
— Vilaie, Vilaie,
Dalbă vătăşoaie,
Tu să te duci
Şi tu să-mi aduci
Tot pe bălan,
Al pierdut d-un an.
Pe bălan să-l tai
Şi tu să te duci,
Iară să-mi aduci
Tot grîu d-ăl alb,
Din spic d-ăl de an.
Ea că mi-ş' pleca
Tot după bălan ;
Pe bălan găsea,
Pe bălan tăia.
Ea că mi-ş' pleca
Şi de-a doilea,
După grîu d-ăl alb,
Din spic d-ăl de an.
Luni de dimineaţă,
Pe rouă, pe ceaţă.
Ea că mi-ş' gătea,
Pîine că-mi zolea,
Bucate-mi gătea.
Ea că mi-ş' pleca
Tot luni dimineaţa,
Cu bucate-n braţe.
Manolea o vedea,
Pe zid leşina,
Chip de cruce că-ş' făcea,
La Dumnezeu se ruga :
— D-alei, Doamne sfinte,
Scoate-i înainte
D-o ceaţă cu vînt,
Pune-o pe pămînt ;
Ca să rătăcească,
Bucate să verse,
Îndărăt să se-ntoarcă,
Altele-mi gătească ;
Doar de-o mai uidi,
Alta c-o veni.
Dar Dumnezeu îl asculta,
Înainte că-i scotea
D-o ceaţă cu vînt,
O punea pe pămînt.
Ea că-mi rătăcea,
Bucate-mi vărsa,
Îndărăt se-ntorcea,
Altele-mi gătea,
Cu ele-mi pleca
Tot luni dimineaţa,
Cu bucate-n braţe.
Pe drum tăinuia :
— Manoleo, Manoleo,
Toate or fi venit,
Toţi or fi prînzit,
Amiazu-a venit !
Manolea o ochea,
Pe zid leşina,
Chip de cruce că-şi făcea,
La Dumnezeu se ruga :

— D-alei Doamne sfinte,
Scoate-i înainte
D-un şarpe balaur,
Cu solzii de aur,
Ea să spăimînteze,
Bucate să-mi verse,
Îndărăt să se întoarcă,
Altele-mi gătească,
Dor d-o mai uidi,
Alta c-o veni !
Foaie verde şi-o lalea,
Dumnezeu că-l asculta,
Înainte că-i scotea
D-un şarpe balaur,
Cu solzii de aur.
Ea se spăimînta,
Bucate-mi vărsa,
Îndărăt se-ntorcea,
Altele-mi gătea.
Ea că mi-ş' pleca
Luni de dimineaţă,
Cu bucate-n braţe.
El că mi-o vedea,
Pe zid leşina,
La zidari striga :
— Voi, zidarii mei,
Fiţi afurisiţi
Şi alimăniţi,
Voi să n-o priviţi,
Nici să nu vorbiţi,
Şi voi să mi-o luaţi
Şi să mi-o zidiţi,
Să mi-o covîrşiţi.
Foaie verde şi-o lalea,
Ea că mi-ş' venea,
Masă că-ntindea,
Pe el că-l chema :
— Manoleo, Manoleo,
Toate or fi venit,
Toţi ori fi prînzit !
El din gură-aşa-mi striga :
— Voi, zidarii mei,
Fiţi afurisiţi
Şi alimăniţi,
Ce mi-o mai priviţi,
De nu mi-o zidiţi,
Să mi-o covîrşiţi ?
Ei că mi-o lua
Şi-n zid c-o punea,
Ei că mi-o zidea
Şi ei că-mi zorea.
Foaie verde de alună,
Ea gîndea că-i glumă.
Foaie verde şi-o lalea,
Ea că mi-ş' zicea :
— Manoleo, Manoleo,
Vătafu Manoleo,
Ori nu-ţi mai ajungă
Atîta glumă lungă ?
Zidişor mă strînge,
Ţîţişoara-mi curge,
Ivănică-mi plînge !
Manolea-mi zicea :
— Vilaie, Vilaie,
Dalbă vătăşoaie,
Ivănică-al tău,
Copilaş al meu,
Crească-l Dumnezeu !
Zăpada c-o ninge,
Pă el mi l-o unge ;
Ploaia c-o ploua,
Pe el l-o scălda ;
Vîntul mi-o bătea
De l-o legăna ;
Pasări c-or veni
De l-or ciricăi,
Pă el l-o adormi ;
Două turturele,
Surorile mele,
Cumnatele tele !
Manole-mi zicea :
— Voi zidarii mei,

Fiţi afurisiţi
Şi alimăniţi,
Ce mi-o mai priviţi,
De nu mi-o zidiţi,
Să mi-o covîrşiţi,
Să nu mai vorbească,
Inima-mi rănească !
Şi voi să-mi lăsaţi
Două găurele
Cu ţîţa pă ele.
Manole ce mi-ş' făcea ?
Pe scară-mi suia,
Din gură-mi striga :
— Var şi cărămidă,
Marmură şi sticlă !
Negru-Vodă c-auzea,
Acolo-mi venea,
El că-l întreba :
— Vătafu Manoleo,
Dar n-ai mai isprăvit,
Ori n-ai mai săvîrşit ?
Că eu mi-am vîndut
Şi mi-am zalogit,
Şi n-ai isprăvit ;
Pînă mi-am vîndut
Şi papucii Doamnei
Şi acul din coade !
Negru-Vodă ce-mi făcea ?
Săcuri că mi-ş' lua,
Scările-mi tăia,
Sus pe mînăstire-i lăsa.
Manole-mi zicea :
— Voi, zidarii mei,
Fiţi afurisiţi
Şi alimăniţi,
Voi să vă faceţi
Aripi de fraştilă
Şi voi să zburaţi,
Jos ca să-mi picaţi !
Ei că mi-ş' făcea
Aripi de fraştilă,
Şi unde zbura,
Pietre se făcea,
Direpţi nu era.
Manole, unde zbura,
Ceşmea se făcea,
Bea lumea din ea !

Mai daţi cu stropitura,
Să-şi ude ţiganu gura,
Şi să-mi daţi cîte-o para,
S-o duc la ţiganca mea !

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Gheorghe Porumbescu, din Novaci-Gorj.

120

Cîntecul lui Manole

Pe Argeş în sus,
Cam prin cărpiniş
Şi prin aluniş,
Plimbă-mi-se, plimbă
Cei nouă zidari,
De la Poienari,
Cu Manole zece,
Care-i şi întrece.
Ei că se plimba
Pe Argeş în sus
Şi ei căuta
Loc de mînăstire

Şi de case bune,
Facă-şi pomenire.
Ei că nu găsea,
Degeaba umbla.
Negru-Vodă vine
Cu dalvarii-n vine,
Pe-un cal vinecior,
Iute la picior.
Şi el cînd venea,
Măre, se-ntîlnea
Cu un cioban
Întorcînd la oi,
Din fluier cîntînd
Oilor la cîmp,
Din caval zicînd,
Oile chemînd.
El îl întreba :
— Mic de ciobănaş,
Frumos drăgălaş,
Întorcînd la oi,
Cîntînd din fluier,
Ori tu n-ai văzut,
Tot umblînd p-aici,
D-un zid părăsit
Şi neisprăvit ?
— Ba eu l-am văzut,
Pe el m-am suit,
Din fluier cîntînd
Oilor la cîmp,
Şi eu vi-l arăt,
Dacă mi-oţi plăti
Şi m-oţi omeni.
El că mi-ş' mergea,
Zidul l-arăta.
Negru-Vodă ce-mi făcea ?
D-un căpuţ scotea,
D-un căpuţ de os,
Răsuna frumos.
Şi el cînd cînta,
Lunca răsuna,
Zidarii auzea
Şi la el venea
Şi vodă le poruncea :
— Voi, nouă zidari
De la Poienari,
Cu Manole, zece,
Care vă şi-ntrece,
Vătafi de zidari,
De la Poienari,
Peste meşteri mari,
Voi aici lucraţi
Şi eu v-oi plăti,
Bine v-oi cinsti ;
Dar să-l terminaţi
Din luna lui Marţi.
Ei că s-apuca
Şi mi-l plănuia
Şi ei că zidea ;
Ziua ce zidea,
Noaptea se surpa.
Dar ei se gîndiră
Şi să tîlmăciră,
Din lucru stătură
Şi ei că se da
La umbriţă bună,
Cu garafa-n mînă,
Şi ei se cinstea.
Manole zicea :
— Voi, nouă zidari
De la Poienari,
Peste meşteri mari,
Să vă spui ceva,
Că n-avem ce face :
Prinsoare să dăm,
De mînă ne luăm,
Joi de dimineaţă,
Pe rouă, pe ceaţă,
Cam pe negureaţă,
Cin' s-o mîneca,
Sau din zidărese,
Sau din tîmplărese,
Crez cu demîncare,

Voi să mi-o pîndiți,
Să dormiți pe rînd,
Ca să strejuiți.
Să nu vă gîndiți
Ori a cui va fi,
Chiar să fie-a mea,
De mînă s-o luați,
Pe zid s-o urcați
Și-n zid s-o zidiți,
Să nu vă gîndiți !
Cucoana Manoli,
Ea că se scula,
Joi de dimineață,
Cam pe negureață,
Pe rouă, pe ceață,
Bucătar găsea
Și mi-l trimetea,
Crez după Rujan,
Că-i pierdut d-un an.
Acas' l-aducea
Și jos că-l punea,
Din el că tăia,
Bucate gătea
Și ea că le lua
Și se mîneca,
Joi de dimineață,
Cam pe negureață,
Cu ceața-n sprîncene,
Cu roua în picere,
Calea-n jumătate.
Cînd ea mi-ș' venea,
Manea ce făcea ?
Ocheanu-și lua,
La vale-l punea
Și el se uita
Și mi-o cunoștea,
Și el se ruga :
— Doamne ca un sfînt,
Dă ploaie cu vînt,
Ce n-a fost de mult !
Ea s-o-nfricoșa,
Fuga că mi-o da,
Mi-o aluneca,
Bucate-o vărsa
Și mi-o-ntîrzia,
Alta mi-o sosi,
De cum aș gîndi ! !
Ea ce mi-ș' făcea ?
'Napoi se-ntorcea,
Alte bucate-ncărca
Și iarăși pleca.
Manea ce-mi făcea ?
Iară se uita,
Iară mi-o vedea
Și mi-o cunoștea
Și iar se ruga :
— Doamne, ca un sfînt,
Crezut la cuvînt,
Prea mă rog de mult,
Că eu sînt pierdut,
Că eu m-am greșit,
Prinsoare-am făcut.
Mic bălăurel
'Nainte să-i scoți,
Întins peste drum,
Crez în calea ei ;
Ea că l-o vedea
Și s-o-nfricoșa,
Pe fugă s-o lua
Și s-o-mpiedica,
Bucate-o vărsa,
Acas' s-o-nturna,
Crez mi-o zăbovi,
De mi-o-ntîrzia !
Ea ce mi-ș' făcea ?
Ața c-o trăgea,
Acas' se ducea,
Bucate-ncărca,
'Napoi se-nturna.
Atunci îl înșela,
C-a greșit poteca
Și-a venit prin crîng

Şi el n-a văzut,
Degeaba a păzit.
Cînd ea că sosea,
Zidarii o vedea,
'Nainte-i ieşea,
Baniţa i-o lua
Şi jos c-o punea.
Alţii mi-o trăgea,
Din nouă zidari
De la Poienari,
Pe zid c-o urca
Şi ei că striga :
— Var şi cărămidă
Şi piatră măruntă,
C-avem să zidim,
Să nu ne gîndim !
Şi ei c-o zidea,
Ea că se rîdea,
Gîndea că glumea.
Zidul că creştea,
Ei că mi-o zidea,
Pîn' la brăţişoare,
Pîn' la ţîţişoare,
Dar ea ce făcea ?
Rupea d-a plîngea
Şi mi se ruga
Cu un glăscior de foc
Pentru busuioc,
Şi ea că striga :
— Manoleo, Manoleo,
Soţioara mea,
Nu ţi-o fi păcat,
Că n-oi fi legat,
La ce mai m-ai luat ?
Zidul rău mă strînge,
Ţîţişoara-mi curge,
Ivănel îmi plînge !
Că eu am plecat
Şi mi l-am lăsat,
Micul nescăldat
Şi nedăsfăşat,
Nici ţîţica nu i-am dat !
Manolea ce făcea ?
Lacrămile că-i curgea
Şi la zidari poruncea :
— Pripiţi d-o zidiţi
Şi mi-o cutrupiţi,
De la brăţişoare
Pîn' la ţîţişoare.
Ţîţişoarele ei
Să mi le mărmuriţi,
Să mi le-nchipuiţi,
Crez afar' din zid,
Că e prevăzut.
Şi voi ca să faceţi
Leagăn de mătase
Şi de sîrmă-ntoarsă,
Să trimeţ acasă,
Pruncu să mi-l iau
Şi-aci să-l aduc,
În leagăn să-l culc.
Vîntu mi-o bătea
Dă l-o legăna ;
Ninsoarea mi-o ninge,
Pă el că l-o unge ;
Ploile or ploua,
Pă el l-or scălda !
Dară Manea ce-mi făcea ?
La zidari că poruncea :
— Ia zidiţi, băieţi,
Lucru isprăviţi,
Unde n-oţi putea,
Parte mi-oţi lăsa.
Ei că mi-ş' zidea,
Lucru isprăvea.
Sus, la turlă sus,
Parte că lăsa,
Parte lui Manea.

Dar Manole ce făcea ?
La zid scara c-o punea
Şi sus că mi se urca.
Zidarii şedea,
La el că privea,
Ca să isprăvească,
Leafa s-o primească.
Ei dacă crezură
Că s-a isprăvit,
Ei scara i-o luară
Şi sus că-l lăsară.
Dar, vezi, Manea ce-mi făcea ?
De ei, frate, se ruga :
— Voi, nouă zidari,
De la Poienari,
Peste meşteri mari,
Şi cu mine, zece,
Care vă şi-ntrece,
De ce scara-mi luaţi ?
Ori nu v-am plătit,
Ori nu v-am cinstit ?
— Bine ne-ai cinstit,
Dar nu ne-ai plătit !
Noi aşa să-ţi zicem,
Ca vătaf cel mare,
Vătaf de zidari,
Peste meşteri mari,
De la Poienari,
Fă ce-ţi dă prin gînd,
Aripi de şindrilă,
După mînăstire
Vino-ncoa' la mine.
Dacă-i fi dirept,
Nu te prapădeşti ;
De-i fi vinovat,
Noi n-avem ce-ţi face ;
Decît Dumnezeu
Ţi-o purta de grijă,
După cum oi fi
Cu gîndul la noi,
C-am muncit de mult
Şi nu ne-ai plătit !
Manole cum auzea,
El, frate, se pregătea,
Aripi că-şi făcea,
D-acolo zbura.
Şi unde cădea
Piatră se făcea,
Piatră curătoare,
Cu nouă izvoare
Şi apă uşoară.
Zidarii-l vedea
Şi să tîlmăcea :
— Ce-o fi de făcut,
Asta n-am văzut !
Ei că s-apuca,
Ceşmea că lucra
Şi ei c-o făcea
O ceşmea frumoasă,
Cum nu s-a văzut,
Nu s-a pomenit,
Crez şi mai demult ;
Dar acum se face,
Precum s-a făcut.
La cea mînăstire,
Facă-ş' pomenire
Pentru case bune,
Negru-Vodă vine
Şi el urmăreşte
Şi-aci plănuieşte,
Cu zidari vorbeşte
Şi el le plăteşte.
Şi el ce-mi făcea ?
Masă le punea,
Bine că-i cinstea
Şi ei se ruga
Crez pentru Manea ;
Că el a rămas
Cu soţia lui,

Floarea cîmpului,
La cea mînăstire,
Facă-ş' pomenire,
Fie pomenit
În veci de demult,
Şi va fi şi cu născut.
Apă d-ar mai bea,
Şi cine-ar veni,
Ei că s-or ruga :
— Fie pomenire
A cui a făcut
Acea mînăstire !

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Ion Stan Băluică din Mînăstireni (Vîlcea).
A se vedea colecţia d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 460, precum şi V. Alecsandri, p. 182—192.
Această legendă este variantă din sus-citatele colecţii.

121

Dobrişan

Frunzuliţă flori domneşti,
Din oraş din Bucureşti,
La ale case mari domneşti,
Frunzuliţă flori de tisă,
Mare masă mi-este-ntinsă.
Dar la masă cine-mi şeade ?
Să vezi, domnul Minea-vodă,
Cu toţi boierii d-a-mpreună.
Lîngă domnul Minea-vodă
Şeade-un tînăr moldovean,
Mult mi-e cîine şi duşman,
La inimă om iclean,
Pîrăşte pe Dobrişan.
— Doamne Mineo-vodă,
Unde s-a văzut
Şi s-a dovedit
Ceriul cu doi sori,
Ţară cu doi domni ?
Domnia-ta-n Bucureşti,
Dobrişan în Stoieneşti,
Cu cap n-ai să mai trăieşti.
Oile lui Dobrişan
Nu sînt oi ca oile,
Ci sînt oi stogoşate,
Cu burtele lăsate.
Berbecii lui Dobrişan
Nu sînt berbeci ca berbecii,
Ci sînt berbeci berci,
Cu coarnele-ntre melci,
Cu coarnele-mbelciugate,
Cam pe spate tot lăsate ;
Din vîrful cornițelor
Cîte-o piatră nestimată,
Una plătea lumea toată.
Pe lumina pietrilor
Dau porneală oilor ;
De simţea de vreme rea,
Trage oile la perdea ;
De simţea de vreme bună,
Trage oile la păşune.
Ciobanii lui Dobrişan
Nu sînt ciobani ca ciobanii,
Ci sînt boieri de Divan ;
Nu se poartă ciobăneşte,
Ci se poartă chip domneşte,
Cu cîrlige de argint,
Face dîră pe pămînt,
Unde nu s-a pomenit,

La Dobrişan s-a găsit.
Al cîine de moldovean
Pîrăşte pe Dobrişan ;
Nu-l pîrăşte pe dreptate,
Îl pîrăşte-n strîmbătate,
Care-n lume nu se poate.
Domnul Minea ce făcea ?
D-un ferman că mi-şi scria,
Pe Gheorghiţă-l trimetea.
Dobrişan ce mi-şi făcea ?
El din somn că tresărea,
Lui, frate, semn se făcea,
Şi din gură că grăia :
— Scoal', cocoană, nu şedea !
Cînd lamba mi-o aprindea,
Cu Gheorghe se pomenea,
Fermanu-n braţ i-arunca
Şi-ncepea d-a mi-l citea.
Lacrămile-l podidea.
Semn la ciobani că făcea,
Ciobanii, vezi, la oi
Şi oile la dulăi.
Ciobanii toţi se gătea
Şi-oiţele le pornea.
Fruntea-i bate-n Bucureşti,
Coada este-n Stoieneşti,
Cu cap n-ai să mai trăieşti !
Ciobanii că mi-şi sosea,
În curtea lui Minea intra.
Dar ciobanu, ca ciobanu,
Nu ştie ce e şofranu
Şi ca ţiganu, divanu.
Cîrligele le rezima,
Raze-n casă că intra.
Minea-vodă se scula
Şi din gură că zicea :
— Cată, f.... mumă-sa,
Nu ştiu soare a răsărit,
Ori Dobrişan c-a venit ?
D-o slugă că trimetea
Şi sluga că mi-şi venea
Şi din gură cuvînta :
— Doamne Minea-vodă,
Soarele n-a răsărit,
Nici ziuă nu s-a făcut,
Dar Dobrişan c-a sosit
Cam cu oi,
Cam cu miei,
Cam cu ciobanii,
Cam cu ardalîp cu tot.
Dar Dobrişan ce făcea ?
Caii la birjă punea,
La mă-sa că se ducea
Şi mă-si că mi-i spunea.
Şi mă-sa ce mi-şi făcea ?
Cai la cucie punea,
La Minea-vodă pornea.
Frunzuliţă bob năut,
P-ăl drum mare părăsit,
Cu negară acoperit,
Cu troscot verde-nvălit,
Tare vine şi soseşte
D-o cucie verde-smolită,
Ce de maluri e trîntită
Şi de praf e prăfuită.
Dar cucia cine-o trage ?
Patru telegari
Ce sînt armăsari,
Negri ca corbii,
Lucii ca şerpii
Şi iuţi ca şoimii.
De mînat cine-i mîna ?
Mic de ciobănaş,
Săruta-mi-l-aş,
Cu hăţuri de bete,
Cu gluga-ntre spete,
Mînă nu se vede.
Cînd în curte ajungea,
Şi-un cal mic îi crăpa.
Şi mă-sa ce mi-şi făcea ?
Nici la el nu se uita,
Sus în cafat se suia,

Pe Dobrişan îl judeca,
Cu cît capu nu i-l lua.
Dar maică-sa ce-mi făcea ?
Papuc din picior scotea,
La domnu Minea venea,
Cu papucul că-l izbea
Şi din gură că-i grăia :
— Doamne Mineo-vodă,
Unde s-a pomenit
Şi s-a dovedit
Să taie frate pe frate,
În lume n-aibă parte ?
Eu văduvă c-am rămas,
Mult necaz cu voi am tras !
Pe voi eu că v-am crescut,
Pînă mari că v-am făcut ;
Pe tine că te-am luat
Şi la şcoală că te-am dat,
Bună carte-ai învăţat.
Pe Dobrişan că l-am luat
Şi după oi că l-am dat,
Mare turmă c-a făcut
Şi, frate, că s-a procopsit.

Domnul Minea ce făcea ?
Rostoavele le căta,
Fraţi buni că se găsea,
Şi de mumă şi de tată,
Crescuţi în străinătate.
El din gură că zicea :
— Alei, frate Dobrişan,
Cît oi fi eu în domnie,
Tu să fii în ciobănie.
Dobrişan ce mi-şi făcea ?
Oiţele le pornea,
Fruntea-i bate Stoieneşti,
Codiţa e-n Bucureşti.
Minea-vodă ce făcea ?
Pe mă-sa că mi-o lua,
În dreapta lui c-o punea.

Mai ziceţi, boieri, amin !
Mai daţi cu ale ploşti de vin,
Oi găsi altu mai bun.

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Dumitru Radu din comuna Băneasa-Teleorman.

122

Dobrişan

Din oraş, din Bucureşti,
L-ale case mari domneşti,
În curte la domn Ştefan-vodă,
Frumoasă masă mi-e-ntinsă,
De mulţi boieri mi-e coprinsă.
Toţi boierii tîrgului,
Cîrmacii divanului.
Dar la masă ce mănîncă ?
Numai cegă şi postrugă,
Galbenă de caracudă,

Şalîiaş, peşte d-îl gras,
Ştuculiţă lunguliţă,
Bună este ciorbuliţă.
Dar la capu mesei
Şade-un tînăr moldovean,
Pîrăşte pe Dobrişan.
— Doamne, măria-ta, Ştefane-vodă,
Unde s-a văzut şi s-a auzit,
Ţara noastră cu doi domni,

Ceru nostru cu doi sori ?
Domnia-ta domnești în București,
Dobrișan în Stoienești ;
Domnia-ta domnești cu numele,
Dobrișan cu pungile.
Oile lui Dobrișan
Nu sînt oi ca oile,
Sînt tot oi d-ale bălăi
Și sînt cu lîna cănită,
Cu unghiile zugrăvite.
Berbecii lui Dobrișan
Este în cap cu patru coarne ;
În vîrfu cornițelor,
Cîte-o piatră nestemată,
De plătește lumea toată.
Cînd Ștefan-vodă auzea,
Mîna pe condei punea
Și pe hîrtie scria,
În mîna pîrului c-o da :
— Să mi-l aduci, poruncea,
Cam cu oi, cam cu ciobani,
Cam cu ardalîc cu tot !
Cînd la el că se ducea,
Taman la masă-l găsea
Și hîrtia că i-o da.
Cînd pe hîrtie citea,
Din ochi negri lăcrăma,
De la masă se scula,
Oile că le pornea.
Era fruntea-n București,
Coada-n urmă-n Stoienești,
Stoienești după Cîlnești.
Pe la miezu nopției,
Călcînd tina Vlăsciei,
În curte oile intra.
Ciobanu ca ciobanu,
Nu știe ce e șofranu,
Cîrligele le rezema
La zăbrele de fereastră,
De lumina tot prin casă,
Lumina tot ca ziua.
Cocoana se deștepta,
La Ștefan-vodă striga :
— Scoal', Ștefan-vodă,
Fii dormit,
Nu știu soare-a răsărit,
Ori Dobrișan c-a sosit !
Ștefan-vodă se scula,
Pe Dobrișan că-l vedea,
La gealapi că poruncea
Să-i taie căpățîna.
Iar Dobrișan că-mi zicea :
— Dați paloșurile bine pe mischiu,
Cînd m-oți tăia să nu știu !
El la mă-sa trimetea.
Cînd mă-sa dacă venea,
La Ștefan-vodă năvălea ;
Palma bici că mi-o făcea,
Peste ochi negri-l pica,
Iar Ștefan-vodă-i zicea :
— Ce curvă fuseși,
De cu palma-mi dedeși ?
— Oi fi curvă,
C-am curvit cu tatăl tău,
Te-am făcut pe tine
Și pe Dobrișan.
La școală că v-am dat
Și carte c-ați învățat.
Ție ți-a fost dragă domnia,
Lui Dobrișan ciobănia,
Să nu-ți mai tai frăția !

Mă-nchinai cu cîntecu
Ca și lupu cu crîngu.
Dacă umblă, izbăvește,

Dă pielea şi se plăteşte.
O duce la tăbăcari,
O poartă boieri d-ăi mari.
La boieri dacă se-nvechea,
Pe la ţigani o mai da ;
Ţiganii în cîrciumă intra,
Începea cu chiot de-i da !

Cules de la lăutarul Stan Piţigoi din Piatra Teleorman, de Chr. N. Ţapu.

123

Dobrişan

Din oraş din Bucureşti,
La ale case mari domneşti,
Din curte la Milea ăl vodă,
Mîndră masă mi-este-ntinsă,
De mulţi boieri mi-e coprinsă.
Iar la masă ce mănîncă ?
Numai ştiucă şi postrungă,
Galbenă de caracudă.
Unde bea, unde mînca
Şi lăutari le cînta.
Dar în colţu mesei
Şeade un tînăr moldovean,
Pîraciu lui Dobrişan.
— Doamnele, măria-sa,
Domnia-ta eşti domn în Bucureşti,
Dobrişan la Stoieneşti,
Ridică case domneşti,
De să văd în Bucureşti ;
Nu-s case ca casele,
Ci sînt case din vîrteje,
Tot le suie şi le lasă.
Oile lui Dobrişan
Nu sînt oi ca oile,
Junici ca junicile ;
Berbecii lui Dobrişan
Nu sînt berbeci ca berbecii,
Ci sînt berbeci de-ăi becii ;
Cu coarnele zugrăvite,
Sînt cu lîna cănită.
Din vîrful cornitelor
Cîte-o piatră nestimată,
De lumină ţeara toată.
Ciobanii lui Dobrişan
Nu se poartă ciobăneşte,
Se poartă povolniceşte.
Dulăii lui Dobrişan
Nu sînt dulăi ca dulăii,
Ci sînt zăvozi boiereşti,
Unde-i vezi mi te-ngrozeşti !
Iar domnul Milea-vodă grăia :
— Măi Săvăr tînăr moldovean,
Pîraciu lui Dobrişan,
Tu-l părăşti, tu să-l aduci.
Mîndru firman că scria,
Moldoveanu că pleca,
Pe la miezul nopţii,
Cu sudorile morţii,
Şi la Dobrişan mergea.
Firman în mînă că-i da.
Cînd firmanu el citea
De la inimă ofta.
La ciobani că poruncea,
Oiţele le pornea,
Cam cu cîinii,
Cam cu ciobani,
Cam cu ardalîcu tot.
Oi puţine ce-şi avea,
Fruntea ajunge în Bucureşti,

Şi coada-i la Stoieneşti.
Pe la miezul nopţii,
Cu sudorii morţii,
Acolo că ajungea,
Porţile că deschidea,
Mergea fruntea oilor
Pe lumina pietrilor.
Oile-n curte băga,
Iar ciobanii ce-şi făcea ?
Cîrlige de aur c-avea,
I a fereastră le răsma,
Iar ciobanu ca ciobanul,
Nu ştie ce e şofranul :
Cîrlige la fereastră răsma,
Ziuă în casă se făcea,
Ca soarele strălucea.
Domnia se deştepta
Şi din gură-aşa zicea :
— Nu ştiu ziuă s-a făcut
Sau Dobrişan mi-a sosit ?
Soarele-n prînz se ridica,
Pă Dobrişan că-l chema
Şi din gură-l judeca :
— Unde ai făcut blaga asta ?
Paloş din teacă scotea, .
Vezi, capul ca să i-l ia.
Cînd o parte că-şi căta,
O cucie că venea,
În cucie cine-mi era ?
D-o babă bătrînă
Cu rochia de lînă,
Cu brîu de cămilă.
Ea-n curte că mi-ş' intra,
La Milea-vodă trăgea,
Două palme că mi-i da :
— Ăsta e fratele tău.
Tu eşti în Bucureşti
Şi el e la Stoieneşti.
Hrisoave, nene, căuta
Şi buni fraţi că se găsea.
În braţe se săruta
Şi-amîndoi se îmbrăţişa
Şi tare se-nveselea.
Mîndră masă că punea
Şi mi-ţi bea şi mi-ţi mînca
Şi boierii le ura.
Lăutarii le cînta
Şi apoi se despărţea,
Dobrişan la Stoieneşti.
Milea-vodă-n Bucureşti.

Comunicat de învăţătorul I. Leabu din com. Şerbăneşti-Olt, cules de la lăutarul Gh. Bălţatu din acea comună.
Să se compare cîntecul de faţă [cu] *Dobrişan* din colecţia d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 473 sqq, cu *Oprişan* din colecţia d-lui V. Alecsandri, p. 201—205. O variantă a acestuia este şi în colecţia d-lui T. T. Burada, p. 184—187. Vezi încă o variantă în colecţia d-lui Vulpian, p. 43—44.

124

Ciobanul

Mititel că rămăsei,
Mititel şi striior,
Pă cozile tăciunilor,
Pă mîinile străinilor.
Strîngeam tăciunii pă vatră,
Mîncam pîine nesărată,

Cu cenușă-amestecată,
Pîn' mai mare mă făcui,
Ciobănaș că mă băgai
La trei cîrduri dă vite,
La trei stăpîni din sat.
Stăpînii mă miluia,
Stăpîne mă oropsea.
Iar stăpînii ce făcea ?
În cîmpu mare mă ducea,
Acolo perdea-mi făcea.
Răzmiriță-n țară da ;
Stăpîni pă la mine nu mai venea,
Nici cu sare la mioare,
Nici tărîțe la oițe,
Nici cu mălai la dolofani,
Nici cu opinci la ciobani,
Nouă ani și jumătate.
Cînd pe zece a povîrnit
Și stăpînii mi-a sosit
Cu sare pe la mioare,
Cu tărîțe la oițe,
Cu mălai la dolofani,
Cu opinci pe la ciobani.
Ei oile în perdea trăgea
Și patru părți că făcea ;
D-o mioară rămînea,
Mioara la cioban trăgea ;
Ei înapoi o lua.
Dacă vedea și vedea,
Pe cioban cot la cot că mi-l lega
Și începea a-l bătea.
Dar ciobanu ce făcea ?
Din mîini dînsu cînd zmucea,
Ștreangurile că plesnea,
Mîna pe cîrlig punea,
Capete la stăpîni că lua.
La domnie se ducea ;
De departe-ngenuchea,
D-aproape că-mi cuvînta
Și din gură că-mi zicea :
— Să trăiești, măria-ta !

Răzmiriță în țară a dat,
De părinți eu am rămas.
Rămăsei mititel și striior,
Pă coadile tăciunilor,
Pă mîinile streinilor.
Strîngeam tăciunii pe vatră,
Mîncam pîine nesărată,
Cu cenușe-amestecată.
Pîn' mai mare mă făcui,
Ciobănaș că mă băgai
La trei cîrduri de oițe,
La trei ciobănași din sat.
Stăpînii mă miluia,
Stăpîne mă oropsea.
Dar stăpînii ce făcea ?
În cîmp mare mă ducea,
Acolo perdea-mi făcea.
Răzmiriță peste țară da ;
Ei acolo mă năpustea.
Nouă ani și jumătate
Pe la mine nu mai da,
Nici cu sare la mieoare,
Nici tărîțe la oițe,
Nici cu mălai la dolofani,
Nici cu opinci la ciobani.
Cînd pe zece povîrnea,
Stăpînii la mine că venea
Cu sare pe la mioare,
Cu tărîțe la oițe,
Cu mălai la dolofani
Și cu opinci la ciobani.
Ei oile în perdea trăgea,
Patru părți că le făcea ;
D-o mieoară rămînea.
Mieoara la cioban trăgea,
Ei înapoi o lua.
Stăpînii văzînd așa,
Cot la cot că mă lega
Și-ncepea a mă bătea.
Așa eu dacă văzui,
Din coate că mă smucii,

Ştreangurile le rupsei,
Mîna pe cîrlig pusei,
Capetele le spărsei.
Domnul cum mi-l asculta,
El din gură că zicea :
— Spune-mi mie cine eşti,
Cine eşti şi din cin' te tragi,
Capete la stăpîni de spargi ?
— Să trăieşti, măria-ta,
D-aveam d-un tată bătrîn,
Îl chema domn Mihnea-vodă.
D-aveam şi d-un frăţior,
Îl chema domn Tipocrai.
D-aveam d-o mamă bătrînă,
O chema Doamna Ileana.
Domnu Tipocrai de auzea,
La răstoave căuta
Şi fraţi buni că se găsea.
Pe asta tot nu se încredea,
În spate mi-l căuta,
D-un luceafăr îi găsea ;
Îl căta la supţiori
Şi găsea doi lucefeori.
Atunci Tipocrai ce mi-şi făcea ?
Oaste fratelui său da,
Oile că-şi aducea,
Pe lîngă dînsu-l lua.

Auzit de înv. I. Florescu de la Florea Drăgan, muncitor, din com. Bragadiru, jud. Teleorman.

125

Radu-vodă şi Drăgan

Pribegeşte-mi, vere,
Pribegeşte-mi, dragă,
Pribegeşte-mi Radu-vodă !
Dar dă cine-mi pribegea ?
Tot dă fină-so Drăgan,
Tot Drăgan din Bărăgan.
Că el, uite, s-a jurat
Să nu-l lase netăiat.
Că, cînd Radu l-a cununat,
Cînd a fost la masa mare,
Toţi boierii i-a dat
Care vii,
Care moşii,
Care galbeni pe tipsii.
Numai Radu nu i-a dat
Nici o vie,
Nici moşie
Şi nici galbeni pă tipsie.
Şi cum Radu că fugea,
Ochii-ndărăt ş-arunca,
Mare pulbere vedea
Şi din gură că grăia :
Cată f.....i mumă-sa,
D-o fi pulbere dă vînt,
Să răvarsă pă pămînt !
D-o fi pulbere de om,
Tot drumu şi l-o goni,
Pîn' la mine o veni.
Bine vorba n-o sfîrşa,
Şi fină-so Drăgan îl sosea.
Iar Radu dacă-l vedea,
El din gură îi grăia :
— D-ale, fine Drăgane,
Or calu îţi ispiteşti,
Or pă mine mă petreci ?
Dar Drăgan că îi grăia :

— D-ale, naşule Radule,
Eu calu nu-mi ispitesc,
Nici pă tine te petrec,
Dar pă tine te gonesc ;
Că eu, naşule, m-am jurat
Ca să nu-mi scapi netăiat.
Că ştii, naşule, cînd m-ai cununat,
Cînd fuse la masa mare,
Toţi boierii că mi-a dat,
Care vii,
Care moşii,
Care galbeni pă tipsii.
Numai tu, naşule, nu mi-ai dat
Nici o vie,
Nici o moşie
Şi nici galbeni pă tipsie.
Atunci eu că m-am jurat
Să nu te las netăiat.
Iar Radu că îi grăia :
— Bine, fine Drăgane !
N-o, fi, fine, zău, păcat,
Că la mic te-am botezat,
La mare te-am cununat
Şi-alţi coconi ţi-am creştinat ?
Drăgan din gură zicea :
— Ba o fi, naşule, păcat,
Că la mic m-ai botezat,
La mare m-ai cununat,
Şi-alţi copii mi-ai creştinat ;
Dar am apucat ş-am jurat
Ca să nu scapi netăiat.
Bine vorba n-o sfîrşa,
Şi capu îi reteza ;
Trupu că i-l spinteca,
Cu ţărînă-l presăra,
Într-un prepeleag l-înfigea,
'L-înfigea în drumul mare,
Ca să aibă pomeneală.

Auzit de înv. I. Florescu de la Florea Drăgan, muncitor din comuna Bragadiru, judeţul Teleorman.

126

Popa Farcaş

D-asupra Coralelor,
În josul măgurilor,
Multe cortuleţe sînt,
Multe sînt,
Mărunte sînt,
Mai multe de ipîngele,
De buşti negre tătărăşti,
Unde vezi mi te-ngrozeşti !
La mijloc de cortuleţe
Este-un cort mare rotat,
Cu creştetu nărîmzat,
Cu sforile de bumbac,
Cu ţăruşii de alamă,
Care nu se bagă-n seamă.
În mijlocu cortului
Şade domnu Negru-vodă.
Dar cu el cin' mai şedea ?
Roşiii după Dîmboviţa,
Albaştrii după Gheorghiţa,
Popa Stoica din Farcaş,
Care sare şapte paşi,
Şeapte paşi, şeapte văgaşi,
Şi cu Nedea Făcăleţ,
Care sta la război băţ ;

Cu Buzeştii cîteşitrei,
Cu Căpreştii d-amîndoi.
Unde bea şi mi-ţi mînca
Şi chefu bun că-l făcea.
Lăutari că le cînta.
Cînd o parte că-şi căta,
Grea pulbere s-ardica,
Toţi în picere sărea,
La pulbere se uita.
Negru-vodă ce făcea ?
În picere se scula,
La pulbere se uita
Şi din gură cuvînta :
— Măi băieţi, d-o fi pulbere de vînt,
Vezi, pe cîmp s-o risipi ;
D-o fi pulbere de om,
Drept la noi c-o nemeri
Şi cu noi, frate, o vorbi.
Nici un ceas că nu trecea,
Cine, nene, că sosea ?
Să vezi, Radu Calomfirescu,
P-un cal negru, alb de spume,
Din suliţă vînt făcînd,
Din guriţă tot strigînd :
— Mă Buzeştilor, fraţilor,
Căpreştilor, verilor,
Voi beţi, beţi, vă-nveseliţi
Şi de tătari nu gîndiţi !
Frunzuliţă usturoi,
Sînt tătari în sat la noi,
A robit pe maică-mea,
De mi-a secat inima !
Să vezi albii coconaşi
Mi i-a pus pe măgăraşi
Şi i-a făcut ţigănaşi ;
Cînd a fost ăi mititei
I-a luat pîn dăsăgei,
S-a dus tătarii cu ei !
Vezi mînastirea din deal,
O făcură grajd de cai ;
Să vezi sfinte icoanele
Că le făcea scăunele,
Şedea cu c... pe ele !
Să vezi pe Domnu Christos,
Că l-a pus cu faţa-n jos,
Şi toacă tutun pe gros *,
Iar pe Maica Precista
O făcură d-o teşghea,
De toca tutun pe ea,
De plînge toată lumea !
Şi mă rog de dumneata
Să-mi dai ajutor ceva.
Dar Negru-vodă ce zicea ?
— Să vezi, Radule,
Calomfirescule,
Că eu ajutor ţi-aş da,
Roşiii după Dîmboviţa,
Albaştrii după Gheorghiţa,
Verzii după Ialomiţa ;
Popa Stoica din Fărcaş,
Care sare şeapte paşi,
Şeapte paşi, şeapte văgaşi ;
Şi cu Nedea Făcăleţ,
Care stă la război băţ ;
Cu Buzeştii cîteşitrei
Şi cu Căpreştii d-amîndoi.
Pe mine nu m-or vedea
Şi mai rău s-o spăimînta,
Geaba de bătaia mea.
Radu Calomfirescu zicea :
— Mă rog, frate, de dumneata

* În original versurile 70—72 apar inversate :

Iar pe Maica Precesta
Şi toacă tutun pe gros
O făcură d-o teşghea *(n. ed.)*.

Să-mi dai ajutor ceva.
El, frate, că poruncea,
Dîrjelile că le lua;
Lua dîrjelile
Şi izbea pîrloagile;
Să pitea tătari ca curvili.
Şi pe urmă că-i lua,
Bună spaimă că le da,
Toţi în toate părţile fugea.
Numai cine rămînea?
Numai Nedea Făcăleţ,
Care stă la război băţ,
Patru uliţe-şi făcea
Şi-n patru părţi că tăia,
Ochi de Calomfirescu da,
Calomfirescu striga:
— Nedeo, Nedeo, sluga mea,
Apropie-te lîngă mine,
Pune scară
Lîngă scară
Şi dîrlog
Lîngă dîrlog,
Şi oblîng
Lîngă oblîng;
Unul pe altul să ne păzim,
Să tăiem, să potopim!
Iar Nedea ce mi-ţi striga?
— Păzeşte-te, stăpîne, de mine,
Dau cu calu peste tine;
Calu mi s-a-nfierbîntat,
Ochii s-a-mpăiejinat,
Paloşu-n sînge s-a spurcat,
Să nu te tai şi pe tine.
Cînd pe tine te-oi tăia,
În grele păcate-oi intra!
Cu căciulile schimba,
Frate, de se cunoştea.
Cînd fu soarele-n chindie,
Tăia Nedea şeapte mii
Şi Calomfirescu opt mii,
Făcură cinsprece mii;
Cînd fu soarele colea,
De tătari se curăţa
Şi cu Nedea că pleca,
Acasă că se ducea.
Iar Radu Calomfirescu ce făcea?
Sus în case se suia
Şi Nedea jos rămînea,
La masă că nu-l poftea,
Şi el bea şi mi-ţi mînca,
Popa Stoica că-l lua
Şi-n chilie că-l băga,
Foc în cizme că-i băga
Şi-l punea de mi-ţi juca
Şi de el, frate, rîdea
Şi jurămînt că mi-i da:
Cînd o fi la zurbalîc
Să nu mai saie pentru
Calomfirescu nimic.
Şapte inşi că se-nhăita,
Sus în case se suia,
De la masă că-l lua
Pe Radu Calomfirescu.
Cizma din picior scotea
Şi cu cizma că-l bătea
Pînă-n carîmb rămînea,
Şi ochii că-şi arunca,
Pe Nedea că mi-l vedea
Şi din gură că-i striga:
— Nedeo, Nedeo, sluga mea,
Ia scoate tu măciuca
Şi dă-mi şi mie toarta,
Că-mi răpune vieaţa,
F.... curva mîni-sa!
— Hai, stăpîne, dumneata,
Nu se caută sluga
Numai la zurbalîc,
Se caută şi la cinste;
Pune sluga lîngă tine,
Să vază de tine bine.
Eu, frate, te-am ascultat,
De grea oaste te-am scăpat;

Tu la masă c-ai mîncat,
Pe mine nu m-ai chemat !
Unde Radu Calomfirescu auzea,
La un gard se repezea,
Mîna pe proptea punea,
De trei palme din pămînt o scotea,
Iar din cui că n-o putea.
În gura mare striga :
— Ia vezi omul cu...
Ca grădina cu proptele.
Să fie d-afurisit,
De popă nespovedit,
Care o mai pune proptea,
Să mi-o puie din nuia,
Scoate om de la belea,
Să nu-i răpuie viaţa.
Şi Nedea se repezea
Şi cu paloşu că da,
Frumos capu că-i tăia
Şi-n suliţă-l sprijinea,
Pe tipsie că-l punea,
La Popa Stoica-l ducea.
Unde capul că-l vedea,
Tipsia în mînă lua
Şi de galbeni c-o umplea
Şi Nedei că-i dăruia,
De-a rămas pomina
În toată Valahia.

Comunicat lui Chr. N. Ţapu de învăţătorul Leabu, de la lăutarul Gheorghe Bălţatu din Şerbăneşti-Olt.
A se vedea o variantă în scrierile d-l Odobescu, vol. II, *Antichităţi din Romanaţi*, p. 427 sqq.

127
Calofirescu

În cetatea Giurgiului,
În dreptul Rusciugului,
Mihai-vodă la masă sta
Şi bea şi se veselea.
Dar pe drumu Tabanului,
Pă d-asupra Giurgiului,
Mare pulbere vedea.
El din gură-atunci zicea :
— Cată, f... mumă-sa !
D-o fi pulbere de vînt,
Se revarsă pe pămînt ;
D-o fi pulbere de om,
El drumu şî l-o goni,
Pînă la mine o sosi.
Bine vorba n-o sfîrşa,
Şî Calofirescu sosea
P-un cal galben dobrogean ;
De iute ce mi-şi venea,
Dă trei ori cetatea ocolea,
Pînă poarta nemerea !
La Mihai-vodă intra,
D-aproape îi cuvînta
Şî din gură îi grăia :
— Să trăieşti, măria-ta,
Ţii domnia cu sabia ;
Dar acum bei şi te veseleşti
Şî drum tătarilor în ţară ai dat ;
Mi-a robit ţara jumătate,
Jumătate, a treia parte,
Pîn' la mine la Calofireşti,
Mai sus dă Ţigăneşti.
Vezi, unde sînt tufe mai dese,

Tot tătari vezi cu neveste ;
Unde sînt tufele rari,
Tot tătari cu fete mari,
Mi-au robit şi cocoana şi coconii.
Dar toate le-aş mai obişnui,
Dar aveam o mamă bătrînă,
Şî tocmai la bătrîneţe
Să fie roabă turcilor,
Turcilor, spurcaţilor !
Mihai-vodă d-auzea,
Lui Calofirescu da
Pă Buzeşti şi Căpreşti
Şî-ncă pă popa Alboi,
C-ala mi-e bun dă război.
Ei cu toţii că pleca,
Şî la turci dacă-ajungea,
Pă Calofirescu îl năpustea
Şî-napoi că să-ntorcea,
Că ei, frate, că credea
Că turcii îl vor tăia ;
Că ei, frate,-l duşmănea,
Dă viteaz el ce era.
Şî la Mihai să ducea
Şî din gură îi spunea :
— Ala e un lăudăros ;
Cum în turci el a intrat,
Turcii-ndată l-a tăiat.
Iar Calofirescu ce făcea ?
Pă Neda, slugă dreaptă, o lua
Şî în turci el că intra.
Tăia ici, tăia colea,
Pîn' aproape îi fîrşa.
Copiii şi pă mă-sa o găsea,
Dar cocoana n-o afla.
Punea ochean, să uita,
Şî pă cîmp el năzărea
Unde un turc că fugea.
Bine seama el lua
Şî la turc cocoana o vedea.
Calu iute repezea
Şî pă turc îl ajungea.
Turcu bine s-apăra,
Căci mi-erea turcu voinic,
Şî luase scările,
Şî legase cucoanii picerili,
Îi luase coadili
Şî îi * legase braţili.
Calofirescu cînd ajungea,
Cocoana, cum îl vedea,
Ea din gură îi zicea :
— Radule, vezi turcu că e stîngaci,
Să nu pătimeşti cevaş.
Şî d-acasă cînd ai plecat,
La oblînc ce-ai atîrnat ?
Radu aşa dacă-auzea,
El în dreapta că să da ;
La oblînc dă să uita,
Buzduganu că vedea.
Buzuduganu el lua
Şî în turc dă-l repezea,
Jos piste cap că mi-l da ;
La dînsu dăscălica,
Frumos capu îi tăia.
Apoi cu Nedea, slugă dreaptă,
El cocoana acasă trimetea,
Şî el, măre, că pleca,
La Mihai că să ducea.
Iar Buzeştii şi Căpreştii cum îl vedea,
Ei cu toţii-nmărmurea.
Mihai-vodă de-l vedea,
Masă mare că făcea,
Apoi el că porîncea,
La Buzeşti şî la Căpreşti,
Acasă cu alai a-l petrecea.
Ei cu dînsul că pleca,
Pînă la un sat mergea,

* În original greşit : îşi *(n. ed.)*.

La ceartă să apuca.
Scurtă era cearta lor,
Că ea fuse pă omor.
Radu arme nu avea ;
El dacă vedea şi vedea,
Cizma din picior scotea
Şi cu ea să apăra ;
Apoi zoru dă vedea,
Că viaţa o să-i ia,
La un gard să repezea,
Mîna pă un par punea.
Paru-n pămînt că-mi era,
Era dus el în afund,
Dă trei palme şi d-un pumn.
Şi-n pămînt în vîrf era,
Cui d-a-n curmeziş avea ;
El dă dînsu cînd smucea,
Din pămînt că mi-l scotea,
Şî-n gard d-o palmă mai erea.
Dar Buzeştii-l năpădea
Ş-acolea mi-l omora.
Veste la Mihai mergea.
Mihai-vodă d-auzea,
Porunca atuncea da,
Tron dă ceară îi făcea
Şi cu mare alai l-îngropa.

Auzit de înv. I. Florescu de la Florea Drăgan, din com. Bragadiru, jud. Teleorman.

128

Aga Bălăceanu

Supt seninul cerului,
La poiana mărului,
Întîlnitu-s-a, întîlnit
Doi domni cu două oşti :
O oaste mi-este nemţească,
Vine să ne prăpădească ;
Vine Aga Bălăceanu,
Care-a părăsit divanu,
Divanul l-a părăsit,
La vitejie-a ieşit.
O oaste mi-este turcească,
Este a lui Costandin Brîncoveanu,
C-ala stăpînea divanu.
Dar de ce ei se certa ?
Că Aga Bălăceanu zicea
Să facă Bucureştii la Bălaci,
Că sînt ziduri începute,
Frate, şi neisprăvite ;
Biserica din Bălaci
Făcută cu-o sută de-ani
Înaintea Bucureştilor.
Şi Costandin Brîncoveanu,
Şi cu Bucurel Ciobanu
Zicea să facă Bucureştii
Pe Dîmboviţă,
Că e apă de spălat
Şi cîmp mare d-alergat !
Ei, frate, nu se-nvoia,
La bătaie se lua,
Oastea lui Costandin Brîncoveanu
Se punea pe oastea lui Aga Bălăceanu,
D-a tăia, d-o potopea.
Unde Aga Bălăceanu se uita,
Din pridvor că mi-ţi sărea
Şi la cal că-mi alerga,
În şeapte chingi că mi-l chinga,
Şeapte chingi, şeapte tafture,

Care face paisprezece,
Şi-i sta inimioara rece ;
Şi mai pune d-o curea,
Să nu cază undeva...
Unde-n oaste că intra,
Nu mi-o taie cum se taie,
Şi mi-o taie tot grîneşte,
Şi-o grămădeşte clăieşte.
Unde Costandin Brîncoveanu
vedea
Cum oastea lui se-mpuţina,
Mîna la gură punea,
Cu pumnii-n piept se bătea :
— Sărăcuţ de maica mea,
Că mi-a prăpădit oastea,
F..tu-i crucea mîne-sa !
Pristav, nene, că punea,
Trei zile, trei nopţi striga :
— Care, frate, s-o afla,
Şi, nene, s-o-adevăra
Ca să taie p-acesta,
Îi dăruiesc domnia,
Domnia şi moşia,
Ca să taie p-acesta,
Că mi-a prăpădit oastea !
Nimenea nu se afla,
Fără cît că se găsea,
Săvai, căpitan Costin,
Al Bălăceanului fin.
La Costandin Brîncoveanu
mergea
Şi din gură-i cuvînta :
— Costandine Brîncovene,
Îmi dăruieşti moşia,
Moşia şi domnia,
Ca să-mi tai eu năşia ?
Că mi-e părinte mai mare,
Mi-a ars focu la spinare,
Frică mi-e de lumînare !
Unde Costandin Brîncoveanu
c-auzea,
În braţe că-l îmbrăţişa
Şi-n gură că-l săruta,
Şi la masă că-l trăgea,
Mîndru înscris, mare, făcea,
Ca să-i dea el domnia,
Domnia şi moşia.
El la cal că-mi alerga
Şi bine-n chingi că-l strîngea,
Şi-n oaste că mi-ş' intra.
Unde naşu-său că-l vedea,
El din oaste s-alegea
Şi la cîmp, nene, fugea
Şi-n gura mare striga :
— Aşteaptă-mă, naşule, şi pe
mine,
Pune-mi scară
Lîngă scară,
Şi oblînc
Lîngă oblînc,
Unul pe altul să ne păzim,
Să tăiem, să potopim !
Dar naşu-său că-mi grăia :
— D-alelei, fine Costine,
Te-aş adăsta eu pe tine,
Mi-e frică de-nşelăciune,
Că sînt mari domniile,
Mituiesc cu pungile
Şi dau cu moşiile,
Să-şi taie năşiile !
— Nu te teme, naşule, de mine,
Că-mi eşti părinte mai mare,
Mi-ai ars focul la spinare,
Frică mi-e de lumînare !
De micşor m-ai botezat,
De mare m-ai cununat,
Trei copii mi-ai creştinat,
Două fete şi-un băiat,
Şi-acu' vorbeşti cu păcat !
Cu cuvîntu-l înşela
Şi pe el că-l adăsta,

Amîndoi s-alătura.
— Naşule, taie dumneata
mijloacele,
Ca să tai eu mărginele !
Dară Costin ce-mi făcea ?
Mai în urmă rămînea,
Paloş pe mischiu trăgea,
Pe lîngă el că se da,
La naşu-său că trăgea,
Unde cu paloşu da,
Lua mîna cu spata
Şi picioru cu şoldu,
Şi ţeasta şelei,
Şi trei feţe de ibîncă,
Şi trei coaste de la cal.
Răzmă paloşu-n pămînt,
Că intră pînă-n mănuchi,
Aşa da de năcăjit...
Se simţi că l-a tăiat,
Parcă fu de lupi mîncat,
Şi da dosul şi fugea,
Picioarele în scări rămînea,
În cirlă, mocirlă intra
Ş-acolo că se văita :
— D-alelei, fine Costine,
Cum mă tăiaşi tu pe mine ?
Vino de mă scoate pe mine
Din acea cirlă, mocirlă,
Să te iert, fine, pe tine,
Să te arăneşti în lume !
Unde la el că mergea
Şi cu paloşu că da,
Tot în naşu-său lovea
Şi cu paloşu că da,
Frumos capu i-l tăia,
În suliţă-l sprijinea,
La disagi îl aşeza
Şi pe cal că-ncăleca,
La Costandin Brîncoveanu mergea
Şi din gură-i cuvînta :
— Brîncovene Costandine,
Dă-mi tu mie domnia,
Domnia şi moşia,
Că mi-am tăiat năşia.
Mi-a fost părinte mai mare,
Mi-a ars focul la spinare,
Frică mi-e de lumînare !
Costandin Brîncoveanu striga :
— Mă porc-de-cîine, liftă rea,
Cine ţie ţi-a poruncit
Şi ţie ţi-a volnicit
Să ţii tu calea domnilor,
Al doilea-mpăraţilor,
Al treilea vitejilor ?
Mîine-poimîine înainte mi-oi ieşi,
Şi pe mine m-oi întîlni,
Şi pe mine m-oi tăia,
Cum ai tăiat năşia ;
Da' nu e mai bine-aşa,
Pînă eşti la mîna mea
Să-ţi răpui eu viaţa ?
Chip gialîpului făcea
Şi-i dete capu-alăturea.
Făcu moarte peste moarte,
Două capete împreunate.
Tron de ceară le făcea,
La-mpărăţie-i mîna,
De se ducea pomina
Şi-aicea, şi-n Viena,
D-auzea măria-sa
Şi tare se jeluia,
Şi cu toată nemţia,
De a rămas pomina
Pe toată Valahia !

Comunicat de învăţătorul Ion Leabu din Şerbăneştii-de-Jos, Olt, de la lăutarul Gheorghe Bălţatu din Şerbăneşti.

129

Aga Bălăceanul

Frunză, foaia pirului,
În munții Gambrinului,
În pădurea Drinului,
Ceartă-mi-se, bate-mi-se
Cei doi domni cu două oști:
Una e verde rusească
Și una roșie turcească.
Dar domnii cine era?
Era Aga Bălăceanul
Cu Constantin Brîncoveanul,
Credea-n Dumnezeu, sărmanul!
Dar pe ce să bătea?
Pe București a-l muta.
Foaie verde foi de fragi,
Să-l aducă la Novaci.
Foaie verde bob năut,
Și, frate, nu s-a putut;
Bucureștiul a stătut
Unde-a stat el de demult.
Foaie verde ș-o lalea,
Unde, frate, s-auzea
Ca să-și taie nășia,
Să-și capete domnia?
Nicăieri nu s-auzea,
Frate, și s-adeverea,
Ca să-și taie nășia,
Să-și capete domnia.
Numa căpitan Costin,
Lui Aga Bălăcean fin,
Cînd fu joi de dimineață,
Se spăla bine la față
Și pe cal încăleca
Și la nașu-său pleca.
— Nașule, să-ncălecăm
Și la-ntreceri să ne luăm,
Că la vreme de pericol
Ți-oi da și eu ajutor!
Ei din oraș ieșiră afară
Și la-ntreceri se luară.
Dară Costin ce-mi făcea?
Suci calul pe stînga
Și cînd dete pe dreapta,
Îi taie mîna și spata.
Bălăceanul se-ntorcea
Și din gură cuvînta:
— Ce vii, fine, înfuriat?
Or la sînge ești spurcat,
De vii așa turburat?
— La sînge nu sînt spurcat,
Dar la vreme de pericol
Ți-oi da și eu ajutor!
Și cînd vorba isprăvea,
'Și lua calul și pleca
Și-n Dîmboviță intra.
Nici acolo nu-l lăsa,
Și pe sînge că-l ducea
Și-n Dîmboviță intra.
Să vezi, Aga ce-mi făcea?
Îngenuchea și se ruga
Și din gură cuvînta:
— Lasă-mă, fine, așa,
Că la drumuri m-oi ținea,
Oi cerși și m-oi ruga,
Ca să-mi țin cășcioreaua,
Lasă-mă, nu mă tăia!
Nu ți-e, finule, păcat?
Trei copii ți-am botezat,
Pe tine te-am cununat!
Nici acolo nu-l lăsa,
Frumos capul i-l tăia
Și-n dăsagi că mi-l băga,
Drum că la Divan își lua.
Ș-acolo cînd ajungea,
'I trîntea capul pe masă,

Ca pe căpăţîni de varză.
Boierii cînd îl văzură,
Toţi de frică-nmărmuriră.
Dar Constantin Brîncoveanul, —
Credea-n Dumnezeu, sărmanul ! —
El din boieri că ieşea
Şi din gură cuvînta :
— D-alei căpitan Costine,
Tu ţi-ai tăiat năşia,
Ca să-ţi capeţi domnia :
Ţi-ai căpătat funia !
Cînd fu vineri lîngă sară,
Pe Costin îl spînzurară,
Colo-n tîrgu de afară,
De doi stîlpi şi-o puntioară.
Dar de plîns cine-l plîngea ?
Numai biata naşă-sa :
— De oleoleo, fine Costine,
Tu ţi-ai tăiat năşia
Ca să-ţi capeţi domnia :
Ţi-ai căpătat funia !
Fieru să nu ruginească,
Oţelu să nu plesnească,
Trupu-ţi să nu mucezească,
Să vezi blestemul de naş,
Că-n lume n-are locaş.
Şi cînd vorba isprăvea,
Ţărîna pe el curgea.

Cules de Constantin Stănescu de la Ioan Băzăvan din Giubega, Dolj.

130

Aga Bălăceanu

Variantă prescurtată

Brîncoveanu ce făcea ?
Stoli la Bălăceanu trimetea ;
Bălăceanu pe Drăgan chema
Şi din gură-l întreba :
— Ce-o fi asta, fine Drăgane ?
Stoli mi-a trimes Brîncoveanu,
Nu cumva pentru bătaie,
Sau este rezvală-n ţară ?
Dară Drăgan răspundea :
— Naşule, dumneata,
Prin Bucureşti am trecut,
Multe lifte am văzut,
Turci şi nemţi şi tătari,
Poloni, unguri, mustăţi mari ;
La rezbel dac-om mergea,
Multe lifte om tăia.
Tu să tai în două părţi,
Că-s prea multe, multe legi,
Şi eu să tai într-o parte,
Ca să am mai bună parte.
Duminecă dimineaţă,
Cam pe rouă, cam pe ceaţă,
În răsăritul de soare,
Amîndoi porniră călare ;
La Dumnezeu se rugară
Şi din gură cuvîntară :
— Doamne, Doamne, ajută-ne
Ca să venim sănătoşi,
Ca doi trandafiri frumoşi !
Drăgan, finu, se ruga :
— Dar-ar Domnu Dumnezeu
Să fie pe gîndul meu :

Foaie verde tei frunzos,
Capul naşului să-l văd jos !
Ei la rezbel că pleca,
La Bucureşti ajungea.
În margine la Colintina
Multă oştire mi-era,
Ştii ca frunza, ca iarba.
Aga Bălăceanu ce făcea ?
Cînd aşa sodom vedea,
Ocheanu la ochi punea,
Peste oaste se uita
Şi din gură că striga :
— Alelei, Drăgane, fine,
De noi acum nu e bine,
Să ne luptăm peste fire,
Cu ăst sodom de oştire !
Bălăceanu ce-mi făcea ?
Sus la piept mîinile punea
Şi lui Dumnezeu se ruga :
— Doamne, Doamne sfinte,
Ascultă ruga-mi fierbinte ;
Cum m-ai scăpat întîia oară,
Scapă-mă şi-a doua oară !
Drăgan atunci ce făcea ?
El din gură se ruga :
— Foaie verde tei frunzos,
Capu naşului să-l văd jos !
Bălăceanu în oştire intra,
Cu paloşu în ea năvală da,
Dară Drăgan ce făcea ?
Sta la margine, se uita,
Nu-i venea a se lupta,
Calu oprit îi erea,
De tăiat nimic tăia.
Bălăcean la turci tăia,
Pîn' mîinele i se-ncorda
Şi sîngele se închega,
Pînă calu-i ostenea.
Bălăceanu ce făcea ?
Dacă vedea că ostenea,
Finului Drăgan grăia :
— La margine şi acasă ;
Calu mi-a ostenit
Şi eu am stătut.
Cînd amîndoi că fugea,
Oştirea la goană-i lua,
După ei se-nşiruia,
Atunci Drăgan ce făcea ?
El odinit cum era,
Cu calul înainte fugea,
Pe naşu-său în urmă-l lăsa
Şi-n Dîmboviţa că-l băga,
Şi din gură că-i striga :
— Fugi, năşicule, nu aşa,
Că ne-a ajuns potera !
Bălăceanu ce-mi făcea ?
Cu calu-n nămol intra,
Şi mai rău se-nnoroia,
El din gură că striga :
— Sai, fine Drăgane,
Calu mi s-a potmolit,
Oştirea m-a cutropit !
Dară Drăgan ce zicea ?
— Desfă-ţi, naşule, cămăşile,
Că cămăşile-ţi sînt grele,
Nu pătrund gloanţele pîn ele.
De cămăşi se desfăcea,
Drăgan la el se năpustea,
Suliţă-n el c-o băga,
Maţile i le vărsa ;
Pînă oştirea sosea,
Bălăceanu mort era.
Brîncoveanu ce zicea ?
— Drăgane, să trăieşti,
Domnia s-o stăpîneşti !
Pe Drăgan în scaun îl punea,
Bărbierii că chema,
Bine că mi-l mai spăla,
Mi-l rădea, mi-l potrivea,
Pe braţe atunci mi-l lua
Şi-n domnie-l aşeza.
Brîncoveanu lui grăia :

— Drăgane, Drăgane,
Mare hoţomane,
Cum tu să domneşti,
Lumea s-o stăpîneşti ?
Ţi-ai tăiat tu năşia,
Darmite acum domnia ?
La gealîpi el poruncea,
Capul lui Drăgan să-l ia.
— Lui Drăgan capul să-i luaţi ;
Decît lumea s-o domnească,
Trupul lui să-i putrezească !
Capul lui Drăgan tăia
Şi pe el îl îngropa
La mînăstirea domnească,
În lume să se pomenească !

Cules de Chr. N. Ţapu de la bătrînul Burcea din com. Adameşti-Teleorman.
Partea întîia a acestui cîntec lipseşte, şi toţi lăutarii din comuna Adameşti încep acest cîntec cu versetul „Brîncoveanu ce făcea ?"

131

Cîntecul lui Prîscoveanu

Foaie verde păr uscat,
La Prîscoveanu, la sfat,
Mulţi boieri s-a adunat ;
Toţi boierii tîrgului,
Sfetnicii-mpăratului,
Stîlpii Ţarigradului.
Dar pe nume cum îi cheamă ?
Aga Bălăceanu,
Cu Costantin Brîncoveanu,
C-aia stăpînea divanul.
Unde-aşa, vezi, că şedeau,
Între ei se pogodeau
Şi din gură toţi grăiau :
— De cînd odăi turceşti s-a făcut,
Zarafii s-a pribegit,
Nu mai ne vine dijmărit,
Dijmărit şi oierit,
Pe lume l-am pomenit
De cînd eram copil mic.
Dar de ce nu ne mai vine ?
C-ăl rumânaş mai bogat
La turci îmi este argat ;
Ce rumânaş mai deliu
La turci mi-este herghelgiu ;
Ce rumânaş căimăcan
La turci mi-este stupar.
Ciuda mare, rău ne pare,
Că n-ar fi vrun lucru mare,
Că nevasta mai frumoasă
La turci mi-este odăiaşă ;
Copila cu mărgele
A supus-o la cheiele ;
Scoate vin din pimniţă
Pînă-n dalba primăvară,
Fără nici o cheltuială !
Prîscoveanu cel bogat,
Boier mare şi-aşezat,
Calcă rar şi năstrăpat,
Dar el, nene, ce striga ?
— Şeapte boieri de ţară,
Să mergem la jăluială,
Să dăm jalbă împăratului,
În poarta Ţarigradului,
Şi-mpăratu la domnie,

Şi domnia la-mpărăţie !
Unde-aşa, vezi, că-mi auzea,
Cei şeapte boieri se gătea,
La Ţarigrad că pornea,
În postu Crăciunului pleca.
Ei la Dunăre mergea
Şi-n caic că se urca ;
Caicul că mi-l pornea
Pe Dunăre în jos,
Că merge cu folos.
Cînd la jumătatea postului era,
Sfîntu Niculaie pe Dunăre-i
prindea.
Prîscoveanu ce-mi făcea ?
Caicelu că-l oprea
Şi pe el că-l priponea
Cu frînghii de mătase,
Împletite toate-n şase.
Pe Dunăre că-l oprea,
Şeapte crapi că-mi prindea,
Cu ceafa ca de malac ;
Şi el, frate, că-i gătea,
Pe sfîntu Niculaie-l slujea,
C-aşa este datina
De la Maica Precista...
Uite-aşa, vezi, că-mi vedea,
Caicelu că-l pornea,
Pîn Idirna că mi-şi da,
La Ţarigrad ajungea.
Caicelu că-l oprea
Şi pe el că-l priponea
Cu frînghii de mătase,
Împletite toate-n şase.
Cei şeapte boieri ce-mi făcea ?
Ei din caic jos se da,
Cu ipingele se-mbrăca,
Bicele pe mîini că lua,
Chirigii că se făcea,
Pîn Ţarigrad se-mplimba,
Şeapte rogojini că-mi lua,
Cu bicele le-nnoda,
La spinare le lua,
În mîna lui Prîscoveanu le da.
Prîscoveanu ce făcea ?
Rogojinele le lua,
Cu catran le cătrănea,
Cu bumbac le bumbăcea
Şi cu spirt că le stropea ;
În trei prăjini le ridica,
Lumînarea c-aprindea,
Foc la rogojini că-mi da.
Rogojinele-mi ardea,
Focu mare se făcea,
Ţarigradu-nspăimînta.
Dar împăratu ce făcea ?
El prin curte se-mplimba,
Vedea foc, se spăimînta,
Cu mare glas el striga :
— Trei copii de la măria-sa,
Ce staţi voi acum aşa ?
Voi nu băgaţi sama
Că n-am măturat coşurile ?
S-a aprins Ţarigradu
Şi-o să ardem cu totu !
Dar ei, nene, ce făcea ?
Din iuţeală se scula
Şi Ţarigradul ocolea,
Peste cine, vezi, că-mi da ?
Peste Prîscoveanu-mi da,
Unde rogojinele ardea...
Dindărăt pe boieri lua,
Ca pe oi
Şi ca pe boi,
La-mpărăţie-i ducea.
Cînd acolo îi ducea,
Împăratu le striga :
— Şeapte boieri de ţară,
Ce păţ mare c-aţi văzut
De la mine c-aţi venit ?
Bine v-ar şedea la fiare,
Să vă trimet la Ocna-Mare,
Să-mi tăiaţi ceva la sare

Pînă-n d-alba-i primăvară,
Făr' de nici o cheltuială!
Prîscoveanu ce striga?
— Să trăiești, împărate luminate,
N-am venit să ne bagi la fiare,
Să ne duci la Ocna-Mare;
Ci am venit la jeluială
Înaintea măriei-sale,
Cum judeci lumea toată,
Să ne faci nouă dreptate!
Dar împăratu ce striga?
— Ce păț mare c-ați văzut
De la mine c-ați venit?
Brîncoveanu cel bogat,
Prea mi-e un boier așezat,
El, nene, ce a strigat?
— Trăiești, împărate luminate,
De cînd odăi turcești că s-a fapt,
Zarafii c-a pribegit,
Creștinii mi-a sărăcit,
Nu mai ne vine dijmărit,
Dijmărit și oierit,
Pe lume l-am pomenit!
Dar împăratu mai striga:
— Măi trei copii ai mei, de la
māria-sa,
Acum din iuțeală vă sculați,
Șeile pe cai aruncați.
Car' cu securi,
Car' cu topoare,
Să-mi dați foc la foișoare,
De la baltă pîn' la Olt,
Județele peste tot!
Cîte odăi turcești mi-era,
Pe toate le dobora,
Cu securi le dărîma.
Unde-așa, vezi, că-mi vedea
Și foc, nene, le punea,
Odăile că-mi ardea.
Dară turcii ce-mi făcea?
Șele pe cai că-mi punea,
Numai o odaie că-mi rămînea,
Acilea la Țuțurca,
În gura Ologilor mi-era,
Și aia, vezi, rămînea.
Dară turcu-atunci ce făcea?
Poala cu galbeni umplea,
Dinaintea lor ieșea.
Dară turcu ce zicea?
— Trei copii de la măria-sa,
Luați galbeni cît oți vrea,
Să nu-mi fărîmați odaia!
Dar ei, nene, ce făcea?
Din gură turcului zicea:
— Turcule, dumneata,
Nu-mi trebuie vlaga ta,
Ci fărîmă-ți odaia
Și pleacă în Merchiza!
Unde turcul că vedea,
Odaia și-o fărîma,
Disagii de galbeni umplea
Și pe cal că mi-i punea,
Și de-acolo că pleca.
Floare verde flori de nuc,
Sui, Mario,-n vîrf de nuc,
Să vezi turcii cum se duc.
A venit călări pe măgari,
Acum se duc pe armăsari,
Nu pot se cîrmi de bani.
Că-n sat nu mai e de trai,
Că ne dă turcii stupai,
Să ieșim cu toți la plai!

Mă plătii cu cîntecu
Ca lupu cu urletu;
Carnea o lasă în crîng,
Pielea o duce în tîrg.
Mai îndemnați cu oalele,
N-ascultați minciunile!

Cules de Christea N. Țapu din gura lăutarului Radu Burcea din Putinei (Teleorman).

Mogoş Vornicul

La umbră la şeapte brazi,
Unde se cinsteşte şeapte fraţi,
Albi ca nişte împăraţi,
Cu Stăncuţa că sînt fraţi
Şi cu Mogoş sînt cumnaţi ;
Dar în vorbă ce-şi avea ?
Tot pe Stanca-o logodea.
După cine că mi-o da ?
După Mogoş vornicul,
Vestitu, viteazu,
C-ala e fecior de domn,
N-are frică de om.
Dară ei ce mi-şi făcea ?
Cu Mogoş ei că vorbea :
— Alei, Mogoş dumneata,
Noi pe Stanca să ţi-o dăm,
De bogată, de avută
Îi stă pieptul clăbuşit
De aur şi de argint,
De n-am văzut de cînd sînt !
Noi pe Stanca că ţi-o dăm ;
Dar noi prinsoare s-avem
Să vii vara de cinci ori,
Că-s mai multe sărbători,
Şi iarna de trei ori,
Că-s mai multe lucrători,
Şi s-o întîmpla d-o fi ger,
Nu e bine călător.
Aşa prinsoare făcea.
Dară Mogoş ce făcea ?
El pe Stanca c-o lua
Şi-acasă că mi-şi pleca.
Nouă ani că mi-ş' trecea,
Pe la cumnaţi nu mai da ;
Cînd povîrnea pe zece,
Iaca Mogoş se găteşte
P-un cal galben dobrogean,
Coada-i trage pojar verde,
Urmele-i se pierde...
Şi Mogoş că mi-şi pleca,
Şi el, frate, se trăgea
La umbră la şeapte brazi,
Unde se cinstea şeapte fraţi.
— Bună ziua, şeapte fraţi,
Albi ca nişte împăraţi,
Cu Stăncuţa sînteţi fraţi
Şi cu mine sînteţi cumnaţi !
— Mulţumescu-ţi dumitale,
Ca la un cumnat mai mare !
Să sculă fratele-ăl mai mare :
— Bine, Mogoş, ai venit,
Pe Stăncuţa nu ni-o aduci ?
— Vine şi Stanca pe urmă,
Învăluită-n rogojină,
Să nu vă fie ruşine ;
Într-un car mare mocănesc,
'Nalt în drig, mărunt în roate,
Cu doi boi moldoveneşti,
Lungi de coarne,
Ciungi de coade,
Unde te uiţi prin c...
Le numeri măselile...
De trei ori că-l ispitea,
Mogoş tot aşa spunea,
De-al dracului ce era !
Fratele mai mare ce făcea ?
Paloş din teacă scotea
Şi pe Mogoş l-amelinţa.
Mogoş fuse mai voinic,
Pe sub paloş s-a pitit
Şi cu-al lui l-a prijinit.
Fratele cel mai mic se scula
Şi-n cîrciumă că-l băga,
O oca de spirt că-i da

Şi pe Mogoş îl îmbăta,
Paloş din teacă scotea
Şi pe Mogoş îl tăia.
Unde, frate, că-l ducea ?
La umbră la şeapte brazi,
Unde se cinstesc şeapte fraţi,
Şi-acolo că-l îngropa
Şi cu frunză îl învălea.
Nici mai mult că nu trecea,
Iacă Stanca şi sosea.
Nu venea cum îi spunea,
Şi Stanca că mi-ş' venea
Într-o cucie zugrăvită,
Mult mi-e poleită,
Cu potintele de aur,
Cu cruciuliţe de argint,
Care n-am văzut de cînd sînt !
Şi bună ziua că le da :
— Bună ziua, şeapte fraţi,
Că cu mine sînteţi fraţi
Şi cu Mogoş sînteţi cumnaţi !
— Mulţumescu-ţi dumitale
Ca la o soră mai mare !
Bine, Stanco, c-ai venit,
Pe Mogoş nu mi-l aduci ?
— Mogoş mi-a plecat înainte
P-un cal galben neînvăţat,
Cu conteşu îmbăierat,
Şi Mogoş era cam beat,
Ori că calul l-a trîntit,
Ori că voi l-aţi omorît ?
Dar Stăncuţa ce făcea ?
O boldeicuţă şi-avea,
De ştia de mi-ş' vorbea.
Boldeicuţa c-o lua,
Jos din trăsură c-o da.
Boldeicuţa ce făcea ?
Urma sîngelui că lua,
Peste Mogoş că mi-ş' da.
Şi Stanca ce mi-ş' făcea ?
La Mogoş că se ducea
Şi de mînă că mi-l lua,
Capul la spate-i cădea ;
Îl săruta în tăietură,
Parcă-l săruta-n gură !
— D-ar da Stanca pînă-n ie,
Să vă văd eu la domnie,
Să vă văd pe trei legaţi
Şi pe patru spînzuraţi !
Dar Stăncuţa ce-mi făcea ?
În cucie se punea,
La domnie se ducea
Şi din gură că zicea :
— Domnule, măria-ta,
Turcii-n ţară că mi-a dat
De m-a ars şi m-a prădat,
Pe Mogoş mi l-a tăiat,
Pe mine m-a văduvit,
Copilaşi mi-a sărăcit !
Şi domnia şi-auzea,
La ceauş că poruncea :
— Măi ceauş, tu mi-eşti rău,
De cînd tu mi-ai ceauşit,
Nici o slujbă n-ai făcut,
Dar pe asta ca s-o faci !
Firmanul în mînă că-i da
Şi din gură-i spunea :
— Dacă la masă-i afla,
Să-i laşi pînă or cina,
Că şi ei or fi ceva !
Dar ceauşu ce făcea ?
Firman în mînă le da.
Dar ei, frate, ce făcea ?
Firmanul că-l citea,
Lacrimile-i podidea,
Că le-a scurtat viaţa !
Ei de frică ce făcea ?
Un catîr că mi-ş' lua
Şi de bani l-împovăra,
La domnie că pleca,
Domniei ca să-i dea.
Dacă la domnie venea,

Ei banii că-i aducea.
Domnia banii că lua
Şi pe Stanca o sictirea,
Jos din case-o sictirea.
Dar Stanca ce mi-ş' făcea ?
— D-o da Stanca pînă-n ie,
Să răzbească la-mpărăţie,
Să te scoată din domnie !
Dar domnia ce făcea ?
Sta niţel şi se gîndea,
Şi pe Stanca c-o chema,
Îndărăt c-o aducea
Şi pe Stanca c-o-ntreba.
Stanca tot aşa spunea :
— Turcii în ţară c-a intrat
Şi m-a ars şi m-a prădat,
Şi pe Mogoş l-a tăiat.
Domnia aşa auzea,
Toţi turcii i-aducea,
La falangă că-i punea.
Doi turci bătrîni s-alegea
Şi la domnie vorbea :
— Baca, baca, gheaurea,
Domnule, măria-ta,
Că baţi pe drepţii
Să spuie vinovaţii,
Că pe Mogoş l-a tăiat
Şeapte fraţi de-ai Stanchii !
Domnia aşa auzea,
Drumul turcilor le da,
Pe fraţii Stanchii îi lua,
Pe cei patru îi spînzura
Şi pe trei că mi-i lega,
Chefu Stanchii că făcea.
Şi-a murit, nu se mai vede,
Lumile nu li se pierde,
Şi-a plătit la lăutari
De l-a scris la sărindari,
Să-l spuie la zile mari...

Mă-nchinai cu cîntecul,
Ca lupul cu urletul :
Cît trăieşte, lipoveneşte,
Dacă puşca-l dobîndeşte,
Dă pielea şi se plăteşte !

Auzit de Chr. N. Ţapu de la lăutarul Ioniţă Nicolae din Roşiorii-de-Vede (Teleorman).

133

Mogoş Vornicul

La umbră la şeapte brazi,
Unde se cinstesc şapte fraţi,
Albi ca nişte-mpăraţi,
Şi cu Mogoş sînt cumnaţi.
Ei în vorbă ce-şi avea ?
Pe Stăncuţa o logodea.
După cine vrea s-o dea ?
După Mogoş vornicul,
Călare pă galbenul,
Conteş îmbăierat.
Dar pe Stanca că i-o da
Şi-acasă că mi-o ducea.
Dar cu Mogoş prinsoare avea :
— Măi Mogoş, dumneata,
Noi pe Stanca că ţi-o dăm,
Dar noi prinsoare s-avem :
Să vie vara de zece ori,
Cam în luna lui Cuptor,
Că-s mai multe sărbători,
Mai puţine lucrători ;

Și iarna vii de cinci ori ;
Că s-o-ntîmpla d-o fi ger,
Nu e bine călător.
Mogoș tot așa zicea,
Pînă pe Stanca o lua.
Cînd acasă mi-o ducea,
Nouă ani că mi-ș' trecea,
Pe la cumnați nu mai da.
Cînd împovîrnea pe zece,
Iacă Mogoș se gătește,
P-un cal galben dobrogean ;
Coada-i trage pojar verde,
Ia vezi urma i se pierde.
Cînd la ei că-mi ajungea,
La umbră la șapte brazi,
El din gură că-mi striga :
— Bună ziua, șapte frați,
Șeapte frați, șeapte cumnați,
Albi ca niște-mpărați,
Cu Mogoș sînteți cumnați,
Cu Stăncuța sînteți frați.
Cei șeapte frați se scula :
— Bine, Mogoș, mi-ai venit,
Pe Stanca ce ni-ai făcut ?
— Măi șeapte frați, șeapte cumnați,
Vine și Stanca pe urmă,
Învălită-n rogojină,
Ca să nu vă fie rușine,
Într-un car mare moldovenesc :
De spițat mi-este spițat,
Numai nu mi-e obădat ;
Cu doi boi moldovenești,
Cînd te uiți pîn c...
Le numeri măselele.
Cei șeapte frați cînd auzea,
Inima că le-o rănea.
Al mai mare ce-mi făcea ?
Paloș din teacă-mi trăgea,
Lui Mogoș capu să-i ia.
Iar Mogoș fu mai voinic,
Cu paloșul lui prijinea,
Pe cumnată-său îndărăt îl da.
Iar la masă că-mi ședea,
Iar, frate, că mi-l ispitea.
Mogoș tot așa spunea.
Cumnată-său cel mai mic,
Fu slugă la un ispravnic,
El fuse mai priceput.
Fratele mai mare ce-mi făcea ?
Pe Mogoș de vorbă ținea,
Al mic după Mogoș se da,
Paloșul din teacă scotea,
Capul lui Mogoș tăia
Și cît colo el sărea.
De-ngropat unde-l îngropa ?
Tot la umbra brazilor,
Cu frunza mi-l învălea,
Călușelul i-l lua,
În grajd de piatră-l băga,
Și mai mult că nu trecea,
O cucie că-mi venea.
Ce fel de cucie era ?
Poleită,
Cu aur zugrăvită,
Cu postav verde-nvălită,
Cu doisprezece telegari,
Negri, nene, ca corbii,
Supțiri, frate, ca șerpii
Și iuți, frate, ca focu.
De mînat cine-i mîna ?
Mic de mocănaș,
Cu gluga-ntre spete,
Cu băieri de bete,
Mîna nu se vede.
Dar în cocie cine era ?
Vezi Stăncuța cea frumoasă,
Surioară la șeapte frați,
Albi ca niște-mpărați.
Și că, nene, unde trăgea ?
La umbră de șeapte brazi.
— Bună ziua, șeapte frați,

Cu Mogoş sînteţi cumnaţi
Şi cu mine sînteţi fraţi.
— Bine, Stanco, mi-ai venit,
Pe Mogoş ce l-ai făcut ?
— Măi şeapte fraţi,
Albi ca nişte-mpăraţi,
Mogoş mi-a plecat 'nainte,
P-un cal galben dobrogean,
Coada-i trage pojar verde,
Ia vezi urma i se pierde,
Şi Mogoş era cam beat,
Ori că calu l-a trîntit,
Ori că voi l-aţi omorît ?
Unde ei că mi-auzea,
Unul la altul se uita,
Semn la altu că-şi făcea,
Cîte trei c-o ispitea,
Stanca tot aşa spunea.
Dar Stăncuţa ce făcea ?
La cucie se ducea,
O boldeicuţă şi-avea,
Jos din cucie mi-o da,
La şeapte fraţi mi-o ducea.
Dîra sîngelui afla,
Pe sînge că se lua,
Pîn' la groapă d-o ducea.
Boldeicuţa că scărma,
Peste Mogoş că mi-ş' da,
Şi Stăncuţa că-l lua,
Mi-l săruta în tăietură,
Parcă-l săruta-n gură.
Tron de ceară că-i făcea
Şi pe cucie că-l punea,
La domnie că-mi pleca.
Iar Stăncuţa că striga :
— D-ar da Stanca pînă-n ie,
Să răzbească la domnie,
Să vă văz pe trei legaţi
Şi pe patru spînzuraţi !
La domnie se ducea
Şi din gură că-mi striga :
— Doamne, măria-ta,
Turcii-n ţară mi-a venit,
Pe mine m-a văduvit.
Domnu cînd mi-auzea,
Un firman că-mi scria,
Zece ceauşi că-mi venea,
Toţi turcii că mi-i strîngea,
La bătaie că-i punea.
Iar turcii că mi-ş' striga :
— Baca, baca ghiaura,
Cum bate pe drepţii,
Să spuie vinovaţii !
Unde domnia auzea,
Pe turci îi ispitea,
Turcii drept că spunea :
— Doamne, măria-ta,
N-am tăiat noi pe Mogoşu,
Mogoşu Vornicu,
Ci pe Mogoş l-a tăiat
Ăi şeapte fraţi,
Albi ca nişte-mpăraţi,
Cu Stăncuţa ei sînt fraţi
Şi cu Mogoş sînt cumnaţi !
Unde domnia auzea,
Un ceauş mi-aducea,
La şeapte fraţi că trimetea
Şi din gură-i poruncea :
— De-i vei găsi la masă,
Lasă-i să cinească ;
De-i vei găsi culcaţi,
Frumuşel să mi-i legaţi.
Unde ceauşu pleca
Ş-acolo că se ducea,
El la masă că-i găsea,
Firman pe masă le trîntea.
Unde ei că mi-l vedea
Şi-ncepea de a-l citea,
Lacrămile-i podidea.
Ăl mai mare se scula,
Trei catîri că mi-aducea,
De gălbiori îi încărca,

Un plocon la domnie trimetea.
Domnia cînd catîrii vedea,
Pe Stanca mi-o sictirea ;
Iar Stăncuța cînd auzea,
În cucie se punea
Și din gură că zicea :
— Doamne, măria-ta,
D-ar da Stanca pînă-n ie
Să răzbească la-mpărăție,
Să te scoață din domnie !
Dar domnia auzea,
De ea, frate, se spăimînta.
De mînă că mi-o lua
Și pe scaun mi-o poftea :
— Stai, Stăncuțo, tu acilea.
Stanca pe scaun stetea,
Domnia ce mi-i făcea ?
Trei ceauși că-mi chema
Și la ei că-i trimetea
Și din gură le poruncea :
— De i-ați găsi culcați
Să mi-i aduceți legați,
Pe cîte șeapte legați.
Și ceaușu cînd pleca,
El acolo c-ajungea,
Firman pe masă trîntea.
Cînd ăl mare că-l citea,
Trei catîri că mai aducea,
De gălbiori îi încărca,
La ceauși că-i dăruia,
Să nu-i mai ducă legați,
Să zică că-s vinovați.
Cînd ei că s-apropia,
Stanca în gura mare striga :
— D-ar da Stanca pînă-n ie
Să vestesc la-mpărăție,
Să vă văz pe trei legați
Și pe patru spînzurați !
Unde domnia auzea,
Pe cîte trei mi-i lega
Și pe patru-i spînzura,
Cheful Stancii că-i făcea,
Și pe Mogoș îl îngropa
La umbra cu șeapte brazi,
Unde beau cei șeapte frați,
Albi ca niște-mpărați,
Și cu Mogoș sînt cumnați.
Ei cu vadra se cinstea,
Vadra Țaligradului,
Măsura împăratului.

Mă plătii cu cîntecul
Ca lupul cu urletul,
Cînd vînătoru-l gonește
Dă pielea și se plătește.
Și mai dați cu picătura,
Să-și ude țiganu gura.

Cules de Chr. N. Țapu din gura lăutarului Dumitru Văleanu din Roșiori-de-Vede.
A se confrunta acest cîntec cu varianta prescurtată *Mogoș Vornicul* din colecția lui V. Alecsandri, p. 153 sq.

134

Mogoș Vornicul

Departe, vere, departe,
Departe dar nu prea foarte,
La umbra de șeapte brazi,
Und' se cinstesc șeapte frați,

Albi ca niște-mpărați,
Și cu Mogoș sînt cumnați,
Mare masă mi-este-ntinsă,
De șeapte frați mi-e coprinsă.
Ei pe Mogoș adăsta,
Iacă Mogoș că sosea,
Cam cu chef că mi-și venea,
La ei că se ploconea.
Ei, măre, nu-i mulțumea
Și din gură că-i striga :
— Alei, Mogoș vornice,
Tu, măre, că ni-ai venit,
Pe Stăncuța nu ni-o aduci,
C-așa prinsoare ni-ai dat,
Cînd pe Stanca noi ți-am dat,
S-o aduci vara de cinci ori,
Că-s mai multe sărbători,
Și iarna de trei ori,
Că-s mai multe lucrători.
Dar Mogoș ce mi-și făcea ?
El nici habar că n-avea.
Grăi fratele-ăl mai mare :
— Ori la puști să-l împușcăm,
Ori cu sabia să-l tăiem ?
Grăi fratele-ăl mai mic,
Că-i mai mic și mai voinic
Și la minte priceput.
Paloș din teacă scotea,
Capu lui Mogoș tăia
Și, măre, că-l îngropa.
Dacă, măre, îl îngropa,
Iacă Stăncuța sosea,
Bună ziua că le da :
— Bună ziua, șeapte frați,
Cu mine sînteți voi frați
Și cu Mogoș sînteți cumnați.
Pe Mogoș ce l-ați făcut ?
Ea, măre, că mi-și umbla,
Pe dîra sîngelui mergea,
Și, măre, că-l dezgropa,
Îl săruta-n tăietură,
Parcă-l săruta în gură :
— Cum pe Mogoș l-ați tăiat,
Că era, frate, cam beat ?
Ea mi se jelea,
Cu palmele se bătea,
Și din gură le spunea :
— D-o da Stanca pînă-n ie,
Ca să mă duc la domnie,
Să vă văz pe trei legați
Și pe patru spînzurați !
Stanca, măre, că-mi pleca,
Pe Mogoș că mi-l lua
Și la tron că-l așeza,
În trăsură că-l punea,
La domnie că mergea.
La domnie-l arăta,
Și pe frați învinuia.
Domnia ce mi-și făcea ?
La ei, frate, trimetea,
Pe cîte șeapte-i aducea,
Și pe trei că mi-i lega,
În pușcărie că-i băga.
Pe patru că-i spînzura.
Stăncuța că-mi rămînea,
La un dughian se ducea,
Și-acolo că mi-și plîngea,
Toată noaptea se jelea,
Și văduvă rămînea,
Acasă că se ducea.

Cules de Chr. N. Țapu din gura lăutarului Ioniță Văleanu, Roșiori-de-Vede.

V
Familiale

1. Indrăgostiţii

135
Mierliţa şi sturzul

Sus la munte ninge, plouă,
Jos la baltă cade rouă.
Sus la munte cu iţari,
Jos la baltă cu şalvari.
Uiu, iu şi ia, ia, ia,
Mi-a văduvit mierliţa
Şi umblă sturzu să mi-o ia.
— Mierliţă, mierliţă,
Pasăre pestriţă,
Naiba să te-nghiţă,
Ia-mă tu pe mine,
Că mult ţi-o fi bine.
— Ba, sturzule, ba,
De urîtu tău
Şi de-al taică-tău
Ce-oi să mă fac eu ?
Doar eu de m-aş face
D-o holdă de grîu,
Şi eu m-oi usca,
De tine-oi scăpa.
— Fă-te, mierlă, fă-te,
Fă-te sănătoasă,
Că mie nu-mi pasă,
Că şi eu m-oi face
Mic secerător,
Cu secerea-n mînă,
Cu luleaua-n gură
Şi-n tine-oi intra
Şi te-oi secera,
Şi znop te-oi făcea,
În braţe te-oi lua
Şi te-oi săruta
Şi-oi fi tot a mea,
Plesni-ţi-ar fierea !
— Sturzuleţule,
Mititelule,
Gingăşelule,
Frumuşelule,
De urîtu tău
Şi d-al frati-tău
Ce-oi să mă fac eu ?
Dar eu de m-aş face
D-o turtă de pîine
Şi-n foc c-oi intra,
De tine-oi scăpa.
— Fă-te, mierlă, fă-te,
Fă-te sănătoasă,
Că mie nu-mi pasă !
Că şi eu m-oi face
D-un mic vătrăiaş
Cu coada de fier,

Cu pana d-oţel
Şi-n foc că oi intra,
Peste tine-oi da
Şi m-oi apleca
Şi te-oi săruta
Şi-oi fi tot a mea,
Plesni-ţi-ar fierea !

Auzit de Christea Ţapu de la Stancu Ion din Cucuieţi (Teleorman).
Acest cîntec este o variantă prescurtată a celui din colecţia d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 453 sqq. În colecţia lui V. Alecsandri, acest cîntec se aseamănă cu balada [...] *Cuculeţul* [în această ediţie, p. 66—68].

136

Voinicel străin

Verde de măslin
Şi de rusmalin,
Voinicel străin,
Strein şi sărac,
Intră noaptea-n sat,
Tot de cîini lătrat,
De nimeni chemat,
De toţi înjurat.
Mescioarele
Strînse,
Făclioare
Stinse.
Verde de pelin
Şi de rusmalin,
Voinicel strein,
Străin şi bogat,
Intră noaptea-n sat,
De cîini nelătrat,
De toate chemat :
Mescioarele
'Ntinse,
Făclioare-aprinse.
Verde de pelin
Şi de rusmalin,
Voinicel străin,
Ca măr dulce-n drum :
Cîţi călători trece
Toţi zburătureşte :
Rămurica-i
Frînge,
Tulpioara-i
Plînge.
Vîrfu-i zice : Taci
Că tot tu le faci
Nu e vina ta
Şi a altuia,
Care te-a sădit
Şi te-a prăsădit
Şi nu te-a-ngrădit.

Culeasă de [C.] Rădulescu-Codin, din Zgripceşti-Muscel.

137

Foaie verde lin pelin

Foaie verde lin pelin,
Vai de voinicel străin,
Ca un măr dulce din drum.
Oricare pe drum îmi trece
Pe el îl zburătureşte,
Ramurile-mi frînge
Şi tulpina-mi plînge.
— Taci, tulpină, taci,
Că tot tu le faci.
Tu nu strici nimic,
Ci cine te-a sădit
Şi nu te-a-ngrădit!

Culeasă de Chr. N. Ţapu din Alexandria, Teleorman.

138

Vai, voinic strein!

Foaie verde de pelin,
De pelin, de rosmarin,
Vai de voinicel strein !
E ca măru dulce-n drum :
Cîţi pe drum că-mi trec
Îl zburăturesc ;
Crăcioare-mi frînge,
Trupioara-mi plînge,
Cu lacrămi de sînge !
— Taci, trupină, taci,
Că tot tu le faci ;
Nu e vina ta,
Ci-a cui te-a sădit
Şi nu te-a-ngrădit !

Auzită de Chr. N. Ţapu de la lăutarul Ghiţă Şchiopu din R. Vîlcea.
A se vedea varianta *Străinul sărac*, din colecţia G. Dem. Teodorescu, p. 282 ; idem *Strein singur* din aceeaşi colecţie, p. 283, vers. 14—25.

139

Verde de sipică

Verde de sipică
Şi de măturică,
Pe uliţa strîmtă,
Strîmtă şi boltită,
Var şi cărămidă...
Mi-este o casă mititică,
Cu şovar verde-nvelită,
Cu ferestrele de sticlă,

Cu ușile de sipică,
Cu sîrmă-ngrădită.
Și-o nevastă tinerică
Șade-n pat, toarce la furcă,
Cu caieru de bumbac
Și furca de liliac,
Verde și-o lalea
Și d-o viorea,
Și mi se certa
Cu o cumnățea,
Cu o surățea ;
Cu o surățică,
Cu o cumnățică :
— Foaie verde lată,
Surată,
Cumnată,
Bărbățelu tău
Mult e nătărău,
Doarme-n patul meu.
Foaie matostat,
Dacă ai bărbat,
Ține-ți-l legat
De furcă de pat,
Nu-i da drumu-n sat.
Verde de cicoare
Și de salbă moale,
Du-l în tîrg, în vale,
Strigă-n gura mare :
Bărbat de vînzare,
Cinsprece parale !

Culeasă de Al. I. Hodoș, din județul Argeș.

140

Bate-mi-se

Verde trei foi late,
Bate-mi-se bate,
Două frunze late,
Ca două cumnate :
Maria
Mocanca
Cu Stanca
Vlășceanca.
Iară cea mocancă
Strigă-n gura mare :
— Vin, Badule, vin
La oile tale,
Că sînt fătătoare ;
Fată cîte doi,
Ciobanii-s mișei,
Taie cîte doi.
Iară cea vlășceancă
Strigă-n gura mare :
— Vin, Badule, vin
La viile tale,
Că sînt coapte tare,
Ne arse de soare,
Coapte
Pe supt foi,
Ne-atinse de ploi,
Coapte
La pămînt,
Ne-atinse de vînt.

Culeasă de C. Rădulescu-Codin, din Valea Mare, Muscel.

141
Cîntecul lui Iencea Săbiencea

Foaie verde-a bobului,
Pîn tîrgu Odriului
Plimbă-mi-se,
Poartă-mi-se,
Săvai Iencea
Săbiencea,
C-o saia sumeasă-n brîu,
Cu murguleţu de frîu.
Se-mplimba ce se-mplimba,
De pe cal descăleca,
La o cafenea-mi trăgea,
Cafeneaua turcilor,
Turcilor, păgînilor.
Şi pe scaun că-mi şedea
Şi-o cafea-mi poruncea.
Unde turcii că-l vedea,
Ca cîinii că se strîngea
Şi din gură că-l întreba :
— Băi Ienceo dumneata,
Ce-ai căutat tu p-aicea ?
Dar Iencea că mi-ş' striga :
— Turcilor,
Păgînilor,
Cîte fete-n Ţaligrad,
Ţaligrad şi Beligrad,
Şi neveste cu bărbat,
Lui Iencea nu i-a scăpat,
Pe toate le-am sărutat.
Cîte un bogasin le-am dat,
Pe papucei le-am călcat ;
Numai una mi-a scăpat :
Stăncuţa din Beligrad,
Nepoţica de-mpărat,
Fată de sîrb bogat.
Unde turcii c-auzea :
— Daba, Iencea, dumneata,
Noi de nouă ani ne căznim
Pe Stanca s-o sărutăm,
Inelul să i-l luăm.
Dar tu dacă eşti viteaz,
Tu pe Stanca s-o săruţi,
Inelul să ni-l aduci,
Cinci pungi de galbeni ţi-om da ;
Dar dacă n-oi săruta,
Inelul nu ni-l vei da,
Frumos capu-ţi l-om lua.
Unde Iencea c-auzea,
Lui ochii negri-i lăcrăma,
Afar' din cafenea ieşea
Şi la murgu se ducea,
Picioru-n scară-l punea.
Mergea murgu-mbuiestrînd
Şi-alde Iencea tot oftînd.
Cînd maică-sa-l vedea
Ea din gură-i zicea :
— Alei, Iencio, dumneata,
Eu te-aştept, maică, rîzînd,
Şi tu-mi vii, maică, plîngînd !
— Maică, măiculiţa mea,
Eu aseară m-am plimbat
Aci-n tîrg în Ţarigrad,
Pe la cafenea am dat
Şi mai mult m-am lăudat :
Cîte fete-n Ţaligrad
Şi neveste cu bărbat,
Nici una nu mi-a scăpat,
Decît Stanca mi-a scăpat,
Stăncuţa din Beligrad,
Nepoţica de-mpărat,
Fată de creştin bogat.

Prinsoare cu turcii-am făcut
Că pe Stanca-oi săruta
Şi inel i l-oi lua,
Cinci pungi de galbeni mi-or da ;
Dacă pe Stanca n-oi săruta
Şi inelul nu l-oi lua,
Frumos capul mi l-or lua.
Unde mă-sa c-auzea,
Lui din gură că-i zicea :
— Alei, Iencio, dumneata,
Roagă-te la Dumnezeu
Să-ţi trăiască murgul tău,
Şi la Maica Precista,
Să trăiască maică-ta,
Să te scape de belea
Din mîna păgînilor,
Din cuţitul turcilor.
Şi de mînă că-l lua
Şi-n casă că mi-l băga,
Frumuşel că mi-l tundea,
Mustăţile i le rădea,
De haine mi-l dezbrăca,
Femeieşte-l îmbrăca,
În ace,
În spilce îl prindea,
O cîrpă-n cap îi punea,
Femeie că mi-l făcea
Şi din gură că-i zicea :
— Tu, maică, să mi te duci
La portiţa cu trei băşici
Şi-aşa din gură să zici :
— Stanco, surăţica mea,
Deschide, soro, uşa,
Că eu sînt surata ta !
Dar Stăncuţa ce-mi zicea ?
— Nu-ţi deschid, soro, uşa,
Căci nu eşti surata mea ;
Că ţi-e glasu fomeiesc
Şi vorbele haiduceşti.
Dacă eşti surata mea,
Bagă capul pe fereastră
Şi dă-mi spilce şi dă-mi ace !
Unde Iencea c-auzea,
Capul pe fereastră băga,
De spilce, de ace da.
Atunci Stanca se scula,
Uşuliţa-i descuia
Şi-n casă că mi-l băga
Şi pe vatră-i aşternea.
Iar Iencea ce mi-şi zicea ?
— Stanco, surăţica mea,
Nu-mi mai aşternea colea,
Că mi-e focşoru de plop,
Şi mi-o sări, vezi, vrun foc
Şi mi-o arde trup şi tot !
Unde Stanca c-auzea,
Ei milă i se făcea,
La picere-n casă-i aşternea,
Iencea acolo se culca.
Cînd fu pe la miez de noapte,
Stanca e-n sudori de moarte,
Cînd fu revărsatul de zori,
Stanca-mi vărsa la sudori.
Dar Iencea ce mi-ş' făcea ?
Mîna dreaptă i-o arunca,
Inelul din deşt trăgea,
Adio că mi-şi lua,
Stanca oftînd rămînea.
El afară că mi-şi ieşea,
Piciorul în scară-mi punea,
Fugea murgul îmbuiestrînd,
Alde Iencea fluierînd,
Din ploscă tot vin bînd,
Din pistoale slobozind.
Cînd turcii că mi-auzea
Ca cîinii că se strîngea.
El în cafenea intra,
Mîna-n pozînar băga,
Inelul că mi-l scotea

Şi pe masă că-l trîntea.
Cînd turcii inel vedea,
Nici un ban nu vrea să-i dea,
Şi Iencea se necăjea,
Paloş din teacă-mi trăgea,
Şeaizeci de turci mi-i tăia.
Nu mi-i taie cum se taie,
Ci mi-i taie tot fîneşte,
Îi grămădeşte clăieşte.
Foc din zece părţi le da,
Pe murgu că-ncăleca,
La Stăncuţa că-mi pleca.
Pe Stăncuţa mi-o lua,
Nuntă ţărănească-mi făcea
Şi de turci că mi-o scăpa.

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Dumitru Văleanu, Roşiori-de-Vede.
A se confrunta cu *Iencea Săbiencea* din G. Dem. Teodorescu, p. 630 sq. şi cu *Sîrb sărac* cu care se aseamănă puţin din p. 105—108, colecţia lui Vasile Alecsandri. Idem *Iencea Săbiencea* din colecţia d-lui Burada, 179—183 ; idem *Iencea Săbiencea* din colecţia d-lui Vulpian, p. 48—49.

142

Iencea Săbiencea

Foicică trei lămîi,
Trei lămîi
Şi trei gutui,
Pe uliţa tîrgului,
Tîrgului
Odriului,
Iară plimbă-mi-se, plimbă,
D-ale Iencea
Săbiencea,
Cu saiaua-nfiptă-n brîu,
Trăgînd pe murgu de frîu...
Iară Iencea
Săbiencea
Se plimba
Ce se plimba,
Cu maică-sa se-ntîlnea,
Maică-sa că-l întreba :
— D-alei Ienceo, Ienceo-al maichii,
D-alei Ienceo
Săbienceo,
De cînd maica te-a făcut
Aşa trist nu te-am văzut...
Ienceo, ce mi-ai prăpădit ?
Iară Iencea
'I răspundea :
— D-alei, maică, maica mea,
Cîte fete sînt în sat,
Pe toate le-am sărutat,
Cîte-un bogagiu le-am dat ;
Numa una mi-a scăpat :
Stăncuţa din Ţaligrad...
Iară mă-sa
'I răspundea :
— Foicică de trei beţe,
Vin' la maica să te-nveţe :
Tu, Ienceo, să mi te duci
La poarta cu trei sipici,
Cînd sînt dragostili iuţi
Şi copile
Fără minţi
Şi nevestili

Fierbinţi...
Şi-o foiţă şi-o lalea,
Acolo mi se ducea.
Stăncuţa mi-l întreba,
Tot aşa că mi-i zicea :
— D-alei, Ienceo,
Ienceo,
Neică,
Ia să-ţi aştern eu la foc.
Iară Iencea
'I răspundea :
— Nu mă culc eu lîngă foc,
Că sînt lemnili de plop
Şi sare
De-mi arde
Tot...
În pat lui Iencea
'I aşternea
Şi Iencea
Mi se culca
Cu Stăncuţa alăturea !
Cînd era la miez de noapte,
Stăncuţa-n canon de moarte !

Culeasă de [C.] Rădulescu-Codin, din Fureşti-Muscel.

143

Iencea

— Cîte fete-n Ţaligrad,
În Ţaligrad şi Beligrad,
Nici una nu mi-a scăpat
Nemuşcată,
Nepupată,
Pe papuc necălcată.
Numai una Stăncuţa,
Stăncuţa din Beligrad,
Nepoţică de-mpărat,
Numai ea că mi-a scăpat
Nemuşcată,
Nepupată,
Pe papuc necălcată.
Aşa-mi căuta, măre, Iencea,
Dar mă-sa ce mi-i zicea ?
— D-alei, Ienceo şi Bienceo,
Taci cu maica, nu ofta,
Nu ofta, nu mai plîngea,
Tu la Stanca te-oi ducea,
Mi-i muşca-o,
Mi-i pupa-o
Şi pe papuc mi-i călca-o.
D-alei, Ienceo şi Bienceo,
Leapădă coifu bărbătesc
Şi-mi ia conciu femeiesc,
Şi-mi pune d-o furcă-n brîu
Şi te du la Stanca-n poartă
Şi strigă în gura mare :
„D-alei, surăţico Stanco,
D-ai făcut vreodată bine,
Fă-ţi pomană şi cu mine."
Stanca de ţi-o descuia,
Hal de dînsa că oi avea.
Mă-sa cum mi-l învăţa,
Iencea-ntocmai că urma ;
Ca tiptil mi se-mbrăca,
Pîn-acolo se ducea,
Pîn-acolo c-ajungea,
Furca-n brîu că-şi înfigea,
Muiereşte c-o striga.
D-alei, Stanca ce-mi făcea ?
La roabe că-mi poruncea,

Porţile că-mi deschidea,
Pe Iencea-n curte băga.
Dară Iencea ce mi-şi făcea?
Torcea şi nu-mi torcea
Şi-mi striga în gura mare:
— D-alei, surăţico Stanco,
D-ai făcut vrodată bine,
Fă-ţi pomană şi cu mine;
Căci d-o veni puşchiul beat,
El pe mine m-o-mpuşca,
Geaba de pomana ta!
D-alei Stanca ce-mi făcea?
La roabe că-mi poruncea,
Pe Iencea-n sală-l băga.
Iencea-n sală cum intra,
Timpul iar că nu-l pierdea,
Din furcă iar că mi-şi torcea;
Îmi torcea ce mi-şi torcea
Şi-mi striga în gura mare:
— D-alei, surăţico Stanco, bre, bre!
D-ai făcut vreodată bine,
Fă-ţi pomană şi cu mine;
Căci d-o veni puşchiul beat,
El pe mine m-o-mpuşca,
Geaba de pomana ta!
Iar Stanca ce mi-şi făcea?
La roabe că-mi poruncea,
Pe Iencea-n casă-l băga,
La masă că-l aşeza,
Cu Stanca el că mînca.
Dar Iencea dacă mînca,
De făcut ce mai făcea?
Începea iar a torcea,
Îmi torcea iar ce mi-şi torcea
Şi striga în gura mare:
— Dalei, surăţico Stanco,
D-ai făcut pe lume bine,
Fă-ţi pomană şi cu mine,
Că viind puşchiul beat,
Acuma pe-nserat,
De la tine m-o lua,
Pe drum m-o arunca,
Geaba de pomana ta!
D-alei, Stanca ce-mi făcea?
La roabe că-mi poruncea,
Aşternutul că-l făcea,
Pe Iencea-n plapomă-l punea.
Cînd fu somnul de cu seară,
Iencea-mi dormea cum se doarme;
Cînd fu pe la miez de noapte,
Stanca-mi varsă sudori de moarte;
Cînd fu la revărsat de zori,
Stanca-mi plînge de s-omori.

Comunicată de d. Ion Tănăsescu, vechi normalist. Culeasă de la lăutarii din Focşani.

144

Foaie verde viorea

Foaie verde viorea,
D-o vrea Leana,
De n-o vrea,
Deseară mă duc la ea,
Ostenit, cum oi putea,
Ostenit şi plin de apă,
Ca s-o mai sărut o dată,
O dată, de două ori,

Că-mi cade leşin şi mor.
Foaie verde iasomie,
Cine urcă-n deal la vie ?
Iencuţu cu pălărie,
Pălăria de mătase,
Năvădită-n fire şease.
Şi-altă foaie avrămească,
Coborîi din deal acasă,
Găsii pe Leana la masă,
Cu ocaua plină rasă,
C-o găină friptă grasă.
Friptă, friptă,
Rumenită
Şi la mijloc otrăvită.
Ia Iencuţu şi mănîncă,
Limba-n gură i se băşică,
Buzele i se usucă.
— Şi-o foiţă şi-o lalea,
Leano, din pricina ta
Nu pot bea,
Nu pot mînca,
M-am uscat ca scîndura,
Ca scîndura de la pat,
Ca cucuta lîngă gard.

Culeasă de Al. I. Hodoş, din judeţul Argeş.

145

Valenaş

Frunză verde toporaş,
Dragu mamei Valenaş,
De dimineaţă te sculaşi,
Pe ochi negri te spălaşi
Şi la mîndre că-mi plecaşi.
Mîndrele cînd te văzură
Înainte-ţi ieşiră,
Una poarta-ţi deschidea,
Una găina-ţi frigea.
Găinuţă, ruminită,
Pe dinăuntru otrăvită.
Din masă cînd ai gustat,
Munţii s-o cutremurat,
Văile s-o tulburat,
Mînăstiri s-o detunat.
Cînd era la miez de noapte,
Valenaş trăgea de moarte ;
Cînd era la cîntători,
Valenaş vărsa sudori ;
Cînd era la ziuşoară,
Valenaş subt pînzişoară.
Cînd la groapă că-l ducea,
Nae clopote-i trăgea.
Curvile cînd o văzut,
Înainte i-o ieşit.
Maică-sa li-o cuvîntat :
— Fugiţi, fugiţi, curvilor,
Că voi mi l-aţi otrăvit !

Cules de T. Mironescu, învăţător, de la C. V. Lungu, din satul Tazlău, comuna Tazlău, plasa Bistriţa, jud. Neamţ.

146

Foai verdi trii smiceli

Foai verdi trii smiceli,
Tinereţi ca a meli,
Sî ñera lumea di eli.
Tinereţe ce-am avut,
Cu amar le-am pitrecut,
Cu amar, cu multă jăle,
Pentr-o curvă de muere,
Ce esă sara la steli
Şi se ie pe hătureli
Culegînd la burui,
Buruieni sorociţi,
Ulcelile-s părăsiti,
Buruieni farmacati,
Pentru Ghiţişor păstrati,
Buruieni sorociti,
Pentru Ghiţişor gătiti.
Ghiţişor cînd de-o gustat,
Di la uşă pîn' la pat
Di trii ori o leşinat,
O oftat şi s-o sculat
Şi di zid s-o răzemat.
Ghiciu în dreapta l-o luat,
Pe murg negru o-ncălecat,
Pe şuşe în sus a plecat,
Tari scîrghit supărat.
Tată lumea l-o-ntrebat :
— Ce eşti, Ghiţi, supărat ?
Că mai sînt curvi în sat.
Da' se cie cît frunza
Dacă nu-i şi tătuţa.
Di la poartă c-o strigat :
— Aşterni-mi, măicuţă, în pat !
Sau în pat, sau în crivat,
Că curvili m-o mîncat.
— Da' la curvi ce-ai cătat ?
— Maică, nu-i nici c-un banat,
N-am ştiut că-s curvi în sat.
Cînd era la ñezi di noapti
Ghiţişor trăgea di moarti ;
Cînd era la cîntători,
Ghiţişor vărsa sudori ;
Cînd era la ziuşoară,
Ghiţişor sub pînzişoară.
Cînd soarili răsare,
Şepti clopoti trăge,
Şepti curvi ñe-l jele.
Nici una nu-l jele
Cu jălea maică-sa.
— Tăceţi, curvi, nu-l jeliţi,
Că voi ni l-aţi otrăgit.

Culeasă de G. Dobrea, învăţător
din com. Uscaţi, jud. Neamţ.

147

Frundzî verdi grîu mărunt

— Frundzî verdi grîu mărunt
Pin paduri 'i drum bătut,
Cărăruşa-i pişti Prut.
Dragi am fost şî ni-am urît.
Nu ştiu Dumnădzău o vrut,
Or duşmanii ni-o făcut !...

— Foai verdi trii smiceli,
Tinereţî ca a meli,
Le-am pitrecut fărî vremi,
Fărî gust, fărî plăceri,
Cu amar şi cu dureri,
Pintr-o hoaţî di mueri,
Ci iesi noaptia la steli
Şî sî ie pi hătureli,
Culegînd la buruieni ;
Şî li cerbi-n trii ulceli :
Ulcelili părăsîti,
Pintru Ghiţîşor gătiti ;
Şî li pui-n aşternut,
Şî sî scoali surd şi mut.
Ghiţîşor cînd o gustat,
Di trii ori c-o sughiţat,
La maicî-sa c-o plecat :

— Aşterni, măicuţî,-n pat,
Ori în pat, or în crivat,
Cî rălili m-o mîncat.
Şî mai mult n-o cuvîntat.
Di la uşî păn' la pat,
Di la trii ori c-o leşînat,
Venin negru c-o vărsat.

. . . .

Cînd era la ñedz di noapti,
Ghiţîşor trăge di moarti ;
Cînd dzorili răsăre,
La bisăricî-l duce,
Şăpti feti cî-l boce,
Şăpti feti din Bîrlad
Ş-o nevastă cu bărbat.

Culeasă de Irimia Nedelcu, învăţător din judeţul Fălciu.

148

Foai verdi trii smiceli

Foai verdi trii smiceli,
Tinereţi ca a meli,
Pitrecuti făr' di vremi,
Făr' di gust, făr' di plăceri,
Nici un fel de mîngîieri,
Pentru-o curvă de mueri.
Sî plimbă pămînturili
Şî adună floriceli
Şî le faci mănuncheli
Şî li bagă-n sîn la cheli
Şî li fierbi-n trii ulceli,
Trii ulceli-acoperiti,
Pentru Ghiţîşor gătiti.
Doar Ghiţîcî cînd vinea,
Frumos masa i-o punea,
Şî Ghiţîcî cînd gusta,
Bucăţîli nu-i plăcea,
Di trii ori îmi leşîna
Şî dîn gură-aşa grăia :
— Aşterni-mi, măicuţî, -n pat,
Cî curva m-o ofticat
Şî-am sî zac di boală rău.
Şî nu-i di la Dumnezău,
Şî mi-i di la o mueri,
Învăţîndu-mă la răli,
Pentru fapti tinereli,
La nevoi şi la dureri.

Culeasă de Gr. Coatu, învăţător din Cerna, pl. Măcin, jud. Tulcea.

149

Frunză verdi grîu mărunt

Frunză verdi grîu mărunt,
Cărăruşe, drum bătut.
Nu-i bătut de car cu boi,
Nici de cîrdişor de oi.
Dragi am fost şi ne-am urît,
Nu ştiu Dumnezeu a vrut,
Ori duşmanii ne-a făcut.
Foi verdi de trei steli,
Uite curva de muieri,
Se scoală noaptea pi steli
Şi se sui pe hătureli,
Culegînd la buruieni,
Şi mai buni şi mai reli,
Şi le pune în trei ulceli,
Şi ulceli părăsiti
Pentru Ghiţişor gătiti.
Ghiţişor cînd o gustat
De trii ori o leşinat
Şi la maica a strigat :
— Adă-mi murgu că mă duc,
Să mă duc la sorioare !
Una poarta ñe-o dischidi,
Una masa ñe-o întindi,
Găini fripti opăriti,
Pe dinuntru otrăviti.
Cînd era la cîntători
Ghiţişor vărsa sudori,
Cînd era la miezi di noapti
Ghiţişor trăgea di moarti.

Culeasă de G. Dobrea, învăţător
în com. Uscaţi, jud. Neamţ.

150

Frundză verdi grîu curat

Frundză verdi grîu curat,
Costăchel, bărbat curat,
Dimineaţî s-o sculat,
Pe ochi negri s-o spălat,
La icoani s-o-nchinat,
Pi murguţ o-ncălicat,
La drăguţî ş-o plecat.
Cînd pi-aproapi agiunje,
Una poarta-i dischide,
Una calu-i pripone,
Douî-n casă-l pofte,
Douî mesîli aşterne,
Douî bucati găte
Şi pi masî li pune.
Şi pi masî ci iara ?
Găini fripti rumeniti,
Pi dinăuntru otrăviti,
Păntru Costăchel gătite.
— Costăchel, drăguţa me,
Poftim din masî şi ie !
Costăchel s-o potrigit
Şî din masî li-o luat,
De la inimî a oftat,
Biciu-n mînî ş-o luat
Şî pe uşi o plecat,
Pe murgu ş-o-ncălicat,
La măicuţî s-o-nturnat.
Maicî-sa cînd l-o vădzut

Prea ghini l-o cunoscut,
Curvili l-o otrăvit.
— Costăchel, copchilu meu,
Cum n-asculţ cuvîntu meu,
Di petreci pe lume greu.
Cuvîntu n-ai ascultat,
Femeili ni ti-o mîncat !
— Of, măicuţî duniata,
Dar di nu mai ştii ciava
Ca să-ni potoli otrava.
Cînd iara la di cu sarî,
Costăchel a fost afarî ;
Cînd iara la cîntători,
Costăchel varsa sudori ;
Cînd iara la miez de noapti,
Costăchel trăge de moarti.
Cînd soarili răsăre,
Pe Costache ni-l găte
Şi pe laviţă ni-l pune,
Şăpti clopoti-i trăge,
Şăpti fimei ni-l boce.
Maică-sa aşa-i dzice :
— Costăchel, drăguţa me,
Şăpti fimei îţi trebuie,
Decît una mai aliasî,
Mai frumoasî,
Ca să ţii cu dînsa casî.

Culeasă de M. Canianu de la Zamfira Şaramet, din căt. Prăjeni, com. Lătăi, jud. Botoşani.

151

Cîntecul lui Milea

Foaie verde trei lăptuci,
Strigă Milea dintre lunci,
Dintre lunci, din văi adînci ;
Ţipa Milea şi răcnea,
Nimenea nu-l auzea,
Decît singurea mă-sa,
Şi la el că se ducea
Şi pe Milea l-întreba :
— Ce ţipi, Mileo, şi răcneşti,
Te răcneşti, te văicăreşti ?
Ori din chelciug mi-ai fîrşit,
Ori haine ţi-ai ponosit,
Ori murgu ţi-a-mbătrînit,
Ori vremea că ţi-a venit
Însă de căsătorit ?
Atunci Milea că-i grăia :
— Maică, măiculiţa mea,
Stătuşi, maică, mă-ntrebaşi,
Eu să pui mîinile în piept,
Că să-ţi spui vorba cu drept.
Maică, nici din chelciug n-am sfîrşit,
Nici haine n-am ponosit,
Nici murgu n-a-mbătrînit.
Mie un somn cînd mi-a venit,
Şi eu, maică, m-am culcat
Supt cel păr mare rotat
Şi de flori mi-erea-ncărcat.
Vîntul, maică, mi-a adiat,
Florile le-a scuturat,
Toate-n sîn că mi-au intrat
Şi din ele s-a iscat
Pui de şarpe bălaur,
Cu trei coade de aur.
Foaie verde ca nalba,
Na tu, maică, basmaua

Și-nfășură mîna-n ea,
Bagă mîna-n sîn de-l ia,
Că mi-au coprins inima !
Bălaurul, cînd se-ntinde,
Inimioara mi-o coprinde,
Maică, iar cînd se zgîrcește,
Inimioara mi-o topește !
Unde mă-sa c-auzea,
Ea din gură că-mi striga :
— A ba, maică, Mileo, maică,
Decît maica fără-o mînă,
Mai bine eu făr' de tine,
Maica o face mulți ca tine !
Și maică-sa că pleca,
Milea-n urmă rămînea.
Atunci țipa și răcnea,
Nimenea nu-l auzea,
Decît tată-său îl auzea
Și din gură-l întreba :
— Ce țipi, Mileo, și răcnești,
Te răcnești, te văicărești ?
Ori din chelciug mi-ai fîrșit,
Ori haine ți-ai ponosit,
Ori murgu ți-a-mbătrînit ?
Tată, ori vremea că ți-a venit,
Vremea de căsătorit ?
Atunci Milea că-i grăia :
— Tată, tătișorul meu,
Stătuși, tată, mă-ntrebași,
Eu să pui mîinele-n piept,
Ca să-ți spui vorba cu drept.
Taică, nici din chelciug n-am sfîrșit,
Nici haine n-am ponosit,
Nici murgu n-a-mbătrînit ;
Mie un somn că mi-a venit,
Și eu, taică, m-am culcat
Supt ăl păr mare rotat
Și de flori mi-erea-ncărcat,
Vîntul, taică, mi-a adiat,
Florile le-a scuturat,
Toate-n sîn că mi-au intrat
Și din ele s-au iscat
Pui de șarpe bălaur,
Cu trei coade de aur.
Foaie verde ca nalba,
Na tu, taică, basmaua
Și-nfășură mîna-n ea,
Bagă mîna-n sîn de-l ia,
Că mi-a cuprins inima !
Balaurul, cînd se-ntinde,
Inimioara mi-o coprinde !
Taică, iar cînd se zgîrcește,
Inimioara mi-o topește !
Unde tat-său c-auzea,
El din gură că-mi zicea :
— A ba, taică, Mileo, taică,
Decît taica fără-o mînă,
Mai bine eu făr' de tine,
Mă-ta o face mulți ca tine.
Și tată-său că pleca,
Milea-n urmă rămînea,
Atunci țipa și răcnea,
Nimenea nu-l auzea,
Decît singur' amanta
Și la el că mi-ș' venea
Și singură-l întreba :
— D-aba, Mileo, draga mea,
Ce ți-e, Mileo, de răcnești ?
Ori cămașa mi-ai negrit,
Ori galbeni mi-ai isprăvit,
Ori murgu ți-a-mbătrînit ?
Atunci Milea că-i spunea :
— Fă mîndruțo, mîndra mea,
Nici cămașă n-am negrit,
Nici galbeni n-am isprăvit,
Nici murgu n-a-mbătrînit ;
Mie-un somn că mi-a venit
Și eu, mîndro, m-am culcat

La cel păr mare rotat
Şi de flori mi-era-ncărcat;
Vîntu, mîndră, mi-a adiat,
Florile le-a scuturat,
Toate-n sîn că mi-au intrat
Şi din ele s-au iscat
Pui de şarpe bălaur
Cu trei coade de aur,
Cu capul ca de taur!
Foaie verde ca nalba,
Na tu, mîndro, basmaua
Şi-nfăşură mîna-n ea,
Bagă mîna-n sîn de-l ia,
Că mi-a coprins inima!
Unde mîndra c-auzea,
La el că se ducea,
După gît că mi-l lua,
În guriţă-l săruta,
Mîna-n sîn că i-o băga,
De cătărămi că mi-ş' da,
Curelile le trăgea,
Zîmboacile le scotea,
Chimiraşul că-l trăgea
Şi pe iarbă că-mi şedea,
Chimiraşul că-l vărsa,
La gălbiori număra,
Inima-n ea că creştea.
Atunci Milea că-mi cînta:
— Multă lume s-a căznit
Şi toată m-a oropsit,
Maica, taica mi-a venit,
La mine că n-a-ndrăznit,
De mine că s-au lipsit!
Mîndra mea că mi-a venit,
Numai mîndra m-a scăpat,
De moarte grabnică ce-am dat!
Foaie verde ca nalba,
Stai, mîndruţo, tu acilea,
Să mă duc pînă colea.
Cînd îndărăpt m-oi întorcea,
Vei vedea ce-oi aducea.
Mîndra pe loc că mi-ş' sta,
Pînă el că mi-ş' sosea.
C-un sipet de galbeni venea.
— Ţine, mîndro, tu acilea,
S-avem ce bea, ce mînca,
C-o să dea vreo iarnă grea.
Foaie verde şi-o alună,
Decît cu tată şi mumă,
Mai bine cu-o mîndră bună,
Că taica m-a oropsit,
Şi mîndra m-a-ndrăgostit,
Mi-a-ndrăznit şi mi-a venit
Şi moartea că mi-a gonit!

Cules de Chr. N. Ţapu din gura lăutarului Dumitru Văleanu de la Roşiori-de-Vede.

152

Cîntecul lui Mircea

Foaie verde de trei nuci,
Strigă Mircea dintre lunci,
Dintre lunci,
Din văi adînci.
— Ce ţi-e, Mirceo, de tot strigi,
Ori porcii mi i-ai pierdut,
Sau merindea mi-ai sfîrşit?
— Eu porcii nu i-am pierdut,

Nici merindea n-am sfîrşit,
D-am greşit d-am adormit
Supt un pom mare-nflorit.
Vînt de vară mi-a bătut,
Florile s-a scuturat,
D-un şarpe-n sîn mi-a intrat,
De trei ori s-a-ncovrigat ;
D-un şarpe bălăurel,
Cu capu de aurel,
Cu coada de argintel.
Cînd să-ntinde
Mă cuprinde,
Să zgîrceşte,
Mă sfîrşeşte,
Inimioara mi-o prăpădeşte !
Foaie verde şi-o lalea,
Dară Mircea ce-mi făcea ?
La mumă-sa că mergea :
— Maică, măiculiţa mea,
Învăluie mîna-n basma,
Bag-o-n sîn,
Pe supt zăbun,
Şi-mi scoate şarpe din sîn !
Foaie verde şi-o lalea,
Dar mumă-sa ce-i zicea ?
— Foaie verde trei domneşti,
Mircio, Mircio, copil mi-eşti,
Decît eu fără de mînă,
Mai bine eu făr' de tine !
Floare verde şi-o lalea,
Dară Mircea ce-mi făcea ?
La tat-său că se ducea.
— Foaie verde trei domneşti,
Tată, tată, tată mi-eşti,
Învăluie mîna-n basma,
Bag-o-n sîn
Pă supt zăbun,
Şi-mi scoate şarpe din sîn !
Foaie verde şi-o lalea,
Dar tat-său ce-i zicea ?
— Foaie verde trei domneşti,
Mircio, Mircio, copil mi-eşti,
Decît eu făr' de mînă,
Mai bine eu făr' de tine !
Foaie verde şi-o lalea,
Dar Mircea ce-mi făcea ?
La ibomnică mergea :
— Soră, surioara mea,
Învăluie mîna-n basma,
Bag-o-n sîn
Pă supt zăbun
Şi-mi scoate şarpe din sîn !
Foaie verde şi-o lalea,
Ibomnica ce-mi făcea ?
Învăluia mîna-n basma,
O băga-n sîn
Pe supt zăbun,
Îi scotea şarpe din sîn.
Ea aşa că mi-l scotea,
Tronc pe masă-l arunca,
Numai aur că-mi vărsa.
Foaie verde şi-o alună,
Decît tată, decît mumă,
Mai bine o amantă bună,
Că amanta te rîzgîie
Şi cu vorba te mîngîie !

Cules de Chr. N. Ţapu de la lăutarul Ghiţă Stoica din Govora (Vîlcea).
Vezi varianta în colecţia d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 682 sqq. şi Miron Pompiliu, p. 41—46. Idem a se confrunta variantele *Manda bună*, p. 8—10 şi *Vers din Moldova*, p. 10—12 din colecţ. d-lui Bibicescu.

153

Strigă Pătru dint'e lunci

Strigă Pătru dint'e lunci,
Dînt'e lunci
De după junci.
Nimene nu-l auzea,
Făr' sîngură maică-sa,
Îl auzea,-i răspundea :
— Ce ţ-î, Petre, ce ţ-î, dragă ?
Ori ochincile ţ-ai rupt,
Ori merindea ţ-ai fîrşît ?
Ori juncii ţî i-ai cherdut ?
El din grai aşa-i grăia :
— Maico, măiculiţa mea,
Io ochincile n-am rupt,
Neci merindea n-am fîrşît,
Neci juncii nu i-am cherdut,
Da' m-am pus ş-am adurñit
Supt un păr mare-nflorit
Şî vîntu ñi-o alinat,
Florile s-o scuturat.
Ñie-n sîn ñi s-o băgat,
Maico, un şarpe bălaor,
Maico, cu coarne de aor.
Bagă-ţ' mîna-nt-on chindeu
Şî ţ-o bagă-n sînu ñeu,
Şî scoate şarpe bălaor,
Maico, cu coarne de aor...
Maică-sa din grai grăia :
— Decît, Petre, fără-o mînă,
Mai ghin', Petre, fără tine !
Şî striga ş-a doua oară.
Nimenea nu-l auzia,
Făr' singură soru-sa,
Îl auzia, -i răspundea
Şî din grai aşa-i grăia :
— Ce ţ-î, Petre, ce ţ-î, dragă ?
Ori ochincile ţ-ai rupt ?
Ori merindea ţ-ai fîrşît ?
Ori juncii ţî i-ai cherdut ?
El din grai aşa-i grăia :
— Soro, sorioara mea,
Io ochincile n-am rupt,
Neci merindea n-am fîrşît,
Neci juncii nu i-am cherdut,
Da' m-am pus ş-am adurñit
Supt un păr mare-nflorit,
Şî vîntu ñi-o alinat,
Florile s-o scuturat,
Ñie-ñ sîn' ñi s-o băgat,
Soro, un şarpe-bălaor,
Soro, cu coarne de aor.
Bagă-ţ' mîna-nt-on chindeu
Şî ţ-o bagă-n sînu ñeu
Şî scoate şarpe-bălaor,
Soro, cu coarne de aor.
Soru-sa din grai grăia :
— Decît, Petre, fără-o mînă,
Mai ghin', Petre, fără tine !
Şî striga ş-a treia oară ;
Nimenea nu-l auzea,
Făr' numa mîndruţa sa,
Îl auzia, îi răspundea :
— Ce ţ-î, Petre, ce ţ-î, dragă ?
Ori ochincile ţ-ai rupt,
Ori merindea ţ-ai fîrşît,
Ori juncii ţî i-ai cherdut ?
El din grai aşa-i grăia :
— Mîndro, mîndruleana mea,
Io ochincile n-am rupt,
Neci merindea n-am fîrşit,
Neci juncii nu i-am cherdut,
Da m-am pus ş-am adurñit
Supt un păr mare-nflorit
Şî vîntu ñi-o alinat,
Florile s-o scuturat,

Ñie-n sîn ñi s-o băgat,
Mîndro, un şarpe bălaor,
Mîndro, cu coarne de aor.
Bagă-ţ' mîna-nt-on chindeu
Şî ţ-o bagă-n sînu ñeu
Şî scoate şarpe bălaor,
Mîndro, cu coarne de aor.
Mîndra din graiu-i grăia :
— Decît, Petre, fără tine,
Mai ghin', Petre, fără-o mînă.
Ea mîna n-o-nvăluia
Şî-n sînu lui o băga,
Nu scotea şarpe bălaor,
Ci scotea o cingă de aor.

Auzit de N. I. Apostolescu de la Ion Binig. Cules din Şona, comitatul Tîrnava Mare, Transilvania.

154

Cîntecul Miului

Sub părul rotat,
Şade Miu răsturnat
Şi din gură strigă-aşa :
— Mamă, măiculiţa mea,
Bagă mîna-n sîn la mine
Ş-apucă pe şearpe bine,
Că m-a topit vai de mine !
— Ba eu mîna n-oi băga,
Că şearpele m-o muşca ;
Ş-apoi dacă oi mai trăi,
Alt copil oi dobîndi.
Ş-apoi Miu ce făcea ?
Către mîndra lui grăia :
— Hei, Florico, Floarea mea,
Bagă mîna-n sîn la mine
Ş-apucă pe şearpe bine ;
Floarea vremea nu pierdea,
Mîna-n sîn că îi băga,
Dar acolo ce-mi găsea ?
În loc de şearpe veninos,
Un chimir cam lung şi gros,
Pe dinafară cu flori
Şi-năuntru gălbiori.
Iară Miu îi zicea :
— Al tău să fie, mîndra mea,
Că decît să mai ai mamă,
Mai bine cu mîndra-n cramă,
Decît să ai părinţi,
Mai bine cu mîndra-n munţi.

Auzit de învăţătorul N. Bărbulescu de la Stana B. Gherman, căt. Gruiu, judeţul Ilfov.

155

Frunză verde trei grăunţe

Frunză verde trei grăunţe,
Am avut un pui drăguţ,
S-a dus cu boii de negoţ
Şi boii i-au negoţit,

Înapoi s-a înturnat.
S-a abătut pe la un sat,
La o casă mare,
Cu ferestrele la vale,
Cu uşa la soare,
Cu fete la şezătoare.
Toate fetele lucrează,
Cea din casă adormează.
Maică-sa cum o-ntreba
Şi la ea că cuvînta :
— Ce plîngi şi suspini,
Dorul nu-ţi alini ?
— Cum n-oi plînge, suspina,
Lăcrăma şi ofta,
C-am avut un pui drăguţ,
S-a dus cu boii de negoţ,
Din chică i-a retezat,
Cheotoarea i-a luat,
Jos la groapă le-a-ngropat.
Gîndu de-nsurat i-a dat.
Şi mi-a trimes răvaş pe soare,
Că el umblă să se-nsoare ;
Şi mi-a trimes răvaş pe lună,
Să mă duc să-i fiu nună !
Dar eu, maică, ce-oi face ?
Ori, maică, l-oi cununa,
Ori mai rău l-oi blestema.
— Taci, fiică, nu fi nebună,
Du-te şi să-i fii o nună.
În biserică-i intra,
El mîna ţi-o săruta
De nu s-a mai pricepe-alta.

Culeasă de Chr. N. Ţapu de la Nicolae Frăţilă, Novaci-Gorj.

156

Neguţa

Neguţo, Neguţo,
Neguţo, ficuţo,
Ce tot dormi în chez,
De nu mai lucrezi ?
Ori cap mi te doare,
Sau la inimioară ?
— Nici cap nu mă doare,
Nici la inimioară ;
Ci el mi s-a dus
În ţar' ungurească
Ca să-mi tîrguiască,
Fir şi ibrişin,
Ca să-i cos peschiri ;
Pînză şi meteşi,
Ca să-i cos cămaşi.
Şi el mi-a trimes
Cuvînt pe sub vînt,
Carte pe pămînt,
Că mi s-a-nsurat.
Mi-a trimes răvaş
Să mă puie naş.
— Neguţo, ficuţo,
Tună, maică, tună,
Tună de-l cunună ;
Ia sloiul de ceară
De fă lumînare.

Cules de Constantin Stănescu de la Iovan Băzăvan din Giubega, Dolj.

157

Foaie verde ca lipanul

Foaie verde ca lipanul,
Cine-mi suie dealu
La Radu căpitanu ?
Ion Ardeleanu,
Gheorghiță cu calu.
Cine-mi trece coasta ?
Gheorghe cu nevasta,
Albă la peliță,
Neagră la hăinuță.
Cine-mi trece lunca ?
Gheorghe cu mîndruța.
Mîndra din gură-i grăia :
— Pune-mă, Gheorghe, călare
Îndărătu dumitale,
Că nu mai poci de picioare ;
Că mi-e drumu gloduros,
Nu mai poci merge pe jos !
— Eu călare nu te pui,
Că mi-e murgu mititel,
Abia-mi duce trupul meu,
Trupul meu și armele,
Sileaf cu pistoalele.
Mîndra din gură-i grăia :
— Tu, Gheorghiță, să mi te duci
Pîn-oi vedea pîlc de cuci,
Tot printr-o pădure deasă,
Înainte lupi să-ți iasă,
Calu să se spăimîntească,
Pe tine să te trîntească,
Mîna stîngă să ți-o frîngă
Și p-a dreaptă s-o scrîntească ;
Să mîi calu, știi, ca muții,
Să ții frîul, știi, cu dinții.
Să te duci, Gheorghiță, duci,
Să te duci, să mi te duci,
Pîn-oi da de lup arînd,
De pițigoi semănînd,
Vulpea cu coada grăpînd,
Vrăbiile secerînd,
Berzele pîine făcînd,
Și tu, Gheorghe, să mi te duci
Pîn-oi ajunge rob la turci,
Rob la turci pe marea albă,
Să-mi tragi ziua la catargă ;
Să-mi tragi catarga pe uscat
Și noaptea cu fier legat,
Să vezi că te-am blestemat.
Că un blestem de fată mare
Nu-ți dă sare la mîncare,
Nici la lucru de-ndemnare ;
Cînd blestemu te sosește,
Acolo că te trîntește !

Culeasă de d-l Ion Ionescu, abs. seminarist, din com. Bogați-Dîmbovița.
A se vedea începutul variantei *Pe cea culme armenească*, p. 186, din colecția *Cîntece moldovenești* a d-nei Elena Sevastos, și sfîrșitul variantei *Frunză trei curmale*, p. 123-124 — E. Sevastos.

158

Drum pe deal și pe vale

Foaie verde salbă moale,
Drum pe deal și drum pe vale,
Drum la puica piste vale,
Drept pîn poarta dumitale,

Trece-un voinicel călare,
Cu cămaşa albă floare,
Cînd mi-l vede ţaţa moare ;
Cu brîul lăsat pe şale,
Cu ceasu la chiotoare.
Strigă Leana în gura mare :
— Pune-mă, neică, călare
La spatili dumitale,
Că nu mai poci de picioare ;
Că mi-e drumu gloduros,
Nu mai poci merge pe jos !
— Nu poci, neică, să te pui,
Că mi-e murgu mic de zile,
D-abia mă duce pe mine,
Şi e născut într-o joi
Şi nu poate duce doi !
— Dar-ar, neică, Dumnezeu
Să fie pe gîndul meu,
Calul tău să poticnească,
Pe tine să te trîntească,
Mîna dreaptă să-ţi scrîntească
Şi p-a stîngă
Să ţi-o frîngă !
Dar voinicul ce-mi făcea ?
Pe murgul se pitula
Şi cîntînd mereu zicea :
— Ai, măi murgule, la drum,
Să întăresc viforăle
Şi ne-astupă urmele.
S-ajungem devreme-acasă,
La puicuţa cea frumoasă,
Că nu-i e bărbatu acasă,
Şi e dus la vînătoare,
Să vîneze căprioare.
Căprioare n-a vînat
Şi el singur s-a-mpuşcat !
Puica pe loc rămînea
Şi lăcrămînd îi striga :
— Unde, neică, mi-i însera,
Pe ce pernă te-i culca,
Ce trupşor oi dezmierda,
Să te gîndeşti la mîndra.
Nu ţi-e milă şi osîndă,
Trupul meu ţi-a fost dobîndă
Şi ţîţile jucărie,
C-aşa mi-a plăcut şi mie.
Te-am culcat, te-am dezmierdat,
Ş-azi cu alta m-ai schimbat !

Culeasă de Chr. N. Ţapu de la Ion Mihai din Bucureşti.

159

Printre ţări, printr-amîndouă

Printre ţări, printr-amîndouă,
Să fac două poduri nouă,
Pe unu neica trecea,
Pe unu mîndra-mi venea.
Amîndoi întîlnindu-se
Şi de mîini ţinîndu-se
Şi din guri mustrîndu-se :
— Bădiţ, bădişorul meu,
Ajungă-te dorul meu
Călare pe murgul tău ;
Murgul să se poticnească,
Drept în cap să te trîntească,
Mîna stîngă să ţi-o frîngă,
Mîna dreaptă s-o scrîntească !
— Frunzuliţă de dudău,
Stăi să te blăstem şi eu :

Toată ziua să stai în prag
Cu aţa băgată-n ac ;
Să nu poţi o dată-mpunge
Pînă nu vei începe a plînge.
Mîndro, cînd ţi-o fi mai bine,
Şeapte doftori lîngă tine :
Patru să te doftorească
Şi trei să te lecuiască.
Patru boi ca păunii
Să ţi-i mînci cu doftorii ;
Căruţa cu patru cai
Să te ducă la spital !
Mîndră, dintr-a ta avere
Să umbli prin sat a cere,
Ca soldatu prin cortele.
Să vii şi la satu meu
Să te miluiesc şi eu
C-o mînuţă de grăunţe,
Să ştii că mi-ai fost mîndruţă !

Culeasă de Chr. N. Ţapu de la Nic. Frăţilă, Novaci.

160

Sună, sună

Sună, sună şi răsună,
Sună pietricica-n vale,
Puica mea plînge cu jale ;
Sună pietricica-n Olt,
Puica mea plînge cu foc,
Că n-am parte, nici noroc,
Să fiu cu puica-ntr-un loc.
De m-aş vedea-n deal suit
Şi la vale scoborît,
Să pui masa să mănînc
Şi cu puica după gît,
Şi cu murgu priponit
De-o crăculiţă de nuc.
— Vino, puică, să te sărut,
Că d-aia o să mă duc !
— Dar pe mine cui mă laşi ?
— Negrilor, streinilor,
Pe mîna duşmanilor !
— Iaca, neică, frăţioare,
Fă-ţi o milă şi pomană,
Nu mă lăsa de ocară,
Suie-mă cu tin' călare
La spatele dumitale.
De vei merge-ntr-altă ţară,
Ca să-ţi fiu eu soţioară !
— Eu te-aş lua, puică, călare,
La spatele meu, frăţioare,
Dar mi-e murgul mititel,
Abia duce trupul meu.
— D-aş merge încă pe jos,
Da mi-e drumu gloduros
Şi nu poci merge pe jos.
Şi mi-e drumul ars de soare,
Nu poci merge pe picioare !
Milă de ea că-şi făcea,
La spate o arunca,
În Moldova cu ea mergea,
O cîrciumă că-şi făcea,
Amîndoi în ea trăia,
Avere că-şi căpăta,
Mulţi săraci adăpostea !

Auzită de Chr. N. Ţapu de la Cristea Cobzaru-Tîrgu Jiu.
A se vedea varianta *Sună pietricica-n vale*, p. 283 colecţia de poezii poporane de d-l V. Alecsandri.

161

Frundzî verdi avrămiasî

Frundzî verdi avrămiasî,
Pe uliţa armeniascî
Iesti-o şatrî ţîgăneascî.
Da-n şatrî cini mai iara ?
Bădiţa calu-şi potcojé
Şi la drum cî sî porné.
— Ie-mă, bădiţî, călari,
Cî nu mai pot di chicioari.
— Murgu ni-i fătat de gioi
Şî nu duci cîti doi.
— Ie-mă, bădiţî, călari,
Cî nu mai pot di chicioari.
— Eu cum nu ti-aş lua,
Cî ni-i dor de duniata,
Dar ni-i murgu fătat marţi
Şi duce numai bărbaţi.
— Bădiţă, de ţi-e greu de mine,
Mă fac brîu pe lîngă tine ;
Ie-mă, bădiţî, călari,
Că nu mai pot de chicioari.
— Bucuros că ti-aş lua,
Că ni-i dor de duniata,
Dar ni-i calia păr la Prut
Şi nici nu-i apî di băut,
Nici nu-i iarbî di păscut.
— Ia-mă, bădiţî, călari,
Că nu mai pot de chicioari,
Că tu undi-i poposi,
Păru ni l-oi despleti
Şî murgu ţî l-oi hrăni,
Şî din ochi oi lacrama,
Murgu ţî l-oi adapa,
Dunitale că ţ-oi da :
Guriţa,
Fîntîniţa,
Budzîli,
Ghizdelili,
Dinţî
Chetricelili,
Ochii
Păhărelili,
Ca sî cinsteşti mîndrili
Care-ţi răpun dzîlili.

Culeasă de M. Canianu de la Maria Petrovici, de loc din com. Drăguşeni, jud. Neamţ.

162

Biţă

Foaie verde de-avrămeasă,
Pe uliţa armenească
Este-o curte boierească.
Iar la curte cine-mi şade ?
Puiul calu-şi potcoveşte,
De grea cale să găteşte.
Puica şade de-l priveşte,
Din lacrămi abia-l zăreşte,
Din guriţă aşa-i grăieşte :
— De te duci, bădiţă, duci,
Ia-mă, bădiţă, şi pe mine,
Fă-mă brîu pe lîngă tine.

De ţi-i greu, Biţă, de brîu,
Fă-mă lumină de său ;
De ţi-i greu, Biţă, de său,
Fă-mă lumină de ceară
Şi mă vîră subţioară.
Unde sara-i însăra,
Eu frumos te-oi lumina,
De ţi s-o părea că-i ziuă.
Foaie verde tiriplic,
Trece Biţă pe colnic,
Din guriţă şuierînd
Şi pe murgul netezînd,
Iară puica suspinînd
Şi din gură aşa grăind :
— Dragă Biţă, Biţişor,
Nu ţi-i milă şi păcat ?
De la maica m-ai luat
Şi-n răi codri m-ai băgat.
Ia-mă, bădiţă, călare,
Că nu mai poci de picioare ;
Drumu-i greu şi grunţuros,
Nu mai poci merge pe jos.
— Puiculiţă, chip frumos,
Eu te-aş lua bucuros,
Dar mi-i murgul sprintenel
Şi-n picioare subţirel,
Abia duce trupul meu, —
Trupul cu păcatele,
Mijlocul cu armele.
— Să te duci, bădiţă, duci,
Pînă-i cădea rob la turci
Şi cu mînile-n cătuşi,
Să ţii frîul cu dinţii,
Să mîi calul ca muţii,
Să mi te vadă părinţii.
Să te duci, bădiţă, duci,
Să te duci în nouă ţări
Şi să faci nouă feciori,
Iar la urmă-o copiliţă,
Să-i pui numele Ojăniţă
Şi să-i cumperi o cociţă,
Să-ţi care apă la temniţă, —
Apă amară şi tulbură,
Să tot bei mereu, mereu
Gîndind la blestemul meu,
Că-i blestem de la o fată.
— Taci, puică, nu blestema,
Că-napoi m-oi înturna
Şi casă ţ-oi cumpăra,
Cu nouă uşi şi nouă paturi,
Să zaci anu şi patu,
Luna şi scîndura.

Culeasă de la Ion Ţigănuş, din cătunul Gropile, com. Filioara, jud. Neamţ.

163

Frundzî verdi lem(n) tochit

Frundzî verdi lem(n) tochit...
Frundzî verdi lem(n) tochit,
Un'ti duci, Biţo, gătit
Cu murgu nipotcojit ?
Înapoi ni ti porneşti
Şi murgu ţi-l potcojeşti
Şi frumos ni ti găteşti,
Şî-i puni şăua pocheşti
Şî-l închinge voiniceşti
Şî dupî iubit porneşti.
— Eu murgu ni-am potcojit
Şî frumos m-am gătit

Ș-am plecat dupî iubit.
La puicî cînd am agiuns,
Din gurî atîta i-am spus :
— Dzaci, puicuțî, ori ti scoală,
Ori îmi dă și mii o boalî.
— Ba ieu boalî nu ți-oi da,
Cî tu ni-i aduci ciava :
Muri negri-n postu mari
Și caș dulci-n dricu iernii,
Ghiațî reci-n dricu verii.
— Cînd ași ști cî aș găsi,
Toată lumia ași învîrti
Și cu ieli aici ași ci.
— Sîngi-ni, maicî, lunina,
Varsî-ni, frati, scăldușca,
Stricî-ni, tatî, răclița ;
Că pi cinî l-am dorit
Iatî-l iatî cî ni-o venit.
Muri negri-s ochii tăi
Șî caș dulci fața ta ;
Ghiața rece-i gurița
Cî mă mîngăi cu dînsa.
Osîndi-ti-ar oftu meu
Un' ț-a ci drumu mai greu ;
Agiungî-ti-ar jălia me
Un' ț-o fi calia mai gre ;
Ardi-ti-ar focu pi tini
Cum a ars inima-n mini.
Nu ți-i milă și pacat,
M-ai iubit și m-ai lasat,
M-ai iubit ca pi-o copchilă,
M-ai lăsat ca pe-o străină.
Tu te duci, drăguță, -n lumi,
Ieu rămîn fatî cu numi ;
Tu ti duci în drumu tău,
Ieu rămîn cu numi rău.

Culeasă de M. Canianu de la Zamfira Șaramet din comuna Prăjeni, județul Neamț.

164

Ghica

— Mi-e somn, maică, și-aș dormi,
Și n-am pat d-a hodini.
— Du-te, Ghică, și te culcă,
Du-te-n patu soru-ti.
— Acolo că nu m-oi duce,
Că e pat de fată mare
Și e dusă-n șezătoare,
Și soru-mea c-a veni
Și patu i-o trebui.
— Du-te, Ghică, și te culcă,
Du-te-n patu frati-tău.
— Acolo că nu m-oi duce,
Că e pat de flăcău mare
Și e dus în șezătoare.
Mi-e somn, maică, și-aș dormi
Și n-am unde hodini.
— Du-te, Ghică, de te culcă,
Du-te-n patu taică-tău.
— Acolo că nu m-oi duce,
Că e pat de om bătrîn,
Miroasă-a floare de fîn.
Mi-e somn, maică, și-aș dormi
Și n-am unde hodini.
— Du-te, Ghică, de te culcă,
Du-te-n fundu grăjduțului,
Că-i patu drăguțului.

— Acolo, maică, m-oi duce,
Că e loc mai drăgăstos
Şi miroase mai frumos,
Şi-i locu flăcăilor,
Drăgălaşii fetelor,
Iubiţii nevestilor.

Culeasă de [C.] Rădulescu Codin din Beleţi-Muscel.

165

Răditța

Frunzuliță de secară,
Cît era beşlii în ţeară,
Purta Rada cosicioare
Taxidite cu parale,
Cu parale turalii
Lute de la beşlii.
Tot de nemţi că s-auzea,
Cosicioara lepăda.
Frunzuliță trei dovleci,
Ieşiră nemţii din Beci,
Se lăsară nemţii-n ţeară,
Of, oleo, muchiţă, Doamne !
Frunzuliță de năut,
Se opriră-n Cîmpulung.
Frunzuliță de doi peşti,
Trecură pe la Piteşti ;
Pe la Piteşti că trecea,
Pe la Popeşti s-abătea.
Frunzuliță fîn cu rouă,
Trecură pîn Rîca Nouă ;
Pe la Ciupag că mi-ţi da,
Pe la Băloasa trăgea,
De le mai spunea ceva,
De le dregea inima ;
Pîn Căldăraru că da,
Drept la Bălaci că trăgea,
În Dumbravă tăbăra,
Unde locu le plăcea ;
Şapte vaci că mi-şi tăia,
Cu ocaua că-mpărţea ;
Cu ocaua, cu litra,
Cum era casa de grea,
Aşa-i da şi ocaua.
Trei zile că mi-ţi şedea,
Steagurile ridica,
Tobile că le bătea,
Ordia că mi-o pornea.
Deteră pe la Bălaci
Şi mîncară şeapte vaci ;
Trecură pe la Tecuci
Şi furară şeapte curci,
Prin Stoborăşti că trăgea,
În deal la Văleni suia,
Şeapte viţei că tăia,
În guriţă mai lua,
Ca să-şi ţie inima !
Frunzuliță de brînduşi,
Se vorbea nişte mătuşi
C-o să vină nemţii-n Ruşi ;
Iar frunzuliță de brînduşi,
Ghinărariu trase-n Ruşi.
Frunzuliță de pelin,
Şi pe piaţa-n Mavrodin.
Frunzuliță de şaret,
Şi ursarii la Peret,
La Belitori sînt dragoni,
Prin case că se-mpărţea,
Frunzuliță de ardei,

Tot de casă cîte trei
Şi de bordei cîte doi.
Toţi prin casă se-mpărţea,
Numai unul rămînea.
Frunzuliţă de fasule,
Rămase căprar Vasile,
Umblă ici, umblă colea,
Intră-n cas' la Tîrcolea ;
Îi plăcea, nu-i plăcea casa,
Dar mai bine Rădiţa.
Unde Rada că-l vedea
Şi de spate că-l ciupea,
Să puie gazda acilea,
Să nu meargă undeva.
Numai din ochi se uita,
Dragoste pe cît făcea.
Unde vedeai pe Rada
Parcă este d-o nuia,
Moare Vasile de ea.
Vasile mult mi-e nalt şi subţirel,
Parcă-i tras printr-un inel,
Moare Rădiţa de el.
Dar Rădiţa ce făcea ?
La surată-sa mergea :
— Surăţică, fată, fa,
Frunzuliţă de fasule,
Iubesc pe căprar Vasile !
Surată-sa că-i zicea :
— Nu te fă, Radă, nebună,
C-ala este om de oaste,
Mîine, poimîine că pleacă,
Rămîi cu inima seacă !
Rada acasă că venea,
Toată iarna că-l căta
Cu bucate de mîncare,
Guriţă de sărutare,
Pînă-l dete-n primăvară.
O lună şi jumătate
Se iubi cu Rada-n dreptate.
De la o lună jumătate,
Începură-a face păcate.
În primăvară ieşea,
Îi sosea d-o cărticea :
De la maioru venea,
Să ridice ordia,
S-o ducă în deal la Uda,
Să bată Nicopolea,
Mînca-o-ar pustia,
Sînt cu gîndul tot la ea !
Cînd ordinul că pica,
Ţesală-n mînă lua,
La Negru-n grajd că intra
Şi pe Negru-l ţesăla
Şi-ncepea d-a mi-şi cînta :
— Of, Rădiţă, lumea mea,
Eu plec, Radă, tu rămîi,
Cu cin' să te mai mîngîi ?!
Cu doru, star-ar pustiu !
Frunzuliţă d-o răsură,
Rada coase-n bătătură.
Unde cîntînd îl auzea,
Cusătura lepăda,
Pîn noroi nu se ştia,
Dosu la Vasile da.
— Ce-i asta, căprar Vasile
Eu cîntînd nu te-am văzut,
Nici din buze fluierînd ?
— Of, Rădiţă, lumea mea,
Măcar de mi-i blestema,
Mi-a sosit d-o cărticea
Ca să ridic ordia,
S-o duc în deal la Uda,
Să bată Nicopolea,
Mînca-o-ar pustia,
Sînt cu gîndul tot la ea,
Mînca-o-ar pustia !
Unde Rădiţa auzea,
La inimă c-o seca
Şi umbla Rada nebună,
Tot cu mîna la inimă.
Jale ici, jale colea,
Jale la Ilie [ă]l mare,

Că-şi ţine copila-n fiare ;
Jale la moş Gruia
Că i s-a dus copila.
Avu în casă vro zece lei,
S-a dus copila cu ei,
Plîngea mătuşa de ei.
Le era frică de ruşine,
Că pleca şi ale bătrîne.
Iar un neamţ, care pleca,
Un fir de păr din cosiţa
Unei fete mai cere.
Ea pe maică-sa o întreba,
Iar mă-sa din sită că-i da
Şi la neamţ că mi-l ducea ;
De trei ori că-l înnoda,
Trei noduleţe făcea.
Cînd ordia că pleca,
Sita din cui că sărea,
După ordie să lua,
De se minuna lumea.
Dar Vasile ce zicea,
Vasile cu Rădiţa ?
— Hotărăşte-mă, Rada !
— Ce-o să fac, te-am hotărît ;
Puişorule, vai de mine,
Pe luni, pe marţi sînt la tine !
Şi ordia că pleca,
Rădiţa că remînea.
Frunzuliţă de arnici,
Că şedea-ntinsă-n gîrlici.
Mă-sa la plug că pleca,
Rădiţa acas' remînea,
Cu picioru-n uşă da,
Din balamale sărea ;
Unde-n casă că intra,
Cu picioru-n ladă da,
Fundurile că-i sărea.
Rada-n ladă că căta,
Scotea şeapte ii netăluite,
Nici în apă nenălbite.
Lua ia cu nesăpiţi,
Stăteau şerpii-ncolăciţi,
Stau pe mînă-ngrămădiţi,
Să ia oamenii din minţi !
Sticluţa că mi-o lua
Şi sub brîu că mi-o băga
Şi Rădiţa că pleca,
După ordie se lua.
Frunzuliţă foi de bob,
Cum fuge Rada pe glod,
De se miră d-un norod.
Cînd fu glodu jumătate,
Cu văr' său Chiriţă se-ntîlnea
Şi bună ziua că îi da :
— Bună ziua, neică Chiriţă.
— Mulţumim, fată Rădiţă.
D-alelei, fată Rădiţă,
Ori te duci după ordie ?
— Nu mă duc după ordie,
Vedea-o-aş, neică, pustie,
Cum, frate, o să rămîi ?
Mă duc la moară la Zorzolinca,
Că mi-a bolnăvit muica.
Dacă nu-mi credeţi vorba,
Ia vedeţi şi sticla.
Pe la Copaciu cu icoana da,
În deal la Plosca ieşea,
Cu o maioreasă se-ntîlnea.
— Bună ziua, maioreasă.
— Mulţumescu-ţi, căprăreasă.
— Na de la gaica o leinţă
Şi mă pune în a căruţă.
Maioreasa c-auzea,
În căruţă c-o punea.
Dar Rada ce mi-ş' făcea ?
Începea Rada d-a cînta.
Dar ce cîntecel cînta ?
— Fă-mă, Doamne, ce m-oi face,

Fă-mă un puişor de lut,
La Vasile-n aşternut !
Toată noaptea să-l glodesc,
Trupul să nu-i hodinesc ;
Fă-mă un pui de pitulice,
La vale pe puşculiţă ;
Să văz puşca strălucind,
Pe Vasile tot zîmbind,
E fala de pe pămînt !
Frunzuliţă de lămîie,
Cînd fu soarele-n chindie,
Rada-ajunse la ordie.
Umblă ici, umblă colea,
Pe Vasile nu-l găsea,
Vasile unde era ?
La Giurgiu, pe la Saiele,
Sufleţel se bate-n piele.
Frigurile că-l prindea,
Învăluit în ipingea,
Tot de dor de Rădiţa.
Unde la el că mergea
Şi la ochi că-l dezvălea,
Între sprîncene-l săruta.
— Of, Rădiţă, lumea mea,
Bine-ai făcut de-ai venit,
Parcă eu ţi-am poruncit !
Şi de mînă c-o lua,
La maioru că mergea
Şi din gură-i cuvînta :
— Maiorule, dumneata,
Cunună-mă cu Rada,
Că-ţi năpustesc ordia,
Şi mă du la Mavrodin,
Să dau cu Rumânu bir !
Unde maiorul auzea,
Frică mare îi era
C-o face Vasile-aşa.
De nuntă că s-apuca,
Bradu cine-l tăia ?
Unchiaş Cîrstea din Saiele,
Care a murit la Vălcele.
Dar popa care era ?
Popa Guic din Uda,
Care a murit în Buta.
Lăutari care era ?
Să vezi Gheorghe Duca-da
Şi cu Barbu Halînga,
Care le cînta nunta,
Cinci sute de lei lua.
Trei zile că mi-ş' şedea
După ce se cununa,
Steagurile ridica,
Tobele că le bătea,
De bătaie s-apuca.
Dar turcii ce mi-ş' făcea ?
Cetatea deschisă-o lăsa ;
Lăsa vin, lăsa rachiu,
Lăsa vin d-ăl marmaziu
Şi rachiu başa-rachiu.
Nemţii peste rachiu că da,
Şi ei, măre, se-mbăta
Şi turcii că năpădeau,
Ca pe ciuperci [î]i tăiau.
Numa Vasile scăpa,
Vasile şi cu Rada.
S-alese un turculeţ mititel,
Cu cojocul scurticel,
Cu căciuliţa de jder,
Parcă fu cu dracu-n el.
Unde cu paloşu da,
Pe Vasile că-l tăia.
Unde Rădiţa-l vedea,
Îl săruta în tăietură,
Parcă l-ar săruta-n gură.
Turcii pe Rada toată ziua o gonea
Şi pe Rada n-o prindea.
Rada acasă că pleca

Înspre casă că fugea,
Pe la potropopu da
Și potropopu o vedea :
— Părinte, sfinția-sa,
Asta este Rădița
De mi-a prăpădit lumea ?
Mîndră falangă-i gătea.
Dară Rada ce făcea ?
Ea falanga cum vedea,
La potropop se ruga :
— Părinte, sfinția-sa,
— Mîna, poala-i săruta —
Să mă bagi într-un bordei,
Să nu mă bați în bătătură,
Că sînt streină pe lume
Și rîd curvile de mine !
Unde potropopu auzea,
Lui milă i se făcea
Și din gură cuvînta :
— Măi diacone Andrei,
Bagă pe Rada în fiare,
Să mai șează pîn' diseară.
Popa fiarele-n mînă lua,
La Rădița că mergea,
Poalile că-i ridica :
Unde popa că vedea
Piciorușul albișor
Și pantofu gălbior,
Îl lua niște fiori
Din tălpi pînă-n supțiori,
Și la cap d-o șovăială,
La mînă d-o tremureală.
Frunzuliță d-o răsură,
Îi căzu fiarele din mînă,
Uite-le pe bătătură.
— Părinte, sfinția-sa,
Nu poci băga pe Rada ;
Unde la Rada m-am dus,
Poalele d-am ridicat,
Unde eu că am văzut
Piciorușul albișor
Și pantoful gălbior,
Mă luă niște fiori,
Din tălpi pînă-n supțiori,
Și la cap d-o șovăială,
La mîini d-o tremureală,
Frunzuliță d-o răsură,
Căzu fiarele din mînă,
Uite-le pe bătătură.
— Părinte, sfinția-sa,
Asta este Rădița,
De mor și popii de ea.
— Hai, diacone Andrei,
Bagă pe Rada-n bordei,
Nu mă vezi tu c-o să piei ?
În bordei că o băga,
Toată noaptea bea, mînca,
Lăutari că le cînta
Și chefuri bune făcea.
Iar Rădița ce zicea ?
— Duculiță, Bărbuliță,
Mai trageți din cea cordiță,
Trageți din coarda subțire,
Mult mi-ardeie inima-n mine,
Tot de căpraru Vasile !
Dacă ziuă se făcea,
Potropopu se scula,
Turna apă se spăla,
Mîna-n pozînar băga,
Unsprezece poli că-mi da
Și Rădița acas' pleca.
Vasile se prăpădea
Și se duse pomina
Pă toată Valahia !

Comunicat de învățătorul I. Leabu, de la lăutarul Gh. Bălțatu din Șerbănești-Olt.

166

Rădiţa

Frunzuliţă trei dovleci,
Ieşiră nemţii din Beci,
Nişte nemţi ca nişte zmei,
Poartă căciuliţi de mei
Şi-aleargă după femei.
Nemţii din Beci că ieşea,
Pi la case-i împărţea :
Tot la casă cîte şase
Şi de bordei
Cîte trei.
Numai la Rădiţa doi,
Cu căprar Vasile — trei.
— Frunzuliţă trei smochine,
Să trăieşti căprar Vasile,
Rupseşi inima din mine !
Astă-iarnă te-am iernat,
Cu bucate de mîncare,
Cu trupşor de dezmierdare,
Cu gură de sărutare.
Cum ţi-ai cale de plecare
Şi mă laşi de jale mare ?
C-oi să dau în ofticare,
Din pricina dumitale !
Dragă puişoru meu,
Unde te duci, merg şi eu !
Las bărbat de cununie
Din mica copilărie,
Vreau să-ţi fiu soţie ţie !
— Măi Rădiţă, dumneata,
Vezi-ţi de căscioara ta,
Nu te poci lua cu mine,
Că mă vezi că sînt soldat,
Nu mă pot numi bărbat,
Să rămîi de rîs în sat
Că eu nevastă n-am luat ;
Nici nu vreau ca să mă-nsor,
Că am arma-ntr-ajutor
Şi eu nu m-am terminat,
Să fiu gata de-nsurat.
La ce să mai fac păcat,
Să te las fără bărbat ?
Dar Rădiţa ce-mi zicea ?
— Să trăieşti, căprar Vasile !
Fie rău şi pentru mine,
Eu nu mai rămîn de tine !
Dar maioru ce-mi făcea ?
Pe trei rînduri că-i punea
Şi-odată le comanda ;
Arma pe umăr punea
Şi pe ei că mi-i pornea.
Dar Rădiţa ce-mi făcea ?
După ordie se lua
Şi-n ordie se băga.
Căprar Vasile ce-mi făcea ?
El cu inima se-ntorcea,
De manta se dezbrăca,
Pe Rădiţa mi-o-mbrăca,
Arma pe umăr îi da,
Ca un soldat mi-o făcea.
Unde sta şi tăbăra,
Corturile le aşeza.
Căprar Vasile ce-mi făcea ?
La maior că se ducea.
— Ai, maiore, dumneata,
Mai măreşte-mi lefşioara,
Că mi-e brutu cinci parale,
Moare Rădiţa de foame !
Dar maioru ce-mi zicea ?
— Să trăieşti, căprar Vasile,
Mi-ai vorbit pe rumânie ;
Şi eu văz că ţiu la tine
Şi te iubesc cu dorinţă,
Să-mi spui adeverit,
De pe cum şi te-am dorit,

Acum ești căsătorit ;
Dacă vrei să te-angajezi
Și eu bine să-ți plătesc,
Tu ți-ia casă cu chirie
Sus în deal la Piscopie,
Că plățile-mi rămîn mie.
Cheltuiala este a ta,
Iubește pe cum oi vrea
Și trăiește cum oi putea.
Dacă nu-ți mai place-așa,
Eu nu-ți înfrîng voia ta,
Ca să te desnorocesc,
Mai bine să mă lipsesc,
Și alta-n loc să găsești,
Și de n-o fi tocmai bine,
Ca să semene cu tine,
Oi mai trage și necaz.
Și d-aceea n-am ce-ți face,
Te-i duce și te-i întoarce.
Dacă ți-ei lua seama bine,
Nici eu nu mă-ndur de tine.
— Seama bine că mi-am luat-o,
Pe Rădița mi-am lăsat-o,
Că nu era pentru mine,
Să fiu pedepsit pe lume ;
Rădița a fost învățată,
Crez că de cînd a fost și fată,
Dar acușa măritată
Ea nu s-a mai stăpînit,
Mulți băieți a păcălit.
Mă păcăli și pe mine,
N-a voit într-o dreptate,
Și eu n-am ce-i face, frate !
Să trăiesc cum oi putea,
Că eu am fost învățat
Să trăiesc nesupărat.
La ce să fiu supărat
Cu femeie cu bărbat ?

Mă plătii cu cîntecu
Ca lupu cu urletu,
Cînd vînătoru îl gonește,
Dă pielea și se plătește.
Mai dați cu picătura,
Să ude cobzaru gura !

Auzit de Chr. N. Țapu de la lăutarul Ion Bălui din Mînăstireni-Vîlcea.

167

Rădița

Foaie verde ca nalba,
Și era una, Rada.
De frumoasă ce era,
Se miră lumea de ea :
Din cosițe-aur pica
Și din ochi-i tot așa ;
Și codița pardosită
Tot cu parale mărunte...
Na, na, na, na, na, na,
Na, na, Rădițo, na...
Și-altă foaie ca nalba,
Iată Rada ce făcea :
Rada ibomnic avea,
Și-o foiță trei măsline,
Unu, căprăraș Vasile.
Și mă-sa tot îi zicea :
— Rada maichii, ascultă-ncoa',
Nu te duce, Rada mea,

Nu te du după căprar,
C-ala e om cu belea,
Pică ordinu şi-l ia,
Rămîi, Rado, tot aşa...
Na, na, na, na, na, na,
Na, na, na, Răditço, na.
Radă, maică,-ascultă-ncoa',
Păcat de fetia ta,
De copilăria ta,
Alte fete, nu frumoase,
Le joacă logodna-n casă ;
Tu fuseşi fată de fală,
Tu mă dedeşi de ocară !
Na, na, na, na, na, na,
Na, na, na, Răditço, na
Foaie verde trei costrei,
La Răditţa la bordei,
Cu martacii subţirei,
Cu grindioara de tei,
Sprinceana trasă-n condei,
Te uiţi la Rada să piei.
Na, na, na, na, na, na,
Na, na, na, Răditço, na.
Foaie verde ca nalba,
Iar căpraru ce făcea ?
Toată oastea c-o pornea.
Mi-era capu la Găieşti
Şi coada era-n Piteşti,
Cum n-ai văzut de cînd eşti !
Na, na, na, na, na, na,
Na, na, na, Răditço, na.
Atunci Rada mi-l vedea,
Cu pumnii-n piept se bătea,
Pe plîns, măre, se punea,
Mîna pe cheie punea,
La lădiţă se ducea :
Şeapte ii Rada scotea,
Şeapte ii, tot felurite,
Numai cu fluturi cusute,
Tot de Rada sînt făcute.
Na, na, na, na, na, na,
Na, na, na, Răditço, na.
Şeapte ii Rada scotea,
Se-mbrăca Rada c-o ie
Care nu mai era-n lume,
Mînica cu nisipiţi,
De mi-a luat lumea din minţi,
Tot de Rada sînt făcuţi.
Şeapte ii Rada scotea,
Din gură le blestema :
— Şeapte ii avusei, frate,
De nici una n-avui parte,
Da-le-aş de pomană toate,
Că-mi plecă căpraru, frate !
Na, na, na, na, na, na,
Na, na, na, Răditço, na.
D-aci Rada se gătea,
Se gătea, se premenea,
După căprar că pleca
Şi din gură se ruga :
— Fă-mă, Doamne, ce m-ăi face,
Fă-mă, Doamne,-o porumbiţă
La căprar pe puşculiţă,
S-aud tunul bubuind
Şi pe căprar chiuind !
Na, na, na, na, na, na,
Na, na, na, Răditço, na.
Rada tot mereu mergea,
Cu frate-său se-ntîlnea
Şi frate-său că-i grăia :
— Nu te duce, fata mea,
Că-i păcat de viaţa ta.
Alte fete, mai geloase,
Le joacă logodna-n casă ;
Tu fuseşi fată de fală,
Tu mă dedeşi de ocară.
Na, na, na, na, na, na,
Na, na, na, Răditço, na.
Hai îndărăt, Rada mea,
Soră, surioara mea,
Să-ţi dau plugu cu opt boi,
Să-ţi dau trei turme de oi,

Numai ca să stai la noi.
Nu te du după căprar,
C-a'a e om cu belea,
Pică ordinu şi-l ia,
Rămîi, Rado, tot aşa !
Na, na, na, na, na, na,
Na, na, na, Rădiţo, na.
Atunci Rada ce zicea ?
— Nu mă duc după căprar,
Şi mă duc pînă colea,
Să descînt maichii ceva,
Că-i bolnavă, săraca,
Şi tu n-ai dat pe la ea.
Na, na, na, na, na, na,
Na, na, na, Rădiţo, na.
Neică, să-mi dai plugu cu opt boi,
Să-mi dai cinci turme de oi,
Eu tot nu mai stau la voi ;
Să ştiu c-oi goni trei ani,
Tot mă duc după căprar !
Na, na, na, na, na, na,
Na, na, na, Rădiţo, na.
Mergea Rada cît mergea,
Mergea
Rada
Cît colea,
Toată oştirea sosea,
Iar căpraru mi-o zărea,
De departe că striga :
— Hai domnule, dumneata,
Mai opreşte-ţi oştirea,
Mai măreşte porţia,
C-a sosit şi Rada mea !
Na, na, na, na, na, na,
Na, na, na, Rădiţo, na.
Şi-o foiţă ca nalba,
Comandiru ce zicea :
— Măi căprare dumneata,
Brutu-ăl mare,
Opt parale,
Şi cu ăl mic, cinci parale,
Nu-ţi moare Rada de foame...
— Las' să vie, frăţioare,
Rada din Poiana-Mare,
Cu codiţa gălbeoară,
Pardosită cu parale
Şi lăsată pe spinare,
Unde-o vede, neica moare...
Na, na, na, na, na, na,
Na, na, na, Rădiţo, na,
Na, na, na, Rădiţo, na.

Culeasă de Rădulescu-Codin, din Gorgan-Dîmboviţa.

168

Călugăriţa

Frunză verde pelinită,
În cea verde dumbrăviţă
Este-o dragă chiliuţă
C-o dragă călugăriţă.
Şedea cu coatele pe zebrea
Şi din gură-aşa zicea :
— Mîndră-i lumea cu ce-i mîndră,
Mîndră-i lumea cu voinici,
Fete mari cu ibovnici,
Nevestele cu prunci mici.
Dar în astă lume mare

Nu se află om de zare
Să te calce pe picioare,
Mîna-n sîn ca să ț-o bage,
Fața albă să-ți sărute.
Dar un fecior de-mpărat,
Cînd venea de la vînat,
El aseară cînd s-a dus,
Maica sa masa i-o pus,
El din masă n-a luat,
Maică-sa l-o întrebat :
— Dragu mamii fecioraș,
Ori a vîna n-ai vînat,
De șezi așa supărat ?
— Maică, măiculița mea,
Noi a vîna n-am vînat,
Dar eu tare m-am jurat
Să n-am parte de domnie,
Da' nici eu nici murgul meu,
De n-oi înșela-o eu.
În cea verde dumbrăviță
Este-o dragă chiliuță
C-o dragă călugăriță.
Ședea cu coatele pe zebrea,
Din guriță așa îmi zicea :
„Mîndră-i lumea cu ce-i mîndră,
Mîndră-i lumea cu voinici,
Fete mari cu ibovnici,
Nevestele cu prunci mici,
Dar în astă lume mare
Nu se află om de zare
Să te calce pe picioare,
Mîna în sîn ca s-o bage,
Fața albă să-ți sărute."
— Ei, dragu mamii fecioraș,
Leapădă straiele domnești *
Și-mbracă călugărești
Și te du la chiliuță,
Că eu sînt sora ta din zălaș,
Că m-a bătut bărbatu,
Bate-mi-l-ar bănatu !
El lepădă straiele domnești
Și-mbracă călugărești ;
S-o dus iuti la chiliuță
Ș-o cuvîntat din guriță :
— Soră, sorioara mea,
Dă-mi drumul în selaș,
Că eu sînt sora ta din zălaș,
Că m-a bătut bărbatu,
Bate-mi-l-ar bănatu !
Ea drumu că-i dădu.
Pe ușă cînd îl văzu :
— Oliolio, salău de cîne,
Tu vii să mă-nșeli pe mine !

Culeasă de T. Mironescu, învățător, satul Tazlău, comuna Tazlău, jud. Neamț.

169

Cîntecul Crișului

— Crișule, Crișuțule,
Crișule, drăguțule,
Apă limpejioară,
De supt lespejioară,
Tu mi-ești curgătoare,
Să-mi fii vorbitoare.

* În original greșit : *Leagă straiele domnești (n. ed.).*

Eu te-aş întreba
De-o mîndruţă-a mea.
Apa aşa-mi grăia :
— Şi să fi văzut,
Eu n-am cunoscut !
Voinicu-mi grăia :
— Lesne-i a cunoaşte :
Feţişoara ei,
Coală de hîrtie,
Vara-n prăvălie,
Logofeţi mi-o scrie ;
Ochişorii ei,
Doi luceferei,
Două mure negre
Într-un povrag verde,
Puse la pămînt,
Neatinse de vînt,
Puse la răcoare,
Neatinse de soare ;
Cosicioara ei,
Doi bălăurei,
În gură-ncleştaţi,
În coadă-nnodaţi.
Dar acea mîndră frumoasă,
Mult mîndră şi drăgăstoasă,
Dimineaţa cam pe ceaţă,
Pe ceaţă, pe negureaţă,
De pe vale că-mi venea,
Vaci din urmă că mîna,
Cu mîndruţu se-ntîlnea
Şi-ncepea de-a-l săruta ;
Îl săruta, îl îmbrăţişa.
Ea din gură că-mi zicea :
— Fă surată dumneata,
Mîi vacile tele,
Mîi şi p-ale mele,
Dă şi-ntr-ale mele ;
Să spui maicii mele
Că m-am depărtat
Departe de sat
C-un băieţel înalt,
Înalt şi sprîncenat,
Cu semne învărstat ;
Mustăcioara lui,
Spicul grîului,
Sprîncenele lui,
Pana corbului,
Ochişorii lui,
Mura cîmpului.
M-am dus în ţării pustii,
În cele nadolii,
Ziduri părăsite,
De mine-s gătite !

Cules de Christea N. Ţapu de la lăutarul Dumitrache Pîrladi, din Vădeni (Gorj).
A se confrunta cu doina nr. CCC din colecţia d-lor Jarník şi Bîrseanu.

2. *SOŢII*

170

Cîntecul lui Ghiţă Cătănuţă

Pe cel deal, pe cea culmiţă,
Plimbă-mi-se Cătănuţă
Cu-a lui frumoasă mîndruţă,
Cu doisprece căluşei,

Încărcaţi cu disăgei,
Disăgei cu gălbinei,
Merge mîndra pîntre ei, —
Şi doisprece catîraşi,
Încărcaţi de gălbinaşi.
Iară Ghiţă ce-mi făcea ?
Pe culmiţă se plimba,
Cu-a lui dalbă frumuşea
Şi la umbriţă trăgea.
Unde umbra îi plăcea,
Căluşeii îşi priponea
Şi de mîndra se ruga :
— Mîndro, mîndruliţa mea,
Săruta-ţi-aş guriţa,
Eu, mîndro, de cînd te-am luat,
Nici un cîntec n-ai cîntat,
Dar acum o să-mi cînţi.
Dacă tu nu mi-oi cînta,
Foarte rău m-oi supăra,
Frumos capu ţi l-oi lua !
Dar mîndruţa ce-mi zicea ?
— Ghiţă, soţioara mea,
Bine, dragă, ţi-aş cînta,
O fi rău de dumneata ;
Că mi-e glasul fomeiesc
Şi cuvîntu voinicesc.
D-oi începe d-a cînta,
Munţii că s-or tremura,
Ape mari s-or turbura,
Văi adînci mi-or răsuna,
Harambaşa mi-o asculta
Şi gura mi-o cunoştea ;
Harambaşa de haiduci,
Peste patruzeci şi cinci.
Şi-o veni la dumneata
Şi mi-e că ţi-o face ceva,
Să nu fie vina mea !
Ghiţă-atunci cînd auzea,
Foarte rău să supăra
Şi de mîndra se ruga :
— Cîntă-ţi, mîndră, cîntecelu,
Că mi-e drag ca sufleţelu ;
Cîntă-ţi, mîndro, cîntecu,
Că mi-e drag ca sufletu !
Dar mîndruţa ce făcea ?
Glas de foc că-mi lepăda ;
Cînd începea d-a cînta,
Munţii că se tremura,
Ape mari se turbura,
Văi adînci că răsuna,
Codru-n poale se usca,
Iarba verde se pîrlea.
Harambaşa mi-o auzea
Şi gura i-o cunoştea,
Cu potera că-mi vorbea :
— Staţi, băieţi, şi v-odihniţi
Şi armele pregătiţi,
La mine să vă gîndiţi,
De poteră fiţi gătiţi !
Harambaşa că-mi pleca
Şi paloşu îl ascuţea ;
Unde crîngu că-l ţinea,
Scotea paloşu şi da,
Multă pădure strica,
Potecă bună făcea,
Pînă la Ghiţă ieşea
Şi bună ziua că-i da :
— Bună ziua, frate Ghiţă !
— Mulţămescu-ţi, harambaşo !
Harambaşo de haiduci,
Peste patruzeci şi cinci,
Ştii banii să mi-i mănînci !
— Ghiţă, nu te speria,
C-am venit la dumneata,
C-am auzit mîndra mea,
I-am cunoscut guriţa
Şi-o găsesc la dumneata,
Nici o para nu ţi-aş lua,
Numai mîndra că e-a mea.
N-oi vrea mîndra să mi-o dai,
Mare pricină-o să ai !
Dară Ghiţă ce-mi zicea ?

— Eu pe mîndra nu ți-oi da,
Că mîndruța este-a mea,
Că mi-a dat-o soacră-mea
Să-mi țiu vieața cu ea!
Harambașa ce-mi zicea?
— Alei, Ghiță, frate Ghiță,
Dă ce să-mi vorbești așa?
Eu văd că te-mpotrivești,
Ori ce dracului gîndești?
Vrei în puști să ne-mpușcăm,
Ori în săbii ne tăiem?
Dară Ghiță ce-mi zicea?
— Nici în puști nu ne-mpușcăm,
În săbii nu ne tăiem,
Numai la luptă ne luăm,
Că e bună și dreaptă
Și de Dumnezeu lăsată!
Harambașa c-auzea,
Foarte rău se supăra,
Armele jos că trîntea,
La Ghiță se repezea
Și de luptă s-apuca;
Fără veste mi-l lua,
Mijlocelu-i cuprindea.
Se lupta cît se lupta,
Zi de vară pînă-n seară,
Fără pic de nădușeală.
Din lupta ce se lupta
Lui Ghiță i se-ntîmpla,
Cureaua i se rupea.
Dară Ghiță ce-mi făcea?
De mîndruța se ruga:
— Mîndro, mîndrulița mea,
Nu ședea, nu te uita,
Cată f . . . tu-i mumă-sa,
Că-mi pierde hoțu vieața;
Vin de-mi-nnoadă cureaua.
Dar mîndruța ce-mi zicea?
— Ghiță, soțioara mea,
Luptă-te cum oi putea,
Cureaua nu ți-oi-nnoda;
Care vă veți birui,
Tot o soție mi-o fi!
Atunci Ghiță mi-auzea,
Foarte rău se supăra,
C-o mînă că se lupta,
Cu alta curea-nnoda;
După ce curea-nnoda,
Amîndouă le punea;
Cînd o dată-l aducea,
Pîn rădăcini mi-l trîntea,
Pînă-n genunchi îl îngropa.
Harambașa se căznea,
Cînd pe Ghiță-l aducea,
De la pămînt nu-l hurnea.
Tot Ghiță se mai căznea,
Cînd al doilea l-aducea
Și de pămînt că mi-l da,
Pînă-n brîu îl îngropa.
Harambașa ce zicea?
La rugăciune pica:
— Alei, frate Ghiță, frate,
Mai lungește-mi vieața
Și mîndruța fie-a ta,
Că-ți dăruiesc potera
Și-oi trăi cum oi putea;
M-oi duce la țara mea,
N-am știut de dumneata!
Dară Ghiță ce-mi făcea?
Nici o vorbă nu vorbea,
Numai d-o parte se da
Și paloșu mi-l scotea.
Cînd odată aducea,
Capu c-o spată-i tăia,
Ca pe varză mi-l toca
Și de mîndra se ruga:
— Mîndro, mîndrulița mea,
Să mi-aduci pe murgu-ncoa'.
Dar mîndruța ce-mi făcea?
Ea pe murgu l-aducea
Și de dălog îl ținea,
Pînă Ghiță-ncăleca.

Dacă Ghiţă-ncăleca,
De călare se-ntindea
Şi pe mîndra că mi-o lua ;
Mîna-n brîne că-i punea,
La spate şi-o arunca
Şi cu murgu că vorbea :
— Murgule, murguţu meu,
Eu de cînd te-am cumpărat
Nici un zgîrbaci nu ţi-am dat,
Dar acum o să te bat !
Cînd frîul îl slobozea,
Cu pinteni îl înghioldea,
Mitutel măidan făcea.
Trecea dealu Ardealului
Şi valea Sabarului,
Cîmpu Severinului.
La mijlocu cîmpului
Văzu mică sălcioară
Cu umbriţa rotungioară.
Acolo descăleca,
Pe murgu şi-l priponea
Unde iarba-i plăcea.
La disăgei căuta,
Mică ploschiţă scotea
D-o vadră şi cinci oca,
Care bea Ghiţă cu ea.
Două pahare umplea :
— Ţine, mîndro, vin de bea
De la mînuşiţa mea,
Că oi mai bea
Ori n-oi mai bea
De la mînuşiţa mea !
Dar mîndruţa ce-mi făcea ?
Începea d-a suspina
Şi din pahar nu mai bea.
Dar Ghiţă ce mi-ş' făcea ?
Dacă vedea că nu bea,
Foarte rău se supăra,
Mîna pe ploscă punea
Şi din gură mi-o sălta,
În fundu-i o răsufla
Şi pe iarbă mi-o trîntea.
Mîna-n pozînar băga,
Mitutel paloş scotea,
Să făcea d-amelinţa ;
Capu c-o spată-i tăia,
Ca p-o varză mi-o toca.
Ţîţele i le-alegea,
Ţîţele,
Cosiţele,
La disăgei le punea,
Pe murgu încăleca
Şi la soacră-sa 'mi pornea.
Calu afară că-l lega
Şi-n casă cînd intra :
— Bună ziua, maică-mea !
Mai ţii, maică, varză acră,
Să băgăm cu carne grasă
Din fie-ta ta cea frumoasă,
Dacă i-a fost mintea proastă !
Soacră-sa că nu credea,
Gîndea masa că cerea.
Frumoasă masă-i punea,
Cu vin dulce mi-l cinstea,
Bea Ghiţă, se ospăta.
— Maică, măiculiţa mea,
Vino, maică, să-ţi arăt,
Dacă nu-mi crezi cuvîntul,
Nici nu i-am făcut mormîntul.
Vin' să-ţi dau odoarele,
Ca să-mi crezi cuvintele !
În disăgei căuta,
Ţîţele i le scotea,
Ţîţele,
Cosiţele.
Ea atunci cînd le vedea,
Pe dată le cunoştea
Şi tot hoţu mi-l făcea.
Mîna-n cap îşi punea,
Cît apuca atît rupea,
De fie-sa se văicărea !
Dară Ghiţă ce-mi făcea ?

Dacă vedea și vedea,
Paloșu el că-l scotea,
După ea se repezea.
Soacră-sa ce mi-ș' făcea ?
Ea de frică că fugea,
Pîn bălării se băga ;
Dar el căutînd de ea,
Două plaste că-mi vedea
Și d-un furceluș căta
Și-n cosițe-l înfigea.
Sus pe plaste o urca,
Vîrful la plastă că făcea.
El pe murgu-ncăleca
Și pe culmiță pleca.
Mergea Ghiță șuierînd
Și cu murgu nechezînd.
Cine la Ghiță asculta,
Fete mari se-mbolnăvea,
Nevestele se stîrpea !

Mă plătii cu cîntecu,
Ca lupu cu urletu ;
Cînd vînătoru-l gonește
Dă pielea și să plătește.
Și mai dați cu picătura,
Să ude Policea gura !

Cules de Chr. N. Țapu din gura lăutarului Ion Stan Băluică, Mînăstireni-Vîlcea.
Acest cîntec este o variantă a celui din colecția d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 626 sqq.
În colecția lui Alecsandri, p. 67—101, figurează sub numele de *Vidra*.

171
Cîntecul lui Cătănuță

Frunzuliță gutuiță,
Pe cel deal, pe cea culmiță,
Mi se plimbă un Cătănuță,
Singurel cu-a lui mîndruță,
Cu doisprece catîrași
Încărcați de gălbenași ;
Cu doisprece catîrei,
Să plimbă Ghiță cu ei,
Cu mîinile-n pozînari,
Cu doisprece lăutari.
Iară Ghiță ce-mi zicea ?
— Mîndro, mîndrulița mea,
Pe tine de cînd te-am luat,
Un cîntec nu mi-ai cîntat !
Iară mîndra ce-mi zicea ?
— Ghiță, Ghiță, dumneata,
Eu, măre, cînd ți-oi cînta,
Ape mari s-or turbura,
Munți că s-or surupa,
Ai fagi mari s-or despica,
Livezile s-or încurca ;
Că mi-e glasul fomeiesc
Și mi-e glasul voinicesc,
Cînd oi începe d-a cînta,
Harambașa m-o auzea,
Harambașa de haiduci
Peste patruzeci și cinci !
Iară Ghiță ce-mi zicea ?
— Cîntă-ți, mîndro, cîntecu,
Că mi-e drag ca sufletu !
Începea de mi-a cînta,
Harambașa mi-o auzea,
Harambașa de haiduci
Peste patruzeci și cinci.

Frunză verde şi-o lalea,
Dară Ghiţă ce-mi făcea ?
Ochii la vale şi-arunca,
Ce vedea el nu credea,
Că tare-mi venea d-un voinic
Călare p-un cal cam murg,
Strălucind din cîte-o nare
Şi-mbuiestru-n fuga mare,
Din pistoale tot trăsnind,
Gardurile pologind ;
La Ghiţă că mi-şi venea,
Bună ziua că mi-şi da.
— Ghiţă, Ghiţă, dumneata,
Dă-mi mie pe mîndra ta !
— Eu pe mîndra nu ţi-o dau,
Că mi-a dat-o soacră-mea,
Să fie soţia mea !
— Ghiţă, Ghiţă, dumneata,
Dă-mi tu, frate, pe murgu,
Murgu cela nebunu.
— Eu pe murgu nu ţi-l dau,
Că mi l-a dat socru-meu,
Să-mi poarte trupşoru meu !
— Dă-ţi, mă Ghiţă, paloşul,
C-acuma îţi iau capul !
— Eu paloşu nu ţi-l dau,
Mi l-a dat cumnată-meu,
Să-mi păzească capul meu !
Harambaşa ce zicea ?
— Ghiţă, Ghiţă, dumneata,
Orice moarte vrei, pofteşte :
Ori vrei moarte 'tunecoasă,
Ori vrei moarte luminoasă ;
Ori în săbii ne tăiem,
Ori în puşci să ne-mpuşcăm,
Ori la luptă să ne luăm ?
— Ai la luptă să ne luăm,
Că e bună şi-nţeleaptă
Şi de Dumnezeu lăsată !
Verde frunză şi-o lalea,
Harambaşa ce făcea ?
Pe Ghiţă-l îmbrăţişa
Şi la luptă se lua.
Şi ei, frate, se lupta
Zi de vară
Pînă-n seară
Făr' de pic de năduşeală.
Dară Ghiţă ce-mi făcea ?
Se lupta ce se lupta,
Cureluşa i se rupea,
Şi din gură-atunci grăia :
— Mîndro, mîndruliţa mea,
Sai de-mi-nnoadă cureaua,
Că-mi taie hoţu viaţa !
Iară mîndra ce-mi zicea ?
— Ghiţă, Ghiţă, dumneata,
Care, frate, o rămînea,
Soţie mi s-o chema !
Dară Ghiţă ce-mi făcea ?
Trei lacrămi din ochi vărsa,
C-o mînă curea-nnoda
Şi cu una se lupta.
Dacă cureaua-nnoda,
Pe harambaşa-mbrăţişa
Şi cu el mi se lupta
Zi de vară pînă-n seară
Făr' de pic de năduşeală ;
L-aducea ce-l aducea,
Pînă-n brîu că-l îngropa.
Dară mîndra ce-mi zicea ?
— Ghiţă, Ghiţă, dumneata,
Cum prăpădiş domnia,
Dă te blesteamă ţara !
Dară Ghiţă ce făcea ?
Şele pe doi cai punea,
La soacră-sa că-mi pleca :
— Mîndro, mîndruliţa mea,
Eu pe tine de cînd te-am luat,
Pe la mă-ta n-ai mai dat !
Şele pe doi cai punea,
La soacră-sa că pleca.
Mîna-n pozînar băga,

Mică cheiță scotea,
La pimniță descuia,
Mică ploschiță umplea,
La disagi mi-o așeza
Și la soacră-sa-mi pleca.
El mergea ce mi-ș' mergea,
La o fîntînă tăbăra,
Mică cheiță scotea,
La disagi că descuia,
Mică ploschiță scotea,
D-o vadră și cinci oca,
Măsura-mpăratului,
Vadra Țaligradului ;
El n-avea cui închina
Și-o da mîndrii ca să bea :
— Ține, mîndro, vin de bea
De la mînușița mea,
Că oi mai bea, ori n-oi mai bea
De la mînușița mea.
Curva-ncepea d-a rîdea
F . . . tu-i crucea și legea !
Dară Ghiță ce făcea ?
El pe vale se uita,
Niște clăi de fîn vedea,
Care fără vîrf mi-era.
Mîna pe mîndră-o punea,
Frumos, frate, mi-o toca
Și vîrf clăilor făcea.
Numai țîțele-alegea,
La disagi că le punea
Și la soacră-sa-mi pleca :
— Mai ții, maică, varză acră,
Să băgăm cu carne grasă
Din fi-ta ta [*sic*] cea frumoasă,
Dacă i-a fost mintea proastă ? !
Iar soacră-sa că-i zicea :
— Lasă-i fie rîndu-așa,
N-a ascultat de vorba mea !
Dar soacră-sa ce făcea ?
Ieșea afară tot plîngînd,
Intra-n casă tot rîzînd.
Dară Ghiță ce zicea ?
— F . . . tu-ți crucea mîne-ta !
Curvă mi-a fost fie-ta ta,
Mai curvă ești dumneata,
Să te scot în bătătură,
Să te toc ca pe untură !

Cules de Chr. N. Țapu din gura lăutarului Ion Tuță din com. Pă-sești-Vîlcea.

172

Cîntecu lui Ghiță Cătănuță

Foaie verde peliniță,
Pe cel deal, pe cea culmiță,
Trece Ghiță Cătănuță
Cu doisprece cătîrăi
Încărcați de gălbinei,
Cu mîndruța pîntre ei.
Trec prin codri,
Merg la socri.
Dară Ghiță ce-mi zicea ?
— Eu, mîndro, de cînd te-am luat
Nici cîntec nu mi-ai cîntat,
Să te-ascult, mîndro, cu drag.
Dară mîndra ce-mi zicea ?
— Eu, Ghiță, cînd ți-oi cînta,
Ape mari s-or turbura,
Copaci mari s-or despica,

Văi cu văi s-or împreuna,
Munţii în capete s-or da ;
Şi-am un glas cam femeiesc
Şi cuvintele haiduceşti,
Şi Lotreanul mi-o auzi,
Lotreanul lotrenilor,
Harambaşa al hoţilor.
Dară Ghiţă ce-mi grăia ?
— Cîntă-ţi, mîndră, cîntecu,
Că mi-e drag ca sufletul !
Că cît m-oi vedea în picioare
De nimeni să n-ai fioare.
Dară mîndra ce-mi făcea ?
Începea d-a cînta ;
Ape mari se turbura,
Văi cu văi se-mpreuna,
Munţii-n capete se da,
Şi Lotreanul mi-o auzea,
Lotreanul lotrenilor,
Harambaşa al hoţilor.
Foiţică şi-o lalea,
Dar Lotreanul ce-mi făcea ?
Gură la băieţi că da :
— Auziţi mîndruţa mea,
Care mă iubeam cu ea
Din copilăria mea !
Împănaţi pădurile
Şi toate colnicile !
Ei pădurile împăna.
Dar Lotreanul ce-mi făcea ?
La vamă el alerga
Şi puţinel că mi-ş' sta,
Iacă şi Ghiţă-mi sosea
Cu mîndra d-a-mpreuna.
Cînd Ghiţă mi-l vedea,
Un pas înapoi că da
Şi Lotrean la el striga :
— Dă-ţi, voinice, dă-ţi de vamă,
Dă-ţi pe murgul tău de vamă,
Să te las cu capu-n ţară !
Dară Ghiţă ce-mi grăia ?
— Cît capul la trup mi-o sta,
Nici pe murgul nu l-oi da,
Că mi l-a dat tatăl meu
Să-mi poarte trupşorul meu !
Dar Lotreanul iar striga :
— Dă-ţi, voinice, dă-ţi de vamă,
Dă-ţi pe mîndra ta de vamă,
Să te las cu capu-n ţară.
Frunzuliţă şi-o lalea,
Dară Ghiţă ce-mi zicea ?
— Cît capul la trup mi-o sta,
Eu pe mîndra nu mi-oi da,
Că mi-a dat-o soacră-mea,
Din copilăria mea,
Să-mi supţiu casa cu ea !
Dar Lotreanul ce-mi zicea ?
— La luptă să ne luăm,
Ori în săbii să ne tăiem ?
Dară Ghiţă ce-mi grăia ?
— La luptă să ne luăm,
Că lupta este direaptă,
Nu-i ca sabia spurcată.
Ei la luptă se luau,
Zi de vară pînă-n seară.
Veni soarele la prînz,
Lui Ghiţă-i veni un rîs ;
Veni soarele la amiaz,
Nu mai putea de necaz ;
Veni soarele-n chindie,
Veni lui Ghiţă mînie.
Foaie verde şi-o lalea,
Dară Ghiţă ce-mi făcea ?
Brîu-n jos că-l slobozea
Şi pe mîndruţa-ncerca :
— Ridică-mi, mîndro, brîneţu,
Că mă prăpădeşte Lotreţu !
Dară mîndra ce-mi grăia ?
— Voi, cari v-aţi pridudi,
Tot d-un bărbăţel mi-o fi !
Dară Ghiţă ce-mi făcea ?
Binişor el să-nvîrtea,

Cu Lotrean în pămînt că da
Şi paloşul că-l trăgea,
Capul lui Lotrean că lua.
El la cal că mi-ş' mergea,
Piciorul în scară punea
Şi pe cal încăleca ;
La cîrciumă descăleca,
La cîrciuma lotrilor
Din munţii Carpaţilor.
El la cal că mi-ş' mergea,
Mîna-n disagi c-o băga,
O ploschiţă că scotea,
O ploschiţă mitutea,
De-o vadră şi cinci oca,
Şi la mîndruţa mergea :
— Ţine, mîndro, vin de bea
De la dalbă mîna mea ;
Ori oi bea, ori n-oi mai bea !
Iară mîndra ce-mi zicea ?
— Iacă-oi să-ţi iert greşeala !
El paloşul mi-l trăgea,
Capul mîndruţii că-l lua
Şi-n disagi că mi-l băga
Şi pe cal încăleca,
La soacră-sa că mergea.
Soacră-sa, cînd îl vedea,
Masă afară că-i punea.
Dară soacră-sa grăia :
— Să fie şi mîndra ta,
Tot mai bine ţi-ar şedea.
Dară Ghiţă ce-mi grăia ?
— Maică, măiculiţa mea,
Mîndra ţi-a fost de furat,
Păgubaşu m-a apucat.
Dar n-ai, maică, varză acră,
Să băgăm cu carne grasă
Din mîndruţa cea frumoasă ?
Dacă nu-mi crezi cuvîntul,
Poftim şi moţişorul !

Auzită de Chr. N. Ţapu de la lăutarul Dumitru Baranka, din Peşteana de Sus, Gorj.

173

Biţă Cătănuţă

Pe culmiţa dealului,
Dealului Ardealului,
Plimbă-mi-se Cătănuţă
Cu-a lui dalbă de mîndruţă,
Cu doi bani în puzînar,
Cu doi-trei catîraşi
Săcsănaţi de gălbinaşi,
Şi cu doi căluşei
Săcsănaţi de gălbinei,
Cu mîndruţa printre ei.
Plimba Biţă cît plimba,
La o cîrciumă că da,
Bea cu mîndra şi mînca
Şi puţin chef că făcea.
Biţă mîndrii că zicea :
— Alei, mîndră, mîndra mea,
De cînd, mîndro, te-am luat
Un cîntec nu mi-ai cîntat,
Să te-ascult, mîndro, cu drag.
Dară mîndra ce-mi zicea ?
— Alei, Biţă Cătănuţă,
Am un glas cam femeiesc,
Cuvintele haiduceşti ;
Cînd oi începe d-a cînta,

Livezi verzi s-or scutura,
Munţii că s-or tremura,
Apa-n puţ s-o turbura,
Şi pe mine m-o auzi
Aldi Pana
Ruşiana.
Graiul meu l-o înţelegea
Şi la tine c-o veni
Şi pe mine m-o lua,
Că i-am fost ibovnicea
Din mică copilăria,
Geaba de dragostea mea,
Căci pe mine m-o lua !
Dară Biţă ce-mi zicea ?
— Cîntă-ţi, mîndro, cîntecu,
Că mi-e drag ca sufletu !
Începea mîndra d-a cînta,
Pana Ruşiana o auzea
Şi la Biţă că-mi venea,
Pe Biţă că-l întreba :
— Ce ne calci moşiile
Şi ne paşti ierburile ?
Ia să-mi dai pe murgu vamă,
Ca să scapi cu cap la ţară.
— Eu pe murgu nu l-oi da
Odată cu viaţa mea,
Că mi l-a dat socru-meu,
Să-mi poarte trupşoru meu !
— Dă-mi pe mîndra atunci vamă,
Ca să scapi cu cap la ţară.
— Nici pe mîndra nu ţi-oi da
Odată cu viaţa mea,
Că mi-a dat-o soacră-mea
Să ţiu căscioara cu ea !
Dară Biţă ce-mi grăia ?
— Alei, Gruio, ce-mi pofteşti ?
Ori în săbii să ne tăiem,
Ori în luptă să ne luăm ?
— Lasă sabia-ndrăcească,
Ai în luptă voinicească,
Că mi-e bună şi-nţeleaptă
Şi de Dumnezeu lăsată !
Ei în luptă se luau,
Se luptară ce se luptară,
Zi de vară pînă-n seară,
Nici unu nu se trîntea.
Dară Biţă ce-mi făcea ?
Brîneţu la vale lăsa
Şi pe mîndra c-o chema
Şi din gură că-i zicea :
— Sări, mîndruţo,
Sări, drăguţo,
De-mi leagă brîneţu,
Că mă trînteşte Lotreţu
Şi-mi răpune mie capu !
Dar mîndruţa ce-mi grăia ?
— Ia luptaţi, Biţă, luptaţi,
Care cum o birui,
Tot un bărbăţel mi-o fi !
Dară Biţă ce-mi făcea ?
Brîneţu în dinţi că lua,
Cînd odată că răcnea
Pe Lotreţ că mi-l trîntea ;
Lotreţ din gură grăia,
Fraţi de cruce se prindea,
Voie de la altu-şi lua.
Dară mîndra ce-mi zicea ?
— Iartă-mi, Biţă, greşala
Că n-oi mai face asta !
— Lesne, mîndro, te-oi ierta,
Anevoie oi uita,
Dar ştii, mîndruţo, ceva ?
Astă-vară ce-a trecut.
Tot de coasă m-am ţinut,
Şapte copiţi că mi-am făcut.
La şase le-am făcut vîrf,
Numai una mi-a rămas ;
D-o vrea bunul Dumnezeu,
S-o fac eu cu capul tău !
Dară mîndra ce-mi zicea ?
— Iartă-mi, Biţă, greşala
Că n-oi mai face asta !

Dară Biță ce-mi grăia ?
— Mîndro, de cînd eu te-am luat
În spate nu te-am cătat.
Spatele că-l arăta,
Capu cu paloșu tăia,
Sus pe claie c-o urca,
Vîrf de claie că făcea.
Coadele și țîțele le tăia
Și-n pozînar le băga
Și la soacră-sa mergea.
Soacră-sa, cînd îl vedea,
Mult bine ei că-i părea,
Frumoasă masă-i întindea ;
La băutură că mi-ș' bea,
Soacră-sa din gură-mi grăia :
— Bine-ți șade, Biță, așa,
Dar mai bine ți-ar ședea
Cînd ar fi și mîndra ta.
Aminte lui îi aducea,
Coadele din pozînar scotea :
— Poftim și pe fiica ta !
Alei, maică, maica mea,
Mai ai nițică varză acră,
Să băgăm cu carne grasă,
Din fie-ta cea frumoasă,
Că i-a fost ei mintea proastă !
Cînd mă-sa că-i vedea
Coadele și țîțele,
Ea din gură că grăia :
— Lasă-i fie rău, nu așa,
Că mi-o cerea din vecini,
Îi făcea oameni nebuni ;
Dară Biță, om de treabă,
Îi tăie capu mai degrabă !

Cules de Chr. N. Țapu de la lăutarii Dumitru Baranca, din Peșteana de Sus, Gorj și Gh. Cobzaru, din Tîrgu Jiu.

174

Ghiță Cătănuță

Foaie verde-o pelinuță,
Pe cel deal, pe cea culmiță,
Plimbă-mi-se-o cătănuță,
Numai el cu-a lui mîndruță.
Din gură mîndra-i zicea :
— Mîndră, eu de cînd te-am luat,
Foaie verde matostat,
Nici un cîntec n-ai cîntat ;
Dar să cînți un cîntecel,
Fie cît de scurticel,
Numai fie frumușel,
Să suim ăl deal cu el !
— Dară, Ghiță, dumneata,
Cînd oi începe d-a cînta,
Meri, brazi că s-or scutura,
Apele s-or turbura,
Livezi verzi că s-or culca,
Ketrile s-or despica,
Cu un glas mîndru fomeiesc
Cîntecu mi-e haiducesc !
Foaie verde d-o sarma,
Să vezi, frate, n-o lăsa
Și din gură că-mi cînta ;
Meri, brazi, că se scutura,
Apele se turbura,
Livezi verzi că se-ncurca,
Ketrile se despica.
Trei voinici că-mi auzea,

Trei voinici din văi adînci,
Cîte trei pe trei cai murgi.
Cînd se zice ca lipanul,
Unul mi-este tot Lotreanul,
Foaie verde d-o sarma,
La el, frate, că-mi venea
Şi din gură că-i zicea :
— Dară, Ghiţă, dumneata,
F...tu-mi-ţi crucea, legea,
Ce caţi pe moşia mea,
De-mi încurci livadia ?
Şi dă-mi mie mîndra ta,
Ca să-ţi lungesc viaţa !
— Ba pe mîndra nu ţi-oi da
Odată cu viaţa,
Că mi-a dat-o soacra mea
Să fac eu casă cu ea !
— Şi dă-mi mie calul tău,
Ca să-ţi lungesc capul tău !
— Ba calul nu ţi l-oi da
Odată cu viaţa,
Că mi l-a dat socru-meu,
Să-mi poarte trupşorul meu !
— Şi dă-mi mie paloşul tău,
Ca să-ţi lungesc capul tău !
— Paloşul nu ţi l-oi da
Odată cu viaţa,
Mi l-a dat cumnatul meu,
Ca să-mi apăr capul meu !
Foaie verde d-o sarma,
Şi la luptă că se lua. (bis)
— Dar la luptă să ne luăm,
Sau să vii să ne tăiem ?
— Ba la luptă că e dreaptă,
E dreaptă şi înţeleaptă,
De Dumnezeu mi-e lăsată !
Şi la luptă că se lua,
Foaie verde trei sarmale,
Zi de vară pînă-n seară.
Veni soarele la prînz,
Să vezi lupta mi-e cu rîs ;
Veni soarele-n amiazi,
Să vezi lupta cu necaz.
Foaie verde d-o lămîie,
Veni soarele-n chindie,
Să vezi lupta cu mînie.
Foaie verde d-o sarma,
Dară Ghiţă ce făcea ?
Brîneţul că-l slobozea,
Şi la mîndra că-mi striga :
— Mîndră, mîndruleana mea,
Vin' de-mi sumete brînaşul,
Că mă taie tot vrăjmaşul !
Foaie verde d-o sarma,
Mîndra din gură zicea :
— Car' pe car' v-aţi birui,
Tot un bărbăţel mi-o fi !
Dar Ghiţă cînd auzea,
Pe Lotreanu că mi-l lua,
Odată că-l ridica,
Cu el în pămînt că-mi da,
Pînă-n genunchi mi-l băga,
Odat' să mai opintea,
În pămînt că mi-l lăsa,
Pînă-n brîu că mi-l băga.
Paloşul că mi-l trăgea,
Să vezi gîtul că i-l lua
Şi pe cal că-ncăleca
Şi pe mîndra că şi-o lua.
Dar la salcia cocoşată
Şi la măgura tăiată,
Unde-a cosit el odată,
Nouă clăi că mi-a făcut
Şi la opt că le-a scos vîrf
Şi la una n-a ajuns :
— Foaie verde bob areu,
Şi-o să-l scot cu capul tău!
Foaie verde d-o sarma,
Supt un păr că mi-şi mergea,
Frumoasă masă-ntindea,
Vin în pahare punea :
— Ţine, mîndră, vin de bea

De la mînuşica mea,
Că-i mai bea, ori n-ăi mai bea !
Dară ea că auzea,
Să vezi că să pricepea,
La inimă se ardea.
— Dară, Ghiţă, dumneata,
Şi ce-o mai fi asta ?
Cînd se zice trei măsline,
Că eu am glumit cu tine ;
Cînd se zice d-o sarma,
Ţi-am ştiut vitejia !
Foaie verde d-o sarma,
Paloşul că-l ascuţea,
Să vezi capul că i-l lua
Şi pe claie că-l arunca
Şi pe claie că-l punea.
Dar de la ea ce mai lua ?
Foaie verde murele,
Deştul cu inelele, (bis)
Keptul şi cu ţiţele.
Foaie verde d-o sarma,
La disagi că le punea
Şi pe cal încăleca, (bis)
La soacră-sa se ducea (bis)
Calu-n uşă că-l lega (bis)
Şi din gură că-i zicea :
— Da n-ai, muică, varză acră,
Să băgăm cu carne grasă
Din mîndruţa cea frumoasă ?
— N-are muica varză acră
Ca să bagi cu carne grasă
Din mîndruţa cea frumoasă.
Foaie verde d-o sarma,
Ulceaua-n mînă şi-o lua,
Pe la vecini că-mi pleca,
Îndărăt că mi-ş' venea,
Varză acră nu găsea.
La disagi că se ducea,
În disagi că-mi căuta
Şi deştul că i-l găsea.
Cînd se zice murele,
Deştul cu inelele
Şi keptul cu ţîţele.
Foaie verde d-o sarma,
Dar soacră-sa ce zicea ?
Din gură că-l blestema :
— Dar-ar, muică, Dumnezeu
Să te-nsori de nouă ori,
Să iei nouă cuconi
Şi pe urmă o cuconiţă,
Să te plimbe pe uliţă !

Culeasă de Gr. G. Tocilescu, de la Ilie C. Mănafu, lăutar din cătunul Bucovicioru, comuna Vela, Dolj.

175

Viţă Cătănuţă

Pe cel deal, pe cea colniţă,
Trece Viţă Cătănuţă
Cu-a lui dalbă de mîndruţă.
Şi pe drum ei cum mergea,
Viţă din gură-mi grăia :
Cîntă, mîndră,-un cînticel,
Să trecem codru cu el.
Mîndra din gură-mi grăia :
— Eu, cînd oi rupe a cînta,
Codrii verzi s-or legăna
Şi vadurile or seca,
Fîntîni reci s-or turbura.

La cîjmele lotrilor,
În mijlocul codrilor,
Lotru din gură grăia :
— Şi dă, Viţă, vama ta.
— Da' eu vamă ce să dau ?
— Şi dă, Viţă, murgu tău.
— Eu pe murgu nu mi-l dau,
Că mi l-a dat socru-meu,
Să-mi port trupşorul meu.
Lotru iarăşi că-mi grăia :
— Şi dă, Viţă, pe mîndra.
— Eu pe mîndra nu mi-oi da,
Că mi-a dat-o soacră-mea
Să mă hărănesc eu cu ea.
Viţă din gură grăia :
— Prinde, mîndră, brîeţu,
Că mă lupt cu Lotreţu.
Cu-o mînă prindea brîeţu,
Cu alta lupta cu Lotreţu.
Mîndra din gură-mi grăia :
— Viţă, Viţă Cătănuţă,
Cari pe cari v-aţi prididi,
Un bărbat mi-aţi trebui.
Cari pe cari v-aţi lupta
Mi' ăla mi-aţi rămînea.
Viţă paloşul scotea,
Capul mîndrei-l reteza,
În dăsagi că mi-l punea
Şi pe cal încăleca,
La soacră-sa mi-l ducea.
Ea înainte că-i ieşa
Şi el ziua bună-i da.
Ea din gură că-mi grăia :
— Viţă, Viţă, Cătănuţă,
Bine-ţi şeade tinerel,
Tinerel şi frumuşel,
Dar mai bine ţi-ar şedea,
Cînd să fie şi mîndra.

Culeasă de învăţ. I. Mateescu de la Catrina I. Dănău din comuna Stroeşti, judeţul Gorj.

176

Cîntecul lui Ghiţă Cătănuţă

— Fă mîndruţo, mîndra mea,
Ia sumete-mi mîneci largi
Şi-mpleteşte la colaci,
Fă colacu dintr-o chilă
Şi covrig
Dintr-un mertic.
La socri
Plec peste codri,
Şi la naşi
Peste oraş,
Şi la socri
Peste codri.

Mergînd pe drum a zis :

— Fă mîndruţo, mîndra mea,
Cîntă-mi tu d-un cîntecel,
Că eu pe tine de cînd te-am luat
Nici un cîntec nu mi-ai cîntat !
— Ghiţă Cătănuţă,
Eu d-oi începe a cînta,
Fîntînile s-or turbura,
Pădurile s-or clătina,
Şi haiducii înainte-or ieşi
Şi pe tine te-or tăia

Şi pe mine m-or lua !
Dacă-a-nceput a cînta,
Pămîntu se cutremura,
Pădurile că vîjia,
Haiducii înainte le ieşea,
Pană Roşioară cu Gruia.
Căpitanu ce-mi zicea ?
— Ghiţă, dă-ţi tu vama ta !
— Eu pe unde am umblat,
Vamă deloc nu am dat !
— Ghiţă, dă-ne-ncoa pe murgu tău !
— Ba pe murgu nu l-oi da,
Că mi l-a dat socru-meu
Să-mi poarte trupşoru meu !
— Ghiţă, dă-ţi tu paloşu tău !
— Ba paloşu nu ţi-l dau,
Că mi l-a dat socru-meu
Să-mi păzească capu meu !
— Dă-ţi tu, Ghiţă, pe mîndra ta !
— Ba eu pe mîndra n-o dau,
Că mi-a dat-o soacră-mea
Ca să ţîi casă cu ea !
— Da' ce vreai, Ghiţă,
În săbii să ne tăiem,
Ori în luptă să ne luptăm ?
— Sabia îmi e curvească,
Dară lupta-i voinicească !
Şi aşa la luptă s-a luat
De dimineaţă şi pînă-n seară.
— Fă mîndro, mîndruţa mea,
Sai de îmi leagă brăcingu,
Că mă supune haiducu !
— Care din voi o ghirui
Tot un bărbăţel mi-o fi !

Ghiţă cînd a auzit aşa s-a necăjit foc, s-a opintit din toate puterile şi pe jumătate l-a îngropat pe Gruia în pămînt, a scos paloşul şi l-a tăiat şi l-a făcut d-o clăiţă făr' de vîrf, apoi i-a zis mîndrii lui să vie să bea vin dintr-o ploschiţă de cinci oca :

— Vino, mîndro, vin de bea,
Că de azi încolea
Îi mai bea, ori nu-i mai bea !

Ea începu a plînge, dar el n-avu nici o milă de ea şi o tăie şi din trupul ei făcu vîrf clăiţei haiducului.

— Cu haiducul tu ai tras,
Cu haiducu o să te las !

Apoi i-a tăiat cosiţele şi i le-a dus soacră-si.

— Ghiţă, ce ai făcut cu mîndra ta ?
— D-ai ştiut iapa cu nărav,
Mie de ce mi-ai dat-o ?
De nu crezi, iacă şi frîu !

Şi astfel Ghiţă ucise şi pe soacră-sa.

Cules de Ion Odor de la Gr. Cojocaru, Breaza-de-Jos, jud. Prahova.

177

Ghiţă Cătănuţă

Foaie verde lămuiţă,
Pe cea dalbă coleniţă,
Plimbă-mi-se, plimbă
Savai Ghiţă Cătănuţă,

Numai el cu-a lui mîndruţă,
Cu doi ageri căluşei,
Cu mîndruţa printre ei,
Încărcaţi cu gălbiori.
Vine de la tatăl lui
Şi se trage spre socru-său.
Dali Ghiţă ce grăia ?
— Da'eo, mîndruţa mea,
De cînd pe tine te-am luat
Nici un cîntec n-ai cîntat.
Cînta, mîndro, un cînticel,
Fie cît de scurticel,
Numai ă fie frumuşel,
Ca s-ascult cu drag la el.
Dacă mîndruţa cînta,
Livezi verzi că se scula,
Codrii se despica,
Munţii se cutremura,
Văile că răsuna,
Batreţu * mi-o auzea
Şi că pînă la ea venea.

Cules de Z. Pavelescu, diriginte, de la Ion Udrea, din comuna Raşi, plasa Balta-Ialomiţa, jud. Ialomiţa.

178

Ghiţă Cătănuţă

Pe culmñiţa dealului,
Dealului Ardealului,
Plimbă-ñi-să pin colnic
Tînăr Cătănuţ' voinic,
Ghiţă cu mîndruţa lui,
Cu dalbă drăguţa lui,
Pe doi ageri căluşei
Încărcaţi de gălbinei,
Cu doi bani în buzunar,
Cu doisprece lăutari.
Din doisprece ce-i avea
Nici unu nu-l mulţăñia.
Ghiţă din graiu ş' grăia :
— Mîndro, mîndruleana mea,
De cîn', mîndro, te-am luat
Neci un cîntec n-ai cîntat.
Trage-ñi, mîndro,-on cîntecel
Să ne ţie drag de el !
Mîndra din gură ş' grăia :
— Dar am un glas fomeiesc
Şî samănă a haiducesc ;
Cîn' oi începe-a cînta,
Ceriu-n lacrăñi s-o scălda,
Chetrile s-o deschica,
Văile s-o tulbura
Şî munţii s-o resturna
Şî codru ñi o răsuna
Şî hoţii s-o deştepta.
Ghiţă din graiu-i grăia :
— Cîntă, mîndruliţa mea
Şî nici o grijă n-avea !
Cîn' începu a cînta
Cieru-n lacrăñi să scălda,
Văile să tulbura,
Chetrile să deschica
Şî munţii să resturna
Şî codru ñi-îş răsuna
Şî hoţii să deştepta,

* În alte variante : Lotreţu *(n. ed.)*.

Lor în cale le ieşa
Şî din grai aşa grăia :
— Dă-ne, voinice, vama
Şî ne dă pe mîndruţa !
Ghiţă din grai le grăia :
— Ba io vamă nu v-oi da,
Mîndruţa nu v-oi lăsa !
Ei din grai aşa-i grăia :
— Dacă vamă nu ne-i da,
În luptă să ne luptăm,
În săbghii să ne tăiem !
Ghiţă din grai le grăia :
— În luptă să ne luptăm,
În săbghii să ne tăiem !
În luptă cît să lupta,
Brîu lui să slobozea,
Ghiţă mîndruţei zicea :
— Mîndro, mîndruleana mea,
Lasă, mîndro, murgu-n frîu,
Strînge-ñi pustiu de brîu !
Mîndra din grai 'i grăia :
— Ba io, badio, n-oi veni,
Că voi care-ţ' ghirui
Tot un bărbăţel ñi-ţ χi !
Ghiţă dac-o auzia
El tare să năcăja
Şî roată că se făcea,
La toţi capu le tăia
Şî la mîndruţă se da
Şî capu îi reteza
Şî călare se punea,
La soacră-sa se ducea.
La poartă cîn' ajungea
El din grai aşa-ş' grăia :
— Soacră, soacră,
Poamă acră,
Hai de-ñi deşchide poarta !
Soacră-sa din grai grăia :
— Deşchide-ţ-o nevasta,
Că şî ea-i ştie treaba !
Şî striga ş-a doua oară :
— Soacră, soacră,
Poamă acră,
Hai de-ñi deşchide poarta !
Soacră-sa din grai grăia :
— Deşchiză-ţ-o nevasta,
Că şî ea-i ştie treaba !
Şî striga ş-a treia oară :
— Soacră, soacră,
Poamă acră,
Hai de-ñi deşchide poarta,
Că nevasta o-am lăsat
Într-o grădină cu flori,
Tot în sînge păn' subsori,
Într-o grădină cu iarbă,
Tot în sînge păn' supt barbă !
Soacră-sa cum auzia
Poarta că îi deşchidea,
Ghiţă-n casă să ducea,
Capu pe masă punea,
Şî din grai aşa grăia :
— Soacră, soacră,
Poamă acră,
Adă, soacră, varză acră
Să mîncăm cu carne grasă
Din χie-ta ha frumoasă !
Soacră-sa să-nspăimînta
Şi din grai aşa-i grăia :
— Ghine că i l-ai tăiat
Capu ei hăl spulberat !

Auzit de N. I. Apostolescu de la Ion Binig. Cules din Şona, comitatul Tîrnava Mare, Transilvania.

179

Cîntecul lui Mocan Voinicel Oleac

Foaie verde sălcioară,
Sus la Inidoară,
Voinicel se-nsoară,
Voinicel Oleac,
De părinţi sărac,
De blagă bogat.
Dumnezeu i-a dat
Ca unui sărac.
Blagă ce-şi avea ?
Trei turme de oi,
Trei cirezi de boi,
Erghelii de cai,
Nouă mori în vînt,
Nouă supt pămînt,
Macină argint ;
Miere şi cu unt
Curge pe pămînt.
Şi el mi se-nsoară
Şi ia fata popii Oprii
Din ţara Moldovii.
Fata mi-o lua,
Nuntă că nuntea,
Acas' mi-o aducea,
La horă o scotea,
Cum e datina
Şi rînduiala.
Pe ea mi-o vedea
Turcii malageni,
Cîinii giurgiuveni,
Oţii nicopoleni.
Ei să năcăjea,
Ei unde mergea ?
La neagră cafea,
Dă se căfenea ;
Ciubuce-aprindea,
La bir ridica,
La birta domnească,
Să mi-l sărăcească.
Că mîndră c-a lui
Nu e a nimărui,
Mîndră şi frumoasă,
Între ochi mîngîioasă ;
Între gene,
Între sprîncene,
Pică diamant din ele.
Mocan ce-mi făcea ?
Vite ce-şi avea,
Toate le vindea,
Vindea şi moara,
Birul nu-l plătea.
Că pe an ce da ?
Pă an car de bani,
Şi dă lună
Pungă plină,
Şeapte băniţi de făină
Şi-un puişor de găină.
Şi el că sărăcea,
Dar lui îi rămînea
D-un cal,
D-un cîrlan,
Fătat de trei ani,
De vine stîrcit,
De urechi ciulit,
Făcut pe fugit.
El că se gîndea :
— F...tu-i mumă-sa,
Să vînz eu calul,
Ce-o să iau pe el ?
O mie de lei.
Ce-o să fac cu ei ?
Să vînz pe maica ?
O fi cam păcat,
Că ea m-a scăldat
Şi că m-a înfăşiat

Şi m-a legănat,
De foc m-a păzit,
Mare m-a făcut!
Dar să vînz pe mîndra?
Plătesc biru, datoria,
Dar sînt sărac cît lumea
Cînd oi vinde pe mîndra!
— Mîndro, mîndruleana mea,
Scoală-te, nu şedea,
Şi tu mi te găteşte
Şi mi te premeneşte.
Bagă faţa albă de nălbeală,
Buze moi de rumeneală,
Sprîncene de-ncondeială,
Şi ia ie
Dintr-o mie
Şi rochiţă de cutie,
Brîu lat din Ţaligrad,
Cotu cinci galbeni luat,
Tot de mine cumpărat,
Şi cu papuci de la turci,
Potcoviţi cu coji de nuci;
Că am să te duc
La tîrgu de flori,
Că vin negustori.
Pă ea c-o lua,
P-ăl cal c-o punea,
La tîrg c-o ducea.
Acolo ajungea,
Un zlot că mi-şi da,
Un pristav punea.
Pristavul striga:
— Mîndră de vînzare,
Că mi-e birul mare!
Nimenia nu se găsea.
Un mic de turculeţ
Şade-n dughenel,
Vinde bumbăcel,
Samănă mîndra cu el.
El că mi-ş' venea,
La ea se uita,
Îi lua seama d-amărunt,
Sprîncenile-i plătesc mult,
Faţa mi-l băga-n pămînt!
El din gură striga:
— Mocane, fîrtate,
Dă-te mai încoace;
Asta bună, rea,
Ce-o să-mi cei pe ea?
— Nouă pungi de bani,
Nouă şi cu nouă,
Facem optsprezece,
Îmi stă inimioara rece!
Turcu c-auzea,
Chiar c-o lua,
La lădiţă alerga,
Cît cerea, atîta-i da.
Mocan ce făcea?
Banii că-i lua,
La chimir că-i băga,
În dughean intra;
O oca de vin scotea,
Cu paharu că-mpărţea:
— Să fie pentru mîndra,
Că mi-a plătit biruşca
Şi toată datoria.
Dară turcu ce-mi făcea?
Pe mîndra c-o lua,
Acas' mi-o aducea,
În celărel o băga,
De ţîţe o ciupea,
În faţă-o săruta,
Şi mîndra că-mi grăia:
— Turculeţule,
Mititelule,
Frumuşelule,
Gingăşelule,
Tu las' m-oi săruta,
Că eu sînt a ta,
N-a trecut vremea;
Că mulţi bani ai dat
De m-ai cumpărat.

Dar stai să ne-ntrebăm
Din ce neam sîntem,
Că prea ne semănăm ?
Om fi nițcai verişori,
Sau nițcai frățiori,
Turcu c-auzea,
Din gură striga :
— Mîndro, mîndra mea,
Ascultă-mi vorba,
Că eu că mi-ş sînt
Feciorul popii Oprii
Din țara Moldovii.
Turcii m-a robit,
De mic m-a robit.
În ei am intrat,
M-a desbotezat.
Ei mi-a dăruit,
Eu că mi-am făcut
De m-am pricopsit ;
Legea le-am luat,
De nu m-a tăiat !
Mîndra c-auzea,
Papuc din picior scotea,
Peste obraz se bătea,
Păr galben îşi jumulea,
Fața albă-şi zgîrîia
Şi din gură că-i zicea :
— Turculețule,
Frățiorule,
Şi eu că mi-ş sînt
Fata popii Oprii
Din țara Moldovii.
Taica că m-a dat
După-ăst mocan fărtat,
Prea erea bogat !
Tureu hristoaga 'mi căta,
Buni frați se găsea,
De tată, de mumă,
Din frați, din surori,
Lume fără dor !
Turcu ce-mi făcea ?
După mocan se lua
Şi-n dughean că mi-l găsea
Şi din gură că-i striga :
— Mocane, fîrtate,
Nu mi-ai fost fîrtat,
Ci mi-ai fost cumnat ;
Banii ce ți-am dat,
Eu te-am înzestrat,
Ca p-un bun cumnat.
Şi am să-ți mai dau,
Să-ți port cheltuiala eu,
Să te duci la taic-al meu.
Mocan îl auzea,
În brațe-l lua
Şi mi-l săruta.
Turcu îl lua,
Acasă-l ducea,
Mare masă-ntindea
Şi bea şi mînca,
Cu el se cinstea,
Pe mîndra i-o da.
O cărticică-mi scria,
Cu slova cam măruntea,
Mărunțică
Ca furnica,
La tat-său o trimetea.
Tat-său c-o vedea,
Slova-i cunoştea,
Din buze şoptea,
El că-mi leşina,
Sufletu-i ieşea.
Mocan rămînea,
Iar se-mbogățea !

Cules de Chr. N. Țapu din gura lăutarului Dumitru Văleanu, Roşiorii-de-Vede, Teleorman.

180

Cîntecul lui Mocan-Oleac

Sus la Inidoară,
Voinicel se-nsoară,
Voinicel Oleac,
De tată sărac,
De mamă prădat,
De blagă bogat ;
Dumnezeu i-a dat
Ca unui sărac.
Blagă ce i-a dat ?
Trei turme de oi,
Trei cirezi de boi,
Herghelii de cai,
Nouă mori în vînt,
Nouă supt pămînt,
Macină argint ;
Miere şi cu unt
Curge pe pămînt,
Ce nu s-a văzut,
Nu s-a pomenit !
Fata de unde-o ia ?
Fata popii Oprii,
Din ţara Moldovii.
Mîndră ca a lui
Nu e a nimănui,
Mîndră şi frumoasă,
Între ochi mîngîioasă ;
Între gene, între sprîncene,
Pică diamant din ele.
Nunta că o isprăvea,
Şapte pungi de galbeni cheltuia ;
Lăutari şi temniceri,
Ca roua din buruieni.
Acasă mi-o aducea
Şi la horă o scotea,
Cum e datina
Şi rînduiala.
Turcii mi-o vedea,
Turcii malageni,
Cîinii girgiuveni,
Hoţii brăileni
Şi nicopoleni.
Din gură striga :
— F...tu-i mîni-sa,
Mîndră ca a lui
Nu e-a nimănui,
Mîndră şi frumoasă,
Între ochi mîngîioasă,
Între gene, între sprîncene,
Pică diamant din ele !
În vorbă-l punea,
La bir îl suia,
La dajdie domnească,
Să mi-l sărăcească.
Pe an ce-l punea ?
Pe an,
Un car de bani,
Şi de lună,
O pungă plină,
Şapte baniţe de făină
Şi-un puişor de găină.
Mocanu ce făcea ?
Anu că-i venea,
Vindea ce-şi avea,
Biru nu-l plătea,
Nici nu-l curăţa.
Dator rămînea
Şeapte pungi de bani ;
Şeapte şi cu şeapte
Face patrusprezece,
Stă inimioara rece,
Tot nu se plăteşte !
Lui îi rămînea
D-un cal, d-un cîrlan,
De urechi ciulit,

De vine stîrcit,
Făcut pe fugit.
Mocan se gîndea :
— F...tu-i mumă-sa !
Să-mi vînz pe maica ?
O fi cam păcat,
Că ea m-a făcut
Și ea m-a crescut,
De foc m-a păzit.
Să-mi vînz pe taica ?
Taica e bătrîn,
Dă la preț puțin ;
Să-mi vînz eu calu
Ce-o să iau pe el ?
O mie de lei.
Ce să fac cu ei ?
Să-mi vînz pe mîndra ?
Plătesc birușca
Și cheltui și datoria.
— Mîndro, mîndra mea,
Scoal' de te gătește
Și te premenește ;
Bagă fața la nălbeală,
Buze moi de rumeneală
Și sprîncene din cerneală,
Fata albă-n condeială,
Și-ți ia ie dintr-o mie
Și rochiță de cuhnie
Și brîu lat din Țaligrad,
Cotu cinci galbeni luat,
Și cu papuci de la turci,
Potcoviți cu coji de nuci.
Mîndra se gătea
Și se premenea,
La tîrg mergea ;
La tîrgu de flori,
Că vin negustori.
Pristav că punea,
Pristavu-mi striga :
— Mîndră de vînzare,
Că e biru mare !
El că se plimba,
Nimeni nu grăia,
Nici că o întreba.
Dar un turculeț mititel,
Mititel și frumușel,
Șeade-n dughinel ;
Mult mi-e frumușel
Și mi-e ghindeșel,
Seamănă mîndra cu el.
— Măi mocane fărtate,
Ce mi-ai mînecat,
Dis-de-dimineață,
Pe rouă, pe ceață,
Vreme turburoasă
Și lăcrămicioasă,
Cu mîndra de mînă ?
Sau ți-este de dare ?
— Mîndra mi-e de dare,
Că e biru mare !
— Dă-te mai încoace,
Că mîndruța-mi place !
Acolo mergea,
Îi lua seama d-a mărunt,
Din creștet pînă-n pămînt,
Sprîncenile-i plătesc mult,
Fața te bagă-n pămînt !
— Măi mocane fărtate,
Asta bună, rea,
Ce să-mi ceri pe ea ?
— Șapte pungi de bani,
Șeapte și cu șeapte
Face paisprezece,
Stă inimioara rece,
Tot nu se plătește !
Turcu c-auzea,
Cheia-n mînă lua,
La ladă căta,
Banii că-i lua,
Pe mîndra-o plătea.
Mocan ce făcea ?
Banii că-i lua,

În traistă-i băga,
La cal se ducea,
Trei vorbe zicea :
— Vîndui ce avui,
Eu nu sărăcii ;
Vîndui pe mîndra,
Sărac cît lumea,
De tată, de mumă,
De frați, de surori,
Lume făr' de dor !
În cîrciumă intra,
O oca de vin scotea,
Cu pahare că-mpărțea,
Să fie pentru mîndra,
Că mi-a plătit biruşca
Şi toată cheltuiala.
Turcu ce făcea ?
Pe mîndra o lua,
În celăraş intra,
De țîțe-o apuca
Şi mi-o săruta.
Mîndra ce zicea ?
— Turculețule,
Imbrihorule,
Frumuşelule,
Las' m-oi săruta,
Că eu sînt a ta,
Că m-ai cumpărat,
Că mulți bani ai dat ;
Stai să ne-ntrebăm
Din ce neam sîntem,
Prea ne semănăm ?
Om fi verişori ?
Niscai frățiori ?
Lume făr' de dor !
Turcu că-mi grăia :
— Mîndro, mîndra mea,
Că eu mi-ți sînt
Fecioru popii Oprii
Din țara Moldovii ;
Turcii m-a robit,
De mic m-a robit,
Şi-n ei c-am intrat,
Legea le-am luat,
De nu m-au tăiat.
Ce mi-au dăruit,
Dugheană-am făcut,
De m-am pricopsit.
Mîndra c-auzea,
Din ochi lăcrăma
Şi din gură zicea :
— Turculețule,
Frumuşelule,
Frățiorule,
Că şi eu că sînt
Fata popii Oprii
Din țara Moldovii.
Taica că m-a dat
După ăl mocan fărtat,
Prea era bogat ;
Şi-acum a sărăcit,
Vezi, de m-a vîndut.
Turcu c-auzea,
La ea se uita,
Hristoave căta,
Buni frați se găsea,
De tată, de mumă,
De frați, de surori,
Lume făr' de dor !
Turcu se scula,
După mocan se lua,
În cîrciumă-l găsea
Şi din gură-i cuvînta :
— Măi mocane, fîrtate,
Banii ce ți-am dat,
Te-am împrumutat,
Ca p-un bun cumnat ;
Nu mi-ai fost fîrtat,
Ci mi-ai fost cumnat,
Şi eu să-ți mai dau,
'Ți port cheltuiala,
Să mergi la taica

Şi să-i spui de-asta !
Mocanu c-auzea,
În picere sărea,
În gură-l săruta
Şi bine-i părea.
Acasă mergea
Şi bea şi mînca
Şi se veselea.
Turcu ce făcea ?
De genunchi că-ngenunchia,
Mîndra scrisoare scria,
La tat-său îl mîna.
Cartea că-i vedea,
Slova c-o cunoştea,
Pe ea leşina
Şi el că murea.
Mocan îl îngropa,
Blagă-i rămînea ;
Mocan o stăpînea,
Iar se-mbogăţea !

Comunicat de învăţătorul Leabu de la lăutarul Gh. Bălţatu, din Şerbăneşti-Olt.
A se vedea variantele prescurtate *Todorel* în colecţia d-lui Bibicescu, p. 276 sqq, nr. 355, p. 279, nr. 336 şi p. 283, nr. 283, nr. 377 şi colecţia Vulpian, *Fata popii Oprii*, p. 52, 53.

181
Voinicel Oleag

Verde sălcioară,
Sus la inimioară *,
Mulţi voinici se-nsoară...
Verde viorea,
El că se-nsura,
Voinicel Oleag,
De Oleag,
Oleag,
De blagă bogat...
El că se-nsura,
Mîndră că-şi lua,
Mîndră ca a lui
Nu-i a nimului...
Cînd el se pornea
De mi se-nsura,
El, măre, c-avea :
Nouă mori în vînt,
Trei pe su' pămînt,
Macină argint,
Cu piscoaie pe fereastră,
De toarnă argintu-n casă...
Şi el mai avea :
Trei cirezi
De boi,
Trei turme
De oi,
Frate, d-un cîrlan,
Cîrlăior d-un an,
De urechi
Ciulit,
De vine
Stîlcit,
Din ochi
Văpăind,
Făcut
Pe fugit...
El că se-nsura,
El că sărăcea,

* În celelalte variante : Inidioară. *(N. ed.)*

De bir l-apuca :
Tot din an
În an
Un cazan
De bani
Şi din lună
N' lună
Cîte-o pungă plină,
Cinci galbeni pe săptămînă...
El se jeluia
Şi se văicărea :
— Să vînd pe taica :
Ce-o să iau pe el ?
O sută de lei,
Ce-o să fac cu ei ?
Să vînd pe maica,
Ce-o să iau pe ea ?
Trei sute de lei,
Ce-o să fac cu ei ?
Nu mi-o fi pacat
Ca ea că m-a fapt
Şi ea m-a-nfăşat,
În troacă m-a aruncat
Şi m-a legănat,
De foc m-a ferit,
În vîrstă m-a făcut...
Sa-mi vînz cîrlanu,
Ce-o să iau pe el ?
Cinci sute de lei,
Ce-o să fac cu ei ?
Să-mi vînz pe mîndra,
Plătesc biruşca...
El că mai zicea :
— Tu, mîndruţa mea,
Tu să te găteşti,
Să te premeneşti,
Că eu o să te duc
La tîrgu de flori,
Că vin negustori...
Ea că se gătea,
Se sulimănea
Şi că se-mpudra,
Amîndoi pleca,
La tîrg că sosea,
Pristav că-i punea,
Negustori venea,
Toţi mi se-ncerca
Şi mai că-mi sosea,
El s-apropia,
Turcu ibrior,
Cela tinerel
Şi mai frumuşel
Şi el că zicea :
— Tu, voinic Oleag,
Tu vinzi pe mîndra.
Tu, voinic Oleag,
De Oleag
Oleag,
De blagă bogat...
Ce ceri pe mîndra ?
În cîntar mi-o dai,
În cîntar ţi-o iau...
Ei c-o cîntărea,
Cu galbeni o cumpenea...
Turcu că mi-o lua,
Acasă-mi pleca.
Pe drum apuca,
El că mi-o pupa,
Mîndra că-i zicea :
— Turculeţule,
Tinerelule,
Frumuşelule,
Gingăşelule,
Eu că m-ăi pupa,
Că eu sînt a ta...
Acasă mergea,
În dugheană mi-o băga,
Dughean' vizita,
Vro trei zile sta,
Ei nu se-ntîlnea...
Turcu mi-o scotea
Şi el mi-o pupa,

Ea că-i mai zicea :
— Turculețule,
Tinerelule,
Frumușelule,
Gingășelule,
Tot stau și mă-ntreb :
Din ce neam
Ești tu.
Din ce neam
Sînt eu ?
— Eu sînt fecioru
Popii
Oprii
Din Țara Moldovii...
Frați că se găsea,
Turcu că mi-o lua,
Îndărăt mi-o ducea,
La voinic mergea,
Din gură-i zicea :
— Tu, voinic Oleag,
De Oleag,
Oleag,
De blagă bogat,
Banii ce ți-am dat,
Eu te-am înzestrat,
Că mi-ai fost cumnat...
Voinic ce făcea ?
Masa o-ntindea
Și ei că mînca
Și se veselea,
Lumea se mira...

Culeasă de [C.] Rădulescu-Codin.
din Călinești-Muscel.
A se vedea poezia poporană *Olea* publicată în *Din Muscel. Cîntece poporane*, vol. I, Ed. Socec.

182

Voinicul Olac

Voinicul Olac,
De blagă bogat,
De părinți sărac.
Sus în Idioară,
La tîrgu d-afară,
Voinicel se-nsoară.
El la tîrg ieșea
Și așa-mi grăia :
— Mîndră, mîndruliță,
Mîndră, mîndra mea,
Pune fața la albeală,
Buze moi la rumeneală,
Sprîncene la condeială,
Să ieșim la tîrg afară,
La tîrgu de flori,
Unde-s negustori.
— Mă voinic Olac,
De blagă bogat,
De părinți sărac,
Mîndra ți-este de vînzare,
Ori îți este de pierzare ?
— Nu mi-e mîndra de pierzare,
Ci mi-e mîndra de vînzare.
— Da' ce-mi cei pe ea ?
— Nouă pungi de bani,
Nouă și cu nouă,
Care fac optsprezece,
Pe voinic să-l sece.
— Ia așterne o ipingea,
Să-ți dau bani cu găleata,
Și șezi pe dulgheani,
Numărînd la bani.

El mîndra şi-o lua,
Acasă cu ea pleca.
Dar el mi-i zicea :
— Mîndro, mîndra mea,
Ai să ne-ntrebăm,
Că prea semănăm,
Din ce neam sîntem ?
— Eu-s fata popii Oprii
Din ţara Moldovii.
Da' tu al cui eşti ?
— Fecioru popii Oprii
Din ţara Moldovii.
— Frăţiorul meu,
Turcii ne-au robit
Şi ne-au despărţit.
Frăţiorul meu,
La mîna stînguţă,
Avea o bubuliţă,
Ţapa grîului,
Bobu orzului.

Culese de Constantin Popescu de la Iovan Băzăvan din Giubega, Dolj.

183

La poartă la Ţaligrad

La poartă la Ţaligrad,
Tiner fecior s-o-nsurat,
Tineră fată-o luat
Şi-o trăit două-trei zile
Şi-o-nceput a o mustra,
Şi el şi cu maică-sa.
Nevasta din grai grăia :
— Bărbate, nu mă mustra,
Nici tu, nice maică-ta,
Mîine la tîrg la Baia Mare.
Nici vorba n-o isprăvit
Şi la tîrg o nimerit
Şi de-ntrebat l-o-ntrebat :
— Şi-alelei ficior de Sîrb,
De ce-ai scos nevasta-n tîrg ?
Ori ai scos-o de vînzare,
Ori doară de fată mare ?
— N-am scos-o de fată mare,
Ci am scos-o de vînzare.
— Şi-alelei, ficior de Sîrb,
Spune-mi preţu cît îmi cei ?
— Numai trei sute de lei.
— Spune-mi capu banilor.
— Trii sute de bani mărunţi,
Ia-o şi-o suie în căruţi !
— Şi-alelei, nevasta mea
Da' eu banii ţi i-am dat,
De-ntrebat nu te-am întrebat :
Da' tu di ce viţă eşti ?
— Eu-s din viţa banului
Din ţara Haţegului.
— Şi-alelei, dalbă nevastă,
Mai na bani pe cît ţi-am dat,
Du-te-ndărăt la bărbat !

Culeasă de Chr. N. Ţapu de la Gheorghe Cioflec, din Comuna de Jos, comit. Făg[ăraş]-Transilvania.

184

Frunză verde păr prăsad

Frunză verde păr prăsad,
Taic-mio a fost om bogat,
Pe chirie n-o luat.
Vine sara supărat :
— Pune masa să mănînc,
Strînge masa, nu mănînc,
Ca să plec la iarmaroc,
Cu nevasta de vîndut.
Cînd pe la mijloc de cale
Să-ntîlni c-un turc călare.
— Bună cale, omule !
— Mulţumescu-ţi, turcule !
— Unde te duci tu, omule ?
— Am plecat la iarmaroc,
Cu nevasta de vîndut.
Turcul cînd a auzit,
El din gură a grăit :
— Cît cei, omule, pe ea ?
— Trei sute cincizeci de lei.
Turcul cînd a auzit,
Banii că i-o numărat
Şi nevastă ş-o luat.
Dar nevasta aşa a zis :
— Măi bărbate, răule,
Cum îţi vinzi tu sîngele ?
Acasă cînd îi ajunge,
Cari dincotro or plînge
Şi din gură-or întreba :
— Vine mămuca, or ba ?
Turcul cînd a auzit,
El din gură a şi grăit :
— Hai murgule,-n pas mai tare,
Să ajung la sat cu soare,
Că ne-i satu-n depărtare
Şi ne-i murgu neadăpat,
Nebăut şi nemîncat.
Turcu acasă cînd o ajuns,
El nevestei că i-o zis :
— Pune masa să mîncăm
Şi aşterne să ne culcăm.
Da' să stăm să ne-ntrebăm,
Care din ce neam sîntem ?
— Eu-s Elena împăratului,
De pe Dealu statului.
— Şi eu-s Constantinu-mpăratu-
lui.
De pe dealu statului.
Turcul cînd a auzit,
El din gură a şi grăit :
— Banii care ţi i-am dat,
Pe tine te-am prezentat.

Culeasă de A. Cazacu, învăţător, de la Gheorghe Samson din satul Scărişoara, pl. Berheciu, jud. Tecuci.

185

Trandafirul

Foaie verde de trei foi,
Mi-i bărbatu băutor,
Mi-o băut vreo şeapte mori
Ş-o sută de gonitori,
Şi tot o rămas dator
C-o mie ş-o sută de poli.

Altă foaie minţă creaţă,
Duminică dimineaţă
Eu nevasta o duc în piaţă.
Mă-ntîlnesc c-un negustor.
Negustorul mă întreabă :
— De vînzare ţi-i nevasta ?
— De vînzare, domnule !
— Ce cei pe ea, omule ?
— Mia, mia şi suta !
— Peste sută şi ceva,
Peste mie nu ţi-oi da,
Că ţi-e slabă nevasta.
Dar mia ţi-oi număra.
Altă foaie minţă creaţă,
Într-o joi de dimineaţă,
Las' nevasta, plec acasă.
Acasă cînd am ajuns,
Copiii mă întrebară :
— Tătucă, unde-i mămuca ?
— Am trimis-o-n deal la cruce
Să v-aducă turtă dulce,
Turtă dulce cu zahar,
Că-i de la străin amar !

„Trandafirul" se repetă la fiecare rînd.
Culeasă de la Toader Şurubaru din cătunul Gropi, com. Fililoara, judeţul Neamţ.

185

Foaie verde foi de mure

Foaie verde foi de mure,
Pe supt plai, pe supt pădure,
Trec fetiţele la mure
Şi băieţii la alune.
Floare verde foi de mure,
Pe supt poale de pădure
Se duce-o femeie-n lume
Cu prunculeţu pe mînă,
Gonită de-o săptămînă,
Floare verde matostat,
Cu pruncu nebotezat,
Oropsită de bărbat
Şi gonită de amant,
Nescăldat, nebotezat !
Floare verde de măr dulce,
Prunca plînge, mă-sa-i zice :
— Taci cu maica, nu mai plînge,
Că te scald în lapte dulce !
Măcar fie şi-n zahar,
Trupul meu e tot amar !
Verde, verde de spanac,
Vine anul de cînd zac,
Mi-a crescut iarba la cap,
Că n-am pe nimeni cu drag
Să-mi puie mîna la cap,
Să mă-ntrebe de ce zac,
De ce zac, de ce bolesc
Şi cu zile mă topesc,
Lasă-mi zac şi să-mi bolesc,
Ca ceara să mă topesc,
Ca ceara de lumînare
Cînd o bate vînt de vară
Şi cură ceara la vale
Şi rămîne feştila,
Rău mi-a secat inima !

Auzită de Chr. N. Ţapu de la Costea Gheorghe, Săceni-Teleorman.
A se vedea varianta în *Dorul*, ediţia 1896.

187

Printre munți, printre pădure

Frunzuliță trei masline,
Printre munți, printre pădure,
Trec fetițele la mure,
Nevestele la alune,
Cu coșulețe pe mînă ;
Și băieții la nuiele
Să facă hamor cu ele.
Frunzuliță trei granate,
Pe supt munți, pe supt cetate,
Trec fetițele la lapte,
Cu oalele-mbăierate,
Cum una și alta de nalte,
Cu frezura la o parte,
Inima-n neica se bate.
Pe supt poale de pădure
Se duce-o femeie-n lume
Cu pruncuLețu pe mînă,
Nenfășat, nebotezat.
Și-mi umblă din sat în sat,
Oropsită de bărbat.
Pruncu-mi plînge,
Mă-sa-i zice :
— Taci cu mama, nu mai plînge
Pîn-om sui în deal la cruce,
Să te scald în lapte dulce.
Dar pruncul ce-mi grăia ?
Așa mic cum se afla ?
— Maică, fie și zahar,
Trupu mieu tot este-amar !

Auzită de Chr. N. Țapu, de la Oie lăutarul, Dioști-Romanați.

188

Pe sub deal, pe sub pădure

Pe sub deal, pe sub pădure,
Trece-o nevestică în lume,
Oropsită de bărbat
Și de curvele din sat,
Cu pruncul nebotezat.
Pruncul plînge,
Mă-sa-i zice :
— Taci, pruncule, nu mai plînge,
Că te-oi sui în deal la cruce
Și te-oi scălda-n lapte dulce.
— Să mă scalde și-n zahar,
Trupul meu e tot amar.

Culeasă de înv. I. Rădulescu, de la Gheorghe N. G. Răducă, din com. Păușești-Măglași, jud. Vîlcea.

189

Chira badii, Chira

Chira badii, Chiră !
Vină-napoi, vină,
Că tu ţi-ai uitat
Colanu pe pat,
Rochiţa pe culme
Şi numele-n lume.

Culeasă de învăţ. George Popescu, din comuna Bogeşti, jud. Tutova.

190

Moşneagul

Frunză verde flori de fîn,
Cel moşneag, moşneag bătrîn,
El din friptă tinereaţă
Pînă-n dalba bătrîneaţă,
Fiu din trup nu s-a născut.
Dar la dalbe bătrîneţe
Cu rugăciuni s-a rugat,
La posturi s-a închinat,
Dumnezeu l-a ascultat
Ş-un fecior a cîştigat.
Vineri şi l-a cîştigat,
Tot vineri l-a botezat,
Sîmbătă l-a logodit,
Duminică l-a nunţit.
Şi luni carte i-a venit,
Ferman de la-mpărăţie,
Ca să-l ia la miliţie
Să slujască împăratului,
În poarta Ţarigradului.
Cînd ordinu a picat,
El pe cal a încălecat,
Cu părinţii s-a iertat,
Cu mîndra s-a-ncredinţat
Să-l adăste nouă ai,
Nouă ai şi nouă zile,
Şi d-o vedea că nu vine
Să se mărite prea bine.
— Mîndră, mîndra mea,
Tot de-ai vedea că nu viu
Tu să sameni busuioc,
Pă nouă vetre de foc,
Şi d-o ieşi verde frumos,
Să ştii că sînt sănătos ;
D-o ieşi negru pălit
Să ştii că m-am prăpădit !
Ia vezi curva ce-a făcut :
Nouă ai că i-a ţinut,
Nouă zile n-a mai vrut ;
S-a plecat, s-a măritat,
Că i-a plăcut alt băiat
Du peste şeapte hotare,
Unde-şi făcea curva cale,
La zile de sărbătoare.
Iar moşneagul ce făcea ?
Într-o sfîntă duminecă,
Pe cînd preoţii cetea,
Săpoiu-n mînă că lua,

Săpoiu şi lopata
Şi la vie să ducea
Să sape păragina,
În sfînta duminecă.
Nu-mi săpa cum se sapă,
Şi-o săpa din vînă în vînă,
D-o scotea din rădăcină
Ş-o azvîrlea peste grădină.
Şi strugurașii mi-atîrna.
Sapă cît îi zioa mare,
Pîn' nu mai poate de şale ;
Să uită pă drum la vale,
La către soare răsare
Şi vede-un voinicel călare.
Voinicul negru de gînduri
Iar calul alb de drumuri.
Venea voinic fluierînd,
Calu pe nări sforăind
Şi din coamă vînt trăgînd.
La cel moşneag ajungea,
Ne-bună ziua că-i da,
Că era dumineca :
— Ne-bună ziua, moşule !
— Mulţumesc, voinicule !
— Taică, nu ţi-este păcat
În sfînta dumineca
Ca să sapi păragina ?
— Cum stătuşi de mă-ntrebaşi,
Aşa şi eu spune-ţi-aş.
Nu mi-este, taică, păcat,
Că din friptă tinereaţă
Pînă-n dalba bătrîneaţă,
Fiu din trup nu mi-am născut ;
Dar la dalbe bătrîneţe
Un fecior am cîştigat.
Vineri mi l-am cîştigat,
Tot vineri l-am botezat ;
Sîmbătă l-am logodit,
Duminecă l-am nunţit ;
Luni ordin i-a venit,
Ordin de la împărăţie,
Ca să-l ia la miliţie.
Cum ordinu a picat,
El pă cal a încălecat,
Cu părinţii s-a iertat,
Nevestii i-a-ncredinţat :
Să-l adaste nouă ai,
Nouă ai şi nouă zile,
Şi d-o vedea că nu vine
Să se mărite prea bine.
Să samene busuioc
Pe nouă vetre de foc ;
D-o ieşi verde frumos,
Să ştie că e sănătos ;
D-o ieşi negru pălit,
Să ştie că s-a prăpădit.
Ia vezi, curva ce-a făcut ?
Nouă ai că i-a ţinut,
Nouă zile n-a mai vrut ;
Ş-a plecat, s-a măritat,
Că i-a plăcut alt băiat
De peste şeapte hotare,
Unde-şi făcea curva cale
La zile de sărbătoare.
Şi astăzi îi este nunta.
Eu de-aia făcui aşa,
Să-mi răcoresc inima !
— Ia să faci, moşule, bine
Să mergi dumneata cu mine,
Ca să-i văd şi eu nunta,
Să mă dărui cu ceva.
Ei la nuntă să ducea,
Sta la masă nerugat,
Bea paharu ne-nchinat.
Bea bine, se sătura
Şi la nuntaşi poruncea
S-aducă mireasa-ncoa
S-o dăruie el cu ceva.
Iar mireasa cînd venea,
Mîna-n pozunar punea,
Bagă mîna-n pozunari,
Scoase şeapte galbeni mari.

Iar pe urmă ce făcea ?
Inelu din deşt scotea,
Inelu de la logodnă,
Făcea la inimă rană !
În pahar că-l arunca
Şi miresii-i da să bea.
Ea inelu-l cunoştea,
Odată tare ofta
Şi din gură poruncea :
— Beţi, copii, vă-nveseliţi
Şi la mine nu gîndiţi,
Că eu pe cine-am dorit,
Iacă-l, frate, c-a venit,
Nu s-a fost mai prăpădit !
El de mînă că ş-o lua
Şi cu ea acas' pleca,
D-un pom verde mi-o lega
Şi-o-ncepea d-o judeca ;
— Aba, mîndră, mîndra mea,
F..... crucea şi legea,
De ce mi-ai făcut aşa ?
N-ascultai de mumă-mea,
Că nu e femeie ra,
Să nu poţi trăi cu ea ;
Mîndră, ori de tată-meu,
Că nu-ţi mai gîndea el rău,
Pedepsi-te-ar Dumnezeu !
După ce mi-o judeca,
Foc de la picioare că-i da,
Ardea pîn' s-astîmpăra.
El lopata că mi-o lua,
Cenuşa i-o vîntura,
Ce n-o mai primi vîntu,
Mănînce şi pămîntu.
Nici aşa nu se sfîrşea,
Din ea rugi verzi că ieşea,
Care împiedică lumea,
D-a dracului ce erea,
Ce nu s-o fi pomenit,
De cînd lumea pă pămînt
Şi nici nu s-o pomeni
Cît soare pe cer va fi.

Cules de la Anton Cojocaru din Vlădoaia-Mehedinţi de Ion Ionescu, abs. seminar.
Acest cîntec este o variantă a *Moşneagului* din colecţia d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 616.

191

Recrutul

Şi-altă dată bob năut,
Vineri maica m-a făcut,
Sîmbătă m-a botezat,
Duminecă m-a-nsurat,
Luni în oaste m-a băgat,
Vorba la nevastă-am dat :
Să m-aştepte şeapte ani,
Şapte ani şi şapte luni
Şi fro patru săptămîni.
— Dac-oi vedea că nu viu,
Să sameni, puică, busuioc,
Iarna, pe geru de foc.
De-o ieşi el crăcănos,
Să ştii că sînt sănătos ;
De-o ieşi el cam pălit,
Să ştii că m-am prăpădit ;
De-o ieşi el resfirat,
Să ştii că m-am depărtat !

Soldatu ce mi-şi făcea ?
El, frate, să libăra,
Acasă că mi-şi pleca,
Pe drum singur că venea
Şi c-un moş că se-ntîlnea :
— Bună ziua, moşule.
— Mulţumim, voinicule.
— Unde-ai plecat, moşule ?
— Ia, mă duc în deal la vie
Să tai via din trupină
Că s-a umplut de ciorchină.
— Spune, moşule, adevărat
De nu e vreo nuntă-n sat ?
— Spui, tată, în credinţa mea,
Că e chiar la casa mea :
S-a măritat noru-mea.
— Spune, moşule, adevărat,
Spune pe cine-a luat ?
— Băiatu primarului,
Din capu oraşului.
Soldatu că mi-şi pleca
Şi la nuntă se ducea.
Mireasa cîtu-l vedea :
— Maică, măiculiţa mea,
Mi-a venit soţioara !

Culeasă de Chr. N. Ţapu de la lăutarii din com. Runcurelu-Mehedinţi.
A se confrunta varianta prescurtată *Frunzulică grîu mărunt*, p. 246—247 din colecţia d-nei E. Sevastos, *Cîntece moldoveneşti*.

192

Frunză verde de bujor

Frunză verde de bujor,
Plecai şi eu să mă-nsor,
Frunzuliţă mărgărit,
La ce ceas alimănit,
Plecai vinerea în peţit
Şi sîmbătă aşezai,
Duminecă o luai
Şi luni în oaste plecai.
Lăsai vorbă la nevastă
Nouă ani să văduvească,
Nouă ani şi nouă luni
Şi vro şase săptămîni.
Nouă ani a văduvit,
Nouă luni n-a mai răbdat,
Pînă cînd s-a măritat.
Iar socru-său ce făcea ?
Lua săpoiu şi sapa,
La vie că mergea
Ş-o scotea din rădăcină
Şi mi-o da peste grădină.
Frunză verde de-o lalea,
Cînd la vale să uita,
Pe sub poala codrului
Vede coama murgului
Şi smocu chipiului
Şi ciucurii biciului,
Şi de iute ce venea
Nici „bun lucru“ că nu da.
— Bună ziua, moşule !
— Mulţumim, voinicule !
— Ce scoţi, moşule, via,
Ori nu ai pe nimenea ?
— Am avut un fecioraş
Şi vineri l-am împeţit,
Sîmbătă a aşezat,
Duminecă l-am măritat,

Luni în oaste l-am pornit,
Am avut o norurea
Şi azi e nunta la ea.
— Lasă, moşule, via
Şi hai să vedem nunta,
Că vie ăi mai săpa,
Dar nuntă n-ăi mai vedea.
Şi la nuntă se ducea,
De pe cal descăleca
Şi calul în grajd că băga
Şi la masă că mergea.
— De unde eşti, băieţaş,
Din ce sat, din ce oraş ?
— Sînt băiat din Ţeligrad,
Bag calul în grajd neîntrebat,
Şed la masă nechemat
Şi beau vinul neînchinat.
Frunză verde de-o lalea,
Aduceţi-mi mireasa
Să-mi sărute mînuţa,
S-o dăruiesc cu ceva.
Mireasa că venea,
Mînuţa că-i săruta
Şi inelul cunoştea.
Din ochi lăcrămi că-i pica
Şi înapoi că se-ntorcea
Şi din gură cuvînta :
— Frunză verde de doi sfanţi,
Beţi, băieţi, şi ospătaţi,
Că cum aţi venit plecaţi
Şi de-aici nimic nu luaţi.
Că pe cine mi-am dorit
Azi în nuntă mi-a sosit.

Culeasă de înv. G. Giurumescu de la V. D. Săman, din cătunul Voloeciul, com. Ruptura, pl. Motru de Jos, jud. Mehedinţi.

193

Moşneagul

Foaie verde samulastră,
Lăsai vorbă la nevastă
Să m-aştepte nouă ani,
Nouă ani şi nouă luni
Şi cîteva săptămîni.
Dar soldatu ce-mi făcea ?
Din armată că ieşea
Şi acasă că-mi pleca,
Cu tat-său se-ntîlnea,
Foaie verde şi-o lalea,
Şi din gură îi zicea,
Bună ziua că îşi da :
— Bună ziua, moşule !
— Mulţumescu-ţi, soldatule !
Dar soldatu întreba :
— Foaie verde matostat,
Spune, moşe, adevărat,
De este vreo nuntă-n sat ?
Foaie verde şi-o lalea
Şi moşu lui răspundea :
— Nuntă este-n casa mea,
Se mărită noru-mea !
Soldatul, cînd auzea,
Ochii lui îi lăcrăma
Şi din gură-aşa zicea :
— Moşule, pe cine ia ?
— Feciorul primarului.
Soldatul cînd auzea,

Fuga acasă se ducea,
Toţi mesenii că-l vedea
Dar pe el nu-l cunoştea.
Foaie verde şi-o lalea,
Şi la masă că şedea,
Numai vin roşu că bea.
Veni vremea banilor,
De schimbul darurilor.
Foaie verde de bujor,
Bagă mîna-n portofel
Şi mi-ş' scoase d-un inel.
Foaie verde şi-o lalea,
Şi pe pîine că-l punea.
Dacă naşu mi-l vedea
Şi mireasa că chema,
Inelu în mînă-i da.
Mireasa că mi-l vedea
Şi din gură-aşa zicea :
— Mi-a venit soţioara !
Dar soldatu ce făcea ?
Drept în sus că se scula
Şi din gură-aşa zicea :
— Beţi, voinici, şi ospătaţi,
Dar mireasa să n-o luaţi !
Foaie verde şi-o lalea,
Dar soldatu ce făcea ?
Toată nunta împlinea
Şi mireasa că-şi lua
Şi-n fericire trăia !

Auzită de Chr. N. Ţapu din gura lui Constantin Dobre, din Govora, Vîlcea.
Vezi varianta *Moşneagul* (baladă), în colecţia d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 616.

194
Frunzuliţă usturoi

Frunzuliţă usturoi,
Colea-n vale-ntr-un zăvoi
Face badiu case noi,
Cu ferestrele la soare,
Cu uşile-n vîntu mare.
Foicică şi-o lalea,
În casă cine şedea ?
Un boşneag, boşneag bătrîn,
Şi mi-ş' avea d-un copil.
Sîmbătă l-a logodit,
Duminecă l-a nuntit.
Luni scoase plugu din obor
Şi mi-l porni pe ogor.
Nici o brazdă n-a brăzdat,
Pe el la oaste l-a luat.
Dar băiatul ce-mi zicea ?
Din guriţa lui grăia :
— Fa nevastă, mîndra mea,
Şi tu, măre, să m-aştepţi
Şeapte ani şi jumătate,
Să m-aştepţi în direptate.
Şi, măre, tu să-mi sădeşti
Trei vetre de busuioc.
Busuioc d-o răsări,
La şeapte ani şi jumătate,
Să ştii bine c-oi veni ;
Busuioc n-o răsări,
Pîn' la şeapte ani şi jumătate,
Tu să nu mai aştepţi, frate !
Tu, puică, să te logodeşti
Şi cu altu să trăieşti !
Ea, măre, că mi-aştepta

Şeapte ani şi jumătate,
Busuioc că-mi semăna,
Busuioc nu răsărea.
Ea, măre, se logodea ;
Sîmbătă s-a logodit,
Duminecă s-a nuntit.
Dar boşneagu ce-mi făcea ?
Sapa-n spinare c-o lua,
În deal la vie-mi suia.
Săpa via din tulpină,
S-o sece la rădăcină ;
Struguri verzi şi pîrguiţi,
Peste garduri azvîrliţi.
Dar boşneagul ce-mi făcea ?
Ochii la vale-arunca,
D-un voinicel că-mi vedea,
D-un voinicel ortoman
P-un cal bun şi dobrogean,
Cu mustăţi în toate părţi,
Parcă-i vrej de castraveţi.
Dar boşneagu ce-mi făcea ?
Nici gîndul nu-l isprăvea
Pînă voinicel sosea.
Dar voinicelu-mi venea,
Către unchiaş îi zicea :
— Bună ziua, moşule !
— Mulţămesc, copilule !
— Frunzuliţă şi-o lalea,
Măi moşule, dumneata,
De ce sapi tu via aşa ?
Şi mi-o sapi de la tulpină
Şi mi-o seci din rădăcină ?
Struguri verzi şi pîrguiţi
Peste garduri azvîrliţi ?
Dar moşu că răspundea :
— S-a măritat noru-mea ;
De foc, de inimă rea,
D-aia sap eu via aşa.
— Frunzuliţă ş-o lalea,
Măi moşule, dumneata,
Ia lasă-ţi via aşa ;
N-o săpa de la tulpină
Şi-o seca din rădăcină,
Şi lasă-ţi via aşa,
Haida să-ţi văd nunta !
Dar boşneagu ce făcea ?
Sapa-n spinare c-o lua,
Cu voinicu acas' pleca,
Şi porţile le descuia
Şi la grajd că mi-ş' mergea,
Calu-n grajd că mi-l băga,
Şi-n casă că mi-ş' intra
Şi la masă că-mi şedea.
Mesenii cum îl vedea,
La el ţintă se uita
Şi din gură că grăia :
— Cată, f...u-i mumă-sa,
Dar cine-o mai fi şi ăsta ?
Şade la masă nechemat,
Bea paharu neînchinat ?
Dar voinicul ce-mi zicea ?
— Mă moşule, dumneata,
Ia scoate-mi tu mireasa
Să-mi sărute mînuţa,
S-o dăruiesc cu ceva.
Moşul mireasa scotea,
Mînuţa i-o săruta.
Ea inelul cunoştea,
Inelul din logodit,
Şi din guriţă-m' zicea :
— Beţi, copii, ospătaţi
Şi de cale vă cătaţi ;
C-ăsta-i bărbăţelul meu,
Care-i dat de Dumnezeu !

Auzită de Chr. N. Ţapu de la Gh. Porumbescu, din Novaci, Gorj.

195

Foicică ş-o lalea

— Foicică ş-o lalèa,
Ce tai, moşule, via ?
Lasă, moşule, via,
Las-o, zău, şi n-o tăia.
— Am s-o tai de prin pămînt,
Ş-am s-o arunc peste cîmp ;
Am s-o tai din rădăcini,
S-o arunc peste grădini ;
Am s-o tai pe la mijloc,
S-o arunc la mîndra-n foc.
Ieşi moşu-n drumul mare,
Se uita pe drum la vale,
Şi după ce se uita,
Ce vedea şi ce-mi grăia ?
— Vine, Doamne, vine,
Vine, cine vine ?
Pe cît văd în zare,
'I-un voinic călare ;
Calu-i este vinecior
Şi tot bate din picior ;
Nu-i vînăt de părul lui,
Ci-i vînăt de spume,
C-a venit trei zile.
Voinic la moşu venea
Şi bun lucru mi-i zicea.
Ia, bun lucru şi nu prea,
De sfînta duminica.
Voinic pe moşu-ntreba :
— Ce tai, moşule, via ?
— Da' cum focu n-oi tăia-o,
Căci un copil am avut,
Vineri mi l-am împeţit,
Sîmbăta l-am logodit,
Duminica l-au nunţit,
Luni la oaste l-a pornit.
El acasă şi-a lăsat
Nevestică
Tinerică
Să-l aştepte, dacă poate,
Nouă ani şi jumătate.
După ce el a plecat,
Nouă ani l-a aşteptat,
Jumătate nu mai poate,
Căci ei oameni i-au venit
Iar pentru căsătorit.
— Lasă, moşule, via,
Hai la casa cu nunta.
Ei la nuntă c-ajungea
Şi la masă s-aşeza.
Nunul mare că venea
Şi din gură aşa-mi grăia :
— Călugăre, piază rea,
Ce-ai cătat la nunta mea ?
Şezi la masă nechemat,
Bei paharul nenchinat.
Voinic din gură-mi grăia :
— Ia scoateţi pe tînăra,
Să ne sărute mîna,
S-o dăruim cu ceva.
Tînăra dacă ieşea,
Voinicu inel scotea
Şi tinerii i-l punea.
Tînăra cînd cunoştea,
Cu bucurie zicea :
— Beţi, copii, şi chiotiţi,
Că p-aici nu mai veniţi ;
Beţi, voinici, şi ospătaţi
Şi de cale vă cătaţi ;
Căci mie ce mi-a perit
În mînă că mi-a venit !

Culeasă de învăţătorul I. Mateescu de la Catrina I. Bădău. din com. Stroeşti, jud. Gorj.

196
Foaie verde de năut

Foaie verde de năut,
Vineri maica m-a făcut,
Sîmbătă m-a botezat,
Duminecă m-a-nsurat,
Luni la oaste m-a luat,
La Bucureşti am plecat
Şi aşa răspuns am lăsat :
Să-mi ţie puicuţa bine,
Cu pîine şi cu masline,
Cu rachiu de tiscovină,
Să nu ducă dor de mine !
Nici o lună n-a trecut,
Nici anul nu s-a umplut
Şi scrisoare mi-a sosit,
Că puica s-a logodit.
Eu atunci, cum auzii,
La maior că mă cerui.
Maiorul drumu că-mi da,
P-un cal negru încălecam
Şi pe cale că mi-o luam,
Pe vălcele mi-apucam,
Ostenit, of, cum eram !
Cînd la jumate de cale,
Unde scoborîi în * vale,
Mă-ntîlnii c-un moş bătrîn :
— Bună ziua, moş bătrîn !
— Mulţămesc, soldat strein,
Ca-ntodauna-ndeplin !
— De unde eşti, moş bătrîn
Venit aici în ăst fîn ?
— Din sat de la Milueşti,
D-aci-n vale, cum ocheşti.
— Spune, moşe,-adevărat,
N-ai văzut vro nuntă-n sat,
Nici pe zi nici pe-nserat ?
— De la deal de casa mea,
Joacă nunta noru-mea.
Eu atunci cum auzii,
Bici calului că dădui,
Drept la poartă mă oprii
Şi drept cum m-am repezit,
Poarta-n patru s-a făcut.
De mînă doi că mă lua,
Curva-n mînă că mi-o da :
— Hai tu, curvă, după mine,
C-am băut banii cu tine,
I-am băut şi i-am mîncat,
I-am băgat în sărutat.
Cum aş plînge şi ofta,
Să-mi văz eu amanta mea
Pe braţele altuia.
N-am cuţit la mîna mea,
Pe-amîndoi i-aş junghia,
De s-ar duce pomina,
De s-ar duce vestea-n ţară,
Şi, zău, aş fi de ocară !
Foaie verde iarbă lată,
Bată-te crucea, armată,
Cum mă laşi făr' de nevastă !
Foaie verde d-un fuior,
Să trăieşti, dom'le maior,
Că-mi făcuşi parte di fecior.
— Foaie verde de-avrămească,
Să trăim bine, nevastă,
Eu nu ţi-oi mai zice ba,
Tu mi-oi zice tot aşa !

Culeasă de Ion Ionescu, de la N. Rădulescu, din com. Bogaţi-Dîmboviţa.
A se vedea varianta prescurtată *Frunzuleană grîu mărunt*, din colecţia d-nei E. Sevastos.

* În original greşit : îi *(n. ed.)*.

197

Cîntecul lui Oancea chirigiu

Foaie verde foi de nalbă,
Ce gîlceavă-n cea dumbravă ?
Ce război
În sat la noi ?
Dar războiul cine-l face ?
Vezi, Oancea cu Vlaicu,
Vlaicu pîrcălabu,
Cela înalt și subțirel,
Poartă căciulă de jdrel,
Ochii în cap ca de șoimel,
Parcă mi-e tras prin inel,
Moare Neaga după el !
Dară Neaga ce-mi făcea ?
Ea lui Oancea că-i cînta :
„Foaie verde d-asunie,
Pleacă Oancea cu chirie,
Cu trei flori la pălărie,
Una verde și lămîie
Și-alta mi-este prăzulie,
Una mie și-una ție,
Bate vîntu, mi le-adie,
Mi-aduce miroase mie,
Bine-ar fi să nu mai vie !
Că-mi pleacă la București
Cu niște buți mari domnești,
Cu pecețile-mpărătești,
Să-mi aducă buți de vin
Și de vin, și de pelin,
Cu doisprece cai la car,
Tot jugani și armăsari
Și cîrlani de cîte-un an,
Cari se țin după car."
Dară Oancea ce-mi făcea ?
În seamă cîntec nu băga,
Și el, frate, cînd pleca,
Ziua bună că-și lua :
— Rămîi, Neago, sănătoasă,
Ca o garoafă frumoasă !
Dară Neaga ce-mi zicea ?
— Du-te, Oanceo, sănătos,
Ca un trandafir frumos,
Drumul fie-ți cu folos !
Dar Oancea cînd îmi pleca,
Vlaicu-n urmă că pica ;
Unde curva că-l vedea,
Două rațe că-i tăia,
Frumoasă masă-ntindea
Și la masă că-mi ședea
Și mi-ș' bea și mi-ș' mînca,
Și din gură că-mi zicea :
— Măi Vlaicule, dumneata,
O să omor pe Oancea,
Să te iau pe dumneata !
Dar Vlaicu că mi-i zicea :
— Nu te fă, Neago, nebună
Să-ți omori tu soția,
Să rîză toată lumea ;
Că Oancea este-n chirie
Și-aduce băneturi ție,
Dar eu sînt un pîrcălab
Cu cîinii-n goană luat.
Vlaicu mînca, nu mînca,
Toiegelul și-l lua
Și prin sat că-mi pleca,
Banii de bir să și-i ia.
Dar Neguța ce-mi făcea ?
Dosu la moașă-sa-mi da
Și din gură o-ntreba :
— Fa moșică, dumneata,
Nu știi tu, soro, ceva
Să dai lui Oancea să bea ?
Foaie verde și-un spanac,
Că mi-a căzut Vlaicu drag,
Foaie verde bob năut,

Pe Oancea că l-am urît,
Pe Vlaicu l-am îndrăgit,
Of, moașă, m-am prăpădit!
Dar moașă-sa că-i zicea:
— Fă Neguțo, dumneata,
De ce-ți omori soția,
Să-ți văduvești căscioara,
Casa și bătătura,
Primprejur ce-oi mai avea?
Să vezi, case ca la tine
Nu se află la domnie,
Cîtă miere și de unt
La tine s-a-ngrămădit,
Și bun băiat l-ai avut,
Ce-ai cătat de l-ai urît?
Astăzi ești împărăteasă,
Mîine te văz făr' de casă!
Dar Neguța ce-mi zicea?
— Fă moșică, dumneata,
Nu-mi mai răni inima!
Nu știi tu, soro, ceva
Să-mi omori pe Oancea?
Dar moașă-sa că-i zicea:
— Nepoată, nepoata mea,
Dacă ți-a venit așa
Ca să-ți omori pe Oancea,
Moașă-ta nu știe nimica;
Dar dacă ți-e ție-așa,
Du-mi-te pînă colea,
Colea, în valea cea rea,
La Gherghina țiganca,
Ceea fermecătoarea,
Care fermecă lumea,
Aia de n-o ști ceva
Să dea lui Oancea să bea.
Dar Neguța ce-mi făcea?
Tot acasă se ducea,
Lua două-trei parale,
Pleca după vrăjitoare.
La Gherghina se ducea
Și bună ziua că-i da:
— Bună ziua, Gherghinițo!
— Mulțumescu-ți, fa Neguțo!
Dar Gherghina ce-i zicea?
— Fa Neguțo, dumneata,
Foaie verde bob năut,
Ce vînt mare c-a bătut
De la mine c-ai venit?
Că nu te-am văzut de mult,
Parcă eu ți-am poruncit.
Șezi la masă să mîncăm,
Să mîncăm, să ospătăm,
Bine seamă să ne dăm.
Dar Neguța ce-mi zicea?
— Fă Gherghino, dumneata,
N-am venit ca să mîncăm;
Foaie verde ca nalba,
Nu știi tu, soro, ceva
Să faci lui Oancea să bea,
Ca să-mi omori pe Oancea?
Foaie verde bob năut,
Eu pe Oancea l-am urît,
Pe Vlaicu l-am îndrăgit,
La inimă m-a topit!
Dar Gherghina ce-mi zicea?
— Fa Neguțo, dumneata,
La ce-ți omori pe Oancea?
Că-ți văduvești căscioara,
Casa și bătătura,
Împrejur ce-oi mai avea.
Vezi, case ca la tine
Nu se află la domnie;
Astăzi ești împărăteasă,
Mîine te văz făr' de casă!
Dar Neguța ce-mi făcea?
Vorba nu i-o asculta
Și din gură că-i zicea:
— Nu știi tu, soro, ceva
Să faci lui Oancea să bea,
Ca să-mi omor pe Oancea?
Foaie verde și-un spanac,
Că mi-a căzut Vlaicu drag!

Dar Gherghina ce-mi zicea ?
— Fa Neguţo, dumneata,
Du-mi-te, Neguţă,-acasă,
Să pui să-ţi faci demîncare.
Fii cu ochii după soare.
D-o da soarele-n chindie,
Tu s-alergi la prăvălie,
Tocmai la jupîn Ilie ;
Ia-mi săricică d-o para,
Argint-viu de cît oi vrea
Şi otravă de alta,
Vino-ncoace la gaica,
Să fac lui Oancea să bea.
Dar Neguţa ce-mi făcea ?
Foaie verde d-asunie,
Suia-n deal la băcănie,
La logofătul Ilie,
Şi lua săricică d-o para
Şi otravă de alta.
O para că-i rămînea
Şi p-aia pe vin c-o da
Şi-n pahar că mi-l punea,
La Gherghina se ducea
Şi-n mînă că i le da.
Dar Gherghina ce-mi făcea ?
Paharu-n mînă-l lua,
Nu ştiu ce naiba zicea,
Făcea lui Oancea să bea,
Ca să-mi omoare pe Oancea.
Ieşea afar' în bătătură
Şi descînta-n gura mare,
Să vie Oancea mai tare.
Păhărelul că-l lua
Şi-n mîna Neguţii-l da.
Dar Neguţa ce-mi făcea ?
Tot acasă se ducea,
Deştiu cheie că-l făcea
Şi lada c-o descuia,
Paharu-acolo punea
Şi afară că ieşea.
Pe umbrar că se urca,
În drum mare se uita
Şi pe Oancea-l năzărea.
Venea Oancea cît venea,
La o margine că-mi da,
Căişorii-i deshăma,
Îi deshăma,-i împiedica,
Şeuliţa că mi-o lua,
Ibîncele le-aşternea,
Chimiraşul mi-l vărsa,
Priboiaşul mi-l lua,
Gălbinaşi că-mi găurea,
Salba Neaghii mi-o mărea
De dragă lui ce-i era...
Dar Neguţa ce-mi făcea ?
Începea de mi-ş' cînta :
„Foaie verde d-asunie,
Vine Oancea din chirie,
Cu trei flori la pălărie,
Una galbenă-lămîie
Şi-alta albă-colelie
Şi-alta verde-prăzulie,
Bate vîntul şi le-adie,
Mi-aduce miroase mie,
Bine-ar fi să nu mai vie !"
Curva departe-l vedea,
La poartă că alerga
Şi la poartă că şedea
Pînă Oancea că sosea,
Ea din guriţă striga :
— Măre, Oanceo, dumneata,
De cînd, Oanceo, c-ai plecat,
N-am băut, nici n-am mîncat,
În drumu-ţi că m-am uitat,
De dorul tău m-am uscat !
Curva de gît îl lua
Şi-n guriţă-l săruta.
Dar Oancea ce mi-ş' făcea ?
Dupe cal descăleca,
Toţii caii îi deshăma,
Doar şelariu rămînea,
O bură de ploaie-mi da,

Gr. G. Tocilescu
coordonatorul colecției

Christea N. Țapu,
autorul celei mai importante și masive culegeri din volum

MATERIALURI

FOLKLORISTICE

CULESE ŞI PUBLICATE SUB AUSPICIILE

MINISTERULUÎ CULTELOR ŞI ÎNVĔŢĂMÎNTULUÎ PUBLIC

PRIN ÎNGRIJIREA LUÎ

GR. G. TOCILESCU

MEMBRU AL ACADEMIEÏ ROMANE, PROFESOR LA UNIVERSITATE, DIRECTOR
AL MUSEULUI NATIONAL DE ANTICHITATI

Vol. I
Partea 1

VOLUMUL I
POESIA POPORANĂ. PARTEA I

BUCURESCI

TIPOGRAFIA „CORPULUI DIDACTIC" C. ISPASESCU & G. BRATANESCU
30, Strada Academieĭ, 30.
1900

Coperta ediţiei princeps (1900)

~~120~~ 6

materialul necesar pentru publicarea primului volum din *Corpus inscriptionum Slavo-romanicarum*

7\. Pentru punerea în lucrare a celor precedente, Onor. minister va bine-voi: a) Să ordonanțeze suma de 6000 lei, acordată, și care se va distribui lunar, și potrivit cu lucrările câte 450 lei pe lună pentru fie care equipă, din care 300 diurnă și 150 pentru cheltueli de drum, ceea-ce face în total 5400 lei.

Din restul de 600 lei se va procura instrumentele și materialul necessar de estampat, perii, hârtie, grafită, centimetrii, crayone și patru aparate fotografice instantanee cu plăcile respective.

b) Să procure pentru fie-care equipă câte 12 bilete de drum de fer clasa II.

c) Să invite Prefecturele, Revisoratele scolare și Protoeriile respective spre a da tot concursul necessar membrilor comisiunei epigrafice, dându-se la mână fie căruia membru și câte un ordin deschis către autoritățile administrative, către preoți și învețători în acelaș sens.

d) Să se intervină pe lângă Onor. Direcțiune Generală a Postelor și Telegrafelor, ca ori-ce corespondență a membrilor Comisiunei cu Direcția muzeului, să fie scutită de taxă, comisiunea având să întrebuințeze stampila: *Direcția Muzeului de antiquități, Secția epigrafică*.

e) Pentru inlesnirea cercetărilor, se va pune temporar la dispoziția Direcțiunei Muzeului tablourile pentru monumentele publice și istorice din țeră așa cum au fost ele completate de către Comisiunile întocmite ad-hoc, cu ocasiunea facerei inventariului general al monumentelor.

II. *Pentru adunarea materialului folkloristic.*

Din persóne cunoscute prin lucrările lor, am compus o comisiune folkloristică, care va avé să adune după un cestionar anume întocmit și în conformitate cu instrucțiunile date, materialul trebuincios din 15 județe și anume:

DD. Hodoș Al. publicist	}	județele: Nemț, Bacău
Caniănu M. idem	}	Putna și Botoșani
" Țapu Chris[illegible] absolvent al facultății de litere	{	Vâlcea, Gorj, Teleorman
" Notara C. publicist	}	Sucéva, Roman
" Popescu-Ciocănel licențiat în litere	{	Prahova, R-Sărat, Buzău
" Ionescu Ion, absolvent al Seminariului Nifon	}	Mehedinți, Dâmbovița, Muscel

1º Acéstă comissiune va avé să culégă în curs de trei luni (1º iulie pênă la 1º octobre,) prin sate, tîrguri și orașe materialul în versuri (doine, cântece bătrînesci, cătănesci, balade, hore, cimilituri, deceuri, descântece, farmece, vrăji, rugăciuni, colinde) și prosă. (basme, legende, snóve, proverbe, ocări, porecle, etc) ca și mythologie poporană, credințe, datine și obiceiuri, port și ori-ce alt material ethnografic și dialectal.

2º. La fie-care 15 dile, fie-care membru al Comissiunei va avé să raporteze Directiunei Muzeului asupra localităților visitate și lucrărilor făcute, înaintând tot de odată și materialul adunat.

3º Directiunea Muzeului va urmări de aprópe întréga lucrare a Comissiunei și-i va trimite banii necessari.

4º Pênă la 15 Noembre 1897 Directiunea Muzeului va presenta Onor. Minister un raport amĕnunțit asupra lucrărilor făcute și materialelor adunate, iar pênă la 1º Marte va depune textul necessar pentru publicarea primului volum în versuri, și primului volum în prosă din folklor.

5º Pentru punerea în lucru a celor precedente, Onor. Minister va bine-voi: a) să ordonanteze suma de 3000 lei, acordată, și care se va distribui lunar potrivit cu lucrările, câte 200 lei diurnă și transport pentru d.d. Hodoș, Canianu, Țapu, Notara, și câte una sută lei pentru d.d. Popescu-Ciocănel, și Jonescu Jon, ceea ce face peste tot 3000 lei; b) să procure pentru fie-care membru câte 6 bilete clasa II; c) Dispositiunile prevĕdute sub literile c. și d. de mai sus, pentru comissiunea epigrafică se vor lua și pentru comissiunea folkloristică.

Acestea sunt, Domnule Ministru, mĕsurile ce mi se par mai nemerite, și nu-mi rĕmâne de cât să vĕ mulțămesc pentru sprijinul material și moral ce acordați unei întreprinderi, care odată realisată, va face onóre României și aceluia, căruia îi revine de drept inițiativa și pe care'l rog a bine-voi să priméscă sentimentele mele cele mai înalte.

Director Gr. Tocilescu

Raport (privind componența comisiei folcloristice și obligațiile acesteia) al lui Gr. G. Tocilescu către ministrul Spiru Haret

M. №10 F.
D. 1898

ROMANIA

DIRECȚIUNEA
MUSEULUI DE ANTIQUITAȚI
No. 26

8

1898, Luna Februarie 26

828

MINISTERUL INSTRUCȚIUNEI PUBLICE ȘI AL CULTELOR № 11562 28 FEB 1898 REGISTRATURA GENERALA

SERVICIUL CONSTRUCȚIUNILOR CONTENCIOSULUI № 01090 2 FEB 1898

Obiectul: Relațiune asupra lucrărilor comissiunei folkloristice și trimiterea materialului adunat spre a se tipări.

Domnule Ministru

Potrivit însărcinării ce ați binevoit a-mi încredința, am onóre a depune odată cu acésta materialul folkloristic cules de Comissiunea care a funcționat în lunile Iulie, August și Septembre anul trecut.

A. Colecțiunea cea mai însemnată a fost facută de Dl Christea Țapu, absolvent al Scolei normale superióre: D-sa a visitat județele Vâlcea, Dolj, Olt și Teleorman. Colecțiunea sa se compune din aprópe 3000 bucăți: din cari

Partea I Versuri: a) Cântece bătrânesci (balade, legende și cântece haiducesci).

b) Doine (dragoste, urît, dor și jale, blestem, cucu, murgulețu, călĕtorie, streinătate, cătănesci, cântece voinicesci și haiducesci, cântece bachice, cântece de nuntă și orații de nuntă;

c) Strigături sau chiuituri.

d) Diverse (ghicitori, întrebări și rĕspunsuri, versuri glumețe, cântece și jocuri de copii și colinde.)

D-sille

D-lui Ministru al Cultelor și Instr. Publice

e) Descântece (descântece de deochi, sore sec, apucate, muma pădurii, junghiŭ, cutit, gâlcă, vrăjĭ, dragoste, scrisă urît, etc

<u>Partea II</u> <u>Prosa</u> (Snóve, anecdote, basme etc.)

Acéstă colectiune singură pentru sine ar putea forma un gros volum de tipar.

B. — Materialul cules de d. Jon Odor din Jud. Prahova și Buzĕu este ceva mai restrîns: El se clasifică ast-fel:

a) Strigăturĭ și chiuiturĭ, oratiĭ de nuntă;

b) Ghicitorĭ;

c) Frînturĭ de limbă

d) Maxime, proverbĭ, expresiunĭ, dicale, blesteme, superstitiĭ și cuvinte curióse populare.

e) Povestĭ, basme și anecdote

f) Colinde

C. — D-l Jon Jonescu a reușit a face o colectiune interesantă de legende, basme, credinte poporane, meșteșugurĭ etc pe carĭ le-a adunat din Jud. Mehedintĭ, Dîmbovita și Muscel.

D. — D-l M. Canianu a lucrat în judetele Putna și Nemt, formând următorea colectiune, compusă din peste una mie bucăţĭ:

a) Meteorologie poporană (credinte și superstitiĭ

b) Calendar poporan; (idem)

c) Ghicitorĭ și cimiliturĭ

d) Cuvinte particulare sau neîntrebuintate peste t

e) Locutiunĭ și idiotisme în numĕr de 4500

f) Legende.

g) Hore și strigăturĭ.

E. — Cât despre lucrarea d-luĭ Notara, ea se reduce la 47 paginĭ, poesiĭ poporane, pe care le-a cules timp de o lună din Jud. Suceva și Roman. Observând puţina silintă ce-șĭ da, am fost silit a-ĭ retrage însărcinarea.

9 ~~50~~ 64

F. — D-l Popescu-Ciocănel, s'a desistat încă de la 'nceput, iar d. Hodoș Alexandru, publicist, din împregiurări familiare a fost împedicat de a se duce în missiune. Diurna pe două luni pe care a primit-o cu anticipațiune, cu tote stăruințele ce am pus — nu a restituit-o încă —; în schimbul ei, d-sa ne oferă sau un material folkloristic adunat în Transilvania, sau se obligă ca însărcinarea s'o îndeplinéscă în vara acésta.

× × ×

Acesta este resultatul silințelor ce mi-am dat, pentru ca prin mijlócele ce mi s'a pus la dispositiune, să corespund măcar în parte la nobila dorință de care ați fost însuflețit.

De și s'ar fi putut face mai mult, totuși, judecată în întregimea sa, și mai ales după modul cum a fost formată, collecțiunea ce am onóre a vě o presenta, nu este lipsită de valóre; ea póte servi de un bun început; și déca va fi continuată încă un an sau doui, vom putea avea cel mai prețios material, nu numai pentru etnologie, antropologie, mytologie și prehistorie, dar și pentru istoria culturală, psichologia poporului, pěnă la un punct chiar și pentru istoria literaturei.

Adunarea credințelor poporane cu miturile sale, legendele, obiceiurile și poveștile sale, ca și a cântecelor din gura poporului și publicarea lor, se impune ca primă necesitate: Cantecele bătrânesci nicăiri nu se mai cântă, lăutar ca Petrea Crețu Șolcan, adevěrate comori, nu se mai întîlnesc; lăutarii tineri nu mai au prilej a'nsoți viora cu cântecele vechi; și când le dici a-ți spune cutare cântec, îți rěspund: „Da bine, D-le, asa cântec astă-di nu se mai cântă"

Vin acum la publicarea materialului: Prin raportul meu anterior propuném a se tipări un volum de poesie și altul de prosă; materialele adunate însă vor reclama cel puțin două volume de poesii iar din prosă abia se va putea face o fascicută; afară de acésta la multe bucăți poesia este amestecată cu prosa, asa în cât aș fi de părere, ca să renunțăm la principiul formal, preferindu-i principiul topic sau geografic, singurul, care predomină astă-di în publicarea folklorului.

Se va tipări deci la o laltă collecțiunile asa cum s'au format de către membrii comissiunei, și în ordinea classificării ce le-am dat. S'a avut grijă a se nota variantele; uă serie de indice parțiale și generale va ușura utilisarea publicațiunei, iar într'o

introducere ce va figura la începutul volumului 1º voiu arĕta: insemnătatea materialului cules, chipul adunării lui, şi insemnătatea folklorului pentru istorie şi literatură.

In vederea scopului urmărit, vĕ rog, Dle Ministru, a bine-voi:

1º.– Să decideţi la care imprimerie se va tipări: Materialul folkloristic, şi în ce condiţiuni de format, chârtie, caractere etc; saŭ a mĕ autorisa ca partea technică a lucrării s'o stabilesc cu tipograful ce veţi alege.

2º.– A se trimite acelei imprimerii materialul, binevoind ca, pentru facerea de corecturi şi alte lucrări necesare, să-mi puneţi la dispositiune o sumă suficientă pentru plata unui secretar, care va fi plătit pro colă.

3º.– Cu cât opera va fi mai iute imprimată, cu atâta va fi înlesnită lucrarea comissiunei viitore, în casul când veţi crede de cuviinţă că opera începută să fie dusă mai departe.

4º.– Pentru continuarea acestei opere, s'ar putea utilisa, pe lângă persóne trimise ad-hoc, corpul învĕtĕtoresc. In vederea acésta am întocmit anexatul Cestionar, care tipărit în numer suficient de exemplare, vĕ rog a dispune să fie trimis pre la învĕtĕtorii sătesci şi revisorii şcolari, cu invitaţiune ca materialele adunate să le trimită treptat pĕnă la 1º Noembre a. c. Direcţiunei Muzeului de antiquităţi.

5º.– Actele justificative pentru întrebuinţarea sumei de 3000 lei, le depun pe lângă un raport separat, şi nu-mi rĕmâne, de cât să vĕ rog, Domnule Ministru, a erta întârdierea raportului asupra activităţii comissiunei, fiind-că acésta stând în legătură cu însu-şi materialul adunat, a trebuit timp pentru prescrierea şi rînduirea lui, şi el se presentă înainte chiar de termenul 1º Martie, când mi-am fost luat însărcinarea a-l preda Onor Minister.

Bine-voiţi, vĕ rog, Domnule Ministru, a primi asigurarea prea deosebitei mele consideraţiuni

Director Gr. Tocilescu

Raport (privind activitatea comisiei, structurarea colecţiei şi preparativele pentru tipărirea ei) al lui Gr. G. Tocilescu către ministrul Spiru Haret

MINISTERUL CULTELOR
ȘI
INSTRUCȚIUNEI PUBLICE

SERVICIUL CONSTRUCȚIUNILOR ȘI CONTENCIOSULUI

Seria S. — No. ....

NB. — La răspuns se va arăta seria și numĕrul.

~~114~~ 110

Bucuresci.

Domnule Revisor

Ministerul a decis culegerea din gura poporului și tiparirea unui bogat material folkloristic, sub ingrijirea și directiunea Dlui profesor Universitar Gr. Tocilescu, directorul muzeului de antiquitati. —

Acestă frumosă și importantă intreprindere putând cu concursul D-vostră și cu al tuturor invețatorilor, ajunge la scopul dorit, subscrisu pe de o parte vĕ înaintează alăturatul cestionar folkloristic, dupe care să vĕ călăuziți întru culegerea materialului pe cât vĕ va fi posibil, urmând instructiunilor indicate într'ensul, iar pe de altă parte vi se înainteză un numĕr de .... asemenea cestionare, însoțite de un ordin imprimat din partea D-vostră catre învețator; pe aceste le veți distribui tuturor învĕțatorilor din acel județ, cărora ori-de câte-ori veți avea ocasiune, le veți atrage atenția a se ocupă de acestă cestiune și de a înainta

/.

Domniei Sele
Domnului Revisor școlar al județului
....

fie-care direct D-lui Gr. Tocilescu Directorul muzeului de antiquitati, treptat, cel mult pănă la 1 Noembre a. c. materialele adunate.
Primiti vě rog, Domnule Revisor, asigurarea distinsei mele consideratiuni. —

Ministru [signature]

Seful Serviciului
[signature]

Adresă a Ministerului Cultelor și Învățămîntului Public către revizori pentru a sprijini realizarea colecției

REVISORATUL SCOLAR

al județului ....

No. ....

Mai 1898

Domnule Invěțător,

Domnul Ministru al Instrucțiunei Publice a hotărît a culege prin corpul invěțătoresc din țară, din gura poporului: credințele, legendele, datinele, obiceiurile, basmele, blestemele, descânticele, anecdotele, glumele, colindele, proverbele, cântecele bătrânesci de ori-ce natură etc., in scopul de a tipări un bogat materiăl folkloristic, fórte important pentru țară.

Vě trimet dar odata cu acésta chestionarul folklorostic și vě invit a'l avea serios in vedere și a culege din gura poporului pe cât vě va fi prin putință, materialul indicat in acest chestionar, observând, cu băgare de seamă, instrucțiunile coprinse intr'ensul.

Materialul ce veți aduna il veți inainta treptat, cel mult pînă la 1 Noembre a. c., D-lui Director al muzeului de antiquități, sub priveghierea și direcțiunea căruia s'a pus acéstă lucrare de mare valóre.

Primiți, Domnule Invěțător, asigurarea considerațiunei mele.

Revisor Scolar,

Domniei-Sale

Domnului .... invěțător la scóla din

Comuna ....

Chemare a revizoratelor școlare județene către corpul învățătoresc pentru a participa la realizarea colecției

ACADEMIA ROMANA

No. II 39

CONSTRUCŢIUNI

Bucuresci 1898 Martie 31

MINISTERUL INSTRUCŢIUNEI PUBLICE
ŞI AL CULTELOR
18791 13 APR. 1898
REGISTRATURA GENERALA

Domnule Ministru,

D-l Rădulescu Codin, publicist, comuna Priboeni judeţul Muscel, arată Academiei prin scrisóre că în timp de şépte ani a adunat din judeţele Muscel şi Dâmboviţa un bogat material de folklore. Parte din acest material l-a publicat într'un volum şi în diferite reviste, iar cea mai mare parte i-a rĕmas nepublicat. Nedispunênd de mijlóce, rógă acum pe Academie ca să tipărescă cu spesele ei, într'un volum întitulat „Literatură poporană" (din Muscel şi Dâmboviţa), tot materialul adunat de d-sa, atât cel care a fost deja publicat, cât şi cel pe care-l are încă nepublicat.

Academia însă nedispunênd de fonduri a decis, în şedinţa de la 29 Martie, a-i recomanda Domniei Vóstre cererea d-lui Rădulescu Codin.

Primiţi Vĕ rugăm, Domnule Ministru, încredinţarea prea distinsei nóstre consideraţiuni.

Preşedintele [illegible] Kretzulescu

Secretarul General
[illegible]

Domniei Sale
Domnului Ministru al Instrucţiunei publice şi al Cultelor

Adresă a Academiei Române către Ministerul Cultelor și Învățămîntului Public prin care se propune ca să fie inclusă în *Materialuri folcloristice* colecția de folclor din Muscel și Dîmbovița a lui C. Rădulescu-Codin

Cerere a lui T. Bălășel ca să i se trimită „Chestionarul folcloristic" lansat de Gr. G. Tocilescu

Un document privind editarea colecției la Tipografia „Corpului didactic"

25 — 400 —

MINISTERUL INSTRUCȚIUNEI PUBLICE ȘI AL CULTELOR
65952 -9 OCT 1898
REGISTRATURA GENERALA
No 6042 AL BORDEROULUI

№ 26
1898 Octombre 8.

INSTRUCȚIUNI

Domnule Ministru,

Îmi place forte mult să mĕ ocup cu spicuiri de tradiții populare, de aceo viu respectuos și Vĕ rog, ca să bine voiți a dispoza de a mi se trimete și mie un „Chestionar Folkloristic", ca ast-fel să mi-se înlesnească calea întru spicuirea și coordonarea tradițiunilor populare.

Bine voiți, Vĕ rog, Domnule Ministru, a primi înalta stimă ce vĕ păstrez.

Paroh. T. Bălășel

com. Ștefănești, jud. Vâlcea

Domniei Sale
Domnului Ministru al Cultelor și Instrucțiunei Publice

35

TIPOGRAFIA „CORPULUI DIDACTIC"

C. ISPASESCU & G. BRATANESCU

ATELIER DE STEREOTIPIE

STR. ACADEMIEI, 30.

COMPT

Bucuresci, 8 Martie 189

pentru Onor. Minister al Cultelor și Instrucției Publice să dea:

No. Curent	No. Exemplar.	FELUL LUCRĂREI	Lei	Bani	Lei	Bani
		Parte din suma ce mi se cuvine din Imprimarea Materialului Folkloristic	10,000		10,000	—

VEDUT ȘI VERIFICAT
ȘEFUL BIUROULUI

C. [illegible]

Trei autori de colecţii însemnate publicate în *Materialuri folcloristice*: M. Canianu, C. Rădulescu-Codin, Gabriel Coatu-Cerna

Stimate Domnule Gorovei,

Iți mulțumesc forte mult că mĕ și laudĭ și mĕ și înjuri, cum s'ar dice. — Décă însă ai sci, din fir pénă 'n ață, cum stă chestia cu acea pârdalnică de Colecție, și décă și Dl Iorga ar fi sciut-o, nu m'ar fi ponegrit atâta, dér n'a avut de unde sci, cum nici Domnia-ta. —

N'am spus la nimeni, fiind-că eŭ am mare témă de Dl Tocilescu, fiind un om forte resbunător. — ~~În scurt~~ Însă am să'mĭ calc pe inimă — și să-ți spun dór Dumitale, în scurt cum stă chestia. — Dl Tocilescu, în raportul de dare de sémă, ce-l înainteză ministerului, care e copiat (raport) după o dare de sémă a mea ~~de~~ felul cum am aranjat eŭ materialul, ~~[illegible]~~ cu ce greutate l-am cules, că lăutarii când îi întrebam de niște cantece vechĭ, cutare cântec d. e. Aga Bălăcénu etc. îmĭ respundiaŭ, dar le-am uitat, cocoanele, că acum se cântă cântece de hamur etc. vedĭ prefața ~~[illegible]~~ din Colecție — dic, Domnul Tocilescu, după ce mĕ maĭ și laudă, îmĭ făgăduise aparte înainte de a se începe tipăritura că materialul tot cât l-am adunat să formeze un volum, figurând numele meŭ pe

Copertă. — Ce se întâmplă? Setos de glorie, vanitos afară din cale, s'a resgândit el şi ce şi-a dis: Istoric mare sînt, lumea savantă mě cunósce peste nouě ţeri şi nouě mări; — de ce să nu mě cunóscă şi ca mare folklorist? Se tipărise deja o cólă. — Se anuléză acea cólă trasă în două mii de exemplare şi se tipăresce din noŭ, trecêndu-se la fie-care poesie, în cap, numele meŭ. Îmi spune pe un ton siret „e mai bine să-ţi figureze numele la fie-care poesie culésă de D-ta, de cât pe copertă. Pe copertă se va pune atât doar ca titlu: „Materialuri folkloristice adunate sub auspiciile Ministerului de Culte". — Eŭ ca om sincer, fără să înţeleg şiretenia savantului folklorist — primesc cu dragoste propunerea Domniei Sale. Pe la jumătatea Volumului, (când se tragea lătişa) îmi spune că pe copertă va figura numele Domniei sale, că Ministerul l-a însărcinat pe D-sa cu culegerea şi aranjarea materialului, că eŭ n'am fost de cât mâna dréptă a Domniei sale! Şi ce-ţi faci acum? Descurajat complet, n'am mai sciut cum am mai lucrat mai departe în aranjarea materialului! — Eŭ unul, din pe câte sciŭ şi 'mi daŭ bine sémă, materialul cât l-am culos eŭ mi l-am aranjat bine. Causa că parte din el s'a pus în altă parte a colecţiei, e că Dl Tocilescu mi-a luat mie în urmă sarcina acésta, dându-o unuia N. Apostolescu

un cirac, care numai la așa trebă nu se pricepea. —
Acela făcia corecturile, întrebuințând fel de fel de ortografii,
în transcrierea sunetelor. — Păcat că n'am și eu un
exemplar din acéstă colecție, care atât D. Iorga
cât și D-ta mi-o atribuit mie, că e opera
mea. Așa este și drept și prea drept o afirmați.
Eu care am muncit la ea, nu e vorba cam
stângaciu — și descurajat de tot — mie nu mi
s'a făcut parte de nici un exemplar. —
Mi promisese 200 exemplare, dar în urmă
nici unul; lui Papa Hagi i-a dat din colecția
lui. 250.
Bine ai întrebuințat expresia: când
mașina nu mai avea de lucru, erea nevoit ~~typogr~~
acel D-mn Apostolescu, nu eu, să ia cu țărâna
din ~~mica~~ puținul material al lui Căneanu, notara etc.
Mi se face obiecția că nu trebuia să culeg
de la Țigani. Dar de unde? Și să adun așa
cum se aude și să nu schimb nimic! Ast-fel
mi s'a dat porunca, așa am adunat. —
Adevĕrat e că materialul meu nu întreg
lumi a fost adunat. Eu aveam cu câți-va ani
mai nainte adunat parte din material, cum și acum
am altul și nou — adunat de mine. —

Pentru tot acest material mi s'a dat cu chiu cu vai 600 lei, care i-am cheltuit în 2 luni cu drumu, pentru o lună am pus din buzunar dela mine!

Și Dl Tocilescu s'a ales și autor, mare folkrist și cu câte-va mișore de frâncuți în buzunar de la tiparit. — (Învoială prin done cu tipografia)

In resumat: Décă mi se acorda ca volumul să pörte numele meu pe coperta, se presenta cu totul alt-fel, asa cum mi-era gândul meu. — Acuma vedeți cum se presintă, în ce hal. — Ce vreți? Unde se amestecă mòșe multe, copilul remâne, cum a rĕmas acest frumos copilaș, schilodit reu de tot și ... cu buricu netăiat! Invață-mi Domnia-ta ce să fac?

Gândul mi-este: Când voi avea vr'odată parale să'mi extrag tot materialul din acest volum și să-l dau la lumină așa cum trebue să fie dat el și frumos aranjat, cu töte adnotatiile. —

In acéstă privință, iți cer sfatul Dtale, ca unui om prea competent în asemenea materie. —

Acum primesce și acest studiu „Aga Bă-la-cénu" și fă-i loc în revista. —

Țin însă să iasă cât mai curând; décă nu în No. de decembrie, pune-l în cel de Ianuar.

In acelaș timp, pune-mi în cel de Decembrie versurile: „Spaima dracului"

Cu cele ce v'am relatat asupra colecției, décă vreți ~~...~~, puteți continua discutia, ~~...~~ într'o dare de sémă — o continuare — asupra

1. Materialurilor folkloristice", în N: ce vine (14 Decembrie).
Să arătați cauza de ce acest volum se prezintă așa
și nu cum trebuia. Cum Ministerul ar trebui să
mă încurajeze pe mine și să'mi deie și mie
200 din exemplare —

Poți adăoga acolo: Scrie Dl Tocilescu
că eu, Hristian N. Țapu, am fost închis într'o
comună 3 zile, fără să mi se dea nici apă, nici
pâine, pe timpul când adunam prin sate materialul
folkloristic, pe motivul dicea primarul și cei
din comună că eu sînt anarchist?
Nu i-am spus'o, d-ta le-o spune!

Iată cum am fost resplătit! Acum altul
[illegible] folose și se încunună din munca mea ~~[illegible]~~ străină cu atâta
chin! O tempora, O mores! Cu dragoste și frăție.

Hristian N. Țapu

Scrisoare a lui Christea N. Țapu către Artur Gorovei prin care-i înfățișează colaborarea la *Materialuri folcloristice* și relațiile cu Gr. G. Tocilescu

COLECŢIA DE FOLK-LORE

A

MINISTERIULUI DE INSTRUCŢIE

(SCRISOARE CĂTRE D. MINISTRU HARET)

DE

N. IORGA

Atelierul grafic I. V. SOCECÜ, Bucureşti
1903

T. DUȚESCU-DUȚU

CONSIDERAȚIUNI CRITICE

ASUPRA

POESIEĬ NOASTRE POPORANE

DOĬNE

BUCURESCĬ

Tipografia CLEMENȚA, Strada Câmpineanu, No. 16

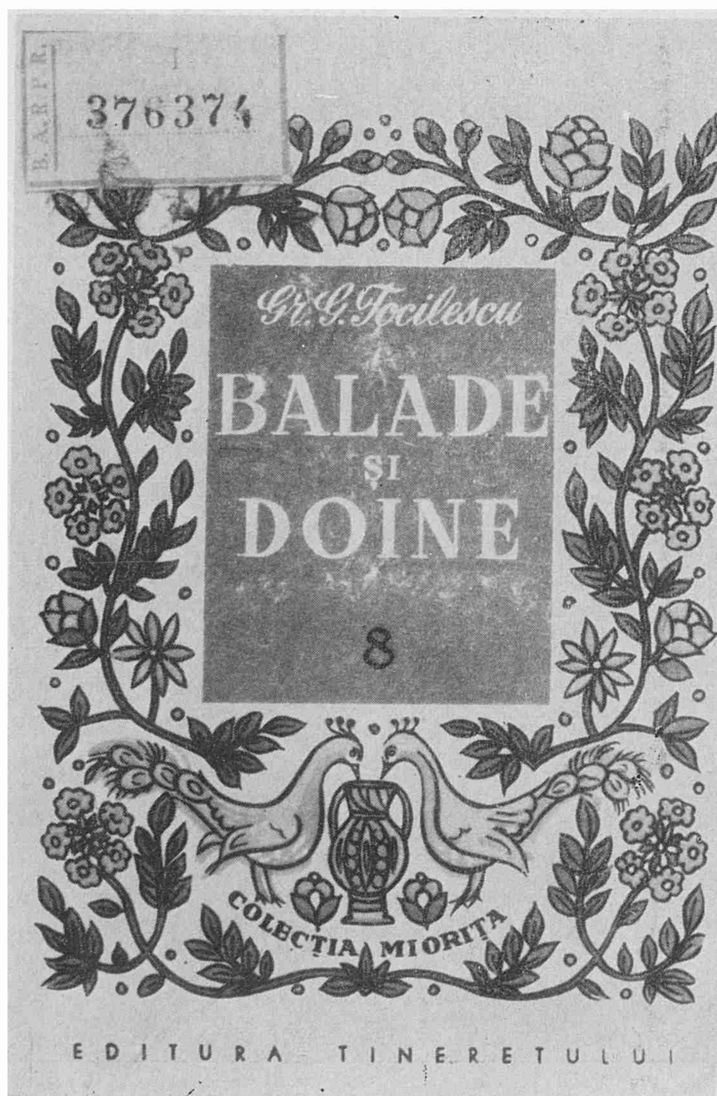
1903

I.C.CHIŢIMIA

FOLCLORIŞTI ŞI FOLCLORISTICA ROMANEASCA

V. Alecsandri
B. P. Hasdeu
T. T. Burada
S. Fl. Marian
Gr. G. Tocilescu
A. Lambrior
M. Gaster
G. T. Pitiş
D. Stăncescu

Din ecourile critice ale colecţiei N. Iorga, *Colecţia de folk-lore a Ministerului de Instrucţie (Scrisoare către d. ministru Haret)* (1903);T. Duţescu-Duţu, *Consideraţiuni critice asupra poeziei noastre poporane. Doine* (1903); I. C. Chiţimia, Folclorişti şi folcloristică românească

O ediţie de popularizare, îngrijită de Marin Bucur (1958)

Ştreangurile le uda;
Mîna-n pozînar băga;
Un bricegel că scotea,
Ştreangurile le tăia,
Deştiul mic că şi-l scrîntea,
Lui semn că i se făcea.
Dar Neguţa ce-mi făcea?
Pe Oancea-n casă-l poftea
Şi la masă-l aşeza,
Ea-n pivniţă că intra,
Scotea vin, scotea rachiu,
Scotea rachiu, başa-rachiu,
Şi lui Oancea că mi-i da,
Pînă Oancea s-ameţea.
Dacă friptura mînca,
Cu vadra la vin mergea,
Cu vadra la vin scotea,
Deştiul cheie că-l făcea,
Lădiţa mi-o descuia,
Păhărelu-l lua,
Care pentru Oancea gătit erea,
Cu vin că mi-l umplea,
Lui Oancea că i-l dedea
Şi din gură că-i zicea:
— Poftim, Oanceo, vin de bea,
Vin roşu din mîna mea,
Ori oi bea, ori n-oi mai bea
De la mînuşiţa mea!
Dar Oancea ce mi-ş' făcea?
Mîna pe pahar punea
Şi din gură că-mi zicea:
— Fa Neguţo, dumneata,
Foaie verde bob năut,
Eu am plecat cam de mult,
N-ai pus gînd de omorît?
Eu viu, frate, călător,
Ori ai vrun gînd să mă omori?
Unde curva c-auzea,
Icoana-n braţe c-o lua,
De trei ori că se jura
D-o avea ea-n gînd ceva,
Şi din gură că-i zicea:
— Dragă Oanceo dumneata,
Eu zic, zău, pre legea mea,
D-oi ştia de vorba-asta!
Dară Oancea ce-mi făcea?
Pe Neguţa se-ncredea,
Cruce la piept îşi făcea,
La Dumnezeu se ruga,
Pahar la gură punea,
Tocma-n fund că-i răsufla.
Ochii peste cap că-i da,
De la masă că-mi cădea,
Vărsa Oancea ce vărsa,
Vărsa la sînge-nchegat,
Cu boşogi amestecat.
El din gură că-mi ofta:
— Ah, mîndruţo, m-ai mîncat,
Ăst vin roşu mohorît
La inimă m-a topit!
Dar Oancea ce mai striga?
— Fă Neguţo dumneata,
Ia dă-mi tu d-un pic de apă,
C-am la inimă cu greaţă!
Dar Neguţa ce-mi zicea?
— Nu e, Oanceo, pic de apă!
De cînd, Oanceo, mi-ai plecat,
Fîntînele mi-a secat,
N-a rămas, Oanceo, de leac!
Vărsa Oancea şi vărsa,
Vărsa la sînge-nchegat,
Cu boşogi amestecat.
— Ah, mîndruţo, m-ai mîncat,
Ia dă-mi tu d-un pahar de vin,
Să mă curăţ de venin!
Şi Neguţa ce-i spunea:
— Nu e, Oanceo, pic de vin!
De cînd, Oanceo, mi te-ai dus,
Buţile că mi s-au scurs;
De cînd, Oanceo, mi-ai plecat,
Cercurile s-au uscat,
Doagile s-au revărsat,

N-a rămas, Oanceo, de leac!
Vărsa Oancea şi vărsa,
Vărsa la sînge-nchegat,
Cu boşogi amestecat.
— Ah, Neguţo, m-ai mîncat!
Dar Neguţa ce-mi făcea,
Ceea curva şi oaţa?
Nici acilea nu-l lăsa,
Ştreangu-n gît că i-l punea,
Pe fereastră mi-l trăgea,
În pimniţă că-l tîra,
Între buţi că-l arunca,
Sapa-n mînă c-o lua,
O gropiţă că-i făcea,
Jumătate-l îngropa.
Oancea se păstrăvălea,
Într-o rînă că se da
Şi din gură că ofta
Şi de Neaga se ruga:
— Neago, nu ţi-o fi păcat
Că tu pe mine m-ai mîncat?
Zace Oancea în cea tină,
În cea tină,-n cea mocirlă.
Zace Oancea într-o rînă
Şi-i curge-otravă pe gură.
Dar Neguţa ce-mi făcea?
La Oancea nu se uita,
În pimniţă mi-l lăsa,
Curva lacătu-i punea
Şi afară că ieşea,
Două raţe că-mi tăia
Şi de masă se gătea,
Ştia Vlaicu cînd venea.
Dar Neguţa ce-mi făcea?
În chilie că intra,
Lua ie
Dintr-o mie
Şi rochiţă de cutie
Şi brîu lat din Ţaligrad,
Cotul şeapte galbeni luat,
Tot de Oancea cumpărat,
Cu papuci luaţi de la turci,
Potcoviţi cu coji de nuci...
Ea la Vlaicu că intra,
În gură că-l săruta,
La masă cu el şedea.
Dară Neaga ce-mi făcea?
Din guriţă că-mi striga:
— Măi Vlaicule, dumneata,
Mi-am omorît soţia,
Să te iau pe dumneata!
Unde Vlaicu c-auzea,
Drept în picere-mi sărea,
Două palme că mi-i da
Şi în urmă-o judeca:
— Ai sictir, curvă căţea,
Ţi-ai omorît pe Oancea,
Ţi-ai văduvit căscioara,
De rîde toată lumea!
Dar ştii tu, curvă căţea,
Oancea ţi-a fost din chirie,
Ţi-aducea băneturi ţie;
Aducea ca o albină,
De mă ţinea şi pe mine.
Ţi-ai omorît soţia,
Ţi-ai văduvit căscioara,
Care mîine şi poimîine
O să mă omori şi pe mine!
Bastonu-n mînă că-l lua,
Pe Neguţa îl rupea
Şi-n casă că mi-o-nchidea.
Dar Vlaicu ce mi-şi făcea?
Afară că mi-şi ieşea,
Pe ea-n casă c-o lăsa,
Veriga că i-o punea;
În bătătură ieşea,
Steajăr acolo bătea,
Trei rogojini c-aducea
Şi, frate, le cătrănea,
În cas' la Neaga intra
Şi de mînă mi-o lua
Şi-n bătătură-o scotea,

Dar Neaga ce mi-şi făcea ?
Cu pumnii-n piept se bătea,
Păr negru că jumulea,
Faţa albă o zgîria
Şi din gură că-mi zicea :
— Bine zicea moşica
Să nu-mi omori soţia,
Şi nu i-am ascultat vorba !
Dar Vlaicu ce mi-ş' făcea ?
În rogojini mi-o-nfăşura,
La steajăr mi-o aducea,
Cu lanţ de fier mi-o lega,
Foc de zece părţi că-i da.
Cînd rogojinile plesnea
Şi pe Neaga focu-ajungea,
Neaga din gură ţipa :
— Măi Vlaicule, dumneata,
Ajungă-ţi d-atîta glumă,
Nu mă arde-n rogojină !
Dară Vlaicu că-mi striga :
— Ai sictir, curvă căţea,
C-ai omorît pe Oancea,
De ţi-aducea ca albina,
Şi cu mine-oi face-aşa !
Arde Neaga şi plesneşte,
Vlaicu bea, se-nveseleşte ;
El la Oancea se ducea,
Din pimniţă că-l scotea,
Cu lacrămi că mi-l scălda,
Tron de ceară că-i făcea,
Pe Oancea că-l îngropa.

Cules de Chr. N. Ţapu de la lăutarul Ion Neblea din Roşiori-de-Vede (Teleorman).

198

Baladă

La crîşma din deal
Beau trei lăutari.
Lăutaru mai mic
Mîndru-i şi voinic,
Mustaţa-i de spic,
Ochii de jăratic.
Crîşmarul avea,
Ce minune-avea ?
Avea fată mare,
Cea mai albă floare
Din şeapte hotare.
Cînta lăutarul
Versul lui, tîlharul !
— Floare din grădină,
După mine vină.
Că eu mi te-oi duce,
Dor să nu te-apuce,
Tot din casă-n casă
Cu mîncare-aleasă,
Cu opt telegari,
În palate mari,
Tot cu lăutari.
Lunea de-om pleca,
Marţi vom mîneca,
Marţi pe la amiazi,
În păduri cu brazi,
Miercurea să vie
Tot cu veselie.
După cale lungă
Noaptea să ne-ajungă,
S-ajungem acasă
Şi să-mi fii mireasă.

Joi în zori de zi,
Cînd te-i pomeni,
Tu mi-i auzi :
Porțile trosnind,
Cu biciul pocnind,
Care-n curți intrînd,
Bogății strîngînd,
Că nu-s om de rînd.
Floarea se-ncînta
Și se-ndupleca,
Veselă pleca
Și mi se ducea
Tot din casă-n casă,
Cu mîncare-aleasă,
Tot din șură-n șură,
Tot cu băutură.
Noaptea c-ajungea,
Samă nu-și mai da,
Somnul mi-o lua
În brațe de fir
Și de trandafir.
Lin o legăna
Și mi-o adormea,
Dar ce vis visa ?
De-ar fi numai vis
Și n-ar fi-ntr-adins,
De Domnul trimis !
Parcă se făcea
Că se pomenea
În loc de palate,
În căsuțe sparte
Și că-și auzea
Inima-i plîngea
Cu ciocanu dînd,
Cu foii suflînd,
Și mi se jelea
Și se văiera :
— Cine-a mai văzut,
Cît a petrecut,
Fată de crîșmar
După lăutar,
Ie de tulpan
În brațe de țîgan,
Rochie de mătase
La țîgan în casă,
Rochie albioară,
Că io-s după-o cioară,
Neam de cîrciumar
După corturar !
Și să deștepta
Și amar plîngea,
Că vis nu era,
Ci era curat
Și adevărat
La o cioară-n casă,
La țîgan mireasă.
În prag că ieșea
Și să văiera.
Inima-i plîngea
Și i se topea :
— Voi, dragi porumbei,
Frățiorii mei,
Și voi turturele,
Surorile mele,
La maica să mergeți,
Ochii să vă ștergeți
De lăcrămi de plîns,
Că rău am ajuns.
Și voi îți vedea
Pe măicuța mea
Pe scaun șezînd,
Cu mult zor cosînd
Haine de mătase,
De mătase-aleasă,
Haine de mireasă.
Cu ocol să-i spuneți,
Suflet să nu-i rupeți,
Să nu le mai coasă ;
Făr' să le descoasă
Și-n tîrg să le ducă,

Cînd ziua-i mai lungă,
Şi să nu le vînză,
Ci să le aprinză,
Să le-aprinză ziua,
Să se mire lumea ;
Să le-aprinză sara,
Să se mire ţara.

Auzită de N. I. Apostolescu de la L. Lazea Berivoi, Făgăraş-Transilvania.

199

Xire-ai, maico, blăstămată

Xire-ai, maico, blăstămată,
C-ai avut şî tu o fată
Şî o ai dat să χie dată,
După hoţu din pădure,
Care omoară şî fură.
Că io n-am fost învăţată
Să şăz cu uşa-ncuiată,
Să spăl haine sîngerate,
De pe voinici lepădate,
Şî cuţite ascuţîte,
Tot în sînge covîrşite.
Hoţu la uş' asculta,
Cu chicioru-n uşă da
Şî din grai aşa grăia :
— Nevastă, nevasta mea,
Hai de-ñi descuie uşa !
Ea uşa îi descuia,
El în casă că-ñi tuna
Şî din grai aşa grăia :
— Nevastă, nevasta mea,
Ce-ţ' era dineaorea
De plîngeai şi lăcrămai,
Pe maică-ta blăstămai ?
Ea din grai aşa-i grăia :
— Io n-am plîns, n-am suschinat,
Pe maica n-am blăstămat,
Ci-n cămară m-am băgat
Şî focu ñi l-am făcut
Tot cu lemne de stejar,
Şî lemnele au fumegat
Şî oichii ñi-au lăcrămat.
Hoţu afară-ñi ieşa
Şi cocişului grăia :
— Cociş, cociaşul ñeu,
Pune trei cai la hiuteu
Să ducem pe stăpîna,
S-o ducem la maică-sa.
În casă iarăş tuna
Şî din grai aşa grăia :
— Nevastă, nevasta mea,
Tu să te gaţi de-a pleca,
Să mergem la maică-ta.
Pîn' nevasta se gătea,
Trei plioşti de γin umplea,
Trei cuţite ascuţea
Şî pe cismă le băga
Şî-n hiuteu ni să punea
Şî de drum ñi s-apuca.
Să ducea, cît să ducea,
Nevasta din grai grăia :
— Cociş, ciociaşul ñeu,
Da' ce cale ñi-i d-asta ?
Că asta e cale rea,
Nu-i calea către maica.
Hoţul o plioscă scotea :
— Ţîne, nevastă, şî bea.
El cuţîtu că scotea
Şî capu îi reteza,

La soacră-sa să ducea
Şi din grai aşa-i grăia :
— Soacră, soacră,
Poamă acră,
Hai de-ñi deşchide poarta !
Soacră-sa din grai grăia :
— Deşchidă-ţ-o nevasta,
Că şî ea-i ştie treaba !
El striga ş-a doua :
— Soacră, soacră,
Poamă acră,
Haide-ñi deşchide poarta !
— Deşchidă-ţ-o nevasta,
Că şî ea-i ştie treaba !
Şî striga ş-a treia oară :
— Soacră, soacră,
Poamă acră,
Hai de-ñi deşchide uşa,
Că nevasta o-am lăsat,
Într-o grădină cu flori,
Tot în sînge păn' subsori ;
Înt-o grădină cu iarbă,
Tot în sînge păn' supt barbă.
Ea poarta îi deşchidea,
Hoţu-n curte să băga
Şî la ea-n casă tuna
Şî din grai aşa-i grăia :
— Soacră, soacră,
Poamă acră,
Adă, soacră,
Varză acră,
S-o mîncăm cu carne grasă
Din χie-ta ha frumoasă.
Soacră-sa să-nspăimînta
Şi din gură-aşa zicea :
— Ghine că i l-ai tăiat
Capu ei hăl blăstămat.

Auzit de N. I. Apostolescu de la Ion Binig. Cules din Şona, comit. Tîrnava Mare, Transilvania.

200

Gheorghiţă Poianu

Foaie verde salbă moale,
Cînd fu vineri în diseară,
Trei beşlii se ridicară,
Trei beşlii şi trei zapcii,
Acuşi sosiţi de la Dii,
Cu căpute nărîmzii.
Dar ei unde se trăgea ?
La Gherghiţă Poianu,
C-ala le e căpitanu,
C-un tînăr de Moldovean,
P-un cal galben dobrogean ;
Ala le e căpitanu,
De le poartă tainu.
În puterea nopţii ajungea,
Gherghiţă Poianu în picere sărea,
Cu totu, frate,-i primea ;
Căluşeii îi lua,
În grajd de piatră-i băga,
Fîn cu flori le revărsa,
Dar el, frate, ce-mi făcea ?
Le tăia cîte-o mioară
Şi-un berbece de frigare,
Să le fie de gustare
Pîn-o veni prînzu mare...
Masa-n foişor punea,
Moldoveanu ce făcea ?

Hoţu, cîinele duşman,
Văzuse cucoana lui Gheorghiţă,
Mult e mîndră, drăguliţă,
Din creştet pînă-n pămînt
Numai aur şi argint,
De la piept pîn' la guriţă,
Părea că e o porumbiţă.
Îl secase la inimioară,
Aşa mîndră, frumuşioară.
El apă de spălat cerea,
Cine focu vrea să-i dea ?
Cucoana lui Gheorghiţ' se scula,
Lua peşchiru pe stînga
Şi năstrapa în dreapta.
Afară ea că-mi ieşea
Şi apă-n mîini că-i turna.
Dar Moldovean ce făcea ?
Apă-n guriţă lua
Pe cucoana c-o stropea
Şi-ncepea d-o săruta.
Gheorghiţă ce mi-şi făcea ?
Dor cu ochii se uita,
La inimă că-l seca.
Gheorghiţă că mi-l vedea
Şi din gură că striga :
— Istudore, sluga mea,
Ţesală pe roşu meu,
Pune şaua pe suru,
Pe suru, pe nebunu,
C-oi să-mpuşc p-ăl Moldovean,
La inimă fu viclean,
Că sărută cucoana mea,
Mi-a secat inimioara !
Lui Moldovean că-i spunea :
— Moldovene, dumneata,
Mi-ai sărutat cocoana,
Mi-ai secat inimioara !
N-o duseşi în grădină, la bascea,
S-o săruţi tu cum oi vrea,
Ş-o sărutaşi la iveală,
Mă secaşi la inimioară !
La Moldoveanu-alerga,
Cu pistolu îl împuşca.
Pe deal pe la Ialomiţă
Fuge căpitan Gheorghiţă
Cu-a lui d-o sluguliţă.
De gonit cine-l goneşte ?
Trei beşlii şi trei zapcii,
Cu căpute nărîmzii,
Acuşi sosiţi de la Dii...

Auzit de Chr. N. Ţapu de la Precup Urban, din Salcia, Teleorman.

201

Frundzî verdi păr uscat

Frundzî verdi păr uscat,
S-o dus Costia la vînat,
Şî vînezî o căprioarî
Pentru dăduca Nataliă.
Căprioara ni-o vînat
Şi-napoi s-a-nturnat.
Cînd Costicî la portiţî,
Niamţu-i săruta guriţa ;
Cînd Costicî pi la şalî,
Niamţu-ş lua bună sarî.
— Ce caţ, Niamţule, pi-aici ?
— Costică, te vidzitez.

— Ce fel de vidzitî ni faci,
Noapti pe la meiz di noapti,
Asta-i vidzitî di moarti !
— Asta vreu şi ieu, măi veri,
Să mor păntru a me fimei.
Iar Costicî s-o-nturnat,
Levorveru ş-o luat,
Înspri Niamţ că l-o îndreptat,
La pămînt ni l-o turnat.
Iar Niamţu, cînd s-o sculat,
Levorveru c-o luat,
La Costică l-o-ndreptat,
La pămînt ni l-o turnat.
— Nataliţîi draga me,
Costia al tău l-am omorît.
— Bodaprosti dzîc şi ieu,
C-am scăpat di-on lucru rău.

Culeasă de M. Canianu de la Vasile Toma din Hîrlău, jud. Botoşani.

3. PĂRINŢI ŞI COPII

202

Cîntecul lui Tudorel

Pe din sus de Dunăre,
L-acel sat mare sîrbesc,
Jumătate rumânesc,
N-avea naiba ce lucra,
Tudor tînăr se-nsura,
Frumoasă mîndră lua.
De frumoasă ce era,
Cîrciumăriţă mi-o punea.
Unde turcii mi-o vedea,
Cîtă avere toţi avea
Tot la dînsa o toca,
Tudorel se-mbogăţea.
N-avea naiba ce lucra,
Mori pe subt pămînt făcea,
Nouă mori ferecate,
De macină noaptea toată,
De macină la argint,
La argint mărunţel
De mor boieri după el.
Turcii, frate,-mi sărăcea,
Numai cu chisele rămînea ;
Turcii mi se necăjea,
Vezi, lui Tudor ce-i făcea ?
La greu haraci îl punea :
Tot pe lună
Pungă plină
Şi pe an
Hazna de bani,
Avutu-le-a,
Datu-le-a,
Să se vadă cortorosit,
Cu-a lui Voică după gît.
Tudorel că sărăcea,
D-atîta avere ce da
Şi el din gură-mi grăia :
— Alei, Voică, mîndra mea,

Scutură hambarele,
Să-mi faci d-o azimioară,
Frămîntată-n lăcrămioare,
Şi mi-o pune-n trăiştioară ;
Că eu, mîndro, o să plec
Tot din sat, în sat, în sat
Şi din vad în vad, în vad,
La cinstitu de-mpărat.
Mă duc să mă jeluiesc,
Că nu poci să mai trăiesc !
Că turcii silnicii,
Cîinii mahalagiii,
Averea mi-a jefuit,
Pe noi că ne-a sărăcit !
Cînd la-mpăratu mergea,
Trei zile în poartă sta,
Nimenia nu-l cerceta.
Împăratu în foişor ieşea
Şi pe Tudor îl vedea
Şi pe el că mi-l chema :
— Tudore, ai sărăcit,
Ori mi te-ai îmbogăţit,
Pe la mine c-ai venit ?
— Împărate luminate,
Să mă judeci cu dreptate.
Nici n-am sărăcit,
Nici n-am bogăţit !
Am venit să mă jeluiesc,
Că nu mai pot să trăiesc !
Că turcii silnicii,
Cîinii mahalagiii,
La greu haraci m-a pus :
Tot pe lună
Pungă plină
Şi pe an
Hazna de bani.
Avutu-le-am,
Datu-le-am,
Să mă văd cortorosit
Cu-a mea Voică după gît,
Pînă cînd m-am sărăcit !
Dar împăratu ce făcea ?
Mai tare îl îmbogăţea,
Precum înainte era.
De găsea turme turceşti,
Le făcea împărăteşti ;
De găsea cirezi turceşti,
Le făcea împărăteşti ;
De găsea herghelii turceşti,
Le făcea împărăteşti,
Lui Tudor le dăruia.
Cînd acasă că mergea,
Tudorel le aduna,
Cu ciobani cu tot le lua.
Mergea calea jumătate,
Ciobanii în urmă-i lăsa,
Conac acas' le făcea.
Pe la miez de noapte ajungea,
El seama porţilor ştia,
Nevasta n-o deştepta.
El în pimniţă intra,
Mare sete l-ajungea ;
Şease cupe de vin că bea
Pînă el că se-mbăta,
În pimniţă adormea.
Cînd fu noaptea jumătate,
Muma lui Tudor se deştepta
Şi din gură că-mi striga :
— Alei, Voică, noru-mea !
Voica din somn se deştepta,
În pimniţă că se ducea,
O cupă de vin că lua.
Cînd afară că ieşea,
De Tudorel se-mpiedica
Şi ea se-nspăimînta
Şi cupa că mi-o spărgea.
Cînd auzea că ţipa,
Soacră-sa mi se scula,
Pe dînsa că mi-o certa :
— Ai, tu curvă ţolină,
De cînd s-a dus Tudorel,
Tu ţi-ai prins ibomnicel ?

A băut şi s-a-mbătat,
În pimniţă s-a culcat.
Soacră-sa ce mi-şi făcea ?
Sfoară de mătase lua,
Gîtul lui Tudor răpunea,
Începe d-a-l sugruma.
Trage Voica, nu prea trage,
Dar soacră-sa moarte-şi face.
Dimineaţa se scula,
Ciobănaşii că striga :
— Tudorel, descuie porţile,
Să băgăm dobitoacele !
Voica-n pimniţă intra,
Pe Tudorel îl cunoştea.
Începea se văicărea,
Mă-sa moarte că-şi făcea,
P-amîndoi îi mormînta !
Dară Voica ce-mi făcea ?
Ea vitele că le vindea,
Banii la ciobani că da
Şi pe toţi îi socotea.
Numai unu rămînea,
Socoteala că nu-i da,
C-are un semnişor,
Semăna cu Tudorel.
De soţie că-l lua,
Începea Voica d-a cînta :
— Ei, Tudore, Tudorel,
Saigean Tudorel,
Dobrogean Tudorel,
C-o să-ţi mor de dor,
Vara pe răzor,
Cîmpu plin de flori,
În luna lui Coptor !
Din ciobănaşii tăi
Unu c-am găsit,
Frate, el s-a nemerit
Cu un semnişor
Ca-n obrazu tău,
Şi eu l-am luat
De focşoru tău !

Cules de Chr. N. Ţapu de la Nicolae Cobzaru din Tg. Jiu (Gorj).
A se vedea cîntecul *Tudorel* complect din colecţia d-lui G. Dem. Teodorescu, p. 669 sqq.

203

Azi e luni şi mîne-i marţi

Azi e luni şi mîne-i marţi,
Poimîne-i tîrg la Galaţi,
Tot de crai şî de-mpăraţi.
Dară craiul hăl mai mare
Azi şî mîne nuntă are.
Nunta neci nu se găta
Şî o carte că-i venea,
Carte de la-mpărăţie,
Să meargă la cătănie.
El cînd de-acasă-ñi pleca,
Cătră maică-sa grăia :
— Maică, măiculiţa mea,
Să-ñi grijăşti nevăstuţa.
Dă-i colac cu lapte dulce,
De la noi nu s-ar mai duce ;
Şî-i dă lapte cu colac,
Ca de noi să-i ʒie drag.
El neci dealu nu trecea,

Ea la nevastă-ncepea :
— Du-te, cățea şî țolină !
De cîn' aici te-am ais,
Apă-n casă n-ai ais,
Tu casă n-ai măturat,
Neñica nu ñi-ai lucrat !
Nevasta să năcăja,
Botele-n mînă lua,
Apă-n casă ş-aducea
Şî pîn casă-şi mătura
Şî gunoiu l-aduna
În ñiljocu temniții,
În poalele rochiții.
Da' hoața de soacră-sa,
Acolo dac-o vedea,
Mîna pe chei o punea
Şî temnița o-ncuia.
De mîncare ea ce-i da ?
Coajă de chită cumpănită
Şî cîte un pahar de apă,
La trei săptămîni o dată.
Cîn' bărbatu-so venea,
Ea din grai aşa grăia :
— Maico, măiculița mea,
Grijîtu-ñi-ai nevasta ?
Maică-sa din grai grăia :
— De cîn' de aicia te-ai dus
Cine-n ochi o mai văzut ?
El la poartă că-ñi ieşa,
La soacră-sa să ducea
Şî dîn grai aşa-i grăia :
— Un' e-ñi-i nevăstuța ?
Soacră-sa din grai grăia :
— De cîn' de aici o-ai luat,
În curte nu ñi-a tunat.
El tare să năcăja
Ş-acasă iară-ş' venea.
Cîn' în curte să băga,
El deodată ş-auzea,
În temniță peste vale,
Un cîntec frumos de jale.
La maică-sa să ducea :
— Maico, măiculița mea,
Să-ni dai ñie cheili
Să descui temnițili.
Maică-sa din grai grăia :
— De cîn' de-aici te-ai dus,
Io-n pod mare ñi-am trecut
Şî cheili le-am cherdut !
El tare să năcăja,
La temniță să ducea.
Cu chicioru-n uşă da,
Uşa-n două deşchica,
Nevăstuța ş-o găsea
C-o cosiță aşternută
Şî cu una-acoperită.
Şî el cum ñi ş-o vedea
El tare să bucura
Şî de-acolo ñi-o lua,
Ñi-o lua şi ñi-o-ntreba :
— Mîndro, mîndrulița mea,
De cîn' aici ti-o băgat,
De mîncare ce ți-o dat ?
— Coji de chită
Cumpănită
Şî cîte-un pahar de apă
La trei săptămîni o dată.
El din grai aşa-i grăia :
— Mîndro, mîndruleana mea,
Ce rău vrei măicuții mele ?
Ori junghiată, ori puşcată,
Ori de grindă acățată ?
Ea din grai aşa-i grăia :
— Neci junghiată, neci puşcată,
Neci de grindă acățată,
În lumea largă să trăiască.

Auzit de N. I. Apostolescu de la Ion Binig. Cules din Şona, comitatul Tîrnava Mare, Transilvania.

204

Lunca Călineştilor

Lunca Călineştilor
În toate vere
Făcea mere.
De păzit cin' le păza ?
Un băiat şi-o fată mare
Mi-şi păziră cît îmi vrură.
De mînă că mi se luară,
La biserică-mi plecară,
Fraţii ei că mi-o aflară.
Fraţii ei,
Ca nişte zmei,
Cu cuţite poleite,
Cu beţele aurite,
Unde-ajungea
O tăia.
— Staţi, fraţi,
De mă judecaţi
Şi la urmă mă tăiaţi.
Und' s-o mai fi dovedit
Om tăiat
Nejudecat ?
— Du-te, fată, sănătoasă,
Dac-ai fost aşa sfătoasă !
— Du-te, neică, sănătos,
Ca un trandafir frumos !

Culeasă de Chr. N. Ţapu de la N. Zănescu, Vladimir-Gorj.

205

Pe lunca Aneştilor

Pe lunca Aneştilor
Sînt cireşe în toate leşe
Şi nuci în toate luncile ;
De păzit cine le păzea ?
Un junel c-o fată mare.
Şi păziră cît păziră,
Pînă-amîndoi se-ndrăgiră.
Şi-apucară de fugiră,
Şi fugiră cît fugiră,
Pîn' la fîntăna fără apă ;
Fîntăna dacă-i văzu,
Mai multă apă făcu.
Şi fugiră cît fugiră,
Pînă la cîmpul fără iarbă ;
Cîmpul dacă-i văzu,
Mai multă iarbă făcu.
Şi fugiră cît fugiră,
Pînă la mărul fără mere ;
Şi mărul dacă-i văzu,
Mai multe mere făcu.
Frunză verde de lalale,
Se uita pe drum la vale,
Văzu fraţii ei călare.
Dar frati-său cel mai mare

Scoase sabia s-o taie.
Iar fati-său cel mai mic,
Mai mic și mai voinic,
Și de minte și de trup :
— Ba, frate-meu, n-o tăia,
Că la noi nu e așea
A tăia nejudecată !
— Soro, surioara noastră,
Ce-ai fugit de casa noastră ?
Ori, soro, ți s-a urît
Nouă bice în cui puind,
Nouă pistoale ștergînd,
Nouă paturi scuturînd,
Nouă batiste spălînd ?
— Frate, nu mi s-a urît,
Dar așa sîntem noi, fetile,
Ca mărul cu merile :
Cînd sînt mititele,
Stau bine pe rămurele ;
Iar dacă se măresc,
Pică jos și putrezesc.
Așa și noi, fetile,
Cînd sîntem mai mititele,
Sîntem dragi părinților
Și urîte strinilor ;
Iar dacă ne mărim
Sîntem dragi strinilor
Și urîte părinților !
Iar fratele cel mai mare
'Și luă ziua bună de călare.
— Rămîi, soro, sănătoasă,
Ca o pară vermănoasă !
— Du-te, frate, sănătos,
Ca un măr putrigăios !
Iar fratele cel mai mic :
— Rămîi, soro, sănătoasă,
Ca o garoafă frumoasă !
— Du-te, frate, sănătos,
Ca un trandafir frumos.
Ce mi-l bate vîntu-n dos,
Umple curtea de miros !...

Culeasă de înv. V. G. Giurumescu de la moș Vasile Grecu din comuna Imoasa, plasa Motru de Jos, județul Mehedinți.

VI
Jurnale orale

206
Trandafir frumos

Mi-arde foc în Bucureşti,
Trandafir frumos,
Că Iencuşu nu-i acasă
Şi e dus la vînătoare
Să vîneze căprioare.
Căprioare n-a vînat,
Iancu singur s-a-mpuşcat
Cu pistol de diamant.
Săriţi, fraţi,
Săriţi, surori,
S-aducem lui Iancu flori !
Trageţi drigu mai la scară,
Să scoatem pe Iancu-afară,
Să-l ducem la mînăstire,
Să fie de pomenire !

Culeasă de Chr. N. Ţapu, din Runcurelu-Mehedinţi.

207
Peste Podul Mogoşani

Peste podul Mogoşani
Iancu trece-n vînătoare
Să-mi vîneze căprioare.
Căprioare n-a vînat,
Iancu singur s-a-mpuşcat !
Săriţi, fraţi, săriţi, surori,
Să punem pe Iancu-n flori ;
Să-l întindem pe o masă
Ca pe-o floare de garoafă.
Bucură-te, mînăstire,
Că intră o floare-n tine !
Nu intră să veselească,
Şi intră să-mi putrezească !

Auzită de Chr. N. Ţapu de la Zamisi C. J., Pleniţa-Dolj.

208

Arde Podu Mogoşoaiei

— Arde podu Mogoşoaiei
Şi casele Morozoaiei.
— Las' să ardă că nu-mi pasă,
Că Iencuţu nu-i acasă ;
Este dus la vînătoare
Să-mi vîneze căprioare.
Căprioare n-a vînat,
Iancu singur s-a-mpuşcat
Cu pistol de diamant
Şi cu pietre de smarand.
Foaie verde de cicoară,
Cîntă cucu sus pe moară,
Iancuţu-mi trage să moară !
Cîntă cucu sus pe cracă,
Pe Iancu-l duce la groapă ;
Cîntă cucu sus pe cruce,
Pe Iancu la groapă-l duce ;
Cîntă cucu sus pe casă,
Pe Iancu la groapă-l lasă !
Veniţi, fraţi, veniţi, surori,
De-mi vedeţi pe Iencuşor,
Cum e-mpodobit cu flori !
De la cap pîn' la picere,
Numai flori şi micşunele,
Şi pe pieptu-i trandafiri
Şi în mînă-i calomfir !

Culeasă de Chr. N. Ţapu de la Elena Potlogeanu, din Corbii Mari-Vlaşca.

209

Cîntec vînătoresc

Ascultaţi, boieri, la mine
Să vă spun d-o istorie,
Istoria lui Zarpala,
Care-a scos lupchii din ţară.
Lupchii urlă degeaba,
Vulpea vîna tot cînd vrea
Şi venea şi da cu plasa
Colea prin cocenişte
Să găsiască niţicai gîşte.
La coteţu părăsit,
Şeapte găini mi-a găsit ;
Pe colea la cotîrleaţă,
Să-mi găsiască niţicai raţe.
La cireşu dărîmat
Mi-este-un cocoşel roşcat,
Toată noaptea mi-a cîntat ;
Vulpea-n sus că s-a uitat,
Cocoşu jos c-a picat,
Vulpea degrab' că l-a luat.
Dar stăpînul cocoşului
Făcu gură la ăi cîini
Şi luă vulpea la hebet
Şi apoi pîn pîrlitură
Şi cu toţi îi dete gură.
Şi mergînd vulpea pe luncă
Se-ntîlni cu trei olteni
Să puie vulpii hădărău,
Că prea umblă noaptea rău,
Vine la coteţul meu.
Dară unu dintre ei

Se gîndi, se tîlmăci :
— Hădărău l-a pierdut
Și ea tot rău a făcut.
Rupse unu o tîrsînă,
Legă vulpea la o vînă
Și-i dă drumu prin grădină.
O goni, intră prin tîrg
Și-apucă prin băcănie,
Luă o litră și-o scumpie
Și-un cosac de pește-n gură,
Și-apucă pîn pîrlitură,
Toată lumea-i dete gură.
Ea fu iute de picior,
Sări valea și-un pripor
Și a intrat într-o pădure,
Se întîlni cu un vînător :
— Stai, vulpe, că te omor !
Și ea muie din picior.
Vînătorul ce-mi făcea ?
Arma la ochi că mi-ș' lua,
Cînd odată slobozea,
Și de loc mi-o prăpădea.
Ii lua pielea și-o vindea.
Și o duse la primărie
Și-i făcu socoteala
Pe cîți oameni a stricat,
Cîte oare a mîncat.
Luară pielea la vînzare
Și-mpărțiră din parale.
Unu a rămas păgubaș,
N-am ce-i face f. . . .

Auzit de la Ion Bălui din Monastireni-Vîlcea, de Chr. N. Țapu.

ANEXĂ

Christea N. Țapu către Artur Gorovei

[1903]

Stimate domnule Gorovei,

Îți mulțămesc foarte mult că mă și lauzi și mă și înjuri, cum s-ar zice. Dacă însă ai ști, din fir pînă-n ață, cum stă chestia cu acea pîrdalnică de *Colecție*, și dacă și dl. Iorga ar fi știut-o, nu m-ar fi ponegrit atîta, dar n-a avut de unde ști, cum nici domnia-ta.

N-am spus la nimeni, fiindcă eu am mare teamă de dl. Tocilescu, fiind un om foarte răzbunător. Însă am să-mi calc pe inimă și să-ți spun doar dumitale, în scurt cum stă chestia. Dl. Tocilescu, în raportul de dare de seamă, ce-l înaintează Ministerului, care raport e copiat după o dare de seamă a mea, de felul cum am aranjat eu materialul, cu ce greutate l-am cules, că lăutarii cînd îi întrebam de știu cîntece vechi, cutare cîntec d. e. *Aga Bălăceanu* etc., îmi răspundeau : *„Dar le-am uitat*, coconașule, că *acum se cîntă cîntece de hamur“* etc., vezi prefața din Colecție — zic, domnul Tocilescu, după ce mă mai și laudă, îmi făgăduise aparte înainte de a se începe tipăritura, că *materialul tot cît l-am adunat să formeze un volum*, figurînd numele meu pe copertă. Ce se întîmplă ? Setos de glorie, vanitos afară din cale, s-a răzgîndit el și ce și-a zis : Istoric mare sînt, lumea savant mă cunoaște peste nouă țări și nouă mări ; de ce să nu mă cunoască și ca mare folclorist ? — Se tipărise deja o coală. Se anulează acea coală trasă în două mii de exemplare și tipărește din nou, trecîndu-se la fiecare poezie în cap, numele meu. Îmi spune pe un ton șiret : „e mai bine să-ți figureze numele la fiecare poezie culeasă de d-ta, *decît pe copertă*“. Pe copertă se va pune atît doar ca titlu : *Materialuri folcloristice adunate sub auspiciile Ministerului de Culte*“. Eu ca om sincer, fără să înțeleg șiretenia savantului folclorist — primesc cu dragoste propunerea

domniei-sale. Pe la jumătatea volumului (cînd se trăgea la tipar), îmi spune că pe copertă va figura numele domniei-sale, că Ministerul l-a însărcinat pe d-sa cu culegerea și aranjarea materialului, că eu n-am fost decît mîna dreaptă a domniei-sale ! Ei ce te faci acum ? Descurajat complet, n-am mai știut cum am mai lucrat mai departe în aranjarea materialului ! Eu unul, după cîte știu și-mi dau bine seamă, materialul cît l-am cules eu mi l-am aranjat bine. Cauza că parte din el s-a pus în altă parte a colecției, e că dl. Tocilescu mi-a luat mie în urmă sarcina aceasta, dînd-o unuia N. Apostolescu, un cirac, care numai la așa treabă nu se pricepea.

Acela făcea corecturile, întrebuințînd fel de fel de ortografii în transcrierea sunetelor. Păcat că n-am și eu un exemplar din această colecție, care atît dl. Iorga cît și d-ta mi-o *atribuiți* mie, că e opera mea. Așa este și drept și prea drept o afirmați ! Eu care am muncit la ea, nu e vorba, cam stîngaci — și descurajat de tot — mie nu mi s-a făcut parte de nici un exemplar.

'Mi promisese 200 exemplare, dar în urmă nici unul ; lui Papahagi i-a dat din colecția lui 250.

Bine ai întrebuințat expresia : cînd mașina nu mai avea de lucru, erea nevoit acel domn Apostolescu, nu eu, să ia cu țăpoiul din puținul material al lui Căneanu, Notara etc.

Mi se face obiecția că nu trebuia să culeg de la țigani. Dar de unde ? Și să adun așa cum se aude și să nu schimb nimic ! Astfel mi s-a dat porunca, așa am adunat.

Adevărat e că materialul meu nu în trei luni a fost adunat. Eu aveam cu cîțiva ani mai nainte parte din material, cum și acum am altul și nou — adunat de mine.

Pentru tot acest material mi s-a dat cu chiu cu vai 600 lei, care i-am cheltuit în două luni cu drumu ; pentru o lună am pus din buzunar de la mine !

Și dl. Tocilescu s-a ales și autor, mare folclorist și cu cîteva *miișoare* de frăncuți în buzunar de la tipărit. (Învoială prin două cu tipografu.)

În rezumat : dacă mi se acorda ca volumul să poarte numele meu pe copertă, se prezenta cu totul altfel, așa cum era gîndul meu. Acum vedeți-l cum se prezintă, în ce hal. Ce vreți ? Unde se amestecă moașe multe, copilul rămîne, cum a rămas acest frumos copilaș, schilodit rău de tot și... cu buricul netăiat ! Învață-mă domnia-ta ce să fac ?

Gîndul mi-este : Cînd voi avea vrodată parale, să-mi extrag tot materialul din acest volum și să-l dau la lumină așa cum trebuie să fie dat el și frumos aranjat, cu toate adnotațiile.

În această privință, îți cer sfatul d-tale, ca un om prea competent în asemenea materie.

Acum primește și acest studiu *Aga Bălăceanu* și fă-i loc în revistă.

Țin însă să iasă cît mai curînd ; dacă nu în no. de decembrie, pune-l în cel din ianuarie.

În același timp, pune-mi în cel de decembrie versurile : *Spaima dracilor*.

Cu cele ce v-am relatat asupra colecției, dacă vreți, puteți continua discuția, într-o dare de seamă — o continuare — asupra *Materialurilor folcloristice*, în no. ce vine (pe decembrie).

Să *arătați cauza* de ce acest volum se prezintă așa și *nu cum trebuia*. Cum ministerul ar trebui să mă încurajeze pe mine și să-mi deie și mie 200 din exemplare.

Poți adăuga acolo : Știe dl. Tocilescu că eu, Hristian N. Țapu, am fost închis într-o comună 3 zile, fără să mi se dea nici apă, nici pîne, pe timpul cînd adunam prin sate material folcloristic, pe motivul — zicea primarul și cei din comună — că eu sînt *anarhist ?*

Nu i-am spus-o ; d-tale ți-o spun !

Iată cum am fost răsplătit ! Acum altul trage foloase și se încunună din munca mea, strînsă cu atîta chin ! O tempora, o mores !

Cu dragoste și frăție,
Hristian N. Țapu.

Scrisoarea lui Chr. N. Țapu este un răspuns la recenzia, cu titlul *Note bibliografice*, scrisă de Artur Gorovei despre *Materialuri folcloristice*, în *Șezătoarea*, Fălticeni, an. XI, vol. VIII, nr. 9, noiembrie 1903, p. 138—144.

Acest document apare mai întîi în *Scrisori către Artur Gorovei*, ediție îngrijită și introducere de Maria-Luiza Ungureanu, București, Editura Minerva, 1970, p. 359—361. Întrucît în această ediție scrisoarea lui Chr. N. Țapu apare cu numeroase greșeli de lecțiune, ne folosim direct de textul manuscris aflat la Biblioteca Academiei R. S. România, pe care-l și reproducem, integral, în facsimil. Sublinierile din text aparțin autorului scrisorii.

Glosar

A

ap, adv. (în expr. *[h]ap în cap)* — întocmai, potrivit, pe măsură.

agza, s.f. — probabil formă coruptă de la *hazna* (vistierie).

alardîc, ardalîc, argalîc, ardalîp, s.n. — calabalîc, lucruri care se țin la o tîrlă, la o gospodărie.

alimănit, adj. — afurisit.

áma, conj. — dar, însă.

amelința, vb. — a amenința.

amiji, vb. — a miji, a apărea, a începe să se vadă, a se ivi, a licări.

arcan, s.n. — laț pentru prins sau priponit vitele.

argea, s.f. — groapă săpată în pămînt în care se instalează războiul de țesut.

arghelegiu, s.m. — herghelegiu.

aromi, vb. — a ațipi, a adormi.

asunie, s.f. — iasomie.

aște-zău, interj. — formulă de salut, urare adresată celor care lucrează la cîmp sau la războiul de țesut.

aștină, s.f. — ? „aștina morii"

B

baca, interj. (turc.) — ian' vezi!

bacșina și gheauru — expresie turcească.

baldac, s.n. — baltag.

barbă fir, s.n. — baibafir, fir (de aur).

barsă, s.f. — haină ciobănească.

bașa-rachiu, s.n. — rachiul din cel mai bun.

bașcea, s.f. — bascea, grădină.

bașmarghiol, adj. — foarte isteț, șiret, deștept.

bărăta, vb. — a striga, a spune, întruna, cuvinte de mustrare la adresa cuiva, a nu tăcea din gură: „Chiuind / și bărătînd, / din buzdugan azvîrlind".

bășică, s.f. — lampion, glob de sticlă: „La portița cu trei bășici".

băzdoagă, s.f. — măciucă.

berc, adj. — cu coada scurtă, sau scurtată.

beșliu, s.m. — soldat (turc) de cavalerie care făcea serviciul de curier

domnesc sau de jandarm, slujitor, în general.

birușcă, s.f. — bir.

bîzdoacă, s.f. — măciucă.

blagă, s.f. — bogăție.

bogagiu, s.n. — probabil bogaciu (bogasin): „Pe toate le-am sărutat, / Cîte un bogagiu le-am dat".

bogasiu, s.n. — țesătură colorată, adusă din Orient, folosită mai ales pentru căptușeli.

boscodar, s.m. — gospodar ? „Să trec pe la ăl boscodar, / Că e putred de bogat" *(Cîntecul lui Jianu)*.

boșog, s.m. — plămîn.

brăcing, s.n. — brîu.

brîneț, s.n. — brîu.

brut, s.n. — pîine neagră, de calitate inferioară.

buclaie, adj. — bucălaie, oaie cu botul negru: „Iar cea oaie buclaie".

buează — ? „Cu troscot verde învălit, / Cu buează coperit".

buhaz, s.n. — strîmtoare de apă, gură de rîu, trecătoare.

bumbara, s.f. — cumbara, obuz.

burdușe, s.f., pl. — boarfe, îmbrăcăminte.

burui, s.f., pl. — buruiene.

buște, s.f., pl. — crețele de la mîneca iei.

C

cadiu, s.m. — judecător la turci

cafat, s.n. — cafas, balcon, încăpere deschisă în catul de sus al unei case sau într-un turn, din care se poate privi nestingherit în afară.

caimacam, s.m. — locțiitor al domnului; locțiitorul diferiților demnitari (turci).

caleră, s.f. — carieră ? „la cea caleră de piatră".

caravei, s.n. — bucată, scurtă și groasă, de lemn: „Patru caraveie-l făcea".

căput, s.n. — haină bărbătească pe care o poartă țăranii peste cămașă.

căpuț, s.n. — cobuz: „D-un căpuț scotea, / D-un căpuț de os, / Răsuna frumos".

cărdăși, vb. — a lovi ? „cu măciuci că-l cărdășea".

cear — păr ? cosiță ? „Dreapta-n cear că-i punea / Și călare mi-o punea".

ceauș, s.m. — nume dat în trecut unor funcționari publici.

celmea, s.f. — turban.

cerchezește, adv. — în felul cerchezilor: „Să mă tunzi cerchezește".

chebă, s.f. — ghebă, manta țărănească, lungă, împodobită cu găitane.

chihaie, s.f. — reprezentant al domnilor români la Poarta otomană.

chilciug, s.n. — cheltuială; bani de cheltuială, chelșug.

chindeu, s.n. — ștergar.

chindisi, vb. — a broda, a coase la gherghef.

chisagiu, s.m. — casap, măcelar.

chisea, s.f. — vas mic de sticlă, de cristal sau de porțelan în care se ține dulceața.

cini, vb. — a cina.

citieni, adj. — șalvari femeiești.

ciocărlat — ciocîrlat, un fel de stofă de culoare stacojie.

cioltar, s.n. — pătură de postav împodobită cu diferite cusături, care se pune sub șea.

cioton, s.n. — ciotoi, ciolan: „Să-ți îmbuc ciotoanele".
cislă, s.f. — cotă parte care revenea fiecăruia dintr-o sumă plătită în comun.
citarie, s.f. — un fel de stofă din care se făceau anterie.
ciumpăvi, vb. — a face să înțepenească (să amorțească) picioarele (cailor) de multă alergătură.
ciungar, s.m. — copac cu vîrful retezat.
ciupăcel — ? „un turc ciupăcel, / Al dracului mititel".
cîjmă — ? „În cîjmele lotrilor".
cîșlă, s.f. — așezămînt provizoriu (turcesc sau tătăresc); cazarmă, stînă.
cîștiu, s.n. — cîștig.
clăbușit, adj. — încărcat, plin.
cochinzer, s.m. — pochinzer, vornicel la nuntă.
cocie, s.f. — căruță, trăsură.
cociș, s.m. — vizitiu.
cociță, s.f. — diminutiv de la cocie.
colenită, s.f. — dim. de la colină.
colgiu, s.m. — strîngător de biruri.
comînda, vb. — a face comîndul, pomană, a îngriji de sufletul unui mort.
conteșat, adj. — cal conteșat: cu o manta boierească îmblănită pusă pe el.
copus, s.n. — copuz, cobuz, instrument cu coarde de forma unei cobze.
cortorosi, vb. — a isprăvi (banii), a termina de plătit birul.
cosac, s.m. — pește de apă dulce.
crivat, s.n. — pat.
cucă, s.f. — căciulă înaltă, uneori împodobită cu pene (de struț), pe care o purtau căpeteniile turcești și domnitorii români în timpul ceremoniilor.
culare, s.f. — ? „la culare, / în drumul mare".
cumpeioară, s.f. — dim. de la cumpănă.
cunie, s.f. — cuhnie, bucătărie.

D

danga, s.f. (pl. *dangale*) — semn făcut cu fierul roșu pe pielea cailor sau a altor vite, pentru a le identifica.
dăfăimat — ? „La cei braji înalți, / Nalți și dăfăimați, / Dă frunză încărcați".
dălog, s.m. — dîrlog.
dărjeală, s.f. — dîrjeală, prăjină lungă.
delea, *derea*, s.f. — vîlcea, vale.
deliește, adj. — ca deliii (soldații) turci, voinicește.
deliu, s.m. — soldat din călărimea ușoară turcă, voinic.
desnoroci, vb. — a frustra pe cineva de noroc.
dolofăni, vb. — a crește dolofan.
dorea, s.f. — v. *delea*, *derea*.
dordolină, s.f. — durdă, pușcă.
dos, s.n. (în expr. *a da dosu*) — a se retrage, a fugi.
drig. s.n. — dric, scheletul de sus al unui car fără roate și loitre.
duciupal, s.m. — ducipal, cal sprinten, voinic, frumos.
dulghean — ? „Și șezi pe dulgheani".
dumă, s.f. — sfat, vorbă, povață.

E

erchen — ? „Scoate-ți tu cuțitu / Și să tai erchenu / Ca s-ajung arapu / Să-i tăiem lui capu".

F

falangă, s. f. — butuc, de lemn de care se legau picioarele celor condamnaţi ca să fie bătuţi la tălpi.

fapt, vb. — făcut.

felă, s. f. — măsură de capacitate de o jumătate de litru.

ferman, s.n. — v. firman.

firman, s.n. — ordin emis de sultan prin care erau numiţi sau maziliţi guvernatorii şi domnitorii din provinciile Imperiului otoman.

fo, pron, nehot. — vreo.

fun, pron. nehot. — vreun.

fraivoinici, s.m. — voinici liberi ?

*fră*ş*tilă*, s.f. — aşchie lungă de lemn, cioplită în forma spetezelor de la zmeu.

frîng, s.m. — frînc, nume generic pentru occidentalii de rasă latină, mai ales italieni.

G

gaică, s.f. — termen de adresare către o femeie mai în vîrstă şi cu care ea însăşi se numeşte, dîndu-i un sens afectiv.

galaon, s.n. — galion, corabie mare de război (în poezia populară), corabie de transportat mărfuri.

ghindeşel, adj-mic şi gros.

ghi[illegible], s.n. — armă.

ghioldorosi, vb. — a înghionti.

ghisdănăsi, vb. — ? „Frumos capul că-i tăia... / Merge cap ghisdănăsînd".

ghiulerie, s.f. — mulţime, cîrd ?

gonitoare, s.f. — viţea între 2 şi 3 ani.

grunjeu, s.n. — bulgăre, grunj ; „tot para grunjeu" (aici cu sensul de parale mărunte).

H

haham, s.m. — persoană care se ocupă cu tăierea (rituală) a vitelor şi a păsărilor la mozaici.

hapca, s.f. (în expr. *a lua cu hapca*), a lua cu forţa, cu de-a sila, pe nedrept, abuziv.

harambaşă, s.m. — căpitan de hoţi sau de haiduci.

harar, s.m. — sac mare, ţol mare : „Şi mi-i bagă prin harare / Şi mi-i dă pe Olt la vale".

harmat, adj. — înarmat.

hat, s.m. — cal.

hazna, s.f. — vistierie.

hăi, vb. — a mîna oile strigîndu-le : hăi !

hădărău, s.n. — hădărag.

hălăloi — ? „Noi călugării aşa jucăm de-a hălăloi".

hăraci, s.n. — haraci, tribut anual pe care ţările vasale îl plăteau Imperiului otoman.

hărăni, vb. — a hrăni.

hărtăpăni, vb. — a face bucăţi, a sfîşia.

hebet, s.f. — goană.

hinteu, s.n. — hinteu, trăsură, caleaşcă, rădvan.

hristoagă, s.f. — hrisov.

hurcuitoare, s.f. — hurc, vînătoare cu gonaşi.

hurni, vb. — a urni.

I

ianiger, s.m. — ienicer.

iatan, s.n. — iatagan.

ibîncă, s.f. — pătură, țol așternut pe spinarea calului.

imbrihor, s.m. — imbrohor, persoană trimisă de sultan în țările românești cu înalte misiuni politice.

iminei, s.m., pl. — pantofi cu vîrful ascuțit, fără călcîi, purtați de țărani.

ioldașim — probabil de la ghioldaș (camarad, tovarăș).

Î

îmbilțoșa, vb. — ? „Din cojoc se-mbilțoșa".

închindisi, vb. — v. *a chindisi.*

împologi, vb. — a face poloage.

împovîrni, vb. — a povîrni, a întoarce puțin, a apleca.

J

jiraie — pîraie ? „Să curgă jiraie, / Apele să crească".

jugaior, s.m. — dim. de la jugan.

jugan, s.m. — cal castrat.

L

legăior, s.m. — „legăior dintîi", cel care a fost primul în leagăn, primul născut ?

leință, s.f. — leiță ? veche monedă valorînd o jumătate de leu sau de 20 de parale.

lergătoare, s.f. — legătoare, batic, cîrpă de pus pe cap.

levint, adj. — darnic, generos ; voinic, viteaz.

libovi, vb. — a iubi, a petrece, a se veseli.

livadie, s.f. — livadă, loc cu fîneață.

lomuleț, s.n. — dim. de la *lom*, un început de gard de mărăcini.

lume, s.n. — nume.

lumi, vb. — a servi, a cinsti.

M

mache, s.f. — maică.

malagen — ? „turcii malageni.

marmaziu, adj. m. — nărămziu, de culoare roșu-portocaliu.

mărităție, s.f. — măritat, măritiș : „Să n-ai parte de fetie, / De dalba-ți mărităție".

măsculeț, s.m. — dim. de la mascur (porc) ?

măzdrac, *măzdranc*, s.n. — mazdrac, lance sau suliță lungă.

meraz — miraz, lucru sau faptă care deșteaptă mirare, admirație sau dezaprobare ; foarte bine, minunat, strașnic.

mertic, s.n. — sumă de bani care i se cuvine cuiva ca plată.

meteși — ? „Ca să-i cos peschiri, / Pînză și meteși" *(Neguța).*

mintie, s.f. — manta îmblănită.

mischiu, s.m. — oțel tare din care se fac tocile sau amnare.

mîrşav (ă), adj. — slab, costeliv, jigărit, sfrijit: „Vacă slabă, / Slabă şi mîrşavă".
morcoaşă, s.f. — parte bombată a unor obiecte, cocoaşă: „morcoaşa ţestului".

N

năramzat, adj. m. — nărînziu, stacojiu.
năstrapă, s.f. — vas de băut; potir, cupă.
năstrăpat, adj. (în expr. *a călca năstrăpat)* — a merge urît, crăcănat.
neam, adv. — deloc.
niceni, s.m., pl. — ieniceri? „Turcilor, pasfiilor / Şi mai mari nicenilor".
nifer, s.m. — nefer, ienicer în armata turcă.
nimului, pron. nehot. — nimănui.
nisipiţi, s.m., pl. — fluturi mici de metal care se cos pe iile ţărăneşti.
niţcai, adj. nehot. invar. — niscai.
noiaş — ? „un noiaş de purcăraş".

O

obădat, adj. — cu obede.
oblici, vb. — a descoperi, a afla, a prinde de veste.
olac, s.m. — căruţă de poştă, poştalion, diligenţă.
ordie, s.f. — hoardă, oaste (turcească sau tătară); tabără militară, mulţime, gloată.
orîndi, vb. — a orîndui (cuiva) viitorul: „Cum, maică, m-ai orîndit, / Aşa, maică, — am petrecut".

P

pafir, s.m. — spahiu.
paică, adv. — parcă.
palimar, s.n. — pălimar, stîlp de pridvor, ceardac.
panţur, s.m. — panţir, soldat din cavalerie îmbrăcat în zale.
pasargie — ? „Punea şea pe pasargie".
pasfir, s.m. — spahiu.
păsa, vb. (imperativ *pasă! păsaţi!)* — a merge, a se duce.
păsciune, s.f. — păşune, loc de păscut pentru vite?
păunaş, s.m. — flăcău mîndru, frumos.
peag, adj. m. — pag (despre cai), care are pete (albe) pe cap sau pe trup.
periş, s.n. — pieire.
peşchir, s.n. — ştergar, prosop.
pipiat, adj. — atins, pipăit.
piscan, s.m. — pisc, vîrf.
piscoaie, s.f. — uluc prin care curge făina la moara de apă sau de vînt; vrană.
pîngă, adv. — pe lîngă.
plastă, s.f. — plasă (în vechea împărţire administrativă).
plastă, s.f. — căpiţă de fîn: „Sus pe plaste o urca, / Vîrful la plastă că făcea".
plîntă, s.f. — plantă? „Apele să crească, / Plîntele să moaie".
pofil, s.n. — cureaua hamurilor care trece pe sub coada calului.
pogodi, vb. — a se gîndi, a chibzui, a se învoi.
pogonici, s.m. — plugar, cel ce mînă boii la plug.
pohod — povod, a duce (sau a luat) un cal în povod, a duce (sau a luat) un cal de căpăstru.

popăsi, vb. — poposi ? „Nemerit-a, popăsit-a" *(Marcoș-pașa și Crivățul)*.
porobi — ? „Nu știu, porobii-s înfloriți" *(Fata robită de turci)*.
postrungă, s.f. — păstrugă.
poș, s.n. — basma, tulpan : „poșul de la gît".
potinte — ? „Într-o cucie zugrăvită... / Cu potintele de aur".
potor, s.m. — veche monedă (1 groș leșesc și 1/2 sau 1 crăițar austriac și 1/2).
poturi, s.m., pl. — un fel de șalvari, pantaloni largi în partea de sus și strînși pe pulpe (cu obiele), împodobiți pe margini cu găitane, purtați de țărani din unele regiuni, iar odinioară de arnăuți și de haiduci.
povîrti, vb. — a da jos, a doborî : „Îl povîrtea de pe cal" *(Cîntecul Banului)*.
povolnicește, adv. — ? „Nu se poartă ciobănește, / Se poartă povolnicește".
povrag, s.m. — covrag, lujer.
pozunar, s.n. — buzunar.
prau, s.n. — praf.
premenea, s.f. — cămașă sau haină de schimb.
priboi, s.n. — dorn, cui scurt și gros de găurit.
prididi, vb. — a năpădi, a asalta, a copleși pe cineva cu ceva.
pridudi, vb. — a învinge, a supune : „Voi care v-ați pridudi / Tot un bărbățel mi-o fi".
pripor, s.n. — coastă de deal.
pristos, s.n. — prisos : „Să-ți dau o miea de căldare... / Ș-un notior de pristos" *(Costea și Fulgea)*.
pritvor, s.n. — pridvor.
proclet, adj. și s.m. — blestemat, ticălos.
provar — ? „Cu ogari provari".
pușchi, s.m. — puști ? „Că de-o veni pușchiul beat / Pe mine m-o-mpușca".

R

rangăt, s.n. — gălăgie.
rateș, s.n. — han așezat la o șosea principală, în afara satului sau orașului ; casă mare, hardughie.
răcliță, s.f. — raclă mică.
răzvală, s.f. — răscoală, război, devastare.
răzvan, s.n. — război, răscoală.
refenea, s.f. — petrecere.
rilă, s.f. — liră (monedă).
rostoavă, s.f. — hrisov și în genere orice act (chitanță etc.).
rubie, s.f. — numele unei monede turcești de aur.

S

saftiu, s.m. — spahiu.
saia, s.f. — un fel de haină, manta purtată de țărani ; un fel de stofă.
saigean, s.m. — saigiu, saiegiu, saingiu, persoană care lua taxă pentru oi.
salamanic, s.n. — formulă de salut turcească, salamalec.
salaor, s.n. — salahor.
sarică, s.f. — manta țărănească lungă și mițoasă pe dinafară, pe care o poartă oamenii de la munte ; țundră.

salfi — ? „Unde fir de iarbă nu e, / Numai salfi colilii".
saraoale — ? „Carcă-mi-se-ncarcă / Două-trei stamboale, / Nouă saraoale".
savai, adv. — să vezi.
savalat — savai ?
salău — s.m. — înşelător.
săbui, vb. — a lovi cu sabia.
săcsănat, adj. — încărcat cu povară.
sărbatic, adj. — sălbatic.
săricică, s.f. — arsenic, şoricioaică.
scumpie, s.f. — arbust cu flori verzi-gălbui.
selaş, s.n. — sălaş.
sfanţ, s.m. — veche monedă austriacă de argint.
sfeşnic, s.m. — sfetnic.
sflintă, s.f. — flintă.
sieptru, s.n. — sipet.
sileaf, s.n. — brîu lat în care se purtau diferite arme.
sodom, s.n. — mulţime, sumedenie, cantitate mare.
sovon, s.n. — basma, văl purtat de femei ca podoabă ; văl de mireasă, rochie pe care naşa o dăruieşte miresei.
stavă, s.f. — herghelie.
staroşte, s.f. — stanişte, loc răcoros, umbros unde se odihnesc vitele vara, în timpul căldurilor de la amiază.
stămînă, s.f. — săptămînă.
stofloşi, vb. — ? „Din picioare stofloşea".
stogoşat, adj. — ţuguiat, de forma stogului.
stol, s.m. — sol.
străfia, *străfiga*, vb. — a strănuta.
stremurat, adj. — cu o pată albă pe bot (despre cai).
strînare — ? „Şi de nare / O strînare".
strungar, s.m. — cel ce dă oile la strungă pentru a fi mulse.
staroşe, s.f. — probabil formă coruptă pentru stanişte.
stupai ,s.n. (în expr. „a da cuiva stupai") — a goni pe cineva, a mîna din urmă, a alunga.
supţine, vb. — a susţine.
surcela, vb. — a culege surcele.
suschina, vb. — a suspina.
suş-salamanichi —? expresie turcească : „Suş-salamanichi le da".
suţioară, s.f. — subţioară.

Ş

şebăcea, s.f. — ? „Pe poale de şebăcea, / Numai firuri şi betea".
şeică, s.f. — corabie mică cu pînze servind la transportul mărfurilor pe Dunăre.
şelar, s.m. — cal înşeuat ? „Toţi caii îi deshăma, / Doar şelariu rămînea".
şicuit, adj. — împodobit ; poleit cu foiţe de aur.

T

taftur, s.n. — chingă cu care se strînge şaua sau pătura pe cal.
tamjă, s.f. — întîmplare, fapt, poveste (de necrezut).
taxidită (e), adj. f. — (coade) împletite sau legate cu bani : „Purta Rada cosicioare / Taxidite cu parale".
teaşcă, s.f. — săculeţ de piele, taşcă (pentru tutun).

tevniță, s.f. — temniță.
tîrsînă, s.f. — sfoară, împletitură de păr de cal sau de capră.
toană, s.f. — aruncătură de năvod.
topuz, s.n. — buzdugan.
trebusa, vb. — ? „Unde că-mi tușaște / Casa-mi trebusaște".
tuna, vb. — a intra, a pătrunde.
turalie, adj. — care poartă emblema (turaua) sultanului.

Ț

țiuni, vb. — a țiui.
țolină, s.f. — femeie cu moravuri ușoare.

U

ughian — ? „Vinî-n casă sî bem, / Ughian ghine să ne ospătăm" *(Marcu)*.
uidi, vb. — a rămîne, a prisosi.
ursat, adj. — ursit.
utvan. s.m. — corb.

V

vala birbam cardașin — expr. turcească *(Agușiță al lui Topală)*.
văgaș, s.n. — făgaș.
vărvalic, *vărvărici*, s.m. — mustață (sau mustăți) în vărvărici, mustăți lungi și răsucite în sus.
vătășoaie, s.f. — femininul de la vătaf (vornicel).
vedea, s.f. — vadea ?
veliat, s.n. — veleat, dată, termen, an.
vinetic, s.m. — venetic, monedă venețiană de aur care a circulat în trecut.
viva — a chefui și a striga „vivat" : „Dar boierii n-asculta, / Începea viva de făcea *(Miu)*.
vizduri, s.m., pl. — ghizduri (la fîntînă).
vizion, s.n. — armă : „vizionu slobozea".
volnic, adj. — liber, slobod.

Z

zandal, s.n. — sandal, luntre lungă pentru transportul mărfurilor.
zăvod, s.m. — cîine mare (ciobănesc).
zburătură, s.f. — scurtătură, bucată de lemn cu care se aruncă în ceva.
zgîrbaci, s.n. — gîrbaci, bici, împletit din curele sau din vînă de bou.
zgoană, s.f. — goană.
zîmboc, s.n. — cuiul mobil al cataramei care se introduce în gaura curelei.
zlot, s.m. — veche monedă de aur.
zoli, vb. — a frămînta (pîinea).
zotoni, vb. — a cosi, a culca la pămînt fînul, iarba.
zurbalîc, s.n. — luptă, harță ; revoltă, răscoală.

Indice alfabetic al cîntecelor bătrînești

(după titlu)

D

F

G

I

J

L

M

N

P

Sumar

MATERIALURI FOLCLORISTICE

CÎNTECE BĂTRÎNEȘTI

ANEXA

Lector: IOAN ŞERB
Tehnoredactor: POMPILIU STATNAI

Bun de tipar: 6.VI.1980. Coli editură: 46,64.
Coli tipar: 31. Planşe tipo: 12.

Tiparul executat sub comanda
nr. 728 la
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918",
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
Bucureşti,
Republica Socialistă România

Materialuri folcloristice, *colecţia coordonată de Gr. G. Tocilescu şi realizată în cea mai mare parte de profesorul teleormănean Christea N. Ţapu, este una din cele mai ample şi interesante culegeri de folclor românesc.*

Ediţia noastră şi-a propus să argumenteze — printr-o ordonare modernă şi un aparat critic aferent — ţinuta ştiinţifică a acestei adevărate arhive a creaţiei populare de la sfîrşitul secolului trecut.

IORDAN DATCU

Lei 29